Regeringens proposition
1980/81: 153

om åtgärder för att främja fritidsfisket, m. m.;

beslutad den 12 mars 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås olika åtgärder för att främja fritidsfisket. Förslagen syftar till att förbättra fiskevattnens kvalitet och öka möjligheterna till fritidsfiske. Statens stöd till fritidsfisket har hittills främst varit av indirekt natur. I propositionen föreslås vissa ytterligare insatser för en förbättrad fiskevård.

Fiskevattnen är ofta uppdelade på ett stort antal fiskerättsägare, vilket försvårar ett rationellt utnyttjande av fisket och en effektiv fiskevård. Lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden syftar till att få till stånd en effektiv samverkan mellan fiskerättsägarna. Sådana områden har emellertid bildats i en mycket blygsam omfattning. En ny lag föreslås för att göra det enklare och billigare att bilda fiskevårdsområden.

I propositionen föreslås vidare att de statliga vattnen skall ställas till fritidsfiskets förfogande i större utsträckning än f. n. Bestämmelserna i fiskerättslagen om ingripande mot vanskötsel av enskilt fiske föreslås bli enklare. Dessutom föreslås att enskilt fiske i vissa fall skall kunna exproprieras av fiskevårdsskäl.

1 Förslag till

Lag om fiskevårdsområden

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § I syfte att samordna fiskets bedrivande och fiskevården och främja fiskerättsinnehavarnas gemensamma intressen kan enligt denna lag fiske som tillhör eller utgör två eller flera fastigheter sammanföras till ett fiskevårdsområde och fiskerättsinnehavare inom detta bilda en fiskevårdsområdesförening. Föreningens verksamhet får inte omfatta fiske som enligt lagen (1950: 596) om rätt till fiske får bedrivas i enskilt vatten utan stöd av enskild fiskerätt.

Om det finns särskilda skäl, får ett fiskevårdsområde bildas av fiske som tillhör endast en fastighet, om fastigheten har flera ägare. Vad nu sagts gäller också fiske som utgör en fastighet.

2 § Ett fiskevårdsområde får inte omfatta fiske inom områden, där samerna har rätt till fiske enligt rennäringslagen (1971: 437), såvitt fråga är om kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition eller renbetesfjällen.

Beträffande fiske inom andra områden, där samerna har rätt till fiske enligt rennäringslagen, får någon inskränkning inte ske i denna rätt genom bildande av fiskevårdsområden.

3 § Den som äger fiske som ingår i ett fiskevårdsområde är medlem i fiskevårdsområdesföreningen.

Har en fastighets fiske upplåtits i sin helhet för längre tid än ett år, skall brukaren i stället för upplåtaren vara medlem i föreningen under upplåtelsetiden, om inte annat har avtalats mellan upplåtaren och brukaren. I frågor där det slutliga avgörandet tillkommer länsstyrelsen får dock brukaren endast med ägarens medgivande föra talan för fisket.

Har fiske upplåtits genom servitut, skall, såvitt avser det upplåtna fisket, vad som i denna lag sägs om ägare till fiske i stället gälla ägaren till den fastighet, till vars förmån servitutet gäller.

4 § Beslut om bildande av ett fiskevårdsområde meddelas av länsstyrelsen, som i samband därmed skall fastställa stadgar för fiskevårdsområdesföreningen i de hänseenden som anges i 18 §.

5 § Beslut enligt denna lag gäller även mot nya medlemmar.

Villkor för bildande

6 § Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mera allmänt motsätter sig bildandet. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

7 § För att ett fiskevårdsområde skall få bildas krävs att bildandet är lämpligt med hänsyn till vattenområdets och fiskets beskaffenhet och omfattning samt förhållandena i övrigt.

Verksamhet

8 § En fiskevårdsområdesförening får besluta om upplåtelse av fiske inom fiskevårdsområdet.

För beslut om upplåtelse av en medlems hela fiske eller av fiske som han innehar med ensamrätt fordras hans samtycke, om inte fisket saknar betydelse för hans försörjning.

9 § En fiskevårdsområdesförening får besluta att bidrag till föreningens verksamhet skall uttaxeras av medlemmarna, endast om det finns föreskrifter om sådan uttaxering i stadgarna.

Förfarandet vid bildande

10 § Ansökan om bildande av ett fiskevårdsområde får göras av den som äger fiske som avses ingå i området, av kommunen eller av fiskenämnden. Ansökan skall göras hos länsstyrelsen.

11 § Ansökningshandlingarna skall innehålla uppgift om det fiske som avses ingå i fiskevårdsområdet och förslag till stadgar för fiskevårdsområdesföreningen.

12 § Frågan om bildande av ett fiskevårdsområde skall utredas vid en förrättning under ledning av en förrättningsman, om det inte är uppenbart att förutsättningar för bildandet saknas.

Länsstyrelsen får dock utan föregående förrättning besluta att bilda ett fiskevårdsområde, om alla ägarna av fisket är ense om detta eller om förrättning annars inte anses nödvändig.

13 § Förrättningsmannen skall med ledning av ansökningshandlingarna och vad som i övrigt har förekommit göra upp ett förslag till det fiske som bör ingå i fiskevårdsområdet och de stadgar som bör gälla för fiskevårdsområdesföreningen. Han skall vidare, i den omfattning som behövs för prövningen enligt 6 §, utreda vilka som är ägare till fisket och upprätta en förteckning över ägarna (fiskerättsförteckning).

Förslaget skall behandlas vid sammanträde inför förrättningsmannen.

14 § Förrättningsmannen skall kalla ägarna av fisket till sammanträdet. Kallelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen samt uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna och fiskerättsförteckningen finns tillgängliga. I kallelsen skall anges att ägare av fiske bör senast vid sammanträdet muntligen eller skriftligen framföra sina synpunkter på områdesbildningen och fiskerättsförteckningen samt lägga fram skriftlig utredning som han önskar åberopa till stöd för erinringar mot fiskerättsförteckningen. Om det inte kan antagas, att fiskerättsförteckningen är fullständig, utfärdas kallelse även på okända ägare av fiske. Kallelsen skall i god tid före sammanträdet delges ägarna av fisket. För sådan delgivning gäller inte bestämmelserna i 10 § första stycket och 16 § andra stycket delgivningslagen (1970: 428).

Förrättningsmannen skall alltid underrätta kommunen och fiskenämnden om innehållet i kallelsen.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller i tillämpliga delar även då ett nytt sammanträde utsätts. Om vid ett sammanträde har tillkännagetts tid och plats för nästa sammanträde, behöver inte kallelse delges den som kallats i föreskriven ordning till det sammanträde då tillkännagivandet skett.

15 § Vid förrättningen skall förutsättningarna för bildande av fiskevårdsområdet utredas.

Fiskerättsinnehavarna skall få tillfälle att yttra sig och lägga fram utredning i frågor som är av betydelse för bildandet.

16 § Förrättningsmannen skall avge ett utlåtande om fiskevårdsområdet bör komma till stånd. Finner förrättningsmannen att det bör ske, skall han i utlåtandet ta in förslag i fråga om det fiske som fiskevårdsområdet skall omfatta och förslag till stadgar för fiskevårdsområdesföreningen. I utlåtandet skall alltid anges hur förrättningskostnaderna bör betalas.

Förrättningen avslutas genom att utlåtandet och övriga förrättningshandlingar läggs fram för ägarna av fisket på tid och plats som bestämts vid sammanträde. Handlingarna hålls härefter tillgängliga för granskning under en månad.

Efter utgången av denna tid skall förrättningsmannen översända förrättningshandlingarna och de erinringar som kan ha framställts till länsstyrelsen.

17 § Meddelas beslut om bildande av ett fiskevårdsområde, skall kostnaderna för bildandet, i den mån bidrag inte utgår av allmänna medel, fördelas mellan ägarna av fisket efter vad som är skäligt. Bildas inte något fiskevårdsområde, skall kostnaderna betalas av sökanden eller fördelas mellan sökandena, om inte särskilda omständigheter föranleder att betalningsskyldigheten fördelas mellan ägarna av fisket eller vissa av dem.

Stadgar

18 § Av stadgarna för en fiskevårdsområdesförening skall framgå

1. grunderna för fiskets utnyttjande och för fiskevården, däribland fråga om föreningens verksamhet skall vara begränsad till fiske med vissa redskap eller till fiske efter vissa fiskarter,
2. grunderna för uttaxering från medlemmarna, om sådan skall kunna ske,
3. de riktlinjer i övrigt som skall gälla för föreningens verksamhet.

19 § Frågor om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 § prövas av länsstyrelsen efter ansökan av fiskevårdsområdesföreningen. För prövningen skall i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

Organisation

20 § För fiskevårdsområdesföreningen skall finnas en styrelse. Styrelsen företräder föreningen mot tredje man. Utser inte medlemmarna styrelse, får länsstyrelsen på ansökan av någon vars rätt är beroende därav tillsätta styrelse.

Innan stadgar har antagits och styrelse har utsetts kan föreningen inte förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter.

21 § Medlemmarnas rätt att delta i handhavandet av fiskevårdsområdesföreningens angelägenheter utövas på fiskestämma.

22 § Vid omröstning på fiskestämma gäller att varje medlem har en röst, om inte annat följer av stadgarna.

Ingen får för egen del rösta för mer än en femtedel av det på stämman företrädda röstetalet.

23 § Den mening som har fått det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut. Val avgörs vid lika röstetal genom lottning. I andra frågor gäller den mening som biträds av de flesta röstande eller, om även antalet röstande är lika, av stämmans ordförande.

Fiskevårdsområdes bestånd

24 § Länsstyrelsen kan besluta att en fiskevårdsområdesförening skall upplösas.

Sådant beslut får meddelas om ägarna av fisket mera allmänt motsätter sig en fortsatt samverkan eller om ändrade förhållanden inträtt som väsentligt inverkar på föreningens verksamhet.

Beslut om upplösning på den förstnämnda grunden får inte meddelas innan tio år har förflutit från det beslutet om bildande av fiskevårdsområdet vann laga kraft.

25 § På ansökan av de fiskevårdsområdesföreningar som berörs kan länsstyrelsen besluta att

1. föra samman flera fiskevårdsområden till ett fiskevårdsområde,
2. dela upp ett fiskevårdsområde i flera fiskevårdsområden.

För prövningen av fråga om sådan ombildning skall i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

26 § På ansökan av fiskevårdsområdesföreningen får länsstyrelsen besluta att ett fiske skall anslutas till fiskevårdsområdet. För sådan anslutning fordras medgivande av fiskets ägare och, om fisket ingår i fiskevårdsområde, av fiskevårdsområdesföreningen för det området.

27 § Länsstyrelsen får besluta att ett fiske skall uteslutas ur fiskevårdsområdet. Ansökan om uteslutning skall göras av fiskevårdsområdesföreningen eller av fiskets ägare.

28 § Länsstyrelsen får förordna att frågor som avses i 24, 26 eller 27 § skall utredas vid förrättning innan länsstyrelsen beslutar.

För förfarandet vid sådan förrättning gäller 13–16 §§ i tillämpliga delar. Kostnaderna för förrättningen skall betalas av fiskevårdsområdesföreningen, om inte särskilda omständigheter föranleder att någon annan helt eller delvis bör svara för dem.

29 § Vid upplösning av en fiskevårdsområdesförening gäller bestämmelsen i 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter.

Är en fiskevårdsområdesförening försatt i konkurs och avslutas denna utan överskott, är föreningen utan hinder av första stycket upplöst när konkursen avslutas.

Ansvar m. m.

30 § Bryter den som har rätt att fiska inom ett fiskevårdsområde mot de regler som enligt stadgarna eller fiskestämmans beslut gäller för fisket inom området döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i annan lag eller författning.

Sådant brott får åtalas av åklagare endast efter angivelse av målsägande. Som målsägande anses även fiskevårdsområdesföreningen och medlem i föreningen.

31 § Anser en medlem vars rätt berörs av beslut på fiskestämma eller beslut av fiskevårdsområdesföreningens styrelse att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, får han överklaga beslutet hos länsstyrelsen genom besvär.

Besvärshandlingen skall ha inkommit till länsstyrelsen inom fyra veckor från dagen för beslutet. I fråga om besvär mot styrelsens beslut räknas dock besvärstiden från den dag klaganden fick del av beslutet.

Fiskestämmans eller styrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte länsstyrelsen förordnar annat.

32 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Då beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas envar av dem, skall meddelande om beslutet införas i ortstidning. Tiden för överklagande skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

Länsstyrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte kammarrätten förordnar annat.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982, då lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden skall upphöra att gälla.

2. I ärenden om bildande av fiskevårdsområde, i vilka förrättningssammanträde hållits eller kallelse till sådant sammanträde skett före ikraftträdandet, skall äldre bestämmelser fortfarande gälla.

3. Fiskevårdsområden, som bildats enligt lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden, ombildas i samband med den nya lagens ikraftträdande och i fall som avses i punkt 2 vid bildandet till fiskevårdsområden och fiskevårdsområdesföreningar enligt den nya lagen. För sådana områdesföreningar skall bestämmelserna i 10, 12 och 13 §§ lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden gälla som om de upptagits som bestämmelser i stadgarna. Därjämte skall för dessa föreningar stadgandena i 14 § och 27 § andra stycket andra meningen sistnämnda lag äga tillämpning efter nya lagens ikraftträdande, såvitt tredje man är beroende av dem för sin rätt på grund av avtal eller förbindelse som ingåtts före ikraftträdandet.

4. Boställshavare, som själv brukar bostället, samt innehavare av besittningsrätt för obegränsad tid till fastighet, som tillhör kronan eller allmän inrättning, skall i frågor enligt denna lag anses som ägare till fisket.

5. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1950: 596) om rätt till fiske[1]
dels att 31 och 32 §§ skall upphöra att gälla,
dels att 30 och 41 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
30 §	
Om innehavare av enskild fiskerätt, i strid med *allmänt intresse*, uppenbart vansköter fisket genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att utnyttja fisket, *skall statens fiskeritjänsteman söka träffa överenskommelse med ägaren av den fastighet, till vilken fisket hör, samt, där fiskerätt innehaves av annan, jämväl med denne om fiskets bedrivande. Överenskommelsen skall avfattas skriftligen samt avse viss tid, högst tio år.*	Om innehavare av enskild fiskerätt i strid med *allmänna intressen* uppenbart vansköter fisket genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att utnyttja fisket, *får fiskenämnden förelägga honom att bedriva fisket på ett sätt som behövs för att avhjälpa vanskötseln. Innehas fisket av annan än ägaren, får föreläggandet i stället riktas mot ägaren. I föreläggandet får nämnden sätta ut vite.* *Ägaren eller innehavaren är skyldig att tåla att en föreskriven åtgärd vidtas även om föreläggandet riktas mot den andre.*
41 §[2]	
Talan mot länsstyrelses beslut i *ärende, varå* 24, 28 eller 29 § *äger tillämpning, eller rörande utdömande av vite enligt 32 § föres* hos kammarrätten genom besvär inom två månader efter det klaganden *erhöll* del av beslutet.	*Länsstyrelsens* beslut i *sådana ärenden som avses i* 24, 28 eller 29 § *överklagas* hos kammarrätten genom besvär inom två månader efter det klaganden *fick* del av beslutet. *Fiskenämndens beslut i sådant ärende som avses i 30 § överklagas hos fiskeristyrelsen genom besvär inom tre veckor efter det klaganden fick del av beslutet. Fiskeristyrelsens beslut överklagas hos regeringen genom besvär.*
Talan mot beslut enligt denna lag av *annan myndighet än regeringen* i *annat* fall *än som avses* i första	Beslut enligt denna lag av *en förvaltningsmyndighet överklagas* i *övriga* fall inom *den* tid som *anges* i

[1] Senaste lydelse av 31 § 1970: 438.
[2] Senaste lydelse 1975: 176.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
stycket *föres* hos regeringen genom besvär inom tid som *sägs i första stycket.*	första stycket hos regeringen genom besvär.
Vederbörande fiskeriintendent är på grund av sin befattning behörig att föra talan i ärende som avses i första eller andra stycket.	Vederbörande fiskeriintendent är på grund av sin befattning behörig att föra talan i ärende som avses i första, andra eller *tredje* stycket.
Då beslut som myndighet meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet *ej* lämpligen kan tillställas *envar* av dem, skall delgivning ske enligt 17 § delgivningslagen (1970: 428).	Då beslut som *en* myndighet meddelar enligt denna lag angår så många att *en* avskrift av beslutet *inte* lämpligen kan tillställas *var och en* av dem, skall delgivning ske enligt 17 § delgivningslagen (1970: 428).
Beslut, som avses i 22, 28 och 29 §§, *skola lända till efterrättelse* utan hinder av *förd klagan*, om *ej annorlunda* förordnas. Om särskilda skäl *föreligga, må länsstyrelsen* förordna att även beslut, som avses i *31* §, skall *lända till* omedelbar *efterrättelse.*	Beslut, som avses i 22, 28 och 29 §§, *skall gälla* utan hinder av *att det har överklagats*, om *inte annat* förordnas. Om *det finns* särskilda skäl, *får fiskenämnden* förordna att även *sådant* beslut, som avses i *30* §, skall *gälla med* omedelbar *verkan.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Föreskrifter rörande fiskets bedrivande (fiskeriplan) som har fastställts med stöd av 31 § andra stycket skall anses meddelade med stöd av 30 § första stycket i dess nya lydelse.

I fråga om talan mot beslut enligt 31 eller 32 §, som meddelats före den 1 januari 1982, skall även därefter äldre lag gälla.

3 Förslag till

Lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719)

Härigenom föreskrivs att i expropriationslagen (1972: 719) skall införas en ny paragraf, 2 kap. 7 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 kap.
	7 a §
	Expropriation får ske för att tillgodose den allmänna fiskevården eller för vetenskapliga undersökningar och försök i fråga om fiske.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom föreskrivs att övergångsbestämmelserna till lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Denna lag träder i kraft den 1 juli 1974.	
Förordnande angående nyttjande av samfällt fiske, som meddelats av länsstyrelse med stöd av äldre lag, skall gälla till dess *delägarna beslutat* annat enligt lagen *(1960: 130)* om fiskevårdsområden eller lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter. Har sådant förordnande meddelats för viss tid, får länsstyrelsen på ansökan av delägare förlänga tiden, dock längst till utgången av år *1983*.	Förordnande angående nyttjande av samfällt fiske, som meddelats av länsstyrelse med stöd av äldre lag, skall gälla till dess annat *har beslutats* enligt lagen *(1981:00)* om fiskevårdsområden eller lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter. Har sådant förordnande meddelats för viss tid, får länsstyrelsen på ansökan av delägare förlänga tiden, dock längst till utgången av år *1990*.
Bestämmelserna i 24 § andra stycket i dess äldre lydelse skall gälla till dess fiskevårdsområde enligt lagen *(1960: 130)* om fiskevårdsområden bildats eller föreningsförvaltning enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter anordnats, dock längst till utgången av år *1983*.	Bestämmelserna i 24 § andra stycket i dess äldre lydelse skall gälla till dess fiskevårdsområde enligt lagen *(1981:00)* om fiskevårdsområden bildats eller föreningsförvaltning enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter anordnats, dock längst till utgången av år *1990*.
Beträffande upplåtelse, som skett enligt 24 § andra stycket i dess äldre lydelse, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

[1] Senaste lydelse 1975: 1310.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-02-12

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Lagrådsremiss med förslag till lag om fiskevårdsområden, m. m.

---

1 Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 november 1973 tillkallade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet sakkunniga[1] för att utreda fiskelagstiftningen m. m. De sakkunniga antog benämningen 1973 års fiskevattensutredning (Jo 1973:07). Utredningen avlämnade i maj 1976 delbetänkandet (Ds Jo 1976:5) Utlännings fiskerätt, i juni 1976 delbetänkandet (Ds Jo 1976:6) Fiskevårdsområden och i maj 1977 rapporten (Ds Jo 1977:3) Svenskarnas fiskevanor. Utredningen har den 22 november 1978 avlämnat sitt slutbetänkande (SOU 1978:75) Fiska på fritid. Betänkandena har remissbehandlats. Till protokollet i detta ärende bör fogas dels utredningens sammanfattning av betänkandet Fiska på fritid som *bilaga 1* och det förslag till lag om fiskevårdsområden som läggs fram i betänkandet som *bilaga 2*, dels en sammanställning av remissyttrandena som *bilaga 3*.

Efter remiss har yttranden avgivits av vattenöverdomstolen, hovrätten för Nedre Norrland, kammarrätten i Jönköping, riksåklagaren, rikspolisstyrelsen, centralnämnden för fastighetsdata, överbefälhavaren, fortifikationsförvaltningen, postverket, sjöfartsverket, kammarkollegiet, statskontoret, riksrevisionsverket, nämnden för samhällsinformation, lantbruksstyrelsen, fiskeristyrelsen, statens jordbruksnämnd, statens naturvårdsverk, generaltullstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, statens invandrarverk, statens planverk, statens lantmäteriverk, statens vattenfallsverk, domänverket, länsstyrelsernas organisationsnämnd, statens veterinärme-

[1] Riksdagsledamöterna Åke Wictorsson, ordförande, Arne Andersson i Ljung, Tyra Johansson och Sven Lindberg, dåvarande kommunalrådet direktören Roland Morell, riksdagsledamoten Georg Pettersson samt dåvarande riksdagsledamoten köpmannen Rune Rydén.

dicinska anstalt, samtliga länsstyrelser, beredningen för planering och samordning av de statliga insatserna för rekreation, sjöövervakningskommittén, Centralorganisationen SACO/SR, Friluftsfrämjandet, Hushållningssällskapens förbund, Landsorganisationen i Sverige, Landstingsförbundet, Lantbrukarnas riksförbund, Skogsindustriernas samarbetsutskott, Svenska kommunförbundet, Svenska naturskyddsföreningen, Svenska samernas riksförbund, Svenska sportdykarförbundet, Svenska turistföreningen, Sveriges fiskares riksförbund, Sveriges fiskevattenägareförbund, Sveriges fritidsfiskares riksförbund, Sveriges riksidrottsförbund, Sveriges turistråd, Tjänstemännens centralorganisation och Vattenregleringsföretagens samarbetsorgan.

Flera länsstyrelser har bilagt yttranden av olika länsorgan. Även andra remissinstanser har överlämnat av dem inhämtade yttranden.

Yttranden har dessutom kommit in från ett stort antal organisationer, föreningar och enskilda. Sålunda har yttrande inkommit från bl. a. Österlens deltidsfiskares förening, Kalmar läns husbehovsfiskares förening, Kullens deltidsfiskares förening, Norrbottens skärgårdsfiskares förening, Samernas samarbetsnämnd, Svenska båtunionen, Svenska skogsarbetareförbundet, Sveriges fiskodlareförening, Sveriges jordägareförbund, Västkustens husbehovsfiskares förbund och Östergötlands skärgårdsförening.

Beträffande nuvarande förhållanden m. m. samt utredningens närmare överväganden hänvisas till betänkandena.

2 Allmän motivering

2.1 Allmänna överväganden

Vi har i vårt land ovanligt god tillgång på fiskevatten. Med undantag för de egentliga slättlandsområdena finns det överallt gott om sjöar och strömmande vatten. De stora sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland är genom sitt centrala läge av utomordentligt värde. Kusterna med sina skärgårdsområden är naturtillgångar som har få motsvarigheter.

De naturliga förutsättningarna för fiske är således goda. Tillgången på fisk är emellertid inte obegränsad. I de flesta av våra fiskevatten går det inte att ta för sig efter behag. Fiskbestånden räcker inte till. I havet har internationella fångstbegränsningar genomförts för att motverka den pågående utfiskningen av vissa eftersökta fiskarter. Längs våra kuster är värdefulla fiskslag som lax, havsöring, ål och hummer utsatta för en hård beskattning. I insjövattnen är fisket långtifrån alltid välavvägt. Följden har blivit att många vatten innehåller undermåliga fiskbestånd. Andra omständigheter som har påverkat fiskbestånden och förutsättningarna för fiske är bl. a. försurningen av insjövattnen, kraftverksutbyggnader, sjöregleringar och utsläppen av avloppsvatten från reningsverk och industrier.

Fiske har sedan gammalt en fast förankring bland stora delar av befolkningen i vårt land. Under de senare åren har både yrkesfisket och fritidsfisket förändrats väsentligt. Yrkesfisket har rationaliserats. Det arbetar i dag med minskat antal utövare men med större båtar och effektivare redskap. Dessutom har den internationella utvecklingen på havsrättens område tvingat fram regleringar som har inneburit stora förändringar för det traditionella svenska yrkesfisket.

Riksdagen antog år 1978 riktlinjer för fiskeripolitiken (prop. 1977/78: 112, JoU 1977/78: 23, rskr 1977/78: 272). I propositionen behandlas bl. a. målen för fiskeripolitiken, fiskets framtida omfattning och inriktning, licensiering av yrkesfiske och statliga insatser för fiskets rationalisering. Riktlinjerna avser inte fritidsfiskets utveckling.

Fritidsfisket har under senare år utvecklats till en av våra mest utbredda och populära rekreationsformer. Statens stöd till fritidsfisket har hittills främst varit av indirekt natur. Särskilt bör nämnas den service i olika former som lämnas fritidsfisket genom fiskeriadministrationen. Resultaten av sötvattenslaboratoriets forskningar och undersökningar har stor betydelse för fritidsfisket. Detsamma gäller statens stöd till olika anläggningar för det rörliga friluftslivet. I det sammanhanget bör även nämnas naturvårdsverkets förvärv av värdefulla naturområden för friluftsliv. Till dessa områden hör nämligen i flera fall vatten som kan utnyttjas för fritidsfiske.

Fiskevattensutredningen har haft i uppdrag att lägga fram förslag till åtgärder för att främja fritidsfiskets utveckling. Enligt en undersökning som utredningen har låtit göra har fiske kommit att spela en allt större roll som fritidssysselsättning. Omkring två miljoner människor i åldrarna 15–74 år fiskar åtminstone någon gång om året. De flesta, ca 70%, fiskar enbart med handredskap. Omfattningen av fisket varierar mellan olika landsändar. En nord-sydlig tendens kan urskiljas. Fiskeintresset är störst i norr och minst i söder. I Norrbottens län fiskar varannan innevånare och i Malmöhus län var femte. Undersökningen avser allt fiske som inte är yrkesfiske.

Utredningen framhåller att det är en viktig uppgift för samhället att skapa ett fritidsutbud som står öppet för alla, eftersom möjligheterna för den enskilde att aktivt utnyttja sin fritid är av stor betydelse för hälsa, anpassning och trivsel i samhället. Fritidsfisket är enligt utredningen i dessa sammanhang av utomordentlig betydelse. Det ger kontakt med naturen samt motion och avkoppling. Samtidigt innebär fångsten av fisk att en naturresurs nyttjas och att fiskkonsumtionen i landet stimuleras. Fritidsfiske kan utövas av ung och gammal, av män och kvinnor och har därför stark karaktär av familjeaktivitet. Fritidsfiske är också ett viktigt komplement till andra fritidsaktiviteter såsom båtliv, semesterresor och camping. Fritidsfisket blir därigenom en viktig faktor vid uppbyggnaden av en aktiv turism. Fisketurismen i glesbygd kan dessutom medverka till att det skapas underlag för en fortsatt bosättning i glesbygder där andra utkomstmöjligheter är begränsade.

För att det stora fiskeintresset som finns i vårt land skall kunna tas till vara och utvecklas är det enligt utredningen viktigt dels att fiskevattnen håller en god kvalitet, dels att tillräckligt med fiskevatten ställs till fritidsfiskets förfogande.

I fråga om fiskevattnens kvalitet konstaterar utredningen att behovet av fiskevårdande åtgärder är stort men att resurser saknas för att vidta lämpliga åtgärder i erforderlig omfattning. Utredningen framhåller att en förutsättning för en gynnsam utveckling är att fisket som naturtillgång vårdas rätt. Utredningen ger i sitt betänkande en utförlig redovisning av behovet av åtgärder. Till de fiskevårdsåtgärder som är särskilt angelägna för fritidsfiskets del hör enligt utredningen bl. a. utsättning av laxartad fisk i kustvatten och insjöar samt vissa biotopförbättrande åtgärder i sjöar och strömmande vatten där det är svårt att utveckla goda fiskbestånd. Utredningen betonar vidare att det nuvarande fiskevårdsarbetet ofta bedrivs utan tillräckliga kunskaper om de faktorer som avgör om en åtgärd blir framgångsrik eller inte. Behovet av insatser för forsknings- och utvecklingsarbete är därför stort. Fiskevård förutsätter också planering. Fiskevårdsplaneringen bör enligt utredningen sikta till att åstadkomma långsiktiga planer för större kustavsnitt och för hela vattensystem eller delar därav.

För att bl. a. ge allmänheten en bättre tillgång till fiskevatten för fritidsfiske lägger utredningen fram olika förslag. Utredningen föreslår att allt enskilt fiske med rörligt redskap görs fritt vid Gotlands läns kuster, vid Blekinge läns södra kust och vid Skånes östra och södra kuster samt att den enskilda fiskerätten med undantag för ostronfisket närmast land tas bort längs västkusten. Vidare föreslås att fisket med handredskap görs fritt i Vänern, Vättern, Hjälmaren, Mälaren och Storsjön i Jämtland. För de intrång detta innebär i enskild rätt föreslås att gottgörelse lämnas av statsmedel. Beträffande norrlandskusten anser utredningen däremot att de kostnader som skulle uppstå för en inlösen av fiske med rörliga redskap inte motsvarar de fördelar som skulle vinnas för fritidsfisket. I fråga om södra ostkusten menar utredningen att en inlösen av allt fiske med rörligt redskap eller enbart med handredskap väsentligt skulle öka möjligheterna till fritidsfiske men med hänsyn till de höga kostnaderna, som har beräknats till mellan 100 och 200 milj. kr., avstår utredningen från att föreslå en inlösen. I stället föreslås åtgärder för att främja bildandet av fiskevårdsområden vars vatten kommer att upplåtas för fritidsfiske. Om dessa åtgärder avseende södra ostkusten inte leder till åsyftat resultat, bör enligt utredningen frågan om inlösen tas upp på nytt om några år.

För att öka tillgången på fritidsfiskevatten föreslår utredningen vidare att fiskerätt skall kunna bli föremål för expropriation eller tvångsupplåtelser i de fall då det finns ett mera varaktigt behov av att kunna tillgodose fritidsfiskeintressen av stor allmän betydelse. I samma syfte föreslår utredningen dessutom att skötseln av de statliga fiskevattnen i så stor utsträckning som möjligt överlåts till framför allt frivilliga fiskeorganisationer och kommuner.

Utredningen lägger också fram förslag som tar sikte på att lösa olika konfliktsituationer mellan skilda kategorier fiskande till följd av konkurrensen om bl. a. vissa fiskarter, fiskeplatser och möjligheterna att försälja fångsten. Utgångspunkten för förslaget är att i en konfliktsituation bör företräde ges åt yrkesfisket och fritidsfisket med handredskap. Förslagen tar således sikte på att främst begränsa det s. k. deltidsfisket. Utredningen föreslår bl. a. att endast licensierade yrkesfiskare skall få fiska med typiska yrkesfiskeredskap som trål, vadredskap, laxlinor och laxdrivlinor. Även nät som är djupare än två meter föreslås bli förbehållna yrkesfisket. Utredningen föreslår vidare att särskilda s. k. licensområden skall kunna läggas ut i allmänt vatten och i vissa enskilda vatten vid väst- och sydkusten samt Gotland. Inom licensområdena skall enligt förslaget yrkesfiskare få fiska med de redskap som finns angivna i licenserna. Andra fiskande skall i princip endast få fiska med handredskap och i övrigt enligt de särskilda bestämmelser som uppställs för området.

I övrigt lägger utredningen fram förslag om dels en ny lagstiftning om fiskevårdsområden, dels en modernisering av fiskerättslagens bestämmelser om vanhävd av enskilt fiske, dels en liberalisering av utländska medborgares rätt till fiske, dels slutligen åtgärder för en förbättrad fisketillsyn.

Jag vill till en början slå fast att det givetvis är angeläget att fiskbestånden vårdas och utnyttjas på bästa sätt. Alla som fiskar måste ta hänsyn till de biologiska förutsättningarna som råder och till de restriktioner som gäller till skydd för fiskbestånden. Även på detta område är det nödvändigt att hushålla med naturresurserna. Inom de gränser som ges av en ansvarsfull hushållning med fisktillgångarna bör utvecklingen av både yrkesfisket och fritidsfisket främjas. Jag vill samtidigt betona att när det gäller de enskilda fiskevattnen, de som hör till fastigheterna, är det i grunden fiskevattenägarna som har det direkta ansvaret för fiskevården. Inslaget av allmänt intresse utgör dock motiv för statliga åtgärder i olika former. Jag återkommer till detta i det följande.

Samhället satsar i dag betydande resurser på att öka möjligheterna för den enskilde att aktivt ägna sig åt rekreation och friluftsliv i olika former. Fritidsfiske är en av de viktigaste rekreationsformerna i vårt land. Det ger avkoppling och nöje och är för många ett sätt att uppleva naturen. Det kan med fördel utövas som familjeaktivitet. Mot denna bakgrund framstår det som ganska givet att samhället liksom hittills genom olika åtgärder bör främja en ändamålsenlig utveckling av fritidsfisket.

Liksom utredningen anser jag det angeläget att fritidsfiskarnas organisation aktivt medverkar i arbetet för att utveckla och förbättra fritidsfisket. Åtgärderna bör således ges en sådan inriktning och utformning att de stimulerar fritidsfiskarna till att själva hjälpa till med detta arbete. Det skapar samtidigt en ökad förståelse och respekt för de ekologiska sambanden. Ökad kunskap och ökat ansvar hos de fiskande minskar också behovet av regleringar av olika slag. Organisationens verksamhet bör också

rikta sig till de fritidsfiskare som inte är organiserade. Arbetsuppgifterna bör avse såväl konkreta fiskevårdsåtgärder som information om var och hur fritidsfiske lämpligen bedrivs.

De åtgärder som vidtas för fritidsfisket måste givetvis ses som ett led i det allmännas stöd till friluftsliv och naturvård i stort. En viktig aspekt inom det naturvårdsarbete som bedrivs av bl. a. länsstyrelserna och naturvårdsverket är att tillgodose friluftslivets intressen bl. a. genom säkerställande av mark och vatten för friluftsliv. Med hänsyn till att en stor del av de för friluftslivet mest intressanta områdena utgörs av kuster, öar och skärgårdar och till att bebyggelsetrycket varit särskilt stort inom bl. a. dessa områden har en mycket stor del av naturvårdsarbetet avsett just kust- och skärgårdsområdena. Det innebär också att den del av befolkningen som ägnar sig åt fritidsfiske i dessa delar av landet har nytta av det utförda arbetet. Enligt min mening bör vid planeringen för friluftslivet ökad hänsyn kunna tas till fritidsfisket. Det är sålunda önskvärt att möjligheter till fritidsfiske öppnas inom naturområden där förutsättningar finns härför och där insatser görs för att främja friluftslivet. Statligt stöd till anläggningar av olika slag för fritidsfiskets behov bör ges inom ramen för det allmänna stöd som avser det rörliga friluftslivet. Därvid kommer helt naturligt önskemål om satsningar för fritidsfisket att vägas mot andra angelägna fritidssatsningar.

Jag delar utredningens av remissinstanserna allmänt biträdda uppfattning att behovet av aktiva fiskevårdande åtgärder f. n. är stort och att detta behov kommer att öka. Jag ansluter mig till utredningens uppfattning att till de fiskevårdsåtgärder som är särskilt angelägna för fritidsfiskets del hör bl. a. utsättning av främst laxartad fisk i kustvatten och insjöar samt biotopförbättrande åtgärder för att ändra vattenmiljön i vissa vatten där utvecklingen av goda fiskbestånd hindras. Som jag framhöll i prop. 1977/78: 112 om riktlinjer för fiskeripolitiken, m. m. är såväl yrkesfisket som fritidsfisket beroende av en aktiv fiskevård. Viktiga delar av havsfisket liksom kustfisket och insjöfisket är i dag mycket beroende av att utsättningar av fiskyngel görs i syfte att förbättra fisktillgången. Även våra möjligheter i övrigt att rationellt tillvarata, utveckla och reproducera fiskresurserna måste tas till vara. Samtidigt förutsätter fiskevården att de vatten i vilka fisken lever har sådan kvalitet att fisken kan överleva och föröka sig. Vår miljölagstiftning har till syfte att tillvarata också fiskets intressen. Vidare är det internationella samarbete som pågår på såväl fiskets som miljövårdens områden inom olika organisationer och inom ramen för olika konventioner av vital betydelse för fiskets framtid. Forsknings- och utvecklingsarbetet är av väsentlig betydelse för våra möjligheter att rationellt tillvarata, utveckla och reproducera fiskresurserna. Även på dessa områden har det internationella samarbetet stor betydelse. Samtidigt behöver sådant arbete bedrivas inom landet. Jag återkommer till frågan hur stödet till fiskevårdande åtgärder bör utformas i avsnitt 2.2.

I likhet med remissinstanserna delar jag utredningens uppfattning att de nuvarande bestämmelserna om fiskevårdsområden bör ändras så att det blir enklare och billigare att bilda sådana områden. Inom fiskevårdsområdena kan fisket och fiskevårdsåtgärderna samordnas. Det innebär att förutsättningarna för ett lämpligt och ändamålsenligt fiske och för effektivare fiskevårdsåtgärder förbättras. Jag återkommer till frågan om en ny lag om fiskevårdsområden i avsnitt 2.3.

Jag kan också i allt väsentligt ansluta mig till utredningens förslag till ändrade bestämmelser till skydd för fiskbestånden.

Av de förslag till åtgärder för att öka tillgången på fritidsfiskevatten som utredningen lägger fram avvisas förslagen om inlösen av det enskilda fisket längs stora delar av våra kuster av flera remissinstanser. Remissinstanserna åberopar bl. a. att utredningen har underskattat den ersättning som skulle behöva lämnas för intrång i enskild fiskerätt, om det fria fisket utvidgades. De ersättningsanspråk som framställdes år 1951 vid övergången till den nuvarande lagstiftningen, då det fria fisket utvidgades, uppgick till mycket stora belopp och visar hur högt fisket värderas. Enligt min mening saknas anledning att öka rätten till frifiske genom inlösen av enskild fiskerätt. Möjligheterna till fritidsfiske bör på många håll kunna förbättras genom olika slag av fiskevårdsåtgärder som höjer fiskets kvalitet. Jag vill också erinra om att för stora delar av kusten och de stora sjöarna är fisket fritt enligt vattengräns- och fiskerättslagarna. Vidare upplåter staten stora områden främst för kortfiske framför allt genom domänverket. Kommuner, skogsbolag och enskilda fiskerättsägare i övrigt upplåter också i stor omfattning vatten för fritidsfiske. Jag vill också erinra om att bildandet av fiskevårdsområden kan antas öka utbudet av fiskeupplåtelser.

Utredningens förslag i övrigt till ökade fritidsfiskemöjligheter biträder jag. Jag delar alltså utredningens uppfattning att statens vatten i större omfattning än f. n. bör kunna utnyttjas för fritidsfiskets behov. Frågan behandlas i avsnitt 2.5. Vidare bör utländska medborgare i större utsträckning än f. n. jämställas med svenska medborgare i fråga om fritidsfiske med handredskap.

Jag är inte beredd att nu ta ställning till hur olika konfliktsituationer mellan skilda kategorier fiskande skall lösas. Jag kan således inte godta utredningens förslag att fiske med vissa redskap skall bli förbehållet innehavare av yrkesfiskelicens eller förslaget om licensområden. Enligt min mening finns det anledning att befara att en sådan reglering alltför hårt skulle drabba det traditionella husbehovsfisket. Framför allt för dem som är bosatta i skärgårdsområdena har husbehovsfisket fortfarande betydelse som tillskott till försörjningen. Detta fiske som ofta grundar sig på sed har i många fall vunnit erkännande i lagstiftningen.

Det är emellertid ostridigt att det förekommer konflikter mellan olika kategorier av fiskande. Yrkesfiskarna känner sina intressen hotade av dem

som på sin fritid men i förvärvssyfte bedriver ett inte obetydligt fiske med yrkesmässiga redskap. Dessutom förekommer konkurrens i fråga om fördelningen av fisketillfällena mellan å ena sidan det kustbundna yrkesfisket och å andra sidan det yrkesfiske som bedrivs med större fartyg som kan fiska över stora områden. En rad arter är kvoterade till följd av internationella överenskommelser och yrkesfisket efter dessa måste upphöra när kvoterna är uppfiskade. I det kustnära fisket är lax, öring, ål och hummer fiskslag som f. n. anses vara överfiskade. Med hänsyn till den situation som inträtt är det enligt min mening viktigt att de frågor som hänger samman med nu nämnda konflikter blir föremål för nya överväganden. Jag har därför för avsikt att senare begära regeringens bemyndigande att få tillkalla en kommitté för utredning av bl. a. dessa frågor.

2.2 Fiskevård

2.2.1 Fiskevårdsåtgärder m. m.

I sötvattnen har det ökade fritidsfisket med handredskap lett till en mera ensidig beskattning av fiskbestånden på så sätt att fisket inriktas mot ett eller ett fåtal eftertraktade fiskslag. Fisket i våra kustvatten och i de stora sjöarna bedrivs på annat sätt, särskilt i de områden inom vilka fisket är fritt. Fisket sker här i stor utsträckning med andra redskap än handredskap, främst nät, ryssjor och tinor. Detta har på vissa platser också lett till en konkurrens om fångst och fångstplatser, särskilt för de mest värdefulla fiskslagen. Om fiske av detta slag får utvecklas fritt leder det enligt utredningen nästan alltid till överfiskning.

Fiskevård i olika former kan motverka negativa inslag i fisket och förbättra fisket. Fiskevård kan utövas dels genom direkta åtgärder, dels genom indirekta åtgärder såsom t. ex. bestämmelser om fiskets vård och bedrivande. Beroende på situationen kan den ena eller andra typen av åtgärd vara att föredra. I begränsade vattenområden som sjöar och vattendrag är den direkta fiskevården mera verkningsfull än i kustvatten och hav, där man oftare är hänvisad till bestämmelser om fiskets vård och bedrivande.

Fiskevård i vid bemärkelse innefattar även bekämpning av fisksjukdomar samt forsknings- och utvecklingsverksamhet. Utredningens betänkande innehåller en närmare redogörelse för fiskevårdens möjligheter och förutsättningar (betänkandet s. 281–299). I betänkandet har lämnats förslag till sådana fiskevårdsåtgärder som utredningen generellt sett anser vara särskilt angelägna. En sådan åtgärd är *utsättning av laxfisk*. Utredningen framhåller att fritidsfiskarna i vårt land har en dokumenterad önskan att bedriva fiske efter laxartad fisk. Tillgången på goda vatten för sådant fiske är dock starkt begränsad. Goda resultat erhålls normalt av utsättning av lax och öring vid kusterna eller i nedre delarna av lämpliga vattendrag. Fritidsfisket har ett klart större utbyte av öringsutsättningar än

av laxutsättningar. Även i de stora sjöarna och i vissa övriga inlandsvatten är enligt utredningen utsättning av laxfisk av intresse.

Ålfiskets fångster minskar. Det beror sannolikt på en minskad invandring av ålyngel till våra kuster. Bl. a. därför förordar utredningen *utsättning av ål*. Utsättningarnas omfattning bör enligt utredningen dock bestämmas först när ytterligare erfarenheter har vunnits av pågående försöksverksamhet.

Utredningen föreslår även att ålyngel uppsamlas i älvmynningar i större utsträckning än f. n. och fördelas på lämpliga uppväxtområden. Som sådana områden bör väljas andra vattendrag än där goda bestånd av flodkräftor finns eller där man satsar på inplantering av signalkräftor. Utredningen anser att denna åtgärd förutsätter en längre gående samverkan mellan olika fiskerättsägare än f. n. och att den bör grundas på en översiktlig fiskevårdsplanering. Fiskeristyrelsen föreslås här få ett övergripande samordningsansvar.

Utredningen föreslår s. k. *biotopförbättrande åtgärder*, dvs. återställningsarbeten i förstörda vattendrag och olika förbättringsåtgärder. Exempel på sådana åtgärder är anläggning av höljor samt borttagande av hinder för fiskvandring och av kraftig vattenvegetation. Enligt utredningen bör sådana åtgärder prioriteras som antingen väsentligt ökar förutsättningarna för etablering av nya eller bättre naturliga bestånd av värdefulla fiskslag eller som resulterar i nya möjligheter till fiske med handredskap.

Utredningen betonar behovet av att motverka försurning av sjöar och vattendrag. Försurningen av fiskevatten kommer enligt utredningen att öka allt snabbare om inte verkningsfulla motåtgärder sätts in. Utredningen väntar sig inte att den pågående försöksverksamheten med kalkning förbättrar situationen annat än i ett begränsat antal vatten som är värdefulla från främst fiske- och naturvårdssynpunkt.

Massförekomst av mindre värdefull fisk, s. k. ogräsfisk, hindrar i många sjöar och vattendrag utvecklingen av goda bestånd av attraktiva fiskslag. Att lösa detta problem genom s. k. *anpassat fiske* är enligt utredningen ofta den mest angelägna fiskevårdsåtgärden.

S. k. fisketräda är en annan form av anpassat fiske som utredningen rekommenderar. Fisket sker då allsidigt och hårt i ett eller två år varefter vattnet får ligga ofiskat i två till tre år. De unga fiskar som överlevt ges därigenom större möjlighet att växa ut till fångstbar storlek. Om fisket samordnas t. ex. i fiskevårdsområden, finns goda förutsättningar att tillämpa denna fiskevårdsmetod.

Ett allsidigt bedrivet fiske utgör enligt utredningen normalt den bästa fiskevården. Fiskevattenägare och fiskeintressenter i övrigt har ett ansvar för vården av den naturresurs som fiskbestånden utgör. Enligt utredningens uppfattning tillgodoses kravet på en sådan vård bl. a. genom ett allsidigt fiske för att undvika olämplig beskattning av fiskbestånden. Detta förutsätter normalt en långtgående samverkan. Utredningen anser att den-

na samordning bör initieras av sammanslutningar av fiskerättsägare, kommuner och andra större fiskevattenägare.

Fisksjukdomsbekämpning är ett annat område inom fiskevården som uppmärksammas av utredningen. Så t.ex. måste den odlade fisk som planteras in eller sätts ut vara fri från sjukdomar. Den ökade förekomsten av sjukdomar i naturliga fiskbestånd har efter hand krävt allt större insatser. Samtidigt har flera okända sjukdomar uppträtt i såväl traditionella fiskodlingar som i s.k. kasseodlingar. Kräftpesten är här ett exempel på de betydande skador som förorsakas av en fisksjukdom. Utredningen anser det som självklart att verkningsfulla åtgärder måste sättas in mot sjukdomar i naturliga fiskbestånd. Utredningen påpekar att en bristfällig fisksjukdomsbekämpning leder till ekonomiska förluster och till förluster av värdefullt biologiskt material.

Fiskeadministrativa utredningen har i betänkandet (Ds Jo 1975: 7) Åtgärder för att främja svensk fiskodling lämnat förslag till vissa reformer av fiskhälsokontrollen i fiskodlingar. Fiskevattensutredningen instämmer i huvudsak i fiskeadministrativa utredningens förslag men anser att en ytterligare översyn bör ske av förslagen samtidigt som bekämpningen av sjukdomar i naturliga fiskbestånd beaktas.

Utredningen anser vidare att behovet av *forsknings- och utvecklingsarbete* (FoU) är stort på samtliga områden inom fiskevården. Goda grundkunskaper krävs för att fiskevårdsarbetet skall kunna bedrivas rationellt och ge ett bra resultat. Utredningen föreslår därför omfattande resursförstärkningar för FoU-verksamhet på samtliga de områden av fiskevården som har nämnts i det föregående.

Ett annat inslag i fiskevården som enligt utredningen kräver insatser av det allmänna är planeringen av vårdåtgärderna. Utredningen har föreslagit att fiskenämnderna skall ha till uppgift att upprätta särskilda hushållningsplaner för områden med särskilt komplicerade fiskeförhållanden och att länsstyrelserna som samordnare av samhällsplaneringen bör godkänna dessa planer. Vidare föreslår utredningen att fisket skall ingå naturligt i den kommunala planeringen.

De remissinstanser som yttrat sig om fiskevården är positiva till utökade fiskevårdsåtgärder och ökad planering. Fiskeristyrelsen erinrar om att det i den statliga fiskeriadministrationen utförs ett omfattande administrativt arbete och undersökningsarbete som till betydande del kommer fritidsfisket tillgodo. Styrelsen föreslår att utredningens olika åtgärdsförslag skall vara utgångspunkt för framtida satsningar på området. Arbetsmarknadsstyrelsen pekar på att åtgärder för att främja fritidsfisket kan utgöra komplement till andra sysselsättningsfrämjande åtgärder. Statens vattenfallsverk menar att en ökning av utsättningarna av fisk ställer ytterligare krav på tillgången till avelsfisk samtidigt som fisketrycket i bl.a. mynningsområden kan befaras öka. Åtskilliga remissinstanser, bl.a. Sveriges fritidsfiskares riksförbund, framhåller behovet av utökad FoU-verksamhet. Många tar också upp frågan om åtgärder mot sjöförsurning.

Jag delar de principiella uppfattningar som utredningen framfört i fråga om fiskevård. Ett allsidigt och väl avvägt fiske är god fiskevård. Jag har tidigare framhållit att de fiskande i fortsättningen måste visa ansvar och hänsyn i sitt fiske. Detta är en förutsättning för att regleringar skall kunna undvikas i framtiden. Särskilt framträdande är detta krav i fråga om det fria fisket på allmänna vattenområden och på enskilda frivatten.

Målet för fiskevården bör enligt min mening vara att genom olika åtgärder förbättra fisket och fiskevattnen till gagn för såväl yrkesfisket som för fritidsfisket.

De biotopvårdande åtgärder som utredningen redogör för anser jag vara av central betydelse inom fiskevården. Åtgärderna är ofta arbetskrävande och dyrbara och kräver därför kunskaper och noggrann planering.

Kalkning av sjöar och vattendrag har visat sig vara en verksam metod för att förbättra livsbetingelserna för hotade fiskbestånd. Erfarenheterna av försöksverksamheten på detta område skall redovisas av fiskeristyrelsen och naturvårdsverket före den 1 juli 1981. Med hänsyn till verksamhetens betydelse har jag redan i årets budgetproposition föreslagit att statsbidragen till kalkning ökas med 8 milj. kr. till 23 milj. kr.

Fiskevård genom anpassat fiske, bl. a. i form av allsidigt bedrivet fiske och fisketräda, anser jag i likhet med utredningen normalt vara goda fiskevårdsåtgärder. Allsidigt fiske förutsätter dock ofta en långtgående samverkan. Sammanslutningar av fiskerättsägare, t. ex. fiskevårdsområden, samt kommuner och andra större fiskevattenägare bör enligt min mening ta initiativ till sådan samverkan.

Utsättning av fisk och kräftor har sedan lång tid utgjort grundstommen i det svenska fiskevårdsarbetet. Goda resultat har erhållits efter utsättning av laxfisk i havet, längs kusterna och i de stora sjöarna. Försöksutsättning av ål pågår och utvärderas f. n. Verksamheten har stor betydelse främst för yrkesfisket men även för fritidsfisket.

Fisksjukdomar har under senare år fått en ökad omfattning. Insatser görs redan nu med statligt stöd bl. a. i form av biotopförbättrande åtgärder och fiskhälsokontroll. En översyn av fiskhälsokontrollen görs f. n. av fiskeristyrelsen i samarbete med lantbruksstyrelsen, statens veterinärmedicinska anstalt och laxforskningsinstitutet. Några ändringar i gällande bestämmelser bör därför inte göras nu.

Av stor betydelse för resultatet av fiskevårdsarbetet är de kunskaper som vi har om olika fiskevårdsåtgärder. Utan en effektiv forsknings- och undersökningsverksamhet är det stor risk för feltolkningar och därmed misshushållning med tillgängliga resurser för fiskevård. Fiskevårdsåtgärderna bör också i högre grad än hittills planeras och följas upp noggrant. Med hänsyn till det ansträngda ekonomiska läget bör i första hand befintliga odlingsanläggningar och laboratorier utnyttjas för FoU-verksamheten.

En förbättrad planering bör ingå som ett led i fiskevårdsarbetet. Enligt min mening är det dock inte motiverat med en fristående planering an-

gående fiske så som utredningen föreslagit. I stället bör denna uppgift kunna ingå i den löpande verksamheten vid närmast ansvariga statliga organ. Härigenom kan erhållas ett värdefullt underlag för statens insatser på dessa områden liksom för den kommunala och regionala planering som berör fritidsfisket.

Mot bakgrund av den betydelse fritidsfiske har för friluftsliv och rekreation är det motiverat med vissa ytterligare statliga insatser för en förbättrad fiskevård.

2.2.2 Statligt stöd till fritidsfisket m. m.

Staten ger redan nu ekonomiskt stöd i olika former till fritidsfisket. Stödet lämnas både direkt till fritidsfisket och indirekt som stöd till fiskevård och forsknings- och utvecklingsverksamhet. Genom den av staten finansierade centrala och lokala fiskeadministrationen främjas fritidsfisket på olika sätt. Så t. ex. bedrivs informations- och rådgivningsverksamhet med anknytning till fritidsfisket av fiskenämnderna. Fiskeriintendenterna tillvaratar fritidsfiskets intressen i miljöskyddslags- och vattenlagsärenden. De medel som anvisas för kursverksamhet på fiskets område kan även användas för kurser i fiskevård.

Stöd till fiskevårdande åtgärder lämnas på olika sätt. Det mest omfattande är bidraget till kalkning av sjöar och vattendrag. För innevarande budgetår uppgår det till 15 milj. kr. För utsättning av lax och ål anvisas av prisregleringsmedel sedan ett par år tillbaka 2,5 milj. kr. Denna utsättning är främst motiverad för yrkesfisket men kommer också fritidsfisket tillgodo. För lån till åtgärder inom kortfiskeområden och för rationalisering av verksamhet med fiskodling kan statlig garanti beviljas intill ett årligt belopp av f. n. 2 milj. kr. Hittills har denna stödform utnyttjats i liten omfattning. Bidrag till inköp av båtar och till anläggning av fiskebryggor m. m. har kunnat utgå från anslaget till idrottsanläggningar. Vidare har omfattande, för fritidsfisket positiva restaurerings- och anläggningsarbeten i eller i anslutning till vattendrag bekostats med arbetsmarknadsmedel.

Enligt 2 kap. 10 § vattenlagen (1918: 523) kan särskilda fiskeavgifter utdömas i vattenmål. Av dessa medel som f. n. sammanlagt uppgår till ca 1,5 milj. kr. varje år används en viss del för fiskevårdande verksamhet av lokal karaktär och av stort allmänt intresse. Bl. a. har bidrag utgått till förrättningskostnaderna för bildande av fiskevårdsområden.

Resterande del av avgiftsmedlen utnyttjas för FoU-verksamhet som huvudsakligen bedrivs vid fiskeristyrelsens sötvattenslaboratorium och vid fiskeriförsöksstationen i Kälarne. Över anslaget till fiskeristyrelsen anvisas ytterligare närmare 2 milj. kr. till FoU-verksamhet vid sötvattenslaboratoriet. Verksamheten vid sötvattenslaboratoriet tjänar i betydande utsträckning fritidsfisket. FoU-verksamhet till gagn för fritidsfisket bedrivs även i viss omfattning vid högskolorna.

För innevarande budgetår utgår statsbidrag till Sveriges fritidsfiskares

riksförbund med drygt 1 milj. kr. över anslaget Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m.

Utredningen föreslår att det i fortsättningen utöver nuvarande statligt stöd skall utgå ekonomiskt stöd till åtgärder som särskilt tar sikte på fritidsfisket. Genom ett fiskevårdsbidrag till sådana fiskevårdsområden, fiskevårdsföreningar, enskilda fiskerättsägare, sammanslutningar av fritidsfiskare och kommuner som upplåter fiskerätt till allmänheten skulle fritidsfisket enligt utredningen gagnas och upplåtande av vatten till fritidsfiske stimuleras. Motsvarande åtgärder som gagnar fritidsfisket på de allmänna vattenområdena och på de enskilda frivattnen föreslås också få statligt stöd. Utredningen föreslår att 15 milj. kr. satsas varje år för detta ändamål. Utredningen föreslår vidare att 5 milj. kr. årligen satsas på olika serviceåtgärder för fritidsfisket och på information samt ytterligare 1 milj. kr. som engångssatsning på informationsåtgärder.

Utredningen föreslår också att Sveriges fritidsfiskares riksförbund ges ett årligt statligt stöd av 2 milj. kr. för genomförandet av nya arbetsuppgifter och att Sveriges fiskevattenägareförbund tilldelas 0,5 milj. kr. för verksamhet vid bildande av fiskevårdsområden.

Utredningen föreslår att kostnaderna för fiskevård, service åt fritidsfisket och viss fisketillsyn finansieras med en särskild årlig fiskevårdsavgift som skulle erläggas av alla fritidsfiskare äldre än 15 år. Avgiften beräknas ge 20 milj. kr. årligen.

Remissinstanserna är allmänt positiva till de av utredningen föreslagna ökade statliga satsningarna på fritidsfisket. Fiskeristyrelsen understryker särskilt angelägenheten av att åtgärder kan inriktas mot allmänt vatten och enskilt frivatten. Utredningens förslag till fiskevårdsavgift har däremot föranlett delade meningar bland remissinstanserna. Många anser att det statliga stödet skall finansieras över statsbudgeten utan särskild avgift.

Jag har i det föregående betonat att det i första hand är fiskevattenägarna som har ansvaret för fiskevården. Med hänsyn till det stora allmänna intresset för fritidsfiske och fiskevård bör staten enligt min mening på olika sätt ge stöd till förbättrad fiskevård. Stödet bör i första hand inriktas på fiskevårdsåtgärder och andra åtgärder som är ägnade att främja fritidsfiske för allmänheten liksom FoU-verksamhet. I det följande kommer jag att redogöra för mina förslag till grunderna m. m. för stödet. Anslagsfrågor med anknytning härtill kommer jag att anmäla för regeringen vid ett senare tillfälle. Jag vill emellertid redan nu förutskicka att mina förslag därvid inte kommer att vara så omfattande som utredningens.

Utredningen menar att fiskevårdsarbetet hittills ofta bedrivits utan tillräckliga kunskaper om fiskevårdsåtgärdernas effekt. Därför är det enligt min mening viktigt att ägna ökad uppmärksamhet åt forsknings- och utvecklingsverksamhet på fiskevårdens område.

Redan nu kan dock omfattande fiskevårdsåtgärder sättas in för att förbättra fiskevattnens kvalitet. Jämsides härmed är det viktigt att satsa på

bildandet av fiskevårdsområden där fisket upplåts till allmänheten.

FoU-verksamheten på fiskevårdens område har som jag nyss redogjort för i stor utsträckning finansierats via anslaget till fiskeristyrelsen samt med fiskeavgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen (1918: 523). Jag föreslår att dessa avgiftsmedel i fortsättningen i sin helhet tillförs FoU-verksamhet på fiskevårdens område.

Statens stöd till fiskevårdsåtgärder för fritidsfiskets behov bör förstärkas. I första hand bör stöd i form av bidrag kunna utgå till kostnaderna för förrättning i samband med bildande av fiskevårdsområde. Vidare bör stödet kunna omfatta sådana åtgärder som t.ex. utplantering av fisk, biotopförbättrande åtgärder och riktat fiske. Stöd till dessa åtgärder bör liksom hittills kunna utgå både som bidrag och som statlig garanti för lån. Ett villkor för bidrag bör vara att aktuellt vatten upplåts för allmänhetens fiske och då under sådana organisatoriska former som kan godkännas av fiskeristyrelsen. Bidragets storlek bör normalt inte överstiga 50 % av de godkända kostnaderna. Förhöjt bidrag med högst 70 % bör kunna ges främst i de fall då tillgången på fiskevatten för allmänheten är mycket begränsad eller när utbudet av fiskevatten i det aktuella området är alltför ensidigt. Bidrag bör kunna utgå till enskilda fiskerättsägare och till sammanslutningar av sådana eller av fritidsfiskare samt till kommuner.

Liksom f. n. bör staten kunna ge stöd i samband med byggande av olika serviceanläggningar m. m. för fritidsfiskets behov, t.ex. bryggor. I den utsträckning åtgärderna utförs inom områden av riksintresse och där staten därför satsar medel på friluftsliv och rekreation bör bidrag kunna utgå till vissa satsningar för fritidsfisket. I övrigt bör det statliga stödet för dessa ändamål utgå i form av statlig lånegaranti under de förutsättningar som jag nyss har förordat för stödet till fiskevårdande åtgärder. Statlig garanti bör liksom hittills även kunna beviljas för lån till verksamhet med fiskodling som främjar fritidsfisket.

Nuvarande statligt stöd till den allmänna verksamheten inom Sveriges fritidsfiskares riksförbund och Sveriges fiskevattenägareförbund bör ges även i fortsättningen. Som jag tidigare har framhållit bör fritidsfiskarnas organisation ta ett större ansvar för fiskevården. Sveriges fritidsfiskares riksförbund bör därför kunna erhålla ersättning för konkreta fiskevårdsåtgärder efter ansökan hos fiskeristyrelsen. Vidare bör fiskevattenägareförbundet kunna erhålla ersättning för informationsinsatser och för åtgärder i syfte att främja bildandet av fiskevårdsområden. Förutsättningen härför är att åtgärderna vidtas enligt en plan som är godkänd av fiskeristyrelsen.

Det statliga stödet till fritidsfisket som jag har förordat i det föregående bör tills vidare i sina huvuddelar administreras av fiskeristyrelsen och den lokala fiskeriadministrationen. Vissa resurser för detta ändamål finns redan både centralt och regionalt. Med hänsyn till att den pågående turist- och rekreationspolitiska utredningen även tar upp fritidsfiskefrågornas administration är jag inte beredd att föreslå några personalförstärkningar.

Några nya tjänster bör således inte inrättas i verksamheten. Behovet av personella resurser bör i stället tillgodoses genom omprioriteringar. Jag räknar emellertid med att det behövs viss förstärkning av fiskeristyrelsens anslag för att täcka kostnader av annat slag. Jag återkommer senare till anslagsfrågan. För fiskeristyrelsens stöd i samband med beslut i fråga om åtgärder riktade till fritidsfisket bör det finnas en särskild rådgivande grupp med representanter för bl. a. fritidsfisket och fiskevattenägarna.

Det ankommer på regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda de särskilda föreskrifter som kan föranledas av bifall till vad jag nu har förordat om stöd till fiskevård m. m.

Utredningens förslag att en stor del av det statliga stödet till fiskevården och fritidsfisket skall finansieras med en särskild avgift bör inte genomföras nu. Bl. a. är kostnaderna för administration, kontroll och tillsyn svåra att beräkna. Jag föreslår därför att det statliga stöd till fritidsfisket som jag har förordat i det föregående finansieras över statsbudgeten utan att någon särskild avgift tas ut. Jag återkommer senare till regeringen med de anslagsfrågor som har anknytning till mina förslag.

2.3 Fiskevårdsområden

2.3.1 Allmänna utgångspunkter

Rätten att fiska i enskilt vatten är enligt huvudregeln förbehållen ägarna av de fastigheter till vilka fisket hör. För stora delar av kusten och de stora sjöarna är dock fisket på enskilt vatten i större eller mindre omfattning fritt också för andra än jordägarna. Det enskilda fisket kan utgöra en del av en fastighet eller, om fisket är samfällt, gemensamt tillhöra en grupp av fastigheter. Undantagsvis kan fisket utgöra en särskild fastighet. Vanligtvis tillkommer rätten till fiske i ett visst vatten så många att fisket inte kan nyttjas rationellt och svårigheter uppstår för en effektiv fiskevård. Uppdelningen av ett fiskevatten på många delägare är besvärande redan när fisket är samfällt för ett skifteslag. Härtill kommer att fisket i en sjö eller på en älvsträcka som i sig kan ses som en naturlig brukningsenhet ofta är uppdelat på flera skifteslag. Är fisket skiftat är enheterna ofta för små och en samverkan mellan fiskerättsinnehavarna därför nödvändig för en ändamålsenlig fiskevård och ett rationellt utnyttjande av fisket.

För att få en effektiv samverkan mellan olika fiskerättsägare infördes genom lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden en ny organisationsform kallad fiskevårdsområde. Ett viktigt syfte med lagen var också att förbättra förutsättningarna för det arbete som bedrevs av de redan existerande fiskevårdsföreningarna. Eftersom dessa föreningar helt byggde på frivillighet försvårades verksamheten, när anslutningen bland fiskerättsinnehavarna inte var fullständig. Genom att ombilda fiskevårdsföreningarna till fiskevårdsområden kunde en fastare organisation skapas som omfattade alla berörda sakägare.

Ett fiskevårdsområde är en i särskild ordning bildad samfällighet som syftar till att samfällt ordna fiskeförhållandena och främja fiskerättsägarnas gemensamma intressen. Beslut om bildande av ett fiskevårdsområde meddelas av länsstyrelsen som då också fastställer stadgar för området. Är inte delägarna överens om bildandet skall beslutet föregås av en förrättning. För att fiskevårdsområdet skall komma till stånd krävs samtycke av en kvalificerad majoritet bland delägarna. Fiskevårdsområdet bildas för viss tid, minst 10 och högst 25 år. Om det inte i särskild ordning begärs att området skall upplösas, förlängs giltighetstiden automatiskt. För fiskevårdsområdets förvaltning finns regler om styrelse för området, delägarnas rösträtt och deras skyldighet att lämna tillskott för att bekosta verksamheten.

Bildande av ett fiskevårdsområde inverkar inte på de bestående äganderättsförhållandena. Vid fiskets utövande blir däremot den enskilde delägaren bunden av stadgarna och delägarnas beslut. Besluten gäller också mot nya delägare. Fiskevårdsområdet kan besluta om upplåtelse av fisket. För sådant beslut gäller särskilda majoritetskrav och under vissa förutsättningar kan en enskild delägare motsätta sig ett sådant beslut. Såväl reglerna för bildandet som för förvaltningen förutsätter att det har klarlagts vilka som har fiskerätt i vattenområdet och hur stor del var och en har i fisket. Det innebär att bildande av ett fiskevårdsområde regelmässigt måste föregås av en fullständig fiskerättsutredning. Till kostnaderna för bildandet, inberäknat kostnaderna för fiskerättsutredningen, utgår f. n. statsbidrag.

Enligt fiskevattensutredningen har lagen om fiskevårdsområden inte blivit den framgång man ursprungligen tänkte sig. Sedan lagen trädde i kraft år 1961 har det bildats bara ca 350 områden. En bidragande orsak till detta är enligt utredningen att lagen anses vara svår att förstå och tillämpa. Kritiken gäller också det förhållandet att det tar lång tid – ibland flera år – att bilda ett fiskevårdsområde och att den nödvändiga fiskerättsutredningen drar orimliga kostnader.

Fiskevattensutredningen föreslår en ny lag om fiskevårdsområden. Lagförslaget har utformats med sikte på att göra det enklare och billigare att bilda fiskevårdsområden. En genomgripande förändring i förhållande till den nuvarande lagen är att det inte längre skall krävas någon fullständig fiskerättsutredning för att ett fiskevårdsområde skall få bildas. Därigenom minskar enligt utredningen kostnaderna för bildandet avsevärt.

Enligt min mening är det angeläget att så långt möjligt undanröja det hinder mot ett rationellt fiske och övrig fiskevård som uppdelningen av det enskilda fisket på många delägare innebär. Det behövs således en effektiv samverkan mellan fiskerättsägarna. Jag delar utredningens uppfattning att en organisation utformad i allt väsentligt som det nuvarande fiskevårdsområdet är en lämplig form för en sådan samverkan. Fiskevårdsområdet utgör en ändamålsenlig organisation för en förvaltning av både samfällt och skiftat fiske. Ansträngningarna bör således som utredningen föreslår inrik-

tas på att försöka få till stånd ett ökat antal fiskevårdsområden. Som jag närmare skall utveckla i avsnitt 2.3.2 delar jag utredningens uppfattning att det bör vara möjligt att förenkla och förbilliga bildandet av sådana områden genom att ställa lägre krav på den nyss nämnda utredningen.

Ändamålet med fiskevårdsområdena bör enligt utredningen vara att främja ett ändamålsenligt nyttjande av fisket och möjliggöra en god fiskevård. Ett ändamålsenligt nyttjande innebär enligt utredningen i de flesta fall att allmänheten eller en vid krets av fiskeintresserade ges tillfälle att nyttja fisket. Bildandet av fiskevårdsområden utgör visserligen inte någon garanti för att fisket upplåts till allmänheten. Genom att i lagstiftningen tillhandahålla en lämplig förvaltningsform för enskilt fiske skapas emellertid förutsättningar för upplåtelser till allmänheten.

Som jag tidigare närmare har utvecklat är det ett allmänt intresse att fisket som naturtillgång utnyttjas och vårdas på bästa sätt. Detta intresse bör givetvis också främjas genom lagstiftningen om fiskevårdsområden. Jag delar därför utredningens uppfattning att det i den nya lagen uttryckligen bör skrivas in att den har till syfte att samordna inte bara utnyttjandet av fisket utan också fiskevården inom ett vattenområde. Visserligen främjas en god fiskevård i hög grad genom ett allsidigt och väl avvägt fiske. Men även andra former av fiskevård som t. ex. biotopvård och utplantering av fisk kräver en samverkan mellan fiskerättsägarna. Liksom f. n. bör i lagen också anges att den har som ändamål att främja fiskerättsinnehavarnas gemensamma intressen. Jag anser att det är betydelsefullt att särskilt markera detta förhållande. En samfällighetsbildning av det slag fiskevårdsområdet utgör rymmer inslag av tvång. Fiskerättsinnehavare kan anslutas till gemenskapen mot sin vilja och blir tvungna att underkasta sig inskränkningar i sin fiskeutövning. Tvångsinslagen är emellertid fullt försvarliga så länge verksamheten inom fiskevårdsområdet inriktas mot att till förmån för alla fiskerättsinnehavare vårda fisket och ta till vara den avkastning fisket kan ge.

Ett fiskevårdsområde bör således kunna bildas för att samordna fiskets bedrivande och fiskevården och för att främja fiskerättsinnehavarnas gemensamma intressen. Som utredningen framhåller innebär detta att man samtidigt indirekt kan tillgodose fritidsfiskarnas intressen att få tillgång till lämpliga vatten. Jag vill erinra om att jag i avsnitt 2.2.2 har förordat att det statliga stödet till fiskevårdsområdenas bildande utformas så att detta syfte direkt tillgodoses.

Utredningen vill i ett hänseende ge den nya lagen ett vidare tillämpningsområde än den nuvarande. F. n. gäller att ett fiskevårdsområde inte får omfatta fiske inom områden som har avsatts till samernas uteslutande begagnande. De områden som avses är renbetesfjällen och kronomark ovanför odlingsgränsen. Enligt utredningen är det angeläget att fiskevatten med blandad ägarstruktur som helt eller delvis är belägna inom de nämnda områdena kan bli föremål för en gemensam förvaltning. Fiskevårdsområde

är då den lämpligaste förvaltningsformen. Enligt förslaget skall samebyn företräda det fiske som hör till kronomarken. Det gäller dock först när fiskevårdsområdet är bildat. Vid själva bildandet skall samernas intressen företrädas av lantbruksnämnden.

Flertalet av de remissinstanser som yttrat sig i frågan delar utredningens uppfattning om behovet av en gemensam förvaltning av fisket inom de områden som nu är i fråga. På flera punkter riktas emellertid invändningar mot utredningens förslag. Dessa invändningar grundas i huvudsak på uppfattningen att förslaget innebär en försvagning av samernas rätt enligt rennäringslagen (1971:437).

Samernas rätt till fiske enligt rennäringslagen har när det gäller kronomarken ovan odlingsgränsen och renbetesfjällen omgärdats med bestämmelser som syftar till att skydda både rennäringen som sådan och samernas fiskerätt. Fisket får enligt 32 § rennäringslagen upplåtas bara om det kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln och utan besvärande intrång i samernas fiskerätt. Frågan om upplåtelse handhas av lantbruksnämnden. Gäller upplåtelsen hela fisket i ett visst vatten har samebyn vetorätt.

Enligt min mening kan det inte komma i fråga att genom lagstiftningen om fiskevårdsområden inskränka samernas nuvarande rättigheter. De alternativ som står öppna är att antingen behålla det nuvarande förbudet att bilda fiskevårdsområden inom de angivna renskötselområdena eller att införa särskilda regler för sådana fiskevårdsområden. Särregleringen borde innebära att sameintressena både vid bildandet av fiskevårdsområdet och vid dess förvaltning tillförsäkrades ett inflytande som i huvudsak motsvarar syftet med upplåtelsereglerna i 32 § rennäringslagen. Jag anser att övervägande skäl talar för det förstnämnda alternativet. Frånsett alla andra olägenheter med särregler för vissa fiskevårdsområden skulle här krävas bestämmelser som komplicerar bildandet och förvaltningen i en utsträckning som knappast skulle gynna fiskevården. Enligt min mening bör samordningsproblemen i många fall kunna lösas genom frivilliga överenskommelser mellan samerna och enskilda fiskevattenägare eventuellt i förening med upplåtelser enligt bestämmelserna i rennäringslagen. Jag har för avsikt att i annat sammanhang föreslå att lantbruksnämnderna får i uppdrag att verka för sådana överenskommelser.

Jag kan inte heller biträda utredningens ändringsförslag när det gäller renskötselområdena i övrigt. Jag vill där hänvisa bl. a. till vad fiskeristyrelsen anför. Beträffande andra marker där renskötsel bedrivs än kronomarkerna ovanför odlingsgränsen och renbetesfjällen bör följaktligen även i fortsättningen gälla att bildandet av fiskevårdsområden inte får inskränka samernas rätt till fiske enligt rennäringslagen.

Som jag har nämnt i det föregående finns i landet ett stort antal frivilligt bildade fiskevårdsföreningar. Antalet sådana föreningar uppgår till inte fullt 2000. De upplåtelser i form av fiskekortsförsäljning som sker genom

föreningarna avser ofta samfällt fiske. Föreningarna torde mera sällan bestå av samtliga delägare i det samfällda fisket. Vanligen innebär följaktligen föreningens fiskekortsförsäljning en upplåtelse som bara gäller i ett antal andelar av samfälligheten. Av 7 kap. 9 § jordabalken följer att en sådan upplåtelse normalt saknar sakrättslig giltighet. Tidigare fanns emellertid i lagen (1950: 596) om rätt till fiske (fiskerättslagen) en särskild regel om sådana upplåtelser när det gällde samfällt fiske. Av 24 § andra stycket fiskerättslagen följde att en delägare i samfälligheten kunde upplåta sin fiskerätt till utomstående om flertalet av delägarna samtyckte till upplåtelsen. Fiskevårdsföreningarna har i sin fiskekortsförsäljning kunnat stödja sig på den bestämmelsen när de representerar en majoritet av delägarna.

När lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter infördes, ändrades 24 § fiskerättslagen. Ändringen innebar bl. a. att den nyssnämnda upplåtelseregeln upphävdes. Regeln skall emellertid enligt en övergångsbestämmelse fortfarande gälla till dess ett fiskevårdsområde har bildats eller en föreningsförvaltning enligt lagen om förvaltning av samfälligheter har anordnats, dock längst till utgången av år 1983. Sker inte en sådan ombildning av fiskevårdsföreningarna, har det till konsekvens att deras fiskekortsförsäljning inte längre rättsligt kan betraktas som giltiga nyttjanderättsupplåtelser.

Utredningen föreslår att giltighetstiden för 24 § fiskerättslagen i dess äldre lydelse förlängs till utgången av år 1985. Uppenbarligen gör utredningen den bedömningen att åtminstone huvudparten av de nuvarande fiskevårdsföreningarna skall komma att ombildas till fiskevårdsområden före den föreslagna fristens utgång.

Enligt min mening finns det inte anledning att nu ompröva beslutet att upphäva den särskilda upplåtelsebestämmelsen i 24 § fiskerättslagen. Genom att sådana upplåtelser i framtiden förutsätter en förvaltning enligt antingen lagen om fiskevårdsområden eller lagen om förvaltning av samfälligheter skapas garantier för att samtliga delägare ges möjlighet att påverka upplåtelsebesluten. Däremot bör fristen för ombildning av föreningarna utsträckas längre än vad utredningen föreslår. Enligt min mening bör ambitionen vara att klara av ombildningen inom en tioårsperiod. Fristen bör därför utsträckas från utgången av år 1983 till utgången av år 1990.

2.3.2 Bildande av fiskevårdsområde

Enligt den nuvarande lagen om fiskevårdsområden (LOFO) är det länsstyrelsen som beslutar om bildande av ett fiskevårdsområde och i samband därmed fastställer stadgar för området. En förutsättning för länsstyrelsens beslut är att en majoritet av fiskerättsägarna samtycker till att fiskevårdsområdet bildas. Är inte ägarna av fisket helt överens om bildandet, skall länsstyrelsens beslut föregås av en förrättning. Vid förrättningen skall en omröstning ske i bildandefrågan. Den majoritet som krävs för bildande skall utgöras av antingen mer än hälften av de röstandes sammanlagda

delaktighetstal och minst en tredjedel av antalet röstande eller mer än hälften av antalet röstande och minst en tredjedel av de röstandes sammanlagda delaktighetstal. Skall fiskevårdsområdet omfatta flera oskiftade fisken, krävs dessutom samtycke av minst en delägare i varje sådant fiske. Ett fiskevårdsområde kan också bildas av det fiske som hör till en enda fastighet. Då krävs samtycke av mer än halva antalet röstande eller av delägare som företräder mer än hälften av de röstandes delaktighetstal.

De gällande majoritetsvillkoren förutsätter en fullständig kartläggning av äganderätten till fisket inom det ansökta området. För att avgöra till vilka fastigheter fisket hör och för att bestämma delaktigheten i fisket krävs vanligen att uppgifter hämtas inte bara från fastighetsregister, fastighetslängder och fastighetsböcker utan också från förrättningsakter, domstolsavgöranden och tidigare gjorda utredningar samt från fastighetskartan.

Länsstyrelsen skall vid sin prövning undersöka om majoritetsvillkoren är uppfyllda och om bildandet också i övrigt är förenligt med lagens krav. Länsstyrelsen skall dessutom företa en lämplighetsprövning. Den prövningen skall avse såväl själva bildandet av området som stadgarnas olika bestämmelser. Fiskevårdsområdet skall vara lämpligt med hänsyn till vattenområdets och fiskets beskaffenhet och omfattning och övriga förhållanden.

Fiskevattensutredningen föreslår att kravet på en viss bestämd sakägarmajoritet skall bytas ut mot ett allmänt opinionsvillkor. Enligt förslaget skall ett fiskevårdsområde få bildas om ägarna av fisket inom det tilltänkta området inte mera allmänt motsätter sig områdesbildningen och har beaktansvärda skäl för det. Vid prövningen av om villkoret är uppfyllt skall främst beaktas uppfattningen hos dem vars fiskeutövningsrätt påverkas mest av fiskevårdsområdets tillkomst. Den anslutning bland fiskerättsägarna till områdesbildningen som opinionsvillkoret förutsätter behöver enligt förslaget inte föreligga, om det från allmän synpunkt är synnerligen angeläget att fiskevårdsområdet bildas.

Med det föreslagna opinionsvillkoret skapas enligt utredningen förutsättningar för att sänka kraven på utredning om äganderätten till fisket. I stället för den nuvarande fullständiga fiskerättsutredningen föreslås att en preliminär förteckning över fiskerättsägarna upprättas, som därefter rättas och kompletteras genom medverkan från fiskerättsägarnas sida. Den preliminära förteckningen kommer att skilja sig från en fullständig fiskerättsutredning främst genom att dels undersökningen av om avsöndringar och avstyckningar tillagts fiskerätt slopas, dels genom att någon utredning till grund för bestämmande av delaktighetstal inte kommer att genomföras. Kostnaden för den föreslagna fiskerättsförteckningen beräknas uppgå till endast omkring en tredjedel av kostnaden för en fullständig fiskerättsutredning.

Förslaget att ersätta de nuvarande fixerade majoritetskraven med ett allmänt opinionsvillkor har i allmänhet mottagits positivt av remissinstan-

serna. I ett fåtal yttranden avstyrks förslaget och en remissinstans pekar på de tillämpningssvårigheter som kan uppstå. Av de remissinstanser som är positiva till att kravet på en bestämd sakägarmajoritet slopas är det dock flera som riktar invändningar mot den föreslagna undantagsregeln för de fall då starka allmänna synpunkter talar för en områdesbildning.

Enligt min mening kan den nuvarande regeln med bestämt angivna majoritetskrav inte frånkännas vissa fördelar. Den torde t. ex. vara lättare att tillämpa än ett mera allmänt opinionsvillkor. Det kan också ifrågasättas om inte det föreslagna opinionsvillkoret snarast utgör en skärpning i förhållande till de nuvarande inte särskilt högt ställda majoritetskraven. Av avgörande betydelse är emellertid enligt min uppfattning det förhållandet att en regel som innehåller bestämt angivna majoritetskrav förutsätter en fullständig utredning av fiskerätten. Det nuvarande kravet på en fullständig kartläggning av fiskerätten har utan tvekan varit huvudorsaken till att fiskevårdsområden har bildats i så blygsam omfattning. Utredningskostnaderna står inte alls i rimlig proportion till de syften utredningen skall tjäna. Skall fiskevårdsområdena tillnärmelsevis få den utbredning som är önskvärd, måste fiskerättsutredningen förenklas och därmed måste andra regler för att mäta sakägaropinionen införas.

Det finns följaktligen goda skäl som talar för det av utredningen föreslagna opinionsvillkoret. Regeln medför att det nuvarande kravet på fullständig fiskerättsutredning kan efterges. Utredningen anvisar en metod att upprätta en preliminär förteckning som med mycket måttlig felprocent anger vilka fastigheter som har fiskerätt. Förfarandet, till vilket jag återkommer i det följande, ger dessutom fastighetsägarna möjlighet att erinra mot den preliminära förteckningen och få den rättad och kompletterad. Förenklingen kommer i första hand att gå ut över redovisningen av de relativa andelarna i samfällt fiske. Den föreslagna metoden ger emellertid en ungefärlig uppfattning om hur andelarna storleksmässigt förhåller sig till varandra. Det gör det möjligt att vid opinionsmätningen ta hänsyn till såväl antalet företrädare för olika meningar som storleken av deras andelar i fisket.

Med hänsyn till vad jag nu har anfört biträder jag förslaget att ersätta de nuvarande bestämt angivna majoritetskraven med ett mer allmänt opinionsvillkor. Däremot kan jag inte biträda förslaget att ett fiskevårdsområde under vissa förutsättningar skall kunna bildas även om fiskerättsägarna mera allmänt motsätter sig en samverkan. I likhet med flera av remissinstanserna anser jag att det inte finns tillräckliga motiv för en sådan undantagsregel. Erfarenheten från de nuvarande fiskevårdsföreningarna visar nämligen att ett väl fungerande samarbete på fiskevårdens område förutsätter att det bland fiskerättsägarna finns en vilja till och ett intresse för en sådan samverkan.

Som ytterligare villkor för bildande av ett fiskevårdsområde föreslår utredningen att bildandet skall stå i överensstämmelse med planläggningen

på fiskets område. I första hand skall krävas överensstämmelse med kommunal och regional planläggning. Saknas sådana planer, får enligt förslaget fiskevårdsområdet bildas endast om bildandet inte kan antas försvåra kommande planläggning.

Bland remissinstanserna råder det delade meningar om det föreslagna villkoret. De som ställer sig avvisande till förslaget anser att villkoret kan komma att i alltför hög grad inskränka fiskerättsinnehavarens rådighet över fisket. Man pekar också på att det f. n. i regel saknas planer för fiskets utnyttjande.

Frågan om fiskevårdsplanering har jag behandlat i avsnitt 2.2.1. Jag anför där att fiskevårdsplaneringen bör ingå som en del i den verksamhet som bedrivs av närmast ansvariga statliga organ och hänvisar till den kommunala och regionala planering som berör fritidsfisket. Det är ingen tvekan om att bildandet av fiskevårdsområden kan få en stor betydelse för att genomföra åtgärder som anges i sådana planer. Genom att fiskevårdsområden bildas får man tillgång till en organisation som kan åta sig ansvaret för samordnade åtgärder i ett fiskevatten. Självfallet bör länsstyrelsen också beakta innehållet i planerna vid den lämplighetsprövning som skall föregå bildandebeslutet. När det gäller den geografiska avgränsningen av fiskevårdsområdet bör i första hand eftersträvas en med hänsyn till fisket och fiskevården naturlig enhet. Sådana enheter kan exempelvis vara en sjö, ett sammanhängande system av sjöar eller en älvsträcka avgränsad av vandringshinder. Under vissa förhållanden kan det emellertid finnas anledning att godta en annan gränsdragning än den från fiskeribiologisk synpunkt önskvärda och i fiskevårdsplanerna förutsatta gränsdragningen. Ett sådant fall kan vara önskemålet att behålla en väl fungerande fiskevårdsförenings verksamhetsområde vid ombildning till fiskevårdsområde. I prövningen bör självfallet ingå en bedömning av hur den aktuella områdesbildningen påverkar möjligheterna att åstadkomma en samverkan i angränsande fiskevatten. Även vid lämplighetsprövningen av verksamheten i det ansökta området kan det finnas anledning att ta hänsyn till förhållandena i anslutande vatten för att åstadkomma en i huvudsak enhetlig inriktning av fiskevården.

Vad beträffar förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde föreslår utredningen en i förhållande till LOFO ändrad handläggningsordning. Den innebär bl. a. att bildandebeslutet skall fattas av en förrättningsman och inte som nu av länsstyrelsen. Enligt utredningen kan därigenom handläggningstiden minskas väsentligt.

Enligt LOFO skall ansökan om bildande av fiskevårdsområde göras hos länsstyrelsen. I andra fall än när delägarna är helt ense inskränker sig länsstyrelsens omedelbara sakprövning till att avgöra om det föreligger uppenbara hinder mot att bifalla ansökan. Om så är fallet skall den omedelbart avslås, i annat fall skall en förrättningsman förordnas med uppgift att utreda bildandefrågan. Är delägarna helt överens kan, som jag tidigare har

nämnt, frågan prövas omedelbart av länsstyrelsen. När förrättningsman förordnas skall han hålla sammanträde med delägarna och därefter avge ett utlåtande huruvida fiskevårdsområdet bör komma till stånd eller inte. Sedan delägarna fått tillfälle att yttra sig över utlåtandet skall länsstyrelsen pröva ärendet och vid bifall till ansökan antingen fastställa utlåtandet oförändrat eller besluta om återförvisning till förrättningsmannen.

Enligt utredningsförslaget skall handläggningen av bildandefrågan inledas med att länsstyrelsen låter fiskenämnden och kommunen yttra sig över ansökan. Länsstyrelsen skall därefter ta ställning i frågan om det ansökta fiskevårdsområdet lämpligen bör bildas. Vid den prövningen skall särskilt beaktas om bildandet överensstämmer med de kommunala och regionala fiskevårdsplanerna. Finner länsstyrelsen att fiskevårdsområdet bör kunna bildas i enlighet med ansökan förordnas en förrättningsman. I förordnandet skall anges vad planerna innehåller av betydelse för den aktuella områdesbildningen. Det kan exempelvis gälla områdets omfattning och fiskets nyttjande. Förrättningsmannen skall sedan utarbeta ett förslag som överensstämmer med direktiven i förordnandet. Han skall också upprätta den preliminära fiskerättsförteckningen.

Fiskerättsägarna skall genom kungörelse kallas till sammanträde. Kungörelsen skall bl. a. innehålla föreläggande för fiskerättsägare som inte finns med i förteckningen att senast vid sammanträdet anmäla sitt innehav och förete handlingar som styrker fiskerätten. Vid sammanträdet skall förrättningsmannen lägga fram sitt förslag, ta emot anmärkningar om kompletteringar av fiskerättsförteckningen och anteckna de närvarandes inställning till bildandet av fiskevårdsområdet. Under förutsättning att alla fiskerättsägare medger det kan förrättningsmannen underlåta att hålla något sammanträde.

Förrättningsmannen skall i en skriftlig redogörelse ange de förhållanden som har betydelse för bildandet och meddela beslut i bildandefrågan. Vid bifall till ansökan skall förrättningsmannen i beslutet fastställa grundregler för området. Grundreglerna skall innehålla uppgift om det fiske som ingår i fiskevårdsområdet, områdets ändamål och grundläggande bestämmelser om fiskets nyttjande. De fastställda grundreglerna skall ingå som en del i stadgarna för fiskevårdsområdet. Länsstyrelsen skall för att tillgodose allmänna intressen kunna förordna om överprövning av förrättningsmannens beslut. Enligt utredningen bör länsstyrelsen ha den möjligheten om förrättningsmannen skulle frångå de direktiv som till förmån för allmänna intressen angivits i hans förordnande.

Flera remissinstanser ifrågasätter om inte förfarandet borde utformas i närmare överensstämmelse med vad som gäller vid samfällighetsbildning enligt anläggningslagen (1973: 1149). I några yttranden görs gällande att det föreslagna förfarandet är onödigt omständligt. Bl. a. kritiseras förslaget att dela upp prövningen mellan länsstyrelsen och förrättningsmannen.

För egen del anser jag inte att det finns motiv för några mera betydande

förändringar av det förfarande som gäller enligt LOFO. Vid utformningen av förfaranderegelerna finns det enligt min mening starkare skäl för att försöka åstadkomma en samordning med vad som gäller i fråga om jaktvårdsområden än vad som gäller enligt exempelvis anläggningslagen. Det innebär också att förfarandet enligt LOFO kan behållas i huvudsak oförändrat. Vissa tilläggsbestämmelser behövs med hänsyn till förslaget att ersätta den nuvarande fiskerättsutredningen med en enklare fiskerättsförteckning. Vidare bör i likhet med vad som skett beträffande jaktvårdsområdena utrymmet för en handläggning utan förrättning vidgas något. Jag är medveten om att förhållandena endast i undantagsfall är så okomplicerade att bildandefrågan kan avgöras utan föregående förrättning. Den omständigheten att någon fiskerättsägare motsätter sig områdesbildningen bör emellertid inte vara avgörande vid valet av handläggningsordning.

Jag föreslår följaktligen att beslut om bildande av fiskevårdsområde även i fortsättningen skall meddelas av länsstyrelsen. Länsstyrelsens prövning bör lämpligen ske sedan bildandefrågan närmare utretts vid en förrättning. Är förhållandena sådana att en förrättning inte anses nödvändig skall bildandefrågan kunna prövas och avgöras på grundval av ansökningshandlingarna. I samband med bildandebeslutet bör länsstyrelsen fastställa de delar av stadgarna som innehåller grunderna för fiskets nyttjande och fiskevården och riktlinjer i övrigt för verksamheten.

2.3.3 Organisation och förvaltning

Enligt LOFO är fiskevårdsområdet en associationsrättslig sammanslutning av fiskerättsinnehavare, vilka betecknas som delägare i fiskevårdsområdet. Delägarna utgörs av ägarna till det fiske för vilket området har bildats. I vissa fall skall emellertid annan än fiskeägaren anses som delägare. Det gäller i fråga om innehavare av servitut och vissa speciella nyttjanderätter. Även vanliga nyttjanderättshavare kan inträda som delägare i fiskeägarens ställe. En förutsättning är att upplåtelsen omfattar en fastighets hela fiske och avser längre tid än ett år. Beträffande nyttjanderättshavarens delägarskap gäller den begränsningen att ägaren av fisket behåller bestämmanderätten i frågor där länsstyrelsen har det slutliga avgörandet, dvs. frågor som rör fiskevårdsområdets bildande och bestånd och områdets stadgar. För fiskevårdsområdet skall finnas en styrelse.

Utredningsförslaget innebär i huvudsak oförändrade organisationsbestämmelser. Endast på ett par punkter föreslås ändringar i förhållande till vad som f. n. gäller.

Utredningen föreslår att nyttjanderättshavare skall få en vidgad rätt att i ägarens ställe företräda fisket. När upplåtelsen avser hela fisket och gäller för längre tid än ett år skall enligt förslaget brukaren i stället för upplåtaren företräda fisket i alla frågor som rör fiskevårdsområdet, således även i frågan om områdets bildande. För att en annan ordning skall gälla krävs en

överenskommelse mellan upplåtaren och brukaren, antingen i samband med upplåtelsen eller senare. Enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna skall brukarens vidgade rätt till delägarskap endast gälla upplåtelser som skett efter ikraftträdandet av den nya lagen.

Utredningen föreslår vidare, med hänvisning till vad som gäller enligt lagen om förvaltning av samfälligheter, att länsstyrelsen skall ges befogenhet att utse en ledamot i fiskevårdsområdets styrelse.

Innan jag går närmare in på utredningens ändringsförslag vill jag ta upp en fråga som inte närmare har berörts av utredningen. Både i den nuvarande lagen och i den föreslagna används beteckningen "fiskevårdsområde" i en dubbel betydelse. I första hand avses med "fiskevårdsområdet" den associationsrättsliga sammanslutningen av fiskerättsinnehavare. Uttrycket används emellertid också för att beteckna det fiske som omfattas av sammanslutningens verksamhet. I klarhetens intresse bör enligt min mening i en ny lag åtskillnad göras mellan å ena sidan sammanslutningen av fiskerättsinnehavare, den juridiska personen, och å andra sidan det fiske som den juridiska personen förvaltar. På så sätt uppnås också överensstämmelse med vad som gäller enligt den nya lagstiftningen om jaktvårdsområden där termen "jaktvårdsområde" används endast för att beteckna det markområde som de till en jaktlig enhet sammanförda fastigheterna bildar. Förvaltningsorganisationen i vilken ägarna av jaktmarken är medlemmar benämns "jaktvårdsområdesföreningen". Jag föreslår att motsvarande terminologi används i den nya lagen om fiskevårdsområden.

Utredningens förslag att ge nyttjanderättshavare vidgad rätt att företräda fisket skulle enligt min mening utgöra en alltför långtgående inskränkning i ägarens bestämmanderätt över fisket. Förslaget skulle, som jag har nämnt, innebära att det kan bli brukaren och inte ägaren som får ta ställning i frågan om bildande av ett fiskevårdsområde. Det kan inte förutsättas att ägaren och brukaren alltid har samma uppfattning i bildandefrågan. Om inte annat kan det föreligga meningsskiljaktigheter när det gäller riktlinjerna för verksamheten. Besluten i den delen kan få betydelse för fiskets nyttjande under lång tid efter det att brukarens nyttjanderättsavtal har upphört att gälla. Därtill kommer att en fiskeägare som inte i upplåtelseavtalet förbehållit sig bestämmanderätten kan sakna möjlighet att under löpande avtalstid träffa överenskommelse om ett sådant förbehåll. Däremot delar jag utredningens uppfattning att liksom f. n. den som för längre tid än ett år har nyttjanderätt till en fastighets hela fiske, bör få företräda detta vid förvaltningen av fisket inom fiskevårdsområdet. En sådan nyttjanderättshavare bör följaktligen i fiskeägarens ställe ingå som medlem i fiskevårdsområdesföreningen. En möjlighet att avtala om en annan ordning bör dock finnas.

Som utredningen påpekar har länsstyrelsen enligt lagen om förvaltning av samfälligheter möjlighet att utse en eller flera ledamöter i en samfällighetsförenings styrelse. Regeln motiveras med att föreningens förvaltning i

vissa fall kan ha stor betydelse för bl. a. samhällsplaneringen, miljövården och andra väsentliga allmänna intressen. Jag kan inte finna att det finns motsvarande behov av insyn och kontroll från det allmännas sida i förvaltningen av fiskevårdsområdena. Det exempel utredningen anför, intresset av att kontrollera användningen av ett större statsbidrag, utgör enligt min mening inte ett tillräckligt motiv för den föreslagna bestämmelsen. Jag kan följaktligen inte biträda utredningens förslag.

Enligt LOFO skall i fiskevårdsområdets stadgar anges grunderna för fiskets utövande och områdets förvaltning. Till dessa grunder hör bl. a. frågorna om delaktigheten i fisket, rösträtten, upplåtelse av fisket, uttagande av tillskott av delägarna och fördelningen av inkomster. De nu angivna frågorna regleras också i lagen. Sålunda gäller att för varje delägare skall bestämmas hans delaktighet i fisket. Kan inte delägarna enas skall till grund för bestämmandet läggas delägarnas andelar i samfällt fiske eller om fisket är skiftat, omfattningen av de skilda vattenområdena. Den sistnämnda regeln gäller om det inte finns särskilda skäl för annan beräkningsgrund. Beträffande rösträtten gäller som huvudregel att varje delägare har en röst. Vid vissa beslut skall emellertid hänsyn tas till delaktigheten. Det gäller, förutom vid bildandebeslutet, vid bl. a. beslut om upplåtelse av fiske och beslut om tillskott från delägarna. Delägarna kan också vid bildandet av fiskevårdsområdet ha beslutat att röstning skall ske efter delaktighet eller annan beräkningsgrund. För beslut om upplåtelse av fiske uppställs i lagen först och främst det kravet att delägare med mer än hälften av delaktighetstalet skall samtycka till upplåtelsen, när fisket inom området är samfällt. Är fisket skiftat, krävs samtycke av delägare med mer än två tredjedelar av delaktighetstalet. Dessutom gäller emellertid att en fiskerättsägare under vissa förutsättningar kan förhindra en upplåtelse av sitt fiske. En första förutsättning är att fisket inte saknar betydelse för hans försörjning. Upplåtelsen skall dessutom gälla hela hans fiske eller gälla ett fiske som tillkommer honom för eget bruk. Även för beslut om att delägarna skall lämna tillskott till verksamheten krävs en på visst sätt kvalificerad majoritet. Flertalet av samtliga delägare, som dessutom skall företräda över hälften av delaktighetstalet, måste biträda ett sådant beslut. Bidragsskyldigheten skall fördelas efter delaktigheten om inte enighet råder om en annan fördelningsgrund. I fråga om fiskevårdsområdets inkomster gäller att dessa, i den mån de inte används eller fonderas, skall fördelas mellan delägarna. Med vissa undantag skall delaktigheten gälla som fördelningsgrund.

Utredningens förslag bygger på förutsättningen att ett fiskevårdsområde kan bildas utan att delaktigheten i fisket har bestämts. Detta förhållande får i flera hänseenden betydelse för utformningen av förvaltningsbestämmelserna. Som huvudregel föreslås gälla att delägarnas beslut i förvaltningsfrågor fattas med enkel majoritet och att för varje delägare räknas en röst. I vissa för förvaltningen grundläggande frågor skall dock röstning ske

efter delaktighet, om minst en fjärdedel av de närvarande, röstberättigade delägarna begär det. Det gäller frågor om upplåtelse och om ersättning till delägarna. I första hand skall delägarna då försöka enas om vilka delaktighetstal som skall gälla. Lyckas inte detta kan delaktighetstal beslutas med fyra femtedels majoritet. Uppnås inte den majoriteten för föreslagna delaktighetstal, skall en särskild utredning för bestämmande av sådana tal göras. Frånsett den nu nämnda möjligheten till omröstning efter delaktighet, föreslås inga särskilda omröstningsregler för beslut om upplåtelse av fiske inom fiskevårdsområdet. Liksom f. n. skall emellertid i vissa fall krävas den enskilde delägarens samtycke för ett beslut om upplåtelse av hans fiske. Som förutsättningar för en sådan vetorätt föreslås gälla dels att det är fråga om fiske som han brukar med ensamrätt, dels att fisket är av väsentlig betydelse för hans försörjning. Vad slutligen gäller de nuvarande reglerna om tillskott av delägarna och fördelning av inkomster så saknar dessa bestämmelser motsvarighet i förslaget.

Vissa remissinstanser är kritiska mot de av utredningen föreslagna omröstningsreglerna. Kritiken innebär i huvudsak att större fiskerättsägare missgynnas i en utsträckning som inte är fallet enligt den nuvarande lagen eller enligt annan motsvarande lagstiftning, exempelvis lagen om förvaltning av samfälligheter. En av remissinstanserna pekar också på den risk för handlingsförlamning som avsaknaden av en delaktighetsutredning kan föra med sig.

Jag vill till en början erinra om att utformningen av omröstningsreglerna var föremål för en ingående diskussion vid den nuvarande lagens tillkomst. Förespråkarna för en röstning efter delaktighet hänvisade till vedertagna principer för omröstning i sammanslutningar för ekonomisk verksamhet. Anhängarna av principen om röstning efter huvudtal gjorde å sin sida gällande att ett lika stort medinflytande för alla skulle komma att stimulera intresset hos flertalet fiskerättsägare. Vidare hävdades att fisket i likhet med jakten rymmer många inslag som inte är av ekonomisk natur. Det var därför inte befogat att utan vidare göra jämförelser med annan associationsrättslig lagstiftning. Den grundläggande omröstningsregeln i LOFO utformades i enlighet med huvudtalsprincipen. Som ytterligare skäl för detta anfördes att erfarenheterna från både fiskevårdsföreningarna och jaktvårdsområdena visade att man i praktiken röstade efter huvudtal. Det ansågs emellertid nödvändigt att modifiera grundregeln. Det måste respekteras att röstning efter delaktighet i vissa fall utgjorde en förutsättning för en tillräcklig anslutning bland fiskerättsägarna för bildande av ett fiskevårdsområde. De fall som närmast avsågs var när ett litet antal jordbrukare och fiskare äger de största andelarna i fisket medan återstoden ägs av ett mycket stort antal sommarstugeägare ofta bosatta på annan ort.

Enligt min mening kan det av både principiella och andra skäl ifrågasättas om det finns anledning att göra undantag från huvudtalsprincipen när det gäller omröstning till beslut om verksamheten inom ett fiskevårdsom-

råde. Även om det, med hänsyn till vad som gäller enligt annan samfällighetslagstiftning, godtas att omröstning i vissa frågor sker efter delaktighet torde det i många fall vara svårt att finna motiv för en röstgradering. Jag syftar då närmast på sådana samfällda fisken där fisket har i stort sett samma betydelse för delägarna oberoende av det förhållandet att de har olika stora andelar i fisket. Erfarenheterna från samverkan både på fiskets och jaktens område tyder också på att riskerna för intressemotsättningar mellan olika ägarkategorier inte är särskilt stora. Jag är emellertid medveten om att utformningen av omröstningsreglerna trots allt kan få stor betydelse för vissa fiskerättsägares vilja att medverka vid bildandet av ett fiskevårdsområde. Större fiskerättsägare kan finna det betänkligt att för dem bindande beslut kommer att fattas efter huvudtalsröstning. Dessa betänkligheter bör enligt min mening kunna minskas genom att det redan i stadgarna – i den del de fastställs av länsstyrelsen – tas in föreskrifter som reglerar de mera ingripande förvaltningsbesluten. Det kravet gäller för övrigt också enligt LOFO. I likhet med utredningen anser jag det emellertid inte lämpligt att helt slopa möjligheten till omröstning med graderade röstetal. Jag skall strax återkomma till den här frågan men jag vill dessförinnan från vissa andra synpunkter behandla besluten om upplåtelse av fiske och frågan om uttaxering av medel för verksamheten.

Det har inte från något håll ifrågsatts annat än att det även i fortsättningen skall vara möjligt att genom majoritetsbeslut helt eller delvis upplåta fisket inom ett fiskevårdsområde. En sådan möjlighet är också i många fall en förutsättning för en förvaltning inriktad på god fiskevård. Jag anser att det bör komma till uttryck i den nya lagen att en fiskevårdsområdesförening får besluta om upplåtelse av fiske inom fiskevårdsområdet. Denna förfoganderätt bör dock liksom hittills gälla med vissa inskränkningar. Under vissa förutsättningar bör en fiskerättsägare kunna förhindra en upplåtelse. Enligt utredningens förslag skall sådan vetorätt bara finnas när upplåtelsen avser fiske som en delägare i området brukar med ensamrätt. Enligt min mening bör emellertid även den som inte har annan fiskerätt än en andel i ett samfällt fiske kunna förhindra en upplåtelse, om upplåtelsen omfattar hela hans fiske. Vetorätt bör således föreligga när det är fråga om dels totalupplåtelse av ett samfällt fiske, dels upplåtelse helt eller delvis av lotter i ett skiftat eller på annat sätt uppdelat fiske. Som ytterligare förutsättning för vetorätten bör liksom hittills gälla att fisket inte skall sakna betydelse för fiskerättsägarens försörjning. Jag är följaktligen inte beredd att biträda utredningens förslag att skärpa förutsättningen till att avse fiske som har en väsentlig sådan betydelse. Att som några remissinstanser föreslår vidga vetorätten till att gälla också ett betydelsefullt fritidsfiske skulle enligt min mening föra för långt.

Utredningen har inte närmare behandlat frågan om finansieringen av verksamheten inom ett fiskevårdsområde. Det kan förutsättas att sådana fiskevårdsåtgärder som medför direkta utgifter vanligen kommer att finan-

sieras genom inkomster från upplåtelser. Det kan emellertid i vissa fall finnas ett behov av att förstärka sådana inkomster och eventuella statsbidrag med bidrag i pengar från medlemmarna i fiskevårdsområdesföreningen. Så kan exempelvis vara fallet om det är aktuellt att genomföra en mera omfattande restaurering av ett fiskevatten inom området. Enligt min mening bör fiskerättsägarna när fiskevårdsområdet bildas ta ställning till om de genom föreskrifter i stadgarna vill ge områdesföreningen möjlighet att uttaxera bidrag av medlemmarna. En ytterligare förutsättning för en sådan uttaxering bör vara att det i föreningens stadgar anges hur bidragsskyldigheten skall fördelas mellan medlemmarna. Den förenklade fiskerättsutredningen bör kunna utgöra ett fullt tillräckligt underlag för en sådan fördelning. Är fisket samfällt kan det vara motiverat att differentiera bidragen med hänsyn till den uppskattning av andelarnas storlek som kan göras. Ingår ett skiftat fiske i området kan en uppskattning av vattenarealernas storlek vara en godtagbar fördelningsgrund. En föreskrift om fördelningen av bidragsskyldigheten bör givetvis korrespondera mot en eventuell stadgebestämmelse om fördelning mellan medlemmarna av inflytande inkomster. I stadgarna kan också anges det högsta sammanlagda belopp som årligen kan komma i fråga för uttaxering.

På samma sätt som i fråga om uttaxeringen bör i stadgarna anges i vilken omfattning och i vilka former det kan ifrågakomma att upplåta fiske inom fiskevårdsområdet. Fiskerättsägarna bör följaktligen redan vid bildandet få ta ställning till riktlinjerna för de mera ingripande besluten. Det för bildandet föreslagna opinionsvillkoret innebär att särskild hänsyn tas till uppfattningen hos de fiskerättsägare som har stor del i fisket eller som av andra skäl i högre grad än andra kommer att beröras av de förutsatta besluten. Beslut inom de i stadgarna angivna ramarna borde med hänsyn härtill kunna fattas efter huvudtalsröstning och utan särskilda majoritetskrav. Jag har redan nämnt att jag trots allt anser att möjligheten att gradera röstetalen bör finnas kvar. Till skillnad från utredningen anser jag emellertid att frågan om omröstning efter delaktighet bör regleras i fiskevårdsområdesföreningens stadgar. Det bör följaktligen redan vid bildandet av fiskevårdsområdet bestämmas om röstning med graderade röstetal skall kunna komma i fråga och fastställas andelstal till grund för en sådan gradering. Att förse stadgarna med föreskrifter om delaktighetsröstning torde bli aktuellt främst i de fall då uttaxering av bidrag hos medlemmarna skall kunna ske. Det är då naturligt att gradera röstetalen på samma sätt som bidragsskyldigheten fördelas. Under alla omständigheter bör röstgraderingen göras på grundval av fiskerättsförteckningens uppgifter. Även om vissa invändningar kan riktas mot att andelstal för graderingen i stor utsträckning kommer att grundas på uppskattningar och översiktliga bedömningar bör fiskerättsägarna kunna bortse från de brister som en sådan metod har. Jag vill understryka att mitt förslag inte får leda till någon mera omfattande arbetsinsats av förrättningsmannen.

2.3.4 Fiskevårdsområdes bestånd

Enligt LOFO skall ett fiskevårdsområde bildas för viss tid, minst tio och högst 25 år. Beståndstiden förlängs emellertid automatiskt om inte delägare som företräder minst en tiondel av delaktighetstalet hos länsstyrelsen anmäler att de inte önskar någon förlängning. Görs en sådan anmälan skall länsstyrelsen pröva om giltighetstiden skall förlängas. För den prövningen gäller i tillämpliga delar reglerna om bildande av fiskevårdsområde. Det krävs följaktligen regelmässigt en förrättning och en omröstning för att konstatera att det bland delägarna finns lika stor anslutning för en förlängning som det krävs för nybildning. Länsstyrelsen kan emellertid under vissa omständigheter upplösa ett fiskevårdsområde redan innan giltighetstiden har löpt ut. Exempel på sådana omständigheter är att vattenområdet eller fisket förändrats väsentligt genom en naturhändelse eller en vattenutbyggnad. För beslut om sådan upplösning behöver inte någon förrättning hållas.

Enligt utredningens förslag skall ett fiskevårdsområde bildas för att bestå tills vidare. Länsstyrelsen skall emellertid på ansökan av bl. a. delägare i fiskevårdsområdet kunna besluta att detta skall upplösas. Frågan om upplösning skall bara kunna prövas vid utgången av varje tioårsperiod från bildandet, om det inte finns särskilda skäl för annat. Som särskilda skäl anses sådana omständigheter som enligt LOFO kan föranleda en upplösning i förtid. Länsstyrelsens beslut skall grundas på en lämplighetsprövning vid vilken hänsyn skall tas till innehållet i de regionala och lokala fiskevårdsplanerna.

Enligt min mening bör man räkna med två olika huvudfall då det inte längre finns förutsättningar för ett fortsatt samarbete inom ett fiskevårdsområde. Det ena huvudfallet jag syftar på är att så väsentliga förändringar inträffar i vatten- eller fiskeförhållandena att grunden för verksamheten rycks undan. Ett exempel på förändringar av det slaget kan vara följderna av en sjöreglering eller annat byggande i vatten. Liksom f. n. bör länsstyrelsen i det fallet kunna besluta att gemenskapen inom fiskevårdsområdet skall upplösas.

Det andra huvudfallet anser jag vara när det bland fiskerättsägarna finns ett mera allmänt missnöje med samarbetet och en önskan att detta skall upphöra. Jag har i det föregående framhållit den betydelse som en positiv inställning hos fiskerättsägarna har för ett väl fungerande samarbete inom ett fiskevårdsområde. Det förhållandet att ett stort antal av dem motsätter sig en fortsatt samverkan bör därför enligt min mening kunna utgöra skäl för att upplösa fiskevårdsområdet. Länsstyrelsen bör följaktligen, om det konstateras att den för bildande av ett fiskevårdsområde erforderliga opinionen inte längre föreligger, kunna besluta om upplösning av områdesföreningen. Liksom f. n. bör en omprövning av förutsättningarna för en samverkan inte ske förrän en relativt lång tid förflutit från det att fiskevårdsområdet bildades.

Enligt LOFO kan länsstyrelsen besluta om ändring av stadgarna för ett fiskevårdsområde och ett sådant beslut kan också avse en ändring av områdets omfattning. En sådan stadgeändring skall handläggas i samma ordning som frågan om bildande av ett fiskevårdsområde.

Utredningen föreslår regler som innebär att ett fiske skall kunna anslutas till eller uteslutas ur ett fiskevårdsområde. Uteslutning skall kunna ske om fisket bör anslutas till ett annat fiskevårdsområde eller om en uteslutning i annat fall anses lämplig. Ansökan om anslutning eller uteslutning skall göras hos länsstyrelsen som skall låta fiskevårdsområdet, fiskenämnden och kommunen yttra sig över ansökan. Finner länsstyrelsen att den ansökta åtgärden står i överensstämmelse med de kommunala och regionala planerna för fiskevården, skall en förrättningsman förordnas. Förrättningsmannen skall sedan handlägga frågan i samma ordning som gäller för bildande av ett fiskevårdsområde. För uteslutning av ett fiske som på grund av en naturhändelse, en vattenutbyggnad eller någon annan orsak inte längre kan nyttjas föreslås ett förenklat förfarande. Länsstyrelsen skall då kunna besluta om uteslutningen efter att ha remitterat ansökan och låtit fiskerättsägarna yttra sig i frågan.

I remissyttrandena över förslaget ifrågasätts om inte en enklare handläggningsordning kan tillämpas i vissa fall. Dessutom efterlyses regler för sammanslagning av fiskevårdsområden.

Enligt min mening bör reglerna för att möjliggöra förändringar av ett fiskevårdsområdes omfattning åtminstone delvis kunna utformas som motsvarande regler i lagen om jaktvårdsområden. Därmed tillgodoses också de synpunkter som förts fram vid remissbehandlingen.

Mitt förslag innebär att det blir möjligt att föra samman flera fiskevårdsområden till ett område. Det bör också vara möjligt att dela upp ett fiskevårdsområde även om en sådan åtgärd bör komma i fråga endast i undantagsfall. För sådana mera genomgripande förändringar bör i tillämpliga delar gälla reglerna om nybildning av ett fiskevårdsområde. Frågan bör följaktligen utredas vid en förrättning om länsstyrelsen inte anser att beslut om ombildningen kan meddelas på grundval av ansökningshandlingarna. För länsstyrelsens prövning av det ombildade fiskevårdsområdet bör gälla det för bildande föreslagna opinionsvillkoret och allmänna lämplighetskravet.

Som utredningen föreslår bör det också finnas möjlighet att ansluta ett fiske till ett bestående fiskevårdsområde. Enligt min mening bör länsstyrelsen i regel kunna besluta om en sådan åtgärd enbart på grundval av en ansökan från fiskevårdsområdesföreningens styrelse och ett medgivande från fiskets ägare. Innebär anslutningen att fisket förs över från ett fiskevårdsområde till ett annat bör det också krävas att föreningen för det område i vilket fisket ingår medger åtgärden. Det kan visa sig nödvändigt att ytterligare utredning tillförs ärendet innan beslut fattas. Länsstyrelsen bör därför ges möjlighet att förordna att frågan skall utredas vid en för-

rättning. För länsstyrelsens prövning bör självfallet gälla att åtgärden skall vara förenlig med fiskevårdsintresset och andra intressen som fiskevårdsområdet skall tillgodose.

Undantagsvis kan det finnas anledning att utesluta ett fiske ur ett fiskevårdsområde utan att fisket samtidigt förs till ett annat sådant område. Även i det här fallet bör länsstyrelsen besluta i frågan. Ansökan bör få göras både av fiskevårdsområdesföreningens styrelse och ägaren av det fiske det är fråga om.

2.4 Bestämmelser till skydd för fiskbestånden m. m.

Under denna rubrik behandlar jag dels utredningens förslag till bestämmelser i fråga om vanskötsel av fiske och expropriation av fiske, dels frågan om en samordning av länsstyrelsernas och fiskeristyrelsens befogenhet att meddela bestämmelser om fiskets vård och bedrivande.

Bestämmelser om vanskötsel av fiske

Fiskerättslagen innehåller i 30–32 §§ bestämmelser som gör det möjligt för det allmänna att ingripa med tvångsåtgärder om innehavaren av enskild fiskerätt vansköter fisket genom en alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att utnyttja fisket. Som en förutsättning för sådana tvångsåtgärder gäller att de skall vara påkallade av ett allmänt intresse och att försöka att vinna rättelse har gjorts under hand. Statens fiskeritjänsteman dvs. fiskeriintendenten skall därför först försöka att träffa en frivillig överenskommelse om fiskets bedrivande med fastighetsägaren eller, om fiskerätten innehas av annan, med denne. Om en sådan överenskommelse inte kommer till stånd eller om åtagandena i överenskommelsen inte fullgörs, åligger det fiskeriintendenten att anmäla förhållandet till länsstyrelsen. Han skall i samband därmed ange de förskrifter om fiskets bedrivande som enligt hans mening bör meddelas för att avhjälpa vanskötseln. Innan länsstyrelsen fattar beslut i ärendet skall fiskerättshavaren ges tillfälle att yttra sig. Länsstyrelsen får därefter fastställa en fiskeriplan med de föreskrifter om fiskets bedrivande som är nödvändiga för att avhjälpa vanskötseln. Fiskeriplanen skall avse en viss tid, högst tio år. Planen har sakrättslig verkan, så att även en ny ägare är bunden. Vid behov kan länsstyrelsen sätta ut vite för underlåtenhet att följa planens bestämmelser.

Enligt fiskevattensutredningen har bestämmelserna i fiskerättslagen om åtgärder mot vanskötsel av fiske nästan aldrig tillämpats. Enligt vad utredningen inhämtat har det funnits fall av vanhävd där ett ingripande varit motiverat men förfarandet har ansetts så omständligt att man avstått från åtgärder. Utredningen föreslår mot bakgrund härav att bestämmelserna förenklas. Förslaget innebär att fiskenämnden skall kunna fastställa en fiskeriplan för fisket, om fiskerättshavare i strid med allmänt intresse

uppenbart vansköter sitt fiske genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att nyttja fisket. Nämnden föreslås självmant kunna ta upp frågan till behandling men det vanligaste torde enligt utredningen bli att frågan tas upp efter anmälan. Fiskeriplanen skall i likhet med vad som gäller nu innehålla de föreskrifter om fiskets bedrivande som anses nödvändiga för att avhjälpa vanskötseln. Föreskrifterna bör få förenas med vite. Vid upprättandet av planen bör skälig hänsyn tas till fiskerättsägarens intresse att själv kunna bedriva fiske eller att disponera sitt vatten på annat sätt. Fiskeriplanen föreslås vidare bli gällande mot ny innehavare av fiskerätten.

Utredningens förslag att fiskerättslagens bestämmelser om förfarandet vid åtgärder mot vanskötsel av fiske skall förenklas lämnas utan erinran av remissinstanserna. Enligt min mening finns det behov av bestämmelser om vanhävd på fiskets område även i fortsättningen. Jag tillstyrker förslaget om ett förenklat förfarande vid ingripande mot vanskötsel av fiske.

Jag biträder alltså utredningens förslag att det i fortsättningen bör ankomma på fiskenämnden att vid behov ingripa mot uppenbara fall av vanskötsel av enskilt fiske. Fiskenämnden, som har till uppgift att bl. a. verka för fiskets utveckling och för en god fiskevård, bör därvid ha befogenhet att meddela de beslut om fiskets bedrivande som behövs för att avhjälpa vanskötseln. Som utredningen föreslår bör det inte längre vara ett oavvisligt krav att ett ingripande alltid skall föregås av försök att nå en frivillig överenskommelse. Det ligger dock i sakens natur att man i de allra flesta fall först eftersträvar att åstadkomma rättelse på frivillig väg. Som utredningen föreslagit bör nämnden kunna ingripa självmant eller efter anmälan. Jag förordar att bestämmelserna om åtgärder mot vanskötsel av fiske tas in i 30 § fiskerättslagen (1950: 596). Jag vill i övrigt hänvisa till specialmotiveringen.

Expropriation

Utredningen anför att Östersjöns laxbestånd till övervägande del (ca 70 %) baseras på reproduktion i norrländska vattendrag. Beståndet är emellertid numera utsatt för en alltför hård beskattning och tillgången på lekfisk är därför oroväckande liten på åtskilliga håll, i vissa älvar långt under vad som behövs för att upprätthålla beståndet. Akuta problem av detta slag finns i dag i såväl vattendrag med naturlig reproduktion som utbyggda älvar med odlingsbaserad laxproduktion. Tyngdpunkten i det svenska laxfisket har enligt utredningen under de senaste åren förskjutits kraftigt i riktning mot ett ökat norrländskt kustfiske, främst i anslutning till de laxförande älvarnas mynningsområden. Detta fiske bedrivs i första hand med fasta redskap men i en inte obetydlig omfattning också med rörliga nätredskap. Större delen, uppskattningsvis ca 75 %, av det norrländska kustfisket efter lax utövas med stöd av enskild fiskerätt.

De bestämmelser i fiskevårdande syfte som hittills har meddelats har

enligt utredningen inte varit tillräckliga för att motverka överfiskningen av lax och havsöring i älvmynningarna. Den begränsning av fångstuttaget som enligt utredningen är nödvändig för att trygga beståndet har således inte kunnat åstadkommas i de i detta sammanhang särskilt känsliga älvmynningarna. Situationen är enligt utredningen särskilt allvarlig för laxens del. Läget i vissa vattendrag är emellertid oroande också för havsöringen.

Utredningen anför vidare att staten och kommuner enligt 2 kap. 9 § första stycket vattenlagen (1918: 523) redan i dag har rätt att i eller invid ett vattendrag anordna en särskild fiskväg och att vidta andra åtgärder för att främja fisket. I samband med att beslut härom meddelas kan enligt 2 kap. 14 § andra stycket vattenlagen fiske inom ett visst område förbjudas. Enligt utredningens uppfattning är dock dessa bestämmelser i vattenlagen inte tillräckliga. En utvidgning bör därför ske av möjligheterna till ingripande från samhällets sida. Utredningen avser då särskilt den situation som uppkommer när fisket i ett mynningsområde är så omfattande att tillräckligt med lekfisk inte kan komma upp i vattendraget. Visserligen kan länsstyrelsen enligt fiskeristadgan i ett sådant läge besluta att fisket i mynningsområdet skall reduceras på grund av fiskevårdsskäl. Ett beslut som förbjuder fisket helt under en längre period, exempelvis flera år, torde dock enligt utredningen inte kunna fattas i denna ordning. Utredningen föreslår mot bakgrund härav att det införs en möjlighet att expropriera fiske, som utgör hinder för fiskevården. Det kan exempelvis röra sig om fisket med fasta redskap i ett mynningsområde i de fall detta fiske hindrar tillräcklig uppgång av vandringsfisk för avelsändamål. Expropriationsrätten bör dock inte omfatta fiske endast i mynningsområden utan allt fiske som av fiskevårdsskäl bedöms böra tas i anspråk i sin helhet. Detta kan bli aktuellt i samband med byggandet av en fisktrappa eller anläggning för fiskodling.

Utredningen framhåller att det enligt den nu gällande lagstiftningen saknas möjlighet att förfoga över mark, vatten och fiske utan ägarens medgivande, när det är fråga om att utföra vetenskapliga undersökningar och försök på fiskets område. Även om frivilliga överenskommelser är att föredra också i ifrågavarande fall, finner utredningen det angeläget att en möjlighet till expropriation införs även för att göra det möjligt att utföra sådana undersökningar och försök.

Jag vill till en början erinra om att det är sörjt för vandringsfiskens ohindrade gång genom bestämmelserna i 28 och 29 §§ fiskerättslagen om en fri led, en "fiskådra" där fisken skall kunna gå fram. I varje gren i de vattendrag och sund där fisken har sin gång skall fiskådra finnas i det djupaste vattnet. Fiskådran, som utgör en sjättedel av vattnets bredd, skall lämnas fri från fiskredskap som kan hindra fiskens gång. Om ett vattendrag med fiskådra mynnar ut i havet sträcker sig fiskådran 300 meter ut. Länsstyrelsen kan i vissa fall föreskriva att fiskådran skall gå i en annan del av vattnet än det djupaste. Vidare förutsätts att länsstyrelserna skall kunna

med stöd av fiskeristadgan ge särskilda skyddsföreskrifter för vandringsfisken, exempelvis för sådana delar av en älvmynning som inte omfattas av fiskådran.

Flera av de syften utredningen vill uppnå med förslaget om expropriationsmöjlighet av fiskevårdsskäl torde alltså redan vara tillgodosedda genom fiskelagstiftningens och vattenlagens bestämmelser. Som utredningen anför inger emellertid utvecklingen av lax- och havsöringsfisket allvarlig oro för beståndens fortsatta existens. Med hänsyn härtill och till att remissinstanserna i allmänhet godtagit förslaget vill jag inte motsätta mig detta. Jag förordar således efter samråd med statsrådet Danell att expropriationslagen ändras så att expropriation får ske för att möjliggöra fiskevårdsåtgärder samt vetenskapliga undersökningar och försök i fråga om fiske. Bestämmelser härom tas lämpligen in som en ny paragraf, 2 kap. 7 a §, i expropriationslagen.

Expropriation av enskild fiskerätt som ett medel att tillgodose fiskevård torde komma i fråga främst i de fall fisket måste förbjudas helt. Är det fråga om begränsningar av fisket t. ex. i form av fredningstider eller förbjudna fiskemetoder, torde samma syfte i allmänhet kunna nås på ett mindre ingripande sätt genom att länsstyrelsen med stöd av 14 § fiskeristadgan (1954: 607) meddelar lokala bestämmelser om fiskets vård och bedrivande. De kan avse skyddszoner och fredningstider för exempelvis lax. De kan också ta sikte på att bekämpa alltför effektiva fångstsätt som kan äventyra fiskstammens bestånd. Länsstyrelsen kan alltså i lokala bestämmelser också inskränka fisket med vissa nätredskap. Sådana bestämmelser får dock meddelas endast när det anses påkallat av fiskevårdsskäl. Föreskrifter som i första hand syftar till en fördelning av fisket mellan olika kategorier fiskande, exempelvis mellan yrkesfiskare och deltidsfiskare eller fritidsfiskare får inte meddelas i denna ordning. Även med denna begränsning kan dock som framgår av vad jag nu sagt fiskevårdens intressen i stor utsträckning tillvaratas genom föreskrifter som meddelas av länsstyrelsen.

Fiskevattensutredningen föreslår att fiske skall kunna exproprieras även i vissa andra fall och anför att man på många platser i landet gör stora satsningar på turism samt bygger stugbyar och andra fritidsanläggningar. Möjligheter till fritidsfiske utgör då ofta en förutsättning för sådana projekt. Finns området eller anläggningen vid vatten där fisket är förbehållet enskilda fiskerättsägare, behövs det avtal med dem för att få fisket upplåtet på kortare eller längre tid. Enligt utredningen torde det dock ibland vara värdefullt att mera definitivt kunna disponera fisket i anslutning till t. ex. ett större turistområde eller en stugby. Mot denna bakgrund bör fisket inom ett område som är av väsentlig betydelse för friluftslivet kunna bli föremål för expropriation. Utredningen föreslår därför att äganderätten eller nyttjanderätten till visst fiske i anslutning till en fritidsanläggning skall kunna exproprieras utan att fastigheten i övrigt tas i anspråk.

För egen del vill jag anföra följande. Enligt 2 kap. 9 § expropriationsla-

gen får expropriation ske bl.a. för att tillgodose ett väsentligt behov av mark eller anläggning för "idrott eller friluftsliv", om marken eller anläggningen är avsedd att hållas tillgänglig för allmänheten. I motiven till bestämmelsen framhålls särskilt att begreppet friluftsliv också omfattar fritidsfisket (prop. 1972: 109 s. 276). Det i lagrummet använda uttrycket mark anses inte innebära någon begränsning av expropriationsföremålet. Av expropriationslagens förarbeten framgår vidare att expropriation kan tillgripas även om en särskild anläggning inte tillskapas samtidigt. Av vad jag nu har anfört framgår att det redan i dag finns möjligheter att genom expropriation ta enskilt fiske i anspråk på det sätt utredningen har förordat. Jag vill i sammanhanget också hänvisa till civilutskottets betänkande CU 1979/80: 10, där utskottet med anledning av en motion i frågan framhåller att det redan finns expropriationsmöjligheter för allmänhetens friluftsliv och att detta omfattar fritidsfisket. Det finns alltså inte något behov att ändra lagen för att tillgodose nu angivna ändamål.

Bestämmelser om fiskets vård och bedrivande

Enligt 14 § fiskeristadgan (1954: 607) får länsstyrelsen för länet eller en del av detta meddela särskilda bestämmelser om fiskets vård och bedrivande. Sådana bestämmelser får dock inte avse området utanför gränsen för svenskt territorialhav enligt 3 § lagen (1966: 374) om Sveriges sjöterritorium i dess lydelse före den 1 juli 1979, dvs. området intill fyra nautiska mil från de svenska baslinjerna. Det bemyndigande som paragrafen innehåller gör det möjligt för länsstyrelsen att genom lokala bestämmelser skärpa fiskeristadgans allmänna bestämmelser om minimimått, fredningstider, förbjudna fiskemetoder m.m. (prop. 1954: 183 s. 108). Däremot får länsbestämmelserna inte innebära en lindring av en allmän föreskrift.

Varje län har i dag som ett komplement till fiskeristadgan en länsstadga och i de flesta kustlän två länsstadgor, en saltvattenstadga och en sötvattenstadga. Vidare finns det särskilda av länsstyrelsen meddelade lokala beslut om fiskets vård och bedrivande.

Enligt utredningen har stark kritik riktats mot den nuvarande ordningen med länsstadgor som kompletteras med lokala beslut. De nuvarande bestämmelserna anses i många fall inte grundade på moderna fiskeribiologiska rön utan är föranledda av konkurrenshänsyn. Innehållet varierar vidare avsevärt inom regioner med likartade fiske- och fiskeribiologiska förhållanden. Detaljrikedomen och svåröverskådligheten hos de lokala bestämmelserna framstår också som ett hinder för ett lojalt utövat fritidsfiske vilket blir mera påtagligt ju rörligare fritidsfisket blir. Bestämmelserna är vidare ofta svåråtkomliga för allmänheten även om en förbättring har inträtt på senare år genom att flera länsstyrelser låtit utarbeta lättillgängliga sammanställningar av gällande bestämmelser.

För att de fiskeribiologiska samordningsfrågorna skall kunna beaktas i tillräcklig grad föreslår utredningen att länsstadgorna ersätts av stadgor för

större områden. Vidare är det enligt utredningen angeläget att de bestämmelser som gäller för allmänhetens fiske görs lättillgängliga och likformiga inom lämpligt avpassade större områden. Utredningen föreslår därför att de särskilda fiskestadgorna skall upprättas för större regioner. Enligt förslaget skall kusten indelas i fyra regioner vilka i stort anknyter till de skilda fiskerättsliga förutsättningarna. Inlandet föreslås uppdelat i två regioner med gräns vid Dalälven. Med hänsyn till att de fiskerättsliga förhållandena är annorlunda i de fem största sjöarna i jämförelse med övriga inlandsvatten föreslås en särskild stadga för dessa. Sådana stadgor bör beslutas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, varvid i första hand fiskeristyrelsen bör komma i fråga. Enligt utredningens mening är det dock under alla omständigheter angeläget att den lokala förankringen inte går förlorad. En möjlighet är därför att låta fiskenämnderna svara för kontakterna med allmänheten genom sammanträden o.d. samt även i övrigt öva inflytande på stadgans innehåll.

Utredningens förslag att de nuvarande länsstadgorna och särskilda lokala besluten skall ersättas med regionala stadgor kritiseras av flera remissinstanser. Dessa anser bl.a. att avgränsningen av de föreslagna regionerna är olämplig och att det inom flera län finns säregna fiskeribiologiska förutsättningar och naturförhållanden som är bekanta för länsstyrelserna och som endast kan beaktas av dem i länsvisa stadgor och beslut.

Även fiskeristyrelsen har befogenhet att meddela föreskrifter om fiskets vård och bedrivande. Enligt 33 f § lagen (1950: 596) om rätt till fiske får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om det svenska fiskets vård och bedrivande. Bestämmelsen ger regeringen möjlighet att föreskriva inskränkning i fisket, om det behövs t.ex. för att bevara fiskbestånd eller annars för att främja fisket. Bestämmelsen har bl.a. sin grund i de minskade fiskbestånden i bl.a. Nordsjön, Skagerack och Kattegatt. Detta har lett till allt hårdare internationella fångstbegränsningar för att förhindra en utfiskning av viktiga arter.

Föreskrifter som avses i 33 f § fiskerättslagen finns bl.a. i kungörelsen (1965: 500, omtryckt senast 1977: 56) om bestämmelser angående storleken av nätmaskor i fiskeredskap och minimimått på fisk m.m. Enligt 1 § första stycket meddelar fiskeristyrelsen bl.a. de bestämmelser i detta hänseende som betingas av Sveriges anslutning till vissa i kungörelsen närmare angivna konventioner. Enligt paragrafens andra stycke meddelar fiskeristyrelsen vidare med beaktande av Sveriges internationella överenskommelser även i övrigt bestämmelser i samma hänseenden för fiske inom Sveriges sjöterritorium och den svenska fiskezonen samt för svenskt havsfiske i övrigt. I förordningen (1977: 1138) om utlännings fiskerätt ges bl.a. bestämmelser för yrkesfiske som bedrivs från utländska fartyg i det svenska territorialhavet och i den svenska fiskezonen. Enligt 6 § meddelar fiskeristyrelsen ytterligare föreskrifter om fiskets vård och bedrivande för sådant fiske. Med stöd av bestämmelserna i nämnda kungörelse och för-

ordning har fiskeristyrelsen utfärdat bl. a. kungörelser med vissa bestämmelser om fisket i Östersjön, Kattegatt och Skagerack.

I två skilda skrivelser till regeringen år 1979 hemställer fiskeristyrelsen om en översyn och samordning av styrelsens bemyndiganden att utfärda föreskrifter om fiskets vård och bedrivande. Styrelsen anför därvid att den under en lång följd av år har utfärdat olika fiskereglerande bestämmelser med stöd av bemyndigandena i kungörelsen (1965: 500) om bestämmelser angående storleken av nätmaskor i fiskeredskap och minimimått på fisk m. m. och i förordningen (1977: 1138) om utlännings fiskerätt. Dessa bemyndiganden har hittills i huvudsak inneburit att till svensk författningstext omsätta rekommendationer som har avgetts på mellanstatlig nivå, exempelvis inom ramen för Nordostatlantiska fiskerikonventionen (NEAFC) och Internationella fiskerikonventionen för Östersjön (IBSFC). Utvecklingen på fiskets område och de av statsmakterna år 1978 beslutade nya riktlinjerna för fiskeripolitiken har emellertid gjort det angeläget att precisera styrelsens befogenheter att reglera fisket längs kusterna och i de havsområden som har eller kan få betydelse för svenskt fiske. Den internationella utvecklingen har för Sveriges vidkommande medfört att vi varje år måste föra förhandlingar med en rad stater om de kvantiteter (kvoter) fisk av olika slag som svenska fiskare skall ha rätt att fånga. Även för de fångster som skall tas upp i den svenska fiskezonen måste förhandlingar föras, eftersom uttaget i denna påverkar fisktillgången i våra grannländers vatten och omvänt. De fångstkvoter som överenskoms vid internationella förhandlingar fastställs formellt av regeringen som också uppdrar åt fiskeristyrelsen att övervaka hur dessa utnyttjas. De fångstkvoter som Sverige tilldelas vid internationella förhandlingar är emellertid inte tillräckliga för att tillåta ett fritt fiske efter vissa arter under hela året. När en kvot är uppfiskad utfärdar styrelsen därför förbud för fortsatt fiske i det aktuella havsområdet eller efter den aktuella arten.

Utöver den möjlighet som således finns att stoppa fisket efter ett visst fiskslag när den kvot som har tilldelats Sverige har fiskats upp måste enligt styrelsen de fastställda kvoterna i framtiden kunna fördelas först och främst mellan olika kategorier som fiskar yrkesmässigt. Garnfiskare och vadfiskare kan t. ex. inte plötsligt flytta sitt fiske från Västkusten till Östersjön. Styrelsen föreslår mot bakgrund härav att regeringen skall besluta om en fördelning mellan olika grupper av fiskande av de kvoter som har fastställts för visst eller vissa fiskslag. Förslag till sådan fördelning, som dock inte bör omfatta fiske med stöd av enskild rätt, bör enligt fiskeristyrelsen upprättas av styrelsen. Huvuddelen av kvoterna bör därvid komma det samhällsstödda yrkesfisket till del, dvs. i första hand sådana fiskare som innehar licens för yrkesfiske. En viss schablonberäknad mindre procentandel av fångstkvoterna bör enligt styrelsen normalt också kunna förbehållas de olika kategorier som inte fiskar yrkesmässigt, dvs. husbehovsfiskarna och fritidsfiskarna.

Rätten att vid behov förbjuda fortsatt fiske bör enligt fiskeristyrelsen såsom hittills få utövas av styrelsen. Utöver fångstförbuden bör styrelsens föreskrifter liksom nu också få omfatta redskapsbestämmelser, minimimått på fisk, fredningstider och fredningszoner. De bör dessutom avse mer tekniskt inriktade regler för fiskets bedrivande såsom anmälnings- och rapporteringsplikt och andra bestämmelser i syfte att underlätta och reglera övervakningen liksom vissa tillsyns- och ansvarsbestämmelser.

Styrelsens bemyndigande att meddela dessa föreskrifter bör enligt styrelsen avse fiske inom Sveriges sjöterritorium vid havskusten ända in till land. Detta medför att såväl länsstyrelsen som fiskeristyrelsen blir behöriga att utfärda sådana föreskrifter för havsområdet intill den territorialgräns, som gällde före den 1 juli 1979. Genom ett obligatoriskt samrådsförfarande mellan fiskeristyrelsen och länsstyrelsen bör risken för en sådan kompetenskonflikt kunna begränsas. Styrelsen bedömer inte heller denna risk som särskilt stor med hänsyn till att styrelsens föreskrifter alltid skall ha sin grund i internationella överväganden. Till detta kommer vidare att styrelsens föreskrifter av fiskeribiologiska skäl normalt måste omfatta större sammanhängande områden än enstaka län. Av största vikt är också enligt styrelsen att dessa föreskrifter kommer att träda i kraft samtidigt inom olika läns kustområden. Detta kan bäst uppnås om det ankommer på styrelsen att meddela föreskrifterna.

Enligt styrelsen utgör dock vandringsfisken en komplikation i sammanhanget. Fiskeristyrelsens bemyndiganden förutsätts inte komma att omfatta landets sötvattensfiske. En lösning är dock att det tills vidare får ankomma på länsstyrelsen att efter framställning av fiskeristyrelsen fatta sådana beslut i den ordning som fiskeristadgan anger för vissa brådskande beslut. Det av styrelsen föreslagna samrådsförfarandet torde garantera att enhetliga bestämmelser blir gällande.

Jag vill till en början uttala att jag inte nu är beredd att ta ställning till fiskeristyrelsens förslag att de fångstkvoter som Sverige tilldelas vid internationella förhandlingar skall fördelas mellan olika kategorier fiskande varvid huvuddelen bör komma det samhällsstödda yrkesfisket till del, dvs. i första hand fiskare med yrkesfiskelicens. Frågan om en fördelning av kvoterna mellan olika kategorier fiskande inbördes har ett nära samband med frågan, hur olika konfliktsituationer mellan skilda kategorier fiskande skall lösas. Som jag tidigare har anfört har jag för avsikt att föreslå regeringen att denna fråga blir föremål för förnyade överväganden av en utredning.

När det sedan gäller länsstyrelsernas resp. fiskeristyrelsens befogenhet att meddela föreskrifter om fiskets vård och bedrivande delar jag utredningens och styrelsens uppfattning att det av flera skäl behövs en bättre samordning än f. n. Jag ansluter mig till uppfattningen att det bör ankomma på fiskeristyrelsen att meddela sådana föreskrifter om fiskets vård och bedrivande som grundas på internationella överenskommelser och rekom-

mendationer och att dessa liksom nu kan ges giltighet ända in till land. Som styrelsen har föreslagit bör dessa föreskrifter bl. a. kunna innefatta fångstförbud, redskapsbestämmelser, minimimått på fisk, fredningstider och fredningszoner liksom mera tekniskt inriktade bestämmelser för fiskets bedrivande, allt under förutsättning att föreskrifterna är motiverade av fiskevårdsskäl. Jag kan vidare i princip tillstyrka förslaget att det skall ankomma på länsstyrelsen att meddela sådana föreskrifter när de inte är föranledda av internationella överenskommelser eller rekommendationer. Jag delar också uppfattningen att det är angeläget att bestämmelserna på området i största möjliga utsträckning är enhetliga. För att tillgodose detta önskemål och för att bättre än f. n. tillgodose fiskeribiologiska synpunkter liksom för att undvika kompetenskonflikter mellan myndigheterna förordar jag vidare att länsstyrelsen skall åläggas samrådsskyldighet med fiskeristyrelsen. Däremot är jag inte beredd att biträda utredningens förslag att införa regionala stadgor med hänsyn till de starka betänkligheter som flera remissinstanser för fram mot förslaget.

Fiskeristyrelsen har förutsatt att föreskrifter som har sin grund i internationella överenskommelser och rör vandringsfisken skall meddelas av länsstyrelsen såvitt avser sötvattensfisket i älvar och floder. För egen del anser jag att det är mera ändamålsenligt att även sådana föreskrifter meddelas av fiskeristyrelsen. Enligt min mening bör det, med hänsyn till vandringsfiskens betydelse både för havsfisket och sötvattensfisket, också kunna överlåtas på fiskeristyrelsen att meddela föreskrifter om vandringsfisken, även om föreskrifterna inte har sin grund i internationella överenskommelser.

Det ankommer på regeringen att meddela de föreskrifter om fiskeristyrelsens och länsstyrelsens befogenheter i de hänseenden jag nu har berört.

2.5 Förvaltningen av statens fiskevatten

Fisket i kronan tillhöriga vatten skall enligt kungörelsen angående förvaltningen av kronans fisken (1951:395) förvaltas av den myndighet under vilken vattenområdet hör. Förvaltningen kan dock överlämnas till domänverket. För fisket i statens vatten ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen gäller emellertid att förvaltningen åvilar lantbruksnämnderna utan möjlighet till överlåtelse därav till domänverket. De förvaltande myndigheterna skall också sörja för att fiskena nyttjas. Detta skall ske genom upplåtelser, om inte hinder möter däremot. Upplåtelserna skall ske mot avgift, om inte regeringen medger annat. Om det erfordras för ortsbefolkningens försörjning med fisk, bör fisket i första hand upplåtas till yrkesfiskare med försäljning i orten och till ortsbefolkningen för husbehovsfiske. Först härefter bör upplåtelse ske till yrkesfiskare med försäljning i andra orter samt till sport- och fritidsfiskare.

De myndigheter som i dag förvaltar statens vatten är domänverket,

fortifikationsförvaltningen, kriminalvårdsstyrelsen, vissa lantbruksnämnder, socialstyrelsen, sjöfartsverket, statens naturvårdsverk, statens vattenfallsverk, vissa universitet och kammarkollegiet. Domänverket förvaltar totalt ca 210000 ha vatten, varav 116000 ha upplåtes för fritidsfiske. Domänverkets vatteninnehav är fördelat på i stort sett hela landet, om än med en tydlig övervikt på de nordligaste länen.

Enligt utredningen finns det ingen anledning att ändra på den fastslagna principen att fisket i statens vatten skall komma det allmänna till godo i någon form. Huvudregeln bör därför även i fortsättningen vara att fisket skall upplåtas. Vissa möjligheter till undantag från denna regel måste dock finnas. Det gäller såväl när bestämmelserna i andra författningar utgör hinder mot upplåtelse – t. ex. rennäringslagen och naturvårdslagen – som när särskilda skäl i övrigt talar mot att upplåtelse sker. Så t. ex. kan det av säkerhetsskäl vara olämpligt att upplåta fiske i vattenområden, som är belägna i anslutning till militära anläggningar eller utgör målområde vid övningsskjutning. Detsamma kan också gälla statliga fiskerättigheter i anslutning till vattenkraftverk, där det finns skyldigheter att sätta ut laxungar. Vissa vatten kan också behövas för fiskeribiologiska undersökningar av olika slag.

När det gäller prioriteringen av upplåtelser mellan olika kategorier av fiskande bör enligt utredningen yrkesfiskare liksom hittills ha företrädesrätt till upplåtelser före andra fiskande, om det föreligger behov av yrkesfiskemöjligheter. Utredningen anser att det inte längre är nödvändigt att behålla nuvarande bestämmelse om avsättning av fisk i orten. Fiske som försörjningskälla kräver i dag stor flexibilitet och större avsättningsområden än tidigare. Det förhållandet att yrkesfisket ges företräde bör enligt utredningen inte medföra några problem för fritidsfisket. Såväl yrkesfiske som fritidsfiske kan ofta förekomma jämsides i våra sjöar.

Om det inte finns något behov av yrkesfiskemöjligheter, bör enligt utredningen fisket upplåtas till en så bred allmänhet som möjligt. Det får emellertid inte innebära att man ger avkall på fiskets kvalitet. Begränsningar kan bli nödvändiga med hänsyn till fisktillgång, behovet av fiskeåtgärder och efterfrågan på fiskemöjligheter. Det viktiga är enligt utredningen att det blir ett allsidigt utbud av bra fiskemöjligheter till rimliga kostnader. Detta gäller framför allt i anslutning till tätorter men även inom turistområden. För att nå detta mål bör enligt utredningen skötsel och upplåtelse av statliga fiskevatten i så stor utsträckning som möjligt överlåtas till framför allt frivilliga fiskeorganisationer. Även kommuner bör kunna komma i fråga.

Det råder enligt utredningen stor efterfrågan på fiskevatten från redan befintliga klubbar och föreningar. Att ställa statens vatten till förfogande på föreslaget sätt skulle inte bara utgöra en stimulans för dessa sammanslutningar utan även leda till en ökad föreningsbildning på platser som hittills saknat föreningar av detta slag. En sådan utveckling skulle enligt

utredningen vidga möjligheterna till en meningsfull fritidssysselsättning för många fiskeintresserade människor i och med att de fiskande själva skulle få ansvar för vattnens skötsel, finansiering och nyttjande. De ideella föreningarna saknar dock oftast ekonomiska möjligheter att som arrendatorer av statliga fiskevatten erlägga annat än symboliska belopp i avgifter. Detta bör enligt utredningen inte utgöra något hinder. Det bör i stället från samhällets sida ses som en tillgång att det finns sammanslutningar, som är villiga att ta på sig ett ansvar att vårda och upplåta fiskevatten. Enligt utredningens uppfattning bör de avgifter som flyter in genom t. ex. försäljning av fiskekort inte användas till arrendeavgifter utan till vård och skötsel av berörda fiskevatten samt till information och service beträffande dessa. Utredningen föreslår därför att upplåtelser till fiskeklubbar o. d. av fiske i statens vatten skall ske utan ersättning till staten i den mån klubben upplåter eller har för avsikt att upplåta fiske åt allmänheten på skäliga villkor.

Enligt utredningen kommer det alltid att finnas statliga fiskevatten som av en eller annan anledning inte kan skötas på föreslaget sätt. Det bör då ligga nära till hands för den kommun där fisket är beläget att engagera sig i denna verksamhet för att säkerställa fortsatt tillgång till fritidsfiskemöjligheter inom kommunen. Det kan framför allt vara lämpligt i områden där ägarförhållandena är starkt splittrade, där frivilliga föreningar saknas eller där kommunen äger egna fiskevatten med ensamrätt eller tillsammans med staten i gemensamma vattenområden.

Det kommer därjämte att finnas statliga fisken och fiskevatten, vars förvaltning inte utan svårigheter kan överlåtas på en ideell organisation. Utredningen syftar då bl. a. på fisken av typ Mörrumsåns laxfiske. I sådana fall förordar utredningen att hela förvaltningen ligger kvar hos domänverket. Motsvarande bör enligt utredningens uppfattning gälla för de vatten som är belägna inom nationalparker och naturreservat.

Ansvaret för att de förordade riktlinjerna fullföljs åvilar enligt utredningen i första hand den förvaltande myndigheten. Fiskenämnden bör därjämte ges ett stort inflytande när det gäller att avgöra hur statens vatten i framtiden skall nyttjas. Fiskenämnden är f. n. det enda länsorgan som kan överblicka behovet av fiskemöjligheter och vilken kvalitet som erfordras. Samtidigt har den det regionala ansvaret för fiskevården och för att de medel som satsas på sådana åtgärder blir utnyttjade på bästa möjliga sätt.

Jag vill till en början slå fast att huvudregeln när det gäller dispositionen över statens fisken givetvis även i fortsättningen bör vara att fiskena upplåts. Det ligger i sakens natur att undantag måste göras från denna princip bl. a. i sådana fall som utredningen anger.

F. n. gäller att upplåtelserna skall ske mot avgift, om inte annat medges. Enligt särskilda anvisningar för förvaltningen bör det statsekonomiska intresset inte vara ensamt utslagsgivande vid bestämmandet av avgiftens storlek. Hänsyn bör således även tas till vikten av att möjligheter till fiske

står medborgarna till buds på rimliga villkor. Prissättningen skall baseras på en sammanvägning av å ena sidan företagsekonomiska principer och å andra sidan sociala värderingar, där den ena eller den andra huvudfaktorn kan ta över allt efter ändamålet med upplåtelsen. Enligt min mening bör denna princip för prissättningen, som givetvis också gäller för förvaltningen av domänverkets fiskevatten, vara vägledande även i fortsättningen. Av skäl som jag strax återkommer till bör sociala värderingar ges större tyngd än f. n. vid upplåtelser av vatten till ideella organisationer.

Jag delar också utredningens uppfattning att den princip om företrädesrätt mellan olika kategorier fiskare som gäller f. n. bör behållas i huvudsak oförändrad. Yrkesfiskare bör således liksom nu ges viss företrädesrätt till upplåtelser. Det bör inte medföra några större olägenheter för fritidsfisket, eftersom båda slagen av fiske ofta kan utövas jämsides i våra sjöar. Som utredningen föreslår bör emellertid med hänsyn till de förändringar som skett inom yrkesfisket företrädesrätten avse inte bara sådana yrkesfiskare som avsätter fisk på orten utan även andra yrkesfiskare. Att endast först nämnda kategori yrkesfiskare getts förtur är förestavat av försörjningspolitiska skäl och dessa torde numera inte längre väga lika tungt. Husbehovsfisket bör liksom f. n. tillgodoses bl. a. genom att arrendatorer av statens jord tillförsäkras rätt att till sitt husbehov fiska i vatten som hör till upplåtelsefastigheten.

När det sedan gäller utredningens förslag att skötsel och upplåtelse av statliga fiskevatten i övrigt i så stor utsträckning som möjligt skall överlåtas till framför allt frivilliga fiskeorganisationer råder delade meningar bland remissinstanserna. Bl. a. fiskeristyrelsen, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet och flera länsstyrelser tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser det värdefullt att eftersträva ett brett engagemang från de aktiva fiskarnas sida och delar utredningens principiella uppfattning. Samtidigt varnar emellertid länsstyrelsen för en övertro på möjligheterna att i alltför hög utsträckning överlåta ansvar, vård och förvaltning av statens vatten till ideella organisationer. Länsstyrelsen anser att det engagemang man eftersträvar inte får ske till priset av att staten avsäger sig det reella inflytandet och ansvaret för ett rationellt nyttjande av fiskevattnen. Som villkor för upplåtelse till frivilliga organisationer föreslår länsstyrelsen att organisationerna skall ha en viss storlek och att det allmänna genom exempelvis kommunen erhåller en direkt insyn i förvaltningen. Att under sådana förhållanden det frivilliga engagemanget kan vara av mycket stort värde visas bl. a. av att landets största fiskevårdsförening, Kiruna jakt- och fiskevårdsförening, på ett utmärkt sätt ombesörjt förvaltningen av statens fiskevatten. Då det gäller att tillvarata fritidsfiskemöjligheterna som en integrerad del av en bredare turism i inlandskommunerna, är enligt länsstyrelsen resp. kommun en lämpligare huvudman än domänverket.

Negativ till utredningens förslag är bl. a. lantbruksstyrelsen som anser

att förslaget förutsätter att ideella organisationer skulle vara beredda att lägga ner ett betydande ofta oavlönat arbete inte bara för det egna utan även för andras fritidsfiskeintresse. Styrelsen har svårt att tro att detta system skulle fungera väl på sikt. Om statens vatten förvaltas av statlig myndighet kan ett varierat och omfattande fiskeutbud tillhandahållas på ett fiskekort till fördel för fritidsfisket. Domänverket anser att det saknas motiv för utredningens förslag till ändrade bestämmelser för förvaltningen av statens vatten och motsätter sig att statliga fiskevatten skall upplåtas till klubbar utan avgift. Utredningens förslag kan enligt domänverket närmast betraktas som privilegier åt en liten grupp av de mest fiskeintresserade i samhället. Domänverket delar uppfattningen att det kan läggas andra rekreativa synpunkter på fisket än de som enbart innebär utövandet av fiske. Sedan lång tid har domänverket verkat för samt ställt betydande arealer fiskevatten till förfogande för enskilda och klubbar även för skötsel och vård av vattnen. Även om det för organisationernas medlemmar skulle skapas ytterligare tillfällen till rekreativa sysselsättningar ifrågasätter domänverket om allmänhetens fiske främjas av att ideella organisationer författningsmässigt ges förtur att överta driften av statens vatten. Förslaget rycker även undan grunden för domänverkets fiskeorganisation.

Några länsstyrelser varnar för en uppsplittring av fungerande kortfiskeområden och anser att det inte finns någon anledning att ändra på förvaltningen i de fall denna fungerar. Länsstyrelsen i Blekinge län pekar på kronolaxfisket i Mörrum som visar att domänverket har ett stort kunnande i att marknadsföra och kommersiellt utnyttja goda fiskevatten. Denna kompetens bör utnyttjas optimalt och domänverket bör ges möjlighet att undersöka möjligheterna att på ett likartat sätt som i Mörrum kommersiellt utnyttja högklassiga fiskevatten. Bl. a. vattenfallsverket, LRF, Hushållningssällskapens förbund, Sveriges fiskevattenägareförbund och Skogsindustriernas samarbetsutskott motsätter sig förslaget att överföra domänverkets administration av statens vatten till andra och säger sig ha svårt att se några egentliga nackdelar med det nu tillämpade systemet med valfrihet i olika upplåtelseformer. Remissinstanserna framhåller vidare att domänverket tillhör den kategori som kanske bäst skött sina vatten. LO och Svenska skogsarbetareförbundet avvisar utredningens förslag och hänvisar bl. a. till att vården och skötseln av domänverkets fiskevatten betyder ett värdefullt tillskott av arbetstillfällen inom främst glesbygdsområdena.

För egen del anser jag med hänsyn till det livliga intresse som råder för fiske som fritidssysselsättning att det är viktigt att fisket på statens vatten i största möjliga utsträckning upplåts till en så bred allmänhet som möjligt. Jag har tidigare också framhållit värdet av att de frivilliga fiskeorganisationerna engagerar sig i vården av fiskevatten. Som utredningen påvisat sker det redan i dag med ett mycket gott resultat. Jag anser således att fisket i statens vatten i större utsträckning än f. n. bör ställas till fritidsfis-

keföreningarnas förfogande. Som några remissinstanser framhåller bör emellertid staten inte avsäga sig det reella inflytandet och ansvaret för ett rationellt utnyttjande av fiskevattnen. Upplåtelserna bör därför ske i form av utarrendering genom kontrakt. Väljs arrendeformen har myndigheterna kvar ett visst förvaltningsansvar. Sådana arrendeavtal bör omfatta förhållandevis lång tid och bör avse allt fiske. Arrendeavtalen bör också ge fiskeföreningarna stor frihet i fråga om den direkta vården och skötseln av vattnen. Som villkor för arrendeupplåtelsen bör i regel ställas upp att föreningarna i sin tur upplåter fiske åt andra. Rätten att fiska bör alltså avse inte bara föreningens medlemmar. Jag delar också utredningens förslag att en utarrendering till en fiskeförening bör kunna ske utan avgift, om föreningens medlemmar åtar sig att som motprestation lägga ned ett stort arbete på fiskevårdande åtgärder och om de medel som inflyter till föreningen som avgifter för underupplåtelser används för fiskevård och tillsyn.

Det är självklart att de av mig förordade förändringarna inte kan få verkan omedelbart. Den statlige förvaltaren bör emellertid tillsammans med fiskenämnden aktivt verka för en förvaltning enligt de av mig angivna riktlinjerna. Det är också självklart att ett genomförande av de av mig förordade principerna inte får leda till att fungerande kortfiskeområden löses upp i mindre delar eller att ekonomiskt värdefulla fiskevatten slösas bort.

Ansvaret för att de förordade grunderna följs åvilar givetvis i första hand den förvaltande myndigheten. Dessutom bör fiskenämnden ges ett stort inflytande över hur vattnen bäst bör nyttjas. Hänsyn bör tas till dessa frågor i den regionala och den kommunala planeringen och den statlige förvaltaren, fiskenämnden och kommunen bör gemensamt diskutera efterfrågan på fiskevatten, de statliga fiskevattnens utnyttjande och vilka organisationer på fritidsfiskets område som kan tänkas vara intresserade och kompetenta att handha skötsel och upplåtelse av statliga vatten.

Sammanfattningsvis förordar jag således att som grunder för förvaltningen av kronans fisken skall gälla *att* de liksom hittills i princip skall upplåtas mot avgift, *att* företrädesrätt i huvudsaklig överenstämmelse med vad som gäller f. n. bör ges främst yrkesfiskare av alla kategorier, *att* prissättningen liksom f. n. skall grundas på en sammanvägning av å ena sidan företagsekonomiska synpunkter och å andra sidan sociala värderingar *samt att* upplåtelse för fritidsfiske i större utsträckning än f. n. skall ske genom utarrendering till fiskeföreningar och under vissa förutsättningar avgiftsfritt.

Att ange dessa grunder i lag synes inte behövligt. Det ankommer på regeringen att meddela erforderliga anvisningar till de förvaltande myndigheterna.

2.6 Utlännings fiskerätt

Utlänning som äger eller arrenderar fiske får utnyttja detta i samma utsträckning som svenska medborgare. De nu gällande bestämmelserna om utlännings fiskerätt i övrigt finns i 4 och 21 §§ lagen (1950: 596) om rätt till fiske och i förordningen (1977: 1138) om utlännings fiskerätt. De innebär i huvudsak följande.

Fisket i allmänt vatten och i sådana enskilda vatten, där fiske får bedrivas fritt av alla utan stöd av enskild rätt, är i princip förbehållet svenska medborgare. Utlänningar, som är stadigvarande bosatta i Sverige sedan minst två år, är dock i detta hänseende likställda med svenska medborgare. I övrigt gäller som huvudregel att den som inte är svensk medborgare får fiska i allmänt eller i övrigt fritt vatten endast i den mån regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer medger detta. Sådant tillstånd kan lämnas till grupper av personer, t. ex. medborgare i visst land. Det kan avse allt fiske eller visst slags fiske. Enligt förordningen om utlännings fiskerätt är fiskeristyrelsen och i vissa fall länsstyrelsen eller polismyndigheten tillståndsmyndighet. Enligt förordningen får medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge utan särskilt medgivande bedriva fritidsfiske med spö, pilk eller liknande handredskap i den svenska fiskezonen, i allmänt vatten vid större delen av havskusten och i viss, närmare angiven omfattning också i enskilt vatten.

Utredningen föreslår att det nuvarande kravet på två års stadigvarande bosättning här i riket för att utlänning skall vara likställd med svensk medborgare i fråga om rätt att fiska på allmänt eller annars fritt vatten tas bort. Likställigheten skall gälla för varje utlänning, som har hemvist i Sverige, oberoende av hur lång tid han har varit bosatt här. Utredningen föreslår vidare att varje utlänning, som inte är bosatt här i landet, medges samma rätt som f. n. tillkommer medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge att utöva fritidsfiske med spö, pilk eller liknande handredskap vid den svenska havskusten. Denna rätt föreslås utvidgad till att omfatta också allmänt vatten i Vänern, Vättern, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland. Enligt förslaget befrias vidare polismyndigheten från sin nuvarande skyldighet att pröva frågan om tillstånd till fiske i vissa fall.

De remissinstanser som uttalar sig i frågan är i allmänhet positiva till utredningens förslag. Sveriges fiskares riksförbund motsätter sig dock förslaget att utländska fiskare, som bosätter sig här, omedelbart och utan prövning i det enskilda fallet skall ges rätt att idka yrkesfiske på svenska vatten. Jag delar riksförbundets uppfattning. Med hänsyn till konkurrensen om fångsterna inom yrkesfisket bör de nuvarande bestämmelserna inte ändras såvitt avser yrkesfisket. Däremot bör utländska medborgare i större utsträckning är f. n. jämställas med svenska medborgare i fråga om fritidsfiske med handredskap. Det ankommer på regeringen att meddela bestämmelser i detta avseende. Jag vill förutskicka att jag avser att föreslå regeringen bestämmelser i fråga om fritidsfiske som i huvudsak överensstämmer med utredningsförslaget.

2.7 Fisketillsyn

Utredningen konstaterar att fisketillsynen utgör ett viktigt led i fiskevården och att det finns ett klart behov att förbättra denna. Utredningen föreslår att tullverkets kustbevakning även i framtiden skall ha huvudansvaret för fisketillsynen till havs. Eftersom kustbevakningen bedöms ha de största resurserna för fisketillsynen vid kusterna samt i Vänern och Mälaren bör huvudansvaret också för denna åvila kustbevakningen. Huvudansvaret för den fisketillsyn i övrigt som är av allmänt intresse skall enligt förslaget åvila polismyndigheten. I tillsynsarbetet skall kustbevakningen och polismyndigheten kunna biträdas av särskilt förordnade fisketillsynsmän. Kostnaderna för denna särskilda fisketillsyn uppskattas uppgå till 1 milj. kr. om året.

En direkt följd av detta förslag blir enligt utredningen att fiskeristyrelsen inte längre skall ha ansvaret för fisketillsynen. Fiskeristyrelsen bör dock även i fortsättningen tillförsäkras ett avgörande inflytande på utformningen av fisketillsynen inom Sveriges sjöterritorium och den svenska fiskezonen.

Utredningen framhåller vidare särskilt att det är angeläget att kustbevakningspersonalen får ökade befogenheter i förhållande till vad som f. n. gäller. Utredningen avstår emellertid från att lägga fram något arbete i denna fråga eftersom den vid tidpunkten för utredningens förslag var föremål för överväganden av sjöövervakningskommittén (H 1977: 07).

Förslagets huvudprinciper tillstyrks av flertalet remissinstanser. Negativa i fråga om ansvarsfördelningen är bl. a. rikspolisstyrelsen som anser att någon ändring av nuvarande ansvarsfördelning inte bör göras i avvaktan på resultatet av sjöövervakningskommitténs arbete. Statskontoret och RRV anser att utredningens kostnadsberäkningar är osäkra. Andra remissinstanser som fiskeristyrelsen, domänverket, Sveriges fritidsfiskares riksförbund och länsstyrelsen i Jämtlands län anser att kostnaderna för fisketillsynen har underskattats.

Sjöövervakningskommittén har i januari 1980 överlämnat betänkandet (Ds H 1980: 1) Samordning av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss. I detta behandlas bl. a. fisketillsynen och kustbevakningens befogenheter i fråga om tillsynen. Utredningsförslagen har remissbehandlats och bereds f. n. i regeringskansliet. Med hänsyn till pågående beredning är jag inte beredd att nu ta ställning till utredningens förslag i fråga om fisketillsynen.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

1. lag om fiskevårdsområden,

2. lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,
3. lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719),
4. lag om ändring i lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske.

Det under 3 angivna förslaget har upprättats i samråd med statsrådet Danell som i chefens för justitiedepartementets ställe föredrar lagstiftningsärenden om expropriation.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*.

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till lag om fiskevårdsområden

1 §

I syfte att samordna fiskets bedrivande och fiskevården och främja fiskerättsinnehavarnas gemensamma intressen kan enligt denna lag fiske som tillhör eller utgör två eller flera fastigheter sammanföras till ett fiskevårdsområde och fiskerättsinnehavare inom detta bilda en fiskevårdsområdesförening. Föreningens verksamhet får inte omfatta fiske som enligt lagen (1950: 596) om rätt till fiske får bedrivas i enskilt vatten utan stöd av enskild fiskerätt.

Om det finns särskilda skäl, får ett fiskevårdsområde bildas av fiske som tillhör endast en fastighet, om fastigheten har flera ägare.

Paragrafen motsvarar 1 § första och andra styckena LOFO och 1 och 2 §§ i utredningens förslag. Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.1) närmare utvecklat skälen för den valda ändamålsbeskrivningen. Det förhållandet att ett fiskevårdsområde skall tjäna vissa bestämda syften får betydelse både för länsstyrelsens lämplighetsprövning vid bildandet och för områdesföreningens förvaltning av området.

Ett fiskevårdsområde behöver inte nödvändigtvis omfatta en fastighets hela fiske. Den geografiska avgränsningen kan innebära att området bara kommer att omfatta en del av en fastighets fiskevatten. Fiskevårdsområdesföreningens verksamhet kan också inskränkas till att gälla endast fiske med vissa redskap eller efter viss fiskart.

Ett fiskevårdsområde och verksamheten inom detta skall liksom hittills endast kunna omfatta det enskilda fisket. I paragrafen kommer den begränsningen till uttryck dels genom föreskriften att fisket skall höra till eller utgöra viss fastighet, dels genom bestämmelsen om undantag för frifiske på enskilt vatten. När allmänheten har rätt till fritt fiske i vatten där det bildas ett fiskevårdsområde för det enskilda fisket, kan frifisket komma att äventyra resultaten av den fiskevård som bedrivs inom fiskevårdsområdet. Vad nu sagts gäller också när ett fiskevårdsområde gränsar till allmänt vatten. Det bör emellertid vara möjligt att komma till rätta med problemet genom att föreskrifter för frifisket och fisket på allmänt vatten meddelas i den lokala fiskestadgan. I LOFO görs också undantag för fiske inom

nationalparkerna och inom områden där fisket regleras av överenskommelser med främmande makt. Enligt min mening bör inte nationalparkerna och gränsvattnen generellt undantas från lagens tillämpningsområde. Förutsättningarna i det enskilda fallet bör i stället vara avgörande. Tillkomsten av ett fiskevårdsområde får självfallet inte inskränka möjligheterna att uppfylla fastställda föreskrifter eller ingångna överenskommelser.

Enligt LOFO är det möjligt att bilda ett fiskevårdsområde för det fiske som hör till eller utgör en enda fastighet. I likhet med utredningen har jag ansett att den möjligheten bör finnas även i fortsättningen. De särskilda skäl som förutsätts för en tillämpning av paragrafens andra stycke bör anses föreligga först om fisket har ett mycket stort antal ägare, vilket är fallet beträffande vissa skärgårdsfisken. Dessa fisken har närmare beskrivits i förarbetena till LOFO. Enligt den beskrivningen är det fråga om fastigheter som består av en skärgård eller grupp av öar, holmar och grund med tillhörande vatten- och fiskerätt. Fastigheterna, som i regel saknar fast bosättning, har i allmänhet av kronan sålts till bönder i angränsande, bebodda delar av skärgården utan att sammanläggas med köparnas övriga fastigheter. Genom arvskiften och försäljningar har antalet delägare vuxit betydligt. Andelarna är ofta mycket små och det nämns att lagfart i vissa fall meddelats för 1/18000 och ännu mindre andelar.

2 §

Ett fiskevårdsområde får inte omfatta fiske inom områden, där samerna har rätt till fiske enligt rennäringslagen (1971:437), såvitt fråga är om kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition eller renbetesfjällen.

Beträffande fiske inom andra områden, där samerna har rätt till fiske enligt rennäringslagen, får någon inskränkning inte ske i denna rätt genom bildande av fiskevårdsområden.

Paragrafen överensstämmer med 1 § tredje stycket LOFO. Frågan om fiskevårdsområden inom renskötselområdena har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.1).

3 §

Den som äger fiske som ingår i ett fiskevårdsområde är medlem i fiskevårdsområdesföreningen.

Har en fastighets fiske upplåtits i sin helhet för längre tid än ett år, skall brukaren i stället för upplåtaren vara medlem i föreningen under upplåtelsetiden, om inte annat har avtalats mellan upplåtaren och brukaren.

Paragrafen motsvarar 2 § första stycket och 3 § LOFO. I utredningens förslag finns motsvarande bestämmelser i 3 § första stycket och 5 §.

Enligt LOFO skall innehavare av servitut och vissa speciella nyttjanderätter anses som delägare i fiskevårdsområdet i stället för det upplåtna fiskets ägare. Några nya upplåtelser i de former som omfattas av bestämmelsen torde inte komma i fråga. Jag har därför ansett att en bestämmelse i

det här hänseendet har sin plats i övergångsbestämmelserna. Bestämmelsen där bör dessutom kunna begränsas till att gälla servitutsupplåtelser.

Frågan om vem som skall företräda fiske som har upplåtits för längre tid har behandlats i den allmänna motiveringen. Likaväl som ägaren i avtal med brukaren kan förbehålla sig medlemskapet i fiskevårdsområdesföreningen kan han, lämpligen genom fullmakt, överlåta åt brukaren att företräda fisket vid bildandet av fiskevårdsområdet.

4 §

Beslut om bildande av ett fiskevårdsområde meddelas av länsstyrelsen, som i samband därmed skall fastställa stadgar för fiskevårdsområdesföreningen i de hänseenden som anges i 18 §.

Som framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.2) har jag inte anslutit mig till utredningens förslag att låta förrättningsmannen meddela beslut om bildandet. I förevarande paragraf har i stället upptagits en bestämmelse som motsvarar 4 § första stycket LOFO. Med lagen (1980: 894) om jaktvårdsområden som förebild föreslås att länsstyrelsen bara skall fastställa de delar av stadgarna som innehåller de för fiskets nyttjande, fiskevården och verksamheten i övrigt grundläggande föreskrifterna. En sådan ordning innebär att stadgarna i övrigt – dvs. den del som reglerar de vanliga föreningsrättsliga frågorna – kan ändras utan att ändringen måste underställas länsstyrelsens prövning.

5 §

Beslut enligt denna lag gäller även mot nya medlemmar.

Paragrafen motsvarar 5 § LOFO och 7 § i utredningens förslag.

6 §

Ett fiskevårdsområde får bildas endast om ägarna av det fiske som det är fråga om inte mera allmänt motsätter sig bildandet. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

Paragrafen, som i LOFO motsvaras av bestämmelserna i 6 § första och andra styckena med vissa särskilda majoritetskrav för bildande av ett fiskevårdsområde, har utformats i huvudsaklig överensstämmelse med 9 § första stycket i utredningens förslag.

Jag har i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.2) närmare redovisat skälen till varför de nuvarande bestämda majoritetskraven bör ersättas med ett mera allmänt opinionsvillkor. Förebilder till det föreslagna villkoret finns i 5 kap. 5 § fastighetsbildningslagen (1970: 998), 7 § anläggningslagen (1973: 1149) och 5 § lagen (1976: 997) om vattenförbund.

Det i paragrafen föreslagna opinionsvillkoret avviker i ett hänseende från de nämnda förebilderna. I paragrafen har inte tagits upp någon mot-

svarighet till kravet att de sakägare som motsätter sig åtgärden skall ha beaktansvärda skäl för sin ståndpunkt för att deras mening skall vinna beaktande. Av förarbetena till fastighetsbildningslagen framgår att kravet uppställs närmast för att markera att uppenbart ohållbara skäl inte bör få hindra en angelägen åtgärd. Detta krav skulle emellertid när det gäller fiskevårdsområdena kunna leda till betydande tillämpningssvårigheter och dessutom kanske påverka opinionsmätningen i en riktning som inte är önskvärd. Förrättningsmannen och länsstyrelsen skulle t.ex. få svårt att avgöra om en invändning var sakligt motiverad eller bara grundades på en allmän misstro mot den samverkan som föreslås. Till detta kommer att bildandet av ett fiskevårdsområde är meningsfullt bara om en betydande andel av fiskerättsägarna är positivt inställda till en samverkan. Mot den bakgrunden är det knappast rimligt att vid opinionsmätningen bortse ifrån invändningar från fiskerättsägare som motsätter sig områdesbildningen utan att kunna åberopa hållbara skäl för sin ståndpunkt.

Det i paragrafen angivna villkoret innebär att en helhetsbedömning bör göras av de invändningar som riktas mot det föreslagna fiskevårdsområdet eller mot föreslagna stadgar för områdesföreningen. Därvid bör i första hand beaktas antalet fiskerättsägare som motsätter sig bildandet. Motståndarna till bildandet får liksom enligt LOFO förutsättas närvara vid förrättningen. En rimlig utgångspunkt för bedömningen av om fiskerättsägarna skall anses mera allmänt motsätta sig bildandet bör kunna vara, att ett sådant motstånd anses föreligga om fler än hälften av de närvarande intar en sådan ståndpunkt. Hänsyn skall emellertid också tas till det förhållandet att bildandet kan betyda mer för vissa fiskerättsägare än för andra. Särskild hänsyn skall tas till synpunkterna från sådana fiskerättsägare vars fiskeutövning påverkas mest av att ett fiskevårdsområde bildas. Till dem bör räknas fiskerättsägare som har de största andelarna i fisket och fiskerättsägare som utnyttjar fisket för sin försörjning. Är dessa fiskerättsägare negativt inställda, kan det finnas anledning att anse ett allmänt motstånd föreligga trots att antalet motståndare inte utgör en majoritet. Motsatsvis bör gälla att en positiv inställning hos de nämnda fiskerättsägarna kan väga upp en klar majoritet av motståndare, vars fiske påverkas i mycket liten utsträckning av att fiskevårdsområdet bildas. De under 1 § omnämnda skärgårdsfiskena kan utgöra exempel på fall då det finns anledning att fästa avgörande vikt vid den mening som företräds av dem som äger huvudparten av fisket, trots att de kanske utgör ett fåtal av delägarna. Det föreslagna opinionsvillkoret ersätter följaktligen även specialregeln i 6 § andra stycket LOFO, som infördes just med tanke på skärgårdsfiskena.

7 §

För att ett fiskevårdsområde skall få bildas krävs att bildandet är lämpligt med hänsyn till vattenområdets och fiskets beskaffenhet och omfattning samt förhållandena i övrigt.

Paragrafen motsvarar 6 § tredje stycket LOFO och 8 § i utredningens förslag.

Lämplighetsprövningen skall omfatta såväl fiskevårdsområdets geografiska omfattning som föreningsstadgarnas grundläggande föreskrifter för verksamheten, inbegripet eventuella begränsningar till exempelvis fiske med vissa redskap. Prövningen skall ske mot bakgrund av att bildandet av fiskevårdsområdet skall tjäna de syften som anges i 1 §.

När det gäller fiskevårdsområdets avgränsning kan jag hänvisa till den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.2). Som framgår av vad jag där har anfört måste förhållandena i det enskilda fallet få bli avgörande. Fiskeristyrelsen har i sitt remissyttrande förordat att stora fiskevårdsområden eftersträvas. Som styrelsen också har påpekat kan emellertid alltför stora områden innebära ett minskat intresse och engagemang från fiskerättsägarnas sida. Enligt min mening bör i första hand ett väl fungerande samarbete eftersträvas och till förmån för ett sådant bör också områden av mindre omfattning kunna accepteras.

Vid prövningen av stadgarna skall länsstyrelsen bl.a. beakta att områdesbildningen skall tjäna syftet att tillgodose fiskerättsägarnas gemensamma intressen. Som framhålls i motiven till den nuvarande lagen följer därav att länsstyrelsen skall se till att inte någon av fiskerättsägarna lider förfång genom att fiskevårdsområdet bildas. I sammanhanget påpekas att det givetvis inte kan betraktas som förfång för en viss delägare att han nödgas inskränka sin fiskeutövning till vad som motsvarar hans andel i fisket. Fredningsåtgärder för att höja fiskets avkastning måste också tålas liksom begränsningar i en fiskeutövning som till skada för fiskegrannarna skett i en överdriven omfattning eller med olämpliga redskap.

Statens vattenfallsverk har i sitt remissyttrande framhållit att upplåtelserna inom ett fiskevårdsområde inte får inskränka verkets rådighet över fiskevatten där det exempelvis har anordnats avelsfiske eller där tappningar måste ske i enlighet med meddelade föreskrifter. Överbefälhavaren har anfört motsvarande synpunkter i fråga om vatten som av sekretesskäl bör undantas från upplåtelser. Särskilda förhållanden av det slag som berörts i yttrandena måste givetvis beaktas när man bestämmer fiskevårdsområdets avgränsning. Ofta torde de särskilda intressena kunna tillgodoses genom föreskrifter i stadgarna om fiskets utnyttjande och om fiskevården.

8 §

En fiskevårdsområdesförening får besluta om upplåtelse av fiske inom fiskevårdsområdet.

För beslut om upplåtelse av en medlems hela fiske eller av fiske som han innehar med ensamrätt fordras hans samtycke, om inte fisket saknar betydelse för hans försörjning.

Frågan om upplåtelse av fiske inom ett fiskevårdsområde har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.3).

Paragrafens första stycke motsvaras i LOFO närmast av 10 § som föreskriver viss majoritet för beslut om upplåtelse. Några särskilda majoritetsregler för sådana beslut har inte tagits upp i den nya lagen. Syftet med den nuvarande bestämmelsen anser jag vara tillräckligt väl tillgodosett genom de föreskrifter som skall finnas i stadgarna. Som jag har anfört i den allmänna motiveringen skall i stadgarna regleras under vilka förutsättningar upplåtelse av fiske får ske. Härtill kommer möjligheten att i stadgarna föreskriva att omröstning i upplåtelsefrågor skall ske efter andelstal.

Lantbrukarnas riksförbund har i sitt remissyttrande anfört att möjligheten att upplåta fiske bör begränsas till handredskapsfiske när det gäller fiskevårdsområden i kustvatten. Med hänsyn till vad jag nyss sagt om stadgarnas innehåll bör frågan om en sådan begränsning behandlas vid bildandet av fiskevårdsområdet och vara beroende av fiskerättsägarnas uppfattning. Jag är inte beredd att föreslå någon bestämmelse som generellt inskränker möjligheterna till upplåtelse inom de nämnda områdena.

Det bör framhållas att den föreslagna bestämmelsen inte innebär att de enskilda medlemmarna är förhindrade att träffa avtal om upplåtelse av den fiskerätt de har inom området.

Paragrafens andra stycke överensstämmer med 11 § första stycket LOFO och motsvarar 41 § första stycket i utredningens förslag.

9 §

En fiskevårdsområdesförening får besluta att bidrag till föreningens verksamhet skall uttaxeras av medlemmarna, endast om det finns föreskrifter om sådan uttaxering i stadgarna.

Frågan om uttaxering av bidrag till verksamheten har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.3).

Paragrafen motsvaras i LOFO närmast av bestämmelsen i 12 §. Som framgår av vad jag har anfört i den allmänna motiveringen ankommer det på fiskerättsägarna själva att vid bildandet av fiskevårdsområdet ta ställning till huruvida uttaxering av medel skall kunna ske och i så fall efter vilka grunder. Fiskerättsägarna kan då också bestämma ramar som begränsar bidragsskyldigheten. Även frågan om hur föreningens inkomster skall disponeras bör överlämnas till fiskerättsägarnas eget bestämmande. Någon bestämmelse motsvarande 13 § LOFO om fondering och fördelning av inkomsterna har därför inte tagits upp i den nya lagen.

Med hänsyn till att fiskerättsägarna skall vara oförhindrade att utforma en ekonomisk förvaltning som inte förutsätter tillskott från föreningsmedlemmarna upptas i den nya lagen inte heller någon bestämmelse motsvarande 14 § LOFO om uttaxering för att tillgodose tredje mans intressen.

10 §

Ansökan om bildande av ett fiskevårdsområde får göras av den som äger fiske som avses ingå i området, av kommunen eller av fiskenämnden. Ansökan skall göras hos länsstyrelsen.

Paragrafen motsvarar 15 § första stycket LOFO och 10 § andra och tredje styckena i utredningens förslag.

Som utredningen har framhållit bör kommunen och fiskenämnden ges möjlighet att ta initiativ till bildande av fiskevårdsområde. De motiv som anfördes när initiativrätten vidgades i LOFO (prop. 1969: 42), bl. a. att kostnadsansvaret kunde avhålla en enskild fiskerättsägare från att ställa sig som sökande, är fortfarande giltiga. Det är också angeläget att staten och kommunerna i egenskap av fiskerättsägare aktivt verkar för att fiskevårdsområden bildas. För statens del är det närmast domänverket som får ta sig an den uppgiften. Självfallet måste omständigheterna i det enskilda fallet vara avgörande för vilka resurser de statliga förvaltningsmyndigheterna anslår för att åstadkomma nya fiskevårdsområden.

11 §

Ansökningshandlingarna skall innehålla uppgift om det fiske som avses ingå i fiskevårdsområdet och förslag till stadgar för fiskevårdsområdesföreningen.

Paragrafen motsvarar 15 § andra stycket LOFO och 10 § andra stycket i utredningens förslag.

I normalfallet, när bildandefrågan kommer att utredas av en förrättningsman, torde inte ansökan behöva göras särskilt omfattande och detaljerad. Ett beslut om bildande fattat på grundval av enbart ansökningshandlingarna förutsätter däremot fullständiga och entydiga uppgifter i de hänseenden som anges i paragrafen och dessutom måste då fiskerättsägarnas inställning till bildandet redovisas. Det innebär i sin tur att ansökningshandlingarna måste innehålla fullständiga uppgifter om vem som har fiskerätt inom det ansökta fiskevårdsområdet.

12 §

Frågan om bildande av ett fiskevårdsområde skall utredas vid en förrättning under ledning av en förrättningsman, om det inte är uppenbart att förutsättningar för bildandet saknas.

Länsstyrelsen får dock utan föregående förrättning besluta att bilda ett fiskevårdsområde, om alla ägarna av fisket är ense om detta eller om förrättning annars inte anses nödvändig.

Paragrafen motsvarar 17 § LOFO. En bestämmelse om förordnande av förrättningsman finns i 12 § i utredningens förslag.

Det bör liksom hittills överlämnas till länsstyrelsens bedömning att utse lämplig förrättningsman. I tillämpningskungörelsen till den nuvarande lagen anges som behörig att vara förrättningsman bl. a. fiskeriintendent och lantmätare. Som förutsatts i LOFO kan förrättningsmannen ha behov av biträde av någon i fiskefrågor eller fastighetsrättsliga frågor sakkunnig person. Frågan om anlitande av sådant biträde torde utan särskild reglering i lagen kunna lösas på det sätt länsstyrelsen och förrättningsmannen finner

lämpligast. Jag har inte heller ansett det erforderligt att i lagen reglera i vilken utsträckning länsstyrelsen i anledning av ansökan skall inhämta yttranden eller synpunkter från andra myndigheter.

Enligt paragrafens andra stycke vidgas i någon mån länsstyrelsens möjlighet att utan förrättning besluta i bildandefrågan. Fullständig enighet bland fiskerättsägarna skall inte längre vara en absolut förutsättning. Ett beslut om bildande på grundval av ansökningshandlingarna torde vanligen förutsätta att fisket inom det ansökta området ägs av ett fåtal personer. En sådan handläggningsordning kan också komma i fråga när en fiskevårdsförening förvaltar fisket och har låtit utreda fiskerättsförhållandena.

13 §

Förrättningsmannen skall med ledning av ansökningshandlingarna och vad som i övrigt har förekommit göra upp ett förslag till det fiske som bör ingå i fiskevårdsområdet och de stadgar som bör gälla för fiskevårdsområdesföreningen. Han skall vidare, i den omfattning som behövs för prövningen enligt 6 §, utreda vilka som är ägare till fisket och upprätta en förteckning över ägarna (fiskerättsförteckning).

Förslaget skall behandlas vid sammanträde inför förrättningsmannen.

En bestämmelse om förrättningsmannens skyldighet att upprätta en fiskerättsförteckning finns i 13 § i utredningens förslag. Av remissinstanserna har bl. a. centralnämnden för fastighetsdata och länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anfört synpunkter på det tekniska förfarandet vid upprättandet av förteckningen. Över huvud taget kan det förutsättas ett behov av närmare riktlinjer för hur den preliminära förteckningen skall upprättas. Utredningen har också föreslagit att lantmäteriverket får i uppdrag att meddela sådana riktlinjer efter samråd med fiskeristyrelsen. Jag avser att – under förutsättning att riksdagen godkänner förslaget – senare föreslå regeringen att lantmäteriverket ges ett sådant uppdrag.

14 §

Förrättningsmannen skall genom kungörelse kalla ägarna av fisket till sammanträdet. Kungörelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen samt uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna och fiskerättsförteckningen finns tillgängliga. I kungörelsen skall den som vill åberopa skriftlig utredning till stöd för erinringar mot fiskerättsförteckningen uppmanas att lägga fram utredningen senast vid sammanträdet.

Kungörelsen skall införas i ortstidning. I fiskerättsförteckningen upptagna ägare av fiske skall skriftligen underrättas om kungörelsens innehåll. Om införande i ortstidning inte är påkallat, får kungörelsen i stället delges ägarna av fisket. Kommunen och fiskenämnden skall alltid underrättas.

Paragrafen motsvarar 18 § LOFO och 15 § i utredningens förslag.

Några remissinstanser har ifrågasatt om inte ett enklare kallelseförfarande bör kunna godtas i vissa fall. De föreslagna kallelsereglerna bör ses mot bakgrund av de minskade kraven på utredning av fiskerättsförhållan-

dena. Den föreslagna bestämmelsen om delgivning av kungörelsen avses bli tillämplig bara i de fall då något tvivel inte råder om sakägarkretsen.

Det förhållandet att en i fiskerättsförteckningen utelämnad fiskerättsägare inte gör gällande sin rätt vid förrättningen innebär självfallet inte att han är förhindrad att senare göra anspråk på medlemskap i fiskevårdsområdesföreningen. Utredningen har föreslagit en bestämmelse som syftar till att klargöra att en sådan fiskerättsägare själv skall svara för en utredning som entydigt visar att han har fiskerätt. Jag har i mitt förslag inte tagit upp någon motsvarande bestämmelse. I det av utredningen valda exemplet, nämligen att det råder tvist om fiskerätten, är det enligt min mening givet att det måste ankomma på de tvistande parterna att sörja för att fiskerättsförhållandena blir slutgiltigt utredda.

Mera tveksamt är vad som bör gälla när fiskerättsförteckningen i andra hänseenden är felaktig eller bristfällig. Den av utredningen anvisade metoden för upprättande av förteckningen innebär att någon undersökning av huruvida avsöndrade och avstyckade fastigheter tillagts fiskerätt normalt inte kommer att göras. En fullständig kartläggning av huruvida och i vilka fall stamfastigheternas fiskerätt fördelats vid avsöndringar och avstyckningar kräver nämligen en betydande arbetsinsats. Däremot torde det inte bereda ägaren av en sådan fastighet några svårigheter att ur fastighetsbildningshandlingarna utläsa om hans fastighet har fiskerätt eller inte. Det förhållandet att den angivna metoden godtas och att fullständigandet av fiskerättsförteckningen därför kräver medverkan av fiskerättsägarna får naturligen till följd att en ägare till en avsöndring eller avstyckning bör visa att han har fiskerätt för att vinna medlemskap i föreningen. Det kan emellertid också inträffa att någon gör gällande rätt till medlemskap och därvid åberopar att fiskerättsförteckningen är felaktig eller bristfällig i något avseende som inte har att göra med den metod som anvisats för upprättandet av förteckningen. I sådana fall är det enligt min mening inte självklart att fastighetsägaren ensam skall svara för en kompletterande utredning. Det torde inte vara möjligt att ställa upp några generella regler för hur sådana fel och brister skall rättas till.

15 §

Vid förrättningen skall förutsättningarna för bildande av fiskevårdsområdet utredas.

Fiskerättsinnehavarna skall få tillfälle att yttra sig och lägga fram utredning i frågor som är av betydelse för bildandet.

Paragrafen motsvarar 19 § första och andra styckena LOFO och 17 § i utredningens förslag.

Förrättningsmannen har att vid förrättningssammanträdet klarlägga vilka anmärkningar som riktas mot fiskerättsförteckningen och vilka omständigheter som ligger till grund för dessa anmärkningar. Med ledning av fiskerättsförteckningen skall han också undersöka vilken inställning fiske-

rättsägarna har till bildandet av fiskevårdsområdet och till de stadgar som föreslås gälla för områdesföreningen. På grundval av den undersökningen skall förrättningsmannen skaffa sig en uppfattning om huruvida det i 6 § föreskrivna opinionsvillkoret är uppfyllt. Eventuella brister i fiskerättsförteckningen torde i mycket liten utsträckning komma att påverka förrättningsmannens möjligheter att bedöma opinionsläget. Vid de praktiska undersökningar som utredningen har låtit göra har de preliminära fiskerättsförteckningarna i vissa fall kommit att uppta fastigheter som saknar fiskerätt. Det genomsnittliga felet i det hänseendet understiger emellertid en procent av fastighetsantalet. Den under föregående paragraf omnämnda bristen, att avstyckningar och avsöndringar med fiskerätt inte kommer med i den preliminära förteckningen, kan komma att omfatta ett inte obetydligt antal fiskerättsägare. Vid de nyssnämnda praktiska undersökningarna upptog den preliminära fiskerättsförteckningen för ett försöksområde endast 66 procent av antalet fiskerättsbärande fastigheter. De förtecknade fastigheterna representerade emellertid hela 96 procent av delaktigheten i fisket. I de övriga fyra försöksområdena upptog den preliminära förteckningen mellan 80 och 99 procent av antalet fastigheter med fiskerätt. De listade fastigheterna representerade här mellan 94 och 99 procent av delaktigheten. Brister i det här hänseendet kan säkerligen i stor utsträckning rättas till redan under förrättningssammanträdet. En förutsättning för detta är dock i allmänhet att fiskerättsägaren företer de lantmäterihandlingar som upprättats vid bildandet av hans fastighet.

16 §

Förrättningsmannen skall avge ett utlåtande om fiskevårdsområdet bör komma till stånd. Finner förrättningsmannen att det bör ske, skall han i utlåtandet ta in förslag i fråga om det fiske som fiskevårdsområdet skall omfatta och förslag till stadgar för fiskevårdsområdesföreningen. I utlåtandet skall alltid anges hur förrättningskostnaderna bör betalas.

Förrättningen avslutas genom att utlåtandet och övriga förrättningshandlingar läggs fram för ägarna av fisket på tid och plats som bestämts vid sammanträde. Handlingarna hålls härefter tillgängliga för granskning under en månad.

Efter utgången av denna tid skall förrättningsmannen översända förrättningshandlingarna och de erinringar som kan ha framställts till länsstyrelsen.

Paragrafen motsvarar 19 § tredje stycket och 20 § LOFO. Som framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.2) har jag till skillnad från utredningen ansett att den nuvarande ordningen, där förrättningsmannen avger ett utlåtande och länsstyrelsen beslutar, bör behållas. Skulle länsstyrelsen finna att förrättningsmannens utlåtande inte utgör ett tillräckligt underlag för beslut återstår inte annat än att återförvisa ärendet till förrättningsmannen för förnyad utredning. Lika givet är att länsstyrelsen vid bifall till ansökan inte i någon mera betydande grad kan avvika från

förrättningsmannens utlåtande. Någon särskild bestämmelse om detta, motsvarande 22 § LOFO, har jag inte ansett vara nödvändig i den nya lagen.

17 §

Meddelas beslut om bildande av ett fiskevårdsområde, skall kostnaderna för bildandet, i den mån bidrag inte utgår av allmänna medel, fördelas mellan ägarna av fisket efter vad som är skäligt. Bildas inte något fiskevårdsområde, skall kostnaderna betalas av sökanden eller fördelas mellan sökandena, om inte särskilda omständigheter föranleder att betalningsskyldigheten fördelas mellan ägarna av fisket eller vissa av dem.

Paragrafen motsvarar 32 § LOFO och 22 § i utredningens förslag.

Som utredningen har föreslagit bör den del av förrättningskostnaderna som inte täcks av statsbidrag fördelas mellan fiskerättsägarna efter vad som är skäligt. Även om statsbidrag inte skulle lämnas till bildandekostnaderna kan det förutsättas att det för den enskilde fiskerättsägaren blir fråga om ett högst måttligt kostnadsbelopp. En differentiering av kostnadsansvaret torde bli aktuellt bara om en andelstalsuppskattning har gjorts för uttaxering av bidrag till verksamheten eller för en gradering av rösterna (jfr avsnitt 2.3.3 i den allmänna motiveringen).

Bildas inte något fiskevårdsområde bör normalt gälla att sökanden eller sökandena skall betala kostnaderna. Under vissa omständigheter bör emellertid kostnaderna i stället fördelas mellan fiskerättsägarna. Det kan förutsättas att bildandet av ett fiskevårdsområde normalt föregås av en diskussion mellan fiskerättsägarna och att en ansökan görs först när dessa underhandskontakter visar att det finns ett stort intresse för en samverkan. Om ansökan trots detta intresse inte leder till att området bildas kan det framstå som föga rimligt att den eller de som formellt är att betrakta som sökande skall bära kostnadsansvaret. Förebild till den föreslagna fördelningsregeln finns i bl. a. fastighetsbildningslagen.

18 §

Av stadgarna för en fiskevårdsområdesförening skall framgå
1. grunderna för fiskets nyttjande och för fiskevården,
2. vilka riktlinjer i övrigt som skall gälla för föreningens verksamhet.

Paragrafen motsvarar 4 § andra stycket LOFO och 42 § andra stycket i utredningens förslag.

Till de stadgebestämmelser som avses i paragrafen hör föreskrifter om hur medlemmarnas eget fiske skall bedrivas och i vilken utsträckning och i vilka former fiske skall upplåtas till utomstående. Vidare skall av stadgarna framgå eventuella begränsningar till vissa fiskeslag eller till fiske med vissa redskap.

Utöver de i paragrafen åsyftade föreskrifterna måste i stadgarna finnas bestämmelser för områdesföreningens beslutande och verkställande organ och andra sådana föreskrifter av föreningsrättsligt innehåll.

Jag avser att senare föreslå regeringen att fiskeristyrelsen ges uppdraget att utarbeta normalstadgar för en fiskevårdsområdesförening, dvs. en mall för upprättande av sådana stadgar. En sådan stadgemall kan väsentligt underlätta förrättningsmännens arbete och också användas för att bland fiskerättsägare sprida upplysning om vad bildandet av ett fiskevårdsområde innebär.

19 §

På ansökan av fiskevårdsområdesföreningens styrelse får länsstyrelsen besluta om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 §. För sådana ändringar gäller villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

Bestämmelser om stadgeändring finns i 23 § LOFO och i 43 § i utredningens förslag.

I fråga om de delar av stadgarna som inte regleras i 18 § ankommer det på medlemmarna själva att besluta om ändringar. Har inte annat föreskrivits i stadgarna gäller för sådana ändringsbeslut bestämmelserna i 22 och 23 §§.

Över de beslut som länsstyrelserna fattar enligt lagen bör de föra ett register. Anvisningar för hur ett sådant register skall föras bör meddelas av fiskeristyrelsen efter samråd med länsstyrelsernas organisationsnämnd. En bestämmelse om detta bör tas in i verkställighetsföreskrifter till lagen.

20 §

För fiskevårdsområdesföreningen skall finnas en styrelse. Innan styrelsen har utsetts kan föreningen inte förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter. Styrelsen företräder föreningen mot tredje man.

Paragrafen motsvarar 25 § första stycket och 26 § LOFO. I utredningens förslag finns bestämmelserna om styrelsen i 36–39 §§. Enligt 25 § andra stycket LOFO får länsstyrelsen tillsätta en styrelse om någon sådan inte utses av delägarna. Risken för att fiskevårdsområdesföreningen kommer att sakna styrelse bör kunna betraktas som liten. Detta med hänsyn till att bildandet av ett fiskevårdsområde förutsätter att det bland fiskerättsägarna finns ett utbrett intresse för en samverkan. Skulle den situationen trots allt uppkomma torde förhållandena vara sådana att länsstyrelsen har anledning att pröva om inte områdesföreningen bör upplösas. Länsstyrelsen kan enligt den föreslagna 24 § utan ansökan ta initiativ till en sådan prövning.

21 §

Medlemmarnas rätt att delta i handhavandet av fiskevårdsområdesföreningens angelägenheter utövas på fiskestämma.

Paragrafen motsvarar 30 § i utredningens förslag. Beteckningen fiskestämma förekommer inte i LOFO men däremot i tillämpningsföreskrifterna till lagen.

22 §

Vid omröstning på fiskestämma gäller att varje medlem har en röst, om inte annat följer av stadgarna.

Ingen får för egen del rösta för mer än en femtedel av det på stämman företrädda röstetalet.

23 §

Den mening som har fått det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut. Val avgörs vid lika röstetal genom lottning. I andra frågor gäller den mening som biträds av de flesta röstande eller, om även antalet röstande är lika, av stämmans ordförande.

Paragraferna motsvarar 9 § LOFO samt 34 och 35 §§ i utredningens förslag.

När den fastighet till vilket fisket hör eller en fiskefastighet ägs med samäganderätt bör, liksom i andra motsvarande sammanhang, gälla att delägarna får tillgodoräkna sig ett gemensamt medlemskap i fiskevårdsområdesföreningen och därmed också endast en röst när omröstning sker efter huvudtal. Att denna huvudregel inte kan tillämpas när ett fiskevårdsområde bildas av en enda fastighets fiske är självklart. Jag har inte ansett att detta behöver klargöras genom en särskild bestämmelse i lagen.

24 §

Länsstyrelsen kan besluta att en fiskevårdsområdesförening skall upplösas.

Sådant beslut får meddelas om ägarna av fisket mera allmänt motsätter sig en fortsatt samverkan eller om ändrade förhållanden inträtt som väsentligt inverkar på föreningens verksamhet.

Beslut om upplösning på den förstnämnda grunden får inte meddelas innan tio år har förflutit från det beslutet om bildande av fiskevårdsområdet vann laga kraft.

Paragrafen motsvarar 7 och 24 §§ i LOFO. I utredningens förslag finns bestämmelser om upplösning av fiskevårdsområde i 27 och 28 §§.

Frågan har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.4). Som jag har nämnt i anslutning till 20 § innebär den i förevarande paragraf föreslagna bestämmelsen att ansökan inte krävs för att länsstyrelsen skall förordna om upplösning.

25 §

På ansökan av styrelsen för de fiskevårdsområdesföreningar som berörs kan länsstyrelsen besluta att

1. föra samman flera fiskevårdsområden till ett fiskevårdsområde,
2. dela upp ett fiskevårdsområde i flera fiskevårdsområden.

För sådan ombildning gäller villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

Som framgår av vad jag har anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.4) bör det endast i undantagsfall komma i fråga att dela upp ett fiskevårdsområde.

Av paragrafens andra stycke följer bl. a. att det är sakägaropinionen i det genom ombildningen avsedda fiskevårdsområdet eller fiskevårdsområdena som skall vara avgörande för om åtgärden skall tillåtas.

26 §

På ansökan av fiskevårdsområdesföreningens styrelse får länsstyrelsen besluta att ett fiske skall anslutas till fiskevårdsområdet. För sådan anslutning fordras medgivande av fiskets ägare och, om fisket ingår i fiskevårdsområde, av fiskevårdsområdesföreningen för det området.

27 §

Länsstyrelsen får besluta att ett fiske skall uteslutas ur fiskevårdsområdet. Ansökan om uteslutning skall göras av fiskevårdsområdesföreningens styrelse eller av fiskets ägare.

Anslutning och uteslutning av fiske behandlas i utredningens förslag i 23–26 §§.

De i paragraferna angivna åtgärderna har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.4). De föreslagna bestämmelserna gäller inte andra förändringar än sådana som rör fiskevårdsområdets avgränsning. Med "ett fiske" avses alltså här, liksom i lagen i övrigt, den med äganderätten till en fastighet förenade fiskerätten eller en fiskefastighet. Vill man åstadkomma den förändringen att från verksamheten inom området undanta fisket efter visst slag av fisk eller fisket med vissa redskap får områdesföreningen i stället begära ändring av stadgarna med stöd av 19 §.

28 §

Länsstyrelsen får förordna att frågor som avses i 24, 26 eller 27 § skall utredas vid förrättning innan länsstyrelsen beslutar.

För förfarandet vid sådan förrättning gäller 13–16 §§ i tillämpliga delar.

I fråga om upplösning av en fiskevårdsområdesförening torde det i regel komma att krävas en förrättning när upplösningen föranleds av en ändrad sakägaropinion. Är grunden för upplösningen ändrade förutsättningar för föreningens verksamhet, till följd av exempelvis en vattenkraftutbyggnad, torde däremot behovet av ytterligare utredning vid en förrättning vara mindre.

29 §

Vid upplösning av en fiskevårdsområdesförening gäller bestämmelsen i 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter.

Paragrafen motsvarar 40 § i utredningens förslag. Hänvisningen innebär att en fiskevårdsområdesförening inte får upplösas förrän föreningens skulder har betalts eller medel som fordras för betalningen har nedsatts hos länsstyrelsen. Överskott av medel skall fördelas mellan medlemmarna enligt de grunder fiskestämman beslutar, om det inte i stadgarna har föreskrivits annat.

30 §

Bryter den som är medlem i fiskevårdsområdesföreningen mot de regler som enligt stadgarna eller fiskestämmans beslut gäller för fisket inom fiskevårdsområdet döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i annan lag eller författning.

Sådant brott får åtalas av åklagare endast efter angivelse av målsägande. Som målsägande anses även fiskevårdsområdesföreningen och medlem i föreningen.

Paragrafen motsvarar 29 § LOFO och 44 § i utredningens förslag.

För att inte någon oklarhet skall råda om vilka regler som omfattas av straffbudet bör dessa som i LOFO preciseras till sådana som antingen återfinns i stadgarna eller har beslutats av fiskestämman. Jag har inte funnit anledning att vidga straffbestämmelsen till att gälla andra fiskande än de som är medlemmar i områdesföreningen. Som hovrätten för nedre Norrland har anfört, torde alltjämt gälla att exempelvis en fiskekortsinnehavares fiske i strid mot reglerna för fiskevårdsområdet är att betrakta som olovligt fiske om övriga brottsrekvisit föreligger. Detsamma torde gälla en nyttjanderättshavare som grundar sin rätt att fiska på ett upplåtelseavtal med en enskild medlem. Avtalet kan nämligen inte ge honom en mera vidsträckt rätt än den upplåtaren har

31 §

Anser en medlem vars rätt berörs av beslut på fiskestämma eller beslut av fiskevårdsområdesföreningens styrelse att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, får han överklaga beslutet hos länsstyrelsen genom besvär.

Besvärshandlingen skall ha inkommit till länsstyrelsen inom fyra veckor från dagen för beslutet. I fråga om besvär mot styrelsens beslut räknas dock besvärstiden från den dag klaganden fick del av beslutet.

Fiskestämmans eller styrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte länsstyrelsen förordnar annat.

Paragrafen motsvarar 30 § LOFO och 49 § i utredningens förslag.

I överensstämmelse med vad som gäller enligt LOFO och enligt utredningens förslag skall länsstyrelsens prövning endast gälla det överklagade beslutets laglighet och inte dess lämplighet. Genom den föreslagna bestämmelsen vidgas klagorätten till att gälla alla styrelsebeslut. Liksom hittills tillerkänns endast medlemmar klagorätt. Som medlem bör därvid också räknas den som gör gällande rätt till medlemskap.

I likhet med utredningen har jag ansett att klagotiden bör vara fyra veckor. Därmed uppnås överensstämmelse med vad som gäller enligt annan motsvarande lagstiftning.

32 §

Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Då beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas envar av dem, skall meddelande om beslutet införas i ortstidning. Tiden för överklagande skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

Länsstyrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte kammarrätten förordnar annat.

Paragrafen motsvarar 31 § LOFO samt 48 och 50 §§ i utredningens förslag. Jag har inte funnit skäl att, som utredningen föreslagit, ändra den nuvarande besvärsordningen. Det är önskvärt att verksamheten inom ett fiskevårdsområde kan påbörjas så snart som möjligt efter det att länsstyrelsen har fattat beslut om bildandet. I paragrafen har därför föreskrivits att bl.a. dessa beslut skall gälla utan hinder av ett överklagande, men med möjlighet för kammarrätten att förordna om inhibition.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982, då lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden skall upphöra att gälla.
2. I ärenden om bildande av fiskevårdsområde, i vilka förrättningssammanträde hållits eller kallelse till sådant sammanträde skett före ikraftträdandet, skall äldre bestämmelser fortfarande gälla.
3. Fiskevårdsområden, som bildats enligt lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden, ombildas i samband med den nya lagens ikraftträdande till fiskevårdsområden och fiskevårdsområdesföreningar. För sådana områdesföreningar skall bestämmelserna i 10, 12 och 13 §§ lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden gälla som om de upptagits som bestämmelser i stadgarna.
4. Har fiske upplåtits genom servitut skall vad i lagen sägs om ägaren av fisket i stället gälla ägaren av den fastighet till vars förmån servitutet gäller.
5. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

Har förberedelsearbetet med att bilda ett fiskevårdsområde enligt LOFO förts fram så långt att förrättning hållits eller är förestående, synes det mest rationella vara att bildandet fullföljs enligt de äldre bestämmelserna. Förslaget i den delen bör också ses mot bakgrund av att äldre fiskevårdsområden utan vidare bör kunna fungera som fiskevårdsområden och fiskevårdsområdesföreningar efter det att den nya lagen har trätt i kraft. Det förhållande att LOFO innehåller vissa förvaltningsbestämmelser som inte har någon motsvarighet i den nya lagen har beaktats genom föreskriften i punkt 3 att dessa bestämmelser skall betraktas som stadgebestämmelser.

4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

30 §

Om innehavare av enskild fiskerätt i strid med allmänna intressen uppenbart vansköter fisket genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att utnyttja fisket, får fiskenämnden förelägga

honom att bedriva fisket på ett sätt som behövs för att avhjälpa vanskötseln. Innehas fisket av annan än ägaren, får föreläggandet i stället riktas mot ägaren. I föreläggandet får nämnden sätta ut vite.

Ägaren eller innehavaren är skyldig att tåla att en föreskriven åtgärd vidtas även om föreläggandet riktas mot den andre.

Paragrafen ersätter bestämmelserna i 30–32 §§ fiskerättslagen.

I överensstämmelse med de nuvarande bestämmelserna utgör det en förutsättning för att paragrafen skall vara tillämplig att innehavaren av enskild fiskerätt i strid med allmänna intressen uppenbart vansköter fisket. Detta kan ske såväl genom en alltför hård beskattning av fiskbeståndet som genom underlåtenhet att nyttja fisket. I stället för som nu länsstyrelsen är fiskenämnden enligt första stycket den myndighet på vilken det ankommer att besluta om åtgärder för att avhjälpa vanskötseln.

Så långt möjligt bör en frivillig medverkan från fiskerättsinnehavaren eftersträvas innan tvångsingripande vidtas. I motsats till gällande rätt uppställs det emellertid i paragrafen inte något uttryckligt krav på detta. I de flesta fall torde det också vara möjligt att komma till rätta med försummelser och förhindra överträdelser genom råd och anvisningar.

Föreläggandena förutsätts få formen av ålägganden riktade till viss person. De får därigenom i jämförelse med nuvarande bestämmelser en begränsad räckvidd. Det hade visserligen varit möjligt att utsträcka föreläggandena till att gälla också en ny ägare av fastigheten. En sådan bestämmelse skulle emellertid få en begränsad betydelse med hänsyn till att den inte kan gälla ett förelagt vite.

Enligt första stycket kan ett ingripande riktas antingen mot ägaren av fisket eller mot fiskerättsinnehavaren. Vem föreläggandet i det enskilda fallet skall riktas mot får avgöras med hänsyn bl. a. till upplåtelsens varaktighet och till kostnaderna för åtgärden.

Föreläggandet får avse sådana åtgärder i fråga om fiskets bedrivande som behövs för att avhjälpa vanskötseln. Vid en allt för hård beskattning av fiskbeståndet kan således meddelas föreskrifter om inskränkning i fisket eller förbud mot fortsatt fiske. Består vanskötseln i underlåtenhet att utnyttja fisket, kan ingripandet gå ut på att vederbörande åläggs att själv eller genom annan bedriva fiske. I motsats till gällande rätt innehåller paragrafen inte någon föreskrift att föreläggandet skall avse en viss tid, högst tio år. Det ligger emellertid i sakens natur att ett föreläggande aldrig får avse längre tid än som bedöms nödvändigt för att avhjälpa vanskötseln.

Enligt sista meningen i paragrafens första stycke kan ett föreläggande kombineras med vite. Några bestämmelser om vilken myndighet som skall döma ut försuttet vite ges inte. En följd härav blir att det ankommer på allmän domstol att göra detta.

Enligt andra stycket är ägaren av fisket och fiskerättsinnehavaren skyldiga att tåla att en åtgärd som föreläggs med stöd av första stycket riktas mot den andre.

41 §

Länsstyrelsens beslut i sådana ärenden som avses i 24, 28 eller 29 § överklagas hos kammarrätten genom besvär inom två månader efter det klaganden fick del av beslutet.

Fiskenämndens beslut i sådant ärende som avses i 30 § överklagas hos fiskeristyrelsen genom besvär inom tre veckor efter det klaganden fick del av beslutet. Fiskeristyrelsens beslut överklagas hos regeringen genom besvär.

Beslut enligt denna lag av en förvaltningsmyndighet överklagas i övriga fall inom den tid som anges i första stycket hos regeringen genom besvär.

Vederbörande fiskeriintendent är på grund av sin befattning behörig att föra talan i ärende som avses i första, andra eller tredje stycket.

Då beslut som en myndighet meddelar enligt denna lag angår så många att en avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas var och en av dem, skall delgivning ske enligt 17 § delgivningslagen (1970: 428).

Beslut, som avses i 22, 28 och 29 §§, skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte annat förordnas. Om det finns särskilda skäl, får fiskenämnden förordna att även sådant beslut, som avses i 30 §, skall gälla med omedelbar verkan.

I paragrafen har som ett andra stycke förts in bestämmelser som anger hur beslut enligt 30 § överklagas. Ändringen i sista stycket utgör en följdändring till 30 §. I övrigt har paragrafen ändrats i språkligt hänseende.

4.3 Förslaget till lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719)

2 kap.

7 a §

Expropriation får ske för att tillgodose den allmänna fiskevården eller för vetenskapliga undersökningar och försök i fråga om fiske.

På grund av stadgandet kan mark, vatten, fiske eller särskild rätt till fiske tas i anspråk genom expropriation för den allmänna fiskevården eller för vetenskapliga undersökningar och försök i fråga om fiske.

Som framgår av vad jag har anfört i den allmänna motiveringen är expropriationsmöjligheten i fråga om enskild fiskerätt avsedd att användas främst när fisket måste helt förbjudas. Kan en aktuell fiskevårdsåtgärd komma till stånd på ett för den enskilde mindre ingripande sätt genom lokala fredningsbestämmelser bör inte expropriation komma i fråga.

De allmänna reglerna om ersättning och förfarandet vid expropriation gäller.

5 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om fiskevårdsområden,
2. lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,
3. lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719),
4. lag om ändring i lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske.

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Sammanfattning av utredningens förslag

Bakgrund

Intresset för fiske är mycket stort i vårt land. En undersökning som statistiska centralbyrån utfört på vårt uppdrag bekräftar att fritidsfiske utvecklats till en av landets mest omfattande friluftsaktiviteter. Ca 2 miljoner människor i åldrarna 15–74 år fiskar åtminstone någon gång per år. De flesta, ca 70 %, fiskar enbart med handredskap. Omfattningen av fisket varierar mellan olika landsändar. En nord-sydlig tendens kan urskiljas på det sättet att fiskeintresset är störst i norr. I Norrbottens län fiskar varannan invånare och i Malmöhus län var femte. Undersökningen avser allt fiske som inte är yrkesfiske. Med hjälp av undersökningen har emellertid även antalet yrkesfiskare kunnat beräknas. Enligt denna beräkning är ca 5 000 personer yrkesfiskare, vilket stämmer väl överens med tillgängliga fiskestatistiska uppgifter.

Resultatet av undersökningen kan sammanfattas i följande generella slutsatser.

- ☐ Ca 60 % av allt fiske utövas i sötvatten.
- ☐ Ca 70 % av de fiskande i landet är män.
- ☐ Vad gäller sysselsättning och förvärvsarbete skiljer sig inte de fiskande nämnvärt från befolkningen som helhet.
- ☐ Bland de fiskande finns personer i alla åldrar företrädda, äldre dock i mindre utsträckning än ungdomar. Sålunda fiskar knappt var sjunde pensionär mot varannan person under 25 år.
- ☐ Fiskeintensiteten bland dem som fiskar är densamma i alla åldrar. Få friluftsaktiviteter torde ha fiskets långa varaktighet över ålder.
- ☐ Fiskeintresset i yngre generationer torde ha ökat mot förr. Utvecklingen går troligen mot en fortsatt expansion av fritidsfisket.
- ☐ Ca 350 000 eller var femte fiskande har egen fiskerätt eller ingår i hushåll där någon medlem äger sådan.
- ☐ 1,4 miljoner (7 av 10) fiskar *enbart* med handredskap (kastspö, mete etc.) och svarar årligen för 15 av totalt 25 miljoner fiskedagar i landet.
- ☐ Något mindre än 500 000 fiskar *både* med handredskap *och* med andra redskap (nät, ryssjor etc.). Endast ca 70 000 personer (var tjugofemte fiskande i landet) fiskar *uteslutande* med andra redskap än handredskap.
- ☐ De som fiskar med både handredskap och andra redskap står för det, per person räknat, intensivaste fisket. Genomsnittet är 19 fiskedagar per person och år mot 11–12 för dem som bara fiskar med ena typen av redskap.

- Fiske med andra redskap än handredskap är i regel liktydigt med nätfiske. Var fjärde fiskande har tillgång till nät, i medeltal fem nät. Det sammanlagda antalet nät i landet kan uppskattas till ca 2 miljoner. Det icke-yrkesmässiga nätfisket bedöms svara för ett fisketryck, som är av samma storlek, som fisketrycket från det samlade handredskapsfisket.
- De som har fler nät fiskar oftare än de som har färre nät. Följden av detta är att en minoritet av nätfiskarna (ca 20 %) står för huvuddelen (ca 60 %) av nätfiskeutövandet.
- Ju äldre man är, desto vanligare är det att man fiskar med andra redskap än handredskap – och framför allt då *enbart* med sådana. Sannolikt kommer dock dagens ungdom (99 % fiskar med handredskap – 4 av 5 enbart med sådana) att i framtiden fiska med andra redskap än handredskap i betydligt mindre omfattning, relativt sett, än de äldre gör i dag.
- Var åttonde (ca 235 000) fiskar helt eller delvis vid *Norrlandskusten*, var sjätte (ca 345 000) vid *ostkusten*, var fjärde (ca 490 000) vid *väst- och sydkusten, inkl. Gotland*, resp. 7 av 10 (nära 1,4 miljoner) i *sötvatten*.
- Nätfisket i sötvatten svarar för ett klart mindre fisketryck än handredskapsfisket. Motsatsen gäller för fisket vid kusterna.

Det är från samhällssynpunkt angeläget att medborgarna får tillgång till avkoppling och aktiviteter på sin fritid. Detta behov har ökat i takt med en ökande fritid och ett arbetsliv som i allt större utsträckning präglas av specialisering och monotoni. Arbetsinsatserna kräver allt mindre av fysisk kraftutveckling samtidigt som arbetsplatserna i regel är förlagda inomhus i allt större tätorter. Möjligheterna till fritidsaktiviteter är emellertid i hög grad beroende av inkomster, samhällsställning och bostadsort.

För samhälle och folkrörelser är det därför en viktig uppgift att skapa ett fritidsutbud som står öppet för alla. Detta gäller särskilt som möjligheterna till fritidsaktiviteter och motion är av stor betydelse för hälsa, anpassning och trivsel i samhället.

Fritidsfisket är i dessa sammanhang av utomordentlig betydelse. Som fritidssysselsättning har det unika möjligheter. Det ger i sin enklaste och ursprungligaste form, till mycket små kostnader, kontakt med natur och miljö samt motion och avkoppling. Samtidigt innebär fångsten av fisk att en naturresurs nyttjas och att fiskkonsumtionen i landet stimuleras.

Fritidsfiske kan utövas av ung och gammal, av män och kvinnor och ger därför mer än de flesta andra fritidsaktiviteter möjligheter till stimulerande samvaro inom familjen. Det har vidare visat sig kunna engagera och aktivera människor i alla samhällsgrupper. Den sociala snedrekrytering som ofta präglar andra aktiviteter på fritid finns inte inom fritidsfisket. Fritidsfisket har tvärtom kommit att utövas i breda folklager.

Fritidsfiske är också ett viktigt komplement till andra fritidsaktiviteter såsom båtliv, vandringar, semesterresor och camping. Möjligheten till fiske blir därigenom en viktig faktor att räkna med vid utbyggnad av en aktiv turism. I dessa sammanhang kan fritidsfisket och service till fritidsfiskare dessutom ge ett tillskott till utkomst och bosättning i sådan glesbygd, där andra utkomstmöjligheter är begränsade. Det är därför en angelägen uppgift för samhället att medverka till att alla fiskeintresserade erbjuds möjlighet till ett rikt och varierat utbud av fritidsfiskemöjligheter.

För att det stora fiskeintresse som finns i vårt land skall kunna tas till vara och utvecklas, är det viktigt att tillräckligt med fiskevatten ställs till de fiskandes förfogande.

De naturliga förutsättningarna saknas inte. Förutom en kuststräcka, som med tillhörande skärgård beräknats ha en ca 14 000 km lång strandlinje, finns i runt tal 100 000 sjöar av varierande storlek samt omkring 60 000 km strömmande vatten.

Statens fiskevatten förvaltas av flera myndigheter. Lantbruksnämnderna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt domänverket har ansvaret för de största vattenområdena. Nu nämnda lantbruksnämnder förvaltar ca 540 000 ha, varav ca 380 000 ha är upplåtna för fritidsfiske. Domänverket innehar vatten i nästan alla delar av landet om än med en tydlig övervikt på de nordligaste länen. Totalt förvaltar domänverket ca 210 000 ha vatten. Upplåtelser för fritidsfiske sker i 116 000 ha därav.

Lantbruksnämnderna och domänverket förvaltar dessutom strömmande vatten med en sammanlagd längd av 4 200 resp. 15 000 km. Upplåtelse genom fiskekortsförsäljning sker i ca 3 500 resp. ca 11 000 km.

Landets kommuner äger fiske med ensamrätt i sammanlagt ca 40 000 ha vatten i sjöar och längs södra ostkusten, vartill kommer ca 220 km strömmande vatten. Därutöver ingår kommunerna ibland som delägare i samfällt fiske. Det gäller i ca 62 000 ha sjö- och kustvatten samt i ca 520 km strömmande vatten.

Riktlinjer och åtgärder för fritidsfiskets utveckling

Vi anser att följande riktlinjer och åtgärder bör ligga till grund för samhällets politik vad det gäller att främja fritidsfiskets utveckling.

- ☐ Ett brett utbud av fritidsfiskemöjligheter bör erbjudas den fritidsfiskande allmänheten och garanteras av trygga upplåtelseformer.
- ☐ Utbudet av fritidsfiskemöjligheter bör spridas till så många vatten som möjligt.
- ☐ Fritidsfisket bör inriktas på handredskapsfiske.
- ☐ Av miljömässiga skäl föranledda inskränkningar i fritidsfiskemöjligheterna – exempelvis genom försurning, utsläpp, vattenregleringar och andra åtgärder – bör motverkas. Bl. a. bör internationella överenskommelser träffas, ägnade att förhindra fortsatt utländsk försurningspåverkan på våra vatten.
- ☐ Fiske med spö efter laxartad fisk i rinnande vatten bör säkerställas.
- ☐ I kustvatten nära stora tätorter och turistcentra bör företräde ges fritidsfisket.
- ☐ Fritidsfiskets betydelse för andra former för rekreation bör beaktas liksom dess betydelse för utvecklingen av en aktiv turistpolitik.
- ☐ Ökade fritidsfiskemöjligheter bör skapas genom en samverkan mellan samhälle och folkrörelser.
- ☐ En nödvändig ökning av fiskevårdsinsatserna bör komma till stånd genom ekonomiska insatser från samhälle och fiskande.
- ☐ I regionala fiskeplaner bör kartläggas och analyseras vad som motverkar

ett ökat fiskeutnyttjande samt redovisas förslag till åtgärder för en bättre hushållning.

- Fritidsfisket bör i större utsträckning anpassas till fritidsfiskarnas/konsumenternas behov och önskemål. Riskerna för kvalitetsförsämringar minskar härigenom samtidigt som fritidsfiskarnas eget engagemang för att utveckla fritidsfisket ökar.
- En utveckling av fiskevattnen kring och i tätorterna bör stödjas. Detta kan ses som en av de mest effektiva åtgärderna för att förbättra bristfälliga fritidsmiljöer i vårt land.
- Fjärr- och turistfisket bör utvecklas. Speciellt viktigt är härvidlag att tillskapa fiske med hög kvalitet.
- Fritidsfiskets stora sociala värde motiverar ett omfattande stöd från samhällets sida. Stödet är speciellt angeläget vad det gäller dels att utveckla tätortsbefolkningens fiskemöjligheter, dels att motverka skador på fiskevattnen, förorsakade av miljöstörningar av olika slag.
- Fritidsfiskets utveckling bör anpassas till efterfrågan på fiskemöjligheter. Fritidsfiskarnas egna aktiviteter i organiserad samverkan för en utveckling av fritidsfisket bör stimuleras genom stöd till fritidsfiskeorganisationerna.
- Samhället bör stimulera en utveckling där fritidsfiskarna övergår från att vara enbart fiskekortköpare till att bli friluftsmänniskor som producerar fiskevård, sköter fiskevatten och bedriver uppföljnings- och utvecklingsarbete i samverkan med vattenägarna.

Förslag

Ökade fritidsfiskemöjligheter

Vi har övervägt olika förslag för att i ökad omfattning skapa möjligheter till fritidsfiske i kust- och inlandsvatten. Vi har därvid slutligt stannat för att föreslå ett frisläppande av fisket med handredskap vid Blekinge läns södra kust, vid Gotlands läns kuster samt i sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland. Vi föreslår ett förenklat förfarande för bildande av fiskevårdsområde med möjlighet att erhålla statsbidrag till bildandekostnaderna i den mån fiskevårdsområdet har för avsikt att upplåta fiske åt allmänheten. Härigenom avser vi att skapa bättre förutsättningar för fiskeupplåtelser i sådant enskilt vatten, där någon frifiskerätt som omfattar fiske med handredskap inte föreligger. Detta gäller enskilt vatten längs södra ostkusten samt allt inlandsvatten med undantag av de stora sjöarna. Om inte upplåtelser kommer till stånd i tillräcklig omfattning längs södra ostkusten före utgången av år 1985, föreslår vi dessutom att frågan om andra åtgärder bör vidtas från samhällets sida, exempelvis inlösen av fisket, skall tas upp till ny behandling.

Fiske i statens vatten

Enligt gällande bestämmelser skall fisket i statens vatten upplåtas för allmänna intressen. Det finns enligt vår mening inte anledning att ändra på

denna fastslagna princip. Vi menar att det tvärtom finns anledning att betona det riktiga i att allt fiske i statens vatten kommer det allmänna till godo i någon form. Ett brett och varierat fiskeutbud är väsentligt för en fortsatt positiv utveckling av fritidsfisket.

Vi anser att yrkesfiskare liksom hittills bör ha företrädesrätt till upplåtelser före andra fiskande, om det föreligger behov av yrkesfiskemöjligheter. Fiske med fast redskap skall enligt vår uppfattning som regel upplåtas uteslutande till yrkesfiskare, dvs. till den som innehar yrkesfiskelicens. Upplåtelse av fiske med fast redskap till annan än yrkesfiskare bör endast kunna ske om det av fiskevårdshänsyn är nödvändigt att fiska med fast redskap och något intresse från yrkesfiskets sida inte föreligger.

Om det inte finns något behov av yrkesfiskemöjligheter bör fisket upplåtas till en så bred allmänhet som möjligt. Det får emellertid inte innebära att man ger avkall på fiskets kvalitet. Begränsningar kan bli nödvändiga bl. a. med hänsyn till fisktillgång och möjliga fiskevårdsåtgärder. Det viktiga är att det blir ett allsidigt utbud av bra fiskemöjligheter till rimliga kostnader. Detta gäller framför allt i anslutning till tätorter men även inom turistområden i vatten med speciellt attraktiva men känsliga arter såsom öring, röding och harr.

För att detta mål skall kunna nås föreslår vi att skötsel och upplåtelse av statliga fiskevatten i så stor utsträckning som möjligt överlåts till framför allt frivilliga fiskeorganisationer och kommuner.

Det råder stor efterfrågan på fiskevatten från redan befintliga klubbar och föreningar. Att ställa statens vatten till förfogande på föreslaget sätt skulle inte bara utgöra en stimulans för dessa sammanslutningar utan även leda till en ökad föreningsbildning på platser som hittills saknat föreningar av detta slag. En sådan utveckling skulle vidga möjligheterna till en meningsfull fritidssysselsättning för många fiskeintresserade människor i och med att de fiskande själva skulle få ansvar för vattnens skötsel, finansiering och nyttjande. Från samhällets synpunkt torde det knappast kunna råda någon tvekan om det ändamålsenliga i denna utveckling.

De ideella föreningarna saknar oftast ekonomiska möjligheter att som arrendatorer av statliga fiskevatten erlägga annat än symboliska belopp i avgifter. Detta bör dock inte utgöra något hinder. Det bör i stället från samhällets sida ses som en tillgång att det finns sammanslutningar, som är villiga att ta på sig ett ansvar att vårda och upplåta fiskevatten. Enligt vår uppfattning bör de avgifter som flyter in genom t. ex. försäljning av fiskekort användas till vård och skötsel av berörda fiskevatten samt till information och service beträffande dessa. Vi föreslår därför att upplåtelser till fiskeklubbar o. d. av fiske i statens vatten skall ske utan ersättning till staten i den mån klubben upplåter eller har för avsikt att upplåta fiske åt allmänheten på skäliga villkor.

Staten bör som fiskerättsägare aktivt verka för att fiskevårdsområden bildas. Efter det att ett sådant område bildats, kan fisket inom området t. ex. arrenderas ut till en ideell förening som får ansvaret för skötseln av vattnet och fiskekortsförsäljningen. För många fiskevårdsområden kan detta tillvägagångssätt vara enklare än att de själva har hand om administrationen. Enligt vår mening bör det inte heller föreligga något hinder mot att en ideel organisation, som till följd av upplåtelse disponerar visst fiske som

tillhör staten, företräder det statliga ägarintresset i ett fiskevårdsområde som bildas av bl. a. det upplåtna fisket.

Sannolikt kommer det alltid att finnas statliga fiskevatten som av en eller annan anledning inte kan skötas på föreslaget sätt. Det bör då ligga nära till hands för den kommun, där fisket är beläget, att engagera sig i denna verksamhet för att säkerställa fortsatt tillgång till fritidsfiskemöjligheter inom kommunen. Detta kan framför allt vara lämpligt i områden där ägarförhållandena är starkt splittrade, där frivilliga föreningar saknas eller där kommunen äger egna fiskevatten med ensamrätt eller tillsammans med staten i gemensamma vattenområden. Det kan vara förenat med avsevärda fördelar att organisera fritidsfiskemöjligheterna inom ramen för en kommuns totala fritidsutbud. Med kommun menar vi i detta sammanhang både primärkommun och landstingskommun.

Det kommer därjämte att finnas statliga fisken och fiskevatten, vilkas förvaltning inte utan svårigheter kan överlåtas på en ideell organisation. Vi syftar då närmast på fisken av typ laxfisket i Mörrumsån. I sådana fall förordar vi att hela förvaltningen ligger kvar hos domänverket. Motsvarande bör enligt vår uppfattning gälla för de vatten som är belägna inom nationalparker och naturreservat. Det naturliga är att statens naturvårdsverk även i fortsättningen har det centrala förvaltningsansvaret för dessa vatten. I det sammanhanget vill vi också förorda ökade upplåtelser av fiske i nationalparkerna. F. n. förekommer fiskeupplåtelser endast inom Padjelanta nationalpark. Områden i direkt anslutning till olika vandringsleder påverkas redan av mänskliga aktiviteter och vi anser inte att reglerade fiskemöjligheter längs dessa leder skulle innebära några avsevärda nackdelar från naturvårdssynpunkt. Möjligheten till fiske skulle däremot uppfattas mycket positivt av de fritidsfiskande. Även inom olika naturreservat bör det vara möjligt att i större utsträckning än hittills kunna tillgodose fritidsfiskeintresset.

Beträffande de vattenområden, som är belägna ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen i Jämtlands län, och som enligt vårt förslag inte kan ingå i fiskevårdsområde, bör lantbruksstyrelsen och berörda lantbruksnämnder ägna ökad uppmärksamhet åt möjligheten att genom avtal med samebyarna säkerställa ett mera långsiktigt utbud av fritidsfiskemöjligheter. Inget hindrar sedan att de fiskevatten, varom avtal träffats, sköts och upplåts av en ideell organisation eller av en kommun.

Ansvaret för att de föreslagna riktlinjerna för förvaltningen av statens fisken fullföljs åvilar i första hand de förvaltande myndigheterna. Fiskenämnderna bör dock ges ett stort inflytande när det gäller att påverka frågan hur statens vatten i framtiden skall nyttjas. Fiskenämnderna är f. n. de enda regionala organ som kan överblicka behovet av fiskemöjligheter och vilken kvalitet som erfordras. Samtidigt har nämnderna det regionala ansvaret för fiskevården och för att de medel som satsas på sådana åtgärder blir utnyttjade på bästa möjliga sätt. Det är framför allt viktigt att de förvaltande myndigheterna och fiskenämnderna verkar i enlighet med de föreslagna riktlinjerna i det regionala och kommunala planeringsarbetet på fiskets område. Innehållet i denna fiskeplanering bör enligt vårt förslag vara avgörande för hur statens fiskevatten skall disponeras.

Fiskevård och fiskevårdsplanering

Minst lika viktigt som våra förslag för att tillgodose fritidsfiskets behov av fiskevatten är att fisket håller en god kvalitet.

Fiskbestånden i såväl havs- som inlandsvattnen utgör en resurs, som har få motsvarigheter i andra länder. De utgör i sig ett gott underlag för såväl ett livskraftigt yrkesfiske som ett omfattande fritidsfiske av god kvalitet. En förutsättning för en gynnsam utveckling av fisket är emellertid att resurserna vårdas rätt – att de brukas och inte förbrukas.

Ett allsidigt bedrivet fiske utgör normalt den bästa fiskevården. Det är dock långt ifrån alltid som beskattningen är välavvägd. Följden härav har blivit, att många vatten innehåller fiskbestånd som är i obalans både vad gäller artsammansättning och ålder. Liknande effekter uppkommer också ofta till följd av annan yttre påverkan, t. ex. vattenkraftsutbyggnader, tillförsel av förorenande ämnen etc.

I nu nämnda situationer krävs fiskevårdande åtgärder av olika slag för att i görligaste mån återställa beståndsbalansen eller – när detta är lämpligare – styra in fiskproduktionen på alternativa vägar. Särskilda fiskevårdsinsatser kan också komma i fråga.

Det svenska yrkesfisket kommer i framtiden i större utsträckning än tidigare att bli beroende av tillgången på fisk i den svenska fiskezonen samt i svenska kust- och inlandsvatten. Samtidigt kan det antas att fritidsfisket kommer att ställa välmotiverade krav på att få del av tillgängliga resurser. Omfattningen av fritidsfisket kommer sannolikt att öka ytterligare. Fritidsfisket är emellertid ojämnt i intensitet och i huvudsak koncentrerat till tätorternas omgivningar samt till strömvatten, kustvatten och vatten i fjällvärlden.

Den utveckling på yrkes- och fritidsfiskets område som kan förväntas medför bl. a., att behovet av fiskevårdande insatser kommer att öka. Fiskevård förutsätter planering. Fiskevårdsplaneringen bör sikta till att åstadkomma långsiktiga planer för större kustavsnitt samt för hela vattensystem eller delar därav. Sådana översiktliga planer bör kunna utgöra värdefulla riktlinjer inte minst för lokala fiskevårdsprogram.

Vi har kunnat konstatera att behovet av fiskevårdande åtgärder är stort, men att resurser hittills saknats för att vidta lämpliga sådana åtgärder i erforderlig omfattning. De fiskevårdsåtgärder som vi anser vara särskilt angelägna är följande:

- ☐ utsättning av laxfisk i kust- och inlandsvatten,
- ☐ utsättning av ål i kust- och insjövatten,
- ☐ biotopförbättrande åtgärder,
- ☐ kalkning,
- ☐ anpassat fiske,
- ☐ fisketillsyn,
- ☐ bekämpande av fisksjukdomar,
- ☐ administrativa åtgärder, vilka kan leda till att förutsättningarna ökar för att goda resultat erhålls av tidigare angivna fiskevårdsåtgärder,
- ☐ forsknings- och utvecklingsarbete inom fiskevården.

Regionala fiskestadgor

Utöver vad nu sagts föreslår vi att länsfiskestadgorna slopas och att särskilda fiskestadgor fastställs för större regioner. Kusten bör därvid delas in i fyra regioner med ledning av de skilda fiskerättsliga förhållandena. Vad gäller inlandet bör enligt vår uppfattning en uppdelning ske i två regioner med gräns vid Dalälven – Västerdalälven, som utgör en naturlig biologisk gräns. En särskild stadga bör därutöver finnas för de stora sjöarna med hänsyn till att de fiskerättsliga förhållandena där skiljer sig väsentligt från vad som gäller för övrigt inlandsvatten.

Konflikter mellan olika kategorier fiskande

Trots att de naturliga förutsättningarna för fiske är mycket goda i vårt land uppkommer ibland konfliktsituationer till följd av konkurrens om t. ex. vissa fiskarter, fiskeplatser eller möjligheterna att försälja fångsten. Grunden för konflikterna är i allmänhet olika för olika områden.

Utefter *Norrbottens läns kust* konkurrerar under hösten yrkes- och binäringsfiskarnas trålfiske efter siklöja med de s. k. deltidsfiskarnas skötfiske efter samma art. Konkurrensen gäller dels fiskeplatserna, dels möjligheten att försälja fångsten till rimliga priser. Problem på avsättningssidan föreligger därjämte för yrkesfiskare utefter hela Norrlandskusten vad gäller sik och strömming. Detta är en följd av att stora kvantiteter av dessa arter saluförs till ett billigt pris av andra fiskande än yrkesfiskare.

Vad gäller *södra ostkusten* får yrkesfisket vidkännas konkurrens från ett omfattande deltidsfiske efter ål med småryssjor samt, åtminstone inom vissa områden i närheten av tätorter, ett tidvis betydande skötfiske efter strömming. Konkurrensen omfattar även arrenden av enskild fiskerätt. Ofta har yrkesfisket därvid fått vika till förmån för andra, mer kapitalstarka intressen. Konflikter förekommer därjämte mellan trål- och skötfiskare. Motsättningarna rör i första hand frågan om vilken kategori som skall anses ha företräde till fisket efter strömming i de s. k. trålfiskeområdena.

Vid *syd- och västkusten* är det icke-yrkesmässiga fisket med andra redskap än handredskap till stort förfång för såväl yrkesfisket som fisket med handredskap. Konkurrensen avser både fångstuttaget och utrymmet på fiskeplatserna. I några fall föreligger konkurrens också på avsalusidan. Detta gäller främst vid försäljning av sill och garnmakrill. Vid vissa delar av Skånes sydkust och Bohusläns kust är det strandnära icke-yrkesmässiga fisket med nät tidvis så omfattande att det allvarligt försvårar eller t. o. m. omöjliggör yrkesfiske och fiske med handredskap.

Vad gäller *Mälaren* föreligger motsättningar mellan yrkesfiskare och s. k. deltidsfiskare i första hand till följd av en konkurrens om fiskeplatser. Konkurrens föreligger emellertid även på avsalusidan. Problemen, som hittills varit av förhållandevis ringa omfattning, tycks öka efter hand som det s. k. deltidsfisket ökar.

I Hjälmaren är motsättningarna koncentrerade till fisket efter gös. Ett omfattande nätfiske bedrivs efter denna art av s. k. deltidsfiskare och av fiskerättsägare.

I *Vänern* förekommer redan i dag ett deltidsfiske efter lax och öring.

Detta fiske kan antas öka i omfattning i och med att tillgången på dessa arter ökar till följd av utsättningar.

I *Vättern* är deltidsfisket med nät efter laxfisk omfattande. Det föreligger en uppenbar risk för att framför allt rödingen blir föremål för en allt kraftigare biologisk överfiskning. Konkurrensen från deltidsfisket är besvärande för yrkesfisket även på avsalusidan. Detta gäller inte endast röding utan även sik.

I *Storsjön i Jämtland* föreligger motsättningar mellan dem, som fiskar med stöd av enskild fiskerätt, och dem, som fiskar med stöd av frifiskerätt.

Konflikter mellan olika grupper av fiskande tyder på att resursen eller utrymmet inte räcker åt alla. I den mån anledningarna till dessa motsättningar inte kan undanröjas, exempelvis genom att fiskevårdande åtgärder vidtas, kan det bli nödvändigt att reglera fisket i någon form. Det förutsätter i sin tur att det först sker en planering av hur resursen bäst skall nyttjas.

I vårt betänkande Fiskevårdsområden (Ds Jo 1976:6) har vi framhållit betydelsen av regional och kommunal planering på fiskets område. Vi avser därmed planering för en rationell och ändamålsenlig hushållning med våra fiskbestånd, dvs. nyttjandeplanering. Enligt vårt förslag bör fiskenämnderna få till uppgift att upprätta särskilda hushållningsplaner för områden med speciellt komplicerade fiskeförhållanden. Dessa planer skall godkännas av länsstyrelse. I övrigt anser vi att fiskets intressen bör vägas in på ett naturligt sätt i den kommunala planeringen. Någon särskild fiskeplanering på kommunal nivå har därför inte föreslagits.

I en konfliktsituation bör enligt vår uppfattning företräde ges fritidsfisket med handredskap samt yrkesfisket.

Bestämmelser till förmån för fritidsfisket

För att stödja fritidsfisket med handredskap föreslår vi

att handredskapsfisket släpps fritt vid Blekinge läns södra kust, vid Gotlands läns kuster samt i de stora sjöarna,

att inskränkningar aldrig skall kunna meddelas i allmänhetens rätt att fiska med handredskap i annat fall än då detta är påkallat med hänsyn till fiskets vård och bedrivande,

att ett från allmänhetens synpunkter attraktivt fiske med handredskap, som inte upplåts på skäliga villkor, skall kunna upplåtas genom myndighets beslut,

att fiske, som är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv, i vissa fall skall kunna exproprieras

samt att statens vatten som regel skall upplåtas avgiftsfritt till fiskeklubbar o. d., som säljer fiskekort till allmänheten i den mån fisket inte erfordras för yrkesfiske.

Vi föreslår därjämte förenklade regler för bildande av fiskevårdsområde samt en möjlighet att erhålla bidrag till bildandekostnaderna för de fiskevårdsområden, som upplåter eller har för avsikt att upplåta fiske åt allmänheten.

Bestämmelser till förmån för yrkesfisket

Vad gäller yrkesfisket föreslår vi

att endast licensierad yrkesfiskare skall ha rätt att fiska med trål, snörpvad, snurrevad, landvad, nät med större höjd än två meter samt laxlinor och laxdrivlinor,

att vid sidan av fiske med handredskap endast yrkesfiske som regel skall få bedrivas inom sådana områden (licensområden) där ett obegränsat fiske inte längre kan få bedrivas av alla,

att tillstånd till fiske med fasta redskap på allmänt vatten samt på enskilt vatten vid västkusten skall kunna beviljas endast licensierad yrkesfiskare,

att licensierad yrkesfiskare skall ha företrädesrätt till upplåtelse av fiske i statens vatten, om sådan upplåtelse inte strider mot planbestämmelser

samt att fiske med fasta redskap på statens vatten som regel skall kunna upplåtas endast till licensierad yrkesfiskare.

Övriga bestämmelser om fiske

Utöver vad nu sagts innebär vårt förslag till lag om fiske i huvudsak följande.

- De fiskerättsliga förhållandena längs ostkusten – från gränsen mot Finland i norr t. o. m. Blekinge läns östra kust i söder med undantag för Gotlands läns kuster – föreslås bli oförändrade.
- Allt enskilt fiske med rörligt redskap vid Gotlands läns kuster, vid Blekinge läns södra kust samt vid Skånes östra och södra kuster föreslås inlöst. Detta innebär att den enskilda fiskerätten vid ifrågavarande kuststräckor enligt förslaget endast kommer att omfatta fiske med fast redskap.
- Allt fiske på enskilt vatten vid västkusten med undantag av fiske efter ostron intill 200 m från fastlandet eller från ö av minst 100 m längd, föreslås jämställt med fiske på allmänt vatten. Den enskilda fiskerätten på västkusten kommer därför att omfatta endast nyss nämnda ostronfiske.
- Bestämmelserna om licens för yrkesfiske föreslås bli ändrade så att licens kan meddelas för enskild person samt för sådant fiskefartyg som är att anse som skepp i sjölagens mening.
- Fiske med vissa redskap föreslås som tidigare nämnts bli förbehållet innehavare av yrkesfiskelicens. Denna bestämmelse skall enligt förslaget inte gälla sådant fiske, som utövas med stöd av enskild fiskerätt.
- För att reducera men även fördela fisket inom områden, där ett obegränsat fiske inte längre kan förekomma, föreslås att särskilda s. k. licensområden skall kunna läggas ut. Beslut om utläggande av sådant område skall fattas av fiskeristyrelsen efter hörande av fiskenämnd. Licensområden skall kunna läggas ut i allmänt vatten ävensom i enskilt vatten vid väst- och sydkusten samt Gotland i de fall där

  a) ett obegränsat fiske inte kan fortsätta, eftersom resursen då hotas samt yrkesfisket och fisket med handredskap anses böra ges företräde framför annat fiske eller

b) fisket med t. ex. nät är så omfattande att yrkesfisket och det fiske som bedrivs med handredskap inte får tillräckligt utrymme.

Inom licensområde skall yrkesfiskare få fiska med de redskap, som anges i licensen, medan andra fiskande skall få fiska med handredskap och i övrigt enligt de bestämmelser som gäller för området. Inom licensområden, som är belägna nära tätbefolkade delar av landet, torde endast fiske med handredskap böra vara fritt för alla fiskande. Inom övriga licensområden torde emellertid även vissa andra redskap kunna få användas av allmänheten.

Genom utläggande av licensområde kan inte sådant fiske regleras som bedrivs med stöd av enskild fiskerätt.

- Även om bestämmelserna om såväl yrkesfiskeredskap som licensområde har till syfte att bl. a. komma till rätta med deltidsfisket torde det vara nödvändigt med en reglering på avsalusidan för att deltidsfiskeproblemet skall kunna lösas helt. Vi föreslår att denna fråga blir föremål för fortsatt utredning.
- Nuvarande tillståndsplikt vad gäller fiske med fast redskap på allmänt vatten föreslås utvidgad till att omfatta allt sådant fiske på såväl allmänt som enskilt vatten utefter kusterna och i sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland.

  Den föreslagna tillståndsplikten vad gäller fiske med fast redskap på enskilt vatten är inte avsedd att annat än i speciella fall begränsa enskilda fiskerättsägares möjligheter att fiska med fast redskap på eget vatten. Tillståndsplikten utgör i detta fall i praktiken endast en anmälningsskyldighet. Genom detta anmälningsförfarande blir det dock möjligt att registrera antalet fasta redskap på enskilt vatten samt att inhämta uppgifter om fångstuttag. Med ledning av dessa uppgifter får den tillståndsgivande myndigheten möjlighet att bedöma fisketrycket inom visst område. Om detta är för hårt, sett från fiskevårdssynpunkt, kan antalet tillstånd till fiske med fast redskap begränsas. Detta förutsätter dock att fiske med andra redskap inskränks i motsvarande mån inom det aktuella området.
- Expropriation skall såsom tidigare nämnts kunna ske av fiske, som är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv. Enligt förslaget skall expropriation därutöver kunna komma i fråga för att erforderliga fiskevårdsåtgärder skall kunna vidtas samt för att vetenskapliga undersökningar och försök skall kunna utföras vad gäller fiske.

Fiskevårdsområden

Innebörden av vårt reviderade förslag till lag om fiskevårdsområden är i huvudsak följande.

- Fiskevårdsområde skall ha till syfte att främja ändamålsenligt nyttjande av fiske och god fiskevård.
- Fiskevårdsområde skall kunna bildas beträffande fiske som är samfällt eller eljest tillhör eller utgör flera fastigheter med mer än en ägare. Fiskevårdsområde kan därjämte om särskilda skäl föreligger bildas av en fas-

tighet med flera delägare. Det förhållandet att fiske förvaltas av samfällighetsförening utgör inte hinder att fisket ingår i fiskevårdsområde.

- Fiske som blivit anvisat till samernas uteslutande begagnande skall kunna ingå i fiskevårdsområde. I och med att fiskevårdsområde bildats skall den sameby, inom vars område det berörda fisket är beläget, anses som delägare. Därjämte föreslås att rennäringslagen ändras så att samerna genom avtal med enskilda fiskerättsägare helt eller delvis skall kunna avstå från sin fiskeutövningsrätt i sådant enskilt vatten, som ingår i fiskevårdsområde, vari sameby inte är delägare.
- Bildande av fiskevårdsområde skall stå i överensstämmelse med kommunal och regional planläggning på fiskets område.
- Fiskevårdsområde skall bildas vid förrättning. Förrättningsmannen skall verkställa en preliminär utredning rörande äganderätten till det fiske som berörs samt upprätta förteckning över de fastigheter, som enligt utredningen har fiskerätt.
- Vid förrättningssammanträde skall fiskerättsägarna ha möjlighet att anmäla anspråk på fiskerätt. Förrättningsmannen skall tillse att innebörden av dessa anspråk blir klarlagd och därefter upprätta en reviderad fiskerättsförteckning.
- Enligt förslaget skall fiskevårdsområde i princip bildas om planvillkor och övriga förutsättningar är uppfyllda. Ett opinionsvillkor, som utformats efter förebild från fastighetsbildningslagen, anläggningslagen, lagen om vattenförbund m. fl. lagar, har därjämte inarbetats i förslaget.
- Finner förrättningsmannen att fiskevårdsområde skall bildas skall han meddela beslut därom samt fastställa grundregler för området. Grundreglerna skall innehålla uppgift om det fiske som ingår i fiskevårdsområdet, områdets ändamål samt grundläggande bestämmelser om fiskets nyttjande.
- Förrättningskostnaderna skall såsom huvudregel fördelas mellan fiskerättsägarna efter vad som är skäligt.
- Anslutning av fiske till bestående fiskevårdsområde samt uteslutning av fiske från sådant område föreslås ske vid förrättning efter i huvudsak samma regler som gäller för bildande av fiskevårdsområde.
- Vid omröstning på fiskestämma har i normalfallet varje delägare en röst. Om minst en fjärdedel av de närvarande röstberättigade delägarna vid en fiskestämma begär det skall röstning i vissa för områdets verksamhet väsentliga frågor ske efter delaktighetstal.
- Om visst fiske är av väsentlig betydelse för delägares försörjning får utan vederbörandes samtycke upplåtelse inte ske av det ifrågavarande fisket i den mån detta ägs eller brukas av honom med ensamrätt eller eljest tilldelats honom såsom särskild lott.

Fisketillsyn

Det föreligger ett klart behov av förbättrad fisketillsyn och denna utgör ett viktigt led i fiskevården.

Kustbevakningen bör enligt förslaget även framdeles ha huvudansvaret för fisketillsynen till havs.

Kustbevakningen har enligt vår mening också de största resurserna för fisketillsyn vid kusterna samt i Vänern och Mälaren. Med hänsyn härtill föreslår vi att huvudansvaret för tillsynen inom dessa vatten skall åvila kustbevakningen.

Genom att ålägga kustbevakningen huvudansvaret för fisketillsynen i kustvattnen vinns därjämte den fördelen att någon gräns inte behöver dras mellan övervakning till havs och vid kusterna.

Kustbevakningen bör bedriva ett nära samarbete med polisen, marinen och sjöfartsverket samt i tillsynsarbetet biträdas av särskilt förordnade fisketillsynsmän.

I inlandsvattnen med undantag för Vänern och Mälaren bör polisen ha huvudansvaret för fisketillsynen på allmänt vatten och enskilt frivatten samt sådan tillsyn på enskilt vatten i övrigt, som föranleds av allmänna intressen. Polisen bör vid utövandet av tillsynen biträdas av särskilt förordnade tillsynsmän.

Vårt förslag att kustbevakningen och polisen i tillsynsverksamheten bör biträdas av särskilt förordnade fisketillsynsmän bygger på det faktum att vare sig kustbevakningen eller polisen har möjligheter att avsätta egna resurser för en tillfredsställande tillsyn. Därtill kommer att fisketillsyn ofta med fördel utövas av personer med god lokalkännedom och möjligheter att fortlöpande utföra bevakning inom visst område.

Frågan om kustbevakningspersonalens befogenheter utreds av sjöövervakningskommittén (H 1977:07). Ett ställningstagande till befogenhetsfrågan bör därför inte ske nu. Vi vill dock för vår del uttala att det – för att fisketillsynen skall kunna bedrivas rationellt och effektivt – är angeläget att kustbevakningspersonalen får ökade befogenheter. Särskilt viktigt är det att denna personal får rätt att gå in i låsta utrymmen. Vi anser också att fisketillsynsmännens befogenheter bör ökas i förhållande till vad som f. n. gäller.

Fisketillsynsmän bör enligt förslaget förordnas av länsstyrelse. Förordnande bör vara tidsbegränsat.

Fisketillsynsmännen bör organisatoriskt inordnas under kustbevakningens regionala ledning resp. de lokala polisstyrelserna. Det bör ankomma på den ansvariga bevakningsmyndigheten att svara för operativ ledning av fisketillsynsmännens insatser.

Det bör åligga generaltullstyrelsen resp. rikspolisstyrelsen att i samråd med fiskeristyrelsen utfärda de allmänna riktlinjer för den operativa ledningen av fisketillsynsmännens verksamhet, som erfordras för att åstadkomma önskvärd likformighet inom landet.

Riktlinjerna för fisketillsynen inom resp. län bör oavsett vilken myndighet som svarar för den operativa ledningen beslutas av länsstyrelsen efter samråd med länspolischefen, kustbevakningens regionala ledning och fiskenämnden. Den sakkunskap och erfarenhet, som fiskenämnderna och de till dessa nämnder knutna fiskerikonsulenterna representerar, bör utnyttjas i största möjliga utsträckning. Ett fortlöpande samarbete bör här äga rum.

En förbättrad utbildning utgör en grundförutsättning för att fisketillsynsmännen skall kunna tilläggas de ökade befogenheter, som allmänt anses erforderliga för att de skall kunna bedriva en effektiv verksamhet. Beträffande ansvaret för utbildningen av fisketillsynsmännen finner vi att detta

i princip bör åvila de myndigheter, som har huvudansvaret för fisketillsynen. Utbildningen av fisketillsynsmän bör med hänsyn till bl. a. skillnaderna i fiskeförhållanden inom olika delar av landet ske regionalt. Fiskenämnderna bör medverka vid utbildningen.

Allmänna anvisningar beträffande undervisningens omfattning och uppläggning bör utarbetas av rikspolisstyrelsen och generaltullstyrelsen inom resp. ansvarsområden i samråd med fiskeristyrelsen.

Kostnader

Vi har föreslagit fiskerättsliga regleringar och direkta åtgärder som medför kostnader av olika slag. I förhållande till nuläget innebär förslagen en kraftig ökning av statens direkta och indirekta stöd till fritidsfisket.

De beräknade kostnaderna framgår av nedanstående tabell.

	Engångs-kostnader	Årliga kostnader
Kostnader för inskränkning i enskild fiskerätt	22	
Fiskerättsutredningar	3	
Bildande av fiskevårdsområde	15	
Fiskevård och service		20
Administration	0,4	0,6
Forsknings- och utvecklingsarbete	–	–
Fisketillsyn		1
Förvaltning av statens vatten		2
Information	1	
Centralt organisationsstöd		2,5
Totalt	41,4	26,1

Kostnaderna, 22 milj. kr, för inskränkning i enskild fiskerätt hänför sig till följande poster

- frisläppande av fiske med handredskap i de stora sjöarna 15 milj. kr, varav 12 milj. kr avser Mälaren
- ersättning för fiske med rörligt redskap vid Blekinge läns kust samt vid Gotlands läns kuster 5 milj. kr
- ersättning för fiske med rörligt redskap vid Skånes östra och södra kuster 2 milj. kr.

Kostnader för domstolsförfarande samt rättegångskostnader har vi inte ansett vara möjliga att beräkna.

Vårt förslag vad angår bildande av fiskevårdsområden innebär i förhållande till gällande bestämmelser ett förenklat förfarande vid upprättandet av utredningar beträffande äganderätten till fiske.

Statsbidrag bör kunna utgå för täckande av förrättningskostnader med högst 80 % av kostnaderna. Vi anser dock att bidrag skall utgå endast till sådana områden, som förbinder sig att i större omfattning upplåta fiske åt allmänheten, t. ex. genom försäljning av fiskekort. Statsbidrag bör även kunna utgå i det fall fiskenämnd ansökt om bildande av fiskevårdsområde men initiativet inte lett till åsyftat resultat. Vi föreslår att full kostnads-

täckning utgår i sådant fall. Därmed undanröjs den spärr som hindrat statliga myndigheter från att utnyttja redan befintlig initiativrätt.

Vi har uppskattat att kostnaden för statsbidragen kommer att uppgå till ca 15 milj. kr. Det bör framhållas att vårt förslag i jämförelse med nuvarande lag om fiskevårdsområden innebär en kostnadsminskning med minst samma belopp.

Samhällets insatser vad gäller direkt fiskevård av olika slag har hittills varit av begränsad omfattning. I huvudsak har använts s. k. vattenavgiftsmedel för detta ändamål. Enligt uppgift från fiskeristyrelsen kommer under 1978 högst 200 000 kr att kunna disponeras för direkta fiskevårdsåtgärder av lokal karaktär. För budgetåret 1979/80 beräknas några avgifter över huvud taget inte kunna tas i anspråk för detta ändamål.

Vi har tidigare redogjort för vilka fiskevårdsåtgärder som enligt vår uppfattning främjar fritidsfisket. Vi har bedömt att 15 milj. kr varje år bör satsas på sådana åtgärder. Behovet av medel för service och information uppskattar vi till 5 milj. kr årligen. Vi föreslår därför att ett årligt belopp av 20 milj. kr ställs till fritidsfiskets förfogande.

Statskontoret har på vårt uppdrag utrett de organisatoriska konsekvenserna för fiskenämnderna av våra förslag. Statskontorets utredning visar att det är nödvändigt att förstärka biträdes- och assistentpersonalen med 6–7 personer till en kostnad av 340 000 kr. Denna förstärkning av nämnderna är en följd av dels att vi föreslår att ärenden angående tillstånd för fiske med fast redskap skall överföras från länsstyrelserna till fiskenämnderna, dels att vi lägger mera omfattande arbetsuppgifter på nämnderna.

Vårt förslag om ett statligt stöd i form av ett fiskevårdsbidrag kommer att kräva resursförstärkning hos fiskeristyrelsen i det fall kostnadstäckningen skall ske över budgetmedel. Kostnaden kan uppskattas till 300 000 kr.

För att övergången från länsfiskestadgor till regionala stadgor skall kunna ske snabbt och smidigt behöver fiskeriadministrationen förstärkning av engångskaraktär. Statskontoret har uppskattat kostnaden härför till 400 000 kr.

Det har inte legat inom ramen för våra direktiv att närmare utreda vilka rationaliseringar från organisatorisk synpunkt som våra förslag kan möjliggöra vad det gäller fiskenämnderna, lantbruksnämnderna och länsstyrelserna. Vi förutsätter att den frågan blir föremål för en närmare översyn.

Vi anger inga kostnader beträffande forsknings- och utvecklingsverksamhet, eftersom kostnaderna för sådan verksamhet redovisats av andra utredningar och nu är föremål för regeringens prövning.

Vi har inte funnit det möjligt att närmare uppskatta kostnaden för fisketillsyn genom särskilt förordnade fisketillsynsmän. En beräkning från vår sida är dock att kostnaden kommer att uppgå till ca 1 milj. kr årligen för den del av den allmänna tillsynen som skall handhas av fisketillsynsmän.

För att de statliga vattenområdena inte skall komma i ett sämre utgångsläge än andra vatten vad gäller administration, arrenden, fiskevård och service föreslår vi att årligen 2 milj. kr reserveras för den statliga förvaltningen av dessa vatten.

Om våra förslag genomförs kommer det att krävas en omfattande information till allmänheten om de nya bestämmelser som kommer att gälla. Information om exempelvis stadgebestämmelser, förekomsten av licens-

områden samt bidragsnormer kräver resurser av helt annat slag än de nuvarande.

För vidareutbildning av personal såväl centralt som lokalt fordras insatser av i huvudsak engångskaraktär.

En åtgärd som vi bedömt som synnerligen angelägen från informationssynpunkt är framställning av en karta, som redovisar gränsen mellan allmänt och enskilt vattenområde vid södra ostkusten. Kostnaden har beräknats till 130 000 kr.

Vi föreslår att det i ett inledningsskede avsätts 1 milj. kr för information och utbildning. Närmare utformning av lämpliga åtgärder bör ske i samråd med fiskets organisationer.

Vi har föreslagit att fritidsfiskets lokala organisationer bör påta sig ett ökat ansvar när det gäller den framtida skötseln av statens fiskevatten. Härför erfordras en utbyggnad av organisationerna samt en utökad kursverksamhet. Information och konsumentupplysning om fiske, fiskeredskap och fiskemetoder är andra viktiga arbetsuppgifter för en ideell organisation.

Ökad informations- och kursverksamhet kommer att erfordras också för att få till stånd ett intensifierat bildande av fiskevårdsområden. I det sammanhanget anser vi att Sveriges Fiskevattenägareförbund har en stor uppgift att fylla.

Vi föreslår att Sveriges Fritidsfiskares Riksförbund för ovan angiven verksamhet erhåller ett årligt organisationsbidrag om ca 2 milj. kr. På motsvarande sätt föreslås att Sveriges Fiskevattenägareförbund erhåller anslag med 500 000 kr årligen.

Fiskevårdsavgift

Enligt våra direktiv skall vi när det gäller finansieringen av föreslagna åtgärder pröva den i flera tidigare sammanhang behandlade frågan om införande av någon form av fiskevårdsavgift.

Vi kan konstatera att de förutsättningar som legat till grund för statsmakternas tidigare beslut att inte införa en allmän fiske- eller fiskevårdsavgift inte uppfyllts. Samhället har sålunda inte i önskvärd utsträckning genomfört de åtgärder som erfordrats för att främja fritidsfiskets ändamålsenliga utveckling.

Det är framför allt mot denna bakgrund som vi nu enhälligt föreslår en fiskevårdsavgift för att täcka kostnaderna för våra förslag beträffande

- ☐ fiskevård
- ☐ service och information
- ☐ viss fisketillsyn i enskilt vatten.

De avgifter, som flyter in, skall enligt vårt förslag efter avdrag för administrationskostnader oavkortade gå tillbaka till fisket i form av direkta åtgärder enligt vad nu sagts.

Vårt ställningstagande sker mot följande allmänna bakgrund. Fritidsfisket har tillräckligt många utövare för att en fiskevårdsavgift – vars storlek inte väsentligt får påverka någons möjlighet att fritidsfiska – sammantaget skall ge ett belopp, som möjliggör meningsfulla åtgärder för detta fiske. Antalet

fiskande som kommer att erlägga fiskevårdsavgift har vi uppskattat till ca 1 miljon. Det motsvarar det antal personer som enligt vår enkätundersökning (Ds Jo 1977:3) kan antas vara verkligt intresserade av fritidsfiske. Inbetalda avgifter bör tillföras en särskild fond – fiskevårdsfonden – i vars styrelse fritidsfisket bör vara starkt representerat.

Införandet av en fiskevårdsavgift kan antas medföra bl. a. följande fördelar:

- ☐ kontinuitet skapas i tillgången på medel för viktiga insatser för fritidsfisket
- ☐ fritidsfiskarna kan genom sin organisation fortlöpande påverka inriktningen och omfattningen av samhällets insatser för fritidsfisket
- ☐ tillgängliga ekonomiska resurser kan utnyttjas maximalt om ideellt arbete inom och utom medlemsorganisationerna underlättas och stimuleras genom bidrag av avgiftsmedel
- ☐ fördelningen av anslag till fritidsfisket i förhållande till andra fritidsaktiviteter eller övriga samhällsbehov underlättas.

Med hänsyn till att fiskevårdsavgiftens storlek inte väsentligt får påverka någons möjlighet att fritidsfiska anser vi att denna inte bör bestämmas högre än 20 kr. Om såsom ovan antagits 1 miljon fiskande kommer att erlägga avgift under ett inledningsskede, tillförs således fiskevårdsfonden årligen 20 milj. kr.

Avgiften bör i princip betalas av alla fiskande. Barn och ungdomar under 16 år bör emellertid vara befriade från avgift. Inte heller licensierad yrkesfiskare skall enligt förslaget betala någon avgift. Detsamma gäller i princip även svensk och norsk same.

Var och en som mot avgift upplåter fiskerätt till annan skall enligt vår uppfattning vara skyldig att tillse att den till vilken fiskerätten upplåts har erlagt fiskevårdsavgift. Den fiskande bör vara skyldig att vid fisket medföra bevis om erlagd avgift.

De medel som flyter in genom fiskevårdsavgiften bör bilda en fond, fiskevårdsfonden, med kammarkollegiet som förvaltningsmyndighet.

Bestämmanderätten över fondmedlens användning bör anförtros en särskild fondstyrelse med representanter för det allmänna, fiskeristyrelsen, kommunförbundet, landstingsförbundet, Sveriges Fritidsfiskares Riksförbund och Sveriges Fiskevattenägareförbund.

För fonden bör finnas ett kansli, som organisatoriskt bör kunna ingå som en självständig enhet i fiskeristyrelsen. Detta innebär möjligheter till ett intimt samarbete med den centrala administrationen i fråga om planering och samverkan vad det gäller t. ex. långsiktiga satsningar på olika fiskevårds- och serviceprojekt.

För uppbörd av en allmän fiskevårdsavgift erfordras i och för sig ingen registrering av dem som betalar. En väsentlig fördel med en registrering torde emellertid vara att en påminnelse om att betala avgiften kan sändas ut till dem som tidigare betalat avgift. Detta kan förväntas öka betalningsfrekvensen. Vi finner därför övervägande skäl tala för att uppbördsförfarandet samt registreringen av dem som erlagt avgift bör utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller för jaktvårdsavgiften.

Bilaga 2

Fiskevattensutredningens lagförslag

Förslag till

Lag om fiskevårdsområden

Härigenom föreskrives följande

Inledande bestämmelser

1 § Fiskevårdsområde får bildas enligt denna lag för att främja ändamålsenligt nyttjande av fiske och god fiskevård beträffande fiske som är samfällt eller eljest tillhör eller utgör flera fastigheter med olika ägare. Fiskevårdsområde får därjämte, om särskilda skäl föreligger, bildas av en fastighet med flera delägare.

2 § Fiskevårdsområde får ej omfatta fiske i allmänt vatten i annat fall än då fisket bedrives med stöd av stadgandet i 18 § första stycket lagen ( ) om fiske eller förordnande enligt tredje stycket i samma paragraf.

Fiskevårdsområde får ej heller omfatta fiske, som enligt lag får bedrivas i enskilt vatten utan stöd av enskild fiskerätt eller som utövas inom nationalpark eller inom område, där fisket regleras genom överenskommelse med främmande makt.

Bildandet av fiskevårdsområde får, om ej annat har avtalats med stöd av bestämmelsen i 31 § andra stycket rennäringslagen (1971:437), ej medföra inskränkning i samernas rätt till fiske enligt vad därom särskilt är stadgat. Vad nu har sagts gäller ej fiske som avses i 6 §.

Delägare m. m.

3 § Delägare i fiskevårdsområde är ägarna till det fiske som ingår i området.

Den som har lagfart på fastighet med rätt till fiske inom området anses som fiskerättens ägare, om det ej visas att fiskerätten tillkommer annan.

Den som innehar fastighet på grund av testamentariskt förordnande utan att äganderätten tillkommer någon anses vid lagens tillämpning som fastighetens ägare.

4 § Ägare av fastighet till vars förmån gäller servitut, som innefattar rätt att med uteslutande av fiskets ägare nyttja fisket,

boställshavare, som själv brukar bostället, samt

innehavare av besittningsrätt för obegränsad tid till fastighet, som tillhör staten eller allmän inrättning,

skall i frågor enligt denna lag i fiskerättsägarens ställe anses som ägare till fisket.

Innefattar servitut rätt till endast en del av den besvärade fastighetens fiske, äger i fråga om den delen vad i första stycket sägs motsvarande tillämpning.

5 § Har viss fastighets fiske upplåtits i sin helhet för längre tid än ett år, skall brukaren i stället för upplåtaren i frågor enligt denna lag anses som ägare till fisket, om ej annat har avtalats mellan upplåtaren och brukaren.

6 § Ingår fiske inom område, som har blivit anvisat till samernas uteslutande begagnande, i fiskevårdsområde skall den sameby, inom vars område fisket är beläget, anses som delägare enligt denna lag.

7 § Beslut enligt denna lag gäller mot ny delägare.

Villkor för bildande av fiskevårdsområde

8 § Fiskevårdsområde får bildas endast om bildandet står i överensstämmelse med kommunal och regional planläggning på fiskets område eller, om sådan planläggning saknas, ej kan antagas försvåra kommande planläggning. Bildande av fiskevårdsområde skall därjämte tillgodose ändamål som anges i 1 §.

9 § Fiskevårdsområde skall bildas om de i 8 § angivna villkoren är uppfyllda och ägarna till fiske, som avses ingå i området, ej mera allmänt motsätter sig områdesbildningen och har beaktansvärda skäl för det. Vid sådan prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövningsrätt påverkas mest av fiskevårdsområdets tillkomst.

Vad i första stycket sägs om fiskerättsägarnas inflytande på bildandet av fiskevårdsområde gäller ej, om det från allmän synpunkt är synnerligen angeläget att fiskevårdsområde bildas.

Bildande av fiskevårdsområde

10 § Fråga om bildande av fiskevårdsområde prövas vid förrättning.

Förrättning påkallas genom skriftlig ansökan till länsstyrelsen om förordnande av förrättningsman. I ansökan skall anges det fiske som avses samt det huvudsakliga ändamålet med fiskevårdsområdets bildande. Ansökningshandlingen skall ges in till länsstyrelsen i det län, där det av områdesbildningen berörda vattenområdet eller större delen därav är beläget.

Rätt att påkalla förrättning tillkommer fiskerättsägare, fiskenämnd och kommun.

11 § Länsstyrelsen skall, om det ej uppenbarligen är obehövligt, inhämta yttrande från fiskenämnden och kommunen över ansökan, som avses i 10 §.

12 § Finner länsstyrelsen att bildande av fiskevårdsområde i huvudsaklig överensstämmelse med ansökan uppfyller villkoren i 8 §, skall länsstyrelsen förordna förrättningsman och i förordnandet meddela erforderliga föreskrifter.

Förrättningsman skall äga den kunskap och erfarenhet som uppdraget kräver.

13 § Förrättningsmannen skall verkställa utredning rörande äganderätten

till det fiske som avses ingå i fiskevårdsområdet samt upprätta förteckning över de fastigheter som enligt utredningen har fiskerätt (fiskerättsförteckning). Utredningen skall ej göras mer omfattande än vad som erfordras för prövning av villkor som anges i 9 § första stycket.

14 § Förrättningsmannen skall vid behov samråda med länsstyrelsen, fiskenämnden och kommunen samt med lokala organ och sammanslutningar, vilka har ett väsentligt intresse av det sätt på vilket fiskefrågorna löses.

Närmare anvisningar till ledning för förrättningsman vid handläggning av förrättning meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

15 § Förrättningsmannen skall utfärda kungörelse, vari fiskerättsägarna kallas till sammanträde.

Kungörelsen skall innehålla kort beskrivning av den avsedda fiskevårdsområdesbildningen samt uppgift om tid och plats där den enligt 13 § upprättade fiskerättsförteckningen finnes tillgänglig.

I kungörelsen skall intagas föreläggande för fiskerättsägare, vars fiskerätt ej har redovisats i fiskerättsförteckningen, att senast vid sammanträdet muntligen eller skriftligen anmäla sitt innehav av fiskerätt och därvid förete handlingar samt meddela upplysningar angående hävd och annat som kan vara av betydelse för utredningen.

16 § Kungörelsen skall hållas tillgänglig hos kommunstyrelsen minst en månad före sammanträdet. Meddelande om kungörelsens tillhandahållande och dess huvudsakliga innehåll skall inom samma tid anslås på kommunens anslagstavla samt införas i ortstidning.

Meddelande om kungörelsen skall därjämte i vanligt brev med posten tillställas de fiskerättsägare, som enligt fiskerättsförteckningen har fiskerätt, samt fiskenämnden och kommunen.

17 § Förrättningsmannen skall vid sammanträdet med fiskerättsägarna

1. tillse att redogörelse lämnas angående de förhållanden, som kan vara av betydelse för frågan om fiskevårdsområde bör bildas, samt framlägga förslag till grundregler,
2. mottaga anmälan om innehav av fiskerätt samt tillse att innebörden av anmälda anspråk blir klarlagd,
3. bereda fiskerättsägarna tillfälle att yttra sig över vad som har förekommit,
4. efterhöra de närvarandes inställning till frågan om fiskevårdsområde bör bildas i överensstämmelse med de föreskrifter som har meddelats i förordnandet,
5. bereda fiskerättsägarna tillfälle att utse interimsstyrelse,
6. tillkännage tid och plats för meddelande av beslut enligt 19 §.

Om förrättningsmannen finner det oundgängligen nödvändigt, får sammanträdet fortsättas senare dag. Kallelse till fortsatt sammanträde får ske genom meddelande vid första sammanträdestillfället.

18 § Finner förrättningsmannen att det för prövning, som avses i 9 § första stycket, är av synnerlig vikt att beståndet eller omfånget av fiskerätt blir föremål för särskild utredning och kan frågan prövas vid fastighetsbestäm-

ning, får förrättningsmannen förelägga sakägare att inom viss tid ansöka därom.

Underlåter sakägare att efterkomma föreläggande, som avses i första stycket, får förrättningsmannen påkalla fastighetsbestämning.

19 § Förrättningsmannen skall, sedan sammanträdet har avslutats och erforderlig utredning verkställts, upprätta skriftlig redogörelse för förhållanden av betydelse för frågan om fiskevårdsområde skall bildas. Till redogörelsen skall fogas förteckning över de fastigheter, som skall anses ha fiskerätt. I den mån oförenliga anspråk på fiskerätt har anmälts eller förhållandena annars ger anledning till det, skall redogörelse lämnas för verkställd utredning.

Förrättningen avslutas genom att förrättningsmannen, om han finner att fiskevårdsområde skall bildas, meddelar beslut därom samt fastställer grundregler för området. Finnes hinder föreligga att bilda fiskevårdsområde, skall förrättningsmannen med besked därom meddela beslut om förrättningens inställande.

I beslut, som avses i andra stycket, skall anges hur förrättningskostnaderna skall fördelas samt intagas besvärshänvisning.

20 § Förrättningsmannen får med alla fiskerättsägares medgivande underlåta att hålla sammanträde. Om sammanträde ej hålles, skall redogörelse, som anges i 19 § första stycket, upprättas så snart erforderlig utredning har verkställts.

Underrättelse om tid och plats för meddelande av beslut enligt 19 § andra stycket skall, om sammanträde ej hålles, tillställas fiskerättsägarna senast den dag beslutet meddelas.

21 § Fiskevårdsområde äger bestånd från den dag stadgar och styrelse finnes för området. Fiskevårdsområde kan dessförinnan ej förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter.

Förrättningskostnader

22 § Meddelas beslut om bildande av fiskevårdsområde, skall förrättningskostnaderna fördelas mellan fiskerättsägarna efter vad som är skäligt, om ej särskilda skäl föranleder annat.

Avslutas förrättningen utan att fiskevårdsområde bildas, skall förrättningskostnaderna betalas av sökanden eller fördelas mellan sökandena.

Anslutning och uteslutning av fiske

23 § Fiske som ej ingår i fiskevårdsområde får anslutas till bestående fiskevårdsområde på ansökan av fiskets ägare, den som äger del i fisket, fiskevårdsområdet, fiskenämnden eller kommunen.

24 § Om fiske som ingår i fiskevårdsområde anses böra ingå i annat fiskevårdsområde, får fisket uteslutas ur området på ansökan av ägaren eller den som äger del i fisket, det fiskevårdsområde vari fisket ingår, fiskenämnden eller kommunen. Detsamma gäller, om det i annat fall anses lämpligt att visst fiske ej längre skall ingå i fiskevårdsområde.

25 § Ansökan om anslutning och uteslutning av fiske göres skriftligen hos länsstyrelsen i det län där fiskevårdsområdets styrelse har sitt säte.

Länsstyrelsen skall, om det ej uppenbarligen är obehövligt, inhämta yttrande över ansökan, som avses i första stycket, från fiskevårdsområdet, fiskenämnden och kommunen.

Finner länsstyrelsen att anslutning eller uteslutning av visst fiske i enlighet med ansökan uppfyller villkoren i 8 §, skall länsstyrelsen besluta att frågan skall handläggas vid förrättning samt förordna förrättningsman.

För sådan förrättning gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 12–22 §§.

26 § Bestämmelserna i 25 § tredje stycket om förrättning gäller ej uteslutning av fiske, som till följd av naturhändelse, byggande i vatten eller annan omständighet ej längre kan nyttjas. Länsstyrelsen skall i sådant fall efter inhämtande av yttrande, som anges i 25 § andra stycket, och efter hörande av fiskerättsägarna besluta i frågan.

Upplösning av fiskevårdsområde

27 § Om fiskevårdsområde ej längre finnes böra bestå, får länsstyrelsen efter ansökan förklara området upplöst.

Vid prövning av fråga om upplösning skall villkoren i 8 § beaktas i tillämpliga delar.

28 § Ansökan om upplösning av fiskevårdsområde göres skriftligen hos länsstyrelsen av delägare, fiskevårdsområdet, fiskenämnden eller kommunen.

Länsstyrelsen skall, om det ej uppenbarligen är obehövligt, inhämta yttrande över ansökan från fiskevårdsområdet, fiskenämnden och kommunen.

Fråga om upplösning av fiskevårdsområde skall, om ej särskilda skäl föreligger, prövas endast vid utgången av varje tidsperiod om tio år, räknat från dag, som anges i 21 §.

Fiskevårdsområdes förvaltning

29 § Fiskevårdsområde får ej driva verksamhet som är främmande för det ändamål för vilket det har bildats.

30 § Delägarnas rätt att deltaga i handhavandet av fiskevårdsområdets angelägenheter utövas på fiskestämma.

31 § Första fiskestämma skall hållas snarast efter det beslutet att bilda fiskevårdsområde har vunnit laga kraft eller länsstyrelsen meddelat förordnande som avses i 46 § andra stycket.

Interimsstyrelsen skall kalla delägarna till första fiskestämma samt vid stämman framlägga förslag till stadgar. Finnes ej interimsstyrelse skall förrättningsmannen fullgöra interimsstyrelsens uppgifter.

32 § Delägarna skall vid första fiskestämma antaga stadgar och utse styrelse.

33 § Den som gör gällande rätt till fiske inom området och ej har upptagits såsom fiskerättsägare i fiskerättsförteckning, som är fogad till redogörelse

som anges i 19 § första stycket, är skyldig att om så påfordras styrka sin rätt.

34 § Vid omröstning har varje delägare en röst. De som med samäganderätt äger en eller flera fastigheter har gemensamt en röst, om de ej är de enda delägarna i fiskevårdsområdet.

Om minst en fjärdedel av de närvarande röstberättigade delägarna begär det, skall röstning vid beslut angående upplåtelse, avgifter för upplåtelse och ersättning till delägarna i stället ske efter delaktighetstal, varom fyra femtedelar av de närvarande röstberättigade delägarna förenar sig. Kan sådan majoritet ej vinnas, skall särskild delaktighetsutredning äga rum.

Vid röstning efter delaktighet får delägares röstetal ej överstiga en femtedel av det sammanlagda röstetalet för samtliga i omröstningen deltagande delägare.

Delägares rösträtt kan utövas genom ombud. Ombud får ej företräda mer än en delägare.

35 § Som fiskestämmas beslut gäller den mening som har fått de flesta rösterna eller vid röstning efter delaktighet det största röstetalet. Vid lika röstetal avgöres val genom lottning. I andra frågor gäller den mening som biträdes av stämmans ordförande.

36 § För fiskevårdsområde skall finnas en styrelse bestående av en eller flera ledamöter. Styrelsen skall ha sitt säte i den kommun, där det av områdesbildningen berörda vattenområdet eller större delen därav är beläget.

37 § Har styrelse ej utsetts, får länsstyrelsen förordna en eller flera sysslomän att handha fiskevårdsområdets angelägenheter och företräda området som styrelse. Har styrelseledamots uppdrag upphört eller är styrelseledamot förhindrad att utöva uppdraget och är styrelsen ej ändå beslutsför, får sysslomen förordnas i sådan ledamots ställe. Sysslomans förordnande gäller till dess beslutför styrelse finnes.

Finnes ej stadgar för fiskevårdsområde, får länsstyrelsen meddela erforderliga föreskrifter att gälla såsom stadgar till dess delägarna har antagit sådana.

När skäl därtill föreligger, får länsstyrelsen förordna att styrelsen skall bestå av flera ledamöter än som anges i stadgarna. Sådant förordnande har samma verkan som beslut om stadgeändring. Länsstyrelsen får vidare i fiskestämmans ställe utse en ledamot i styrelsen.

Sysslomen och av länsstyrelsen förordnad styrelseledamot har rätt till arvode som bestämmes av länsstyrelsen. Arvodet betalas av fiskevårdsområdet.

38 § Styrelsen företräder fiskevårdsområdet i förhållande till tredje man.

39 § I fråga om skyldighet för styrelseledamot, sysslomen enligt denna lag, revisor, delägare eller medlem att ersätta skada, som han har tillskyndat fiskevårdsområdet, delägare, medlem eller tredje man, och talan om sådan ersättning äger 63–66 och 106–109 §§ lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar motsvarande tillämpning.

40 § Innan fiskevårdsområde upplöses, skall alla dess skulder ha betalats

eller de medel som fordras för betalningen ha nedsatts hos länsstyrelsen. I samband med upplösningen får kallelse sökas på områdets okända borgenärer. De i förordningen (1862:10 s. 1) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer meddelade bestämmelserna om sådan kallelse äger därvid motsvarande tillämpning.

Överstiger vid upplösningen av fiskevårdsområde dess tillgångar skulderna, skall överskottet fördelas på sätt som anges i stadgarna.

Upplåtelse av fiske m. m.

41 § Om visst fiske är av väsentlig betydelse för delägares försörjning, får utan delägarens samtycke upplåtelse ej ske av det ifrågavarande fisket i den mån detta äges eller brukas av honom med ensamrätt eller eljest har tilldelats honom såsom särskild lott.

Vad i denna lag stadgas om upplåtelse skall gälla även då delägare medges rätt att fiska i vatten, där han förut ej har ägt sådan rätt.

Grundregler och stadgar

42 § För fiskevårdsområde skall finnas grundregler och stadgar.

Grundreglerna skall innehålla uppgift om det fiske, som ingår i fiskevårdsområdet, områdets ändamål samt grundläggande bestämmelser om fiskets nyttjande.

Stadgarna skall upptaga fiskevårdsområdets grundregler samt innehålla bestämmelser om områdets förvaltning.

43 § För ändring av grundreglerna för fiskevårdsområde, såvitt avser områdets ändamål samt grundläggande bestämmelser för fiskets nyttjande, fordras att beslut härom fattats vid två på varandra följande fiskestämmor, varav den ena skall vara ordinarie, samt att länsstyrelsen på framställning av fiskevårdsområdet finner ändringen förenlig med de i 8 § angivna villkoren.

Ändring av stadgarna sker genom beslut vid två på varandra följande fiskestämmor, varav den ena skall vara ordinarie.

Ansvarsbestämmelser

44 § Delägare som bryter mot de för fiskeutövningen inom fiskevårdsområdet gällande reglerna dömes till böter, om gärningen ej är belagd med straff i annan författning. Vad nu har sagts gäller även annan som genom upplåtelse eller eljest har rätt att bedriva fiske inom området. Allmänt åtal får väckas endast efter angivelse av målsägande. Fiskevårdsområdet samt delägare i området anses därvid som målsägande.

Besvär

45 § Mot länsstyrelses beslut att förordna förrättningsman enligt 12 eller 25 § får talan ej föras.

46 § Talan mot förrättningsmans beslut, som anges i 19 §, föres genom

besvär hos länsstyrelsen inom fyra veckor från den dag beslutet meddelades. Rätt att anföra besvär tillkommer förutom den, vars rätt beröres av beslutet, även fiskenämnden och kommunen. Länsstyrelsen kan inom samma tid till förmån för allmänt intresse förordna om överprövning av beslutet. Sådant förordnande har samma verkan som besvär.

Länsstyrelsen får förordna att förrättningsmans beslut skall gå i verkställighet utan hinder av anförda besvär.

47 § Länsstyrelsen får med undanröjande av förrättningsmannens beslut, som anges i 19 §, återförvisa ärendet till förrättningsmannen. Mot beslut om återförvisning får talan ej föras.

48 § Talan mot länsstyrelses beslut i fråga om bildande av fiskevårdsområde, anslutning och uteslutning av fiske, upplösning av fiskevårdsområde samt ändring av grundregler föres hos regeringen genom besvär.

49 § Anser styrelseledamot eller sådan delägare, vars rätt beröres, att beslut som har fattats på fiskestämma ej har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot grundreglerna eller kränker hans enskilda rätt, får han föra talan mot beslutet genom besvär hos länsstyrelsen.

Besvären skall ges in till länsstyrelsen inom fyra veckor från beslutets dag.

Fiskestämmans beslut går i verkställighet utan hinder av förd talan, om länsstyrelsen ej förordnar annat.

50 § Talan mot beslut av länsstyrelse enligt denna lag i annat fall än som anges i 48 § föres hos kammarrätten genom besvär.

Länsstyrelses beslut, som avses i första stycket, samt kammarrätts beslut går i verkställighet utan hinder av förd talan om ej annat förordnas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980, då lagen (1960:130) om fiskevårdsområden skall upphöra att gälla.

I stället för bestämmelserna i 5 § skall beträffande upplåtelse som skett före lagens ikraftträdande gälla att brukaren endast med upplåtarens samtycke får föra talan för fisket i frågor som handlägges vid förrättning eller där det slutliga avgörandet tillkommer länsstyrelsen.

I fråga om fiskevårdsområde, som består vid ikraftträdandet gäller följande.

1. Bestämmelserna i lagen (1960:130) om fiskevårdsområden skall gälla under tid, för vilken fiskevårdsområdet har bildats; dock längst till utgången av år 1989.

2. Före utgången av tid, som anges i 1. får delägarna besluta att bestämmelserna i lagen ( ) om fiskevårdsområden skall äga tillämpning på området.

Beträffande beslut enligt första stycket äger 6 § lagen (1960:130) om fiskevårdsområden motsvarande tillämpning. Sådant beslut skall fastställas av länsstyrelsen, som skall tillse att beslutet tillkommit i laga ordning och ej kränker tredje mans rätt. Länsstyrelsen skall därjämte fastställa grundregler för området.

3. Efter utgången av tid, som anges i 1., skall lagen ( ) om fiskevårdsområden gälla beträffande fiskevårdsområde för vilket bestämmelserna i nämnda lag ej redan äger tillämpning genom beslut som anges i 2. Länsstyrelsen skall fastställa grundregler för sådant område.

4. Talan mot länsstyrelses beslut enligt 2. och 3. föres hos regeringen genom besvär. Rätt att anföra besvär mot beslut som här avses tillkommer förutom den som beröres av beslutet även fiskevårdsområdet, fiskenämnden och kommunen. Meddelande om länsstyrelses beslut enligt 2. och 3. skall intagas i ortstidning. Delgivning skall anses ha skett den dag då meddelandet först infördes i sådan tidning.

Sammanställning av remissyttranden

1 Allmänt om utredningen

1.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: – – – Det förefaller naturligt att utgångspunkter för reformarbetet bör vara dels att bereda fisket som näring i vidsträckt mening bättre skydd mot konkurrerande intressen, dels att vårda och utnyttja denna naturresurs på ändamålsenligaste sätt.

Även om de senast nämnda synpunkterna inte har varit främmande för den nu aktuella utredningen, synes dock tyngdpunkten i utredningen på ett anmärkningsvärt sätt ha kommit att förläggas till företeelsen "fiska på fritid". Hovrätten vill inte förringa betydelsen av fritidsfisket men anser att slutresultatet av utredningens arbete, som innefattar en helt ny fiskelagstiftning, blivit lidande på att utgångspunkterna varit allför begränsade. – – –

1.2 Riksåklagaren: – – – Med hänsyn till den stora omfattning, som fritidsfisket kommit att få, är det från rekreationssynpunkt angeläget att främja detta genom att tillhandahålla ett stort utbud av fiskemöjligheter. Fritidsfisket måste emellertid anpassas så att det inte inkräktar på det nödvändiga yrkesfisket. Generellt kan sägas att de förslag utredningen avgivit för att gagna dessa intressen och göra en lämplig avvägning mellan fritids- och yrkesfisket är väl ägnade att läggas till grund för lagstiftning.

1.3 Kammarkollegiet: Som allmänt omdöme får kollegiet uttala att utredningen skilt sig från sitt uppdrag på ett mycket förtjänstfullt sätt. De frågor som förelagts utredningen har genom föreliggande betänkande belysts ingående och sakkunnigt. Även om kollegiet på ett par punkter anser sig inte kunna helt biträda utredningens förslag, står det klart att betänkandet är väl ägnat att ligga till grund för statsmakternas fortsatta överväganden i ämnet.

1.4 Länsstyrelsen i Södermanlands län: – – – Utredningen har enligt länsstyrelsens uppfattning ingående och sakligt belyst problem på fiskets område. – – –

1.5 Länsstyrelsen i Östergötlands län: – – – Möjligheterna att främja fritidsfisket genom andra åtgärder än genom skärpt lagstiftning har ej beaktats i tillräcklig omfattning av utredningen.

1.6 Länsstyrelsen i Kronobergs län: Länsstyrelsen konstaterar att utredningen ej ägnat särskilt stor uppmärksamhet åt fisket i inlandsvattnen, bortsett från de fem stora sjöarna. – – –

1.7 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Betänkandets titel "Fiska på fritid" är missvisande. Betänkandet behandlar nämligen i hög grad även frågor som rör yrkesfisket och det innefattar främst förslag om mycket genomgripande ändringar i hela fiskelagstiftningen. Om utredningen mer hade anknutit till och sökt komplettera nuvarande lagstiftning hade det varit lättare att få grepp om följderna av utredningens förslag, som dessutom delvis framförs utan egentliga motiveringar.

1.8 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Utredningen har på ett förtjänstfullt sätt redovisat fritidsfiskets stora sociala värde och dess bredd bland svenska folket. Detta motiverar då en mycket större ekonomisk satsning från samhällets sida än vad som hittills varit fallet.

1.9 Lantbrukarnas riksförbund: I betänkandet har utredningen på ett förtjänstfullt sätt kartlagt och klarlagt ett stort antal problem och frågeställningar på fiskets område. De synpunkter på fiskevård och de åtgärder som föreslås för att tillgodose yrkes- och fritidsfiskarnas behov är i många fall angelägna. – – –

1.10 Svenska samernas riksförbund: Riksförbundet finner att föreliggande förslag till ändringar av fiskelagstiftningen m. m. inte beaktat vare sig samernas/samebyarnas näringsmässiga och ekonomiska intressen eller den rätt på vilken samernas fiske vilar, detta särskilt beträffande skogssamernas rätt till fiske.

1.11 Sveriges fiskares riksförbund: 1973 års fiskevattensutredning har gjort en omfattande och uttömmande sammanställning av fiskets utbredning och omfattning såväl vad gäller yrkesfiske som deltidsfiske och fritidsfiske. Utredningen har i stort sett uppfyllt direktiven vad beträffar fördelningen av fiskevatten mellan olika kategorier fiskande. Dock har definitioner av olika kategorier fiskande inneburit tolkningssvårigheter, vilket också avspeglas i vissa överväganden och förslag.

1.12 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Förbundet finner det utomordentligt värdefullt att en utredning där de fyra största riksdagspartierna varit representerade genomfört en så omfattande kartläggning av det svenska fisket. Positivt är också att utredningens ledamöter i stort varit ense om huvudlinjerna för en målmedveten utveckling av fritidsfisket.

1.13 Tjänstemännens centralorganisation: Fiskevattensutredningen har presenterat ett i det närmaste fullödigt underlagsmaterial för sina överväganden och förslag.

2 Samhället och fritidsfisket

2.1 Statskontoret: Statskontoret ansluter sig till de utgångspunkter och allmänna riktlinjer som har lagts till grund för utredningens författningsförslag.

2.2 Lantbruksstyrelsen: Enligt lantbruksstyrelsens mening finns skäl för att skapa ökade möjligheter för fritidsfiske som en betydande friluftsaktivitet.

2.3 Fiskeristyrelsen: Styrelsen finner det värdefullt att utredningen kartlagt fritidsfiskets omfattning och betydelse samt stöder uppfattningen, att fritidsfiskets omfattning och sociala betydelse motiverar ökade insatser från samhällets sida.

Ett brett utbud av fritidsfiske bör kunna erbjudas den fiskande allmänhe-

ten. Utbudet bör spridas till så många vatten som möjligt. Kommuner och lokala fiskesammanslutningar har ett ökande ansvar. Miljömässiga inskränkningar i fiskemöjligheterna – exempelvis försurning, utsläpp, vattenregleringar och minikraftverk – bör motverkas.

Kraven på attraktiva och lättillgängliga fiskevatten är särskilt stora bland befolkningen i våra tätorter. Alltjämt föreligger ett visst underskott på fritidsfiskemöjligheter kring våra tätorter.

Det är värdefullt att ett husbehovsfiske kan utövas även i fortsättningen efter våra kuster. I sådana områden där det råder starkt tryck på fiskeresurserna bör det licensierade yrkesfisket och handredskapsfisket prioriteras.

2.4 Statens naturvårdsverk: Fiskevattensutredningen konstaterar att intresset för fiske är mycket stort i vårt land och att utvecklingen troligen går mot en fortsatt expansion av fritidsfisket. Naturvårdsverket delar denna uppfattning och anser med tanke på fritidsfiskets stora rekreationsvärde att det bör ligga i samhällets intresse att stödja verksamheten. Verket kan därför i huvudsak ansluta sig till utredningens förslag till riktlinjer och åtgärder som bör ligga till grund för fritidsfiskets utveckling utan att därvid motverka ett livskraftigt yrkesfiske.

2.5 Arbetsmarknadsstyrelsen: Styrelsen vill dock understryka betydelsen av att fritidsfisket ej bedrives i sådana former och i sådan omfattning att det försvårar möjligheterna till utkomst och sysselsättning för yrkesfiskare och binäringsfiskare. – – –

2.6 Statens planverk: Planverket anser att utredningens riktlinjer och förslag för att skapa bättre möjligheter till ökat fritidsfiske är väl motiverade. – – –

2.7 Domänverket: Domänverket stöder uppfattningen om behovet av ökat skydd åt yrkesfisket. Vidare är det motiverat att samhället i större utsträckning än hittills tar ansvar för fritidsfisket och på olika sätt medverkar till dess utveckling.

Fritidsfisket har successivt fått allt större betydelse som värdefull och rekreationsgivande fritidssysselsättning. Domänverket vill understryka fiskets betydelse som viktigt komplement till övriga fritids- och turistiska verksamheter. – – –

2.8 Länsstyrelsen i Stockholms län: Länsstyrelsen har i yttrande 1977-05-17 över betänkandet Ds Jo 1976: 6 "Fiskevårdsområden" uttalat att det med ökande fritid och därmed följande behov av meningsfulla fritidsaktiviteter är angeläget, särskilt mot bakgrund av det uppgivna stora intresset för fritidsfiske, att det finns ett rikt utbud på olika fiskevatten till rimliga kostnader. Det finns inte anledning att nu inta en annan ståndpunkt.

2.9 Länsstyrelsen i Uppsala län: Utredningen har angivit vissa riktlinjer och åtgärder som bör ligga till grund för samhällets politik när det gäller att främja fritidsfiskets utveckling. De principer som här kommit till uttryck torde med största sannolikhet kunna delas av det alldeles övervägande flertalet av landets befolkning. När det däremot gäller att ta ställning till de åtgärder som måste sättas in för att uppnå de uppställda målen blir situationen genast avsevärt mera komplicerad. Länsstyrelsen har i sin verksam-

het erfarit att det är få frågor som är så ägnade att väcka till liv motsättningar mellan olika befolkningskategorier som just jakt- och fiskefrågor. – – –

2.10 Länsstyrelsen i Södermanlands län: – – – Länsstyrelsen delar i stort utredningens uppfattning att yrkesfiske samt fritidsfiske med handredskap bör stödjas från samhällets sida där detta kan ske utan konflikter med naturvårdens intressen.

Fritidsfiske är en av de viktigaste rekreationsformerna här i landet. Detta får som utredningen själv påpekat ej innebära att yrkesfisket skall vika vid en konkurrenssituation dem emellan. Länsstyrelsen delar helt utredningens uppfattning i denna fråga. Länsstyrelsen anser att ett riktigt fritidsfiske kan bedrivas på samma vattenområde som yrkesfiske. – – –

2.11 Länsstyrelsen i Östergötlands län: Intresset för fritidsfiske som källa till rekreation och friluftsliv är av mycket stor betydelse. Fritidsfisket engagerar människor i alla samhälls- och åldersgrupper. Länsstyrelsen hälsar därför med tillfredsställelse att fisket genom en rad av utredningens förslag kommer att integreras i samhällsplaneringen. Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att målet för de samhälleliga insatserna inom denna stora och viktiga gren av friluftslivet bör vara att den fritidsfiskande allmänheten garanteras ett brett utbud av fritidsfiskemöjligheter under trygga upplåtelseformer. Länsstyrelsen vill dock förorda att tillskapandet av fritidsfiskevatten i första hand bör bygga på frivilliga överenskommelser mellan samhället, fiskeorganisationerna och vattenägarna. Tvångsåtgärder skapar olyckliga motsättningar mellan olika kategorier fiskande och vattenägare. Länsstyrelsen delar vidare utredningens uppfattning att fritidsfisket bör inriktas på handredskapsfiske.

2.12 Länsstyrelsen i Östergötlands län: Länsstyrelsen vill avslutningsvis instämma i utredningens målsättning att samhället skall stimulera en utveckling där fritidsfiskarna övergår från att vara enbart fiskekortköpare till att bli friluftsmänniskor som producerar fiskevård, sköter fiskevatten och bedriver uppföljnings- och utvecklingsarbete i samverkan med vattenägarna. – – –

2.13 Länsstyrelsen i Jönköpings län: – – – Utredningen anser att inriktningen av samhällets insatser skall vara ett främjande av det egentliga fritidsfisket och yrkesfisket samt en hushållning med tillgängliga fiskeresurser. Länsstyrelsen instämmer i dessa för utredningsförslaget grundläggande värderingar.

2.14 Länsstyrelsen i Kronobergs län: Länsstyrelsen ställer sig frågande till den allmänna riktlinje, som utredningen framhållit, att utbudet av fritidsfiskemöjligheter bör spridas till så många vatten som möjligt. I stället borde denna punkt formuleras så att utbudet av fiskevatten bör anpassas till efterfrågan och fiskarnas krav på service och fiskevård. Ett mindre antal åtgärdade vatten i närheten av tätorterna kan vara till större nytta än många vatten som bara är upplåtna i befintligt skick. Länsstyrelsen instämmer i övrigt med de övriga riktlinjer som utredningen angivit. Länsstyrelsen vill särskilt understryka värdet av att fritidsfiskets egna organisationer lokalt och regionalt beredes möjlighet att ta på sig ett vidgat ansvar för vattnens skötsel, finansiering och nyttjande.

2.15 Länsstyrelsen i Blekinge län: Med hänsyn till den stora betydelse som fritidsfisket har för många människor främst från rekreationssynpunkt men även från ekonomisk synpunkt är det angeläget att samhället fastlägger klara riktlinjer för sin politik med avseende på detta fiske. För att dessa riktlinjer ska kunna få en ungefär likartad effekt över hela landet i den regionala och lokala planering som förutsätts komma till stånd inom fiskets område är det angeläget att dessa ges ett sådant innehåll att möjligheterna vid en sådan planering att tillgodose lokala bestående intressen inte kan ifrågasättas. Fritidsfiskets inriktning på viss typ av redskap bör därför inte anges i av statsmakterna utfärdade riktlinjer. Vidare bör riktlinjerna utgöra grunden för uppfordran till samverkan mellan samtliga av fritidsfiskets berörda intressen.

2.16 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Fritidsfisket är en av våra mest omtyckta fritidsaktiviteter och undersökningar visar också att den övervägande delen av fritidsfiskarena använder enbart handredskap. Dessa aktiviteter bör stödjas i största möjliga utsträckning men man bör tillse att även andra kategoriers intressen tillgodoses.

2.17 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: – – – tillstyrker länsstyrelsen utredningens förslag till riktlinjer och åtgärder för fritidsfiskets utveckling (3.6.3. s. 145).

2.18 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Länsstyrelsen delar i allt väsentligt vad som anförs av utredningen under rubriken Riktlinjer och åtgärder för fritidsfiskets utveckling (3.6.3). Länsstyrelsen vill framhålla att den anser att det är angeläget att fritidsfisket runt tätorterna utvecklas. Det behöver då inte vara fråga om att utvecklandet av ett exklusivt fiske utan kanske framförallt av de mer vanliga fritidsfiskearterna såsom gädda, abborre och liknande. En sådan satsning ger sannolikt ett större utbyte för den fiskande allmänheten än en satsning på "fiske med hög kvalitet" och bör därför komma i första hand.

2.19 Länsstyrelsen i Örebro län: I detta kapitel framhålls fritidsfiskets stora omfattning och sociala betydelse. Länsstyrelsen delar i allt väsentligt utredningens värderingar och den målsättning för fritidsfisket som där anges. Det måste anses positivt att fritidsfisket i utredningen ges den ställning i samhället som dess stora omfattning och betydelse som bred fritidsaktivitet motiverar. – – –

2.20 Länsstyrelsen i Västmanlands län: – – – Länsstyrelsen delar i stort utredningens uppfattning att yrkesfiske och fritidsfiske med handredskap är verksamheter, som i ökad utsträckning bör stödjas genom insatser från samhällets sida. – – –

De av utredningen framförda synpunkterna delas av länsstyrelsen. En ökad satsning på fritidsfisket får dock inte medföra att yrkesfiskets intressen skall vika vid en eventuell konfliktsituation. Från bl. a. Mälaren finns erfarenhet av att dessa båda typer av fiske kan utövas inom samma vattenområde utan att några allvarligare störningar uppstår. Ett allsidigt bedrivet fiske gynnar även fiskevården.

2.21 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Slutligen vill länsstyrelsen understryka vikten av att kommunerna mera aktivt engagerar sig i frågor an-

gående fritidsfisket och dess behov av fiskevatten för att befolkningen skall få tillgång till avkoppling och fysiska aktiviteter på sin fritid.

2.22 Länsstyrelsen i Gävleborgs län: Länsstyrelsen i Gävleborgs län noterar med tillfredsställelse utredningens förslag till utökade möjligheter för fritidsfisket. Fritidsfisket har ett stort socialt värde och ökade fiskevårdsinsatser bör komma till stånd genom ekonomiska insatser både från samhället och de fiskande.

2.23 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: – – – Det är angeläget att man utformar rätten till fiske så att dessa två fiskeformer, yrkesfiske och fritidsfiske, främjas så långt det är möjligt.

Vad gäller fritidsfisket vill länsstyrelsen understryka ett par förhållanden som utredningen berör. Fritidsfisket ger som knappast någon annan fritidssysselsättning en kombination av stimulerande aktivitet och kontakt med naturen samt motion. Som specifik del av sektorn friluftsliv och rekreation kan det därför bedömas ha mycket stort värde för friskvården både nu och i framtiden. – – –

Ett annat förhållande att understryka är att fritidsfisket kanske oftast förekommer i samband med andra fritidsaktiviteter såsom semesterresor, camping, båtliv. Möjligheten till attraktivt fiske blir därigenom en viktig faktor att räkna med för turismen. – – –

2.24 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Länsstyrelsen ställer sig positiv till den huvudsakliga inriktningen i förslaget att i större omfattning än hittills göra fiske tillgängligt för fritidsfiske åt allmänheten.

2.25 Länsstyrelsen i Västerbottens län: Lantbruksnämndens och andras negativa inställning till engagerandet av ideella krafter i skötseln av fiskevatten, finansiering och nyttjande delas dock inte av länsstyrelsen. Samhället får ta på sig sin del i form av lagstiftning och ett vidgat planeringsansvar. Men inte minst kostnadsskäl talar för att enskildas intresse tas till vara och utnyttjas i den lokala organisationen av fisket. Utredningen har redovisat flera skäl för sin positiva inställning härtill. Länsstyrelsen har i denna del ingen annan uppfattning. Det innebär då också att exempelvis domänverket och naturvårdsverket har ansvar inom sina respektive förvaltningsområden.

Avslutningsvis vill länsstyrelsen understryka att det erfordras en positiv inställning och vilja till samverkan och samarbete från fiskerättsinnehavarnas sida för att detta angelägna ärende skall ge det resultat som eftersträvas i utredningen. Det är därför också angeläget att vid ärendets fortsatta handläggning strävan efter samförståndslösningar framtonas.

2.26 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Som en följd av det ökade intresset för fritidsfiske värderas tillgången till sådant fiske högt även då det gäller turistnäringen. I stora delar av Norrbottens inland och fjällområde har turismen en icke oväsentlig betydelse för sysselsättningen. Denna betydelse förväntas öka i framtiden. I dag upplevs svårigheterna att få tillgång till ett attraktivt fritidsfiske som en broms för turistutvecklingen inom vissa delar av länet.

De mål och riktlinjer som utredningen redovisar för utvecklingen av det svenska fisket, såväl yrkes- som fritidsfisket, står i god överensstämmelse med de uppfattningar som länsstyrelsen givit uttryck för. Länsstyrelsen kan därför i stort ansluta sig till dessa.

2.27 Beredningen för planering och samordning av statliga insatser för rekreation m. m.: Rekreationsberedningen tillstyrker i huvudsak de aktiva åtgärder för fritidsfiskets utveckling som utredningen föreslår. Beredningen delar också utredningens bedömning att fritidsfisket är en friluftsaktivitet som bör kunna utvecklas och få en än större betydelse för turism och rekreation. Det är därför naturligt för beredningen att detta förhållande beaktas i de utvecklingsprogram som kommer att utarbetas i de primära rekreationsområdena. – – –

2.28 Centralorganisationen SACO/SR: Betänkandet utgör en utmärkt sammanfattning av den situation det svenska fisket befinner sig i – ett yrkesfiske som kringskärs av internationella kvotbestämmelser och som har svårigheter att förbli lönsamt, ett expanderande fritidsfiske som gör anspråk på naturresursen fisk, som i sin tur hotas och drabbas av olika former av negativ miljöpåverkan, t. ex. den pågående försurningen.

2.29 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Förbunden delar helt utredningens ovan redovisade synpunkter och är beredda medverka till att landets fritidsfiskare får tillgång till goda fiskevatten. Denna målsättning har förbunden tidigare deklarerat i skrift 1977.03.18 i samband med yttrandet över fiskevattenutredningens delbetänkande "Fiskevårdsområden". För att klara detta krävs att fisket bedrivs under ordnade former. Bästa förutsättningen härför är ett förtroendefullt samarbete mellan olika intressenter främst fiskevattenägarna, yrkes- och fritidsfiskarna, fiskenämnder och kommunala myndigheter.

2.30 Landsorganisationen i Sverige: Inledningsvis vill LO understryka fritidsfiskets stora betydelse som en god rekreation för breda samhällsgrupper. Det sifferunderlag, som utredningen tagit fram om fritidsfiskets utbredning och de erfarenheter vi känner i övrigt, visar, att fiskeintresset omfattar alla åldrar och socialgrupper. Det rymmer därför unika möjligheter som en rekreativ tillgång. Mot den bakgrunden vill LO understryka utredningens slutsatser om att "ett brett utbud av fritidsfiskemöjligheter bör kunna erbjudas den fritidsfiskande allmänheten och garanteras trygga upplåtelseformer" samt att "utbudet av fritidsfiskemöjlighter bör spridas till så många vatten som möjligt".

2.31 Landstingsförbundet: Landstingsförbundet delar utredningens uppfattning att det från samhällssynpunkt är angeläget att medborgarna får tillgång till avkoppling och aktiviteter på sin fritid. Fritidsfisket har här en given plats och är också en viktig faktor att räkna med vid utbyggnad av en aktiv turism.

2.32 Lantbrukarnas riksförbund: – – – Det är enligt LRFs uppfattning nödvändigt att fisket erhåller en sådan organisation och även i övrigt sådana förutsättningar att yrkes- och fritidsfiskarnas intressen på alla sätt tillvaratas. Samarbetsformer måste tillskapas både mellan dessa grupper och mellan fiskande å ena sidan samt fiskevattenägarna å den andra sidan.

2.33 Skogsindustriernas samarbetsutskott: En allmängiltig erfarenhet är att attraktiva fisketillfällen förenade med god fiskevård kan uppnås först om berörda parter, fiskevattenägare, yrkes- och fritidsfiskare, organisationer och myndigheter, kan mötas i ett förtroendefullt samarbete. Detta förutsät-

ter i sin tur att enskild rätt ej får åsidosättas. Helt eller delvis ianspråktagande respektive upplåtande av den rätt som tillkommer mark- och fiskevattenägare får endast ske under rättsligt betryggande former. Ett annat grundläggande villkor är att även fiskevatten får förvaltas på ekonomiska villkor. Utbud och insatser skall baseras på efterfrågan på fisketillfällen och andra företagsekonomiska bedömanden.

Utredningen har sammanställt ett värdefullt underlag för den fortsatta diskussionen vad gäller att främja fritidsfiskets utveckling. Vi kan i princip ansluta oss till de riktlinjer och förslag som utredningen anser bör ligga till grund för samhällets politik i sådant syfte.

2.34 Svenska kommunförbundet: Under de senaste decennierna har fritidsfisket utvecklats till en fritidsaktivitet av betydande omfattning. Det finns därför anledning att samhället på olika vägar skapar bästa möjliga förutsättning för fritidsfisket. – – –

Fisket har också blivit en mycket viktig komplettering i kommunernas turistengagemang. Med anledning av detta vill styrelsen betona att samordningen på länsplanet i fiskefrågor mellan olika statliga myndigheter och företag förbättras.

2.35 Sveriges fiskares riksförbund: Beträffande fördelning av fiskevatten är SFR av den uppfattningen att yrkesfiske och fritidsfiske med handredskap kan bedrivas i stort sett på samma områden vad gäller allmänt vatten.

Utredningen anser att fritidsfisket bör inriktas på handredskapsfiske, vilket också överensstämmer med SFR:s uppfattning.

Utredningen anser vidare att "I kustvatten nära stora tätorter och turistcentra bör företräde ges "fritidsfisket". SFR är av den uppfattningen att där yrkesfiske bedrives eller i område lämpat för yrkesfiske skall yrkesfisket alltid ha företräde. Utredningens skrivning kan ge upphov till godtyckliga bedömningar i fråga om fördelning av olika fiskevatten mellan olika kategorier fiskande.

2.36 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Förbundet har under senare år i olika sammanhang betonat fritidsfiskets stora omfattning och sociala värde samt härvid åberopat ett flertal utredningar, bl. a. 1972 års fritidsutredning och Låginkomstutredningens kapitel om fritid och rekreation. Samhällets insatser för att stödja och utveckla fritidsfisket som aktivitet har emellertid varit ytterst ringa och uppgifterna om fritidsfiskets omfattning har ofta ifrågasatts. Förbundet hälsar därför med tillfredställelse att utredningen genom SCB låtit göra en omfattande utredning av svenskarnas fiskevanor – en utredning som klart visar att fritidsfisket med sina ca 2 000 000 utövare är en av vårt folks allra största fritidsaktiviteter.

Förbundet finner det också värdefullt att utredningen kartlagt kommunernas insatser för fritidsfisket. Av denna redovisning framgår att kommunerna år 1973 satsade endast en promille av det totala beloppet för fritidsverksamhet på fiske. Man kan också uttrycka detta så att den totala nettosatsningen på fritidsfisket inte uppgick till mer än ungefär vad en enda medelstor idrottsanläggning kostar per år i drift och underhåll. Detta belyser, enligt förbundet, mycket klart hur eftersatt fritidsfisket är.

Förbundet delar helt utredningens uppfattning om fritidsfiskets stora sociala värde samt anser i likhet med utredningen det ytterst angeläget att stat och kommun stödjer denna viktiga fritidsaktivitet. – – –

Förbundet kan i stort godta de riktlinjer utredningen ansett bör ligga till

grund för samhällets åtgärder vad gäller att främja fritidsfiskets utveckling. I detta sammanhang vill förbundet understryka att det framtida fritidsfisket, med hänsyn till den tillgängliga fiskeresursen och yrkesfiskets behov, bör inriktas på handredskapsfiske. Det må här framhållas att enligt utredningens redovisning redan nu ca 1,4 miljoner av de fiskande fiskar enbart med handredskap.

2.37 Sveriges turistråd: Som också framgår av utredningens bakgrundsmaterial, är intresset för fiske mycket stort i vårt land. Som en följd av detta har tillgången på bra fritidsfiske kommit att spela en avgörande roll för utvecklingen av turism i stora delar av landet. Man kan t. o. m. konstatera att bristen på attraktivt fritidsfiske utgör ett hinder för turistutvecklingen i vissa delar av landet. I de delar av inlandet och fjällområdena där turismen har en icke oväsentlig betydelse för sysselsättningen, spelar utbudet av bra fiskemöjligheter en stor roll för den fortsatta turistutvecklingen. Trots att landet har ett betydande antal sjöar, älvsträckor och en lång kust, är fiskeresurserna begränsade. Därför måste, inte minst med hänsyn till att trycket på fiskevattnen ökar, dimensioneringsfrågorna uppmärksammas. – – –

2.38 Tjänstemännens centralorganisation: TCO anser att fritidsfisket som omfattas av ca två miljoner människor – ur alla samhällsskikt och ur alla åldrar – har ett stort socialt värde. Ökade insatser för fritidsfisket är därför i hög grad berättigade.

– – – TCO anser att betänkandet utgör ett betydelsefullt underlag som kan tjäna som grund för en ny målsättning för samhällsinsatserna på fritidsfiskets område. Betänkandet sammanfattar också på en rad punkter riktlinjer och åtgärder som syftar till att skapa en för fritidsfisket riktig utveckling.

TCO finner utredningens förslag tidsenliga och riktiga men vill dock betona att allmänheten och yrkesfisket har rätt att fordra en god service också på fiskets område. – – – –

3 Fiskeplanering

3.1 Fiskeristyrelsen: Styrelsen vill understryka vad utredningen anfört i fråga om behovet av planering. Grunden för att lösa motsättningar mellan olika kategorier fiskande för väl avvägda fångstuttag, för att avgränsa lämpliga fiskeområden, för att satsa på rätt fiskevård och service, för att från samhällets sida rätt stödja olika former av fiske etc. bör fastläggas i en fiskeplanering på olika nivåer. Denna måste samtidigt också kunna påverka och påverkas av en framtida total planering angående vattenresursernas användningsområde över huvudtaget.

All fiskevård förutsätter en planering. Vad är syftet med fiskevården och vilka metoder och medel finns att tillgå? Vilka direkta åtgärder kan genomföras? Vad måste regleras genom bestämmelser? Fiskevårdsplaneringen bör som utredningen föreslagit sikta till att åstadkomma långsiktiga planer för större kustavsnitt samt för hela vattensystem eller delar därav. För lokala fiskevårdsprogram kan dessa översiktliga planer tjäna som värdefulla riktmärken.

3.2 Statens planverk: Utvecklingen på fiskets område har successivt lett fram till ökad förståelse för att planeringsinsatser måste till för att hushålla med fiskeresurserna och reglera fiskets omfattning och utövande. Planverket är ense med utredningen om behovet av en hushållningsdiskussion på regional nivå och vill här understryka vikten av ett väl fungerande samspel mellan den regionala fiskeadministrationen, länsstyrelsen och kommunerna. Det är väsentligt att fiskenämnderna kan aktivt medverka med kunskapsmaterial som kan tillämpas i kommunal planering och vara en grund för skilda beslut om mark och vatten. I regeringens PM 1978-09-07 angående fysisk riksplanering, fullföljande av fastlagda riktlinjer framhålls att underlagsmaterial om fiskets intresseområden bör delges kommunerna bl. a. inför kommande revideringar av kommunöversikterna. Det framhålls också att fiskeristyrelsen och planverket bör överväga att gemensamt utarbeta lämpliga exempel på hur fiskets intressen kan beaktas i den fysiska planeringen.

Behandlingen av fiskevården och fiskevårdsplaneringen ställer också anspråk på nära samarbete mellan stat och kommun. Enligt utredningen bör fiskevårdsplaneringen sikta till att åstadkomma långsiktiga planer för större kustavsnitt samt för hela vattensystem eller delar därav. Samordningen med kommunernas markanvändningsplanering med bl. a. långsiktiga markreservationer för industrins lokalisering förutsätter tidig och konkret information om fiskevårdens problem och åtgärdsprogram. Det bör vara länsstyrelsens uppgift att ta initiativ till regionala överläggningar i syfte att klargöra eventuella intressekonflikter, som försvårar fiskevårdsplaneringens genomförande. I regeringens länsvisa beslut beträffande riksplanearbetets fortsättning anges i flera fall att förorenande utsläpp bör undvikas liksom utfyllnad av grunda vikar etc. för att skydda viktiga reproduktions- eller fångstområden.

3.3 Statens lantmäteriverk: LMV stöder – – – de – – – redovisade strävandena att förbättra planeringen inom fiskevården – – – regionalt och kommunalt. Strävandena bör inriktas på att de samhällsplanerande organens ställningstaganden på de områden som det här är fråga om fogas in i den övriga samhällsplaneringen och där stäms av i vederbörlig mån mot opinionen hos berörda medborgargrupper. Man vinner genom ett sådant förfarande bl. a. att genomförandeåtgärderna inte behöver belastas med meningsbrytningar och opinionsyttringar i grundläggande planeringsfrågor.

3.4 Länsstyrelsen i Stockholms län: Utredningen föreslår att regionala planer upprättas innehållande kartläggning och analys av vad som motverkar ett ökat fiskeutnyttjande. Planerna skall redovisa förslag till åtgärder för en bättre hushållning med fisket och länsstyrelserna skall slutligt godkänna de upprättade planerna. Vidare föreslås att fiskevårdsområden bildas i överensstämmelse med kommunal och regional planering på fiskets område genom förrättning. Förslagen tillstyrks och synes ligga väl i linje med regeringens beslut och utgångspunkterna för det fortsatta planeringsarbetet med den fysiska riksplaneringen. Vikten av en nära koppling till den fysiska översiktsplaneringen på såväl regional som kommunal nivå måste dock särskilt poängteras.

3.5 Länsstyrelsen i Uppsala län: För att få ett underlag för bedömningen av lämpliga fiskevårdande insatser anser länsstyrelsen – – – att det är syn-

nerligen angeläget att en såväl kommunal som regional fiskevårdsplanering kommer till stånd. Risk föreligger annars att kostsamma projekt startas som saknar förutsättningar att lyckas. Länsstyrelsen vill också framhålla angelägenheten av en samordning av vattenvårdskontrollen med avseende på olika verksamheter (recipientkontroll, fiske m. m.) så att den samlade kunskapen om våra vatten kan utnyttjas på bästa sätt.

3.6 Länsstyrelsen i Kalmar län: – – – Länsstyrelsen anser – – – att det är angeläget att frågor som berör fritidsfisket omfattas av regional och kommunal planering samt av den fysiska riksplaneringen. Länsstyrelsen har emellertid funnit, att fiskets intressen redovisas mycket knapphändigt i kommunöversikterna i länet. Mestadels berörs den miljöstörande effekt industrin har på fisket. Någon egentlig fiskeplanering föreslås inte. Svårigheterna torde, som utredningen framhållit, bero på oklarheter hur man skall inpassa den fysiska planläggningen beträffande vattenområden avsedda för fiske. Såvitt länsstyrelsen kunnat utröna har vare sig någon regional eller kommunal fiskeplan upprättats i länet eller på något annat sätt kommit till uttryck i den översiktliga planeringen. Det är därför angeläget att sådan planering kommer till stånd. Sådan planering bör exempelvis ange var samverkan är behövlig, behovet av fiskevårdande åtgärder och kanske främst var kortfiske för allmänheten kan och bör komma ifråga.

3.7 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Länsstyrelsen vill erinra om att fiskefrågorna enligt utredningens tidigare förslag skulle vägas in i den kommunala planeringen, medan fiskenämnderna endast skulle upprätta särskilda fiskeplaner inom områden med särskilt komplicerade fiskeförhållanden. Eftersom ett stort antal fiskevårdsområden synes komma att bildas inom de närmaste åren förutsätter länsstyrelsen att planeringen av områdena kommer att ingå som en kontinuerlig del i kommunens övriga planering. Klara regler för på vilket sätt planeringen för fiskevårdsområde skall bedrivas bör föreligga. – – –

3.8 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: – – – Länsstyrelsen – – – anser att planeringen bör ske med utgångspunkt från den kommunala planeringen via länsstyrelsen, som bör ha det övergripande ansvaret.

Samma resultat torde inte kunna nås med fristående planering genom ett sektorsorgan.

3.9 Länsstyrelsen i Värmlands län: Regionala fiskevårdsplaner kan få stor betydelse för det långsiktiga fiskevårdsarbetet och därvid underlätta genomförandet av åtgärder som berör större områden och tar längre tid att slutföra. – – –

3.10 Länsstyrelsen i Örebro län: Här måste dock påpekas att förverkligandet av utredningens förslag om planering för fritidsfisket som grund för konkreta åtgärder ställer krav på ökade personella resurser i första hand på fiskenämnderna men också på kommunerna. Denna form av planering har hitintills varit endast av sporadisk karaktär och totalt sett av mycket liten omfattning, men den behövs om fritidsfisket på allvar skall kunna komma med i samhällsplaneringen.

3.11 Länsstyrelsen i Västmanlands län: – – – avvägningen av fiskets intressen i samband med andra intressen att utnyttja mark och vatten bör i

översiktlig form ske i kommunernas hela kommunyta övergripande planering (markdispositionsplan – kommunöversikt). Detta bör kunna ske med utgångspunkt från material från regionala översikter angående för fisket värdefulla vatten, vilka så långt möjligt kompletterats med lokalt mer detaljerat material.

I denna planering bör bland annat sambanden med övrig planering för naturvård och friluftsliv belysas, såväl vad gäller restriktioner för som samordningsmöjligheter med fisket.

Mot bakgrund av övervägandena i den fysiska planeringen bör det sedan vara möjligt att upprätta ett kommunöversiktligt åtgärdsprogram för att tillgodose fiskets intressen. – – –

I den nu genomförda omgången i den kommunöversiktliga planeringen är fiskets behandling ännu föga utvecklad. – – –

Det är troligt att kommunerna i den bearbetning av markdispositionsplaner och kommunöversikter, som förestår de närmaste åren, kommer att behandla fiskeintressena mer utförligt än hittills, så att en vägning sker i förhållande till andra markanvändningsintressen.

Det är däremot inte troligt att särskild kommunal planläggning eller åtgärdsprogram på fiskets områden kan utarbetas de närmaste åren annat än möjligen i undantagsfall. Bildande av fiskevårdsområde, liksom andra åtgärder för att främja fisket, torde dock i många fall kunna ske mot bakgrund av kommunens översiktliga fysiska planering (markdispositionsplan – kommunöversikt).

3.12 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Utredningen har presenterat några riktlinjer och åtgärder för att främja planering av fritidsfisket, men länsstyrelsen anser att förslagen ej är tillräckligt preciserade för att kunna realiseras.

Ansvarsfördelningen i fiskeplaneringen (fiskevårdsplaner och hushållningsplaner) är oklar. – – –

Länsstyrelsen anser att det övergripande ansvaret för fiskeplaneringen skall ligga på länsnivå och där primärt hos fiskenämnderna. Fiskevårdsinsatser över länsgränserna kan skötas med hjälp av fiskenämnderna i respektive län. – – –

På kommunal nivå föreslår utredningen att fisket skall ingå i den ordinarie planeringsverksamheten. Länsstyrelsen tror att detta kan fungera bra, förutsatt att de fiskeanvariga i kommunen får den nödvändiga utbildningen och erforderliga personella resurser för att sköta planeringen. – – –

Fiskeplanerna borde ge ett underlag för att bedöma vilka markanvändningsreglerande bestämmelser som kan vara motiverade för att tillgodose fiskets intressen. Utredningen har dock icke vidareutvecklat frågan om koppling mellan sektorsplaneringen (fiskeplanen) och övrig samhällsplanering, vilket är en stor brist.

3.13 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Fiskresurserna är trots det betydande antal sjöar och älvsträckor som finns och trots att länet inrymmer en stor del kust, begränsade. Ett ökat tryck på fiskevatten innebär att särskild uppmärksamhet därför måste ägnas dimensioneringsfrågorna. Oberoende av i vilken form fisket utövas måste det dimensioneras så att resurserna kan nyttjas långsiktigt. En god hushållning av fisktillgångarna förutsätter även att långsiktiga program för aktiv fiskevård utarbetas och genomföres.

3.14 Svenska kommunförbundet: Styrelsen delar utredningens uppfattning att fritidsfiskets ökade betydelse gör det angeläget att fiskefrågorna beaktas i den kommunala planeringen. Som utredningen uttalat behövs ingen särskild kommunal fiskeplanering, utan fiskets intressen bör på ett naturligt sätt vägas in i samhällsplaneringen.

3.15 Sveriges turistråd: – – – Turistrådet förutsätter att de fiskevårdsåtgärder som föreslås koncentreras till områden med hård belastning och höga förväntningar från konsumenten-turisten, samtidigt som långsiktiga program för aktiv fiskevård utarbetas och genomföres för att skapa en god hushållning med fisketillgångarna. – – –

4 Fiskevårdsområden

4.1 Allmänna synpunkter

4.1.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: Alltjämt gäller att utredningen inte lyckats finna någon tillfredsställande motivering till varför förvaltning enligt den nyligen tillkomna lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter (SFL) så påtagligt skall missgynnas i förhållande till lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden (LOFO). Efter upphävandet år 1973 av den gamla bestämmelsen i 24 § 1 st FL får förvaltning enligt SFL anses som det normala för samfällt fiske. Om SFL anses som mindre ändamålsenlig – vilket de upprepade uppskoven med ikraftträdandet (jfr betänkandet s 58, 199) tyder på – bör en bättre anpassning av SFL till fiskets särskilda behov övervägas. Det är sannolikt att man därigenom på ett tämligen enkelt sätt skulle kunna skapa många nya kortfiskevatten.

Inte heller har utredningen lyckats finna någon lösning av det problem som består i att inom stora fiskevattensarealer, t. ex. Mälaren, områden med fritt fiske och enskilt fiske ligger vid sidan av varandra utan någon gemensam förvatlning eller organisation. Problemet kvarstår även efter den utvidgning av den fria fiskerätten som utredningen föreslår.

Utredningen har frånfallit – – – utgångspunkten att fiskevårdsområde tillskapas med tanke på delägarnas gemensamma intressen. I syfte att få till stånd upplåtelser till utomstående föreslår utredningen betydande inslag av tvång och/eller påtryckning på delägarna. I hovrättens förra yttrande kritiserades denna uppläggning av reformarbetet från principiella utgångspunkter. Hovrätten ansåg att det var fel att rikta de föreslagna åtgärderna mot ägare av små och medelstora fiskelotter, medan ägare av stora lotter helt slapp undan. Hovrätten anser att grunden för denna kritik kvarstår även beträffande det nu föreliggande betänkandet. I detta görs gällande (s 161) att delägarna ensamma beslutar om dispositionen av fisket. Utredningen föreslår nu att enskild fiskerätt som ej ingår i fiskevårdsområde skall kunna exproprieras, eller på annat sätt tagas i anspråk tvångsvis.

Häremot kan sägas *dels* att tillkomsten av fiskevårdsområde inrymmer så stora inslag av tvång och/eller påtryckning att delägarnas egen mening kan komma att framstå som tämligen ovidkommande, *dels* att det finns anledning att räkna med att ianspråktaganden av enskild fiskerätt inte kommer att bli något praktiskt alternativ i de fiskevårdande myndigheternas arbete.

Enligt förslaget är det delägarna själva som beslutar om fiskevårdsområdets förvaltning. Å andra sidan är det inte delägarna utan förrättningsman-

nen som beslutar om områdets grundregler (19, 42 §§). (Stadgarna beslutas av delägarna – 32, 42 §§. Jfr 37 § 2 st). Länsstyrelsen ges i 37 § vidsträckta befogenheter att tillsätta en eller flera sysslomän. Genom ett sådant förfarande kan delägarnas möjlighet att själva besluta omintetgöras.

Tillämpning av LOFO enligt förslagen kan medföra att ägare eller annan innehavare av fiskerätt – även om "äganderätten" till fisket lämnas orubbad – fråntages sin dispositionsrätt utan att alltid vara garanterad ekonomisk kompensation (jfr s 155). Med den nya inriktning som LOFO får enligt förslaget bör all sådan förlust liksom annan förmögenhetsförlust ersättas. Jfr också 2 kap 18 § RF samt prop 1978/79: 195 bl. a. s 57.

4.1.2 Hovrätten för nedre Norrland: Hovrätten avgav under 1977 ett yttrande över utredningens betänkande Fiskevårdsområden (Ds Jo 1976: 6) och kritiserade då förslaget på flera av de punkter som senare upptogs i 1977 års tilläggsdirektiv, exempelvis avsaknaden av äganderättsutredning. Även annan kritik av mer principiell natur framfördes, däribland att det syntes betänkligt att, med utgångspunkt från en lagstiftning som i grunden är avsedd att reglera delägares inbördes förhållanden, söka tillgodose främmande – exemplevis de icke vattenägande fritidsfiskarnas – intressen. Nedan framgår att hovrätten anser att rättssäkerheten numera är tillräckligt tillgodosedd med den föreslagna metoden för registrering av delägare. Den från annan lagstiftning hämtade formen för opinionsmätning är godtagbar. Risken för negativism och andra samarbetsvårigheter inom området förefaller därigenom vara mindre än enligt förra förslaget. Kvar står dock, om än något mindre utpräglad, lagens karaktär av planinstrument med möjligheter att till förmån för allmänna intressen stundom helt åsidosätta ägarekollektivets önskemål. Om samhällsintresset i dessa frågor är så stort som utredningen anser, synes emellertid den föreslagna lagen kunna godtas med endast smärre justeringar.

4.1.3 Sjöfartsverket: Utredningen har uttalat, att staten som fiskerättsägare bör, i de fall mindre kustområden ägs av staten, aktivt verka för att fiskevårdsområden bildas och alltefter omständigheterna arbeta för att fiskebestånden vårdas och fiskemöjligheter upplåts. För sjöfartsverket, som enligt vad inledningsvis nämnts, förvaltar många, sannolikt små sådana kustområden skulle en aktiv sådan verksamhet bli betungande dels för utredningar om vilka områdena är och dels för de av utredningen angivna åtgärderna. Verket vill starkt ifrågasätta lämpligheten av sådant åläggande. Lämpligare förefaller vara att lägga initiativskyldigheten på vederbörande kommun, fiskeföreningar eller andra intresserade.

4.1.4 Kammarkollegiet: Ett av de viktigaste motiven för utarbetandet av ny lagstiftning om fiskevårdsområden (LOFO) har varit att söka stimulera fiskerättsägarnas intresse för sådana områdesbildningar. Det nu framlagda lagförslaget innebär att den hittillsvarande relativt komplicerade bildningsproceduren förenklats utan att i stort sett några allvarligare invändningar ur rättssäkerhetssynpunkt kan riktas häremot. – – – Liksom enligt 1976 års förslag skjuts emellertid alltjämt det allmännas intressen i förgrunden. Samtidigt som fiskevårdsområden enligt det nya lagförslagets 1 § får bildas för att främja ändamålsenligt nyttjande av fiske och god fiskevård, måste bildandet enligt lagförslagets 8 § stå i överensstämmelse med den kommunala och regionala planeringen på fiskets område. Någon uttrycklig motsvarighet kommer inte att finnas till bestämmelsen i 1 § 1960 års LOFO att

sådana områden får bildas för att främja fiskerättsägarnas gemensamma intressen. Det allmännas position kan i viss mån sägas ha ytterligare accentuerats genom förskriften i det nya lagförslagets 9 § att fiskerättsägare som motsätter sig områdesbildning måste ha beaktansvärda skäl för sin ståndpunkt, sammanställd med föreskriften i 10 § sista stycket om vilka som har rätt att påkalla förrättning.

4.1.5 Statskontoret: Bildandet av fiskevårdsområden torde vara en viktig förutsättning för ett rationellt utnyttjande av fiskevattnen. Statskontoret tillstyrker i huvudsak fiskevattensutredningens förslag om fiskevårdsområden.

4.1.6 Lantbruksstyrelsen: Enligt lantbruksstyrelsens mening finns skäl för att skapa ökade möjligheter för fritidsfiske som en betydande friluftsaktivitet. Förenklingarna i fiskevårdsområdeslagen bör starkt bidra härtill. — — —

Föreliggande förslag som bygger på förrättningsmannainstitut, med preliminär äganderättsutredning, i förekommande fall följd av reviderad fiskerättsförteckning, bör enligt lantbruksstyrelsens mening ge ett godtagbart underlag för bildande av fiskevårdsområde. Den föreslagna förenklingen bör reducera kostnaderna och påskynda bildandet av fiskevårdsområden. Då förslaget även i övrigt i stort tillgodoser de synpunkter lantbruksstyrelsen anförde i sitt remissyttrande 1976-11-29 över 1976 års förslag vill lantbruksstyrelsen i huvudsak tillstyrka förslaget.

4.1.7 Fiskeristyrelsen: Fiskeristyrelsen framhöll i sitt yttrande över delbetänkandet (Ds Jo 1976: 6) Fiskevårdsområden bl. a. att frågan om en lämplig lagstiftning för att samfällt ordna fiskeförhållandena i enskilt vatten varit aktuell under så gott som hela 1900-talet. Trots att lagen om fiskevårdsområden (LOFO) varit i kraft nära 12 år innan 1973 års fiskevattensutredning tillsattes, var antalet områden då inte fler än ca 70. Genom ändringen i 24 § lagen om rätt till fiske den 1 juli 1974 sattes en större press på landets drygt 2 000 fiskevårdsföreningar att ombilda sig till fiskevårdsområden. Denna lagändring i förening med de nya, något förenklade reglerna om delgivning av kallelse till förrättning enligt LOFO, som genomfördes den 1 januari 1976, hade vid tiden för styrelsens yttrande 1977 lett till att antalet områden ökat till ca 200. Dagens siffra är knappt 300. Den snabba ökningen har — — — bl. a. lett till en ansökningskö för statsbidragsgivningen.

Utredningens slutliga förslag är visserligen inte lika enkelt som 1976 års förslag. Det tar dock alltjämt tillvara värdefulla inslag från de nuvarande fiskevårdsföreningarna liksom från dagens fiskevårdsområden samtidigt som det enligt styrelsens mening medför en förstärkt rättssäkerhet jämfört med delbetänkandets förslag. Särskilt vill styrelsen betona att det nu framlagda lagförslaget jämfört med dagens LOFO innebär ett stort steg mot mindre byråkrati och krångel samt väsentligt lägre kostnader för den enskilde och samhället. Fiskeristyrelsen förordar därför att förslaget snarast leder till ny lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med betänkandet.

Fiskeristyrelsen delar – i likhet med de remissinstanser som yttrat sig hit – utredningens uppfattning om syftet med lagstiftningen. Som styrelsen anförde 1977 bör dock den nya lagen benämnas lag om fiskeområde.

Skälen för att bilda fiskeområde kan givetvis variera. I remissvaren till

styrelsen har framhållits bl. a. att tillkomsten av sådana områden utgör en av de viktigaste förutsättningarna för att fiskevården skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt och har gundläggande betydelse för förvaltningen av våra fiskevatten. Som någon fiskenämnd anför innebär lagförslaget även att delägarnas framtida förvaltning av fiskeområdet förenklas. Styrelsen har för sin del erfarenhetsmässigt funnit att tveksamhet om vem som kan svara för olika fiskevårdande åtgärder såsom kalkning, fiskutplantering etc liksom också administration av olika bidrag lätt leder till att även angelägna projekt fördröjs eller, i sämsta fall, helt uteblir. Sådan tveksamhet undanröjs om fiskevårdsområde bildas.

Andra betydelsefulla skäl är upplåtelse av fiske till allmänheten, där bildandet ingår som en viktig förutsättning för att den av styrelsen ovan förordade målsättningen om ett ökat fritidsfiske skall kunna uppfyllas. Härtill kommer, att förslaget måste ses mot bakgrund av utredningens betänkande i övrigt varvid det utgör ett betydelsefullt led i strävan att på frivillig väg öppna nya fiskevatten längs södra ostkusten. Den nya lagen bör också i ökad utsträckning tillämpas på det fiske längs andra kuststräckor som alltjämt avses omfattas av enskild fiskerätt.

4.1.8 Statens planverk: Vad gäller förslaget om fiskevårdsområdenas bildande anser sig verket inte ha anledning att ta ställning till förslagets formella detaljer. I likhet med vad planverket uttalade vid den tidigare remissomgången angående fiskevårdsområden (Betänkande Ds Jo 1976: 6) vill verket understryka principen att beslut härvidlag bör ske inom de ramar som fastlagts genom planläggning enligt byggnadslagstiftningen.

4.1.9 Statens lantmäteriverk: Lagstiftning om samverkan i fråga om någon viss befogenhet, t. ex. jakt eller fiske, bör utformas så att man å ena sidan i tillräcklig mån beaktar de speciella förutsättningarna och behoven inom den aktuella sektorn men å andra sidan tar till vara de möjligheter som finns att bygga upp samverkanslagstiftningen efter ett enhetligt mönster. Flera skäl talar för enhetlighet och likformighet i möjligaste mån. Överblick och orientering i regelsystemet underlättas för sakägarna, myndigheterna och medborgarna. Enhetliga regler får en bättre förankring. Förutsättningarna för att utforma en rationell och ändamålsenlig organisation för tillämpningen ökar.

Förslagen rörande fiskevårdsområden och jaktvårdsområden är utformade som fristående lagar, avseende både etablering och förvaltning. Någon lagteknisk samordning [med anläggningslagen (AL) och lagen om förvaltning av samfälligheter (SFL)] uppnås alltså i huvudsak inte. När det gäller innehållet kan man konstatera att SFL i viss grad tjänat som förebild beträffande förvaltningsbestämmelserna. På många punkter är emellertid lösningarna olika. När det gäller reglerna om etablering av fastighetssamverkan är frånvaron av ett samlat synsätt påtaglig. Detta gäller bl. a. procedurfrågorna och sättet att säkerställa behövlig koppling mellan samhällsplaneringen och besluten om samverkansetablering. Dessa frågor berör LMV något närmare i det följande.

Enligt LMVs uppfattning bör frågan om samverkanslagstiftningens innehåll och lagtekniska anordnande prövas från här berörda utgångspunkter vid den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendena.

4.1.10 Statens vattenfallsverk: I yttrandet den 21 mars 1977 över fiskevattensutredningens betänkande Fiskevårdsområden (Ds Jo 1976:6) redogjor-

de verket för sina fiskevatten och skälen till att vissa av dessa måste bibehållas under verkets rådighet (jfr. s. 157 i betänkandet). Vattenfallsverket vill ånyo understryka vikten av att där nämnd ensamrätt för verket icke äventyras t. ex. i de fall avelsfiske är anordnat i sådant vatten eller då åtlydnad av domfästa tappningsföreskrifter begränsar möjligheterna till fritidsfiske. Tappningarna och avelsfisket omöjliggör icke fritidsfiske. Tvärtom har verket aktivt medverkat till att vattnen upplåtes åt allmänheten. För ett optimalt samspel mellan tappningar, avelsfiske och annat fiskande fordras emellertid en direkt rådighet från kraftverksägarnas sida över fiskeutövandet.

Förslaget till ny lag om fiskevårdsområden beaktar i viss mån de synpunkter som framlagts från remissinstanser på det tidigare lagförslaget (Ds Jo 1976: 6). Vattenfallsverket anser det värt att eftersträva att formerna för bildandet av fiskevårdsområden förenklas. Härigenom bör antalet fiskevårdsområden öka och om upplåtelse regelmässigt göres som det är tänkt i förslaget förbättras också möjligheterna för fritidsfiske för den stora allmänheten. Reformerna, som alltså i och för sig i många stycken är välmotiverade, ger emellertid också anledning till erinran om risker för rättssäkerheten i vissa fall.

4.1.11 Domänverket: Domänverket ser positivt på förslaget om förenklade regler för bildande av fiskevårdsområde. Inom ramen för förenklat bildningsförfarande skall det dock fortfarande finnas motivation och utrymme för fiskevattensägaren att känna ansvar för hur vattnet utnyttjas. Domänverket förordar ett förenklat förfarande som påskyndar bildandet av fiskevårdsområden, vilket ökar fiskeutbudet samtidigt som det ger ökande möjligheter att tillgodose fiskeklubbars behov av att sköta och vårda fiskevatten. Fiskevårdsområdets stadgar skall i så fall utformas på sådant sätt att driften av området helt eller delvis kan överlämnas till sportfiskeklubb, fiskevårds-, villaägare-, idrottsförening eller annan intresseorganisation. — — — Ökad områdesbildning främjar såväl allmänhetens möjligheter till fiske som fiskevattens vård. För domänverkets del innebär ett påskyndande av områdesbildningar att verket i större omfattning än hittills kan utnyttja de samfällt ägda fiskevattnen och ställa dem till allmänhetens förfogande.

4.1.12 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Utredningen föreslår ett förenklat förfarande för bildande och förvaltning av fiskevårdsområden. Gällande lag om fiskevårdsområden är i vissa avseenden svår att tillämpa. Detta har säkert medfört att det i vissa fall inte varit attraktivt för fiskerättsinnehavarna att bilda fiskevårdsområden. — — — Länsstyrelsen ifrågasätter lämpligheten av att det finns flera institut för förvaltning av fiske. Lagtekniskt bör dock största möjliga anpassning till anläggningslagen (AL) och lagen om förvaltning av samfälligheter (SFL) eftersträvas. I lagen om fiskevårdsområden bör hänvisning till AL i så många fall som möjligt ske. Förvaltningsbestämmelserna bör utgå och ersättas av SFL.

4.1.13 Länsstyrelsen i Östergötlands län: — — — Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att det är angeläget att fiskevårdsområden bildas och att bildandet underlättas så långt som möjligt. Enkelheten får dock inte drivas så långt att rättssäkerhetskraven eftersättes. Mot bakgrund av tidigare förslag till ändrad lagstiftning och synpunkterna härpå (bl. a. länsstyrelsens yttrande 1977-03-25) synes de nu lämnade lagförslagen i stort sett vara väl avvägda. — — —

4.1.14 Länsstyrelsen i Jönköpings län: Utredningen anger att syftet med förslaget till lag om fiskevårdsområden är att tillskapa en modern och ändamålsenlig förvaltningsform för enskilt fiske. Länsstyrelsen, som fattat beslut om bildandet av drygt 50 fiskevårdsområden, kan vitsorda att det finns ett verkligt behov av en sådan förvaltningsform. Som länsstyrelsen angav i sitt yttrande över betänkandet Fiskevårdsområden (Ds Jo 1976: 6) fungerar den nuvarande ordningen med fiskevårdsområden i stort sett väl. En överarbetning av lagreglerna är emellertid påkallad ur bl. a. effektivitets- och kostnadssynpunkt. Förändringar av lagstiftningen bör då i första hand syfta till att stimulera områdesbildningar, varigenom tillgången på fritidsfiskevatten kan ökas och även fler och effektivare fiskevårdande åtgärder kan vidtas. Tillräckliga rättssäkerhetsgarantier måste emellertid samtidigt vara inbyggda i systemet.

4.1.15 Länsstyrelsen i Kronobergs län: Länsstyrelsen anser det ytterst värdefullt att man genom förslaget får väsentligt enklare regler för fiskevårdsområden, så att dessa kan komma till stånd snabbare och billigare. I framtiden bör delägarna i fiskevårdsområdet få pengar över till att göra fiskevårdsinsatser. Det förenklade förfarandet bör också bidra till att det blir större fart på områdesbildandet. Att det i dag är föga populärt att bilda fiskevårdsområden illustreras av att det i länet f. n. finns 23 st. områden bildade medan 11 områden är under bildande. Samtidigt finns det ca 100 fiskevårdsföreningar. En del fiskerättsägare tycks fortfarande sväva i den villfarelsen att de skulle avhända sig äganderätten till fiskevattnet om de går in i ett fiskevårdsområde. Eventuellt borde det i lagtexten klargöras att så inte är fallet.

Länsstyrelsen kan – med vissa invändningar i detaljfrågor varom mera nedan – tillstyrka utredningens förslag till bildande av fiskevårdsområden.

4.1.16 Länsstyrelsen i Blekinge län: Utredningens nu framlagda förslag till lag om fiskevårdsområden innebär att hänsyn i hög grad tagits till de erinringar som bl. a. länsstyrelsen framförde mot det tidigare förslaget. Det förenklade utrednings- och förrättningsförfarande som utredningen nu föreslår kan anses i erforderlig omfattning tillgodose de rättssäkerhetsanspråk som de i fiskevårdsområdet ingående fiskerättsägarna har rätt att ställa. Det förenklade förfarandet medför även en klar kostnadsbegränsning vilket också är till gagn för möjligheterna att i ökad utsträckning bilda fiskevårdsområden.

4.1.17 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Sammanfattningsvis anser länsstyrelsen att olika invändningar kan riktas mot utredningens förslag rörande fiskevårdsområden. Närmare överväganden fordras särskilt i fråga om behandlingen av de fiskerättsfrågor som i praktiken alltid måste få största betydelse. Den positiva medverkan av fiskeintressenterna, som är väsentlig om man skall få till stånd ett väl fungerande fiskevårdsområde, undervärderas av utredningen, som i stället synes överbetona myndigheternas planläggande roll. Denna är på detta område knappast särskilt markerad.

4.1.18 Länsstyrelsen i Malmöhus län: – – – Det nya förslaget har påtagliga fördelar mot gällande lag om fiskevårdsområden genom att möjliggöra snabbare och billigare förfaranden vid bildande av fiskevårdsområde samtidigt som rättssäkerheten beaktats i erforderlig utsträckning. Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslaget till lag om fiskevårdsområden och vill endast göra en del påpekanden beträffande enskilda paragrafer i lagtexten.

4.1.19 Länsstyrelsen i Hallands län: Länsstyrelsen tillstyrker förslagen vad rör bildande av fiskevårdsområden.

4.1.20 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Länsstyrelsen kan i huvudsak ansluta sig till utredningens i förevarande betänkande reviderade förslag. Länsstyrelsen inskränker sig därför nu till att yttra sig på vissa punkter.

4.1.21 Länsstyrelsen i Värmlands län: Tillgången på fiskevatten inom länet är god och något omedelbart behov av ökad tillgång på sådana synes inte föreligga utom i länets västra del. Bildande av fiskevårdsområde kan härvid komma att spela en viss roll. Ett fiskevårdsområdes största betydelse ligger dock däri att det som juridisk person har större möjligheter än en fiskevårdsförening att genomföra mera kostnadskrävande projekt inriktade på fiskevård och service åt de fiskande. Vatten som genom god fiskevård och utbyggd service gjorts attraktiva är av betydelse ur turistsynpunkt.

4.1.22 Länsstyrelsen i Örebro län: Länsstyrelsen finner det framlagda lagförslaget vara väl genomarbetat och att en kommande lagstiftning borde kunna fastställas i enlighet med förslaget.

4.1.23 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Förslaget synes i stort vara ägnat att tillgodose syftet med bildandet av fiskevårdsområden, nämligen att främja ändamålsenligt nyttjande av fiske och god fiskevård och samtidigt innefatta en lämplig avvägning mellan de skilda intressen som har att samverka på fiskets område.

Den förenkling rörande förfarandet ifråga om bildande av fiskevårdsområden som förslaget innebär jämfört med nuvarande lag, särskilt då beträffande det sänkta kravet på fiskerättsutredning, är ägnat att öka bildandet av fiskevårdsområden och att förkorta handläggningstiden. Detta är särskilt angeläget i Kopparbergs län med sina ofta invecklade fastighets- och ägarförhållanden och med hänsyn till att bildandet av flera omfattande fiskevårdsområden redan inletts.

4.1.24 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Sammanfattningsvis innebär det nya lagförslaget en klar förbättring i förhållande till nuvarande lag om fiskevårdsområden och bör underlätta det mycket angelägna bildandet av nya fiskevårdsområden.

4.1.25 Länsstyrelsen i Västerbottens län: Om utvecklingen blir den utredningen föreslår kommer länsstyrelsen att i helt annan utsträckning än nu bli engagerad i bildandet av fiskevårdsområden. Detta ligger också i linje med det ansvar länsstyrelsen redan har för det rörliga friluftslivets utveckling och den regionalpolitiska planeringen. Turismen utgör därvid för delar av länet ett väsentligt inslag och satsningen på fritidsfiske, framför allt i strömmande vatten, är i det sammanhanget betydelsefull. Tillgången på lämpliga sådana områden, som ger den fiskande ett rimligt utbyte är begränsat. Fisket fick i samband med den fysiska riksplaneringen en mycket undanskymd roll. Här finns alltså ett klart planeringsbehov inriktat på hushållning med och utveckling av lämpliga fiskbestånd. Detta kommer att förutsätta fiskevårdsområden för större sammanhängande områden. Fisketurismen är vidare regelmässigt inriktad på handredskap. En planering bör – såsom utredningen uppmärksammat – beakta även detta och även inriktas på sättet för utövande av förekommande enskild fiskerätt.

4.1.26 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att fiskevårdsområden bör tillkomma i ökad omfattning. Det förslag som lagts bör ge bättre möjlighet än tidigare att få till stånd dessa områden. Länsstyrelsen är därför i princip positiv till förslaget. Speciellt glädjande finner länsstyrelsen det vara att utredningen föreslår ett enkelt förfarande då det gäller att fastställa de fiskerättsliga förhållandena. Just oklarheten beträffande dessa förhållanden och kostnaderna för att utreda desamma har hittills utgjort en effektiv spärr mot bildande av fiskevårdsområden.

4.1.27 Centralorganisationen SACO/SR: Planering och skötsel av ett större vattenområde kommer att kopplas till yrkesfiske-licensområden och fiskevårdsområden enligt betänkandets förslag. Om bildandet av fiskevårdsområden går långsamt inom vissa områden eller längs vissa kustavsnitt innebär detta en fördröjning av genomförandet av en riktig fiskevård. Information till den fiskande allmänheten och till övriga berörda om sambandet mellan administrativa åtgärder och den biologiska effekten av riktig fiskevård i fiskevattnet är därför utomordentligt angelägen om förståelse för de föreslagna åtgärderna någonsin skall kunna skapas.

[SACO-SR] tillstyrker – – – statsbidragsgivningen till bildandet av fiskevårdsområden. Det förenklade förfarandet som föreslås tillstyrks under förutsättning att rättssäkerheten garanteras.

4.1.28 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Förbundens bestämda uppfattning är – – – att den bästa ordningen för förvaltning av fiskevatten är fiskevårdsområden. I förslaget till lag om fiskevårdsområden tillskapas en möjlighet att kunna bilda fiskevårdsområden, även om en majoritet av fiskevattenägarna icke så önskar (9 §, 2 st.). Vid sådant tvångsbildande anser förbunden dock, att fiskevårdsområdet endast skall omfatta handredskapsfisket. Förbunden understryker, att de är positivt inställda till en förenklad och effektivare lagstiftning inom detta område i det syfte som utredningen anger. Förbunden är emellertid av den bestämda uppfattningen, att för att syftet med de nya lagförslagen skall få avsedd effekt, en positiv inställning och en positiv vilja erfordras att medverka från majoriteten av fiskevattenägarnas sida.

Vidare bör man ha klart för sig, att inom vårt avlånga land finns mycket betydande vattenområden med måttligt eller svagt fiske, där möjligheterna till effektiva fiskevårdsåtgärder är starkt begränsade. Detta utgör enligt förbundens mening ytterligare ett belägg för att fiskevattenägarnas positiva inställning är nödvändig.

4.1.29 Landstingsförbundet: – – – Beträffande förslaget till ett förenklat förfarande vid bildandet av fiskevårdsområden samt bidrag till deras bildandekostnader har landstingsförbundet intet att erinra.

4.1.30 Skogsindustriernas samarbetsutskott: Enligt utskottets uppfattning erbjuder fiskevårdsområde i många fall den bästa formen för samordning och förvaltning av fiskerätter, där flera ägare och skifteslag är inblandade.

Nuvarande lag om fiskevårdsområde har enligt medlemsföretagens uppfattning i stort sett fungerat tillfredsställande vid bildande av sådant område; förvaltningsformen har även som regel kunnat accepteras av fiskerättsägarna. Den kritik som uttalats i sammanhanget gäller främst tidsutdräkten och kostnaden för fiskerättsutredningar.

Även om det i och för sig är önskvärt att tillvägagångssättet vid bildande av fiskevårdsområde kan rationaliseras, är SISU ej berett att tillstyrka de förslag som utredningen framlagt i sådant syfte. Av skäl, som närmare redovisas i bilagda promemoria, utarbetad av lantmätaren Arvid Bondeson, SCA, anser SISU att framlagda förslag till ny lagstiftning angående fiskevårdsområden ej bör läggas till grund för fortsatt diskussion och beslut. Tills vidare kan nu gällande lagstiftning bibehållas i oförändrat skick.

4.1.31 Svenska kommunförbundet: Under de senaste decennierna har fritidsfisket utvecklats till en fritidsaktivitet av betydande omfattning. Det finns därför anledning att samhället på olika vägar skapar bästa möjliga förutsättning för fritidsfisket. Styrelsen tillstyrker därför utredningens förslag till förenklingar i lagen om bildande av fiskevårdsområden. Den föreslagna lagstiftningen bör stimulera till att det bildas fler fiskevårdsområden. Förslaget innebär också att nuvarande fiskevårdsföreningar på ett enkelt sätt kan omvandlas till fiskevårdsområden. Därigenom får den stora grupp fritidsfiskare som saknar egna fiskevatten ökade möjligheter att fiska.

4.1.32 Sveriges fiskares riksförbund: SFR är positiv till bildande av fiskevårdsområden, vilka kan upplåta vatten för såväl yrkes- som fritidsfiske, men anser att nuvarande bestämmelser är att föredraga. SFR vill dock ej motsätta sig förslaget om förenklat förfarande under förutsättning att bildande av fiskevårdsområden föregås av omröstning. Vid förrättningen bör sålunda en majoretet av närvarande fiskerättsinnehavare rösta för bildande av område.

4.1.33 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Enligt förbundets uppfattning är det av utomordentlig vikt att enskilt fiske kan ställas till allmänhetens förfogande genom en vettig organisationsform. Fiskevårdsområdet är – väl organiserat och rätt utnyttjat – en från såväl biologisk som juridisk synpunkt god organisationsform. Angeläget är emellertid att inte en krånglig lagstiftning försvårar och fördyrar bildandet av fiskevårdsområde, vilket hittills varit fallet.

Utredningen har enligt förbundets mening lyckats att väsentligt förenkla den nuvarande lagstiftningen utan att rättssäkerheten därigenom behövt eftersättas. Positivt är bl. a. förslaget om ett enklare förfarande vid fiskerättsutredning samt att förrättningsmannen själv kan fatta beslut om bildande. Vidare att opinionsvillkoret utformats efter förebild från bl. a. fastighetsbildningslagen – – –

Förbundet tillstyrker således förslaget till lag om fiskevårdsområde vilken bör möjliggöra ett väsentligt enklare förfarande och en avsevärd reducering av förrättningskostnaderna såväl för delägare som för samhället.

4.1.34 Tjänstemännens centralorganisation: – – – Ett förenklat förfarande för bildande av fiskevårdsområde föreslås med möjlighet att erhålla statsbidrag till bildandekostnaderna i den mån fiskevårdsområdet har för avsikt att upplåta fiske åt allmänheten. Härigenom skapas bättre förutsättningar för fiskeupplåtelser i sådant enskilt vatten, där någon fiskerätt som omfattar fiske med handredskap inte föreligger. Detta gäller enskilt vatten längs södra ostkusten samt allt inlandsvatten med undantag av de stora sjöarna.

4.1.35 Svenska skogsarbetareförbundet: – – – Vi vill – – – anknyta till hovrättens tidigare remissyttrande, där hovrätten påpekade att det bör finnas en fiskeorganisation, som både kan bedriva rationell fiskevård och som kan se till att fisket utövas på ett sätt som motsvarar rådande värderingar i samhället. Varken de hittillsvarande fiskevårdsområdena, fiskevårdsföreningarna eller samfällighetsförvaltningarna motsvarar enligt hovrätten dessa krav. Hovrätten anser att fiskeförvaltningen bör omspänna stora områden, exempelvis en hel ådal. Den synpunkten anser vi vara värd att beakta när man skall revidera nuvarande lagar och förordningar.

4.1.36 Sveriges jordägareförbund: Sveriges Jordägareförbund är i huvudsak positivt till utredningens förslag i denna del. Bildandet av fiskevårdsområden tillhör de viktigaste åtgärderna för att främja fisket och bör därför stödjas.

Förbundet vill dock understryka att det ej bör få komma i fråga att tvångsvis bilda fiskevårdsområde mot fiskerättsägarnas vilja utan att det allmänna helt klart har dokumenterat ett synnerligt behov härav. Detta bör komma till klart uttryck i lagstiftningen.

4.2 Bildande av fiskevårdsområde

4.2.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: *Fiskerättsförteckning.* Om utredningens förslag likväl genomförs torde man också kunna godta att beslut om bildande föregås av en äganderättsutredning som bara är preliminär (s. 152). Emellertid kan det ifrågasättas om det är mycket vunnet med en äganderättsutredning som inte är fullständig. Den utredning som hittills krävts ligger ju till grund inte bara för länsstyrelsens beslut om bildande utan också för delägarnas omröstning. I det senare fallet torde det vara ofrånkomligt att ha tillgång till en delägarförteckning som är ej endast preliminär.

Kostnaderna för bildande. Initiativ till bildande av fiskevårdsområde kan enligt förslaget tagas, förutom av fiskerättsägare, av fiskenämnd och kommun (10 §). Fiskevårdsområde skall kunna bildas utan att någon majoritet därför finns bland delägarna. Uteslutet är ej att fiskevårdsområde bildas utan samtycke från någon enda delägare. Ja det kan t. o. m. genom länsstyrelsens föreslagna rätt att föranstalta om överprövning av förrättningsmannens beslut inträffa att fiskevårdsområde bildas, trots att inte vare sig delägarna, förrättningsmannen, fiskenämnden eller kommun önskar det (46 §). I samtliga dessa fall skall delägarna åläggas att svara för förrättningskostnaderna.

Hittills har statsbidrag för viss del av kostnaden för bildande av fiskevårdsområde kunnat utgå. Så skall enligt förslaget kunna ske även i framtiden dock endast om fiskevårdsområdet "förbinder" sig att sälja fiskekort. Också om sådan förbindelse skulle lämnas är det dock inte meningen att rätten till statsbidrag skall vara lagfäst. Med tanke på att förutsättningarna för bildande i förslaget är helt annorlunda än i den gällande lagen anser hovrätten att bestämmelsen om att delägarna ensamma skall bära hela förrättningskostnaden inte kan kvarstå oförändrad i en lag som i övrigt utformas enligt förslaget. Även bidragsbestämmelserna i lagen måste anpassas till det nya läget.

4.2.2 Hovrätten för nedre Norrland: *Fiskerättsförteckning.* Utgångspunkten för utredningens förslag är att delägarnas inställning till frågan, om

fiskevårdsområde skall bildas, mäts på annat sätt än genom röstning med delaktighetstal. Om denna utgångspunkt också blir vägledande vid lagens slutliga utformning, synes den modell för äganderättsregistrering som utredningen föreslagit vara tillfyllest från rättssäkerhetssynpunkt.

Utredningen anför att förrättningsmannen enligt föreslagen metod utan nämnvärd insats kommer att få en uppfattning om den relativa storleken av de olika fastigheternas fiskerätt. Hovrätten vill i sammanhanget understryka vikten av att uppgifterna klart anges i fiskerättsförteckningen även om de skulle sakna betydelse vid själva bildandet. En sådan sammanställning ger nämligen delägarna en översiktlig bild av styrkeförhållandena inom området och kan tänkas få den verkan att framdeles krav ej reses på fullständig fiskerättsutredning.

Lantmätaren Lars-Göran Loré har i bilaga till utredningen redovisat den metod som utredningen sedan anslutit sig till. Enligt Loré innehåller den preliminära förteckningen normalt alla fiskerättsbärande fastigheter med undantag för eventuella avsöndringar och avstyckningar som har fiskerätt. Risken för att förteckningen innehåller fastigheter som saknar fiskerätt kan antas inskränka sig till de fall då då skattetalsfastighetens hela fiskerätt har överlåtits utan att skattetalet har överförts. Så kan ha skett i samband med avstyckning. Utredningen nämner inte att även andra kategorier faller utanför förteckningen, nämligen de grupper som upptas i 4 och 5 §§ i lagförslaget. Som en ytterligare rättssäkerhetsåtgärd kunde övervägas att i fiskerättsförteckningen nämna beskrivna felkällor.

Vad gäller utredningskostnaderna anmärker hovrätten att förteckningens kvalitet ofta väsentligt skulle kunna höjas, om den tilläts ingå som ett led i den komplettering av fastighetsregistret som för närvarande pågår.

Fiskevårdsområde och samernas fiskerätt. Vad först avser fiske inom de områden som anvisats för samernas uteslutande begagnande innebär den föreslagna ordningen att möjlighet formellt öppnas för kränkningar av samernas i 25 § rennäringslagen förbehållna rätt till fiske. Därjämte försvinner samernas nuvarande möjlighet att med stöd av 32 § rennäringslagen förhindra att bli helt utestängda från fiske, i och med att fisket inlemmas i ett fiskevårdsområde. Samernas möjlighet att göra sig gällande vid fiskestämman kommer, oavsett storleken av kronans och samernas vatteninnehav, att inskränka sig till en enda röst. Det kan därför inte bortses från risken för att majoritetsbeslut fattas i strid mot samernas intressen. Visserligen finns enligt den föreslagna lagen möjlighet till röstning efter andelstal, men sådant förfarande förutsätter medverkan av andra delägare. Vidare kan samerna såsom delägare föra talan enligt 49 §. Om samernas intressen skall tillgodoses på ett tillfredsställande sätt, bör detta därför ske redan då grundreglerna för området vid bildandet skall fastställas. Samerna äger enligt förslaget inte formellt delta i själva förrättningen. Deras intressen föreslås bli företrädda av lantbruksnämnden. Enligt hovrättens mening bör samerna ges en annan och starkare ställning vid förrättningen. Detta skulle stå i bätre överensstämmelse med den fiskerätt som tillerkänts dem och det inflytande som de i dag kan öva med stöd av 32 § rennäringslagen. (Jfr hyresgästorganisationens ställning enligt 18 och 19 §§ anläggningslagen.)

När det gäller spörsmålet om vem som efter bildandet av fiskevårdsområdet skall företräda fisket delar hovrätten utredningens inställning. Inför rennäringslagens tillkomst diskuterades vem som skulle svara för nyttjanderättsupplåtelserna ovan odlingsgränsen. Därvid avvisades en framställning av Samernas Riksförbund om att samebyarna själva skulle svara för alla slag av nyttjanderättsupplåtelser i dessa trakter. Som skäl för förslaget

åberopades att en samisk förvaltning i praktiken inte skulle kunna utformas så att den innefattade tillräckliga garantier för att övriga befolkningsgruppers intressen blev tillgodosedda i skälig omfattning (prop. 1971: 51 s. 132). Med hänsyn till vad som i dag gäller och vad som föreslås gälla om delägares inflytande i fiskevårdsområden torde sådana och liknande argument svårligen kunna åberopas mot vad som nu föreslås.

Utredningens förslag, att samerna genom avtal skall kunna avstå från sin fiskerätt inom områden nedanför odlingsgränsen och renbetesfjällen, inger inte några betänkligheter. Med hänsyn till beskaffenheten av den rätt som samerna sålunda avhänder sig kunde dock möjligen övervägas en tidsbegränsning av avtalets giltighet, förslagsvis tio år.

Förfarandet. Det system som föreslås kan – – – knappast beskrivas som ett renodlat förrättningsförfarande. Det är snarare en blandning av myndighets- och förrättningsmannaförfarande. De överväganden som ankommer på länsstyrelsen innan och stundom efter det direktiv meddelats till förrättningsmannen verkar i allmänhet komma att vara lika omfattande som enligt det förslag som presenterades i delbetänkandet. Det är därför tveksamt om några ekonomiska fördelar eller tidsvinster av betydenhet står att vinna genom det nya systemet. I förhållande till nuvarande lag ger systemet förmodligen en möjlighet att förkorta tiden mellan förrättningssammanträdet och själva beslutet. Denna tidsvinst torde emellertid ofta gå förlorad av den ökade tid som kommer att åtgå för länsstyrelsens inledande granskning och förordnande samt förrättningsmannens samråd i planfrågor. Även om länsstyrelsen skall verka för att området står i överensstämmelse med rådande planering på fiskets område, kan dock handläggningstiden begränsas, om länsstyrelsen endast anger de minimikrav som anses böra uppställas (se härom mera i nästa avsnitt). Hovrätten accepterar därför systemet, även om det i många fall inte kommer att innebära att handläggningstiden minskar i jämförelse med nuvarande ordning.

Hovrätten anförde i förra remissomgången – – – att det kunde förekomma flera fall där delägarkretsen inom området är utredd samt att det då saknades skäl att tillgripa kungörelsesedelgivning. Kostnaden för kungörelsedelgivning kan, om delägarkretsen är förhållandevis liten, komma att vida överstiga kostnaden för ordinär delgivning. Föreskriften om kallelse bör därför inte ges den föreslagna kategoriska utformningen.

I förslaget nämns inte något om vad som skall ske med sådan tvistig fiskerätt som icke kan avgöras genom fastighetsbestämning. Exempel på sådan kan vara tvist mellan arrendator och ägare i fråga om vem som skall företräda fisket.

12 §. Paragrafens sista stycke kan utgå. De krav som där uppställs torde ändå komma att beaktas av länsstyrelsen.

Villkoren för bildande. Det handlingsutrymme som direktiven ger förrättningsmannen är begränsat. I vissa fall förefaller detta kunna leda till icke önskade resultat. Om sakägarna exempelvis inte anser sig kunna acceptera det förslag till grundregler om nyttjande som förrättningsmannen framlägger och planmyndigheten ej ger avkall på sina krav kan följden bli att något fiskevårdsområde överhuvud inte kommer till stånd, oaktat det tänkta området är lämpligt ur fiskevårdssynpunkt. Hovrätten anser att denna och liknande frågeställningar bör beaktas av såväl den direktivutfärdande myndigheten som planmyndigheterna. Det måste starkt understrykas att planläggning på fiskets område inte får bli något självändamål. Rent allmänt bör därför direktiven begränsas till att ange de absoluta minimikrav som från allmän synpunkt uppställs på det tänkta området. Härige-

nom får förrättningsmannen stor frihet att beakta enskilda intressen vid förrättningen.

En ofta ansenlig sakägarkrets, kanske inom sig förespråkande vitt skilda lösningar på olika problem, kan stundom komma att ställa förrättningsmannen på svåra prov vid tillämpningen av den föreslagna metoden för opinionsmätning. Vad gäller grundreglernas innehåll är det en besvärlig uppgift att avgöra vilka omständigheter som skall beaktas och vilka som skall lämnas utan avseende. Rena fiskevårdsskäl, exempelvis behov av från fiske fredade områden, torde ofta vara värda beaktande liksom de som åberopas av yrkes- eller binäringsfiskare. Avvägningen blir svår när det gäller att bedöma styrkan i andra typer av argument. Somliga fiskerättsägare hävdar måhända, som skäl mot själva områdesbildningen eller mot förslaget om grundregler, att de har ett i deras tycke berättigat krav att för husbehovsfiske eller rekreation få nyttja den egna fiskelotten. Deras ekonomiska intresse av en upplåtelse väger måhända mycket lätt mot dessa önskemål. Andra åter, kanske de som samtidigt är i besittning av de mest attraktiva vattnen eller strandremsorna, menar kanske att de inte anser sig behöva ens mot ersättning tåla det intrång och den nedsmutsning som kan bli följden av upplåtelse till en vid krets personer. Sådana och andra invändningar skall förrättningsmannen ta hänsyn till när han slutligen utformar sitt beslut, som även skall tillgodose allmänna intressen. Följderna av ett "felaktigt" avgörande kan bli att en negativ anda sprids redan från början och att förutsättningarna för ett givande samarbete inom området spolieras. Även om erfarenhet finns från förrättningsverksamhet enligt andra lagar hade det varit värdefullt om dessa avvägningsfrågor motivledes berörts. Anledningen till att så ej sker kan möjligen vara att samhällsintressena och andra förhållanden varierar så starkt att en precisering på förhand av de argument vid vilka avseende normalt bör fästas ansetts vara av mindre värde. Hovrätten vill dock understryka vikten av att den faktiska opinionen inte åsidosätts vid prövningen.

1 §. Utredningen har, i syfte att undanröja påstådd oklarhet i uttryckssättet "fiske i vatten med flera delägare", fylligare beskrivit de objekt som kan bli föremål för områdesbildning. I sista stycket sägs att "Fiskevårdsområde får ... bildas av en fastighet med flera delägare". Denna formulering ger utrymme endast för samägda "i jordeboken upptagna fiskerier, varmed äganderätt till grunden ej är förenad" (Jmf JP 10 § och 5 § lag 24.5.1895 om vad till fast egendom är att hänföra). Under angivna punkt kommer med den valda formuleringen inte att inrymmas det fiske som tillhör en "vanlig" samägd fastighet. Sådana fastigheters fiske kommer inte heller att kunna hänföras till den föregående punkten. Lämpligen bör sista punkten få följande utformning: "... bildas av fiske som tillhör eller utgör endast en fastighet om denna har flera delägare".

8 §. Paragrafens sista punkt kan utgå.

Kostnaderna för bildande. Förslaget om fördelningen av kostnaderna bygger på tanken att delägarna själva skall svara för bildandekostnaderna. Under avsnitt 9.2.2 redogör utredningen för hur statsbidragsbestämmelserna lämpligen bör utformas. Hovrätten motsätter sig utredningens förslag därvidlag och vill hävda att om kostnaderna bestrids av allmänna medel skulle det stimulera till bildande.

Om hovrättens synpunkter i kostnadsfrågan skulle beaktas, saknas behov av bestämmelser om kostnadsfördelning. Skulle däremot huvudprincipen överensstämma med utredningens förslag, finner hovrätten att en uppmjukning bör ske beträffande sökandens skyldighet att bestrida kost-

nad för förrättning som inte lett till beslut om bildande. Som ett skäl för den föreslagna regeln kan möjligen andras att den föranleder den enskilde att på egen hand mäta opinionen innan han ger in sin ansökningshandling. Å andra sidan kan sägas att risken för att allmänna medel skulle komma att brukas för behandling av helt grundlösa ansökningar torde vara försumbar genom den förprövning som Länsstyrelsen gör redan innan kostnader av betydelse hunnit uppstå.

4.2.3 Kammarrätten i Jönköping: *Fiskerättsförteckning.* Förslaget i lagen om fiskevårdsområden att slopa en fullständig fiskerättsutredning innebär en viss försämring ur rättsäkerhetssynpunkt. Mot detta får vägas fördelen med avsevärt minskade kostnader vid det föreslagna förenklade förfarandet. Kammarrätten anser att förslaget uppfyller sådana krav ur rättssäkerhetssynpunkt att det kan accepteras.

4.2.4 Centralnämnden för fastighetsdata: *Fiskerättsförteckning.* Koordinatregistret inom fastighetsdatasystemet omfattar idag mer än hälften av landets fastigheter. Hela landet planeras vara koordinatregistrerat 1985. I koordinatregistret finns alla levande fastigheter och alla levande registrerade samfälligheter. I registret finns för varje enhet uppgift om bl. a. centralpunktskoordinat samt hänvisning till registerkartblad. Genom att koordinatregistret förs med hjälp av ADB kan samkörning ske med andra register såsom inskrivningsregister och fastighetstaxeringsregister.

Nuvarande regler för bildande av fiskevårdsområden förutsätter en fullständig fiskerättsutredning, vilket innebär ett omfattande arbete för att få fram både delägande fastigheter och deras delaktighet. Enbart undantagsvis finns fiskesamfälligheter upptagna i fastighetsregistren. Delaktighetsredovisning saknas nästan helt. Någon radikal ändring på detta förhållande kan inte heller förutses de närmaste åren. Fiskevattensutredningen föreslår också i kostnadsbesparande syfte ett regelsystem som endast kräver förteckning över de delägande fastigheterna. Vidare föreslås att förteckningen skall upprättas på ett förenklat sätt. Det är i detta sammanhang CFD anser att koordinatregistret på olika sätt kan utnyttjas för att hålla utredningskostnaderna nere. Erfarenhetsmässigt är rätten till fiske oftast samfällt för en eller flera byar (primärt skifteslag). Utredningarna kan därför inledas på två olika sätt när koordinatregistret används. Det ena innebär att fastighetsregistermyndigheternas (FRM) kopia av koordinatregistret (koordinatlistan) används. Koordinatlistan är ständigt ajourhållen genom FRMs försorg. Genom att kopiera koordinatlistan erhålls enkelt ett underlag för att upprätta fiskerättsförteckningen.

Det andra sättet innebär att alla levande fastigheter inom det primära skifteslagets gränser maskinellt skrivs ut på en förteckning. Detta kan ske med hjälp av befintliga rutiner vid CFD. Denna förteckning kan sedan utgöra underlag för det fortsatta utredningsarbetet.

Efter det att ovanstående underlag kompletterats på sätt som föreslås i betänkandet till en förteckning över berörda fastigheter kan denna användas som indata till system vid CFD. Från fastighetstaxeringsbanden hämtas taxerade ägare och deras adresser samt efterhand som inskrivningsregistret införes lagfarna ägare och deras adresser. Med hjälp av systemet kan framställas listor med informationen sorterad både på fastighetsbeteckning och ägare samt adressetiketter. Kostnadsbesparingar gentemot tidigare manuella metoder har konstaterats i praktiskt arbete.

4.2.5 Kammarkollegiet: *Fiskevårdsområde och samernas fiskrätt.* Utredningens reviderade förslag till ny LOFO öppnar viss möjlighet att "områden som blivit anvisade till samernas uteslutande begagnade" – varmed avses kronomarkerna ovan odlingsgränsen i Lappland och renbetesfastigheterna i Jämtlands län – skall kunna ingå i fiskevårdsområde, nämligen då blandad ägarstruktur föreligger. Vatten med blandad struktur förekommer dels i gränslinjen till odlingsgränsen och renbetesfjällen, men dels också i viss utsträckning ovan odlingsgränsen. En samordning av formerna för fiskeutövningen i dessa gemensamt ägda vatten har länge varit ett önskemål. Kollegiet tillstyrker därför att reformen genomförs men får samtidigt framföra ett par erinringar mot förslagets utformning.

Ifrågavarande vatten förvaltas av lantbruksnämnderna. Dessa vatten disponeras – såsom framgår av bil 3 till betänkandet – på olika sätt beroende på deras speciella betydelse för rennäringsutövarna. En del vatten är förbehållna för samernas eget fiske, andra upplåts till allmänheten, varjämte blandformer förekommer. Denna ordning är till stor del en följd av bestämmelserna i 32 § RL om upplåtelse av rätt till fiske. Härför förutsättes, utom annat, att upplåtelse kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln eller besvärande intrång i samernas egen fiskeutövning. Dessa krav måste ovillkorligen också gälla vid prövning av om sådant vatten kan anslutas till fiskevårdsområde. Detta bör på något vis komma till uttryck i LOFO. Största avseende måste fästas vid vad lantbruksnämnden och samebyn anser i frågan om anslutning. Bildande av fiskevårdsområde får således t.ex. inte leda till anhopningar av en fritidsfiskande allmänhet inom för renskötseln känsliga områden.

Enligt förslaget förutsättes – genom ett nytt tredje stycke till 31 § RL – att sameby beträffande sin rätt till fiske i övrigt inom renskötselområdet (nämligen enskilt vatten ovan odlingsgränsen samt allt vatten nedom odlingsgränsen inom lappmarkerna) skall kunna ingå avtal, varigenom samebyn helt eller delvis avstår från att nyttja fisket. Med hänsyn till renskötselinstitutets mycket speciella natur – i näringen ingående birättigheter såsom jakt och fiske kan sålunda inte av den enskilde näringsutövaren överlåtas på annan! – bör vid bildande av fiskevårdsområde enligt kollegiets mening också här största avseende fästas vid vad lantbruksnämnden anser om avtalets förenlighet med rennäringens intressen. Även detta bör komma till klart uttryck i LOFO. (Hänvisningen i förslagets 2 § 3 st LOFO till 31 § 2 st RL torde rätteligen avse 31 § 3 st.)

Om område som blivit anvisat till samernas uteslutande begagnande får ingå i fiskevårdsområde skall, enligt förslagets 6 § LOFO, sameby inom vars område fisket är beläget anses som delägare enligt LOFO. Kollegiet får erinra om att samebyn inte är ensam rättighetshavare vad gäller fisket inom samebyns område. Enligt 34 § RL gäller sålunda att avgift som utgår för upplåtelse av bl.a. rätt till fiske skall fördelas mellan samefonden och samebyn enligt bestämmelser som meddelas av regeringen. (Bestämmelserna återfinns i 3 § rennäringskungörelsen 1971:438.) Med hänsyn inte minst härtill bör ifrågavarande vatten inte företrädas av samebyn utan av lantbruksnämnden.

Villkoren för bildande. Det viktigaste ur fiskerättsägarens synvinkel måste vara att bildandet av ett fiskevårdsområde framstår såsom fördelaktigt för honom och hans meddelägare. Är det tveksamt om ett dylikt resultat kan uppnås, bör det vara förståeligt om hans inställning förblir tämligen ljum – i all synnerhet om hans kostnadsansvar för områdets bildande skärps. Det befogade i att det allmännas nytta – ibland till synes

kanske även på bekostnad av den enskilde fiskerättsägarens motsvarande gagn – så starkt betonats i förslaget kan därför ifrågasättas. Befaras kan att de nuvarande fiskevårdsföreningarnas medlemmar ingalunda kommer att begära att få föreningarna ombildade till fiskevårdsområden i så stor utsträckning som utredningen synes förutsätta. Möjligt är att de föredrar att i första hand söka anlita någon av de alternativa lösningar som anvisas i 1973 års lag om förvaltning av samfälligheter. Mellan allmänna och enskilda intressen kan på grund härav konflikter tänkas uppkomma som inte alltid blir så lätta att lösa.

Det kan mot bakgrund av det nu anförda finnas skäl att mildra det kategoriska kravet enligt lagförslagets 8 § på överensstämmelse med den kommunala och regionala planeringen. Det allmänna planeringsintresset bör bli tillräckligt tillgodosett genom en föreskrift av innebörd att tillkomsten av ett begärt fiskevårdsområde inte bör få verka försvårande på framtida områdesbildningar inom ramen för den kommunala och regionala planeringen. Ifrågasättas kan också om det är befogat att kräva att fiskerättsägare som motsätter sig att ett fiskevårdsområde bildas måste anföra "beaktansvärda skäl" för sin ståndpunkt. Om en allmän opinion bland fiskerättsägarna motsätter sig tillkomsten av ett fiskevårdsområde, borde redan detta förhållande kunna sägas utgöra ett fullgott skäl för att området inte bör tillskapas. "Beaktansvärda skäl" förekommer emellertid på motsvarande ställen även i annan lagstiftning såsom t. ex. i 5 kap 5 § fastighetsbildningslagen 1970: 988 och 7 § anläggningslagen 1973: 1149. Såvitt framgår av förarbetena till fastighetsbildningslagen (tredje lagutskotten 1970: 35 s 140) har man genom att använda detta uttryck främst velat framhålla att uppenbart ohållbara skäl inte får hindra angelägna företag. Lydelsen på denna punkt av lagförslagets 9 § bör därför kunna godtagas. Den närmare tolkningen av begreppet får överlämnas åt rättstillämpningen.

Kostnaderna för bildande. Förenklingarna av förfarandet bör föranleda att förrättningskostnaderna minskar, vilket i och för sig bör stimulera fiskerättsägarna till att ta initiativ till bildandet av fiskvårdsområden. – – – Till skillnad mot vad som nu gäller föreslås – – – att bidrag skall kunna utgå till fiskevårdsområden, endast under den förutsättningen att de förbinder sig att sälja fiskekort till allmänheten eller på annat sätt sörja för att fisket upplåtes till allmänheten.

Utredningens motiv till förslaget att skärpa fiskerättsägarnas kostnadsansvar är uppenbarligen att söka utöka allmänhetens möjligheter till fritidsfiske. Fiskerättsägarnas intresse att genom upplåtelser av skilda slag medverka härtill bör dock kunna stimuleras på andra vägar. Oavsett fiskerättsägarnas uttalade inställning vid tidpunkten för tillkomsten av ett nytt fiskevårdsområde bör likväl som regel bildandet av området utgöra en god förutsättning för att sådana upplåtelser på sikt skall kunna komma till stånd. Något bärande skäl föreligger knappast att skärpa fiskerättsägarnas kostnadsansvar i förhållande till vad som nu gäller.

4.2.6 Statskontoret: *Kostnaderna för bildande.* Utredningens förslag till förenklad fiskerättsutredning bör göra det möjligt att till rimliga kostnader åstadkomma nödvändig samverkan mellan fiskerättsägarna. Denna bedömning förutsätter emellertid att antalet besvär inte blir alltför stort. Besvär skall kunna anföras bl. a. mot förrättningsmannens beslut om hur kostnaderna för förrättningen skall fördelas mellan fiskerättsägarna. Med hänsyn till att beslut om kostnadsfördelningen skall grundas på en skäligheetsbedömning finns det risk för att besvär om kostnadsfördelningen blir

vanligt förekommande. För att undvika ett omfattande arbete med prövning av besvär om kostnadsfördelningen är det enligt statskontorets mening önskvärt att riktlinjer utarbetas för kostnadsfördelningen.

Kostnaderna för förrättning och fiskerättsutredning skall enligt utredningens förslag betalas av delägarna i den mån kostnaderna inte täcks av bidrag. Statskontoret ansluter sig till denna princip. Utredningen har beräknat att kostnaden för bildandet av fiskevårdsområde normalt kan uppgå till 30–40 kr per fastighet. Statskontoret finner det sannolikt att kostnaden för debitering och inkassering i många fall kommer att överstiga detta belopp. Mot denna bakgrund ifrågasätter statskontoret om inte statsbidraget bör utgå med 100%, när det från allmän synpunkt är angeläget att fiskevårdsområde bildas.

4.2.7 Riksrevisionsverket: *Fiskerättsförteckning.* RRV tillstyrker förslaget till förenklad fiskerättsutredning i samband med bildande av fiskevårdsområden. – – –

Kostnaderna för bildande. – – – RRV har inget att erinra mot de föreslagna reglerna för att bestrida kostnaderna vid bildande av sådana områden, dvs. att samtliga kostnader skall bestridas av delägarna.

4.2.8 Lantbruksstyrelsen: *Fiskevårdsområde och samernas fiskerätt.* Utredningens förslag till lag om fiskevårdsområde innebär små möjligheter för en fiskerättsägare att motsätta sig att fisket i en sjö eller inom en del därav intas i fiskevårdsområde. Detta gäller även möjligheten att förhindra majoritetsbeslut om dispositionen av fisket inom området. Spärr mot upplåtelse av fiske gäller bara om visst fiske är av väsentlig betydelse för delägares försörjning.

I vissa fall kan upplåtelse av fiskerätt med därav följande verksamhet på och vid vattnet medföra olägenheter för renskötseln som den inte är skyldig att tåla.

Med hänsyn härtill synes det enligt lantbruksstyrelsens mening vara nödvändigt med särregler för detta område, lämpligen utformade så att statens vatten inte skall kunna ingå i fiskevårdsområde utan medgivande av lantbruksnämnden genom dess rennäringsdelegation och efter samråd med berörd sameby.

Medlem i sameby kan ha fiskerätt även i vatten som ej ägs av staten. Hur stor andel i det enskilda fisket deras fiskerätt är har dock inte preciserats. Detta måste enligt lantbruksstyrelsens mening klarläggas.

Förslaget om att sameby ensam skall företräda staten som fiskerättsägare i fiskevårdsområde kan lantbruksstyrelsen inte biträda då långsiktiga bedömningar kan stå i konflikt med kortsiktiga. Lämpligast synes vara att lantbruksnämnden efter samråd med samebyn företräder statens fiske.

Utredningens förslag om att i fiskevårdsområde skall kunna ingå även statens vatten ovan odlingsgränsen tillstyrks. Med hänsyn till rennäringslagens bestämmelser och den speciella status dessa vatten har måste dock den förvaltande myndigheten ges vetorätt beträffande vattnens anslutning till fiskevårdsområde samt statens fiskerätt företrädas av förvaltande myndighet.

4.2.9 Fiskeristyrelsen: *Fiskerättsförteckning.* För att bilda fiskevårdsområden enligt LOFO krävs fullständig fiskerättsutredning med delaktighetsberäkning. Kostnaderna för dessa utredningar är mycket höga och har starkt bidragit till den ansökningskö för statsbidrag, som för närvarande finns. – – –

Fiskeristyrelsen tillstyrker förslaget om förenklad fiskerättsutredning. Som grund för detta ställningstagande får styrelsen särskilt framhålla följande. Det är ett viktigt samhälleligt intresse att landets fiskevatten kan vårdas och förvaltas på ett ändamålsenligt sätt (jfr det förslag till målformulering som styrelsen föreslår under avsnitt 6). Tillkomsten av fiskeområde inverkar inte på äganderätten till fisket varjämte det bör observeras att anslutning av viss eller vissa fastigheters fiske kan ske i efterhand. Förebilder till den förenklade fiskerättsförteckningen finns i annan lagstiftning där den såvitt bekant har fungerat tillfredsställande. Kostnadsutvecklingen för de fullständiga utredningarna förskräcker; styrelsen som under senare år betalat ut omkring 200 000 kr i statsbidrag årligen från de s. k. vattenavgiftsmedlen, utdömda enligt 2 kap 10 § vattenlagen har under innevarande års fem första månader fått in statsbidragsansökningar på sammanlagt omkring 1 Mkr, motsvarande ca 650 – 700 000 kr i statsbidrag. Tillgängliga medel förslår inte att täcka dessa, samtidigt som en än högre anstormning är att förvänta. Till bilden hör också, att fiskevattensutredningen föreslår fortsatt bidragsgivning av allmänna medel – – –. Förslaget ställer sig visserligen dyrare än 1976 års förslag – såväl för samhället som för den enskilde – men den gjorda avvägningen fyller enligt styrelsens mening rimliga krav och äventyrar inte rättssäkerheten.

Fiskevårdsområde och samernas fiskerätt. Fiskenämnden i Västerbottens län har i sitt yttrande upplyst, att ägandeförhållandena ofta är mycket splittrade i vattnen ovan odlingsgränsen. Upplåtelse är därför svår att genomföra och fiskevården kan bli eftersatt. Nämnden menar att utredningens förslag gör det möjligt att bättre nyttja dessa vattenområden för fritidsfiske. Fiskenämnden i Norrbottens län anser att fiskeområden ovan odlingsgränsen torde aktualiseras endast i enskilda vatten och s. k. blandade vatten. Dessa är oftast belägna nere i skogslandet i närheten av tätorter och vägar varför de är utsatta för ett särskilt tryck från fritidsfiskarnas sida. Detta motiverar enligt nämnden att fiskevården i vattnen intensifieras. I huvuddelen av vattnen torde intresset från de renskötande samernas sida att bedriva fiske vara begränsat uppger nämnden, liksom att fiske i de mindre av dessa vatten endast bedrivs i undantagsfall som komplement till rennäringen. Också fiskeriintendenten i övre norra distriktet finner det positivt att fiskeområde kan bildas ovanför odlingsgränsen.

Fiskeristyrelsen kan ansluta sig till de synpunkter som framförts från den lokala fiskeriadministrationen såvitt avser inrättande av fiskeområde även ovanför odlingsgränsen. I motsats till den uppfattning fiskenämnden i Norrbottens län anfört anser styrelsen det därvid självklart, att den sameby, inom vars område fisket är beläget, skall anses som delägare enligt lagen.

Fiskenämnden i Västerbottens län ser det som angeläget att samebyarna medverkar till ett utökat fritidsfiske genom att begagna sig av möjligheten att avstå från fiske nedanför odlingsgränsen. Denna fiskerätt kan nämligen enligt nämnden motverka de enskilda fiskerättsägarnas intresse av att vidta fiskebefrämjande åtgärder. Nämnden i Norrbottens län anser att fiskeområde i enskilt vatten bör kunna bildas utan särskilda avtal med samebyarna. För att skydda rennäringens intressen föreslår nämnden att sameby inte bör bli bunden av fiskeområdets bestämmelser med mindre dessa godkänts av lantbruksnämndens rennäringsdelegation. Lantbruksnämnden förutsätts därvid samråda med respektive sameby och på så sätt kunna verka för enhetlighet inom hela länets renskötselområde.

Konsekvenserna av att sameby på föreslaget sätt skall kunna avtala bort

sin lagstadgade rätt till fiske är enligt fiskeristyrelsens mening inte tillräckligt väl belysta. Styrelsen menar, att man bör utgå från att samerna utövar sin lagliga rätt till fiske under erforderligt hänsynstagande till fiskevårdens och berörda parters – däribland fiskeområdena – berättigade intressen. Avtalsmomentet ingår visserligen som ett integrerande led i utredningens förslag i övrigt. Det oaktat är styrelsen inte för närvarande beredd att tillstyrka förslaget i denna del.

Det senast sagda innebär, att styrelsen tills vidare inte anser sig kunna biträda den mening som fiskenämnderna i de nordligaste länen framfört. Om förslaget likväl skulle realiseras nu bör samebyn och ej lantbruksnämnden också i dessa fall anses som delägare.

Förfarandet. Utredningen föreslår, i motsats till 1976 års förslag, att fiskeområde skall bildas vid förrättning. Förslaget tillstyrkes genomgående av de nämnder och intendenter som yttrat sig hit eller lämnas av dem utan erinran. Det nu framlagda förslaget medför sannolikt en större administrativ apparat och mer krångel än det tidigare. Fiskeristyrelsen biträder dock förslaget.

Villkoren för bildande. Fiskeristyrelsen instämmer i utredningens uppfattning, att s. k. frifiske liksom fiske på allmänt vatten på samma sätt som enligt LOFO inte bör ingå i fiskeområde med tanke på de svårigheter som kan uppstå att avväga allmänna intressen mot enskilda– – –.

När det gäller den geografiska omfattningen av de fiskevårdsområden som bildats enligt LOFO finns högst väsentliga skillnader. Grovt sett kan man säga att områdena i landets södra delar är små och ofta omfattande endast enstaka sjöar medan de i mellersta och norra Sverige vanligen är större och ibland kommuntäckande. Fördelarna med små respektive stora områden är av olika slag. För de större områdena talar främst, att de blir administrativt enklare och underlättar den faktiska fiskevården samtidigt som de gör det enklare för den kortköpande allmänheten. Å andra sidan finns det, som utredningen framhållit, en risk för att alltför stora områden spolierar det engagemang från fiskerättsägarnas sida som hittills och i framtiden måste utgöra en förutsättning för en effektiv verksamhet inom områdena. Detta talar för områden av mer begränsad omfattning. Mycket viktigt i sammanhanget är, att områdena inte endast kommer att omfatta delar av sjöar och vattendrag, utan att det tillses att fiskeribiologiskt riktiga avgränsningar eftersträvas.

Lokala variationer måste alltid förekomma. De skillnader som råder idag mellan områdenas omfattning i södra och övriga Sverige kan dock inte alltid anses rationellt motiverade. Övervägande skäl talar enligt styrelsens mening för att så stora områden som möjligt skapas. Detta kommer att bli av särskild vikt i de kustområden, där inlösen av fisket ej föreslås ske utan där utredningen i stället föreslagit en frivillig linje.

De nuvarande variationerna söder/norr indikerar för övrigt enligt styrelsens mening ett starkt betonande av lagförslagets 8 §. Enligt denna paragraf får fiskeområde bildas endast om det står i överensstämmelse med kommunal och regional planläggning på fiskets område eller, om sådan planläggning saknas, ej kan antagas försvåra kommande planläggning. Vid en sådan övergripande planläggning bör som en målsättning gälla att fiskeområdena får så stor omfattning som möjligt. I detta arbete har fiskenämnderna en central ställning – redan idag har de enligt sin instruktion att verka för bildande av fiskevårdsområden.

Fiskeområde skall enligt utredningens förslag bildas, om inte ägarna till det fiske som avses ingå i området mera allmänt motsätter sig områdesbild-

ningen och har beaktansvärda skäl för det– – –. Vissa farhågor har uttalats för att det föreslagna opinionsvillkoret skulle kunna leda till godtycke vid tillkomsten av fiskeområde. Då det enligt fiskeristyrelsens mening finns all anledning förmoda, att de av länsstyrelsen förordnade förrättningsmännen inte låter sig påverkas av ovidkommande faktorer bör dessa farhågor ej lägga hinder för genomförande av lagförslaget. Härtill kommer att förebilder redan finns i etablerad lagstiftning rörande fastighetssamverkan. Styrelsen tillstyrker därför förslaget i denna del.

Utredningens förslag innehåller också en undantagsbestämmelse som innebär att opinionsvillkoret kan bortfalla om bildande av fiskeområde bedöms som synnerligen angeläget från allmän synpunkt. Om denna undantagsregel i något fall anses tillämplig skall detta enligt utredningen framgå av förrättningsmannens förordnande.

Fiskeristyrelsen vill i enlighet med utredningen understyrka att undantagsregeln måste tillämpas med försiktighet. I sällsynta fall kan den dock ha sitt berättigande.

Kostnaderna för bildande. Kostnaderna för bildande av fiskeområde bör enligt utredningens mening liksom enligt nuvarande LOFO betalas av delägarna i den mån de inte täcks av särskilda bidrag. Eftersom delaktigheten i området inte är bestämd genom fiskerättsutredning med delaktighetsberäkning föreslås att kostnaderna fördelas efter skälighet.– – – Det vore olyckligt om den föreslagna skälighetsfördelningen av kostnaderna skulle verka hämmande på takten att bilda fiskeområden. Enligt styrelsens mening behöver man dock inte befara en sådan utveckling då det säkerligen går att mot bakgrund av utredningens material och exempelvis lantmäteriverkets erfarenheter i olika fastighetsbildningssammanhang finna en någorlunda lättillämpad schablon för kostnadsfördelningen. Styrelsen tillstyrker därför utredningens förslag.

Styrelsen har– – – antytt att kostnadsutvecklingen för bildande av fiskeområde måste brytas. En kort bakgrund till det nuvarande läget kan här vara på sin plats.

Då lagstiftningen om fiskevårdsområden infördes ansåg man att det allmänna borde bidra till täckande av kostnaderna eftersom det var ett allmänt intresse att fiskevårdsområden kom till stånd. För att inte belasta riksstaten, valde man dock att låta bidragen utgå av fiskeavgifter som utdömts enligt 2 kap 10 § vattenlagen för fiskets befrämjande i landet. Samtidigt påpekades att frågan om det allmännas stöd till fiskevårdsområdena i vissa delar av landet kunde komma i ett för områdena gynnsammare läge om ett då aktuellt förslag om lokala fiskevårdsavgifter genomfördes.

Förslaget om fiskevårdsavgift genomfördes aldrig. Fritidsfiskeutredningen aktualiserade frågan på nytt i sitt betänkande SOU 1968:13. Ej heller denna gång infördes sådan avgift. Finansieringen av verksamheten sker därför på samma sätt nu som 1961, detta trots de i grunden genomgripande förändringar som annan lagstiftning föranlett. Styrelsen tänker därvid främst på ändringarna i lagen om rätt till fiske som genomfördes 1974 i samband med den nya lagen om förvaltning av samfälligheter. I det sammanhanget konstaterades (prop 1973:160 s 478) att de nya lagreglerna kunde befaras medföra att fiskekortsförsäljningen genom fiskevårdsföreningarnas försorg skulle upphöra under en tid, vilket skulle resultera i att fritidsfisket skulle bli lidande i en utsträckning som borde förhindras. Ej heller denna gång ställdes dock några nya ekonomiska resurser till förfogande.

De första åren efter 1961 utgick blygsamma belopp till förättningskostna-

derna. Bidragen var då maximerade till 50 % av kostnaderna. From budgetåret 1969/70 kan i särskilda fall upp till 80 % utgå i bidrag. Kostnadsökningen var dock till en början inte särskilt stor, men under de senaste åren har bidrag på över 200000 kr årligen utgått i hård konkurrens med andra angelägna verksamheter som finansieras via fiskeavgifterna. För närvarande – efter blott fem månader av året – finns ansökningar på sammanlagt ca 1 Mkr vilket omräknat i en genomsnittlig procentsats kring 70 gör bidrag på ca 700000 kr. Finansieringssystemet kan härigenom sägas ha brutit samman.

Genom det nya lagförslagets utformning beräknar utredningen att förrättningskostnaderna ska bli betydligt lägre än idag. Kostnaden för statsbidrag har uppskattats till sammanlagt ca 15 Mkr, innebärande en minskning på omkring samma belopp.

Fiskeristyrelsen finner ej anledning till erinran mot utredningens bedömning av medelsbehovet. Utredningen har utgått från ett femårigt genomförande av lagförslaget, d. v. s att kostnaderna per år skulle komma att uppgå till ca 3 Mkr. Ett genomförande i den takten skulle dock enligt styrelsens mening kräva en sådan massiv insats av medel och personal att det förefaller rimligare att utgå från en period på 10 år med ett årligt statsbidragsbelopp över statsbudgeten på sammanlagt omkring 1,5 Mkr i dagens penningvärde.

Lagen (1973:1156) om ändring i lagen (1950:596) om rätt till fiske bör anpassas till den av styrelsen förordade tiden för genomförande av reformen.

Utöver dessa direkta kostnader för verksamheten tillkommer emellertid indirekta kostander för statsverket. Kostnderna hänför sig till dels fiskenämnderna som instruktionsmässigt har att verka för bildande av fiskevårdsområden, dels länsstyrelsernas befattning med verksamheten. I normalfallen bör förrättningsmännen vara lantmäterisakkunniga, varför även lantmäteriverket kommer att beröras.

I detta sammanhang får fiskeristyrelsen kraftigt understryka att ett större antal förrättningsmän ges erforderlig utbildning för att kunna verka. Styrelsen kan nämlingen konstatera, att brist på välutbildade förrättningsmän har bidragit till den hittills låga takten när det gällt att bilda fiskevårdsområden. Det bör vara en naturlig uppgift för styrelsen att i samarbete med lantmäteriverket lägga upp en lämpligt inriktad utbildning.

Stor vikt bör också läggas vid att nå ut med information till fiskerättsägare, kommuner och andra intressenter för att den nya lagen, till skillnad mot LOFO, inte skall bli till "döda" paragrafer.

Kostnaderna för utbildning av förrättningsmän och information kan beräknas till ca 100000 kr.

4.2.10 Statens naturvårdsverk: *Villkoren för bildande.* I Förslag till Lag om fiskevårdsområden, § 2 andra stycket bör enligt verkets mening tillfogas att fiskevårdsområde ej får omfatta fiske inom naturreservat om det strider mot reservatets syfte.

4.2.11 Statens lantmäteriverk: *Fiskerättsförteckning.* – – – Olika meningar torde fortfarande råda om i vilken omfattning fiskerättsutredningar bör föregå bildandet av fiskevårdsområden. Det bästa vore naturligtvis om fullständiga utredningar kunde göras redan vid bildandet. Det föreliggande förslaget är emellertid uttryck för en avvägning. Det gäller att finna en metod som gör det möjligt att lösa bildandefrågorna ganska snabbt men

ändå tillräckligt säkert. Den nu föreslagna lösningen synes kunna tillgodose detta syfte.

Som LMV påpekade vid förra remissbehandlingen och som också förutses i betänkandet måste man räkna med att behov av utredning om vilka som är delägare kan uppkomma under förvaltningsskedet. Med utgångspunkt från de föreslagna reglerna angående omröstning, som innebär att omröstning i vissa fall skall ske efter andelstal, kommer ibland också att behövas utredning om storleken av vars och ens innehav. För att de nu berörda fiskerättsutredningarna skall kunna bedrivas så rationellt som möjligt har LMV påbörjat och kommer att fortsätta visst metodikutvecklingsarbete. Detta bör också innefatta frågan om hur man på enklaste och billigaste sätt skall hålla upprättade fiskerättsförteckningar aktuella med hänsyn till löpande förändringar i fråga om äganderätt och fastighetsindelning.

Förfarandet— — —. Det har i många sammanhang när det gäller markanvändningsfrågor m. m. visat sig ändamålsenligt att upprätthålla en funktionell och organisatorisk åtskillnad mellan planering och genomförande. De samhällsplanerande uppgifterna har lagts på organ som är förtroendevalda eller har förtroendemannaanknytning medan de plangenomförande uppgifterna har lagts på andra organ, som då kan vara tjänstemannaorgan. En sådan uppgiftsfördelning har visat sig vara ändamålsenlig därför att den skapar förutsättningar för effektivitet på båda nivåerna och därför att den ger en klar fördelning av ansvaret. Enligt LMVs uppfattning är det rationellt att fortsätta att utveckla detta mönster— — —. LMV stöder från dessa utgångspunkter de i betänkandena redovisade strävandena att förbättra planeringen inom fiskevården, jaktvården och naturvården regionalt och kommunalt.— — — Bestyren med samverkansbesluten och kontakterna med sakägarna i samband därmed bör i överensstämmelse med samma synsätt förläggas till ett genomförandeorgan, inrättat för sådana uppgifter. Det är inte ändamålsenligt att lägga dessa i stor utsträckning praktiska och rutinberoende göromål på länsstyrelsen. Den genomförandeinstans som bör komma i fråga är fastighetsbildningsmyndigheterna, som därvid bör samarbeta med t. ex. fiskevårdsorganisationen och jaktvårdssakkunniga, vilket kan ske såväl samrådsvis som på basis av sådana bestämmelser om biträde av sakkunniga som finns i FBL (fastighetsbildningslagen) och AL (anläggningslagen) och som bör tas in också i lagstiftningen om fiskevårdsområden och jaktvårdsområden. Att länsstyrelsen förordnar förrättningsman i varje särskilt fall är inte rationellt. Om uppgiften i stället läggs på en myndighet skapar man förutsättningar för rationell arbetsmetodik och arbetsfördelning.

I den mån den behövliga samhällsplaneringen inte ges sådan fristående form som nyss förordats måste de planmässiga bedömningarna i stället ske inom ramen för genomförandeproceduren. Lösningen kan därvid bli av sådant slag som nu föreslås för fiskevårdsområdena och täktsamverkan. I båda dessa fall innebär de framlagda förslagen att den materiella tillåtlighetsprövningen helt eller i huvudsak förläggs till länsstyrelsen, varefter den återstående prövningen sker hos förrättningsinstansen, som avslutar med ett samverkansbeslut. En sådan handläggningsordning är enligt LMVs uppfattning sämre än den förut skisserade modellen, men måste godtas om en lösning enligt denna modell inte kan komma till stånd.— — —

När det gäller den närmare avgränsningen mellan länsstyrelsens och genomförandeinstansens uppgifter i materiella prövningsfrågor kännetecknas förslagen av att genomförandeinstansen inte getts något manöverut-

rymme alls i dessa frågor, vilka helt lagts i länsstyrelsens hand. Med ledning av erfarenheter från andra sammanhang kan man säga att det är praktiskt fördelaktigt om beslutskompetensen fördelas så att ett visst utrymme för jämkningar finns hos genomförandeorganen inom ramar som dras upp av de samhällsplanerande organen. De föreliggande förslagen är från denna synpunkt inte helt rationellt uppbyggda.

Frågan om tidpunkt från vilken fiskevårdsområde äger bestånd (21 §) och tidpunkt då stadgar antas och styrelse utses (32 §) samt frågan om registrering av fiskevårsområde har i förslaget lösts annorlunda än vad som gäller i motsvarande avseende för vägförening och för samfällighetsförening som bildas i anslutning till förrättning enligt AL eller FBL. Det är tveksamt om något står att vinna genom dessa avvikelser. Det bör rimligen gå snabbare och bli billigare att komma igång om ordinarie styrelse utses redan i anslutning til förrättningen. Registreringen hos länsstyrelsen behöver inte ta lång tid, särskilt som fastighetsbildningsmyndigheterna kan lämna service när det gäller att ställa i ordning och sända in registreringshandlingarna.

4.2.12 Statens vattenfallsverk: *Villkoren för bildande.* Vattenfallsverket bör vid prövningen av frågan om fiskevårdsområdets tillkomst ges tillfälle att yttra sig redan vid den prövning länsstyrelsen enl. förslaget har att göra om det ansökta fiskevårdsområdet står i överensstämmelse med regional och kommunal planläggning. Det är nödvändigt att lagregeln om fiskevårdsområdes planöverensstämmelse kompletteras på sådant sätt att domar i vattenmål inte äventyras genom att kraftverksägare förlorar rådigheten över fiske som är nödvändigt för verkställigheten.

4.2.13 Domänverket: *Villkoren för bildande.* Domänverket har inget att erinra mot utformningen av § 8 och 9. då urkopplingen av opinionsvillkoret skall tillgripas endast i undantagsfall anser dock domänverket att detta bör markeras tydligare än som nu är fallet. Andra stycket i § 9 bör enligt domänverkets mening därför avslutas på följande sätt: "....., om regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer fastställer att det från allmän synpunkt är synnerligen angeläget att fiskevårdsområdet bildas.".

4.2.14 Länsstyrelsen i Stockholms län: *Fiskerättsförteckning.* Erfarenheten från undersökningssammanträden med sakägare i vattenmål särskilt i frågor om skada på enskilt fiske gör att det från länsstyrelsens sida måste ifrågasättas om förslaget i förevarande stycke är särskilt välbetänkt. Erfarenheten är nämligen den, att även om man har en vederbörligen upprättad och med sakägarna kommunicerad fiskerättsutredning som underlag för sammanträdet, framkommer vid detta en mängd mer eller mindre löst grundade fiskerättsanspråk, som är mycket besvärliga både att redovisa, lokalisera och eljest hantera. Handläggningsmetodiken beträffande fiskerättsutredningar är således enligt länsstyrelsens uppfattning olämplig och ägnad att fördröja och därmed även fördyra förrättningen.

Länsstyrelsen vill därför förorda att fiskerättsutredning normalt skall upprättas som förberedelse till förrättningssammanträdet, men med möjlighet för förrättningsmannen att i klara och enkla fall underlåta detta. Betänkandets metodik innebär, förutom de nyss antydda komplikationerna under förrättningsarbetet, stora risker för att länsstyrelserna får en stor utredningsbörda i besvärsledet. Och ju sämre utredningsunderlaget är

desto större är risken för besvär. Ett annat skäl för fullständig fiskerättsutredning i inledningsskedet av förrättningen är kravet på bestämning av sakägarkretsen.

4.2.15 Länsstyrelsen i Uppsala län: *Fiskerättsförteckning.* Länsstyrelsen vill i huvudsak instämma med utredningen i fråga om behovet av utredning av fiskerätt före beslut om bildande av fiskevårdsområde. Fiskerätt är inte sällan så svårt att utreda att kostnaderna härför inte står i skäligt förhållande till fiskerättens värde. En reglering efter viss förebild av lagen om äganderättsutredning och legalisering synes därför vara befogad. I praktiken torde det dock ofta anses lämpligt att delaktigheten utreds redan under förrättningen. Erforderliga föreskrifter för att arbetet härmed inte skall tillåtas fördyra förrättningen torde tillhöra de planerade anvisningarna till ledning för förrättningsman.

Förfarandet. Det föreslagna förfarandet synes vara grundat på att endast länsstyrelsen ansvarar för prövning av allmänna intressen medan förrättningsmannen endast får ett begränsat ansvar. Detta har lett till en detaljreglering som måste tynga förfarandet. Enligt länsstyrelsens erfarenhet kan ett väsentligt större ansvar anförtros förrättningsinstansen, i synnerhet som länsstyrelsen utser förrättningsman och kan förordna om överprövning.

Villkoren för bildande. Förslaget är i hög grad ägnat att tillgodose det allmännas intresse av att fiskevårdsområden bildas och att dessa förses med grundregler för fiskets utnyttjande som tillgodoser det allmännas intresse. Måhända kan det förhållandet att fiskerättsägarnas intresse har fått en till synes kärv behandling i förslaget motverka detta syfte. I praktiskt handlande torde det vara svårt att tillskapa fiskevårdsområde för att bereda en vidare krets möjlighet att fiska mot en stark ägareopinion i fiske som tillhör flera olika ägare. Den i förslagets 9§ andra stycket intagna undantagsregeln från opinionsvillkoret, som kan uppfattas som ett alltför långt tillgodoseende av allmänt intresse, synes knappast vara motiverat av praktiska behov och bör utgå.

Kostnaderna för bildande. Den föreslagna förenklingen av förrättningsförfarandet är sakligt motiverad och ägnad att hålla nere kostnaderna för att bilda fiskevårdsområde. Sett ur enskild synpunkt torde det emellertid komma att uppfattas som inkonsekvent att kostnaderna i princip skall betalas av delägarna, i synnerhet när fisket inte är avsett att nyttjas kommersiellt. Det är därför väsentligt att statsbidrag kan utgå. Enligt länsstyrelsens mening bör en konsekvens av det föreslagna förfarandet vara att kostnaderna inte skall fördelas mellan delägarna, i varje fall inte för bildande av fiskevårdsområde som huvudsakligen uppbärs av allmänt intresse. Kostnaderna bör, i den mån de inte täcks av bidrag, kunna debiteras fiskevårdsområdet och förskotteras av länsstyrelsen.

4.2.16 Länsstyrelsen i Södermanlands län: *Fiskerättsförteckning.* – – –
Förslaget om förenklad fiskerättsutredning bör i princip tillstyrkas. – – –

Förfarandet. Förrättningarna försvåras och fördyras av oenhetliga regler t ex när det gäller kallelseförfarande. Det är ekonomiska och praktiska skäl som främst talar för en anpassning till AL (anläggningslagen) och SFL (lagen om förvaltning av samfälligheter). Det finns där färdiga rutiner att bygga på. Också för sakägare och allmänhet är det en fördel med en i olika sammanhang enhetlig lagstiftning.

En mindre lämplig konstruktion synes vara att länsstyrelsen, samtidigt

som förrättningsman utses, jämväl skall kunna meddela undantag från opinionsvillkoret i 9 § 1 st i den föreslagna lagen om fiskevårdsområden. Besvär över förrättningsmannes beslut avgörs ändå i första instans av länsstyrelsen.

Villkoren för bildande. — — — Motivationen bland delägarna i ett fiskevårdsområde är betydelsefull för dess verksamhet. Genom att låta fiskerättsinnehavarna även i fortsättningen få rösta om bildande av fiskevårdsområde kan fövaltningen av ett sådant område komma att gagna fisket i landet. Länsstyrelsen vill därför starkt understryka att bildande av fiskevårdsområden skall föregås av omröstning. Förslagsvis skulle en omröstning kunna ske på följande sätt: "Vid omröstning har varje delägare en röst. De som med samäganderätt äger en eller flera fastigheter har gemensamt en röst. Om minst en femtedel av de närvarande röstberättigade delägarna begär det, skall röstning ske efter delaktighetstal."

4.2.17 Länsstyrelsen i Östergötlands län: *Förfarandet.* För att rationalisera handläggningen vid bildandet av fiskevårdsområden är det lämpligt att direkt utgå från att fastighetsbildningsmyndighet bör vara förrättningsman och att ansökan om förrättning görs direkt dit.

Villkoren för bildande. Den föreslagna modellen för fiskerättsutredning synes ändamålsenlig. Länsstyrelsen vill dock ifrågasätta om ersättandet av omröstning efter delaktighetstal med en opinionsmätning bland kända fiskerättsägare uppfyller kraven på rättssäkerhet. Enskilda fiskerättsägares intressen kan komma att förbises. Den enskilda rätten måste ges betryggande garantier. Länsstyrelsen föreslår därför att det i lagen om fiskevårdsområden klart fastläggs att fiskevårdsområden i regel inte skall omfatta annat än fiske med handredskap. Skall fiskevårdsområde omfatta annat fiske fordras samtycke av fiskerättsägaren. Särskilt viktigt är det med en strikt gränsdragning mellan handredskapsfiske och övrigt fiske då fiskevårdsområden bildas för områden där värdefullt fiske med icke handredskap förekommer, exempelvis fasta ålfisken vid kusten.

4.2.18 Länsstyrelsen i Jönköpings län: *Fiskerättsförteckning.* I enlighet med sina tilläggsdirektiv har utredningen föreslagit en förenklad form av fiskerättsutredning, vars resultat benämns fiskerättsförteckning. Denna utredning bedöms kunna utgöra tillräcklig grund för att, på det sätt förslaget anger, mäta delägarnas inställning till frågan om bildande av fiskevårdsområde. Häri delar länsstyrelsen utredningens bedömning. En fiskerättsutredning enligt det nu rådande mönstret har emellertid — eftersom den utgör ett hjälpmedel under förvaltningen av området, såsom vid ekonomiskt mera omfattande satsningar på fiskevårdande åtgärder — ett vidare användningsområde än att bara utnyttjas vid bildande av fiskevårdsområde. Detta framgår bl a av att ett flertal fiskevårdsföreningar valt att låta utföra fiskerättsutredningar utan att direkt ha syftat till en områdesbildning. I många fall känner alltså fiskerättshavarna ett behov av att ha en tillförlitlig utredning med delaktighetsberäkning till förfogande. Det är svårt att se hur detta berättigade behov praktiskt och framför allt ekonomiskt skall kunna tillgodoses inom den föreslagna lagstiftningens ram. Fråga är om man inte på något sätt bör möta den efterfrågan på kompletta fiskerättsutredningar som länsstyrelsen antar finns.

Förfarandet. Utredningens förslag att fiskevårdsområden skall bildas vid en förrättning gillas av länsstyrelsen. Med hänsyn till den vikt, som förslaget lägger vid den lokala och regionala planeringen på fiskets områ-

de, framstår det som naturligt att länsstyrelsen också i fortsättningen har ett avgörande inflytande vid områdesbildningen. Det kan emellertid i sammanhanget övervägas om det inte vore lämpligt att låta hela förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde ske hos en och samma myndighet, som då skulle vara förrättningsmyndighet efter förebild i flera nyare lagar på fastighetsrättens område. Eventuellt skulle härigenom kunna vinnas vissa fördelar, såsom exempelvis en snabbare handläggning. Detta skulle då få vägas mot att man mister den direkta förbindelsen i länsstyrelsen mellan den tilltänkta fiskeplanläggningen och områdesbildandet. I bifogad PM, som upprättats inom länsstyrelsens lantmäterienhet, anförs ytterligare synpunkter på frågan om fastighetsbildningsmyndigheten som förrättningsmyndighet vid bildande av fiskevårdsområden. Det bör också uppmärksammas vad som i nämnda PM anförts angående möjligheterna till fastställelse av fiskerättsförteckningen och ändringen i den.

I länsstyrelsens yttrande över betänkandet fiskevårdsområden förordades att delgivningslagens regler i sin helhet blev tillgänliga i fråga om kallelse till förrättningssammanträde. Länsstyrelsen menar fortfarande att vissa fördelar skulle uppnås genom den lösningen. Man skulle exempelvis få till stånd en samstämmighet med reglerna i fastighetsbildningslagen, anläggningslagen och ledningsrättslagen vilket skulle vara en effektivitetsvinst, eftersom det i praktiken ofta kommer att vara samma förrättningsmän som handhar de olika instituten på fastighetsrättens område. Dessutom skulle man få en kostnadsbesparing. Med "ortstidning" avses oftast ett flertal tidningar. Annonskostnaderna kan då uppgå till betydande belopp. Om antalet fiskerättsägare är begränsat kommer kungörelsekostnaderna att dra anmärkningsvärt stor del av förrättningskostnaderna. I de fall samtliga fiskerättsägare är kända – t ex genom att fullständig fiskerättsutredning finns eller samfällighetsförteckning till jordregistret upprättats eller fastighetsregistret innehåller erforderliga uppgifter – kan ordinär delgivning (3 § 1 st DelgL) ställa sig betydligt billigare.

Kostnaderna för bildande. En följd av att det vid bildandet av ett fiskevårdsområde endast krävs en förenklad fiskerättsutredning är att kostnaderna för förrättningen enligt förslaget skall fördelas efter skälighet. I många fall måste det här uppstå tveksamhet och tvist vid kostnadsfördelningen. Även för detta fall vore det önskvärt om delägarna, när de så önskar, har en möjlighet att i stället lägga en delaktighetsberäkning till grund för fördelningen. Om ändå en skälighetsbedömning måste göras bör det i lagförarbeten eller på annat sätt ges vissa riktlinjer för hur en sådan bedömning ska göras.

4.2.19 Länsstyrelsen i Kronobergs län: *Fiskerättsförteckning.* Stor enighet råder om att den fiskerättsutredning som idag utförs av förrättningsmannen i regel är onödigt omfattande med hänsyn till den begränsade rättsverkan som den har. Utredningens metod att begränsa officialutredningen till framställning av en preliminär förteckning över fiskedelägande fastigheter och till prövning av senare framställda anspråk på fiskerätt bör i allmänhet tillfredsställa rimliga krav på rättssäkerhet inför områdets bildande. Vid fördelning av förrättningskostanden liksom under förvaltningen kommer delägarna emellertid stundom att begära omröstning efter delaktighet. Om de då ej kan nå den tillräckliga majoritet som delaktighetstalen kräver måste en fullständig fiskerättsutredning göras i efterhand. Det blir då, enligt utredningen, i stället delägarna själva som får bekosta denna fullständiga fiskerättsutredning. Länsstyrelsen anser att det kan bli mycket

kostsamt för delägare att begära omröstning efter delaktighet. Det kan därför i vissa fall vara motiverat med statsbidrag även i dessa fall.

Förfarandet. Länsstyrelsen utser i regel fastighetsbildningsmyndighet, – specialenheten i länet – att vara förrättningsman. Det har visat sig vara ändamålsenligt. Utredningarna är mycket gedigna och det krävs sällan några kompletteringar. Likväl anser länsstyrelsen det vara fördelaktigt att även i fortsättningen ha möjlighet till självständig prövning om annan förrättningsman har den kunskap och erfarenhet som uppdraget kräver. Om specialenheten belastas med alltför många förrättningar kan väntetiden bli lång. Finns då t ex möjlighet att utnyttja t ex en pensionerad lantmätare finns det tidsvinster att göra.

Länsstyrelsen ser med tillfredsställelse att utredningen föreslår att besvär ej skall få anföras självständigt över valet av förrättningsman.

Enligt 15 § lagförslaget skall förrättningsmannen utfärda kungörelse, vari fiskerättsägarna kallas till sammanträde. Däri skall bl a intagas föreläggande för "okända fiskerättsägare" att senast vid sammanträdet anmäla anspråk på fiskerätt. Länsstyrelsen anser att lagtexten bör ändras så att dessa anspråk skall anmälas senast en vecka före sammanträdet. Förrättningsmannen skulle då få tid att bättre granska framställda yrkanden. Fiskerättsförteckningen skulle också bli korrektare och sammanträdestiden kunde minska.

Villkoren för bildande. Länsstyrelsen anser att det föreslagna opinionsvillkoret är ett steg i rätt riktning för att underlätta bildandet av fiskevårdsområden. Enligt utredningens förslag bortfaller emellertid opinionsvillkoret om bildande av fiskevårdsområde bedöms som synnerligen angeläget från allmän synpunkt. Om undantagsbestämmelsen vad gäller opinionsvillkoret är tillämplig, skall detta dessutom framgå av förrättningsmannens förordnande. Utredningen har visserligen framhållit att denna möjlighet kommer att utnyttjas endast i undantagsfall. Även om så blev fallet finns det enligt länsstyrelsens uppfattning ej tillräckliga skäl för att sätta opinionen ur spel. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget i denna del.

4.2.20 Länsstyrelsen i Kalmar län: *Fiskerättsförteckning.* Länsstyrelsen tillstyrker förslaget i denna del.

Förfarandet. Utredningens förslag innebär en viss begränsning av officialinitiativet. Enligt nuvarande tillämpningsföreskrifter 5 § äger fiskeriintendenten rätt inge ansökan om områdesbildning. Då emellertid denne äger att vid fiskenämnds sammanträde väcka frågor om förrättning, tillstyrkes förslaget.

Villkoren för bildande. Som anförts inledningsvis saknas i stort sett den kommunala och regionala planeringen på fiskets område. Länsstyrelsen finner det därför angeläget att en sådan planering kommer till stånd.

– – – Länsstyrelsen vill – – – särskilt framhålla vikten av att, i fall där opinionsvillkoret ställs mot allmänna intressen, det allmänna verkligen dokumenterar att åtgärden är synnerligen angelägen.

Kostnaderna för bildande. Då delaktighetstal som regel ej kommer att framräknas vid bildandet, kan fördelning av kostnaderna efter delaktighet ej som nu läggas till grund för kostnadsfördelningen. Detta kan leda till tvistigheter vid den fördelning enligt skälighetsprincipen, som framstår som kvarvarande alternativ. Om däremot en fullständig fiskerättsutredning förelåg behövde en sådan situation aldrig uppstå.

Länsstyrelsen anser vidare, att om fiskevårdsområde bildas med det huvudsakliga syftet att tillgodose allmänhetens fritidsfiskeintressen, statsbidrag bör utgå med minst belopp enligt gällande normer.

4.2.21 Länsstyrelsen i Blekinge län: *Förfarandet.* I 21 § förslaget till lag om fiskevårdsområde anges att fiskevårdsområde skall äga bestånd från den dag stadgar och styrelse finns för området. För att tillgodose kravet på klarhet hos avtalsslutande parter m fl i frågan om vid vilken tidpunkt fiskevårdsområde blir juridisk person och därmed behörig att förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter anser länsstyrelsen att registrering av fiskevårdsområdet bör ske innan det erhåller nämnda rättsliga status.

Villkoren för bildande. Med de lokala olikheter som fisket har i skilda delar av landet anser länsstyrelsen det nödvändigt att förutsättningarna för att rätt vårda och utnyttja fisket som naturresurs först utreds och vägs in i översiktlig kommunal och regional planläggning på fiskets område. I en sådan planering kan sådana faktorer som fiskevattenkvalitet, naturliga fiskemöjligheter, artförekomst, fisketryck och förutsättningar för bildande av fiskevårdsområde närmare kartläggas. Länsstyrelsen anser att en sådan planläggning med bred förankring på lokal och regional nivå inte blott kommer att medföra en gynnsam utveckling såvitt avser bildande av fiskevårdsområden utan även utgör en förutsättning för en sådan utveckling. Olika berörda intressenters uppfattningar kan i en sådan planläggning vägas samman och beaktas med hänsyn till de förhållanden som under planeringsperioden förväntas råda i kommunen och regionen. Tillkomsten av en sådan planläggning bör därför påskyndas och på alla sätt stödjas.

För en god hushållning med den naturresurs som fisket utgör – varvid med hushållning här avses såväl vård som nyttjande – är det angeläget att alla av fisket berörda intressenter samverkar. Förutsättningarna för en sådan samverkan kommer, enligt länsstyrelsens mening, väl att kunna tillgodoses genom tillämpningen av det förslag till organisationsform för fiskevård och -nyttjande som utredningen lämnat samt genom kommunal och regional planläggning på fiskets område. Länsstyrelsen och fiskenämnden bör tilläggas uppgiften att i samråd med kommunerna aktivt verka för att fiskevårdsområden kommer till stånd i den omfattning som förutsätts i planeringen.

Kostnaderna för bildande. I konsekvens med länsstyrelsens avstyrkan av utredningens förslag till inlösen av det rörliga redskapsfisket vid Blekinge läns södra kust (avsnitt 6.2.1.2) vill länsstyrelsen föreslå att det för inlösen beräknade ersättningsbeloppet med avseende på ifrågavarande kuststräcka i stället omdisponeras till förmån för fiskevårdande åtgärder och bildande av fiskevårdsområden.

4.2.22 Länsstyrelsen i Kristianstads län: *Fiskerättsförteckning.* – – – Vid fiskevårdsområdesbildningen kommer frågor om fiskerättsliga förhållanden ofta i blickpunkten. Det kan också ifrågasättas om det är riktigt att vid uppkommen tveksamhet skjuta över frågan om fiskerätt eller ej på den enskilda markägaren.

Förfarandet. Enligt utredningens förslag blir förfarandet i samband med förordnande av förrättningsman mer omständligt än nu. I motsats till utredningen anser länsstyrelsen det inte behövligt att genom särskilda föreskrifter och direktiv reglera förhållandet mellan länsstyrelsen och förrättningsmannen. Erforderliga kontakter bör här kunna ske enkelt och informellt.

Utredningen vill slopa länsstyrelsens nuvarande fastställelseprövning av fiskevårdsområden och ersätta den med besvärsprövning. Härmed synes dock föga vara vunnet. Visserligen fungerar den ordning utredningen föreslagit väl i fråga om annan lagstiftning exempelvis fastighetsbildningslagen.

Emellertid anger utredningen som skäl för sitt förslag främst önskemålet om att med större snabbhet få igång nya fiskevårdsområden. Därtill kan dock sägas att, åtminstone i Kristianstads län, länsstyrelsens handläggningstider genomgående varit korta. De längsta väntetiderna har förelegat hos förrättningsmännen och i kammarrätten. Om fiskerättsutredningarna enligt förslaget görs mer preliminära än hittills finns det risk att rena fiskerättsfrågor, som redan nu dominerar såsom anledning till erinringar, i än högre grad kommer upp i form av besvärsärenden. Och någon möjlighet att helt avvisa någorlunda motiverade fiskerättsanspråk innebär inte heller det nya förslaget, om än detta i högre grad ger möjlighet att begära ytterligare utredning av markägaren.

I motsats till vad som nu gäller eller att fiskeområdesbildningen träder i kraft från den dag beslutet därom vunnit laga kraft föreslår utredningen att området skall äga bestånd från den dag stadgar och styrelse för området finnes. Detta innebär dock att rättsläget vid överklagande av beslut i vissa hänseenden blir oklart särskilt i fråga om förvaltningen. Dessa frågor bör ytterligare övervägas.

Villkoren för bildande. För närvarande gäller för bildande av fiskevårdsområde krav på viss majoritet bland fiskeintressenterna. Utredningen föreslår nu att majoritetsreglerna upphävs och ersätts av ett mer allmänt utformat s. k. opinionsvillkor, som innebär att det i stället skall krävas att fiskerättshavarna ej mera allmänt motsätter sig områdesbildningen och har beaktansvärda skäl för detta. I detta hänseende godtar länsstyrelsen utredningens förslag eftersom nuvarande majoritetsregler får anses något stelbenta och då opinionsvillkor av det slag som här föreslagits kommit till användning i annan jämförbar lagstiftning.

4.2.23 Länsstyrelsen i Malmöhus län: *Förfarandet.* 16 §. Meddelande om kungörelsen bör även tillställas länsstyrelsen. I betänkandet, sid. 171, anges nämligen att det är lämpligt att tjänsteman från länsstyrelsen är närvarande vid sammanträdet.

Kostnaderna för bildande. Enligt utredningen skall statsbidrag endast kunna utgå till de fiskevårdsområden som förbinder sig att upplåta fisket till allmänheten. Länsstyrelsen anser att nuvarande regler för statsbidragsgivningen inte bör ändras. Det är nämligen angeläget, t. ex. från fiskevårdssynpunkt, att fiskevårdsområde bildas även om fisket inte upplåts.

4.2.24 Länsstyrelsen i Hallands län: *Fiskerättsförteckning.* — — — I det reviderade förslaget har valts nya former för fiskerättsutredningen som kan jämföras med äganderättsutredning enligt lagen om äganderättsutredning och legalisering. Då denna lagstiftning har givit ett mycket gott resultat bör en jämförbar lagstiftning med fördel kunna användas för fiskeutredning. Förslaget innebär också ett billigare utredningsförfarande. I betänkandet anges sålunda att utredningskostnaden kan reduceras till 25–30 % av kostnaden för en fullständig officialutredning. Reduceringen åstadkommes genom aktiv medverkan från delägarna och en fördelning av ansvaret mellan förrättningsman och delägare.

Den förenklade fiskerättsutredningen kan dock föranleda en ökning av antalet efterprövningar. Enligt förslaget skall den, som efter det förrättningen avslutats, gör gällande rätt till fiske utan att vara upptagen i fiskerättsförteckning vara skyldig att om så påfordras styrka sin rätt. Då det är väsentligt att reducera de nu höga kostnaderna i samband med bildande av fiskevårdsområde, tillstyrker länsstyrelsen förslaget.

4.2.25 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. *Fiskerättsförteckning.* Den utredningsmetod som redovisas – – – ger såvitt enheten kan bedöma en god och för ändamålet användbar förteckning över fiskerättsägarna – – –. I bilagan nr 1 framhålles att fastighetslängdernas ägaruppgifter väl överensstämmer med de lagfarna ägarna och att längdernas uppgifter därför bör kunna godtas som underlag för den preliminära förteckningen.

Lantmäterienheten är emellertid av den uppfattningen att längdernas ägareuppgifter inte okritiskt kan användas i förteckningen, eftersom dessa ibland avviker från fastighetsbokens. Det är också att märka att enligt § 3 i förslaget förutsätts lagfaren ägare till fastighet med rätt till fiske vara fiskerättsägare. Fastighetslängdens uppgifter måste därför alltid jämföras med fastighetsbokens före användandet. En åtgärd som vid ett stort antal fiskerättsfastigheter kan bli kostsam, innan inskrivningsregistret datalagts.

Lantmäterienheten utgår ifrån att dessa synpunkter kommer att beaktas vid utformningen av de riktlinjer för framställandet av den preliminära förteckningen som enligt förslaget skall ankomma på lantmäteriverket efter samråd med fiskeristyrelsen.

Förfarandet. Lantmäterienheten anser, att utredningen i nu framlagt slutbetänkande borde ha tagit upp och närmare diskuterat sambandet mellan hushållningsplaner och gällande planlagstiftning samt kontaktvägarna mellan olika myndigheter mot bakgrunden av rådande osäkerhet beträffande fiskets planering. Att länsstyrelsen vid sin lämplighetsprövning måste beakta att fiskevårdsområdet kommer att utgöra en lämplig fiskeribiologisk och administrativ enhet ligger i sakens natur. Hur den enskilde fiskerättsägaren emellertid skall få tillfälle att ta del av och yttra sig över de hushållningsplaner som fiskenämnderna upprättar och vilka i stor utsträckning kommer att ligga till grund för länsstyrelsens ställningstagande har utredningen inte berört.

Lantmäterienheten ställer sig tveksam till procedurförfarandet som är tvivelaktigt med hänsyn till den enskildes rättssäkerhet. Grundreglerna för fiskevårdsområdet utformas ju under stort hänsynstagande till allmänna intressen samtidigt som bevisbördan genom opinionsvillkorets utformning lagts på den enskilde. En enskilds ansökan kan t. ex. efter remissbehandlingen (§ 11) på grund av utförd fiskeplanläggning komma att utvidgas till att avse ett betydligt större område än den sjö sökanden föreslagit. Utvidgningen kan medföra att kostnaderna för upprättandet av fiskerättsförteckningen flerdubblas, varvid de enskilda drabbas av merkostnaderna, om inte den myndighet som föreslagit utvidgningen uppträder som medsökande. Fall kan också tänkas där förrättningen till följd av det allmännas ingripanden får avslutas utan att fiskevårdsområde bildas, varvid förrättningskostnaderna får betalas av sökanden (jfr 22 § lagförslaget).

Oavsett att förrättningsmannen enligt förslaget är bunden av länsstyrelsens direktiv kommer emellertid mycket stora krav att ställas på hans kunnighet i och erfarenhet av fastighetsrättsliga frågor, när fullständig fiskerättsutredning saknas. Förutom att upprätta fiskerättsförteckning skall förrättningsmannen enligt lagförslaget mottaga anmälan om innehav av fiskerätt, tillse att innebörden i anmälda anspråk blir klarlagd, bedöma huruvida omfånget av fiskerätt skall bli föremål för särskild utredning och om så prövas nödvändigt förelägga sakägare att påkalla fastighetsbestämning, verkställa särskild utredning om oförenliga anspråk på fiskerätt anmälts och slutligen upprätta förteckning över de fastigheter, som skall anses ha fiskerätt. Dessa förrättningsmannens åligganden begränsar – såvitt lantmäterienheten kan förstå – på ett avgörande sätt kretsen av förrättningsmän.

Visserligen är förrättningsmannen vid upprättandet av förslag till grundregler för fiskevårdsområdet bunden av de föreskrifter som lämnats i förordnandet men det kan dock tänkas fall där tillgång till särskild sakkunskap behövs. Hur detta skall lösas lämnar emellertid fiskevattensutredningen inte något besked om, vilket är en brist.

Villkoren för bildandet. Att förekomsten av samfällighetsförvaltning enligt lagen om förvaltning av samfälligheter (SFL) inte hindrar tillkomsten av fiskevårdsområde och att bildandet av fiskevårdsområde inte gör sådan samfällighetsförvaltning överflödig framhålles särskilt av utredningen. I detta sammanhang vill lantmäterienheten framhålla att hinder inte heller synes föreligga mot att fiske som förvaltas av häradsallmänning och andra allmänningsskogar ingår i fiskevårdsområde. Detta framgår av 24 § sista stycket i det samtidigt framlagda förslaget till lag om fiske.

Andra stycket 9 § lagförslaget innehåller en bestämmelse som innebär att opinionsvillkoret bortfaller om bildande av fiskevårdsområde bedöms som synnerligen angeläget från allmän synpunkt. Bestämmelsen avses utnyttjas endast i undantagsfall och skall om den är tillämplig framgå redan av förrättningsmannens förordnande.

Lantmäterienheten anser för sin del att en förutsättning för tillämpningen av detta lagrum bör vara att det allmännas intresse är klart dokumenterat i godkänd plan för fisket. Föreligger exempelvis myndighetsbeslut enligt 37 § i det samtidigt framlagda förslaget till lag om fiske till förmån för allmänhetens fiske torde planöverväganden ha föregått beslutet. Är bildande av fiskevårdsområde i sådant sammanhang nödvändigt eller ur allmän synpunkt erforderligt bör området kunna bildas utan opionionsstöd.

Kostnaderna för bildande. Länsstyrelsen anser att om initiativ till bildande av fiskevårdsområde tas av enskild fiskerättsägare men förrättningen inte leder till åsyftat resultat bör kostnaderna stanna på statsverket. Om den enskilde riskerar att drabbas av förrättningskostnaderna torde annars frivilliga initiativ till bildande av sådana områden bli mycket sällsynta.

De beräkningar av kostnaderna för bildande fiskevårdsområde, som utredningen redovisar, är enligt lantmäterienhetens uppfattning alltför låga. – – – Om man har ett mycket stort antal delägande fastigheter – omkring 1 000 stycken eller fler – är det inte omöjligt att kostnaderna kan stanna på 50 kronor per fastighet. I vårt län där antalet fiskerättsägande fastigheter i genomsnitt uppgår till cirka 30 st per objekt blir kostnaden per fastighet emellertid avsevärt större. Det torde här vara realistiskt att räkna med en kostnad av omkring 100 kronor per fastighet. I Stora Hällungen, en av länets större sjöar, uppgår exempelvis antalet fiskerättsägande fastigheter till 119 stycken.

4.2.26 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: *Fiskerättsförteckning.* Utredningen skall ske enligt en av lantmätaren Lars-Göran Loré vid statens lantmäteriverk redovisad metod (bilaga 1 till betänkandet). Den metod som Loré redovisat ger enligt länsstyrelsens mening en god och i det närmaste fullständig förteckning över fiskerättsägarna. Utredningens uttalande i redogörelsen för denna metod (s. 166) att komplettering endast skulle ske beträffande ägostyckningar som saknar mantal men har fiskerätt är oriktigt. Kompletteringen måste som Loré föreslagit omfatta alla ägostyckningar och inte bara enstaka lägenheter och andra enheter utan mantal. Den föreslagna metoden ger i vissa fall omedelbart och i andra efter obetydlig och av en rutinerad förrättningsman lätt bedömbar utvidgning fullständig kännedom om vilka som bör anses vara fiskerättsägare inom

avsett fiskevårdsområde. Bildande av fiskevårdsområde utan sammanträde enligt 20 § NLOFO förutsätter i nämnda avseende fullständig fiskerättsutredning.

I en del fall torde Lorés metod utan fara för rimlig rättsäkerhet kunna ytterligare förenklas. Ett aktuellt exempel: I ett föreslaget fiskevårdsområde omfattande ett nederbördsområde med flera sjöar ingår vissa mindre sjöområden som tillhör en by, och som endast utgör en mycket liten andel av sjöområdet. Byns primär- och sekundärdelningar komplicerar i hög grad bedömningen av fiskerättsförhållandena. Antalet fiskerättsägande fastigheter är stort. I ett sådant fall bör den preliminära förteckningen kunna upprättas på samma sätt som markägarförteckning till planförslag enligt byggnadslagen dvs. en eller ett par fiskerättsägare antecknas med upplysning att fisket inom området är samfällt för fler än 10 fiskerättsägare med flera delägare. Har byns hemman olika namn bör givetvis dessa namn framgå av förteckningen.

Upprättandet av preliminär fiskerättsutredning och dess komplettering kräver ett inte obetydligt forskningsarbete. Under förutsättning att detta arbete genomförs på ett tillfredsställande sätt kan det bli till väsentlig nytta för de systematiska arkivutredningar som förutsatts ligga till grund för det nya fastighetsregistret, som skall upprättas av fastighetsregistermyndigheterna. Får nu det allmänna den draghjälp ekonomiskt, som de enskildas betalning av kostnaderna för fiskerättsutredningarna innebär kan t. o. m. ifrågasättas om inte tillfället bör utnyttjas att beträffande aktuella skifteslag genomföra fullständiga systematiska arkivutredningar. Det är inte rationellt att som hittills skett vid varje tillfälle, då frågan om samfälligheter och rättigheter aktualiseras i förrättnings- och registreringsverksamhet m. m. ständigt på nytt gå igenom erforderligt material. De kostnadsbesparingar som uppkommer på kort sikt uppväger inte de förluster som följer av arbetssättet, sett i ett något längre perspektiv.

Förfarandet. Hur fiskevattensutredningen tänkt sig att såsom förrättningsman förordnad fiskeritjänsteman skall biträdas av en lantmäterisakkunnig är oklart. Eftersom omfattning och nyttjande av fiskevårdsområdet i princip skall vara klarlagda när förordnande utfärdas minskas behovet av fiskeriteknisk sakkunskap. Vid frågor om jämkning av plan för fisket o. d. kan såsom utredningen föreslår tjänstemän från länsstyrelsen, kommunen och fiskerimyndigheten tillkallas för samråd, (4.8.3 s. 171).

Den rådande osäkerheten beträffande fiskets planering präglar utredningens förslag inte minst vad gäller behandlingen av ansökan om bildande av fiskevårdsområde. På annat sätt synes inte kunna förklaras, att för varje ansökan om bildande av fiskevårdsområde, stort som litet, föreslås ett förfarande, som brukar föregå fastställelseprövning av planförslag. Att planunderlaget nu är i det närmaste obefintligt kan inte motivera att varje ansökan om bildande av fiskevårdsområde prövas i en omständlig och tyngande procedur, som är kostsam för det allmänna och tvivelaktig med hänsyn till den enskildes rättssäkerhet. — — — Bevakningen av planvillkoren vid bildande av fiskevårdsområde kan, efterhand som osäkerheten och oklarheten beträffande planläggningen på fiskets område övervinns, väl ske inom förrättningens ram utan både förprövning och överprövning. Såväl fiskenämnd som kommun och fiskerättsägare har ju klagorätt, och enligt utredningens förslag kan tjänstemän från länsstyrelse, fiskerimyndighet och kommun kallas till förrättning för samråd, (4.8.3 s. 171).

Av nu nämnda skäl kan länsstyrelsen inte tillstyrka utredningens förslag rörande bevakningen av planvillkor i samband med ansökan, förordnande och förrättning.

Villkoren för bildande. I förslaget har efter mönster från bl. a. anläggningslagen införts ett s. k. opinionsvillkor, dvs. som förutsättning för att ett fiskevårdsområde skall bildas krävs att ägarna till fiske som avses ingå i området mera allmänt inte motsätter sig områdesbildningen och har beaktansvärda skäl för det. Mot utredningens förslag i denna del har länsstyrelsen intet att erinra. Lagförslaget innehåller emellertid – likaledes efter mönster från anläggningslagen – ett undantag från opionionsvillkoret om bildande av fiskevårdsområde bedöms som synnerligen angeläget från allmän synpunkt. Med hänsyn till svårigheterna att mot fiskerättsinnehavarnas uttalade mening få till stånd en fungerande organisation förutsätter länsstyrelsen att denna möjlighet utnyttjas endast i undantagsfall. Den av utredningen föreslagna utvidgningen av expropriationsändamålen så att äganderätten eller nyttjanderätten till fiske i visst fall skall kunna exproprieras synes i sådant fall vara att föredraga.

Kostnaderna för bildande. Om förrättningen avslutas utan att fiskevårdsområde bildas bör, om inte särskilda skäl föranleder annat, kostnaderna stanna på statsverket. Att ålägga enskild sökande betalningsskyldigheten som utredningen föreslagit är av flera skäl både olämpligt och orättvist. Orsaken till att fiskevårdsområde inte kan bildas behöver överhuvud taget inte bero på sökanden. Har inte på ett tidigt stadium en negativ utgång kunnat förutses kan ett betydande arbete ha nedlagts på fiskerättsförteckningen. Ett stort antal fiskerättsägare kan ha fått fiskerätten utredd, och det måste anses oskäligt att kostnaden härför drabbar sökanden. Fiskerättsutredningen har emellertid visst värde för fastighetsregistermyndigheten varför starka skäl talar för att kostnaden bör stanna på statsverket. Genomförs utredningens förslag (22 § andra stycket) torde det få till följd att enskilda personer avstår från att söka förrättning. I varje fall bör möjligheterna att erhålla statsbidrag i samma omfattning som f. n. inte försämras.

4.2.27 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: *Fiskerättsförteckning.* Länsstyrelsen ställer sig tveksam till förslaget om förenklad fiskerättsutredning. Vid bildandet av fiskevårdsområden där fastighetsförhållandena inte är helt klara bör en fullständig utredning genomföras. Önskar statsmakterna tillgodose fritidsfiskets behov på det sätt som framgår av betänkandet, något som länsstyrelsen i och för sig inte har någonting emot, bör man också vara beredd att ta de kostnader som är förknippade härmed och som krävs för att fullt ut tillgodose rättssäkerhetsaspekterna. En fiskerättsutredning innehåller bl. a. uppgifter om fiskesamfälligheter som vid uppläggande av nytt fastighetsregister skall införas i registret. Eftersom staten påtagit sig kostnaderna för det nya fastighetsregistret finns det även ur den synpunkten starka skäl som talar för att staten skall bekosta fiskerättsutredning.

Förfarandet. – – – Det förslag som nu läggs fram tillgodoser i stora delar de synpunkter och önskemål som länsstyrelsen framförde i yttrandet över 1976 års förslag. I de vid fastighetsbildningsmyndigheten och lantmäterienheten upprättade promemoriorna har dock anförts förslag och synpunkter som skulle kunna bidra till ett ännu smidigare och enklare handläggningsförfarande. Enligt dessa förslag skulle bl. a. förrättningsförfarandet i stor utsträckning komma att överensstämma med förfarandet enligt anläggningslagen. De framförda förslagen delas i stort av länsstyrelsen som hänvisar till promemoriorna.

Kostnaderna för bildande. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang som sin mening framhålla att det bästa sättet att stimulera till bildande av

fiskevårdsområden torde vara att låta förrättningskostnaderna eller merparten av dessa betalas av allmänna medel. Detta oavsett om området tänker upplåta vatten för kortfiske eller ej. Sedan man därefter konstaterat om denna insats haft önskad effekt på bildandet av fiskevårdsområden kanske man på olika sätt får stimulera delägarna att upplåta området för kortfiske. Det primära måste dock vara att öka antalet fiskevårdsområden.

4.2.28 Länsstyrelsen i Värmlands län: *Förfarandet.* Bildandet av fiskevårdsområden har i länet legat nere i avvaktan på att 1973 års fiskevattensutrednings förslag skall resultera i ett förenklat och billigare förfarande vid bildande av fiskevårdsområde. Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag angående förenklat förfarande vid bildande av fiskevårdsområde.

Länsstyrelsen vill även framhålla att det förenklade förfarandet medför att det ur rättssäkerhets- och effektivitetssynpunkt är av ännu större betydelse att förrättningsmannen äger vana att handlägga fastighetsärenden och lantmäteriförrättningar än vid nuvarande ordning.

Kostnaderna för bildande. Utredningen föreslår att kostnaderna för förrättningen i det fall att fiskevårdsområde inte bildas skall åvila sökanden. Ett sådant stadgande kan i åtskilliga fall verka återhållande på ett initiativ att bilda fiskevårdsområde. Det synes rimligt att bidrag i sådant fall kan utgå, om fiskenämnden tillstyrkt ansökan.

4.2.29 Länsstyrelsen i Örebro län: *Fiskerättsförteckning.* Inom Örebro län har på initiativ av fiskerikonsulenten gjorts fullständiga fiskerättsutredningar för många av de viktigare fritidsfiskevattnen. Arbetet med dessa utredningar har varit mycket omfattande varför kostnaderna utslaget per fiskerättsägande fastighet torde blivit mycket höga. I en förrättningssituation, med krav på full kostnadstäckning, måste därför ambitionen att hålla ner dessa kostnader vara viktig. Mot bakgrund av gjorda erfarenheter av fullständiga utredningar torde betänkandets modell till förenklade utredningar väl kunna uppfylla de krav på fullständighet som är berättigade vid tillämpningen av den föreslagna lagen om fiskevårdsområden.

Förfarandet. Lagförslaget är utformat efter administrativa förfarande- och prövningsregler. Trots detta förefaller ändå länsstyrelsens förhandsprövning vara onödigt omfattande. Länsstyrelsens prövning i 11–12 §§ torde kunna förenklas till ett enkelt samrådsförfarande medan däremot förrättningsmannens prövning enligt 14 § måste göras mer formell, med infordrande av yttrande från fiskenämnd, kommun m. fl.

Villkoren för bildande. Det i 9 § nyinsatta s. k. opinionsvillkoret innebär en avsevärd förenkling i jämförelse med röstningförfarandet i gällande lagstiftning. Motsvarande opinionsvillkor finns redan i anläggningslagen, från vilken vunna erfarenheter torde komma till god användning vid tillämpningen av 9 § lagförslaget.

4.2.30 Länsstyrelsen i Västmanlands län: *Fiskerättsförteckning.* Förslaget innebär vid jämförelse med en fullständig fiskerättsutredning enligt nuvarande modell betydande förenklingar. Viss del av arkivundersökningarna och i princip arealberäkningar och andelstalsuträkningar slopas. Genom fiskerättsägares möjlighet att påtala eventuella brister bör den slutliga produkten dock bli tillräckligt tillförlitlig för mätning av opinionsvillkoret enligt 9 § lagförslaget och som delägarförteckning vid den fortsatta förvaltningen. Skulle enskild fiskerätt av någon betydelse ändock ha förbisetts synes skyddsregeln i 33 § vara ett väl avvägt komplement.

Åsyftad kostnadsbesparing vid arkivutredningen ställer höga krav på rutin och arkivkännedom hos den personal som tar fram den preliminära förteckningen. De bästa förutsättningarna torde finnas hos den personal vid de regionala lantmäterimyndigheterna som bl. a. sysslar med arkivservice åt fastighetsbildningsmyndigheterna.

Den preliminära förteckningen bör med angiven metodik kunna uppfylla minimikravet på utredning enligt 13 § i lagförslaget och därmed får metoden anses vara ändamålsenlig för bildande av fiskevårdsområde.

Fiskerättsförteckningen har intresse även i annat sammanhang. Vid komplettering av fastighetsregistret med samfälligheter, vilket bl. a. är en angelägenhet inför fastighetsdatareformen, är fiskerätterna i särklass mest arbetskrävande. Vid registerkomplettering erfordras inte nödvändigtvis att andelstal framräknas. Redan en förteckning i fastighetsregistret över delägande fastigheter skulle vara en icke oväsentlig förbättring av detsamma. Varken den preliminära förteckningen enligt 13 § lagförslaget eller den kompletterade fiskerättsförteckningen enligt 19 § uppfyller emellertid de krav som måste ställas vid registerkomplettering. För att kunna tillgodose registerintresset skulle erfordras en extra arbetsinsats som i förhållande till en fullständig samfällighetsutredning dock är av måttlig storleksordning. Om behov av förenämnd registerkomplettering föreligger och merarbetet härför bekostas av fastighetsregistermyndigheten vinns två fördelar, dels förbättras fiskerättsutredningen utöver minimikraven i förslaget till förmån för snabbhet och enkelhet vid områdesbildning och förvaltning, dels blir allmänintresset att förbättra fastighetsregistret tillgodosett. Nyssnämnda angelägna samordning av utredningsverksamheten understryker ytterligare vikten av att de regionala lantmäterimyndigheterna svarar för den.

Kostnaderna för bildande. Möjligheter att återkräva statsbidrag, som utbetalats för täckande av förrättningskostnader under villkor om att fiskevårdsområdet skall upplåta fiske till allmänheten i angiven omfattning och på skäliga villkor, bör tillskapas.

4.2.31 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: *Förfarandet.* — — — Förrättningsmannens beslut vinner laga kraft såvida inte besvär anförs eller länsstyrelsen utnyttjar sin föreslagna rätt till överprövning. Detta kommer som också utredningen framhåller att ställa stora krav på bevakningen av ärendet. Krav på förutseende och samarbete under förrättningens gång.

Eftersom de föreslagna reglerna är ägnade att förkorta handläggningstiden och länsstyrelsen avses få rätt att begära överprövning vill länsstyrelsen ej motsätta sig förslaget att förrättningsmannen skall fatta beslut om bildandet.

Mot bakgrunden härav bör emellertid i 14 § orden "vid behov" utgå. Ett ytterligare skäl för detta är att 9 § sista stycket innehåller bestämmelser som säger att opinionsvillkoret faller om det från allmän synpunkt är synnerligen angeläget att fiskevårdsområde bildas. Visserligen avses att länsstyrelsen redan då förordnandet utfärdas skall ange om så är förhållandet men ändrade bedömningar kan bli aktuella under den tid förrättningen pågår.

Det kan i en del fall bli aktuellt att bilda fiskevårdsområden med ett mycket stort antal fiskerättsägare, exempelvis för hela Siljan. Det kan i dessa fall vara försvarligt att tillämpa kungörelsedelgivning. Föreslås därför att nuvarande och så sent som 1975 införda regler om möjlighet till kungörelsedelgivning i vissa fall vid bildande av fiskevårdsområde bibehålles. I normalfallet är dock de föreslagna reglerna lämpliga.

Enligt länsstyrelsens mening kommer behov av normalstadgar att föreligga. Det vore därför mest ändamålsenligt att fiskerättsägarna i direkt anslutning till beslutet om bildande av fiskevårdsområde liksom nu tog upp frågan om antagande av stadgar.

Kostnaderna för bildande. För att stimulera bildandet av fiskevårdsområden vill länsstyrelsen – – – föreslå att till områden som bildas före utgången av 1985 skall utgå statsbidrag med 100% om fisket upplåts till allmänheten.

4.2.32 Länsstyrelsen i Gävleborgs län: *Fiskerättsförteckning.* I fråga om bildande av fiskevårdsområden föreslår utredningen bland annat den förenklingen att fullständig fiskerättsutredning inte skall behöva ske. Förenklingen medför också den fördelen att bildandekostnaderna minskar väsentligt. En noggrannare fiskerättsutredning kommer emellertid i vissa fall inte att kunna undvaras.

I de fall fiskerättsägare måste styrka sin rätt eller då delaktighetsutredning påkallas bör de kostnader som uppkommer ersättas av statsbidrag enligt i övrigt för sådana bidrag gällande regler.

4.2.33 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: *Fiskerättsförteckning.* I Västernorrlands län har bildats ca 25 fiskevårdsområden (fvo) sedan lagen om fiskevårdsområden kom till. Detta är en alltför långsam takt för att en ökning av kortfiskeutbudet skall ske.

Länsstyrelsen tillstyrker därför att nuvarande fullständiga utredningar av rätten till fiske inom ett tilltänkt fvo ersätts av ett förenklat förfarande (fiskerättsförteckning) i huvudsak enligt utredningens förslag. – – –

Förfarandet. Länsstyrelsen har ej någon erinran mot att beslutsfattandet i fråga om bildande av fvo överflyttas till förrättningsmannen. Länsstyrelsen får ändå inflytande i dylika ärenden i form av föreskrifter för förrättningsmannen, dennes samrådsskyldighet med bl.a. länsstyrelsen samt länsstyrelsens möjlighet att i allmänt intresse överpröva förrättningsmannens beslut. Det kan övervägas om inte forumreglerna och förrättningsförfarandet bör anpassas till de regler som normalt gäller för annan fastighetssamverkan, t.ex. reglerna i anläggningslagen. Detta skulle bl.a. medföra att samrådsförfarandet kan förenklas och att förrättningsman inte behöver förordnas. Vidare torde det då inte finnas anledning för länsstyrelsen att överpröva förrättningarna utifrån formella synpunkter.

Villkoren för bildande. – – – Länsstyrelsen har ej någon principiell erinran mot att nuvarande majoritetsregler ersätts av en friare bedömning av fiskerättsägarnas ställningstagande till en föreslagen områdesbildning, dock med ett undantag. En sammanslutning av ifrågavarande slag – vilken normalt får anses bygga på delägarnas intresse och frivilliga engagemang i fiskevårdsarbetet – torde inte i längden kunna fungera effektivt med mindre än att flertalet berörda fiskerättsägare ställer sig positiva till samarbetsformen. Tillskapande av ett fvo oberoende av fiskerättsägarnas medverkan kan endast motiveras av fritidsfiskets efterfrågan på lämpliga fiskevatten vid storstadsområdena. Någon formell möjlighet att framtvinga en upplåtelse av fiske till utomstående från delägarnas sida finns emellertid inte enligt förslaget. Svårigheter torde även kunna uppkomma att få till stånd en fungerande förvaltning i ett "tvångsbildat" område. I de fall ett starkt allmänt intresse föreligger att inom ett visst vattenområde åstadkomma fisketillfällen för fritidsfiskarna bör detta tillgodoses genom ett inlösensförfarande varigenom fiskerättsägarna tillförsäkras full ersättning.

Om den nya formuleringen av § 9 andra stycket i lagen om fvo går igenom, innebär detta att samarbetsformerna inom ett fiskevårdsområde på ett tidigt stadium kan spolieras. För att få till stånd ett fungerande fiskevårdsområde behövs ett gott samarbete mellan producenter (fiskerättsägare) konsumenter och myndigheter.

Kostnaderna för bildande. Det är viktigt att förrättningskostnaderna icke ökar då det finns risk att länsstyrelsens insatser med förordnande, samråd m. m. övergår till taxebelagda kostnader.

Den föreslagna statsbidragsdgivningen till bl. a. fvo för fiskevård och service kan bli en verksam stimulans till att rationella områden bildas. Likaså är det av vikt att bidragsnivån för kostnaderna vid bildandet av fvo ej blir alltför låg.

4.2.34 Länsstyrelsen i Jämtlands län: *Fiskerättsförteckning.* Det kan vara lämpligt att då fråga är om mycket värdefullt fiske eller då så utan nämnvärd tidsutdräkt kan ske fiskerättsförteckning (13 §) upprättas med större noggrannhet än eljest.

En följd av [att tillkomsten av ett fiskevårdsområde inte inverkar på bestående äganderättsförhållanden] bör förutsättas vara att fiskerättsägare som inte är redovisad såsom delägare i fiskevårdsområdet i den slutliga fiskerättsförteckningen (19 §) inte därigenom berövats rätten att nyttja fiske inom fiskevårdsområdet.

Fiskevårdsområde och samernas fiskerätt. Enligt förslaget skall när staten tillhörigt vatten vari samer enligt rennäringslagen har fiskerätt ingått i fiskevårdsområde sameby såsom delägare i fiskevårdsområdet företräda statens fiske och fiskevårdsområdet förvalta allt i området ingående fiske även statens. Fiskevårdsområdet skulle således bestämma över – förutom sättet för fiskets utnyttjande och fiskevård – upplåtelse av fisket till utomstående och villkoren för sådan upplåtelse. Om delägande sameby är i minoritet inom fiskevårdsområdet skulle dess möjligheter till inflytande i vissa lägen vara små. Den skulle ej kunna motsätta sig upplåtelse av fiske till utomstående annat än i fall som avses i 41 § förslaget till lag om fiskevårdsområden och ej kunna bestämma över villkoren för upplåtelse. En sådan ordning skulle verka inskränkande i samernas rätt till fiske enligt rennäringslagen, såväl i fråga om möjligheterna för dem att själva fiska som i fråga om möjligheterna att vid upplåtelse av fiske erhålla ersättning. En sådan inskränkning i skyddet för samernas rätt till fiske enligt rennäringslagen bör inte ske. Om staten tillhörigt vatten vari samer enligt rennäringslagen har fiskerätt ingår i fiskevårdsområde bör staten genom lantbruksnämnden vara delägare i fiskevårdsområdet och upplåtelse av sådant statens fiske ske enligt reglerna i rennäringslagen.

Den föreslagna bestämmelsen i 31 § tredje stycket rennäringslagen att sameby genom avtal skulle kunna helt eller delvis avstå från rätten att nyttja fisket i – staten ej tillhörigt – vatten inom byns betesområde innebär i realiteten en upplåtelse av samebyn enligt rennäringslagen tillkommande fiskerätt. En sådan upplåtelse bör ej ske på annat sätt än genom rennäringsmyndigheten – lantbruksnämnden samt under de förutsättningar och villkor som stadgas för upplåtelse av rätt till fiske enligt rennäringslagen.

Bestämmelsen i 31 § första stycket rennäringslagen att sameby eller medlem i sameby ej får – utom i fall som avses i andra stycket – upplåta rättighet som ingår i renskötselrätten bör förbli oförändrad. De principer för förvaltning av renskötselmarker och renskötselrätter som stadgats eller förutsatts i rennäringslagen bör även förbli oförändrade.

Förfarandet. I situation som avses i 11 § lagförslaget bör fiskerättsägare ges samma ställning som fiskenämnd och kommun.

Villkoren för bildande. Vad angår frågan om i planbestämmelser intagna uppgifter om sättet för fiskets nyttjande skall vara tvingande för tillståndet att bilda fiskevårdsområde synes uppgifterna i betänkandet vara osäkra. Vad som anförts på sid 168 n, 169 m och 170 m i anslutning till 10 och 12 §§ synes tyda på att sådana planbestämmelser avsetts att vara tvingande. Vad som anförts på sid 155 m och 189 n i anslutning till 1 § kan tyda på motsatsen.

I betänkandet saknas klarläggande uppgifter om sättet för utförande av planläggning på fiskets område och om planbestämmelser. För planbestämmelser som avsetts att vara tvingande borde finnas regler bl. a. för utförande, samråd med fiskerättsägare, utställande och antagande samt sättet för talan mot antagen plan.

Det huvudsakliga syftet med bildande av fiskevårdsområde bör vara att åstadkomma en samverkan mellan fiskerättsägare för god fiskevård, rationellt utnyttjande av fisket och därmed en högre avkastning. Avkastningen av fisket såsom nyttofiske bör tillräckligt beaktas. Att genom myndighetsbeslut (planvillkor) skulle dirigeras sättet för nyttjandet av fisket inom fiskevårdsområde – exempelvis upplåtelse till allmänheten av handredskapsfiske, upplåtelse till yrkesfiskare eller uteslutande nyttjande av delägarna själva – bör vara främmande för en lagstiftning av nu ifrågavarande slag. Genom planläggning bör fiskerättsägarnas möjligheter att själva nyttja sitt fiske inte kunna inskränkas.

I detta sammanhang anföres även att betydelsen av överensstämmelse med upprättade eller avsedda planer ej bör överdrivas. Skäl i och för sig bör inte anses föreligga mot bildande av fiskevårdsområden med ur fiskevårdssynpunkt lämplig omfattning som medför en bättre fiskevård och ett bättre utnyttjande av fisket. Ett fiskevårdsområde kan senare lätt utökas eller på annat sätt undergå förändring. Det sagda kan gälla bl. a. för många nu verksamma fiskevårdsföreningar.

4.2.35 Länsstyrelsen i Norrbottens län: *Fiskevårdsområde och samernas fiskerätt.* Utredningen föreslår att även vatten ovan odlingsgränsen skall kunna ingå i fiskevårdsområden. Länsstyrelsen finner detta väl motiverat. Länsstyrelsen vill dock bestämt avstyrka den av utredningen föreslagna konstruktionen för att samordna rennärings- och fiskeintressena. Som ovan framgått anser länsstyrelsen att det allmänna behöver ökade styrmedel för att medverka till ett rationellt utnyttjande av fiskresurserna. Med den utgångspunkten framstår det som direkt olämpligt att staten avstår en betydande del av sina befogenheter i avseende på fisket till vissa sektorsintressen, speciellt som det ovan odlingsgränsen är fråga om mycket attraktiva fiskevatten inom ett område där många intressen konkurrerar. Länsstyrelsen delar den av länets fiskenämnd framförda uppfattningen att utredningens förslag kan leda till att ur fiskets synpunkt irrationella faktorer ges för stort utrymme när det gäller att få till stånd och förvalta fiskevårdsområden.

Den avvägning som bör göras mellan fiskeintresset och rennäringsintresset bör när det gäller vatten inom renskötselområdet i sin helhet handhas av lantbruksnämnden dvs. det organ som har att bevaka rennäringsintresset och ombesörja fiskeförvaltningen ovanför odlingsgränsen. Länsstyrelsen anser därför att lantbruksnämnden skall företräda staten då det gäller fiskevårdsområden ovan odlingsgränsen både när det gäller bildandet och

förvaltningen. Länsstyrelsen anser vidare att fiskevårdsområden bör kunna inrättas i samtliga enskilda vatten inom renskötselområdet utan att särskilda avtal behöver träffas med samebyarna. För att skydda rennäringens intresse bör samebymedlem dock inte bli bunden av fiskevårdsområdes bestämmelser med mindre än dessa godkänts av lantbruksnämndens rennäringsdelegation. Lantbruksnämnden som förutsättes samråda med respektive sameby bör kunna på ett enhetligt sätt bevaka rennäringsintresset inom hela renskötselområdet. Rennäringsdelegationens godkännande bör innebära en prövning av att bestämmelserna icke är till avsevärd olägenhet för renskötseln, jämför 30 § rennäringslagen. Har lantbruksnämnden godkänt bestämmelserna skall dessa vara bindande för allt fiske som utövas med stöd av rennäringslagen dvs. även för det fiske som upplåtits av sameby jämlikt 31 § rennäringslagen.

Villkoren för bildande. Länsstyrelsen delar uppfattningen att fiskevårdsområdena bör ges en omfattning som ansluter till ett planmässigt utnyttjande av resurserna vilket torde förutsätta stora områden ofta hela kommuner. För att få till stånd fiskevårdsområden av denna omfattning torde dock liksom hittills krävas en relativt bred uppslutning från fiskerättsägarnas sida. Visserligen finns i lagtexten bestämmelser om att fiskevårdsområden under vissa förutsättningar kan genomföras även mot en negativ opinion från fiskerättsägarnas sida men länsstyrelsen vill mot bakgrund av erfarenheter från annan liknande lagstiftning, bland annat fastighetsbildningslagen, uttala tveksamhet för om det i praktiken kommer att bli möjligt att skapa sådana fiskevårdsområden.

4.2.36 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: *Fiskerättsförteckning.* För att förenkla förfarandet och hålla nere kostnaderna vid områdesbildning accepterar förbunden den förenklade äganderättsutredningen. För att fiskevårdsområdet skall kunna fungera är det emellertid nödvändigt att även andelstalen räknas fram så att dessa kan tjäna till ledning vid röstning, utdelning, utdebitering m. fl. åtgärder. Det bör alltså åvila förrättningsmannen att ta fram andelstalen i samband med utredningen rörande äganderätten. En förutsättning är vidare att förrättningsmannen beslutar om delaktighetsförhållandena mellan i området ingående skifteslag och enskilda vatten för det fall området omfattar mer än ett skifteslag.

Villkoren för bildande. Utredningen föreslår i 8 § som en nyhet planvillkor för bildandet av fiskevårdsområde. – – – Förslaget medför inskränkningar i fiskevattenägarnas nuvarande rättigheter. Sålunda torde fiskevattenägarnas möjligheter att påverka ett fiskevårdsområdes omfattning komma att starkt begränsas samtidigt som inskränkningar i nyttjandet kan komma att föreskrivas. För närvarande finns med något enstaka undantag inte någon kommunal och regional planläggning på fiskets område. Utredningen redovisar inte på vilket sätt och i vilken form den tilltänkta planeringen skall utföras. För förslagets genomförande krävs bestämmelser, som anger på vilket sätt och i vilken ordning planläggningen skall ske. Inte minst krävs regler för hur ägarna till den resurs, vars disposition skall planläggas skall ges deltagande och inflytande i planläggningsprocessen. Så länge detta ej har angivits kan en planläggning ej påbörjas och än mindre utgöra grund för ett planvillkor.

För att råda bot mot detta och minska den betydande risken för ett kränkande av den enskilda rätten får förbundet föreslå att 8 §, som reglerar villkoren för bildandet av fiskevårdsområde i överensstämmelse med för-

slaget till lag om jaktvårdsområden (SOU 1979: 19) får följande utformning: "Fiskevårdsområde får bildas endast om området med hänsyn till storlek, läge och övriga förutsättningar är varaktigt lämpat för sitt ändamål, enskild rätt inte kränks samt framtida områdesbildningar inte kan antas bli försvårade. Bildande av fiskevårdsområde skall därjämte tillgodose ändamål som anges i 1 §."

Fiskevårdsområde skall enligt 9 § bildas om angivna villkor är uppfyllda och ägarna till berört fiske ej mera allmänt motsätter sig områdesbildningen och har beaktansvärda skäl för det. Fiskerättsägarnas inflytande på bildandet av fiskevårdsområde gäller dock ej om det från allmän synpunkt är synnerligen angeläget att fiskevårdsområde bildas.

Här ställs opinionsvillkoret mot allmänna intressen. I en sådan situation bör det krävas att det allmänna, som uppenbarligen måste anses ha bevisskyldigheten för påståendet att åtgärden är synnerligen angelägen, verkligen dokumenterar behovet.

Vid sådant tvångsbildande som här avses bör enligt förbundets ovan under allmänna synpunkter relaterade uppfattning i området endast ingå fisket med handredskap.

Kostnaderna för bildande. Enligt förslaget (sid. 321) bör statsbidrag för täckande av förrättningskostnader kunna utgå med som hittills högst 80 procent dock endast till områden som förbinder sig att sälja fiskekort till allmänheten i större omfattning. Högsta bidrag bör enligt utredningen utgå till sådana områden som är av störst betydelse för fritidsfisket.

Detta är enligt förbundens uppfattning en mycket olycklig inskränkning i gällande bestämmelser för statsbidrag. Förbunden anser, att som huvudregel nu gällande bestämmelser om statsbidrag bör kvarstå. Emellertid bör högsta procentsats, således 80%, kunna utgå även i andra fall än när upplåtelse förutsätts ske i obegränsad omfattning. Det kan vara minst lika angeläget och av minst lika stor betydelse för fritidsfisket att fiskevårdsområden bildas även i andra fall. Ett exempel härpå är att ett fiskevårdsområde bildas inom vatten som utgör reproduktionsområden för exempelvis laxartad fisk. Bästa förutsättningarna för effektiv fiskevård och effektivt skydd för sådana fiskevatten är tillskapandet av ett fiskevårdsområde inom vars ram dessa frågor enklast regleras och övervakas. I här relaterade fall bör enligt förbundens uppfattning högsta statsbidrag utgå.

Förbunden anser vidare att när tvångsbildande kommer till stånd – således när ett fiskevårdsområde bildas i strid med delägarnas önskan – kostnaderna för en sådan förrättning helt bör bekostas av det allmänna.

4.2.37 Lantbrukarnas riksförbund: *Villkoren för bildande.* Efter förebild från bl. a. fastighetsbildningslagen föreslås i 9 § att fiskevårdsområde ej får bildas om ägare till fiske inom området mera allmänt motsätter sig bildandet (opinionsvillkor). Är det ur allmän synpunkt synnerligen angeläget att fiskevårdsområde bildas får detta ske utan hänsyn till opinionen. Det är i detta sammanhang nödvändigt att i det fortsatta lagstiftningsarbetet klarläggande uttalanden görs om vad som avses med "från allmän synpunkt synnerligen angeläget".

Bildande av fiskevårdsområde mot en sådan opinion bland fiskevattenägarna som omnämnes i 9 § 1 st är en tvångsåtgärd som inte utan vidare kan accepteras. I sådant tvångsmässigt bildat fiskevårdsområde bör enligt LRFs uppfattning endast ingå fiske med handredskap.

Planvillkoret i § 8 förslag till lag om FVO är ej ändamålsenligt och avvisas.

Huvudmålsättningen vid bildade av FVO måste i stället vara lämpligheten ur fiskesynpunkt, möjligheterna att bedriva ett ändamålsenligt fiske och förutsättningarna för bedrivande av god fiskevård. (Jämför bestämmelserna kring jaktvårdsområde.)

4.2.38 Svenska samernas riksförbund: *Fiskevårdsområde och samernas fiskerätt.* I riksförbundets ovan angivna remissyttrande över betänkandet (Ds Jo 1976: 6) ang. fiskevårdsområden avgivet av 1973 års fiskevattensutredning framhåller riksförbundet bl. a. följande:

"I området mellan odlingsgränsen och lappmarksgränsen i Norrbottens och Västerbottens län har samerna en vidsträckt fiskerätt inom egen sameby. Denna fiskerätt gäller för skogssamernas del hela året. Med anledning härav synes samerna böra anses som delägare i fisket i vattendrag och sjöar mellan odlingsgränsen och lappmarksgränsen. Med anledning härav föreslås nu av riksförbundet att samerna skall anses ha fiskerätt i nämnda vattendrag och sjöar med hela fiskerätten "å kronans mark" och i övrigt med en tredjedel (1/3) av fiskerätten. (Jfr 1964 års rennäringssakkunnigas betänkande SOU 1968: 16 sid 195 och 29) På skattefjäll (1841 års avvittringsbrev med särskild punkt om fisket) och ovan odlingsgränsen utanför enskild mark äger samerna fisket. Se de av jur doktor Gunnar Prawitz författade kap I–V i Cramér – Prawitz: Studier i renbeteslagstiftning (1970) i förordet till nämnda utredningar, särskilt om odlingsgränsens begränsade rättsverkan."

Detta är samernas ståndpunkt och utgångsläge vad beträffar samernas rätt till fiske varpå det följande bygger. – – –

Inledningsvis vill riksförbundet framhålla att föreliggande förslag angående fiskevårdsområden i många avseenden är bristfälligt, eftersom man bl. a. inte gjort någon mer inträngande analys av samernas fiskerätt kontra förslaget om fiskevårdsområden. Vad gäller områden mellan odlingsgränsen och lappmarksgränsen har de sakkunniga inte alls berört den samiska fiskerätten.

Inom Norrbottens län finns 9 samebyar som bedriver renskötsel och därmed sammanhängande näringar inom områdena mellan odlingsgränsen och lappmarksgränsen och vars gränser är bestämda. Huvudparten av dessa samer/samebyar har inom dessa områden rätt till fiske hela året. Riksförbundet har tidigare hävdat att samerna/samebyarna äger hela fiskerätten "å kronans" och i övrigt en tredjedel (1/3) av fiskerätten. Konsekvensen härav blir att samerna/samebyarna skall vara delägare i fisket i vattendrag och sjöar mellan odlingsgränsen och lappmarksgränsen. För samiskt vidkommande är det ett oavvisligt krav att samernas fiskerätt och därmed sammanhängande näringsgrenar blir beaktade vid bildandet av fiskevårdsområden. Ett likaledes oavvisligt krav från samisk sida är att dessa samernas fiskevatten inte skall kunna ingå i fiskevårdsområde utan medgivande från respektive sameby och efter hörande av lantbruksnämnden och rennäringsdelegationen. Enligt RL är inte renskötsel och rennäringsintressena skyldiga att tåla ingrepp och dylikt som medför olägenheter för de samiska näringarna. Vid förrättning angående bildandet av fiskevårdsområden inom nämnda områden skall samernas (kronans) fiskerätt företrädas av respektive sameby. Sedan fiskevårdsområde bildats skall givetvis sameby förvalta samernas (kronans) fiske.

Vad beträffar vattendragen och sjöarna ovan odlingsgränsen där fisket ägs av samerna/samebyarna berörs ej dessa av förslaget. Däremot föreslår utredningen att fiskevårdsområden skall kunna bildas i områden som anvi-

sats till samernas uteslutande begagnande om ägarstrukturen är blandad. Enligt rennäringslagen är det lantbruksnämndernas rennäringsdelegationer som är förvaltare av vatten ovan odlingsgränsen. Dessa har vid upplåtelse skyldighet att ta hänsyn till fiskevårdsaspekter och i ännu högre grad till renskötselintressena.

Ett oavvisligt krav från samisk sida är att samernas fiskevatten icke skall kunnas ingå i fiskevårdsområden utan medgivande av respektive sameby och efter hörande av lantbruksnämnden och rennäringsdelegationen.

De vattendrag och sjöar som kan bli aktuella för bildande av fiskevårdsområden ligger i huvudsak i skogsområdena, vid och i närheten av odlingsgränsen. Förslagets konsekvenser blir här att samerna företräder/förvaltar sin fiskerätt i dessa områden i fjällregionen i huvudsak i enlighet med RL:s stadganden. Förvaltningen av fiskevattnen ovan odlingsgränsen skulle här ytterligare kompliceras genom att både sameby och lantbruksnämnden skulle förvalta olika vatten inom en och samma sameby. Detta är en icke önskvärd utveckling.

4.2.39 Vattenregleringsföretagens samarbetsorgan: *Villkoren för bildande.* Förslaget till ny lag för fiskevårdsområden innebär att formerna för bildande av fiskevårdsområden förenklas. Reformerna, som i och för sig synes välmotiverade, ger dock för vattenkraftens del anledning till viss erinran. Det kan icke uteslutas att förslaget, om det antages i oförändrat skick, innebär risk för konflikt mellan, å ena sidan, intresse som beaktats genom lagakraftvunnen dom i vattenmål, och, å andra sidan, grundregler eller stadgar för fiskevårdsområde. Sådan risk torde kunna förebyggas om ägare av kraftverk, som utnyttjar vattenområde aktuellt för föreslaget fiskevårdsområde, ges tillfälle att yttra sig vid den prövning länsstyrelsen enligt förslaget har att göra om det ansökta fiskevårdsområdets överensstämmelse med regional och kommunal planläggning. Det är nödvändigt att lagregeln om fiskevårdsområdes planöverensstämmelse kompletteras på sådant sätt att domar i vattenmål icke äventyras genom att kraftverksägare förlorar rådigheten över fiske som är nödvändigt för verkställigheten.

Vidare bör möjlighet föreligga för kraftverksägare att undantaga fiskevatten med ensamrätt vid bildandet av fiskevårdsområde. 1 § 41 bör därför ordet "försörjning" utbytas mot "verksamhet".

4.3 Förvaltning

4.3.1 Hovrätten för nedre Norrland: *Allmänt.* Kvaliteten på fiskerättsförteckningarna kommer sannolikt att medföra att prövning av nytillkommande delägares rätt blir betydligt vanligare förekommande än i dag. Inom större fiskevårdsområden kommer det förmodligen att bli alltför betungande att låta prövningen skötas av fiskestämman. Delegation till styrelsen får förutsättas bli den normala ordningen. Med hänsyn härtill anser hovrätten att rättssäkerheten skulle kunna ökas, om i vart fall den som gör anspråk på delaktighet i området tilläts besvära sig över styrelsens beslut i detta avseende. Om sådan särreglering skulle anses mindre lämplig, bör frågan uppmärksammas vid utarbetandet av stadgarna. I dessa kan föreskrivas att underställning hos fiskestämman skall ske av varje styrelsens beslut om fiskerättsprövning. Därigenom skulle öppnas möjlighet till överprövning av länsstyrelsen.

33 §. Bestämmelsen avser att reglera förhållandet mellan området och en

förment delägare efter bildandet. Dess placering mitt bland förvaltningsbestämmelserna förefaller dock vara mindre väl vald.

39 §. Ordet "medlem" är en kvarleva från 1976 års förslag och kan saklöst utgå.

Röstetal. Nu föreliggande förslag innebär en åtstramning av möjligheten att få till stånd delaktighetsomröstning genom kravet att sådan omröstning skall ske endast om en fjärdedel av de röstande begär det. Åtstramningen kan vara till betydande nackdel för större fiskerättsägare. Just denna kategori bör ha det största intresset av den ekonomiska sidan av fiskevårds- och upplåtelsefrågor. Utredningen har inte anfört något skäl för den minskade möjligheten att framtvinga delaktighetsröstning som förslaget innebär men däremot förklarat att regeln förhindrar att samma antal delägare som genomdriver delaktighetsröstning skall kunna bli överröstade vid bestämmandet av delaktighetstal. För att tillgodose såväl sistnämnda krav som kravet på en kvalificerad majoritet för bestämmande av delaktighetstal behöver emellertid inte möjligheterna att få till stånd delaktighetsröstning minskas. Röstningsregeln kunde förslagsvis ange att en femtedel av de röstande kan framtvinga delaktighetsröstning. Kan delägarna därefter inte enas om delaktighetstalen, skall härvidlag gälla vad som beslutas av en majoritet som överstiger fyra femtedelar av de röstande.

Hovrätten vill även peka på de risker för handlingsförlamning som avsaknaden av delaktighetsutredning kan föra med sig. Svårigheten att uppnå fyra femtedels majoritet för viss utformning av delaktighetstalen är uppenbar, om än en gradskillnad föreligger i förhållande till det förra förslaget som föreskrev enighet i detta avseende.

I fråga om kretsen av fullmaktsgivare finner hovrätten ej anledning att ändra på sin tidigare intagna ståndpunkt, dvs. att antalet fullmaktgivare kan få uppgå till fem.

Upplåtelse av fiske. 41 §. Paragrafens andra stycke bör erhålla en lydelse, som tydligare än som föreslagits anger dess avsedda innehåll. Alternativt kan rubriken ändras till "Upplåtelse och fördelning av fiske".

4.3.2 Överbefälhavaren: *Upplåtelse av fiske.* Det är angeläget att understryka vikten av att förrättningsmannen vid prövning av sådan ansökan då försvarets vatten med tillhörande fiske berörs ger försvaret möjlighet att påverka beslutet. En viss särbehandling av försvarets vatten är motiverad med hänsyn till sekretess, allmän personsäkerhet eller annan omständighet av betydelse för försvaret. Av dessa skäl bör en särskild bestämmelse som möjliggör undantag i vissa fall av försvarets vatten antas i förslaget till lag om fiskvårdsområden. Detta skulle också tydligare markera utredningens ställningstaganden att undantag måste kunna göras beträffande upplåtelse av fiske för allmänheten i försvarets vatten.

Upplåtelse till försvarets personal av fiske i personalvårdande syfte bör även fortsättningsvis kunna behållas jämsides med upplåtelser till civila organisationer i vatten där detta anses lämpligt. Inom vissa områden kan med hänsyn till sekretess, allmän personsäkerhet eller annan särskild omständighet av betydelse för försvaret medföra hinder mot upplåtelse av fiske till civila organisationer eller enskilda.

4.3.3 Kammarkollegiet: *Röstetal.* Regeln i 34 § lagförslaget om bestämmande vid omröstning på fiskestämma kan – såsom även sägs i betänkandet (s 186) – missgynna större delaktighetsägare, särskilt i områden vari s. k. procentsavstyckningar i betydande utsträckning finns representerade.

Förslaget innebär i detta avseende i viss mån en skärpning i förhållande till vad som föreslogs år 1976. Såsom jämförelse må nämnas att enligt 12 och 49 §§ lagen 1973: 1150 om förvaltning av samhälligheter röstetal efter delägarfastigheternas andelstal alltid skall beräknas vid fråga av ekonomisk betydelse, om medlem begär det.

Majoritetskraven för beslut om delaktighetsröstning och bestämmande av delaktighetstal enligt lagförslagets 34 § grundas framför allt på att särskild delaktighetsutredning med därav föranledda kostnader inte skall behöva framtvingas i onödan. Kraven står knappast i samklang med motsvarande bestämmelser i lagen om förvaltning av samfälligheter. De delägare som begär sådana röstningar har som regel jämförelsevis höga andelstal. I de allra flesta fall är de säkerligen angelägna om att inte åsamka området onödiga kostnader. Även om det kan finnas goda skäl för krav på kvalificerade majoriteter i dessa fall, blir det likvisst alltid svårt att finna en majoritetsregel, som inte ibland kan leda till klart otillfredsställande resultat. Det skäligaste vore att endast föreskriva att röstning vid beslut angående upplåtelse, avgifter för upplåtelse och ersättning till delägarna skall ske efter delaktighetstal, om delägare begär det, och att särskild delaktighetsutredning skall verkställas, om inte delägarna enas om delaktighetstalet.

4.3.4 Statens vattenfallsverk: *Allmänt.* Vattenfallsverket har vid remissbehandlingen av det tidigare ändringsförslaget påpekat vikten av att reglerna för bildandet av fiskevårdsområde är sådana att verket även i fortsättningen i vissa speciella fall (t. ex. för avelsfiske och i samband med tappningsbestämmelser) kan behålla sin rätt att ensamt förfoga över fiskevattnet. I betänkandet på s. 157 har verkets synpunkter behandlats. Utredningen anser det tillfyllest att förrättningsmannen i grundreglerna beaktar verkets intressen. Dessa grundregler kan emellertid enl. § 43 i lagförslaget ändras genom beslut varpå Vattenfall till följd av röstning efter huvudtal inte kan inverka.

Röstetal. Beträffande det föreslagna förfarandet vid omröstning som normalt förutsättes ske efter huvudtal såväl i fråga om upplåtelse som i ekonomiska frågor anser verket att nu gällande regler skall bibehållas då dessa bättre möjliggör att varje delägare kan påverka besluten i relation till den satsning han gör i form av tillskjuten fiskevattenandel, åtgärder för fiskevård, markupplåtelse etc.

Upplåtelse av fiske. Vidare bör möjlighet föreligga för verket att undantaga fiskevatten med ensamrätt vid bildandet av fiskevårdsområde. I § 41 bör därför ordet "försörjning" utbytas mot "verksamhet".

4.3.5 Domänverket: *Röstetal.* Enligt utredningens förslag skall omröstning normalt ske efter huvudtal såväl i fråga om upplåtelse som i ekonomiska frågor (34 §). Domänverket anser att reglerna för omröstning i gällande lag om fiskevårdsområden skall bibehållas, då dessa ger delägarna bättre möjligheter att kunna påverka besluten i relation till de satsningar de gör i form av tillskjutna fiskevattenandelar, åtgärder för fiskevård, markupplåtelser etc. Av utredningen föreslaget förfarande kan minska vattenägares motivation att ingå i fiskevårdsområde.

Med hänvisning till synpunkterna på innehållet i 34 § anser domänverket att följande tillägg skall göras i andra stycket 42 §: "Grundreglerna skall innehålla uppgift om vilka delaktighetstal som skall gälla vid omröstning i ekonomiska frågor".

4.3.6 Länsstyrelsen i Uppsala län: *Allmänt.* Utredningens förslag till lagreglering av fiskevårdsområdets förvaltning ansluter nära till reglerna i samfällighetslagen om föreningsförvaltning men skiljer sig ändå i ett flertal hänseenden från dessa. Det är ur praktisk synpunkt önskvärt med så enhetliga bestämmelser som möjligt om förvaltningen m m av fiskevårdsområden och övriga samfälligheter med delägarfastigheter. Länsstyrelsen vill ifrågasätta om de gjorda avvikelserna är tillräckligt motiverade. Den föreslagna registreringen av fiskevårdsområden bör kunna ske i det befintliga samfällighetsföreningsregistret, som redan nu innehåller skilda former av samfälligheter. Bildande av den associationsrättsliga enheten bör kunna ske i samband med förrättning på sätt normalt sker vid förrättningar enligt anläggningslagen och ibland i fastighetsförrättningar. Beträffande fiskevårdsområdets rättskapacitet bör de vanliga reglerna i 27 § samfällighetslagen kunna gälla.

4.3.7 Länsstyrelsen i Södermanlands län: *Allmänt.* För fiskerättsägarna är det en fördel om samma förvaltningsbestämmelser gäller vid fiskevårdsområde som vid samfällt fiske. I de fall båda associationerna förekommer samtidigt i samma område blir fördelarna för de enskilda än mer uppenbara.

Enligt 37 § i betänkandets förslag till lag om fiskevårdsområden föreslås att arvode till sysloman och av länsstyrelsen förordnad styrelseledamot skall betalas av fiskevårdsområdet. Länsstyrelsen anser att förordnande myndighet bör stå för sådana kostnader.

4.3.8 Länsstyrelsen i Jämtlands län: *Upplåtelse av fiske.* Fiskerättsägares behov av nyttofiske bör beaktas. Fiskerättsägares möjlighet till fritidsfiske bör beaktas. Fiskerättsägares nyttjande av sin rätt till fiske för nyttofiske eller fritidsfiske bör inte tillmätas mindre betydelse än någon annans nyttjande av samma rätt. Utöver vad som föreslagits föreslås, vad angår delägare som faktiskt nyttjat fiske såsom husbehovsfiske eller fritidsfiske, en bestämmelse av innehåll att utan delägarens samtycke upplåtelse av fiske ej får ske i sådan omfattning att möjlighet till fortsatt sådant nyttjande inskränkes.

4.3.9 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: *Allmänt.* I 5 § talas om förhållandet mellan upplåtare och brukare. Enligt förbundens mening bör bestämmelsen utformas sålunda: "Har viss fastighets fiske upplåtits i sin helhet skall upplåtaren i frågor enligt denna lag anses som ägare till fisket, om ej annat har avtalats mellan upplåtaren och brukaren." Förbunden motsätter sig således bestämt att en vattenägare på föreslaget sätt skall fråntagas bestämmanderätten över sin egendom.

Upplåtelse av fiske. I 41 § bör enligt förbundens uppfattning ordet "väsentligt" strykas samtidigt som förutom försörjningsrekvisitet bör införas att undantaget gäller även om betydande rekreativa intressen föreligger.

4.3.10 Lantbrukarnas riksförbund: *Upplåtelse av fiske.* I de fall bildande av FVO sker mot fiskerättsägarnas vilja skall upplåtelse endast omfatta handredskapsfiske.

Vi accepterar principen om bildande av fiskevårdsområden (FVO) i skärgården. Mot bakgrund av tidigare anförda uppfattning vill vi ytterligare poängtera att bildande och skötsel av FVO måste vila på frivillighetens

grund och med delägarnas positiva medverkan för att de målsättningar som uppställts för FVO skall kunna infrias. De väsentliga skillnader i biologiskt hänseende som finns mellan insjövatten och kustvatten utgör ett av flera starka motiv för att endast handredskapsfiske för fritidsändamål skall kunna upplåtas inom FVO efter majoritetsbeslut av delägarna. Upplåtelse av övrigt fiske skall normalt kräva varje berörd delägares medgivande. — — — En insjö kan betraktas som ett ekosystem, som är väl avgränsat och där fisket relativt lätt låter sig påverkas. Vi är införstådda med värdet av att hela insjöar utgör FVO. De biologiska förutsättningarna saknas dock för motsvarande former av fiskevård i skärgården. I ostkustens bräckvatten möts fiskarter med marint och limniskt ursprung där flera arter föder i fria havet i södra Östersjön t ex torsk och plattfisk. Sötvattenarter som t ex gös förekommer långt ut i skärgården utanför sina lekplatser. Mot bakgrund av detta anser vi att reformen om fiskevårdsområden i skärgården inte bör ha samma helhetsomfattning som i insjöar, eftersom villkoret om god fiskevård i förslaget till lag om FVO ej på samma sätt här kan uppfyllas.

4.3.11 Sveriges fiskares riksförbund: *Allmänt.* Förslaget i § 37 om att fiskevårdsområdet skall betala arvode för av länsstyrelsen ev. utsedd ledamot eller syssloman förefaller SFR vara fel. Kostnaden bör i sådant fall åvila det allmänna.

4.4 Upplösning och ombildning av fiskevårdsområde

4.4.1 Hovrätten för nedre Norrland: Hovrätten påpekade i förra remissomgången att någon principiell skillnad inte bör råda i fråga om anslutning i jämförelse med det vanliga bildandet samt att då föreslaget skriftligt förfarande normalt borde ersättas med sammanträdesförfarande. Denna synpunkt har beaktats. Därjämte har förrättningsförfarande föreslagits även i fråga om uteslutning. Emellertid uppstår ibland situationer, då en ny förrättning kan vara onödig. Hovrätten anser därför att det bör övervägas, om det finns behov av en bestämmelse, motsvarande den i 85 § 2 st EvL.

Vid anslutning till ett redan bestående fiskevårdsområde existerar för de gamla delägarna redan en association som på ett acceptabelt sätt kan företräda dem i hithörande frågor. Möjligen bör därför övervägas att vid anslutningsförrättningen låta fiskevårdsmrådet som juridisk person få företräda delägarintressena inom området. Genom ett sådant förfarande skapas också förutsättningar för skriftligt förfarande, eftersom antalet sakägare blir väsentligt lägre. Om de anslutande fiskerättsägarna är identiska med delägarna i annat fiskevårdsområde bör på samma sätt dessa kunna företrädas av sitt organ. Därigenom öppnas även möjlighet till ett enkelt förfarande för sammanslagning av fiskevårdsområden.

27 §. I utredningen sägs att länsstyrelsen normalt inte bör medge upplösning av området, om planläggningen förutsätter att upplåtelse skall ske och fiskevårdsområdet enligt grundreglerna har till uppgift att tillgodose detta ändamål. Enligt hovrättens mening bör emellertid opinionen bland delägarna respekteras i huvudsak på liknande sätt som förutsätts ske vid bildandet.

4.4.2 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Länsstyrelsen delar inte utredningens uppfattning att det skulle vara nödvändigt att regelmässigt tillgripa förrättning för att pröva frågor om anslutning eller uteslutning av visst fiske till fiskevårdsområde. Länsstyrelsen bör här kunna besluta i enklare

ordning i likhet med vad nu gäller enligt reglerna i 3 kap lagen om enskilda vägar.

4.4.3 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Uteslutning av fiske bör även i andra fall än som sägs i 26 § NLOFO kunna ske utan förrättning vid enkla fall. Även anslutning av fiske bör i enkla fall kunna avgöras av länsstyrelsen utan förrättning. (Jämför bestämmelsen i 85 § andra stycket EVL). Länsstyrelsen ifrågasätter om inte 23 och 24 §§ NLOFO bör formuleras så att de även medger sammanslagning av fiskevårdsområden. En successiv utbyggnad av fiskevårdsområden kan under vissa omständigheter tex på grund av föreliggande långtidsupplåtelser av fiske och olika kvalitet på fisket, vara att föredraga.

4.4.4 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Det är svårt att säga i vilken omfattning det i framtiden kan bli aktuellt att ansluta fiske till fiskevårdsområde eller att överföra ett fiske från ett område till ett annat. Med frångående av tidigare förslag föreslås nu att fråga om anslutning och uteslutning av fiske skall med visst undantag handläggas vid förrättning i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller vid bildande av fiskevårdsområde. Enligt länsstyrelsens mening innebar det tidigare förslaget att länsstyrelsen hade att efter viss utredning besluta härom en acceptabel förenkling av handläggningen av sådana ärenden. I vart fall borde bestående fiskevårdsområden kunna med viss majoritet fatta beslut om anslutning och uteslutning av fiske som skulle efter erforderlig utredning fastställelseprövas av länsstyrelsen.

Fråga om upplösning av fiskevårdsområde skall enligt 28 § sista stycket i förslaget, om ej särskilda skäl föreligger, prövas endast vid utgången av varje tidsperiod om tio år. Lämpligast hade varit att ansökan om uteslutning ingivits till länsstyrelsen i så god tid före utgången av tioårsperioden, att lagakraftvunnet beslut i frågan kunde föreligga före utgången av nämnda period. På så sätt kunde berörda parter i tid få reda på om området kommer att bestå under ytterligare en tidsperiod.

4.4.5 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: I de fall ansökan om anslutning eller uteslutning av fiske gjorts av annan än fiskets ägare eller den som äger del i fisket synes det bäst överensstämmande med förvaltningslagens kommuniceringsprinciper att yttrande över ansökningen inhämtats från dessa sakägare.

4.4.6 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Enligt förslaget förutser utredningen att ett fiskevårdsområde skall bestå för all framtid. I 27–28 §§ föreslås därför regler för hur ett fiskevårdsområde skall kunna upplösas. Enligt förbundens uppfattning är detta något som kan komma att skapa irritation. Nu gällande bestämmelser om tidsbestämda förordnanden är att föredraga, varför föreslås att 7 § i nu gällande lag om fiskevårdsområden får ersätta 27–28 §§.

4.5 Registrering av fiskevårdsområde m. m.

4.5.1 Centralnämnden för fastighetsdata: CFD tillstyrker att fiskevårdsområdena bör redovisas i fastighetsregistret. Rent redovisningstekniskt ser CFD stora fördelar om fiskevårdsområdena registreras som gemensamhetsanläggningar på samma sätt som gäller för vägföreningar i det nya

fastighetsregistret. Där registreras dessa som gemensamhetsanläggningar (ga-enheter). På varje vägförening (= ga-enhet) redovisas, förutom arkivakter för vägföreningens tillkomst eller förändring, även delägande fastigheter. Dessutom finns på varje fastighet uppgift om vilken eller vilka ga-enheter som fastigheten har del i. Delägarkretsen förändras fortlöpande i takt med fastighetsindelningen.

Uppgifterna i registret måste hållas aktuella även sedan fiskevårdsområdet bildats. Vid sidan av de förrättningsakter vid bildande och förändringar som FRM erhåller måste fiskevårdsområdet åläggas att avisera förändringar i fiskerättsförteckningen som beslutas av fiskevårdsområdet självt. På samma sätt måste FRM åläggas att avisera vissa ändringar i fastighetsindelningen som är av betydelse för fiskerättsförteckningen.

En redovisning av fiskevårdsområdena i fastighetsregistret kräver en justering av fastighetsregisterkungörelsen. I 25 och 42 §§ skall fiskevårdsområden tilläggas.

I ett samtidigt avgivet yttrande över jakt- och viltvårdsberedningens betänkande har CFD tagit upp frågan om jaktvårdsområdenas registrering i fastighetsregistret. CFD ser fördelar med att redovisningen blir likformig för fiskevårdsområden och jaktvårdsområden.

4.5.2 Statens lantmäteriverk: För att ett fiskevårdsområde skall fungera tillfredsställande kan fordras tillgång till vägar, parkeringsplatser, rastplatser, toaletter m. m. Det bör därför övervägas om inte möjlighet bör öppnas att ansluta fiskevårdsområde till anläggningsföretag enligt AL, i likhet med vad som redan är fallet när det gäller naturreservat.

LMV delar utredningens bedömning att fiskevårdsområdena bör redovisas i fastighetsregistret. Närmare överväganden i denna fråga kan ske i annat sammanhang (fastighetsregisterförfattningarna).

4.5.3 Länsstyrelsen i Uppsala län: Fiskevårdsområdets tillgång till parkeringsplatser m. m. är ibland svår att lösa. Fiskevårdsområdet kan visserligen avtala om rättigheter men kan knappast vara sakägare vid förrättning enligt anläggningslagen för att lösa liknande frågor i samverkan med andra fastigheter, t. ex. parkering, väg, brygga, toalett. Länsstyrelsen föreslår därför att anläggningslagen ändras så att dess regler om fastighet kan tillämpas även på fiskevårdsområde.

4.5.4 Länsstyrelsen i Jönköpings län: Med hänvisning främst till tidsvinsten har man ansett att registrering hos länsstyrelsen inte bör vara en förutsättning för att en juridisk person skall anses föreligga. Länsstyrelsen anser dock att ett enkelt registreringsförfarande skulle innebär vissa fördelar. En enkel registreringsåtgärd behöver inte medföra särskilt stor tidsförlust. Ett registreringssystem skulle ge länsstyrelsen större möjlighet att hålla en hög kvalitet på registret över fiskevårdsområdena, genom att det skulle utgöra en påtryckning för styrelsen att få området registrerat. Erfarenheten har nämligen visat att det påfallande ofta varit svårt att få in uppgifter om utsedd styrelse. Dessutom skulle man med ett registreringssystem uppnå en större likformighet med annan liknande lagstiftning.

4.5.5 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: I specialmotiveringen §§ 13–19 tar utredningen upp frågan om fiskevårdsområden skall redovisas i fastighetsregistret. Utredningen anser så bör ske med hänsyn till att uppgifterna i registret är av intresse inte blott för den enskilde fastighets-

ägaren utan även för de samhällsplanerande organen. Områdenas areella omfattning föreslås också redovisas summariskt på registerkartan.

Lantmäterienheten, som anser det riktigt att uppgifter om fiskevårdsområden införs i fastighetsregistret och redovisas på registerkartan, tillstyrker förslaget i denna del.

4.5.6 Länsstyrelsen i Örebro län: I förslag till förordning med tillämpningsföreskrifter är i 15 § stadgat att länsstyrelsen skall föra register över fiskevårdsområden. Ett sådant register bör föras av fastighetsregistermyndigheten efter modell från samfällighetsföreningsregistret. Vidare bör även anteckning ske i fastighetregistret att fastighet ingår som delägare i fiskevårdsområde. Fiskevårdsområden bildade enligt nu gällande lag borde vid uppläggande av registret även införas på lämpligt sätt. Förrättningsakterna vid bildandet av fiskevårdsområden bör vidare intagas i fastighetsregistermyndighetens arkiv.

4.5.7 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Förslaget till tillämpningsföreskrifter stadgar att hos länsstyrelsen skall föras förteckning över fiskevårdsområden. Länsstyrelsen anser att denna uppgift bör anförtros lantmäterienheten där förrättningshandlingarna enligt förslaget skall förvaras och där andra register över sammanslutningar för fastighetssamverkan förs. Även övriga länsstyrelsen enlig förslaget tillagda uppgifter, som utgör led i bildande av fiskevårdområde, bör handläggas av lantmäterienheten. Sådan ärendefördelning har också kommit till uttryck i ett av kommundepartementet den 29 februari 1979 upprättat preliminärt förslag till arbetsordning vid inrättande av rättsavdelning på länsstyrelserna.

4.6 Ansvars- och besvärsbestämmelser

4.6.1 Hovrätten för nedre Norrland: 44 §. Hovrätten ifrågasatte i förra remissomgången behovet av en straffsanktion vid varje överträdelse av de för fiskeutövningen inom området gällande reglerna. Som grund härför åberopade hovrätten bl. a. att det straffbara området blir mycket vidsträckt och dessutom diffust avgränsat. Samma erinran framfördes för övrigt av lagrådet vid dess granskning av motsvarande bestämmelser i nuvarande lag (NJA II 1960 s. 66). Hovrätten förklarade vidare i sin kritik, att den mer bestämt ville avråda från att jämställa "annan som är berättigad till fiske" med delägare.

Det nu föreliggande förslaget innebär att en jämkning skett såtillvida att endast överträdelser som skett med uppsåt faller inom det straffbara området. Häremot är i och för sig intet att erinra. Hovrätten vidhåller dock sin tidigare intagna ståndpunkt i fråga om kriminaliseringen av de överträdelser som annan än delägare gör sig skyldig till. Det må här hänvisas till följande uttalande av departementschefen vid tillkomsten av lagen om fiskevårdsområden: "Fiskar annan än delägare, t.ex. en innehavare av fiskekort, i strid mot de för fiskevårdsområdet gällande bestämmelserna torde gärningen, under förutsättning att övriga brottsrekvisit föreligger, alltid kunna hänföras till olovligt fiske" (NJA II 1960 s. 65).

Vad sålunda anförts är fortfarande värt beaktande, oavsett de förändringar bestämmelsen om olovligt fiske undergått därefter. Det kan tilläggas att ytterligare möjligheter står till buds för att stävja upplåtelsefiskarnas överträdelser. En delägare som bryter mot meddelade föreskrifter kan inte uteslutas ur delägarkretsen och på så sätt förbjudas att vidare fiska inom

området. Beträffande den som fiskar med stöd av upplåtelse torde det däremot regelmässigt vara möjligt att häva det avtal som ligger till grund för upplåtelsen, alternativt att vägra framtida upplåtelse. Slutligen bör nämnas att den föreslagna lagen om fiske medger delägare i fiskevårdsområdet rätt att ange olovligt fiske inom området till åtal. Enligt nuvarande lag tillkommer denna rätt endast fiskevårdsområdet och fiskerättsinnehavaren.

47 §. Utredningen har ej redovisat skälen till att man frångått principen att mot beslut, varigenom ärendet återförvisas till lägre instans, får talan föras, om beslutet innefattar avgörande av fråga, som inverkar på målets utgång (jfr 34 § 2 st förvaltningsprocesslagen). Under det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det övervägas att införa möjlighet till besvärstalan i sådana fall.

4.6.2 Kammarrätten i Jönköping: Enligt förslaget skall besvär över länsstyrelsens beslut i ärenden angående bildande av fiskevårdsområde inte längre anföras hos kammarrätt utan hos regeringen. Kammarrätten ansluter sig till de överväganden som utredningen gjort i den delen.

4.6.3 Lantbruksstyrelsen: Talan mot förrättningsmans beslut vid bildande av fiskevårdsområde skall enligt förslaget ske hos länsstyrelse. Samma myndighet skall i förordnandet meddela erforderliga föreskrifter. Om länsstyrelse i förordnandet angivit att bildandet av fiskevårdsområde är synnerligen angeläget från allmän synpunkt skall om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda förrättningsmannen besluta att området skall bildas men i beslutet lämna en redogörelse för sakägarnas invändningar mot områdesbildningen. Beskrivna förhållande ger anledning till att ifrågasätta om inte besvär i förevarande fall i stället lämpligen borde föras i fastighetsdomstolen.

4.6.4 Länsstyrelsen i Kronobergs län: Som besvärsreglerna är utformade är det mycket viktigt att länsstyrelsen snabbt får del av förrättningshandlingarna och beslutet. En sådan regel finns intagen i tillämpningsförordningen men den är av sådan betydelse att den bör ingå i 46 § lagförslaget.

4.6.5 Länsstyrelsen i Kalmar län: I besvärshänseende har tidsfristerna avkortats i samtliga fall. Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om avkortning, men anser samtidigt att besvärstiderna i 46 och 49 §§ skall vara tre i stället för fyra veckor från beslutets dag för att erhålla största möjliga likformighet.

4.6.6 Länsstyrelsen i Blekinge län: I 46 § i lagförslaget anges att länsstyrelsen skall till förmån för allmänt intresse inom besvärstiden kunna förordna om överprövning av förrättningsmans beslut i fråga om bildande av fiskevårdsområde. Med hänsyn till att såväl fiskenämnd som kommun föreslås få rätt att anföra besvär över förrättningsmans beslut anser länsstyrelsen att förslaget om länsstyrelsens rätt att själv förordna om överprövning är överflödigt.

4.6.7 Länsstyrelsen i Malmöhus län: 49 §. Som besvärsgrund anges i paragrafen "strider mot denna lag eller annan författning eller mot grundreglerna". Enligt länsstyrelsens mening bör besvärsgrunden inte bara ange grundreglerna utan stadgarna i dess helhet. Utredningen anför i betänkan-

det sid. 188 att styrelsens beslut skall kunna överklagas. I lagtexten anges emellertid endast beslut som fattats på fiskestämma.

4.6.8 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Fiskerättsägare, som inte upptagits i fiskerättsförteckning men som underlåter att framställa anspråk vid förrättningen, är oförhindrad att anföra besvär över förrättningen. I sådant fall anser lantmäterienheten, att det måste krävas av klaganden, att han styrker sin fiskerätt. Besvären bör således kunna avvisas om fiskerättsanspråket inte är styrkt och klaganden inte heller efterkommer ett föreläggande av länsstyrelsen att styrka sin rätt.

Skulle annan praxis utbildas, exempelvis att en i nämnda hänseenden ofullständig utredning överlämnas till lantmäterienheten för genomgång kan följden bli den att fiskerättsägare underlåter att anmäla anspråk vid förrättningen och därigenom undgår all betalningsskyldighet. Man kan här göra jämförelse med en under jorddelningslagens giltighetstid vanligen använd metod, nämligen att arrangera tvist om fiske, som underställdes ägodelningsrättens prövning, varvid erforderlig utredning kunde erhållas ex officio utan kostnad för sakägarna. Sedan tvisten rättskraftigt avgjorts återtogs ansökningen och förrättningen inställdes.

Länsstyrelsens föreslagna rätt till överprövning av förrättningsmannens beslut till förmån för allmänt intresse bör utgå. Det allmännas intressen bör, såvitt lantmäterienheten kan bedöma, kunna tillgodoses bättre och enklare på annat sätt. Den jämförelse som utredningen gör med fastighetsbildningslagen är inte relevant. Besvärar sig länsstyrelsen över fastighetsbildningsmyndighetens fastighetsbildningsbeslut prövas besvären inte av länsstyrelsen utan av fastighetsdomstolen.

4.6.9 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Länsstyrelsen har inte någon erinran mot den föreslagna tiden för anförande av besvär över beslut rörande fvo:s bildande även som över fiskestämmas beslut. Något egentligt praktiskt behov av nuvarande längre besvärstider torde ej föreligga. Med hänyn till att, i de fall fullständig fiskerättsutredning ej föreligger, full säkerhet inte finns för att samtliga fiskerättsägare personligen får del av ett beslut angående fvo:s bildande, synes ur rättssäkerhetssynpunkt införande i ortstidning av meddelande om beslutet för dylikt fall böra föreskrivas. Besvärstiden bör liksom i nuvarande lag om fvo räknas från den dag då kungörandet har skett. Den fördröjning av beslutets lagakraftvinnande som skulle föranledas härav torde sakna praktisk betydelse.

4.6.10 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Utredningen föreslår att besvär över förrättningsmans beslut om bildande av fiskevårdsområde skall avgöras i administrativ ordning. Besvär skall alltså föras hos länsstyrelsen och vidare till regeringen. Detta förfaringssätt är synnerligen otillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt. Sedan ansökan om bildande av fiskevårdsområde inkommit till länsstyrelsen skall styrelsen, om den finner att bildandet överensstämmer med ansökan om kommunal och regional planläggning, förordna förrättningsman och i förordnandet meddela erforderliga föreskrifter. Vid bedömningen av dessa föreskrifter kan länsstyrelsen bl. a. taga ställning till om det från allmän synpunkt är synnerligen angeläget att fiskevårdsområde bildas. Finner länsstyrelsen att så är fallet kan detta tas med i de föreskrifter förrättningsmannen erhåller. Enligt utredningen sid. 170 n sägs "Finner förrättningsmannen att det allmännas och sakägarnas intressen är ofören-

liga, skall förrättningsmannen i beslut konstatera att hinder föreligger att bilda fiskevårdsområde i enlighet med förordnandet och inställa förrättningen. Detta gäller dock inte om länsstyrelsen i förordnandet angivit att bildande av fiskevårdsområde i det aktuella fallet är synnerligen angeläget från allmän synpunkt. Förrättningsmannen skall i sistnämnda fall, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda, besluta att området skall bildas ...".

Ett sådant beslut kan således enligt förslaget överklagas hos länsstyrelsen, samma myndighet som tidigare utfärdat de föreskrifter som lett fram till beslutet. Detta måste ur rättssäkerhetssynpunkt vara helt otillfredsställande. Förbunden anser att talan mot sådant beslut i överensstämmelse med reglerna i anläggningslagen och fastighetsbildningslagen i stället bör föras genom besvär till fastighetsdomstolen.

4.6.11 Lantbrukarnas riksförbund: Vid bildandet av fiskevårdsområde skall länsstyrelsen vid förordnande av förrättningsman meddela erforderliga föreskrifter. Därvid skall länsstyrelsen också ta ställning till om områdets bildande är ur allmän synpunkt synnerligen angeläget. Är förutsättningarna för bildande uppfyllda får förrättningsmannen i sådant fall, även mot opinionen, besluta att området skall bildas. Besvär över detta beslut skall enligt förslaget föras hos länsstyrelsen. Det är LRFs bestämda uppfattning uppenbart att en sådan ordning – besvärsinstansen får pröva sina egna beslut – är ur rättssäkerhetssynpunkt helt oacceptabel. Enligt LRFs bestämda mening skall talan mot förrättningsmannens beslut, i likhet med vad som gäller enligt fastighetsbildningslag och anläggningslag, föras genom besvär hos fastighetsdomstolen.

4.6.12 Sveriges jordägareförbund: Ur rättssäkerhetssynpunkt kan det ej accepteras att ett beslut av förrättningsmannen att bilda fiskevårdsområde mot fiskerättsägarnas vilja skall överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan ju redan tidigare vid sitt förordnande av förrättningsman ha tagit ställning till denna fråga. Besvär bör ske till fastighetsdomstol. Överhuvudtaget kräver rättssäkerheten att alla frågor där fiskerättsägare och det allmänna har motsatta intressen, t.ex. ekonomiska, kan bli föremål för överprövning av opartiska domstolar, lämpligast de allmänna domstolarna.

4.7 Övergångsbestämmelser

4.7.1 Statens lantmäteriverk: I övergångsbestämmelserna till den nya lagen om fiskevårdsområden saknas bestämmelse om vad som skall gälla i fråga om förrättning som inletts men inte slutförts enligt gamla lagen.

4.7.2 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Beträffande övergångsbestämmelserna anser länsstyrelsen att det är olämpligt att ändra stadgarna för fiskevårdsområden som fungerar bra. Eventuellt kan stadgarna kompletteras med grundregler som överensstämmer med den aktuella samhällsplaneringen.

4.7.3 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: I förslaget till lag om fiskevårdsområden har intagits övergångsbestämmelser i fråga om fiskevårdsområde, som består vid ikraftträdandet av lagen. Däremot har ingenting sagts om fiskevårdsområden, varom beslut om bildande fattats före lagens i-

kraftträdande, men som av olika skäl ej kan komma att fastställelseprövas av länsstyrelsen före denna tidpunkt. Ej heller har i utredningen berörts de fall där en kostnadskrävande utredning efter förordnande av länsstyrelsen framskridit så långt att endast slutsammanträde återstår.

Återförvisning av dessa ärenden för handläggning enligt den nya lagen skulle åsamka fiskerättsägarna ytterligare omfattande kostnader. Inom Kopparbergs län finns för närvarande ärenden, avseende prövning av en redan genomförd förrättning, men där det är tveksamt om beslut kan meddelas före den nya lagens ikraftträdande. Likaså pågår bildande av i flera fall omfattande fiskevårdsområden enligt länsstyrelsens förordnande.

Det bör vara rimligt att berörda förrättningar får prövas enligt nu gällande lag, i vart fall de förrättningar som slutförts före nya lagens ikraftträdande. En förutsättning bör emellertid vara "att bildandet står i överensstämmelse med kommunal och regional planläggning på fiskets område eller, om sådan planläggning saknas, ej kan antagas försvåra kommande planläggning".

4.7.4 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Enligt första punkten skall bestämmelserna i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden gälla under tid för vilken fiskevårdsområdet har bildats, dock längst till utgången av år 1989.

Enligt förbundens mening finns det inte med hänsyn till bestämmelsen i andra punkten någon som helst anledning att tvångsvis låta de nya bestämmelserna bli tillämpbara på redan för begränsad tid bildade fiskevårdsområden. Sista tillägget "dock längst till utgången av år 1989" bör alltså utgå.

5 Förvaltningen av statens vatten

5.1 Allmänna synpunkter

5.1.1 Statskontoret: Statskontoret tillstyrker utredningens förslag till riktlinjer för förvaltning av statliga fiskevatten. Det är osäkert om förslagen kommer att leda till att utbudet av fiskemöjligheter ökar i någon större utsträckning. Utredningen har inte uttalat någon uppfattning i den frågan. — — —

5.1.2 Riksrevisionsverket: RRV har i princip inget att erinra mot utredningens förslag rörande nyttjande av statens vatten. — — —

5.1.3 Lantbruksstyrelsen: Förslagen i denna del förutsätter att ideella organisationer skulle vara beredda att lägga ner ett betydande ofta oavlönat arbete för inte bara det egna utan även andras fritidsfiskeintresse. Lantbruksstyrelsen har svårt att tro att detta system skulle fungera väl på sikt. Om statens vatten förvaltas av statlig myndighet kan ett varierat och omfattande fiskeutbud tillhandahållas på ett fiskekort vilket bör gynna fritidsfisket. Styrelsen anser att statens vatten därför även i fortsättningen bör förvaltas av statlig myndighet. Samordning med annan förvaltning bör kunna ske genom anslutning till fiskevårdsområde. Liksom hittills bör dessutom utarrendering kunna ske till annan sammanslutning av fiskerättsägare.

5.1.4 Fiskeristyrelsen: Utredningens förslag till allmänna riktlinjer för förvaltningen av statens enskilda fiskevatten innebär att fisket även i fortsättningen skall upplåtas för allmänna intressen. Fiskeristyrelsen vill med hänsyn till såväl yrkesfisket som fritidsfisket betona vikten härav. För fritidsfiskets del har upplåtelser av dessa vatten stor betydelse för strävandena att skapa ett brett och varierat fiskeutbud. – – –

Utredningens förslag att den direkta vården och skötseln av statens fiskevatten i så stor utsträckning som möjligt skall överlåtas till i första hand frivilliga fiskeorganisationer har mötts av vissa betänkligheter vid remissbehandlingen.

Erinringar som framförs mot förslaget är bl. a. att det uppstår splittring av upplåtelserna som leder till fler fiskekort, ökat krångel och ökade kostnader för fiskevården. Risk för konflikter med skogsbrukets intressen befaras kunna uppstå. Vidare nämns att det finns risk för privatisering av vatten, eftersom klubbar som redan nu arrenderar vatten av staten i många fall maximerar medlemsantalet och därmed försvårar allmänhetens fiske.

Flera remissinstanser tillstyrker förslaget eller anser att idén är värd att pröva. Samtidigt krävs olika garantier för att upplåtelserna inte missbrukas.

Erinringar framförs också beträffande domänverkets personalresurser för förvaltningen. – – –

Styrelsen godtar för sin del tanken att i ökad utsträckning låta lokala, frivilliga fiskeorganisationer ta hand om den direkta skötseln av statens enskilda fiskevatten. Utredningen redovisar flera exempel på fall där sådana organisationer utför mycket värdefulla insatser på fiskevårdens område för att skapa bättre och utökade fiskemöjligheter. Enligt styrelsens mening finns det uppenbart förutsättningar att även på andra håll få till stånd liknande insatser genom lokala sammanslutningar. Styrelsen utgår från att såväl berörda lantbruksnämnder som domänverket och övriga förvaltande myndigheter tar till vara dessa förutsättningar genom lämpliga upplåtelser. Fiskenämnder och fiskeorganisationer bör självfallet kunna lämna förslag till upplåtelser men beslutanderätten bör ligga kvar hos de förvaltande myndigheterna.

5.1.5 Statens vattenfallsverk: Vattenfallsverket som aktiv upplåtare av fritidsfiskevatten kan inte se några egentliga fördelar med ett sådant generaliserat förfarande. I första hand skulle sannolikt de attraktiva vattnen, där den förvaltande myndigheten investerat betydande belopp i fiskevård och service, tagas i anspråk av klubbar, medan övriga mindre efterfrågade vatten blev kvar under myndighetens vård. Klubbar har i allmänhet inte samma resurser som myndigheter att satsa på vattnen. I exempelvis Tyttbo forsfiskeområde i Dalälven gör vattenfallsverket betydande insättningar av fisk från egen närbelägen odling och driver verksamheten utan vinstintresse. Intresset för sådana insatser minskar givetvis om verksamheten i fortsättningen enbart blir inriktad på mindre efterfrågade vatten.

Vattenfallsverket kan inte se att några egentliga nackdelar anförts i utredningen mot det nu tillämpade systemet med valfrihet i olika upplåtelseformer (i egen regi eller till fiskeklubb o. dyl.) och yrkar därför att utredningens förslag om mer tvingande bestämmelser till fiskeklubbars fördel ej antages. Det borde ankomma på den förvaltande myndigheten att avgöra vilken upplåtelseform som i varje särskilt fall är mest lämplig med hänsyn till syftet att de statliga fiskevattnen skall upplåtas till en bred allmänhet och att ett så allsidigt utbud som möjligt av bra fiskemöjligheter

till rimliga kostnader skall eftersträvas. Härigenom skapas också bättre garantier för att upplåtelserna sker till så bred allmänhet som möjligt och under stabila former. Givetvis bör liksom hittills vid utarrendering till fiskeklubbar o. dyl. samverkan ske mellan upplåtaren och arrendatorn.

5.1.6 Domänverket: Övergripande mål för domänverkets fiskeverksamhet är att främja utnyttjande av samtliga vatten på bästa sätt. Härvid prioriteras främst yrkesfiskets behov. I andra hand ställs verkets vatten till den breda allmänhetens förfogande genom kortförsäljning för fiske inom de oftast stora kortfiskeområden, som verket bildat. Denna verksamhet kompletteras av upplåtelser till fiskeklubbar och fiskeföreningar, som i vissa fall genom kortförsäljning i sin tur ställer fiskevattnen till allmänhetens förfogande. Slutligen upplåts resterande vatten till enskilda. Detta sker i de fall då vatten genom geografisk belägenhet, storlek eller andra orsaker bäst utnyttjas på detta sätt.

Domänverket anser att det – – – saknas motiv för utredningens förslag till ändrade bestämmelser för förvaltningen av statliga fiskevatten. Domänverket motsätter sig därför att statliga fiskevatten skall upplåtas till föreningar och klubbar utan avgift. Om utredningens förslag till förvaltning av statliga fiskevatten skulle genomföras skulle övriga fiskevattensägare ställas i ett betydligt sämre läge. Risk finns för att fiskeklubbarna av ekonomiska skäl prioriterar svaga statliga fiskevatten före bättre privata fiskevatten. En sådan utveckling leder till försämrat fiske för allmänheten. – – –

Enligt domänverkets mening kan fiskevattensutredningens förslag närmast betraktas som privilegier åt en liten grupp av de mest fiskeintresserade i samhället. Det är dessutom ojämlikt och favoriserar sådana klubbar som finns i områden där det finns statliga vatten. Det finns även risk för att allmänhetens fiske i vissa fall blir begränsat genom att fisket i ett vatten endast upplåts för visst handredskapsfiske eller att det förbehålls klubbmedlemmar.

Domänverket delar uppfattningen att det kan läggas andra rekreativa synpunkter på fisket än de som berör enbart utövandet av fiske. Sedan lång tid tillbaka har domänverket verkat för samt ställt betydande arealer fiskevatten till förfogande för enskilda samt klubbar och föreningar även för skötsel och vård av fiskevatten. Samtidigt har domänverkets fiskeriorganisation kunnat bistå sådana arrendatorer med fiskevårdande åtgärder.

Efterfrågan på fiskevatten är som väntat störst i landets tätast befolkade delar och i närheten av större städer. Mot den bakgrunden kan domänverkets fiskevatten endast i begränsad omfattning bidra till att skapa ytterligare utrymme för sådana administrativa arbetsuppgifter, som det enligt fiskevattensutredningen finns behov av inom fritidsfiskets område. Av domänverkets fiskevatten med ensamrätt ligger ca 75 procent i norrlandslänen. Domänverkets markinnehav är dessutom där koncentrerade till det glest befolkade inlandet, varför avståndet torde bli utslagsgivande för t. ex. stadsklubbars intresse och möjligheter att överta fiskevatten och effektivt driva dem.

Även om det för organisationernas medlemmar skulle skapa ytterligare tillfällen till rekreativa fritidssysselsättningar ifrågasätter domänverket om allmänhetens fiske främjas av att ideella organisationer författningsmässigt ges förtur att överta driften av statens vatten. Enligt domänverkets bedömning innebär förslaget bl. a. risk för att flera av verkets för närvarande ca 90 kortfiskeområden kommer att splittras. Dessa omfattar totalt ca 150 000

ha fiskevatten och har ofta getts geografiskt stor omfattning. Härigenom har fiskekortsfloran kunnat begränsas och domänverket kan numera erbjuda allmänheten samlade utbud av fisketillfällen.

Förutom att förslaget kan innebära försämrade fiskemöjligheter för allmänheten, rycker det undan grunden för domänverkets fiskeorganisation. Detta skulle i så fall drabba inte enbart fiskeriutbildad personal utan även ta bort arbetstillfällen för sådan personal som ute på reviren deltar i fiskevårdande åtgärder av skilda slag.

5.1.7 Länsstyrelsen i Stockholms län: Statens fiskevatten föreslås kostnadsfritt bli upplåtet till kommuner, fiskeklubbar m. fl. för att dessa skall kunna administrera fritidsfisket på områdena. En nackdel av ett sådant system i jämförelse med direktadministration av domänverket är att det kan bli svårt för utomstående att finna de rätta kontakterna för att komma åt fiskekort. I nuläget förvaltas således stora områden av domänverket vilka områden i framtiden med föreslagen administration i fiskehänseende skulle kunna splittras upp på ett flertal kommuner eller klubbar.

5.1.8 Länsstyrelsen i Södermanlands län: – – – I det fall statens fiskevatten är upplåtna på ett tillfredsställande sätt finns det ingen anledning att ändra på förvaltningen. Saknas sådan tillfredsställande förvaltning av statens fiskevatten bör frivilliga fiskeorganisationer eller kommuner överta förvaltningen. I det fall fiskevårdsområden bildas bör statens vatten ingå på samma villkor som andra fiskerättsägares.

Fiskenämnden, som lokalt kan överblicka behovet av fiskemöjligheter och som har det lokala ansvaret för fiskevården, bör ha ett avgörande inflytande över förvaltningen av de statliga fiskevattnen.

5.1.9 Länsstyrelsen i Blekinge län: Genom kronolaxfisket i Mörrum har staten genom domänverket gjort Blekinge internationellt ryktbart i sportfiskesammanhang. Utvecklingen av sportfisket i Mörrum visar att domänverket har ett mycket stort kunnande i att marknadsföra och kommersiellt utnyttja goda fiskevatten. Staten är genom olika myndigheter och verk innehavare av flera sådana vatten. Länsstyrelsen anser det angeläget att domänverkets speciella kompetens i detta avseende utnyttjas optimalt. Domänverket bör därför – innan andra riktlinjer lämnas för utnyttjandet av statens fiskevatten – ges tillfälle att undersöka möjligheterna att på likartat sätt som i Mörrum kommersiellt utnyttja högklassiga fiskevatten och omhänderha förvaltningen därav. Efter en sådan undersökning bör kvarvarande statliga vatten lämpligen kunna disponeras på sådant sätt som utredningen föreslagit.

5.1.10 Länsstyrelsen i Värmlands län: Länsstyrelsen tillstyrker att fisket i vatten, som ägs av staten, upplåts till frivilliga fiskeorganisationer och kommuner så långt detta är möjligt, samt att avgiften därvid sätts lågt om fisket upplåts till allmänheten. Detta kan även ses som ett led i strävandena mot ökad decentralisering.

5.1.11 Länsstyrelsen i Örebro län: – – – Länsstyrelsen biträder i princip detta förslag under förutsättning att villkoret är att sådana vatten alltid upplåts åt allmänheten utan krav på medlemsskap eller liknande. Länsstyrelsen finner förslaget särskilt intressant eftersom det innebär en helt ny syn på nyttjandet av de statliga vattnen. Hitintills synes domänverket som

förvaltar de statliga vattnen i länet ha haft i princip samma ekonomiska avkastningskrav på vattnen som på skogsmarken, vilket lett till att upplåtelser och fiskevård endast förekommit i den utsträckning som varit affärsmässigt motiverad och inte kunnat påverkas av fiskenämnden eller annat länsorgan. Länsstyrelsen biträder utredningen i den nya synen på statens vatten men vill liksom fiskenämnden föreslå att välskötta fiskekortsområden som t. ex. Kloten-Malingsbo tills vidare bör förvaltas av domänverket.

5.1.12 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Det är angeläget att så stor del som möjligt av det statliga fiskevatteninnehavet upplåtes på rimliga villkor för fiske i någon form. – – –

I Västmanlands län äger staten stora markområden med tillhörande fiskerätt, som genom domänverkets försorg upplåtes för fritidsfiske genom försäljning av fiskekort till allmänheten. En ökad satsning på de statliga fiskevattnen får stor betydelse för fritidsfiskets utveckling i länet.

Länsstyrelsen tillstyrker att skötsel och upplåtelse av fisket i de statliga vattnen i så stor utsträckning som möjligt överlåtes till frivilliga fiskeorganisationer.

I de fall staten inte äger fiske med ensamrätt bör man aktivt engagera sig i fiskevårdsområde på samma villkor som andra fiskerättsägare. Det är emellertid tveksamt om de frivilliga fiskeorganisationernas förvaltningsansvar skall sträcka sig så långt att de här representerar staten.

De frivilliga fiskeorganisationerna saknar i dag erfarenhet av att sköta fiskevatten i större skala. Det är därför nödvändigt att en ändring av förvaltningen sker successivt och med stor hänsyn till lokala förhållanden.

5.1.13 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Utredningen har diskuterat olika former för förvaltning och skötsel av statens vatten. Med de erfarenheter länsstyrelsen har av domänverkets fiskevårdspolicy inom länet bör en fortsättning ske av den satsning som började omkring 1960. Att överlåta statens vatten till fiskesammanslutningar och kommuner kommer knappast att öka fisketillfällena. – – –

5.1.14 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Utredningens förslag innebär att skötsel och upplåtelser av statliga fiskevatten i så stor utsträckning som möjligt bör överlåtas till frivilliga organisationer och kommuner. Länsstyrelsen anser i likhet med utredningen det värdefullt att eftersträva ett brett engagemang från de aktiva fiskarnas sida. Länsstyrelsen kan därför i princip biträda utredningens uppfattning.

Länsstyrelsen vill dock varna för en övertro på möjligheterna att i alltför hög utsträckning överlåta ansvar, vård och förvaltning av statens vatten till ideella organisationer. Av erfarenheter från annan likartad verksamhet som exempelvis idrotten vet man att aktiviteten inom resp. förening mycket är beroende på den tillfälliga föreningsledningen och att utvecklingen obönhörligt går mot att det allmänna mer och mer får ingripa i den direkta förvaltningen. Det är mot den bakgrunden angeläget att det engagemang som eftersträvas från de frivilliga organisationernas sida inte sker till priset av att staten avsäger sig det reella inflytandet och ansvaret för ett rationellt utnyttjande av fiskevattnen. Som villkor för upplåtelser till frivilliga organisationer bör uppställas krav på att organisationerna har en viss storlek och att det allmänna genom exempelvis kommunen erhåller en direkt insyn i förvaltningen. Att under sådana förhållanden det frivilliga engagemanget kan vara av mycket stort värde finns erfarenheter från länet där bland

annat landets största fiskevårdsförening, Kiruna jakt- och fiskevårdsförening, på ett utmärkt sätt ombesörjt förvaltningen av statens fiskevatten. Länsstyrelsen förordar dock att även denna typ av förvaltning går via kommun, dvs. att staten på vissa villkor överlåter rätten att upplåta fiskevattnen till kommunen som i sin tur förutsättes samverka i förvaltningen med de ideella organisationerna.

Länsstyrelsen vill dock understryka att där de statliga myndigheterna byggt upp en förvaltning som är effektiv och fungerar på ett rationellt sätt bör denna förvaltning kvarligga hos staten. När det gäller de statliga fiskevattnen i länet nedom odlingsgränsen som förvaltas av domänverket, anser länsstyrelsen att denna förvaltning i stort sköts på ett tillfredsställande sätt då det gällt att iordningställa och utnyttja vissa områden för sportfiske. Såväl med hänsyn till praktiska som organisatoriska aspekter är det lämpligt att denna förvaltning kvarligger hos domänverket. Då det gäller att ta tillvara fritidsfiskemöjligheterna som en integrerad del av en bredare turism i inlandskommunerna finner länsstyrelsen att resp. kommun är en lämpligare huvudman än domänverket.

5.1.15 Centralorganisationen SACO/SR: Statens vatten föreslås nyttjas, upplåtas och skötas på sätt som utredningen föreslår, dock med domänverket eller kommun som huvudman – inte frivilligorganisationer. Dessa har varierande styrka, förmåga och stabilitet, beroende på vem eller vilka som vid viss tidpunkt sitter i deras respektive styrelser.

5.1.16 Lantbrukarnas riksförbund, Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: I sammanhanget bör även påpekas, att domänverket tillhör den kategori som kanske bäst skött sina fiskevatten genom god fiskevård och generösa fiskeupplåtelser. Att domänverket enligt förslaget skulle fråntas administrationen över dessa vatten för att överföras på andra finner vi illa genomtänkt. Vi tror nämligen inte att dessa "andra" skulle på ett bättre sätt eller ens lika bra kunna administrera dessa vatten. Man må ha i åtanke att huvuddelen av domänverkets innehav ligger i glesbygden i Norrland, där efterfrågan på fiskevatten på många håll är starkt begränsad.

För fiskevattenägarna torde det vara oacceptabelt att statens vatten gratis skall upplåtas till fiskeklubbar. Frånsett det principiellt orimliga i att allmän egendom kostnadsfritt överlåts på organisationer, kommer det att skapa en omöjlig konkurrenssituation vid framtida fiskekortförsäljning. Detta kan då få negativa effekter på fiskevården i icke-statliga vatten och reducera fiskevattenägarnas möjligheter och benägenhet till upplåtelse av fiskevatten.

Det torde vara tämligen uppenbart, att allmänhetens intresse av fiskevatten har en klar inriktning mot de bästa vattnen. Det är möjligt att en styrning från samhällets sida i detta fall är motiverad. Detta förhållande bör emellertid enligt förbundens mening icke motivera generell styrning i en helt meningslös omfattning.

5.1.17 Landstingsförbundet: Styrelsen instämmer i förslaget att statliga vatten skall upplåtas i ökad utsträckning till yrkesfiske och fritidsfiske och att ideella föreningar kan få dem fritt upplåtna mot att de sköter fiskevård och service till allmänheten. – – –

5.1.18 Skogsindustriernas samarbetsutskott: – – – Ändamålet med en sådan förändring anges vara att fisket skall bli tillgängligt för en så bred allmänhet som möjligt. I detta sammanhang betraktar vi begreppet statliga vatten som synonymt för de vatten som f. n. förvaltas av Domänverket.

Eftersom Domänverket i ord och handling visat att inriktningen av dess fiskeverksamhet är just den som utredningen åsyftar och dessutom, enligt allmän uppfattning, med en intensiv och framsynt satsning kunnat erbjuda fritidsfolket goda fisken med serviceåtgärder ofta långtutöver det normala, har vi svårt att se, vilka ytterligare fördelar som skulle kunna uppnås med utredningens förslag.

Nackdelarna kan däremot, enligt vår uppfattning, bli betydande för såväl verkets inre organisation och personalpolitik som andra berörda parter. Ett kostnadsfritt överlåtande av fiskerätten på statliga vatten till kommuner och vissa utvalda organisationer får en konkurrensvridande effekt – särskilt inom områden med blandad ägarestruktur – som ytterst kan leda till åsidosatta fiskevårds- och serviceåtgärder och därmed försämrade fiskemöjligheter för allmänheten på enskilda upplåtelser. Med det föreslagna tillvägagångssättet riskeras vidare orättvisor och osämja mellan olika kategorier av fiskeutövare samt motverkas strävanden att åstadkomma stora sammanhållna kortfiskeområden.

SISU avstyrker betänkandets förslag i detta stycke.

5.1.19 Svenska kommunförbundet: – – – Förslaget om att lokala klubbar och kommuner skall överta skötsel och upplåtelse av statens fiskevatten biträds av styrelsen. För att detta förslag snabbt skall ge effekt fordras dock utbildningsinsatser och införande av det föreslagna statsbidraget för fiskevård och andra serviceåtgärder. – – –

5.1.20 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: – – – Förbundet finner det också tillfredsställande att utredningen haft ambitionen att ur såväl principiell som praktisk synpunkt föreslå att skötseln av åtskilliga statliga fiskevatten anförtros åt den fritidsfiskande allmänheten genom sina fiskeklubbar. Utredningen har på ett utmärkt sätt formulerat denna målsättning i betänkandet (sid. 146): "Samhället bör stimulera en utveckling där fritidsfiskarna övergår från att vara enbart kortfiskare till att bli friluftsmänniskor som producerar fiskevård, sköter fiskevatten och bedriver uppföljnings- och utvecklingsarbete i samverkan."

Förbundet har under hand till utredningen förklarat sig berett att påta sig ett ansvar vad gäller skötseln av statliga och även kommunala fiskevatten, under förutsättning att dessa kan överlåtas på de ekonomiska premisser som utredningen föreslagit. Vidare att förbundet ges ett centralt stöd till information, utbildning och administration. – – –

Förbundet vill emellertid påpeka att även om målsättningen bör vara att så många statliga vatten som möjligt övergår i klubbregi måste förutsättningarna härför bedömas från fall till fall och sådana speciella områden som exempelvis det i Mörrumsån bör också i fortsättningen skötas av Domänverket.

– – – Förbundet vill emellertid starkt understryka att det sociala hänsynstagandet måste medföra en mer enhetlig policy vad beträffar såväl upplåtelser som priser. För närvarande är exempelvis arrendepriserna ytterst skiftande inom olika revir. I detta sammanhang bör framhållas att Domänverkets uthyrning av fritidsstugor samt försäljning av "fiskepaket" självfallet inte hindras genom att skötseln av vissa fiskevatten anförtros klubbar.

Vad gäller Domänverkets förvaltning av den statliga äganderätten bör denna kvarstå. Det vore även praktiskt om till verket kunde föras också övriga statliga vatten, med undantag för de som idag förvaltas av lantbruksnämnderna i de tre nordligaste länen.

5.1.21 Sveriges turistråd: Ytterligare ett viktigt medel finner man i utredningens förslag om att överlåta förvaltningen av statens fiskevatten i så stor utsträckning som möjligt till frivilliga organisationer och kommuner. Under förutsättning att allmänheten och turister beredes tillgång till dessa vatten, på skäliga villkor och utan diskriminerande begränsningar, skapas *flera* förutsättningar till en förbättring av fisket. Dels kan ideella organisationer under sakkunnig ledning från statsmakternas fiskeexperter komma att kunna tillhandahålla personella resurser och lokal kunskap i samband med fiskevårdande åtgärder. Övervakningsarbetet blir billigare och effektivare. Vidare kan en uppdelning av de statliga fiskevattnen på fler intressenter skapa en stimulerande konkurrens mellan olika fiskevatten, till fromma för både turismen och för föreningskänslan.

5.1.22 Landsorganisationen i Sverige och Svenska skogsarbetareförbundet: Fiskevattensutredningen föreslår att Domänverket utan ersättning skall överlåta fiskerätten på reviren till de fiskevårdsområden som man förutsätter skall bildas inom de flesta områdena i vårt avlånga land. Detta förslag avvisar Skogsarbetareförbundet och motiven är följande.

Domänverket har sedan lång tid tillbaka bedrivit en omfattande fiskevård och upplåter fiskerätt till såväl fritidsfiskare som yrkesfiskare. Man har inom Domänverket skaffat sig god erfarenhet när det gäller fiskevård och det skulle vara en klar nackdel om detta kunnande, på samma sätt som nu, inte kan tillvaratas i framtiden. Det är också många dagsverken per år som Domänverket lägger ner på skötseln, vården och tillsynen över fiskevattnen ute på reviren. Detta betyder ett värdefullt tillskott på arbetstillfällena inom främst glesbygdsområdena. Om nu verkets fiskevatten överförs till föreningar och klubbar kommer detta således att medföra minskade arbetstillfällen. Utredningen förutsätter visserligen att man inom fiskevårdsområdena kommer att lägga ner mycket arbete på fiskevård och administration av fritidsfisket. Vi befarar dock att det inte blir så många dagsverken som kommer att redovisas som skattepliktig inkomst och därmed kan man inte tala om sådan sysselsättning som statsmakterna bör stimulera. Förbundet vill således starkt betona nödvändigheten av att de anställda hos Domänverket inte fråntas arbetstillfällen.

En kostnadsfri upplåtelse av Domänverkets fiskevatten medför även att de föreningar som får tillgång till dessa vatten kommer i en prioriterad ställning i jämförelse med de föreningar som skall ta över privata fiskevatten, vilka måste inlösas. Vidare är risken den, att klubbarna eller föreningarna prioriterar svagare statliga fiskevatten i stället för goda privata vatten och därigenom försämras fisket för allmänheten. Dessutom kommer revirens fiskevatten att fördelas på skilda händer och detta kommer att upplevas som en nackdel av alla de fiskare, som under många år vant sig vid att hos samme fiskerättsinnehavare få service och tillgång till större områden.

– – –

Utredningen anger att andra rekreativa synpunkter också bör tillmätas betydelse när man behandlar möjligheterna till fritidsfiske. Vi delar den uppfattningen och vill påpeka att Domänverket på sina revir också har andra fritidsaktiviteter som erbjuds allmänheten. Att splittra förvaltningen

av skilda fritidsaktiviteter på olika huvudmän kan inte vara någon rationell lösning, speciellt som Domänverkets fiskevatten till stor del ligger i glesbefolkade områden där avstånden också är stora. Domänverket har en väl etablerad och allmänt erkänd god fiskeorganisation.

5.2 Upplåtelser till yrkesfiskare

5.2.1 Fiskeristyrelsen: Vad gäller prioritering av upplåtelser mellan olika kategorier av fiskande delar styrelsen utredningens uppfattning att yrkesfiskare alltjämt bör ha företrädesrätt till upplåtelser, om det föreligger behov av yrkesfiskemöjligheter. I likhet med utredningen anser styrelsen att det numera saknas skäl att behålla bestämmelserna om avsättning av fisk i orten, eftersom fiske som försörjningskälla kräver större avsättningsområden än tidigare.

Styrelsen biträder även utredningens förslag att fiske med fast redskap skall förbehållas yrkesfiskare dvs. fiskare som innehar yrkesfiskelicens. Om det är nödvändigt av fiskevårdshänsyn att fiska med fast redskap i visst vatten och något intresse från fiskare med yrkesfiskelicens inte föreligger bör upplåtelse av fiske med fast redskap få ske till annan än yrkesfiskare. Även andra särskilda skäl för undantag från huvudregeln är enligt styrelsens mening tänkbara. Som exempel kan nämnas att fisket med fast redskap bedrivs som mer eller mindre utpräglat komplement till annan näring eller yrkesutövning som inte ger skälig utkomst, och fisket således utgör en förutsättning för fortsatt bosättning i bygden.

5.2.2 Domänverket: – – – Vidare finner domänverket det oskäligt att den som har fiske som yrke skall arrendera fiske mot avgift medan upplåtelser till fritidsfiskare skall ske utan avgift.

5.2.3 Länsstyrelsen i Stockholms län: Utredningen anser att yrkesfiskare bör ha företrädesrätt till arrendevatten. Samtidigt föreslår utredningen att statliga fiskevatten gratis skall upplåtas till fiskeklubbar mot att dessa vårdar vattnen.

Länsstyrelsen föreslår – i likhet med utredningens förslag angående fiskeklubbarnas arrenden i statliga vatten – att det allmännas vatten fritt bör upplåtas med förtur till yrkesfiskare, samt att möjligheterna till att ge yrkesfiskarna lån och bidrag för arrende av enskilda fiskevatten undersöks. Härvid bör också utredas huvudmannaskapet och frågan om bidragsfinansiering.

5.2.4 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Det är angeläget att så stor del som möjligt av de statliga fiskevattnen upplåts på rimliga villkor. Det yrkesmässiga fisket bör ges företräde om intresse och förutsättningar för ett sådant fiske finns.

5.2.5 Länsstyrelsen i Västmanlands län: – – – Det yrkesmässiga fisket bör ges företräde där intresse och möjligheter för ett sådant fiske finns. – – –

5.2.6 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Enligt gällande bestämmelser är upplåtelse till ortsbefolkning för husbehovsfiske ett prioriterat ändamål. Detta bibehålles ej i förslaget. – – –

När behov därav befinnes föreligga bör även husbehovsfiske för befolkning i orten vara prioriterat.

5.3 Vatten inom nationalparker och naturreservat

5.3.1 Kammarkollegiet: Utredningen förordar (s. 205) ökade upplåtelser av fiske i nationalparkerna. Kollegiet finner detta vara mycket tveksamt med hänsyn till det ökade tryck på nationalparkerna som det skulle innebära. Att undantag gjordes för Padjelanta sammanhänger med motiven för bildandet av denna nationalpark. Ett var att områdets karaktär av orörd vildmark skulle kunna få upplevas fritt och lättillgängligt av envar intresserad.

Utredningen uttalar vidare att det är naturligt att statens naturvårdsverk har kvar förvaltningsansvaret för vatten ingående i nationalparker och naturreservat. Såvitt avser trakterna ovan odlingsgränsen och renbetesfjällen talar enligt kollegiets mening i stället skäl för att förvaltningsansvaret överförs på vederbörande lantbruksnämnd.

5.3.2 Länsstyrelsen i Stockholms län: Det ökande fritidsfiskets behov av lämpliga vatten bör givetvis i största möjliga utsträckning tillgodoses. I detta sammanhang skall dock påpekas att hänsyn måste tas till bestämmelser för bl a naturreservat, fågelskyddsområden och sälskyddsområden. Således måste syftet med t ex ett naturreservat beaktas vid bedömningen av om fiske skall kunna upplåtas.

5.3.3 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Länsstyrelsen kan inte biträda den av utredningen framförda uppfattningen att fisket mera allmänt skall upplåtas inom nationalparker och naturreservat. En upplåtelse av fisket inom sådana områden för att tillgodose fritidsfiskarnas intressen måste prövas från fall till fall med beaktande av det ändamål för vilket nationalparken eller naturreservatet har avsatts.

5.3.4 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Länsstyrelsen biträder utredningens förslag om ökade fiskeupplåtelser inom nationalparkerna.

5.4 Vatten inom renskötselområdena

5.4.1 Kammarkollegiet: Enligt 15 § utkastet till fiskeförordning bör fiske i staten tillhörigt vatten, såvitt avser fiske med rörligt redskap, om möjligt upplåtas till sådana fiskeorganisationer, som upplåter eller har för avsikt att upplåta fiske åt allmänheten. Upplåtelse till fiskeorganisation skall ske utan avgift. Stadgandet avses bli tillämpligt även på de av lantbruksnämnderna förvaltade vatten ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Beträffande dessa vatten har kammarkollegiet invändningar mot förslaget vad gäller avgiftsfriheten.

Ifrågavarande vatten ingår i de "områden som blivit anvisade till samernas uteslutande begagnande". Samernas rätt till områdena omfattar även fisket. Upplåtelse av rätt till fiske på sådant skall enligt 34 § RL i princip ske mot avgift, vilken fördelas mellan samefonden och vederbörande sameby. Ett genomförande av utredningens förslag i denna del står alltså i strid med RL och skulle dessutom innebära ett icke obetydligt inkomstbortfall för samefonden och samebyarna (jfr uppgifterna i bil. 3, s. 386). Om fiske ändå skulle upplåtas avgiftsfritt måste samefonden och berörd sameby hållas skadeslösa av allmänna medel.

5.4.2 Statskontoret: – – – Statskontoret kan för sin del inte bedöma i vad mån det är möjligt att väsentligt öka upplåtelserna i renskötselområdena. – – –

5.4.3 Lantbruksstyrelsen: Som lantbruksnämnderna framhållit måste man inom renskötselområdet beakta samernas intresse av fisket som resurs och den påverkan fiskerättsupplåtelser kan ha på själva renskötseln. Förändringar i renskötseln talar emot långsiktiga upplåtelseavtal. Rennäringsdelegationerna synes därför enligt lantbruksstyrelsens mening vara bäst skickade att handha upplåtelsefrågorna inom renskötselområdet.

Om fiske upplåts utan avgift till ideellt organ inom renskötselområde måste samefonden och samebyarna hållas skadeslösa genom tillskott av allmänna medel motsvarande vad en avgiftsbelagd upplåtelse skulle ge.

5.4.4 Länsstyrelsen i Jämtlands län: När det i 15 § i utkastet till fiskeförordning nämnes om upplåtelse av fiske med rörligt redskap så innebär det, vad angår de flesta staten tillhöriga vatten på renbetesfjällen och på sådan kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition, *allt fiske*. Denna föreslagna bestämmelse om upplåtelse av fiske i dessa vatten överensstämmer ej väl med stadgandet i 32 § rennäringslagen, att upplåtelse av hela fisket i visst vatten får ske endast om samebyn medger det. Den i 15 § i utkastet till fiskeförordning jämväl föreslagna bestämmelsen att upplåtelse till fiskeorganisation *skall* ske utan avgift får, vad angår fisket i de staten tillhöriga vattnen på renbetesfjällen och på sådan kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition, anses strida mot stadgandet i 34 § rennäringslagen att upplåtelse skall ske mot avgift, om ej särskilda skäl föreligger för avgiftsfrihet, vilka skäl enligt det förut refererade uttalandet i propositionen 1971: 51 får anses ha avsetts att verka restriktivt.

De nu omnämnda föreslagna bestämmelserna får anses verka inskränkande på samers rätt till fiske enligt gällande rennäringslag.

Upplåtelse enligt den förut omnämnda 15 § i utkastet till fiskeförordning av fiske med rörligt redskap till sådana fiskeorganisationer, som upplåter eller har för avsikt att upplåta fiske åt allmänheten – vilka fiskeorganisationer skulle kunna själva ombesörja fiskevårdande åtgärder – synes lätt kunna medföra såväl nämnvärd olägenhet för renskötseln och besvärande intrång i samers rätt till fiske enligt 25 § renärningslagen (se 32 § nämnda lag) som risk för sådan avsevärd olägenhet för renskötseln som omnämnes i 30 § samma lag.

Någon ändring i nu gällande bestämmelser för förvaltning av fisket i statens vatten inom sådan kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och på renbetesfjällen bör inte ske.

5.4.5 Länsstyrelsen i Västerbottens län: – – – Beträffande speciellt förvaltningsfrågan menar länsstyrelsen att lantbruksnämnden i detta län på ett väl balanserat sätt skött uppgiften. Lika med nämnden anser också länsstyrelsen att den bör ha kvar ansvaret för fiskeupplåtelserna.

5.4.6 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Vad beträffar förvaltning av statens vatten ovan odlingsgränsen som handhas av lantbruksnämnden så har den präglats av att nämnden i betydande omfattning upplåtit fiskerätt till jakt- och fiskevårdsföreningar. Denna form av förvaltning har fungerat bra. Enligt länsstyrelsens mening finns det dock utrymme för att öka denna typ

av upplåtelser. Härvid bör särskilt upplåtelser till kommunerna komma i fråga.

5.4.7 Svenska samernas riksförbund: – – – Riksförbundet får understryka att det från samernas/samebyarnas sida icke kan accepteras att rätten till jakt och fiske reduceras eller att den genom olika adminstrativa eller andra åtgärder försvåras/förhindras med faktisk rättsförlust som följd.

Ett överförande av förvaltningen av samernas (kronans) fiskevatten till ideella organisationer och kommuner skulle enligt förbundets ståndpunkt innebära en markant försvagning av samernas fiskerätt. De sakkunniga redovisar en allt för stor tilltro till ideella organisationers vilja och förmåga att ansvara för skötsel och förvaltning av fiskevatten. Samhällsutvecklingen har visat att ideella organisationer får allt större svårigheter att driva dylik verksamhet utan att samhällets stöd blir av sådan omfattning att det i det närmaste är att betrakta som ett samhälleligt övertagande.

Förslaget skulle inte heller enligt riksförbundets mening nämnvärt bidraga till att öka utbudet av fiske för allmänheten. Resultatet skulle snarare bli motsatsen eftersom det skulle resultera i ett ökat antal regler och fiskekort m. m., vilket inte kan anses ligga i den fiskande allmänhetens intresse.

Riksförbundet avstyrker de sakkunnigas förslag angående nya förvaltningsformer inom sameområdet som ovan kommenterats.

5.5 Den ekonomiska inriktningen för domänverkets verksamhet

5.5.1 Statskontoret: – – – När det gäller domänverkets förvaltning anser statskontoret att upplåtelserna som hittills bör ske enligt företagsekonomiska principer, dvs. att verket bör få ersättning för sina förvaltningskostnader.

5.5.2 Riksrevisionsverket: – – – Om det är fråga om vatten som domänverket i dag nyttjar i sin rörelse och som är företagsekonomiskt lönsamma, bör man enligt RRVs uppfattning inte frångå de affärsmässiga principerna, utan domänverket bör få gottgörelse i särskild ordning.

5.5.3 Fiskeristyrelsen: Till grund för domänverkets förvaltning av statens skogar och jordbruksegendomar ligger f. n. riksdagsuttalanden åren 1968 och 1971 som ger målet för domänverkets verksamhet en strikt ekonomisk inriktning. Uttalandena innebär att företagsekonomiska principer är vägledande även i fall då domänverket förvaltar statens enskilda fiskevatten. Enligt utredningens uppfattning bör dessa principer vika till förmån för att allmänheten bereds möjlighet till fritidsfiske på skäliga villkor. Remissinstanserna har ej anfört erinringar häremot. Fiskenämnden i Västernorrlands län betraktar domänverkets jaktupplåtelser som exempel på att nuvarande ordning är olämplig. Även fiskeristyrelsen stöder förslaget som förutsätter att riktlinjerna ändras eller att domänverket av externa medel ersätts för kostnaderna för förvaltningen av statens fisken.

5.5.4 Domänverket: – – – Utredningens uttalande om domänverkets sätt att driva fisket i statens vatten kan tolkas så att det leder till att allmänheten erbjuds fiske på oskäliga villkor. Fakta är att verkets satsningar för allmänhetens fiske knappt täckts av influtna fiskeavgifter, trots en effektiv organisation och avgifter i nivå med andra fiskevattenupplåtares.

Domänverket anser det vara billigt att fiska. Vid en internationell jämfö-

relse ter sig priset på fiskekort lågt. Avgiften kan rimligen inte hindra någon som vill fiska från att verkligen göra det. Kostnaden för att köpa ett fiskekort är dessutom mycket marginell i förhållande till de fiskandes totala kostnader för sin hobby.

I motsats till fiskevattensutredningen ser domänverket fördelar i att ekonomiska utvärderingar görs även inom fritidsfiskets område; dvs. utbud och insatser styrs efter efterfrågan och den fiskande allmänhetens intressen. Vidare skapas utrymme att stödja fisket i sådana vatten som domänverket bedömer är utvecklingsbara.

5.5.5 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att domänverkets strängt företagsekonomiska principer bör vika till förmån för att allmänheten bereds möjlighet till fritidsfiske på skäliga villkor.

5.5.6 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: – – – Riksdagens krav på en strikt ekonomisk syn på fiskets avkastning inom domänverkets förvaltning bör emellertid ändras varvid betydligt större möjligheter till fiskeupplåtelser kan åstadkommas.

5.5.7 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Förbundet har i olika sammanhang betonat det orimliga i att Domänverket skall vara skyldigt att förvalta sina fiskevatten efter strikt företagsekonomiska principer, trots fritidsfiskets stora sociala betydelse.

Förbundet delar därför helt utredningens uppfattning att statens vatten i fortsättningen bör upplåtas med, i första hand, sociala hänsynstaganden och icke efter företagsekonomiska principer. – – –

6 Regionala fiskestadgor

6.1 Fiskeristyrelsen: För att kunna genomföra intentionerna i den översiktliga områdesvisa planeringen krävs ett nära samband mellan denna och möjligheterna att utfärda fiskestadgor för större regioner än län eller för andra regioner än län närmast vattenområdesvis. Utredningens förslag i den delen som tillstyrkts av styrelsen ligger således väl i linje med tankegångarna i ett modernt och framsynt fiskevårdsarbete.

6.2 Domänverket: Domänverket tillstyrker förslaget men anser att ett genomförande bör ske successivt.

6.3 Länsstyrelsen i Uppsala län: – – – Att utfärda en gemensam stadga för alla de fem stora sjöarna anser länsstyrelsen vara helt orealistiskt. Men också när det gäller kustområdet torde de lokala förhållandena vara sådana att de nuvarande länsfiskestadgorna behövs för en ändamålsenlig reglering vad gäller fiskets vård och bedrivande. – – – det bör uppdras åt fiskeristyrelsen att utarbeta normalförslag till sådana stadgor (sötvatten – respektive saltvattenstadgor).

6.4 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Länsstyrelsen anser att länsvisa stadgar bör finnas kvar för insjöarna. För att samordna dessa och för att få likartade bestämmelser inom samma region föreslås att fiskeristyrelsen blir

den beslutande myndigheten i stället för länsstyrelsen. Beträffande kustfisket biträder länsstyrelsen utredningens förslag om regionala stadgar.

6.5 Länsstyrelsen i Östergötlands län: – – – När det gäller de föreslagna regionstadgorna talar vissa skäl i och för sig för en större enhetlighet och överskådlighet än nuvarande lokala bestämmelser ger. Samtidigt torde det finnas ett behov av att kunna meddela lokala bestämmelser i sådan omfattning att regionala stadgor blir otillräckliga eller alltför detaljerade och omfattande. Det föreslagna sättet för tillskapande av regionala stadgor med sammanträden ordnade av varje fiskenämnd kan också antas medföra att lokala synpunkter i stor utsträckning bör få göra sig gällande. Det synes därför lämpligare att bibehålla nuvarande länsstadgor utfärdade av länsstyrelsen. Större enhetlighet kan bl. a. åstadkommas genom anvisningar och synpunkter i det samråd som sker med fiskeriintendenten och fiskeristyrelse.

6.6 Länsstyrelsen i Kalmar län: Länsstyrelsen, som har större möjlighet att beakta frågor av lokal natur, avstyrker utredningens förslag. Länsstyrelsen ser dock gärna att ett utökat samråd länen emellan i stadgefrågor kommer till stånd.

6.7 Länsstyrelsen i Gotlands län: Gotland skulle enligt förslaget tillhöra samma region som sydkusten, vilket innebär från Blekinge läns södra kust till en linje Kullens fyr–Gilbjerg Hoved i Danmark. Länsstyrelsen är tveksam till de föreslagna regionala stadgorna och ifrågasätter om den föreslagna regionindelningen är riktig. Länsstyrelsen föreslår därför att länsfiskestadgorna bibehålles så att man på länsnivå även i fortsättningen har vissa möjligheter att lokalt reglera fisket.

6.8 Länsstyrelsen i Blekinge län: – – – den av utredningen föreslagna regionindelningen kommer att medföra att det inom Blekinge län kommer att vara tre olika sådana stadgor i tillämpning – en för östra kusten, en annan för sydkusten och en tredje för insjövattnen. Länsstyrelsen har inget att erinra emot att de nuvarande länsfiskestadgorna ersätts av stadgor för större regioner än län, men anser – för att i viss mån undgå nyssnämnda olägenhet för Blekinge län – att gränsen mellan regionerna i saltsjön bör förläggas till länsgräns.

6.9 Länsstyrelsen i Kristianstads län: De i länet utfärdade lokala fiskebestämmelserna har ofta visat sig vara av stort värde. Bestämmelserna har ansetts kunna användas såväl i direkt fiskevårdande syfte som för att få till stånd att fisket bedrives med viss hänsyn, exempelvis genom krav på avstånd mellan fiskeredskap. De allmänna lokala fiskebestämmelserna har samlats i länsstadgor, medan tillfälligt och lokalt behövliga bestämmelser utfärdats separat. Bestämmelserna har inte sällan föregåtts av sammanträden med fiskerättshavarna, varigenom en lokal förankring kunnat vinnas.

Om fiskevårdande bestämmelser anses generellt behövliga bör de intas i rikslagstiftningen. I annat fall bör behovet av bestämmelserna prövas inom länen. Några motiv står inte att finna för utredningens åsikt att handläggningen måste centraliseras till ett mindre antal storregioner. Den föreslagna centraliseringen skulle dessutom för Kristianstads läns vidkommande innebära att inte mindre än tre olika storregionstadgor skulle bli tillämpliga inom länet. Här som på andra områden bör det centrala verkets uppgift

främst vara att verka genom sakkunniga råd, i detta fall med syfte att få till stånd så enhetliga bestämmelser som möjligt där de fiskebiologiska förhållandena bedöms vara likartade. Själva besluten bör däremot fattas i länen, alltså närmare de berörda människorna. I ett regeringsuttalande från år 1969 – vid då aktuell översyn av fiskeristadgan – sades för övrigt klart ifrån att länsstyrelserna skulle bibehållas som beslutsmyndigheter i fråga om lokala bestämmelser om fiskets vård och bedrivande. Vare sig fiskebestämmelser utfärdas för mindre eller större regioner kvarstår det av utredningen berörda informationsproblemet. Detta bör dock inte överdrivas och enligt länsstyrelsens erfarenhet har man på olika sätt kunnat sprida kännedom även om lokalt gällande bestämmelser.

Det har upplevts som en brist att – i motsats till annan lagstiftning där allmänna och enskilda intressen står emot varandra – nuvarande fiskeristadga inte innehåller några riktlinjer för i vilken omfattning det är möjligt att utfärda lokala bestämmelser i fiskevårdande syfte i fall där bestämmelserna kan medföra avsevärt intrång i enskild fiskerätt. I vissa fall framstår det nämligen med hänsyn till fiskevården som ett starkt krav att restriktiva skyddsföreskrifter utfärdas. Särskilt kan detta gälla vissa åar eller åmynningar där behovet att skydda den värdefulla vandringsfisken är påtagligt. För att fylla sitt syfte måste skyddsföreskrifterna utformas så att de ibland kan innebära stort intrång i den enskildes fiskemöjligheter. Nu berörda fråga bör närmare övervägas i detta sammanhang.

6.10 Länsstyrelsen i Malmöhus län: Ifrågavarande bestämmelser rör till stor del rent lokala förhållanden. Det kan därför ifrågasättas om det är meningsfullt att införa en reglering för större områden än län. Förslaget strider även mot den decentralisering av beslutsfattandet som statsmakterna i olika sammanhang uttalat sig för. De påtalade nackdelarna med nuvarande system kan enligt länsstyrelsens mening minskas om fiskeriintendenterna, som utarbetar förslag till bestämmelserna, i högre grad bevakar att de olika länsfiskestadgornas innehåll blir så likartat som möjligt. Övervägande skäl talar för att länsstyrelserna även i fortsättningen skall utfärda lokala bestämmelser för fiskets vård och bedrivande på sätt som sker för närvarande. Härav följer att även beslut om flyttning eller stängande av fiskeådra, vilka beslut har nära samband med stadgebestämmelserna, bör fattas av länsstyrelsen och inte flyttas över till fiskeristyrelsen. Vidare bör länsstyrelsen behålla beslutsrätten beträffande åtgärder mot vanskötsel av fiske.

6.11 Länsstyrelsen i Hallands län: I länet gäller för närvarande två fiskestadgor, en för vardera saltsjöfisket och sötvattensfisket, vilka fastställts av länsstyrelsen. Stadgorna revideras successivt efter tämligen omständliga administrativa procedurer (senast 1978). För västkustens saltsjöfiske, vilket torde vara av störst intresse i detta sammanhang, gäller sålunda tre sinsemellan mycket olikartade stadgor, fastställda av länsstyrelserna i O, N och L-län. I och för sig får det därför anses föreligga starka skäl för att – såsom utredningen föreslagit – jämka samman dessa till en regional stadga, avsedd att fastställas av fiskeristyrelsen. Gjorda erfarenheter, bl. a. vad avser lax- och hummerfisket visar emellertid att en sådan tanke är nära nog orealiserbar. Skälen härtill är flerfaldiga bl. a. de skilda fiskeribiologiska förutsättningarna samt inte minst de olikartade naturförhållandena. Även historiska aspekter spelar in i detta sammanhang. Tilltänkta ändringar i länsstadgan väcker ofta stark opinion i de grupper som anser sig missgyn-

nade. Regionala stadgor skulle därför säkerligen möta ett massivt motstånd från skilda delar av fiskeutövarna.

Fiskenämnden, som enligt utredningsförslaget skulle överta de uppgifter länsstyrelsen nu har, bl. a. vad avser sammanträden med fiskeutövarna, torde för övrigt sakna de administrativa och personella resurser som krävs härför.

Mot bakgrund av det nu anförda avstyrker länsstyrelsen förslaget om regionala stadgor och förordar att länsstyrelsen skall behålla ansvaret i detta avseende.

6.12 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: De kustområden som föreslås bli sammanförda under regionala stadgar är särskilt vad gäller västkusten så stora och omfattar så olika förutsättningar för fisket att de nya stadgarna kommer att innehålla ett mycket stort antal detaljbestämmelser. Olika kuststräckor utefter västkusten förutsätter olika regionala bestämmelser för reglering av fisket. Endast länsstyrelsen har överblick över fisket och mot detta stående samhällsintressen och är därför bäst lämpad att göra en avvägning mellan dessa intressen. Samordning mellan olika län kan göras över länsgränserna. Det torde även vara enklare för allmänheten att påverka och ändra en länsstadga än en regionsstadga.

Förslaget om regionala stadgar avstyrks.

6.13 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Utredningen har föreslagit att länsstyrelsens befogenhet att meddela lokala bestämmelser skall upphöra och att de nuvarande länsstadgorna skall ersättas av stadgor för större regioner, som för detta läns vidkommande innebär att alla vattendrag och sjöar utom Vänern skulle tilhöra en större region som omfattar hela Götaland och Svealand upp till Dalälven – Västerdalälven. Vänern skulle tillhöra en särskild region omfattande de större sjöarna, dvs. förutom Vänern även Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland. Regionstadgorna skulle fastställas av fiskeristyrelsen. Redan fritidsfiskeutredningen föreslog i sitt betänkande Fritidsfisket (SOU 1968: 13) att de lokala bestämmelserna skulle ersättas med centralt utfärdade bestämmelser och genomfördes inte. Enligt länsstyrelsens mening har utredningen inte tillfredsställande dokumenterat behovet att slopa de nuvarande länsfiskestadgorna. Härtill kommer att en centralisering av beslutanderätten från länsstyrelsen till ett centralt ämbetsverk – fiskeristyrelsen – strider mot statsmakternas intentioner att delegera beslutanderätten. Slutligen är var och en av de stora sjöarna så särpräglad att det inte kan anses befogat med en gemensam stadga.

6.14 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Länsstyrelsen anser dessa regioner alltför omfattande och bedömer risken som stor att stadgorna blir svåra att utforma med många olika specialbestämmelser. Södra inlandet omfattar bl. a. så skilda fiskeribiologiska förhållanden som Emåns havsöring, Sämsjöns kräftor och Gullspångsälvens lax och öring.

Lokala stadgor har sedan 1975 inom vårt område fastställts för Vättern, Vänern och Skaraborgs län. Enligt länsstyrelsens mening bör dessa stadgor först prövas innan omfattande regionala stadgor införs. Behovet av dessa bör avgöras först när erfarenhet vunnits av gällande stadgor.

6.15 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Lokala bestämmelser om fiskets vård och bedrivande meddelas nu av länsstyrelsen med stöd av 14–20 §§

fiskeristadgan. De lokala bestämmelserna omfattar förutom själva länsstadgan ett stort antal bestämmelser om förbud mot visst fiske i skilda vatten.

Ett överförande av beslutanderätten i dessa frågor till fiskeristyrelsen strider dock mot de decentraliseringssträvanden som nu sker. Fiskevården är en del av naturvården och bör så långt som möjligt samordnas med det övriga arbetet med att vårda och ställa olika naturresurser till allmänhetens förfogande. En lokal anknytning är här av stort värde.

De skäl för kritik mot länsstadgorna (oenhetliga, svåröverskådliga, svåråtkomliga för allmänheten etc.) som föreligger bör kunna undanröjas på ett mindre ingripande sätt än som föreslagits och kan enligt länsstyrelsens mening inte utgöra tillräcklig grund att överföra beslutanderätten till fiskeristyrelsen. Detta gäller även om den lokala anknytningen, som även utredningen anser vara angelägen, avses upprätthållas genom att fiskenämnderna får i uppgift att hålla erforderliga sammanträden med berörda fiskerättsägare och fiskeutövare.

Länsstyrelsen anser sig inte kunna tillstyrka ifrågavarande ändring även om de nya bestämmelserna kommer att innebära att särbestämmelser för enskilt fiske skall meddelas av myndighet endast för det fall de är påkallade från allmän synpunkt.

6.16 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Länsstyrelsen anser det vara lämpligt att för vissa större vattenområden, t. ex. Bottenhavet, ersätta de nuvarande länsstadgorna med regionala fiskestadgor. Däremot kan det vara problem förknippade med att sammanslå sötvattenstadgan för skogs- och ådalsområdena med fjällområdena. Men det finns många fördelar att vinna om kan arbeta sig fram till färre stadgebestämmelser.

I övrigt vill länsstyrelsen peka på att länsstyrelsens yttrande inhämtas i stadgeärendena med hänsyn till de uppgifter i övrigt som tillagts länsstyrelsen i förslaget till lag om fiske.

6.17 Länsstyrelsen i Västerbottens län: Utredningen föreslår regionala fiskestadgor i stället för de nuvarande länsstadgorna. Länsstyrelsen har i princip ingenting att erinra mot detta. Särskilda stadgor för delar av landet är ett nödvändigt underlag för den lokala planering som ovan berörs. Den regionindelning utredningen talar för synes emellertid väl schablonartad. De biologiska förutsättningarna bör styra gränsdragningen. Landets fjällområden kan exempelvis vara ett lämpligt område för en regional stadga.

Beträffande takten i genomförandet av den föreslagna nyordningen vill länsstyrelsen emellertid hävda att det bör ske som en stegvis utveckling. Länsfiskestadgorna måste tills vidare finnas kvar tills man fått ett nödvändigt organisationsunderlag i form av fiskevårdsområden. Först därefter är det dags för regionala stadgor.

6.18 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Jämlikt fiskeristadgan av år 1954 – även kallad "riksstadgan" – gäller f. n. (14 § m. fl.) att det på länsstyrelse ankommer att meddela vissa lokala beslut – bestämmelser – angående fiskets vård och bedrivande – exempelvis angående fredningstider och fiskstorlek eller om redskap m. m. Bestämmelserna förutsätter samråd med fiskeriintendenten, varjämte finns olika procedurregler i övrigt.

Enligt gällande rättssystem (1954 års fiskeristadga) ingår häri ett antal länsstadgor, kompletterade med skilda lokala beslut av länsstyrelsen (beslut som ev. inte ännu hunnit integreras med länsstadga).

Enligt de sakkunnigas utkast till fiskeförordning skall uppdras åt fiskeristyrelsen att fastställa regionala fiskestadgor upptagande bl. a. bestämmelser som berör allmänhetens fiske. Härigenom och genom förslaget att lokala särbestämmelser för enskilt vatten skall kunna meddelas av exempelvis fiskevårdsområde överförs icke oviktiga beslutsfunktioner från länsstyrelserna till de "rena" fiskerimyndigheterna. Se betänkandet sid. 212–214 m. m. samt 27 §, *28 §* o. f. i förslaget till fiskeförordning. Länsstyrelserna och kommunerna blir till synes hänvisade till att framföra erinringar mot redan upprättade förslag till särskilda fiskestadgor, regionala stadgor.

Motiven till förslaget är bl. a. kritiken mot nuvarande, för allmänheten av fiskande svåröverskådliga, svårfattliga bestämmelser samt behovet av bestämmelser och information därom, som är mottagliga för den stora mängden av fritidsfiskare. Skälen må ha sin giltighet i större eller mindre grad. För länsstyrelserna måste emellertid understrykas kravet på en vidsträckt skyldighet för fackmyndighet att samråda i skriftlig form med såväl kommuner som länsstyrelser redan *inför* upprättande av förslagen till särskild, regional fiskestadga.

6.19 Sveriges fiskares riksförbund: SFR kan ej biträda utredningens förslag om inrättande av regionala fiskestadgor. SFR menar att det traditionella fisket på en viss kuststräcka måste ha ett avgörande inflytande på utformningen av bestämmelserna.

De regionala förbundens yttrande pekar på en rad svårigheter vid avgränsning och sammanslagning av fiskerättsliga områden. Bl. a. pekas på samordningsproblem mellan Halland och Bohuslän, gränsdragningsproblem i Blekinge där de fiskande kan bli tvungna att ta hänsyn till tre stadgor. På norrlandskusten kommer stadgeområdet att bli så omfattande att de lokala fiskarintressena kommer att få svårt att hävda sig.

6.20 Lantbrukarnas riksförbund, Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Enligt förbundens uppfattning är det med hänsyn till stora lokala variationer icke lämpligt med regionstadgor enligt förslaget i 27 §. I stället bör som hittills allmänna bestämmelser för fisket införas i Länsstadgor.

6.21 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Utredningen föreslår att de länsvisa bestämmelserna, som för närvarande utfärdas av respektive länsstyrelse, i fortsättningen skall ersättas av ett antal regionala stadgor utfärdade av Fiskeristyrelsen. Förbundet finner det riktigt att fiskets myndighet – Fiskeristyrelsen – efter hörande av fiskenämnderna utfärdar aktuella fiskebestämmelser. Dessa kan då få en mer enhetlig utformning än för närvarande. Ju färre bestämmelserna är på fiskets område desto enklare blir det självfallet att informera om dessa och därmed få en bättre efterlevnad.

Förbundet kan inte bedöma om de regioner utredningen föreslagit är de mest ändamålsenliga – det kan exempelvis ifrågasättas om inte en särskild stadga borde finnas för Hjälmaren och Mälaren. Förbundet tillstyrker emellertid principen i förslaget.

7 Inlösen av enskilt fiske och frisläppande av handredskapsfiske

7.1 Förslaget

7.1.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: – – – De delvis ganska drastiska åtgärder som utredningen föreslår skulle möjligen kunna vara motiverade, om allmänheten mera allmänt saknade möjligheter till fritidsfiske. Men så är ju ingalunda fallet. Redan nu finns betydande möjligheter till fritt fiske. Dessutom finns på många håll möjlighet för allmänheten att erhålla fiskerätt på enskilda vatten exempelvis genom förvärv av fiskekort. Det har inte gjorts gällande att förvärv av fiskekort mera allmänt skulle betinga oskäliga priser. Med den betydande rörlighet som utmärker dagens "fritidskonsumenter" kan det inte heller rimligtvis begäras att tillgång till fritidsfiske skall finnas just på den egna orten. Det kan ifrågasättas om det är lagstiftningens uppgift att i den utsträckning som här föreslås tillgodose sådana behov. Som kommer att framgå anser hovrätten att flera av utredningens syften kan nås utan de omfattande ändringar i den gällande rätten som utredningen föreslår.

Liksom FL utgår den föreslagna lagen om fiske (4 §) visserligen från huvudprincipen att fisket i enskilt vatten tillkommer innehavaren av enskild fiskerätt. I förhållande till vad som nu gäller föreslås emellertid inte obetydliga inskränkningar och intrång i den enskilda fiskerätten i vissa kustvatten och i de större sjöarna.

Vad gäller Blekinges södra kust, Gotlands kuster, Skånes östra och södra kuster samt västkusten inebär förslaget (5 §) praktiskt taget ett upphävande av den enskilda fiskerätten. Innehavare av enskild fiskerätt kommer därvid att underkastas sådana inskränkningar vid fiskets utövande som kan följa bl. a. av reglerna om yrkesfiskeredskap (21 §) och licensområde (22–23 §§). Utredningen redovisar endast ofullständigt sina motiv för den föreslagna ordningen. Påfallande är också att man här liksom i övriga sammanhang underlåtit att beröra de följder föreslagna åtgärder får för enskilda fiskerättsägare. Hovrätten kan inte finna annat än att fritidsfiskets behov, som det här i första hand är fråga om, lika väl skulle kunna tillgodoses genom en ändring som innebär att den enskilda fiskerätten bibehålles men frifiskerätten vidgas inom Blekinges södra kust och Gotlandskusten. – – –

I de stora sjöarna föreligger för närvarande relativt begränsade möjligheter att bedriva fritidsfiske. Utredningen föreslår därför en generell utvidgning av frifiskerätten i dessa vatten såvitt avser fiske med handredskap. En sådan utvidgning bör såsom utredningen funnit vara av stort värde för fritidsfisket. Intrånget kan enligt hovrättens bedömande inte anses i någon avgörande omfattning påverka fångstmöjligheterna för enskilda fiskerättsägare. Den föreslagna ändringen kan därför i princip godtas, under förutsättning att det yrkesmässigt bedrivna fisket inte menligt påverkas härav.

7.1.2 Riksåklagaren: Utredningen har – – – föreslagit lagändringar i vissa hänseenden vad avser fiskerätten. – – – Jag tillstyrker utredningens förslag i denna del. Inlösen av allt kvarvarande enskilt fiske utefter kusterna skulle uppenbarligen ha skapat förutsättningar för mer genomgripande åtgärder till förmån för såväl fritidsfisket som yrkesfisket. Det är beklagligt att utredningen av kostnadsskäl ansett sig böra avstå från att föreslå sådana åtgärder.

7.1.3 Kammarkollegiet: Utredningens förslag till utvidgning av frifisket vid Blekinge läns södra kust, Gotlands kuster och i de stora sjöarna föranleder inga materiella invändningar från kollegiets sida. Förslaget får ses som ett led i strävandena på längre sikt att fisket med handredskap skall vara fritt för envar – eller åtminstone någorlunda tillgängligt mot skälig avgift – på alla kustavsnitt och i stort sett alla landets större sjöar och vattendrag.
– – –

7.1.4 Lantbruksstyrelsen: – – – anser lantbruksstyrelsen att man bör avvakta utvecklingen intill utgången av år 1985 i likhet med vad som föreslagits för södra ostkusten innan ställning tages till föreslagen inlösen av handredskapsfisket vid Blekinge- och Gotlandskusten samt i de stora sjöarna.

Skulle ett inlösenförfarande komma till stånd kan man i brist på en organiserad samverkan mellan fiskevattenägare, fritidsfiskare och kommunala organ möta betydande problem i servicesammanhang samt ökade anspråk på allmänna medel.

7.1.5 Fiskeristyrelsen: Ett inlösen av fisket längs kusterna hade i kombination med ett frisläppande av handredskapsfisket gynnat såväl fritids- som yrkesfisket. Styrelsen vill dock inte motsätta sig utredningens uppfattning. Utvecklingen när det gäller att bilda fiskeområden måste dock följas noga och frågan om inlösen ånyo aktualiseras vid utgången av år 1985.

Styrelsen tillstyrker inlösen av fiske längs de kustavsnitt utredningen föreslår och dessutom längs Blekinges ostkust samt av handredskapsfisket i de stora sjöarna. Också ostronfisket på västkusten bör inlösas.

Fiskeristyrelsen delar utredningens – – – uppfattning såvitt avser Storsjön i Jämtland. – – – Även beträffande Vättern anser fiskeristyrelsen – – – att fisket med handredskap öppnas för envar. Styrelsen tillstyrker därför förslaget även i denna del.

Också för de övriga stora sjöarna talar starka skäl för ett utvidgat handredskapsfiske. Att behov härav föreligger kan numera anses styrkt, bl.a. genom undersökningen "Svenskarnas fiskevanor". Styrelsen vill särskilt framhålla att ett generellt frisläppande förhindrar tidsutdräkt samt osäkerhet under en lång följd av år om var fisket är fritt för envar. Styrelsen biträder därför förslaget också såvitt avser Vänern, Hjälmaren och Mälaren.

7.1.6 Statens naturvårdsverk: Verket har i yttrande 1977-05-31 angående fiskevårdsområden bl.a. framhållit betydelsen av att utvidga rätten till fiske med rörliga redskap – mete – till att gälla samtliga läns kustvatten. Verket kan inte se att utredningens argument att avstå från ett sådant förslag är befogat och efterlyser sålunda en utvidgning av författningsförslagets 6 § att omfatta alla kustvatten.

7.1.7 Statens planverk: – – – tillstyrker planverket förslagen om dels ett frisläppande av fisket med handredskap vid Blekinge läns södra kust, vid Gotlands kuster och de större insjöarna, dels – – –

7.1.8 Statens vattenfallsverk: Någon knapphet på vatten för fritidsfiske föreligger ej. Vårt land är väl tillgodosett i detta avseende. Trots ingrepp av olika slag återstår stora av fritidsfisket outnyttjade naturresurser, bl.a. strömfiskevatten i Norrland. Därtill kan alternativa fiskemöjligheter i s.k.

rotenonvatten erbjudas fritidsfiskare, som är inriktade på fiske efter laxartad fisk. Lokalt kan emellertid brist föreligga på goda fiskevatten. Där bör åtgärder i första hand vidtagas.

Utredningen konstaterar att de skyddsbestämmelser, som för Norrlandskustens del hittills kommit till användning i fiskevårdande syfte, inte lyckats motverka den ur reproduktionssynpunkt ofördelaktiga utvecklingen av lax- och havsöringfisket i älvmynningarna.

I rådande läge med akut avelsfiskbrist som väntas öka i framtiden och med – som det förefaller – bristfälliga medel att i fiskevårdens intresse begränsa fångstuttaget är det nödvändigt att effektiva styrinstrument tillskapas.

Fredningsbestämmelser i regionala stadgor är inte ens om de utformas effektivt tillfyllest i alla lägen. Det av utredningen föreslagna licensområdesinstitutet kan av angivna skäl ej bli effektivt vid Norrlandskusten. Expropriation påstås endast böra användas i undantagsfall. Vattenfallsverket anser därför att möjligheter måste skapas att genomföra inlösen generellt av mynningsfisken i enskilda vattenområden i en tillräckligt stor skala.

7.1.9 Domänverket: – – – Domänverket delar inte utredningens uppfattning att det råder generell brist på fiskevatten. Brist föreligger enligt verkets uppfattning endast inom begränsade områden.

Domänverket ifrågasätter nödvändigheten av att samhället löser in fiskerätter efter vissa kuster och i de stora sjöarna. Förutsättningarna att förbättra fritidsfisket är störst då såväl fiskevattenägare som fiskeutövare känner ansvar och tillsammans verkar för att fiskets kvalitet bibehålls och att servicen blir tillfredsställande. Mot den bakgrunden bör enligt domänverkets mening tillgängliga resurser för fritidsfisket inom nyssnämnda vattenområden användas på samma sätt som fiskevattensutredningen föreslår för ostkusten; dvs. istället för ett dyrbart inlösenförfarande skall fiskevårdsområdesbildning påskyndas.

Domänverket avstyrker sådana förslag till ändringar som innebär att äganderätten inskränks genom inlösenförfarande.

7.1.10 Länsstyrelsen i Stockholms län: Risk för utfiskning har för Mälarens del av fiskeexpertis bedömts inte föreligga. Denna risk bör således uteslutas från vidare diskussion.

För Mälarens del gäller beträffande fiskevatten att samarbete sker i icke obetydlig utsträckning mellan yrkesfiskare och andra kategorier av fiskare. Exempelvis samarrenderas vatten av fiskeklubbar och yrkesfiskare på så sätt att vederbörande klubb arrenderar direkt av markägaren varefter vattnen upplåts, förutom genom kortfiske, till yrkesfiskare. Släpps handredskapsfisket fritt upphör många klubbars motivering att arrendera några vatten alls. Yrkesfiskarna torde då ställas inför alternativet att ensamma arrendera samma vatten som förut men till ett betydligt högre pris. Yrkesfiskarnas situation skulle således försämras i förhållande till vad som nu gäller. Vidare har redan förmärkts en tendens att dela upp stora vattenområden i en ägares hand på flera fiskearrenden varefter arrendepriserna höjts. Tendensen har hittills missgynnat yrkesfiskarna som ensamma inte kunnat klara priskonkurrensen. För fiskeklubbarnas del föreligger risk att de upphör eller inriktar sig på fiske med exklusivare redskap än handredskap om handredskapsfisket släpps fritt. I den mån klubbarna slutar sin verksamhet kan fiskevården upphöra och går de in för andra redskap blir fisket dyrare liksom fisketrycket högre. Det sistnämnda kan även innebära

dålig fiskevård. Intresset att hålla service åt den till fritt handredskapsfiske berättigade allmänheten torde dessutom upphöra hos i vart fall enskilda markägare.

I flera underremissvar har ifrågasatts om trycket från fritidsfisket är så stort som görs gällande i utredningen. – – –

Länsstyrelsen befarar att ett frisläppande av handredskapsfisket i Mälaren kommer att motverka yrkesfisket liksom det kommer att motverka den skötsel av statliga vatten genom fiskeklubbar som utredningen även eftersträvar. – – –Det synes länsstyrelsen tveksamt att under redovisade omständigheter släppa handredskapsfisket fritt i Mälaren. – – –

7.1.11 Länsstyrelsen i Uppsala län: Som väntat möter förslaget om frisläppande av handredskapsfisket i Mälaren starkt motstånd från markägarhåll. Fiskevattenägarna och länsförbundet av LRF har starka invändningar mot förslaget från såväl saklig som principiell synpunkt. Men även yrkesfiskarna och länets fiskenämnd är skeptiska. – – –

Även om kritiken mot förslaget i denna del inte är helt obefogad anser länsstyrelsen de framförda farhågorna för negativa verkningar för fiskevård, yrkesfiske och förhållandet mellan olika fiskarekategorier är något överdrivna. – – – Länsstyrelsen anser sig därför böra tillstyrka att handredskapsfisket släpps fritt i Mälaren i enlighet med utredningens förslag.

7.1.12 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Utredningen föreslår att fiske med handredskap skall släppas fritt i bl. a. Mälaren och Hjälmaren. Länsstyrelsen delar åsikten att grundprincipen bör vara att tillgängligheten för allmänhetens fiske ökas i nämnda sjöar. För fritt handredskapsfiske på enskilt vatten talar befolkningstätheten kring dessa sjöar. Fritidsfiske är en viktig rekreationsform för berörda människor. Mot fritt handredskapsfiske kan anföras att 60% av Mälarens yta är tillgänglig för fritidsfiske utan nämnvärda inskränkningar. I hela Mälaren såldes 1977 33 000 fiskekort. De nuvarande kortfiskeupplåtarna tillhandahåller service åt fritidsfiskarna i form av t. ex. väg till vattnet, parkeringsplatser, uthyrningsbåtar och viss information. En stor del av denna service väntas försvinna om fisket släpps fritt. Länsstyrelsen delar i princip utredningens förslag om fritt handredskapsfiske i Mälaren.

7.1.13 Länsstyrelsen i Östergötlands län: För att stödja fritidsfisket föreslår utredningen att fiske med handredskap släpps fritt vid Blekinges södra kust, vid Gotlands kuster och i de stora sjöarna, bl. a. Vättern.

Länsstyrelsen delar utredningens förslag beträffande Vättern. Länsstyrelsen anse dock – – – att handredskapsfisket skall inlösas och frisläppas även inom Östergötlands skärgård. – – –

7.1.14 Länsstyrelsen i Jönköpings län: Beträffande Vättern gäller idag att det utanför öppen strand är tillåtet att fritt bedriva fiske med utter och drag samt med agnnot. Utredningen föreslår en utvidgning av frifiskebestämmelserna till att omfatta även fiske med handredskap. Till följd av att Vätterns stränder till övervägande del är branta och utan öar eller vikar – med undantag för den norra delen av sjön där en skärgårdsliknande natur finns – förekommer handredskapsfiske endast i mindre omfattning utmed stränderna. Det fiske med handredskap, som bedrivs på enskilda vatten i övriga delar av sjön sker med stöd av enskild rätt, "på lov" eller olovligt utan att ägaren hävdat sin rätt. Vidare har oklarhet förelegat om den

nuvarande regeln om fiske med drag, vilket lett till att gränserna mellan allmänt och enskilt vatten i någon mån suddats ut. Ett frisläppande av handredskapsfisket kan därför för Vätterns del medföra enklare regler om tillåtet och otillåtet fiske, vilket vore till fördel inte minst för allmänheten. En sådan åtgärd kan emellertid från principiell synpunkt anses tveksam.

7.1.15 Länsstyrelsen i Kronobergs län: För de kustfiskeintresserade i länet är det positivt om de får tillgång till fritt handredskapsfiske utefter Blekingekusten. Det borde dock ytterligare övervägas om inte detta fiske samtidigt borde inlösas utefter södra delen av ostkusten så att hela den svenska kusten omfattas av samma bestämmelser för handredskapsfisket.

7.1.16 Länsstyrelsen i Kalmar län: Även länsstyrelsen anser angeläget att fritidsfiskarna i landet får tillgång till goda fiskevatten. Detta får dock inte leda till icke önskade inskränkningar i äganderätten och därigenom föranleda en minskning av möjligheterna att ekonomiskt utnyttja del av fastighet som utgöres av vattenområde.

Länsstyrelsen finner i likhet med utredningen, att det för närvarande är förenat med alltför höga kostnader och att det är ett alltför omständligt och tidsödande förfarande att bilda fiskevårdsområden. Ett förenklat förfarande vid bildandet skulle i hög grad bidraga till ökade fritidsfiskemöjligheter under ordnade förhållanden. Länsstyrelsen vill emellertid ifrågasätta om frisläppande av handredskapsfisket i de ovannämnda vattnet skulle ha samma effekt. En sådan åtgärd skulle kunna leda till stora motsättningar mellan fritidfiskare och fiskerättsägare, då fisket ställer krav på skötsel, fiskevård, service m. m. Behov uppkommer vidare av att lätt kunna nå aktuella vatten. Detta betyder i sin tur behov av vägar, parkeringsplatser, bryggor, tillsyn och så vidare. Enligt länsstyrelsens mening ställs då krav på någon sorts organisation för lösandet av dessa frågor samt på kontakter med de samhällsplanerande organen. Länsstyrelsen anser att bildandet av fiskevårdsområden med dess noga reglerade organisation väl uppfyller dessa krav utan att fisket för den skull behöver inlösas.

– – – Länsstyrelsen delar slutligen utredningens uppfattning att inlösen – som kostnadsberäknats till 150–200 miljoner kronor – av enskilt fiske på södra ostkusten ej skall ske, utan att intresset för bildande av fiskevårdsområden i stället stimuleras i största möjliga utsträckning.

7.1.17 Länsstyrelsen i Gotlands län: Länsstyrelsen anser att ett frisläppande av handredskapsfisket vid Gotland skulle kunna skapa motsättningar mellan de fritidsfiskande och de på platsen boende fiskerättsägarna. Fisket skulle komma att bedrivas under helt okontrollerade former och ingen skulle ha ansvar för vattnens skötsel, fiskevård, servicebehov m. m. Ett fiske av någon omfattning kräver, för att vara attraktivt för den som utövar fisket, ordnade former och ett förtroendefullt samarbete mellan bl. a. fritidsfiskare och fiskevattenägare. Behov finns av tillfartsvägar, parkeringsplatser, bryggor, båtar, tillsyn och fiskevård. Länsstyrelsen motsätter sig därför att fisket med handredskap frisläpps vid Gotlands läns kuster och föreslår i stället att bildandet av fiskevårdsområden öppna för den fritidsfiskande allmänheten stimuleras. Sådana fiskevårdsområden skulle omfatta anordnande av lämpliga serviceanordningar och ligga i linje med pågående utveckling av Gotlands turistväsende.

7.1.18 Länsstyrelsen i Blekinge län: Ett inlösenförfarande av det rörliga fisket innebär i sig ingen fiskevårdande åtgärd. Snarare kan det antas medföra att fiskevattenägarnas intresse att aktivt medverka i fiskevårdsarbetet begränsas. – – –

Mot bakgrund av det anförda anser länsstyrelsen att inlösen av det rörliga redskapsfisket vid Blekinge läns södra kust inte bör övervägas förrän det, i likhet med vad som utredningen föreslår för ostkusten, prövats om det på frivillig väg – efter lokal och regional planläggning på fiskets område och aktiva insatser från länsstyrelse, fiskenämnd och kommun för genomförande av planläggningen med hjälp av ny fiskevårdsområdeslagstiftning – går att få fram erforderliga fritidsfiskemöjligheter.

7.1.19 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Bland de talrika lagändringar som här föreslås kan särskilt noteras att den enskilda fiskerätten med rörliga redskap på Skånes östra och södra kuster inlöses av kronan. – – –

Då man tar ställning till dessa omfattande lagändringar bör man först fråga sig i vad mån det nu råder missförhållanden som kan tillskrivas hittillsvarande lagstiftning. Utredningen synes underskatta de positiva erfarenheterna av denna liksom även de enskilda fiskeintressenternas insatser för att medverka till bättre fiskevård och ökade fiskemöjligheter för allmänheten. Enligt länsstyrelsens mening bör myndigheternas roll i vissa frågor mer inriktas på att ge råd och stöd åt de olika fiskeintressenterna än att gå in med tvångsbeslut.

7.1.20 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Av det nu föreliggande betänkandet framgår att en utvidgning av frifisket till att omfatta även handredskap i de stora sjöarna får anses vara angelägen i framför allt Mälaren.

En motsvarande utvidgning av frifisket i Vänern kan, såvitt detta län angår inte anses vara lika motiverad. Länsstyrelsen har dock i princip ingen erinran mot en reform i detta hänseende. – – –

7.1.21 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Utredningen föreslår i detta avsnitt bl. a. att fisket med handredskap i Vänern och Vättern skall bli fritt.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag.

7.1.22 Länsstyrelsen i Värmlands län: I fråga om Vänern torde det förhålla sig så att det relativt låga utnyttjandet av sjön för fritidsfiske har flera andra orsaker utöver dem som utredningen anger. Viktiga orsaker är den rikliga tillgången på andra attraktiva fiskevatten i området, inklusive bohuskusten, och den mycket stora andelen helt öppet vatten, som ställer större krav på fiskande och båt än de mera skyddade och strandnära vattnen. De stora vidderna blir därför underutnyttjade av fritidsfisket.

– – – Länsstyrelsen avstyrker inlösen av handredskapsfisket i Vänern, eftersom kostnaderna inte synes stå i proportion till de vinster förslaget medför för fritidsfisket. – – –

7.1.23 Länsstyrelsen i Örebro län: För att förbättra möjligheterna till fritidsfiske vid vissa kuster och i de stora sjöarna föreslår utredningen att lagen ändras så att fisket med handredskap blir fritt även på enskilt vatten inom dessa områden samt att staten löser in den delen av fiskerätten. Liksom Örebro kommun, fiskenämnden och fritidsfiskarnas länsdistrikt tillstyrker länsstyrelsen detta förslag eftersom det skulle undanröja både den osäkerhet om fiskerätten som finns och många andra hinder för fritidsfisket i Hjälmaren och Vättern. – – –

7.1.24 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Utredningen föreslår att fiske med handredskap skall släppas fritt i bl. a. Mälaren och Hjälmaren. Man konstaterar att antalet personer som bedriver fritidsfiske i sjöarna är få i förhållande till befolkningsunderlaget och anser detta till stor del bero på att utbudet av fritidsfiskemöjligheter är för litet. Länsstyrelsen anser att det finns goda förutsättningar för att lösa fritidfiskeproblemen i de båda sjöarna på i första hand frivillig väg genom att bilda fiskevårdsområden enligt de regler som föreslås gälla för södra ostkusten. Med tanke på de redan väl fungerande fiskevårdsföreningarna kan även andra organisationsformer än fiskevårdsområde bli aktuella.

– – –De av utredningen redovisade problemen för fritidsfisket torde endast gälla i den östra delen av sjön.

De negativa effekterna av ett frisläppande av handredskapsfisket har belysts dåligt i betänkandet. Länsstyrelsen vill här påpeka några.

I Mälaren är det vanligt att yrkesfiskare och fritidsfiskeorganisationer samarrenderar stora fiskevatten som utnyttjas gemensamt. Bortfaller arrendet med den ena parten, kommer sannolikt yrkesfiskarnas arrendeavgifter att höjas betydligt vilket inverkar negativt på yrkesfiskets utvecklingsmöjligheter. I vissa fall kan personer bli tvungna att upphöra med fisket.

De nuvarande kortfiskeupplåtarna tillhandahåller service åt fritidsfiskarna i form av t. ex. väg till vattnet, parkeringsplatser, uthyrningsbåtar och viss information. En stor del av denna service väntas försvinna om fisket släpps fritt.

7.1.25 Länsstyrelsen i Norrbottens län: För att förverkliga målen har utredningen funnit det nödvändigt att det allmänna erhåller betydligt starkare styrmedel än för närvarande då det gäller fisket. För att åstadkomma detta har utredningen bland annat föreslagit att man skall gå vidare på den linje som inleddes med 1950 års lagstiftning dvs. att utöka den frifiskerätt som då i varierande omfattning infördes för olika kuststräckor och de stora sjöarna. – – –

– – – Även om länsstyrelsen finner dessa förslag i sig positiva anser länsstyrelsen att andra mer generella åtgärder bort vidtagas för att komma till rätta med de problem som har samband med fiskerättens nuvarande anknytning till markägandet. – – –

Enligt länsstyrelsens uppfattning är det angeläget att i detta sammanhang de grundläggande reglerna om fiskerätt ägnas ytterligare uppmärksamhet innan ett nytt lagförslag framlägges. Länsstyrelsen ifrågasätter om motiven för att behålla en fiskerätt med anknytning till de enskilda fastigheterna har sådan styrka att de överväger de betydande nackdelar som detta medför för möjligheter att utnyttja fiskresurserna på ett rationellt sätt både i avseende på fritidsfisket och yrkesfisket. Länsstyrelsen känner sig inte övertygad om att ett förslag som syftar till att skilja fiskerätten från markägandet ur kostnadsskäl skulle vara omöjligt att realisera. – – –

7.1.26 Beredningen för planering och samordning av statliga insatser för rekreation m. m.: – – – Som ett viktigt förslag i linje med att öka allmänhetens fritidsfiskemöjligheter är utredningens förslag om fritt handredskapsfiske i Blekinge, på Gotland och i de stora sjöarna, vilket förslag beredningen tillstyrker.

7.1.27 Centralorganistionen SACO/SR: [SACO/SR] tillstyrker det föreslagna frisläppandet av fisket med handredskap – – –.

7.1.28 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Ett frisläppande av handredskapsfisket vid delar av Blekinge läns och Skånes kuster, vid Gotlands läns kuster samt i de stora sjöarna kommer att leda till ett helt okontrollerat fiske. Ingen kommer att ha ansvar för vattnens skötsel, fiskevård, servicebehov m. m. Ett fiske kräver för att vara attraktivt ordnade former och ett förtroendefullt samarbete mellan olika intressenter. Behov kommer att finnas av åtkomstmöjligheter av vattnen i form av tillfartsvägar, parkeringsplatser, bryggor, båtar, tillsyn och fiskevård. För att klara detta krävs en fast organisation. Enligt förbundets mening fyller fiskevårdsområdet dessa krav. Möjligheter och intresse att skapa motsvarande juridiska person om handredskapsfisket släpps fritt torde icke förefinnas.

Enligt förbundets bestämda uppfattning är det för att skapa tillräckliga fritidsfiskemöjligheter inget behov av ett frisläppande av handredskapsfisket på det sätt utredningen föreslår. – – –

Utredningens förslag till åtgärder är avsedda att främst främja handredskapsfisket, vars intressen och behov uppfattas vara dåligt tillgodosedda. Förbundet delar inte utredningens uppfattning att det råder generell brist på fiskevatten och fisketillfällen. – – –

De erfarenheter förbundet har styrker snarare uppfattningen att trycket från fritidsfiskare i de aktuella vattnen ej är större än inom andra vattenområden. Påståendet att efterfrågan på fiskevatten inom de större tätortsregionerna skulle vara så stort att det motiverar ett inlösenförfarande enligt utredningens förslag har ej stöd i verkligheten. – – –

Det av utredningen påstådda behovet av ytterligare fritidsfisketillfällen – i den mån ett sådant behov över huvud taget föreligger – kan uppenbarligen tillgodoses utan ett drastiskt och kostnadskrävande inlösenförfarande. Vad som behövs är i stället ett ökat organiserat samarbete mellan myndigheter, fiskevattenägare och fritidsfiskare. Ett sådant organiserat samarbete motverkas snarast av ett frisläppande av handredskapsfisket eftersom detta splittrar fisket och intresset för bildandet av fiskevårdsområden bortfaller. – – –

Utredningen har konstaterat att tillskapandet av fritidsfiskemöjligheter vid södra ostkusten bäst löses genom bildandet av fiskevårdsområden. Förbundet delar helt utredningens uppfattning härvidlag och vill bestämt framhålla att några skillnader icke föreligger mellan södra ostkusten, å ena sidan, och övriga kustavsnitt och de stora sjöarna, å andra sidan, när det gäller värdet att få till stånd fiskevårdsområden.

Förbundet motsätter sig därför att fisket med handredskap frisläpps vid Gotlands läns kuster, Blekinge läns södra kust, Skånes östra och södra kuster samt i sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland.

7.1.29 Landsorganisationen i Sverige: – – – bör fisket med handredskap så långt möjligt frisläppas. Utredningens förslag om en utvidgning av de fria fiskevattnen är enligt LOs mening ett steg i rätt riktning men får inte ses som någon slutetapp.

7.1.30 Landstingsförbundet: Landstingsförbundet tillstyrker utredningens förslag om frisläppande av handredskapsfiske vid södra Blekingekusten, vid Gotlands kuster samt i de stora sjöarna. En förutsättning är dock att vissa områden, där konflikter kan befaras uppstå, skall kunna avsättas som fiskevårdsområden.

7.1.31 Lantbrukarnas riksförbund: – – – Utredningen synes – – – allt för ensidigt ha varit inriktad på att på allt sätt tillskapa olika metoder att öppna fiskevatten för fritidsfisket. Betänkandet innehåller därför förslag till ett flertal inskränkningar i den enskilda ägande- och nyttjanderätten till mark och vatten. Enligt LRFs uppfattning måste sådana inskränkningar i den enskildes disposition över en ägd fastighet vara sakligt underbyggda och väl motiverade, och allmänna intressen av hög dignitet.

LRF delar utredningens uppfattning att det från samhällssynpunkt är angeläget att människor får tillgång till olika slag av fritidsaktiviteter och att fritidsfisket i dessa sammanhang är av utomordentlig betydelse. Detta faktum är emellertid inte i sig tillräcklig grund för de tvångsåtgärder som föreslås i betänkandet. – – – LRF delar inte utredningens uppfattning att det i landet skulle råda någon allmän brist på fiskevatten och fisketillfällen som skulle kunna motivera de föreslagna tvångsåtgärderna. Erfarenheter från kortfiskeområden borde här ha inhämtats och utvärderats av utredningen. Utredningen skulle därvid ha kunnat konstatera att utbudet av fisketillfällen är stort i hela landet. Någon brist torde inte ens finnas i storstadsregionerna.

Med hänvisning till vad som ovan anförts ter sig utredningens förslag till tvångsåtgärder för att öppna fiskevatten för fritidsfisket som onödiga och betungande för fiskevattenägarna. Det finns vidare risk för att åtgärderna kan skapa motsättningar mellan fritidsfiskande och fiskerättsägare vilket i sin tur kan minska intresset för fiskevård och samarbete i övrigt på fiskets område.

Ett frisläppande av handredskapsfiske vid delar av Blekinge läns och Skånes kuster, vid Gotlands läns kuster och i de stora sjöarna kommer att leda till ett fiske där ingen har ansvar för vattnens skötsel och vård. Ett frisläppande av handredskapsfisket på sätt som förordas av utredningen är inte motiverat vare sig för att skapa ytterligare fritidsfiskemöjligheter eller från annan synpunkt. Med hänsyn härtill och det intrång för de enskilda fiskevattenägarna som en sådan åtgärd utgör avstyrker LRF utredningens förslag (5–16 §§).

7.1.32 Skogsindustriernas samarbetsutskott: Vi är medvetna om att många tätortsnära och särskilt attraktiva fisken har nått övre gränsen för besöksfrekvens och fångsttryck. I det stora sammanhanget utgör dock dessa fall undantagen. Vår erfarenhet, främst avseende insjöfiske, är snarare den att de senare årens upplåtelser till allmänheten medfört att efterfrågan mer än väl tillgodoses.

SISU ifrågasätter starkt det riktiga i utredningens förslag om frisläppande av handredskapsfisket vid vissa kuststräckor och i de stora sjöarna. Behovet att vidga möjligheten till ifrågavarande fisketillfällen – utöver vad som f. n. kan erbjudas och ytterligare upplåtas inom ramen för fiskevårdsområden – står ej i relation till befarade negativa verkningar i form av okontrollerat fiske, minskande ansvar för fiskevård och för miljön i övrigt, åsidosatta serviceåtgärder m. m. – – –

7.1.33 Sveriges fiskares riksförbund: Utredningen har övervägt olika förslag för att i ökad omfattning skapa möjligheter till fritidsfiske i kust- och inlandsvatten. SFR ansluter sig här till utredningens förslag att föreslå ett frisläppande av fisket med handredskap vid Blekinge läns södra kust samt vid Gotlands läns kuster. SFR motsätter sig utredningens förslag att åtgärder bör vidtagas från samhällets sida om upplåtelser i tillräcklig omfattning längs södra ostkusten ej kommit till stånd före 1985.

SFR har ingen invändning mot den föreslagna inlösen vid Gotlands kust, vid Blekinge läns södra kust samt vid Skånes östra och södra kuster. Ett speciellt problem utgör norrlandskusten, där endast fasta redskap och laxfisket på enskilt vatten är förbehållet vattenägaren. Inlösen av enskilt vatten för bildande av licensområden kan här vara ett alternativ. På västkusten är f. n. endast fiske efter ostron förbehållet fiskevattensägaren. Enligt SFR:s mening skulle det vara ändamålsenligt att den berörda enskilda fiskerätten efter ostron inlöses.

7.1.34 Sveriges turistråd: Förslagen om att öka allmänhetens tillgång till fiske med handredskap hälsas naturligtvis med tillfredsställelse. – – –

7.1.35 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Utredningen föreslår ett frisläppande av handredskapsfisket vid Blekinge läns södra kust, vid Gotlands läns kuster samt i sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland.

Vid Blekinge läns södra kust och de gotländska kusterna är förhållandet idag helt otillfredsställande. Det kan inte vara rimligt att man skall kunna fiska från båt ända in mot land med samtliga rörliga redskap medan handredskapsfisket från land är förbjudet.

Förbundet tillstyrker därför utredningens förslag att frisläppa handredskapsfisket inom dessa områden.

Vad gäller de aktuella sjöarna har utredningsförslaget stor betydelse framför allt i Mälaren och Hjälmaren. I dessa är stora arealer inte upplåtna för fritidsfiske (i Mälaren ca 60 procent) och framför allt i Hjälmaren, men också i Vänern, råder stor osäkerhet om var gränsen mellan enskilt och allmänt vatten går.

Förbundet vill kraftigt understryka att ett frisläppande av handredskapsfisket i de aktuella sjöarna på intet sätt kan utgöra någon fara för fiskbestånden eller innebära konkurrens till det där bedrivna yrkes- eller husbehovsfisket, som är inriktat på andra arter (gös, siklöja, lax) än handredskapsfisket. – – –

Förbundet tillstyrker således förslaget om fritt handredskapsfiske i de fem föreslagna sjöarna.

Utredningen har enligt sina direktiv haft att undersöka möjligheterna till ökade fritidsfiskemöjligheter. Enligt förbundet hade det härvid varit mest naturligt att skapa möjligheter till fritt handredskapsfiske även inom den del av landets kuster där sådant fiske för närvarande inte är fritt, nämligen södra ostkusten. Idag är upplåtelserna av fiske efter denna kuststräcka relativt obetydliga trots det starka fisketrycket från Stockholm och andra tätortsregioner. Fiskebestämmelserna är dessutom ovanligt tillkrånglade, något som utredningen tyvärr inte sökt råda bot på. – – –

Som ett argument mot en inlösen framhålls ofta också att fiskevårdsområden på ett bättre sätt än samhället kan svara för fiskevård och service. Förbundet vill mot detta erinra om att intresset för fiskevård i havet hos den enskilde fiskerättsägaren oftast är tämligen ringa. Detta beroende på att den typ av fiskevård som från biologiskt håll rekommenderas i t. ex. Östersjön (utsättning av lax, havsöring och ål) i regel inte ger någon direkt avkastning på fiskerättsägarens vatten. Enligt förbundets uppfattning är det därför mest naturligt att samhället påtar sig denna typ av fiskevård.

Vad gäller serviceåtgärder kring fisket, båtuthyrning, ordnandet av bryggor, rastplatser etc., finner förbundet det i hög grad befogat att kommunerna påtar sig ett ansvar. Och självklart kommer intresset härför att öka om handredskapsfisket släpps fritt.

Förbundet vill också understryka att ett frisläppande av handredskapsfisket på intet sätt utgör någon fara för yrkesfisket. Enligt utredningens redovisning är handredskapsfisket nästan helt inriktat på gädda och abborre, medan yrkesfiskets fångster domineras av strömming, ål och lax (sid. 409 tabell 23). Förbundet är dessutom berett att tillstyrka att vissa regioner utefter ostkusten, där yrkesfisket har speciell betydelse, undantas från fritt handredskapsfiske. Bestämda krav på inlösen av handredskapsfisket vid södra ostkusten har sedan länge framförts av berörda distrikt inom förbundet. Dessa har bl. a. pekat på det omotiverade i att inte samma fria handredskapsfiske finns här som vid övriga kuster. Förbundet delar helt dessa synpunkter och hemställer därför i första hand att sådana åtgärder vidtas att handredskapsfisket blir fritt utefter södra ostkusten.

Idag är fiske med rörligt redskap fritt från finska gränsen till Stockholms län (med undantag för lax). Utredningen föreslår ingen ändring för denna kuststräcka. Förbundet finner detta otillfredsställande. Genom att enskilt fiske fortfarande finns torde det, under nuvarande förhållanden, inte vara möjligt att på ett effektivt sätt komma till rätta med den kraftiga överfiskning med fasta redskap (bottengarn, finnfällor, etc.) samt nät för lax och havsöring, som sker inom den aktuella kuststräckan. Detta inte minst i anslutning till laxförande älvars mynningsområden. Denna överfiskning utgör idag en stor fara för bestånden. För vissa älvar har det under de senaste åren inte ens varit möjligt att erhålla tillräckligt antal avelsfiskar.

Förbundet finner det därför helt nödvändigt att denna typ av fiske starkt begränsas genom erforderlig inlösen av fiskerätt. Härigenom skulle fiske med fasta redskap och nät kunna regleras också på enskilt vatten.

Av utredningens grundmaterial framgår att en sådan inlösen skulle kosta 5–10 miljoner kronor. Detta engångsbelopp skall jämföras med det årliga värdet av det svenska laxfisket. Detta uppgick 1977 till 15 miljoner kronor och värdet av det sammanlagda laxfisket i östersjöområdet till ca 90 miljoner kronor.

7.2 Kostnader vid inlösen

7.2.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: Ersättning för den förlust eller inskränkning i fiskerätten som föreslagna regler i 5 § och 12–16 §§ fiskelagen medför, föreslås utgå med stöd av bestämmelser i lag om ersättning för förlust av fiskerätt. Utredningen föreslår att fastighetsdomstolarna erhåller uppgiften att handlägga fiskeersättningsmål och att expropriationslagens regelsystem görs tillämpligt. Någon anledning att ifrågasätta fastighetsdomstolarnas kompetens att handlägga sådana ersättningsfrågor föreligger ej. Emellertid torde aktuella fiskeersättningsmål innebära likartade bedömningar som de som är aktuella i vattenmål. Det torde därför förhålla sig så att vattendomstolarna besitter de största erfarenheterna på området. Hovrätten anser därför att ersättningsmålen lämpligen bör läggas på vattendomstolarna och följa den ordning som gäller enligt vattenlagen. Här bör emellertid erinras om att likartade frågor kan komma att underställas fastighetsdomstols prövning med hänsyn till den föreslagna ändringen i expropriationslagen.

Utredningen har i olika avsnitt av betänkandet berört kostnadsfrågan och intrångsersättningarnas storlek. Någon beräkning av kostnaderna för fiskerättsutredningar samt för domstolsförfarandet har inte gjorts. Hovrätten saknar på det föreliggande materialet möjlighet att göra någon bedömning av de ersättningsberäkningar som redovisats. Kostnaderna till följd av

1950 års lagstiftning kom emellertid vida att överstiga de kalkylerade ramarna. Detta gällde både ersättningen till sakägare och kostnader för utrednings- och domstolsförfarandet. Mot bakgrund av dessa erfarenheter får därför antas att de ersättningar som nu skulle bli aktuella kommer att uppgå till betydande belopp. Innan lagstiftning genomförs bör därför kostnadsfrågan bli föremål för ytterligare utredning.

7.2.2 Hovrätten för nedre Norrland: Vidkommande fisket vid västkusten anför utredningen att nuvarande lag utgår från förekomsten av enskild fiskerätt men att den rent lagtekniska konstruktionen i 5 och 13 §§ lagen om rätt till fiske knappast kan sägas överensstämma med den allmänna uppfattningen om vad som är gällande rätt. I diskussionen om ersättning sägs, som skäl till att fiskerättsägarna inte skulle vara berättigade till ersättning, att de redan i dag synes vara bundna av myndigheternas reglering av fisket. Som stöd för sistnämnda påstående åberopar utredningen endast ett uttalande av tredje lagutskottet (3 LU 1950: 23 s 30), vari detta ansluter sig till av yrkesfiskare framförd uppfattning, att frisläppande av fiske med fasta redskap skulle medföra omnämnda bundenhet. Hur det i dag verkligen förhåller sig med denna bundenhet och huruvida den i förekommande fall är rättsligt grundad, uppehåller sig utredningen icke vid. Enligt hovrättens mening synes utredningens övervägande, i vart fall som det presenteras i betänkandet, inte vila på sådan grund att ersättningsfrågan såvitt gäller västkusten kan bedömas med erforderlig grad av säkerhet.

7.2.3 Kammarrätten i Jönköping: – – – det är tveksamt om fiskevattensutredningen inte i betänkandet underskattat storleken av de kostnader förslaget skulle komma att medföra. Det finns skäl att befara att kostnaderna väsentligt kommer att överstiga de nu redovisade beräkningarna. Detta gäller särskilt kostnaderna för inskränkningar i enskild fiskerätt. Utredningen har inte redovisat annat än översiktliga beräkningsgrunder. Erfarenheter talar dock för att kostnaderna – särskilt för utredningar och rättegångar – lätt blir stora i dessa fall. – – –

7.2.4 Kammarkollegiet: Det begränsade förslag som utredningen nu framlagt kommer enligt utredningens beräkningar att kosta 22 Mkr i ersättning för mistad fiskerätt och 3 Mkr för fiskerättsutredningar. Härtill kommer ett okänt antal Mkr för domstolsförfarandet inklusive rättegångskostnader. Det är svårt att uppskatta vad dessa kostnader kommer att uppgå till. Det torde dock inte vara orealistiskt att räkna med att sluträkningen måhända inte kommer att understiga 50 Mkr. I tidigare mål om ersättning för mistad fiskerätt företräddes statens intressen av kammarkollegiet. Kollegiet är berett att utföra statens talan även i de mål som kan komma att föranledas av utredningens förslag.

Kollegiet har dock en viktig praktisk-formell invändning mot utredningens förslag och den gäller förslaget till inlösen av enskild fiskerätt, som enligt utredningen bedömts vara av materiell betydelse endast beträffande Skånes östra och södra kuster (kostnad: ersättningar 2 Mkr, utredning 0,6 Mkr). Det gäller alltså 5 § förslaget till lag om fiske, som enligt kollegiets mening är olämplig.

Vid Skånes östra och södra kuster, liksom utmed hela västkusten, är fisket med handredskap redan idag fritt för envar. Det utredningen med sitt förslag vill få kontroll över är det fiske som utövas med stöd av enskild

fiskerätt. Utredningens syn på den juridiska frågan – vilka inskränkningar kan åläggas innehavare av enskild fiskerätt? – utvecklas närmare på s. 220 ff i betänkandet. Utredningens slutsatser kan diskuteras och är, framförallt, inte bindande för den fastighetsdomstol som kan komma att få ta ställning till krav enligt lagen om ersättning för förlust av mistad fiskerätt. Utredningen tänker sig att endast fiskerättsägare vid Skånes östra och södra kuster skall kunna få ersättning, men samtidigt öppnar 5 §, jämförd med förslaget till lag om ersättning för förlust av fiskerätt, möjlighet för envar fiskerättsägare på västkusten att anhängiggöra talan om ersättning för förlust av enskild fiskerätt. Ersättning för rättegångskostnader kan de under alla förhållanden påräkna.

7.2.5 Fiskeristyrelsen: Utredningens förslag beträffande ersättning vid inlösen har godtagits av berörda fiskenämnder med undantag för Gotlands län, som anser att hänsyn vid beräkningen inte – som utredningen menar – bör tas till i vad mån fiskerätten hävdats eller ej. Fiskeristyrelsen tillstyrker utredningens förslag.

– – – Utredningen synes ha använt sig av de beräkningsgrunder som är möjliga att använda och som av naturliga skäl endast kan bli ganska grova uppskattningar.

7.2.6 Statens lantmäteriverk: Enligt utredningens förslag skall frågor om ersättning för förlust av fiskerätt till följd av de föreslagna utvidgningarna av frifiskerätten – som LMV inte tar ställning till – prövas av fastighetsdomstol med tillämpning av expropriationslagens regler i tillämpliga delar. Utredningen har inte kunnat beräkna kostnader för rättegång och fiskerättsutredningar. Uppenbarligen kommer dessa kostnader att bli betydande.

Förfarandet enligt expropriationslagen vid bestämmande av ersättning är tids- och kostnadskrävande. Enligt LMVs uppfattning skulle man få ett snabbare och billigare förfarande om det öppnas möjlighet för domstolen att i utredningsbeslutets form uppdra åt lantmäteriet att utföra en opartisk värdering som kan läggas till grund för parternas och domstolens bedömning. En sådan ordning skulle kunna leda till effektivare handläggning och begränsa rättegångskostnaderna genom att enbart en grundutredning behövs i målet och eventuella kompletterande partsutredningar snabbt kommer att få den inriktning och omfattning som är lämplig. Förutom värderingar skulle uppdraget även avse den fastighetsrättsliga utredning som målet kräver.

7.2.7 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Beträffande förslaget om ersättning för förlust av fiskerätt bör konsekvenserna i ekonomiskt hänseende ytterligare övervägas. Det framgår av en notering på s. 320 att kostnaden för domstolsförfarandet samt rättegångskostander ej varit möjliga att beräkna. Huruvida samma gäller fiskerättsutredningar är oklart.

Här döljs mycket stora kostnader, förmodligen långt större än de kostnader som framräknats för inskränkningar i enskild fiskerätt. Jämförelser bör göras med de kostnader som blev följden av 1950 års lag om ersättning för mistad fiskerätt m. m.

7.2.8 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Från genomförandet av nu gällande lag (1950: 596) om rätt till fiske med avseende på ersättning till fiskerättsägare för mistad fiskerätt erinras om att de sammanlagda ersättningsbeloppen blev mångdubbelt större än vad som vid lagens tillkomst beräknats.

Enskild fiskerätt i Storsjön tillkommer fastighetsägare i de byar eller skifteslag som har vattenområde i sjön i följande socknar (eller motsvarande områden) i ordning medsols, nämligen Östersund, Frösö, Brunflo, Lockne, Marieby, Sunne, Hackås, Berg, Myssjö, Oviken, Marby, Norderön, Hallen, Mattmar, Alsen, Näskott, Rödön och Ås. Såsom exempel på antalet fastigheter med fiskerätt i Storsjön inom en socken kan nämnas att enligt handlingarna i målet rörande Storsjöns reglering antalet sådana fastigheter år 1965 var cirka 160 i Ås socken och cirka 130 i Brunflo socken. Motsvarande antal fiskerättsägare, familjemedlemmar inte medräknade, var för var och en av dessa socknar cirka 160.

Konsekvenserna av den föreslagna utökade frifiskerätten synes vara svåra att bedöma. Motiven till förslaget synes inte heller vara övertygande.

7.2.9 Landsorganisationen i Sverige: I samband med statlig ersättning för inskränkning i enskild fiskerätt bör de erfarenheter, som vanns vid motsvarande inlösen efter 1950 års reform, uppmärksammas. Det kan enligt LOs mening inte vara rimligt att samhället med *stora* belopp ska ersätta intrång i rättigheter, som kanske aldrig utnyttjats eller för vilka ägaren inte haft några kostnader.

7.2.10 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: I detta sammanhang bör också understrykas att utredningen i rapporten över svenskarnas fiskevanor redovisar att 334 000 personer fiskar med handredskap vid södra ostkusten. – – –.

En anledning till att utredningen inte vågat sig på att föreslå en inlösen av fisket torde vara kostnaderna för detta. Dessa har under hand angetts uppgå till 150–200 miljoner kronor. Detta under förutsättning att allt fiske inlöses, vilket i och för sig inte är nödvändigt.

Utredningen synes för övrigt inte ha varit främmande för att en inlösen kan bli aktuell i framtiden och förbundet vill med anledning av detta endast påpeka att kostnaderna för en sådan då ingalunda kommer att bli lägre, utan med säkerhet avsevärt högre än om inlösen sker nu.

8 Förslag till förmån för yrkesfisket

8.1 Allmänt

8.1.1 Hovrätten för nedre Norrland: Den föreslagna lagen om fiske är starkt påverkad av utredningens syn på deltidsfisket. Hovrätten ifrågasätter det berättigade i att på föreslaget sätt generellt rycka undan grunden för deltidsfiskarnas verksamhet, eftersom även denna kategori bidrar till folkhushållningen och utnyttjandet av vattenresurserna. Det torde för övrigt förhålla sig så att många fiskare inleder sin verksamhet med ett deltidsfiske som sedan tar allt fastare form. Den föreslagna ordningen kan mot bakgrund härav befaras komma att försvåra rekryteringen av yrkesfiskarkåren. Om emellertid utredningens syn på deltidsfiskarna anses böra prägla lagen, har hovrätten inte några väsentliga invändningar mot föreslaget. – – –

8.1.2 Riksåklagaren: – – – Någon konkurrens mellan yrkesfiske och fritidsfiske med handredskap föreligger i allmänhet inte. Utredningen anser att i en konfliktsituation företräde bör ges åt dessa slag av fiske, vilken

uppfattning jag i och för sig delar. Det kan emellertid anmärkas att i vissa fiskevatten bl. a. vid syd- och västkusten samt i Norrlandsälvarna bedrivs ett fritidsfiske som under vissa förhållanden får karaktären av rovfiske och därför väcker ovilja hos yrkesfiskare. Anledning föreligger inte till att uppmuntra ett ohämmat fritidsfiske av detta slag. Utredningen synes inte fullt ut ha beaktat detta förhållande och föreslår ej heller åtgärder för att motverka detta slag av fiske.

8.1.3 Sjöfartsverket: Sjöfartsverket har i första hand sökt bedöma de föreslagna reglerna med hänsyn till deras verkan för sjöfartsverkets i kustområdena bosatta personer såsom lotsar, båtmän m. fl. Många av dessa, liksom andra i de yttre skärgårdsområdena bosatta personer, bedriver visst fiske vid sidan av sitt arbete i övrigt. Beroende av omständigheterna, vederbörandes intresse, boplatsens belägenhet m. m. kan fisket variera mellan vad utredningen kallar deltidsfiske och fritidsfiske. Tillgången i ytterskärgården på färsk fisk fångad av yrkesfiskare är nämligen ofta begränsad och det kan då vara naturligt att där bosatt "fritidsfiskare" mot ersättning överlåter del av någon större fångst till någon granne.

Enligt sjöfartsverkets mening bör hinder ej resas för detta av skärgårdsbor bedrivna fiske. Detta inte minst för att inte avfolkningen av den yttre skärgården skall ytterligare intensifieras. En tänkbar lösning av nämnda situation för den i ytterskärgårdarna bosatta befolkningen kan möjligen vara om de efter dispens kan medges fiskerätt såsom yrkesfiskare.

8.1.4 Fiskeristyrelsen: Styrelsen anser det värdefullt att ett husbehovsfiske kan utövas även i fortsättningen efter våra kuster men menar i likhet med utredningen att i sådana områden där stark konkurrens om fiskresurserna kan uppstå bör det licensierade yrkesfisket och handredskapsfisket prioriteras.

Samtidigt hyser styrelsen stor förståelse för de strävanden att främja fiskevården som utgör en väsentlig del av motiven för utredningens förslag i ifrågavarande avseende. Styrelsen vill t. ex. inte bestrida att det i åtskilliga fall kan vara befogat att såsom utredningen föreslår vidta erforderliga begränsningar av det icke-yrkesmässiga nätfisket, där detta alltför starkt begränsar handredskapsfiskets möjligheter. – – –

Flertalet fiskenämnder och andra remissinstanser som yttrat sig till fiskeristyrelsen är genomgående positiva till utredningens resultat. Samtidigt framhålls från flera håll att utredningen inte fullt ut lyckats begränsa eller avgränsa konkurrensförhållandet främst mellan deltidsfisket och yrkesfisket. Viss kritik riktas också mot att fiskefrågorna i kustområdena och de stora sjöarna behandlats mycket allsidigt medan övrigt inlandsfiske belysts mera översiktligt.

Fiskeristyrelsen anser, att utredningens förslag till författningsmässig reglering av fisket innehåller väsentliga moment till fromma för fiskets utveckling i landet. Styrelsen tillstyrker i huvudsak utredningens förslag. – – –

8.1.5 Domänverket: Domänverket motsätter sig sådana förslag i slutbetänkandet som ensidigt begränsar andra fiskesätt än handrepskapsfiske. Även dessa andra fiskesätt ger upphov till rekreationstillfällen och har betydelse för kosthållet. Från regionalpolitisk synpunkt är det vidare viktigt att rimlig hänsyn tas till husbehovsfisket i såväl kustområdenas som inlandets glesbygd.

Enligt domänverkets mening kan behovet att skydda yrkesfisket mot konkurrerande deltidsfiske som bedrivs med nät eller andra rörliga redskap tillgodoses genom att *dels* tillåtna redskaps storlek och antal begränsas, *dels* bestämmelserna om försäljning av fisk skärps.

8.1.6 Länsstyrelsen i Kalmar län: Fisket på södra ostkusten domineras av strömmings-, ål- och torskfiske. Av fiskemetoderna intar trålfisket en absolut tätposition, men även exempelvis ålfisket med fasta redskap är betydande och främst då i Kalmar län, där 40 procent av all svenskfångad ål tas. Näringen som sådan är av primär betydelse för bl. a. länets skärgård, då ett omfattande binäringsfiske bedrivs i s. k. skärgårdsföretag. De mycket begränsade möjligheterna till alternativa sysselsättningar i skärgårdsområdena medför att fisket utgör en viktig del av skärgårdsbornas utkomst och är i själva verket av avgörande betydelse för skärgårdsområdenas utveckling. Länsstyrelsen vill därför framhålla angelägenheten av att eventuella inskränkningar i fiskevattensägarnas fiskerätt utformas så, att denna viktiga inkomstkälla ej försvinner eller reduceras.

8.1.7 Länsstyrelsen i Gotlands län: Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att yrkesfisket bör prioriteras och att fritidsfisket i möjligaste mån bör inriktas på fiske med handredskap. Det kan ifrågasättas om inte vissa begränsningar av det fria nätfisket bör komma till stånd. Lagstiftningen på fiskets område bör utformas så att deltidsfisket begränsas.

Länsstyrelsen anser dock att kust- och skärgårdsbefolkningen även fortsättningsvis bör ha rätt att bedriva sitt hävdvunna fritids- och husbehovsfiske också med andra redskap än handredskap.

8.1.8. Länsstyrelsen i Blekinge län: Utredningens förslag i denna del har, som länsstyrelsen inledningsvis antytt, väckt stor debatt och oro hos kust- och skärgårdsbefolkningen. Oron hänför sig framför allt till frågan om det sedan gammalt av befolkningen vid kusten och i skärgården bedrivna och för husbehov och i viss omfattning för avsalu inriktade s. k. småfisket skall kunna fortsätta efter lagförslagets genomförande.

8.1.9 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Positivt i utredningens förslag är licensområdena och yrkesfiskelicenserna. Dessa bör ses som ett verksamt stöd för yrkesfisket. Emellertid strider det mot rådande decentraliseringssträvanden att besluten om licensområden och vissa licenser skall fattas av ett centralt ämbetsverk, särskilt som det nu finns regionala fiskenämnder som får anses väl lämpade för dessa beslutsuppgifter. Fiskeristyrelsen bör i stället ha som uppgift att ge fiskenämnderna sakkunniga råd i dessa frågor.

8.1.10 Länsstyrelsen i Malmöhus län: Utredningens förslag syftar till att skapa bättre förutsättningar för fritidsfisket samtidigt som yrkesfisket ges möjligheter att bestå som näring. Länsstyrelsen vill understryka att det allmänna i den mån konflikt uppstår i första hand måste tillgodose yrkesfiskets skäliga krav. Det fritidsfiske som utövas med handredskap utgör i allmänhet inget hinder för yrkesfisket. Länsstyrelsen delar därför utredningens uppfattning att fritidsfisket bör inriktas på handredskapsfiske. Emellertid förekommer ett omfattande fritidsfiske med andra redskap, framför allt med nät. Detta s. k. deltidsfiske sker ofta i konkurrens med yrkesfisket i syfte att sälja fångsterna. Det bedrivs emellertid även av

personer som fiskar för i huvudsak eget behov, s. k. husbehovsfiske. Utredningen har angett att deltidsfisket bedrivs på sådant sätt att det medför problem för yrkesfisket och fritidsfisket med handredskap. Emellertid har utredningen inte tillräckligt belyst i vilken utsträckning deltidsfisket utgör ett hot mot fiskresursen. Inte heller tar utredningens förslag tillräcklig hänsyn till husbehovsfisket, som enligt utredningen utgör en naturlig och stimulerande fritidssysselsättning för kustbefolkningen.

8.1.11 Länsstyrelsen i Hallands län: – – – Enligt länsstyrelsens mening är det rimligt att den kustboende, fasta befolkningen även i fortsättningen kan bedriva ett anpassat husbehovsfiske. En sådan tingens ordning kan uppnås genom att bestämmelserna inte ges en alltför rigorös utformning och att beslutsfunktionerna läggs på länsstyrelsen som är väl förtrogen med förhållandena inom länet. Tillresta deltidsfiskare och fritidsboende påstås ibland göra avsevärda uttag, avsedda för annat än husbehov. Stor osäkerhet råder emellertid om hur mycket dessa uttag utgör av det totala fisket. Sammantaget sett torde utredningen kraftigt ha överdrivit den effekt deltids- och husbehovsfisket har på fiskbestånden. Det ymniga och ständigt ökande bruket av nät ger emellertid upphov till andra problem såsom konkurrens om fiskeplatserna samt hinder i framkomligheten.

8.1.12 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Kommunerna i länet anser att konflikterna mellan deltidsfisket och övrigt fiske kraftigt har överdrivits i utredningen och att det dessutom är fel att likställa ett förvärvsmässigt inriktat deltidsfiske med det husbehovsfiske som fritt bedrivs utefter kusten. Detta fiske som tidigare var ekonomiskt mycket viktigt för hushållen i kustbandet har fortfarande betydelse för bibehållande av den bofasta kustbefolkningen även om det numera för flertalet utövare motiveras främst av de sociala och rekreativa värdena. Dessa förhållanden är enligt länsstyrelsens mening så viktiga och djupt rotade hos skärgårdsbefolkningen att inskränkningar i husbehovsfisket bör ske endast om det är nödvändigt för att vårda och skydda fiskbestånden.

8.1.13 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Utredningens förslag till förmån för yrkesfisket får anses vara välgrundat. Länsstyrelsen har således ingen erinran mot förslagen till yrkesfiskelicens, redskap förbehållna yrkesfiskare och licensområden – – –.

8.1.14 Länsstyrelsen i Örebro län: Länsstyrelsen delar – – – utredningens bedömning att i alla situationer med konkurrens om fiskevattnen skall det rena yrkesfisket samt fritidsfiske med handredskap gå före andra former av fiske, framför allt det s. k. deltidsfisket. Detta senare är en form av fritidsfiske som tar en stor del av den totala fiskproduktionen i anspråk och dessutom skapar irritation i förhållandet till yrkesfisket, men som ger förhållandevis lite utbyte i form av rekreationsdagar. Enligt länsstyrelsens uppfattning har utredningen efter att ha konstaterat olägenheterna varit alltför lite restriktiv mot denna mellanform av fiske i vatten med allmänt fiske. För länets del synes dock olägenheterna med deltidsfisket kunna komma att lösas genom en omfattande utläggning av s. k. licensområden i Hjälmaren och Vättern.

8.1.15 Länsstyrelsen i Norrbottens län: För närvarande är rätten att bedriva fiske med rörliga redskap i länets skärgård lika för alla. Utredningens

förslag innebär att de som har andel i fiskerätten inom resp. by i fortsättningen får möjlighet att fiska utan hänsyn till de bestämmelser som meddelas till skydd för yrkesfisket medan övriga måste respektera dessa bestämmelser. Därmed har den olikhet som avskaffades genom 1950 års lagstiftning återuppstått i viss omfattning trots att fiskerättsinnehavarna erhållit en ersättning för frifiskerätten som i stort motsvarar värdet av hela fiskerätten med rörligt redskap. Då den enskilda fiskerätten i Norrbottens skärgård till stor del är samfälld för stora byalag blir resultatet att det regelsystem som utredningen föreslår bland annat till skydd för yrkesfisket, i praktiken får liten genomslagskraft och blir så gott som omöjlig att övervaka.

8.1.16 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Det är beklagligt, att utredningen inte berört en så viktig fråga som husbehovsfisket, som i vissa områden är ett livsvillkor. Förbunden vill peka på den stora omfattning av husbehovsfiske som utövas av ortsbor och fritidsboende inom de kuststräckor där licensområden enligt förslaget kan komma att utläggas – – –.

8.1.17 Lantbrukarnas riksförbund: Det framstår som en brist i utredningens arbete att inte en så viktig fråga som husbehovsfisket blivit föremål för utredningens överväganden. Husbehovsfisket är i många områden av landet och för ett stort antal enskilda av största betydelse. I de områden där utredningen förordar att licensområden – – – tillskapas, utsläckes ortsbefolkningens möjligheter till husbehovsfiske utövat med andra redskap än handredskap. Enligt LRFs bestämda uppfattning måste lagförslaget här kompletteras med regler som tillgodoser även husbehovsfiskarnas intressen.

8.1.18 Sveriges fiskares riksförbund: SFR vill erinra om den betydelse svenskt yrkesfiske har som garant för den svenska tillförseln av fisk och fiskprodukter. En eftersträvad självförsörjning både vad gäller färsk fisk och beredda fiskprodukter anser SFR som angelägen. För att motsvara samhällets krav på fisk och fiskprodukter måste gynnsamma förutsättningar skapas för yrkesfiskets utveckling. En viktig faktor härvidlag är att fiskevatten ställs till yrkesfiskets förfogande. Åtgärder måste även vidtagas för att begränsa det s. k. deltidsfisket i förvärvssyfte, vilket utgör ett direkt hot mot yrkesfisket. Därtill torde det vara i samhällets intresse att all fångst till avsalu redovisas som skattepliktig inkomst.

– – – SFR vill understryka att det råder ett gott samarbete mellan det organiserade fritidsfisket och yrkesfisket.

Därest konfliktsituation skulle uppstå mellan yrkesfisket och olika former av del- och fritidsfiske bör enligt SFR alltid yrkesfisket ha företräde.

8.2 Yrkesfiskelicens

8.2.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: – – – Licensinnehav enligt – – – förslaget kan – – – med hänsyn främst till reglerna om licensområden i praktiken komma att utgöra förutsättning för fortsatt yrkesutövning. Mot bakgrund härav synes starka skäl tala för att fiskande, som uppfyller de formella kraven på yrkesmässighet i sin utövning, erhåller en ovillkorlig

rätt till licens. Hovrätten har i övrigt ingen principiell erinran mot de föreslagna reglerna om yrkesfiskeredskap och licensområden.

8.2.2 Hovrätten för nedre Norrland: Yrkesfiskelicens bör inte kunna utfärdas för annan än fysisk eller juridisk person.

8.2.3 Fiskeristyrelsen: Den av utredningen föreslagna licensen har ett längre gående syfte än dagens. Licens kommer inte längre bara att vara en form av registrering av stödberättigade yrkesfiskare utan kommer även att medföra en exklusiv rätt att använda vissa redskap.

Fiskeristyrelsen tillstyrker att licensieringen ges det nya innehåll som utredningen föreslår. Även om några egentliga erfarenheter ännu inte kunnat vinnas av nuvarande licenssystem förordar styrelsen, liksom fiskenämnderna, dock att licens också i fortsättningen ska kunna lämnas antingen till enskild person eller till fiskelag som bedriver fiske med visst skepp eller viss båt. Med fiskelag avser styrelsen i detta sammanhang den företagsform vari fisket brivs.

8.2.4 Statens jordbruksnämnd: Den typ av licens som nu enligt förordningen (1978: 517) om licens för yrkesfiske meddelas kan närmast betraktas som en registrering av yrkesfiskare. Licensieringen av yrkesfisket är avsett att skapa garantier för att det statliga stödet till fisket, främst prisstödet och rationaliseringsstödet, kommer yrkesfisket till del. Däremot innebär det inte att yrkesfisket som sådant är underkastat tillståndstvång.

Jordbruksnämnden har inget att erinra mot att licensieringen av yrkesfisket ges det innehåll utredningen föreslår, dvs. att licensierade yrkesfiskare skall få exklusiv rätt att använda vissa redskap. Utredningens förslag i detta avseende synes enligt dess egen uppfattning inte vara tillräckligt för att begränsa ett icke önskvärt deltidsfiske. En reglering på avsalusidan anses nödvändig för att problemen med deltidsfiske helt skall kunna lösas. Som framgår av det följande anser nämnden inte en statlig handelsreglering vara en framkomlig väg för att lösa detta problem. Nämnden vill ifrågasätta om man inte bör överväga en snävare begränsning i användningen av redskap för icke yrkesfiskare för att komma till rätta med detta problem.

8.2.5 Länsstyrelsen i Stockholm län: – – – Länsstyrelsen vill – – – understryka utredningens uppfattning att yrkesfiskelicens skall kunna tilldelas även person som bedriver fiske i kombination med annan näring eller yrkesverksamhet som inte ger full utkomst och där fisket således är av betydelse för vederbörandes försörjning. Som exempel nämner utredningen den som bedriver fiske i s. k. skärgårdsföretag. Länsstyrelsen förutsätter härvid att med skärgårdsföretag avses den organiserade form av "mångsyssleri" som är typisk i skärgården och kan ha beståndsdelar av jordbruk, skogsbruk, fiske, uthyrningsverksamhet, transporter, servicearbeten m. m. Länsstyrelsen har således uppfattat att utredningens mening är att i praktiken bibehålla nuvarande rättigheter för bofasta kust- och skärgårdsbor att fiska med för allmänheten i övrigt icke tillåtna redskap. Denna inställning överensstämmer helt med länsstyrelsens uppfattning i frågan.

8.2.6 Länsstyrelsen i Kalmar län: Länsstyrelsen har tidigare påtalat den stora irritation som råder inom yrkesfiskarkåren över s. k. deltidsfiske. Deltidsfisket, som bedrives med yrkesmässiga redskap, upplevs som ett

allvarligt hot mot yrkesfisket. Viktigt är därför att noga precisera var gränsen mellan fritids- och yrkesfiske går. Det är angeläget – i likhet med vad utredningen gjort – att understryka, att med yrkesfiskare avses person, som bedriver fiske som enda yrke eller i kombination med annan verksamhet, t. ex. skärgårdsföretag. Inkomsten skall därvid vara av väsentlig betydelse för vederbörandes försörjning. Fiske vid sidan av heltidsanställning uppfyller med andra ord ej detta krav och länsstyrelsen anser därför att denna typ av fiske, i likhet med vad som skett i Danmark, bör bli föremål för begränsningar.

Utredningen behandlar i 20 § förutsättningarna att erhålla s. k. yrkesfiskelicens. Sådant tillstånd skall bl. a. kunna "utfärdas för enskild person som har fiske till yrke eller för vars försörjning fiske är av väsentlig betydelse ...". Såsom angivits ovan är det i Kalmar läns skärgårdar vanligt att jordbruk kombineras med fiske för att full sysselsättning och/eller skälig lönsamhet skall erhållas. Länsstyrelsen vill därför särskilt understryka vikten av att dessa jordbrukare/fiskare inte betages möjligheten till yrkesfiske genom kravet på "väsentlig betydelse" för försörjningen, utan att vid licensgivningen stor hänsyn tas till lokala förhållanden.

8.2.7 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Länsstyrelsen vill understryka att – – – *begränsning i fiskerätten inte får drabba de som för sin försörjning* är beroende av fisket. Enligt länsstyrelsens mening bör därför fiskelicens med särskilda villkor kunna meddelas bland annat för nätfiske utan inskränkningar såväl på allmänt vatten som på enskilt frifiskevatten till personer boende inom kust- och skärgårdsområden som ej har full och lönsam sysselsättning och för vars boende sysselsättning och försörjning fisket är av betydelse.

8.2.8 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: – – – Enligt förslaget kan yrkesfiskelicens utfärdas för "enskild person som har fiske som yrke eller för vars försörjning fiske är av väsentlig betydelse ...". Förbundet konstaterar med tillfredsställelse, att man här tagit hänsyn till framförda synpunkter vid remissbehandlingen av fiskerikommitténs betänkande Fiskerinäringen i framtiden, SOU 1977: 44.

Förbunden påpekar där att fisket vanligen kombineras med annan sysselsättning t. ex. jordbruk för att erhålla full sysselsättning och skälig lönsamhet. Sådana fiskare bör erhålla yrkesfiskelicens, varför förbundet förutsätter, att begreppet "*väsentlig betydelse*" ges en sådan tolkning att hänsyn kan tas till här angivna förhållanden.

8.2.9 Lantbrukarnas riksförbund: – – – Yrkesfiskelicens får utfärdas för enskild person som har fiske som yrke eller för vars försörjning fiske är av väsentlig betydelse. Det är på många håll i landet vanligt att fiske kombineras med andra sysselsättningar som t. ex. jord och/eller skogsbruk. Sådana fiskare bör bibehållas vid rätten till yrkesfiske. Begreppet "väsentlig betydelse" måste därför ges sådan tolkning att hänsyn tas till individuella behov. Att så sker torde vara av största betydelse i sådana områden av landet där alternativa sysselsättningar saknas.

8.2.10 Tjänstemännens centralorganisation: Utredningen föreslår i enlighet med sitt uppdrag vissa bestämmelser för främjande av ett licensierat yrkesfiske främst för att eliminera den konfliktsituation som råder mellan det s. k. deltidsfisket och det egentliga yrkesfisket. TCO delar härvidlag utred-

ningens uppfattning. I vissa fall skulle utredningen enligt TCOs mening kunnat gå längre i sina förslag. Erfarenheten visar nämligen att handredskapsfiske och yrkesfiske mycket väl kan förenas.

8.3 Redskap förbehållna licensierade yrkesfiskare

8.3.1 Hovrätten för nedre Norrland: – – – Av skäl som utredningen närmare redogör för saknas möjlighet att reglera redskapsanvändningen bland de fiskare som bedriver sitt fiske med stöd av enskild fiskerätt. Hovrätten anser att förbudet kan komma att bli tämligen verkningslöst på enskilt vatten för det fall kustens fiskerättsägare skulle ha intresse av att skaffa sig ekonomisk vinning av sin nyvunna monopolställning. Fiskerättsägarna har ju möjlighet att i praktiskt taget obegränsad utsträckning träffa avtal om upplåtelse med de personer som i dag bedriver fiske med redskap varom är fråga. Utredningen nämner att den enskilda fiskerätten vid norrlandskusten kan få ett värde som den inte har i dag. Anledningen härtill skulle vara att fiskerättsägare, som inte själv nyttjar fisket, kan arrendera ut det till ett högre pris än i dag till följd av den ökade efterfrågan som förbudet väntas medföra. Hovrätten vill ifrågasätta, om inte det kustbundna yrkesfisket stundom kan komma att lida men, genom sin förmodade svårighet att konkurrera med fritids- och deltidsfiskares möjligheter att bestrida de höjda upplåtelsekostnader, som synes bli en följd av förslaget.

8.3.2 Fiskeristyrelsen: Förslaget tillstyrkes i huvudsak av de instanser som yttrat sig till styrelsen. Flera uttrycker dock en besvikelse över att man inte gått längre i sin strävan att begränsa deltidsfisket. Bland andra redskap som föreslås förbehållna för yrkesfisket kan här nämnas hummer- och krabbtinor, ringnot, grimgarn, ålryssjor samt långrev för torskfiske.

Fisket i landet bedrivs under vitt skilda förutsättningar beroende på klimat, fisktillgång, traditioner samt inriktning och struktur på fisket ävensom andra faktorer. Fiskeristyrelsen finner, att utredningen nått fram till en i huvudsak välavvägd katalog över redskap som endast ska få användas av licensierade yrkesfiskare. Styrelsen tillstyrker förslaget. Detta hindrar likväl inte att även andra redskapstyper i en framtid kan behöva ingå i gruppen yrkesfiskeredskap.

8.3.3 Domänverket: Utredningens förslag innebär berättigade lagändringar för att förbättra möjligheterna för yrkesfisket att kunna bestå som näring.

8.3.4 Länsstyrelsen i Stockholms län: 21 § i förslaget till lag om fiske tillåter fiske med bl. a. nät med större höjd än två meter endast för yrkesfiskare i den omfattning som anges i yrkesfiskelicensen. Bestämmelsen gäller inte fiske som bedrivs med stöd av enskild fiskerätt. Det är dock enligt länsstyrelsens mening angeläget att bestämmelsen utformas så att skärgårdsbor som fiskar till husbehov skall ha möjlighet att fiska med nät med större djup än två meter. – – –

8.3.5 Länsstyrelsen i Östergötlands län: – – – Enligt utredningens förslag skall endast licensierad yrkesfiskare ha rätt att fiska med trål, snörpvad, snurrevad, landvad, nät med större höjd än två meter samt laxlinor och laxdrivlinor. Länsstyrelsen finner reglerna otillräckliga för att åstadkomma den begränsning av fisket med yrkesmässiga redskap som erfordras i vissa fall. I första hand bör de uppräknade yrkesfiskeredskapen kompletteras med samtliga ålryssjor som inte kan inordnas under benämningen fasta

redskap samt ringnot och grimgarn. Länsstyrelsen anser vidare att allt nätfiske utan stöd av enskild fiskerätt skall förbehållas yrkesfiskare och de som i övrigt är beroende av fisket för sin försörjning.

8.3.6 Länsstyrelsen i Jönköpings län: I några av de remissvar som inkommit till länsstyrelsen har det uttryckts farhågor om att den begränsning av nätstorlek som förslaget innefattar beträffande tillåtna redskap för icke yrkesfiskare, ej kommer att få avsedd effekt.

Länsstyrelsen hyser förståelse för dessa farhågor och anser att de synpunkter som därvid framförts är väl värda att beakta. Sålunda har man menat att det också krävs en begränsning av *antalet* nät för icke yrkesfiskare på allmänt vatten. Den framtida utvecklingen vad gäller inrättandet av licensområden och antagandet av regionala fiskestadgar kan kanske undanröja de framförda farhågorna.

8.3.7 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: För att fiskbestånden utefter kusten skall få skydd mot alltför stort fisketryck är enligt länsstyrelsens uppfattning olika former av redskapsbegränsningar nödvändiga. I länsfiskestadgan har därför föreskrivits det högsta antal tinor som får användas av enskild fiskare eller fiskelag vid fiske efter hummer och krabba. Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om de redskapstyper som skall förbehållas yrkesfisket. Även fisket med ålryssjor samt hummer- och krabbtinor bör begränsas på så sätt att de som har yrkesfiskelicens får fiska med ett större antal sådana redskap än övriga fiskande. Länsstyrelsen är dock väl medveten om att bestämmelser som begränsar antalet redskap eller den sammanlagda garnlängd som får användas per fiskare medför stora kontrollsvårigheter.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om yrkesfiskeredskap men anser att även användningen av ålryssjor och hummer- och krabbtinor bör begränsas.

8.3.8 Länsstyrelsen i Kalmar län: Vid södra ostkusten föreligger en betydande fångstkonkurrens mellan olika grupper av fiskande. Särskilt markant är detta förhållande beträffande småryssjefiske efter främst gulål – enligt fiskeriinventering 1976 torde t.ex. antalet ryssjor på kuststräckan Kalmar sund–Falsterbo uppgå till cirka 46 000 stycken – men även ett allt mera ökande fiske med s.k. grimgarn avsedda för ål. Detta har bl.a. medfört beslut 1979 om införande av förbud i länet mot fiske med grimgarn inom 300 meter från fast redskap på allmänt vatten. Länsstyrelsens beslut är emellertid överklagat. Fångstutvecklingen inom det yrkesmässiga ålfisket vid östra ostkusten utvisar att ålbeståndet gått tillbaka under senare år. Ett minskat ålfiske av icke yrkesfiskare skulle medföra att fångstunderlaget för yrkesfiskarna ökade. Med anledning härav vill länsstyrelsen framhålla betydelsen av att i första hand ålryssjor samt grimgarn avsedda för ålfångst medräknas i den kategori redskap, som ej får användas av andra än yrkesfiskare eller sådana som eljest kan erhålla yrkesfiskelicens.

Förutom ovannämnda redskap bör även ringnoten hänföras till den grupp redskap som endast får utnyttjas av yrkesfiskare. Tilläggas kan att länsstyrelsen 1978 i lokal fiskestadga infört förbud mot fiske med ringnot i Kalmar län.

8.3.9 Länsstyrelsen i Gotlands län: Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att endast licensierade yrkesfiskare skall ha rätt att fiska med trål, snörpvad,

snurrevad, laxlinor och laxdrivlinor. Däremot anser länsstyrelsen att nät med större höjd än 2 meter även fortsättningsvis skall få nyttjas av husbehovs- och binäringsfiskare, då en vanlig storlek på ett strömminggarn är 15–20 fot djupt. Långrevsfisket efter torsk bör också framdeles få utföras av husbehovs- och binäringsfiskare då torsk-krok användes under höst, vinter och vår, när det av flera skäl är opraktiskt med pilk.

8.3.10 Länsstyrelsen i Blekinge län: Med hänsyn till de effekter utredningens förslag kan förväntas medföra för kust- och skärgårdsbefolkningen avstyrker länsstyrelsen utredningens förslag om licensiering av yrkesfiskare om yrkesfiskeredskap och om licensområden.

För att komma till rätta med påstådda konkurrensförhållanden av illojal natur som är till skada för yrkesfisket som näring anser länsstyrelsen att frågan om möjligheterna till reglering av rätten till avsalu vid förstagångsförsäljning av fisk bör utredas.

8.3.11 Länsstyrelsen i Kristianstads län: – – – Den kustboende befolkningen bör även i fortsättningen ha rätt att fiska med vissa sedan länge nyttjade redskap till exempel nät och ryssja eftersom man betraktar detta som något av en allemansrätt. Någon inverkan på fiskebeståndet torde detta fiske ej heller ha.

Länsstyrelsen, som bäst känner de lokala förhållandena, bör förbehållas rätten att utfärda de bestämmelser som kan anses nödvändiga. Så skulle det på vissa ställen ohämmande nätfisket under två meters höjd nära stranden efter laxartade fiskar lokalt kunna förbjudas under veckosluten och under till exempel juli månad. Dessutom bör vissa fredningsområden kunna utökas m. m.

8.3.12 Länsstyrelsen i Malmöhus län: De av utredningen föreslagna yrkesfiskeredskapen är av sådan typ och storlek att de i huvudsak används för fiske som är inriktat på försäljning av fångsten. Länsstyrelsen tillstyrker därför att de redskap utredningen föreslagit förbehålls licensierade yrkesfiskare. För att möjliggöra ett husbehovsfiske efter sill bör dock varje hushåll tillåtas fiska med ett visst antal nät som är högre än två meter. Vad gäller de fasta redskapen instämmer länsstyrelsen i utredningens uppfattning att nuvarande tillståndsplikt på allmänt vatten utvidgas till att omfatta även enskilt vatten. Härigenom möjliggörs en bättre kontroll av fiskeplatser och fångstuttag. – – –

8.3.13 Länsstyrelsen i Hallands län: – – – Förslaget innebär att den stora del av kustbefolkningen som inte är yrkesfiskare – husbehovs- och deltidsfiskare – fråntas sin rätt att använda vissa sedan länge nyttjade redskap. Med hänsyn till den massiva opinionen – inte minst från kommunalt håll – mot det i denna del onyanserade förslaget anser länsstyrelsen att detta inte bör genomföras. Från principiell synpunkt finns också utrymme för betänkligheter. Syftet med förslaget torde kunna nås på annat sätt.

Länsstyrelsen, som är väl medveten om att fisketrycket längs stora delar av kusten är för stort, förordar i stället andra fiskebegränsande åtgärder såsom utvidgade fredningsområden och utökade fredningstider samt begränsningar i antalet redskap per fiskande.

8.3.14 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Utredningens förslag till förmån för yrkesfisket får anses vara välgrundat. Länsstyrelsen har således ingen

erinran mot förslagen till yrkesfiskelicens, redskap förbehållna yrkesfiskare och licensområden – – –.

8.3.15 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Det på många håll utbredda deltidsfisket med nät och ryssjor kan däremot genom stora uttag ofta under känsliga perioder skada fiskbestånden. Genom "svart" försäljning skapas en konkurrens med yrkesfisket som ej sker på lika villkor genom att skatt sällan betalas på inkomsten.

Enligt länsstyrelsens mening är det därför viktigt både ur fiskevårdssynpunkt och för en aktiv utveckling av yrkesfisket att fisket med nät, större ryssjor och liknande effektiva fångstredskap regleras och som utredningen föreslår förbehålls yrkesfiskare.

8.3.16 Länsstyrelsen i Gävleborgs län: Utredningen föreslår bl. a. att endast licensierade yrkesfiskare skall ha rätt att fiska med nät med större höjd än två meter.

Detta innebär i praktiken en största höjd av 6 fot (1,80 meter) eftersom nät endast tillverkas i höjder på 6 fot, 8 fot, 10 fot osv.

Förslaget leder till allvarliga försämringar mot vad som nu gäller för fritidsfiskare framför allt efter norrlandskusten. Den fria näthöjd som alltid varit tillåten kan inte ha varit till förfång för yrkesfisket, eftersom några klagomål inte framkommit.

Utredningen konstaterar också att ca 500000 fritidsfiskare har tillgång till nät, i medeltal fem nät. Trots att man föreslår begränsningar av näthöjden anvisas inga vägar för att t. ex. förstärka kustbevakningens övervakningsresurser. Några reella möjligheter till en effektiv övervakning föreligger därför inte. Lagstiftningsåtgärder av denna typ som inte samtidigt ger myndigheterna ens rimliga möjligheter att övervaka efterlevnaden av är fullständigt meningslösa.

Av främst dessa två skäl avstyrkes förslaget om en begränsning av näthöjden för fritidsfiskare.

8.3.17 Länsstyrelsen i Norrbottens län: För Norrbottens del har länsstyrelsen funnit att begränsningen av näthöjden till 2 meter alltför hårt skulle drabba deltidsfisket. Länsstyrelsen vill därför i stället förorda att inskränkningen i den fria fiskerätten till förmån för yrkesfisket utformas på det sätt som länets fiskenämnd föreslagit, dvs. att en begränsning införes i nätantalet. Länsstyrelsen föreslår därför att förslaget om 2 meters höjd utgår och ersätts med en bestämmelse om att vid fiske med nät med större djup än 2 meter endast 5 nät med en sammanlagd längd om högst 150 meter per båt får användas vid fiske som utövas av annan än licensierad yrkesfiskare. Det sagda innebär att länsstyrelsen anser att dessa begränsningar bör gälla alla som icke utövar yrkesfiske dvs. även de som fiskar med stöd av enskild fiskerätt.

8.3.18 Hushållningssällskapens förbund: I 21 § regleras de redskap som skall anses vara förbehållna yrkesfiskare. Enligt förbundets mening bör där även medtas ålryssjor, hummertinor och grimgarn.

Enligt förbundets mening kan behovet att skydda yrkesfisket mot konkurrerande deltidsfiske, som bedrivs med nät eller andra rörliga redskap, tillgodoses genom att tillåtna redskaps storlek och antal begränsas.

8.3.19 Sveriges fiskares riksförbund: – – – Förutom de av utredningen föreslagna redskapen anser SFR att följande redskap skall betraktas som yrkesfiskarredskap: långrev (backor) av olika slag, grimgarn, samtliga ryssjor eller övriga redskap med ledarm, hummertinor och krabbtinor. Ytterligare former för redskapsbegränsning kan enligt vår uppfattning rymmas inom ramen för länsfiskestadgornas kompetens.

SFR anser att en begränsning av näthöjden ej utgör skydd för kust- och insjöfiskare då fiske efter torsk, flatfisk och ål i huvudsak bedrivs med redskap som är lägre än 2 m.

För att tillskapa ett skydd även för kust- och skärgårdsfiskare föreslår SFR att icke licensierad fiskare per båt får använda högst 3 nät med en högsta längd av 35 meter i överteln och en högsta höjd av 2 m vid sträckt nätslinga samt högst 3 hummer- eller krabbtinor, 3 ålryssjor under 60 cm och 3 övriga ryssjor under 1 meter, långrev och backor 100 krok. Med detta förslag anser SFR att kust- och skärgårdsbefolkningens behov att fånga fisk för sitt hushåll är tillfredsställt.

8.3.20 Tjänstemännens centralorganisation: Utredningen föreslår i enlighet med sitt uppdrag vissa bestämmelser för främjande av ett licensierat yrkesfiske främst för att eliminera den konfliktsituation som råder mellan det s. k. deltidsfisket och det egentliga yrkesfisket. TCO delar härvidlag utredningens uppfattning. I vissa fall skulle utredningen enligt TCOs mening kunnat gå längre i sina förslag.

8.4 Licensområden

8.4.1 Riksåklagaren: Jag tillstyrker utredningens förslag om licensområden som på ett värdefullt sätt ger möjligheter att skydda hotat fiskebestånd samt främja yrkesfisket och handredskapsfisket. Med hänsyn till de övervägande utredningen gjort angående frifiskerätten på enskilt vatten kommer dock stora vattenområden att vara undantagna från bestämmelserna, vilket kommer att begränsa värdet av bestämmelserna.

8.4.2 Fiskeristyrelsen: En massiv majoritet av remissinstanser har tillstyrkt utredningens förslag. Det bedöms genomgående bli ett värdefullt medel för att reglera och fördela fisket. – – –

Fiskeristyrelsen ser i likhet med majoriteten remissinstanser förslaget om licensområden som ett värdefullt medel för att reglera och fördela fisket. Dess största betydelse ligger i att reglera yrkesfisket på deltidsfiskets bekostnad. Onekligen är det så, att förslaget rätt tillämpat kan utgöra ett viktigt instrument för att gynna det rena handredskapsfisket liksom ett renodlat yrkesfiske. Samtidigt kan det inte bestridas att det i betydande delar av landets kustområden som skulle kunna ingå i licensområde och i någon mån också i de allmänna vattenområdena i de stora sjöarna, finns ett legitimt intresse att få bedriva ett husbehovsinriktat fiske. Som framgår av betänkandet på sid. 234–235 ger förslaget utrymme för ett sådant fiske också i framtiden. Styrelsen tillstyrker därför förslaget om licensområden. – – –

8.4.3 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Länsstyrelsen delar i princip utredningens förslag.

När det gäller Mälaren har dock länsstyrelsen avvikande mening. Utredningen föreslår att licensområden skall kunna läggas ut i allmänt vatten och

på enskilt vatten vid vissa kuststräckor för att begränsa deltidsfisket till förmån för yrkesfisket och fritidsfisket. Licensområde kan däremot inte läggas ut i det enskilda frivatten som finns i Mälarens östra del och i Hjälmaren (Mellanfjärden). De problem som finns beträffande deltidsfisket i de stora sjöarna anser länsstyrelsen inte kunna lösas enbart genom att vissa fiskemetoder förbehålles yrkesfisket. Detta måste kunna förstärkas med de möjligheter utläggandet av licensområde ger.

Länsstyrelsen vill därför föreslå att de enskilda frivattnen i Mälaren och Hjälmaren göres till allmänt vatten. Förutom möjligheten att lägga ut licensområden enligt de föreslagna bestämmelserna kan man hindra innehavare av enskild fiskerätt att själva använda eller upplåta rätten till fiske med redskap som enligt förslaget skall förbehållas yrkesfiskare.

8.4.4 Länsstyrelsen i Kalmar län: Utredningens förslag om licensområden framstår som utomordentligt betydelsefullt. Genom införandet av sådana områden tillskapas möjligheter att befrämja yrkesfiske och handredskapsfiske genom begränsning av annat fiske. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

8.4.5 Länsstyrelsen i Gotlands län: Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om licensområden och ser med denna fiskelagstiftning möjligheter att kunna skydda fiskbestånden i områden där ett alltför omfattande nätfiske bedrives och där fara för överfiskning föreligger. Detta gäller framför allt vissa fiskarter som har begränsade lek- och reproduktionsområden. En förutsättning för att dessa licensområden skall fungera är att fisketillsynen ges bättre resurser så att en effektiv tillsyn av inrättade licensområden kan ske.

8.4.6 Länsstyrelsen i Malmöhus län: Enligt utredningens förslag skall fiskenämnderna upprätta särskilda hushållningsplaner för områden med speciellt komplicerade fiskeförhållanden. Dessa planer skall sedan ligga till grund för olika förslag till åtgärder för fisket. Genom att den enskilda fiskerätten vid Malmöhus läns kuster till stor del föreslås inlöst kan utredningens förslag om licensområden bli ett värdefullt instrument att ändamålsenligt reglera fisket i enlighet med sådana hushållningsplaner. Dock måste 1932 års konvention med Danmark ses över så att dess bestämmelser inte lägger hinder i vägen för att lägga ut licensområden i de vatten där konventionsbestämmelserna gäller. Länsstyrelsen vill även peka på att de problem som nu föreligger beträffande utmärkningen av fredningsområden vid åmynningarna också kan uppkomma vid utmärkningen av licensområden om inte klara regler för markeringen utarbetas.

8.4.7 Länsstyrelsen i Hallands län: De i utredningen åberopade skälen för att införa licensområden kan starkt ifrågasättas. Visserligen förekommer ett omfattande nätfiske utmed hallandskusten, men det stöder icke påståendet att ett obegränsat nätfiske förekommer med följd att fiskresursen hotas. Ej heller är påståendet att nätfisket, i dess nuvarande omfattning, skulle försvåra eller hindra annat fiske eller framkomligheten på sjön grundat i utredningen eller i länsstyrelsens erfarenhet.

Att införa begreppet licensområde, och därvid begränsa eller förbjuda möjligheten för andra än yrkesfiskare att fiska med rörliga redskap, skulle innebära en oacceptabel och mycket långtgående inskränkning i de kustboendes traditionella livsformer. Då hotade fiskebestånd väl kan skyddas,

genom utvidgning av nu gällande fredningsområden eller tillskapande av nya, föreligger ej godtagbara skäl att införa licensområden.

Länsstyrelsen avstyrker därför i denna del utredningens förslag.

8.4.8 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Länsstyrelsen anser att om förslaget om licensområden genomförs bör definitionen av handredskap ändras så att dessa redskap hänförs till handredskap och de därigenom även kan användas av andra än yrkesfiskare inom licensområden.

Samtliga kommuner har ställt sig tveksamma till förslaget om licensområden och i några fall avstyrkt förslaget. Svenska Västkustfiskarnas Centralförbund och Fritidsfiskarna tillstyrker förslaget men anser att bestämmelserna om redskap och licensområden bör utformas så att visst husbehovsfiske med annat än handredskap kan ske inom licensområdena.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att reglerna för fiskets bedrivande i länets kustområden bör utformas så att de som är bosatta i skärgården ges möjlighet att fortsätta med sitt husbehovsfiske. Om licensområden läggs ut för att ta tillvara yrkesfiskets intressen måste sådana områden sannolikt vara omfattande till ytan. De som bor i närheten av sådana områden kommer att få vidkännas kraftiga inskränkningar i sitt hävdvunna fiske och detta kan inverka negativt på de fortsatta möjligheterna att bo kvar i skärgårdsområdet. Om utredningens förslag om licensområden genomförs måste därför länsstyrelsen och kommunerna få ett större inflytande över tillkomsten av sådana områden än vad utredningen föreslår.

Oklarheterna om vilka kategorier fiskande som bör få utnyttja licensområdena, lämplig lokalisering och storlek på sådana områden, förutsättningarna för att få fiska på dispens m. m. är dock stora.

De problem som föreligger för fisket och fiskevården i kustvattnen bör kunna lösas genom olika former av redskapsbegränsningar och fiskeförbud under särskilda tider. Först om sådana begränsningar visar sig ej vara tillräckliga bör frågan om reglering av fisket t. ex. genom inrättande av licensområden övervägas.

Länsstyrelsen avstyrker på här anförda skäl utredningens förslag om licensområden.

8.4.9 Länsstyrelsen i Värmlands län: Länsstyrelsen anser att det är värdefullt att med hjälp av licensområden kunna skydda hårt utnyttjade bestånd och fördela utnyttjandet av fiskeresurserna. Då detta institut används skall stor hänsyn tas till de lokala förhållandena varvid även deltidsfiskets betydelse för ortens försörjning med färsk fisk skall beaktas.

8.4.10 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Utredningen föreslår att licensområden skall kunna läggas ut i allmänt vatten och på enskilt vatten vid vissa kuststräckor för att begränsa deltidsfisket till förmån för yrkesfisket och fritidsfisket. Licensområde kan däremot inte läggas ut i det enskilda frivatten som finns i Mälarens östra del och i Hjälmaren (Mellanfjärden). De problem som finns beträffande deltidsfisket i de stora sjöarna anser länsstyrelsen inte kunna lösas enbart genom att vissa fiskemetoder förbehålles yrkesfisket utan måste kunna förstärkas med de möjligheter utläggandet av licensområde ger.

Länsstyrelsen vill därför föreslå att de enskilda frivattnen i Mälaren och Hjälmaren göres till allmänt vatten. Förutom möjligheten att lägga ut licensområden enligt de föreslagna bestämmelserna kan man hindra innehavare av enskild fiskerätt att själva använda eller upplåta rätten till fiske med redskap som enligt förslaget skall förbehållas yrkesfiskare.

8.4.11 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Länsstyrelsen finner förslaget om införande av licensområden väl motiverade. Möjligheterna att inrätta sådana områden kan bli ett instrument för att lösa motsättningarna mellan olika grupper av fiskande. Enligt länsstyrelsens mening bör licensområden kunna läggas ut såväl inom allmänt som enskilt vatten.

8.4.12 Sveriges fiskares riksförbund: Beträffande geografisk avgränsning av fiske föreslås inrättande av licensområden. SFR tillstyrker inrättande av sådana områden och vill samtidigt erinra att yrkesfisket blir allmer beroende av ett kustnära fiske. SFR föreslår att yrkesfiskets organisationer får ett stort inflytande vid bildandet av licensområden. Enligt vad som framgår av utredningens förslag äger myndighet att besluta om betstämmelser inom området. Detta innebär att förutom yrkes- och handredskapsfiske även andra kategorier fiskande kan erhålla tillstånd att fiska inom licensområde. SFR vill här framhålla att tillstånd för andra kategorier fiskande än yrkes- och handredskapsfiske skall prövas restriktivt. SFR tillstyrker förslagen i övrigt.

9 Tillstånd till fiske med fast redskap

9.1 Hovrätten för nedre Norrland: Avsikten med ett generellt krav på tillstånd även i fråga om fiske som bedrivs med stöd av enskild fiskerätt syns huvudsakligen vara att fiskenämnderna därigenom får kännedom om antalet fasta redskap. Detta syfte bör kunna uppnås på annat sätt än genom ett tillståndsärende.

9.2 Fiskeristyrelsen: Fiskeristyrelsen tillstyrker utredningens uppfattning om tillståndsplikt på allmänt vattenområde och att sådant tillstånd bara ska kunna lämnas till licensierad yrkesfiskare. I fråga om enskilt vatten i havet och i de stora sjöarna anser styrelsen att tillståndsplikt likaså bör gälla och alltså inte enbart begränsas närmast till en anmälningsskyldighet. Regleringen bör dock generellt bara omfatta fasta redskap med en båghöjd över 1,5 meter och/eller en längd av 10 meter. – – –

Den utveckling som skett i fråga om fisket med fasta redskap efter framförallt lax men också efter ål kan inte fortsätta i oreglerade former. – – –

Det kan enligt styrelsens mening inte anses rimligt att dessa naturresurser, som har så stort allmänt intresse, kan fritt få disponeras. Resonemanget är i lika mån giltigt för enskilda fiskerättsägare. En parallell kan här för övrigt dras med t. ex. trålfisket, som är förbjudet på enskilt vatten. En reglering enligt ovan angivna riktlinjer bör därför snarast genomföras.

9.3 Statens planverk: Utredningen redovisar förslag till utvidgning av tillståndsplikten vad gäller fiske med fast redskap till att omfatta allt sådant fiske på såväl allmänt som enskilt vatten längs kusterna och i de stora insjöarna. Enligt utredningen är emellertid den föreslagna tillståndsplikten för sådant fiske i enskilt vatten inte avsedd att begränsa möjligheterna till fiske annat än i särskilda fall. I praktiken är tillståndsplikten följaktligen en anmälningsskyldighet. Planverket avstyrker att en formell tillståndsplikt införs på sådana grunder. De fiskevårdsintressen som utredningen anför som skäl för den föreslagna ordningen bör enligt planverket kunna tillgo-

doses t.ex. genom att tillståndsplikt bara införs för områden, där den krävs, vilket kan ske genom särskilt förordnande därom.

9.4 Länsstyrelsen i Uppsala län: Länsstyrelsen delar Uppsala läns fiskareförbunds och fiskenämndens uppfattning att den föreslagna utvidgningen av tillståndsplikten inte är tillräckligt motiverad och att den är ägnad att öka byråkratin på fiskets område. Om det finns behov av att registrera antalet fasta redskap på enskilt vatten bör ett enkelt anmälningsförfarande vara tillräckligt exempelvis hos fiskenämnden/fiskerikonsulenten.

9.5 Länsstyrelsen i Södermanlands län: De av utredningen framlagda förslagen till åtgärder för att stödja fritidsfisket på olika sätt torde medföra väsentligt ökade arbetsuppgifter för fiskenämndernas del. Den av utredningen föreslagna personalförstärkningen med 6–7 assistent- eller biträdestjänster synes endast avse de begränsade arbetsuppgifter som rör tillståndsgivning för fiske med fast redskap.

9.6 Länsstyrelsen Östergötlands län: Bestämmelsen i 17 § av förslaget till lag om fiske avseende tillståndsplikt för fast redskap på enskilt vatten synes alltför långtgående och vara en onödig byråkratisering. Den av utredningen åsyftade överblicken borde kunna åstadkommas på annat sätt. Redan i dag finns en återkommande fiskeriinventering där redskapens antal redovisas. Fångstuppgifter lämnas årligen.

– – – Beträffande tillstånden till fasta redskap synes ett överförande till fiskenämnderna av dessa vara ändamålsenligt. Detta bör dock direkt förutsättas i författningen och ej göras beroende av fiskeristyrelsens bestämmande. – – –

9.7 Länsstyrelsen i Kalmar län: Utredningen föreslår att – med ändring av nu gällande bestämmelser – tillståndstvång för fiske med fast redskap i enskilt vatten skall införas. Fiske med sådana redskap är (utom på västkusten) förbehållna innehavaren av den enskilda fiskerätten. Detta innebär att vederbörande fiskerättsägare kan sätta ut fast redskap på de vatten som omfattas av fiskerätten och därför i praktiken ej kan vägras tillstånd. Tillstånd av denna typ innebär därför enligt utredningen närmast en registrering av redskapen. Utredningens förslag i denna del kan leda till ett omfattande administrativt arbete i flera kustlän bl.a. Kalmar län. – – – Länsstyrelsen avstyrker – – – utredningens förslag i denna del.

9.8 Länsstyrelsen i Blekinge län: Vidare föreslår utredningen under detta avsnitt att tillstånd skall erfordras för att bedriva fiske med fast redskap på enskilt vatten. Som motiv för att införa sådan tillståndsplikt anför utredningen att fiskenämnden därigenom erhåller god kännedom om antalet fasta redskap och bättre underlag för sina bedömningar huruvida åtgärder till skydd för beståndet eller utläggande av licensområden erfordras. Länsstyrelsen anser att utredningsförslaget i detta avseende innebär tillskapandet av en onödig byråkrati och avstyrker därför förslaget. Det angivna syftet kan uppnås genom ett enklare utformat anmälningsförfarande.

9.9 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Nuvarande tillståndsprövning för fiske med fasta redskap fungerar helt tillfredsställande och motiv saknas för att ändra denna på det sätt utredningen föreslagit. Utredningens motivering för att utvidga tillståndsplikten till enskilda fiskevatten, att det här

främst åsyftas en registrering av redskapen, ter sig stötande och står i uppenbar strid mot pågående strävanden att söka minska krångel och onödig byråkrati inom förvaltningen.

9.10 Länsstyrelsen i Malmöhus län: – – – Vad gäller de fasta redskapen instämmer länsstyrelsen i utredningens uppfattning att nuvarande tillståndsplikt på allmänt vatten utvidgas till att omfatta även enskilt vatten. Härigenom möjliggörs en bättre kontroll av fiskeplatser och fångstuttag. Länsstyrelsen tillstyrker även utredningens förslag att tillstånd till fasta redskap i fortsättningen skall meddelas av fiskenämnden.

9.11 Länsstyrelsen i Hallands län: Utredningen föreslår att fiskeristyrelsen, alternativt fiskenämnd, skall meddela tillstånd till fiske med fast redskap. Enligt nu gällande lagstiftning är länsstyrelsen tillståndsmyndighet (vad gäller utsträckning av sådant redskap i allmänt vatten). Skäl att centralisera beslutsnivån till fiskeristyrelsen torde inte föreligga. Länsstyrelsen förordar därför att tillståndsgivningen kvarligger inom länsstyrelsen samt att samråd med fiskenämnden skall föregå länsstyrelsens beslut. Sådant tillstånd bör, såsom utredningen föreslagit, endast beviljas yrkesfiskare.

9.12 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Utredningen har föreslagit att fiske med fast redskap i havet samt i de stora sjöarna generellt skall fordra tillstånd, således även inom enskilt vatten. Vederbörande fiskerättsägare har emellertid en rätt att sätta ut fast redskap inom det område som omfattas av fiskerätten. Tillstånd kan därför inte vägras. Länsstyrelsen anser därför att den föreslagna tillståndsplikten inom enskilt vattenområde bör ersättas med en anmälningsplikt. Denna anmälningsplikt bör endast omfatta större redskap av typen bottengarn och storryssjor. Alla de tusentals småryssjor som används inom Vänerfisket bör inte registreras då detta medför en arbetskrävande administrativ verksamhet.

9.13 Länsstyrelsen i Värmlands län: Utredningen föreslår anmälningsplikt/tillståndsplikt i fråga om alla fasta redskap på enskilt vatten vid kusten och i de fem största sjöarna.

Länsstyrelsen anser att de minsta redskapen inte bör vara anmälningspliktiga. Förslaget bör ändras att avse redskap över viss storlek.

9.14 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Det föreslagna kravet på tillstånd för utsättning av fasta redskap på enskilt vatten bör endast omfatta större fiskeredskap av typ storryssjor och bottengarn med en angiven lägsta höjd, vilken bör sättas till 1,5 meter. Registrering av mindre redskap skulle medföra ett omfattande administrativt arbete, som inte tjänar något praktiskt ändamål.

9.15 Länsstyrelsen i Jämtlands län: De föreslagna bestämmelserna om tillstånd till fiske med fast redskap är vad angår enskilt vatten en nyhet i förhållande till gällande bestämmelser. De skäl som anförts för de nu föreslagna bestämmelserna bör inte anses vara tillräckliga för att dessa bestämmelser skall avse enskilt vatten i Storsjön i Jämtland.

9.16 Länsstyrelsen i Norrbottens län: I Norrbottens kustområde är fisket med fasta redskap av stor betydelse för yrkes- och binäringsfisket. Rätten att sätta ut laxryssjor och laxfällor har under senaste tid allt mer kommit

att eftertraktas av de som bedriver ett deltidsfiske av mera hobbykaraktär. Förhållandet har resulterat i att den senare kategorin fiskare är beredda att betala så stora arrenden att yrkesfiskarna inte kan konkurrera. I allt större utsträckning sker därför upplåtelser av fasta fisken till andra än yrkesfiskare. En bidragande orsak härtill torde också vara att fiskerättsägaren inte blir bunden av fiskearrendelagens bestämmelser om upplåtelser sker till annan än förvärvsfiskare. Länets fiskenämnd har påpekat att utvecklingen i viss mån är alarmerande, då möjligheterna för ett rationellt och ekonomiskt laxfiske för yrkesfiske härigenom minskar.

Enligt länsstyrelsens mening bör åtgärder vidtagas för att bryta denna utveckling. Möjligheten att bedriva fiske efter lax med fasta redskap är i många fall av avgörande betydelse för att kunna upprätthålla yrkesfisket i skärgården. En total inlösen av återstående enskilt fiske efter kusten på sätt länsstyrelsen inledningsvis ansett böra göras till föremål för förnyade överväganden, skulle givetvis skapa förutsättningar att styra över dessa fiskemöjligheter till yrkesfiskarna. Även om en sådan inlösen inte kommer till stånd bör lagreglerna utformas så att en företrädesrätt ges yrkesfiskare då flera konkurrerar om upplåtelse till fast fiske. Reglerna bör lämpligen utformas i analogi med reglerna om jordförvärvsprövning.

Utredningen har föreslagit att tillstånd till fast redskap skall kunna vägras även inom enskilt vatten om det med hänsyn till fiskets vård och bedrivande föreligger skäl däremot. Här torde främst avses en begränsning av de fasta fiskena i älvmynningarna för att trygga laxens lekåtervandring. Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag i denna del men vill i detta sammanhang understryka vad fiskeriintendenten anfört, dvs. att inskränkningarna av fiske efter lax i första hand bör göras i havsområdet i Östersjön. En sådan åtgärd skulle innebära en betydligt ökad lekåtervandring av lax och på ett effektivt sätt trygga reproduktionen. Dessutom skulle laxfisket inom länet härigenom återfå sin tidigare betydelsefulla roll och bidra till en ökad och varaktig sysselsättning inom det norrbottniska fisket.

9.17 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Utredningen föreslår i 17 § att tillstånd skall erfordras för fiske med fast redskap även för det fiske som bedrivs med stöd av enskild fiskerätt. Enligt utredningen (sid. 238) kommer tillstånden i detta fall närmast att innebära en registrering av redskapen. Bestämmelsen förefaller därför snarast vara byråkratisk och bör utgå.

9.18 Landstingsförbundet: Enligt utredningen skall endast yrkesfiskare få fiska med fasta redskap. Styrelsen anser för sin del att utredningen – i den del som berör kustbefolkningens rätt till husbehovsfiske på traditionellt sätt – inte bör göras till föremål för lagstiftning. Denna fråga bör utredas vidare.

9.19 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: 17 §. Enligt SFR:s mening bör den anmälningsskyldighet som föreskrives i tredje stycket ej omfatta redskap med lägre höjd än 1,5 m.

10 Tvångsupplåtelse och expropriation

10.1 Allmänt

10.1.1 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Då man tar ställning till dessa omfattande lagändringar bör man först fråga sig i vad mån det nu råder missförhållanden som kan tillskrivas hittillsvarande lagstiftning. Utredningen synes underskatta de positiva erfarenheterna av denna liksom även de enskilda fiskeintressenternas insatser för att medverka till bättre fiskevård och ökade fiskemöjligheter för allmänheten. Enligt länsstyrelsens mening bör myndigheternas roll i vissa frågor mer inriktas på att ge råd och stöd åt de olika fiskeintressenterna än att gå in med tvångsbeslut.

Länsstyrelsen delar helt uppfattningen att det är angeläget att allmänheten erbjuds goda möjligheter till fiske med handredskap. Särskild betydelse har härvid den fiskekortsförsäljning som sker genom de efterhand allt flera fiskevårdsområdena i länet. Fiskeintressenterna har överlag visat sig positiva i detta hänseende och åtminstone här i länet har det inte framkommit några förhållanden som motiverar de tvångsåtgärder mot fiskerättshavare, expropriation och tvångsupplåtelse, som enligt utredningen nu erfordras.

10.1.2 Länsstyrelsen i Örebro län: I förslaget till lagändringar införs bestämmelser som innebär att kommuner skall kunna tvinga fram kortfiskeområden i enskilda vatten som är av stor betydelse för allmänheten och att fiskerätten i sista hand skall kunna exproprieras. Länstyrelsen anser det viktigt att dessa regler införs för att markera samhällets rätt att besluta om utnyttjandet av den naturresurs som fiskevattnen utgör, men anser liksom fiskenämnden att dessa medel skall användas endast undantagsvis och först sedan alla vägar till frivillig uppgörelse prövats.

10.1.3 Länsstyrelsen i Norrbottens län: För att förverkliga målen har utredningen funnit det nödvändigt att det allmänna erhåller betydligt starkare styrmedel än för närvarande då det gäller fisket. För att åstadkomma detta har utredningen bland annat föreslagit att man skall gå vidare på den linje som inleddes med 1950 års lagstiftning dvs. att utöka den frifiskerätt som då i varierande omfattning infördes för olika kuststräckor och de stora sjöarna. Utredningen har vidare föreslagit att expropriation skall kunna ske av fiske som är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv och att ett från allmänhetens synpunkter attraktivt fiske med handelsredskap som inte upplåtes på skäliga villkor skall kunna upplåtas genom myndighets beslut. Även om länsstyrelsen finner dessa förslag i sig positiva anser länsstyrelsen att andra mer generella åtgärder bort vidtagas för att komma till rätta med de problem som har samband med fiskerättens nuvarande anknytning till markägandet. – – –

Enligt länsstyrelsens uppfattning är det angeläget att i detta sammanhang de grundläggande reglerna om fiskerätt ägnas ytterligare uppmärksamhet innan ett nytt lagförslag framlägges. Länsstyrelsen ifrågasätter om motiven för att behålla en fiskerätt med anknytning till de enskilda fastigheterna har sådan styrka att de överväger de betydande nackdelar som detta medför för möjligheter att utnyttja fiskeresurserna på ett rationellt sätt både i avseende på fritidsfisket och yrkesfisket. Länsstyrelsen känner sig inte övertygad om att ett förslag som syftar till att skilja fiskerätten från markägandet ur kostnadsskäl skulle vara omöjligt att realisera. Fördelarna uppskattade i pengar torde enligt länsstyrelsen sannolikt betydligt överväga de kostnader som skulle behöva uppstå vid en realistisk ersättnings-

nivå i varje fall om man begränsar sig till en inlösen av fisket med rörliga redskap.

10.2 Tvångsupplåtelser

10.2.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: Den föreslagna 37 § fiskelagen innebär att det allmänna skall kunna besluta om upplåtelse av sådant handredskapsfiske som bedömes vara av väsentlig betydelse för fritidsfisket om fiskerättsägaren vägrar upplåtelse eller upplåter på osäliga villkor. Bestämmelsen medger också möjlighet att inskränka annat av tvångsupplåtelsen ej omfattat fiske. Tillägget i 2 kap. 9 § expropriationslagen innebär möjlighet att under i stort sett samma förutsättningar expropriera fiske. Mot bakgrund av att expropriationslagen medger expropriation även för nyttjanderätt och kan begränsas för visst ändamål kommer de föreslagna reglerna att få ett delvis sammanfallande tillämpningsområde och således kunna användas parallellt. Den föreslagna 37 § fiskelagen innebär vidare att det överlämnas åt administrativ myndighet att avgöra om upplåtelsevillkor i ett enskilt fall är skäliga eller ej. Eftersom gällande civilrättslig och marknadsrättslig lagstiftning gör det möjligt att på olika vägar genom domstolsförfarande komma till rätta med avtalsvillkor som bedömes vara oskäliga, kan något egentligt behov inte anses föreligga av ett särskilt förfarande i fiskelagstiftningen. Det föreslagna tillägget till 2 kap. 9 § expropriationslagen, mot vilket hovrätten ej har någon erinran, måste därför vid sidan om annan lagstiftning anses ge tillräckliga möjligheter till tvångsingripande för fritidsfiskets särskilda behov. Ett förfarande enligt expropriationslagen är att föredra också därför att ianspråktagandet sker först efter en mer nyanserad bedömning, där även fiskerättsägarens motstående intressen beaktas. För det fall att båda alternativen skulle bli aktuella anser hovrätten att regeln i 37 § fiskelagen bör ges en utformning som medger sådana avvägningsmöjligheter som nu berörts (jfr 2 kap. 12 § expropriationslagen). – – –

10.2.2 Hovrätten för nedre Norrland: Förslaget är av expropriativ karaktär och möjliggör avsevärda inskränkningar i fiskerättsägarnas dispositionsrätt. Hovrätten ifrågasätter starkt behovet av institutet, särskilt mot bakgrund av den ökning av antalet fiskevårdsområden som kan väntas bli följden av andra förslag som utredningen presenterar.

Om förslaget ändå godtas, bör bestämmelsen kompletteras med ett stadgande som föreskriver att skälig hänsyn skall tas till fiskerättsägarnas intressen vid prövningen av huruvida beslut om tvångsupplåtelse och andra inskränkningar skall meddelas. Hovrätten förutsätter därvid att också bestämmelse, liknande den som upptas i 11 § naturvårdsförordningen, intas i fiskeförordningen.

Det ligger i sakens natur att svårigheter ofta kommer att uppstå vid de förhandlingar som alltid bör föregå ett tvångsbeslut. Svårigheter att finna förhandlingsparterna på ägarsidan kommer förmodligen att tillhöra de mest kännbara, i vart fall om någon form av samverkan inte etablerats dem emellan. En lämplig utväg kan då vara att animera fiskenämnd eller kommun att verka för att ett fiskevårdsområde kommer till stånd. Inför valet mellan, å ena sidan en tvångsmässig upplåtelse med risk för inskränkande föreskrifter även i andra delar av fiskevårdsområdet och, å andra sidan, en normal, till visst vattenområde och fångstmetod begränsad upplåtelse, torde majoriteten av delägarna regelmässigt komma att föredra det senare

alternativet. Ur processekonomisk synpunkt synes det emellertid spela föga roll om fiskerättsägarna är anslutna till ett fiskevårdsområde eller ej. Området torde nämligen icke vara saklegitimerat i ersättningsfrågan. Bildandet av fiskevårdsområdet innebär ju inte i och för sig att ägande- eller nyttjanderätten till fisket övergår till associationen som sådan.

10.2.3 Fiskeristyrelsen: Förslaget i denna del har inte vunnit någon större genklang hos remissinstanserna. Flera nämnder avstyrker, medan andra som inte avvisar förslaget erinrar om att bestämmelserna måste tillämpas mycket restriktivt och först då andra möjligheter är uttömda. Fiskeriintendenten i östra distriktet framför åsikten, att en förutsättning för tillämpning av bestämmelserna bör vara att området helt saknar intresse för yrkesfisket.

Fiskeristyrelsen bedömer att det största värdet med den föreslagna regleringen torde ligga på det preventiva planet. Tillämpningen av bestämmelserna omgärdas av sådana restriktioner att styrelsen anser sig kunna tillstyrka förslaget. Styrelsen anser det också lämpligt att, såsom föreslagits, det upplåtna fisket bör förvaltas av den primär- eller landstingskommun som den beslutande myndigheten bestämmer.

10.2.4 Domänverket: Enligt domänverkets uppfattning ger det av fiskevattensutredningen föreslagna tillägget i expropriationslagen tillräckliga möjligheter för samhället att vid behov medverka till handredskapsfiskets utveckling. Domänverket avstyrker därför §§ 37 och 38, som skulle ge kommuner rätt att utan rättslig prövning göra intrång i enskild fiskerätt.

10.2.5 Länsstyrelsen i Jönköpings län: Utredningen föreslår här en möjlighet att genom myndighetsbeslut bereda allmänheten tillgång till handredskapsfiske genom tvångsupplåtelse av enskilt fiske. Detta är något som enligt svensk lag aldrig tidigare varit möjligt. Länsstyrelsen ifrågasätter att det allmänna intresset skulle vara så stort att en så långt gående möjlighet till inskränkningar av den enskilda fiskerätten som den föreslagna ordningen erbjuder verkligen är befogad. I vart fall bör lagstiftningen förses med starkare garantier för att institutet endast kommer till användning i de undantagsfall det här kan vara fråga om.

10.2.6 Länsstyrelsen i Kronobergs län: Länsstyrelsen delar de invändningar som reservanten Arne Andersson framhållit mot att det tillskapas möjlighet till inskränkning i fiske utanför området där fisket upplåtits genom myndighetsbeslut (37 § 3 st förslag till lag om fiske).

10.2.7 Länsstyrelsen i Kalmar län: Förslaget innebär betydande ingrepp i den enskilda fiskerätten i syfte att inom vissa områden åstadkomma upplåtelser av handredskapsfiske till allmänheten.

Länsstyrelsen anser att ett tvångsvis avhändande av fiskerätten kan komma att skapa motsättningar mellan vattenägare, myndigheter och fritidsfiskare. Utredningens syfte skulle lättare uppnås genom de ändringar som föreslås i lag om fiskevårdsområden § 9. 37 § bör därför i sin helhet utgå ur författningstexten.

Om utredningens förslag i denna del kommer till stånd, vill länsstyrelsen framhålla, att en förutsättning för genomförandet då måste vara att de områden som upplåts till handredskapsfiske helt skall sakna intresse för yrkesfisket. Dessutom bör enligt länsstyrelsens förmenande paragrafens

tredje stycke utgå. En inskränkning i angränsande fiskevatten för att åstadkomma ett allmänhetens fritidsfiske framstår som obefogat.

10.2.8 Länsstyrelsen i Blekinge län: Länsstyrelsen har tidigare i detta yttrande framhållit den vitala betydelse fiskevården har för erhållandet av ett gott fiske nu och i framtiden. Vidare har framhållits nödvändigheten av samverkan mellan alla av fisket berörda intressen för att åstadkomma en sådan fiskevård. Länsstyrelsen sätter därvid stor tilltro till att utredningens förslag till ny lag om fiskevårdsområden som, i kombination med aktiva insatser från samhällets sida i form av ökad översiktlig planering på fiskets område och ökade stimulansåtgärder för bildande av fiskevårdsområden, bör leda till ett avsevärt ökat och väl organiserat utbud av fritidsfiskemöjligheter för allmänheten. Länsstyrelsen anser därför att det bör framgå av lagtexten att beslut om tvångsupplåtelse inte får meddelas förrän det visats att det för det aktuella området varit omöjligt att få till stånd upplåtelse av fritidsfiskemöjligheter genom bildande av fiskevårdsområden.

10.2.9 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: I första hand bör syftet att åstadkomma upplåtelse av fiske till fiskande, som saknar eget fiske, åvägabringas genom villkorsbundna statsbidrag. Eftersom frågorna om upplåtelse enligt NLOFO avgöres av fiskevårdsområdenas förvaltningsorgan kan möjligen tvångsinlösen av fiske med handredskap som ett yttersta påtryckningsmedel vara motiverad.

I vissa fall torde genomförandet av beslut enligt frågavarande lagrum vid komplicerade fiskerättsförhållanden – starkt splittrad fiskerätt – nödvändiggöra bildandet av såväl fiskevårdsområde som samfällighetsförvaltning för att få till stånd en förhandlingspart. Fiskevårdsområde torde i sådant fall få bildas med tillämpning av 9 § andra stycket NLOFO.

En negativ effekt får tvångsförfarandet då komun vid förhandling med motpart måste ta hänsyn till kostnaderna för förfarandet. Detta kan medföra att förhandlingar under hot om inlösen höjer nivån på ersättningarna för upplåtelser.

10.2.10 Länsstyrelsen i Värmlands län: Utredningen föreslår att fiske med handredskap av väsentlig betydelse för allmänheten efter beslut av länsstyrelsen eller regeringen skall kunna upplåtas till allmänheten om det inte upplåts frivilligt eller på oskäliga villkor. Utredningen föreslår vidare att fiske inom ett område skall kunna inskränkas till förmån för ett frivilligt upplåtet fiske inom annat område.

Ingripanden av nämnda art innebär betydande ingrepp i den enskilda äganderätten. Enligt länsstyrelsens mening bör utredningens förslag i detta avseende inte bifallas.

10.2.11 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Länsstyrelsen anser att bestämmelserna i 37 § lag om fiske skall tillämpas restriktivt och endast i de fall frivilliga överenskommelser visat sig omöjliga. Samma gäller den föreslagna ändringen av expropriationslagen.

10.2.12 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Inget tyder på att fiskerättsägarna såvitt berör Kopparbergs län är ovilliga att upplåta sin fiskerätt till allmänheten. Tvärtom visar det stora antalet fiskevårdsföreningar att fiskerättsägarna inom länet, där fisket huvudsakligen är samfällt, visat intresse att upplåta sina fiskevatten till fritidsfiskarna. Även den verksamhet som nu pågår för att bilda fiskevårdsområden tyder på detta.

Även mot bakgrunden av vad ovan sagts kan det givetvis inte uteslutas att situationer kan uppstå där det måste framstå som angeläget att kunna meddela beslut i antydd riktning. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget i denna del. Däremot ställer sig länsstyrelsen tveksam till den föreslagna befogenheten att kunna föreskriva inskränkningar i annat fiske som kan inverka menligt på fiske varom beslut om tvångsupplåtelse sålunda fattats.

10.2.13 Länsstyrelsen i Gävleborgs län: I 37 § förslaget till lag om fiske ges möjlighet till beslut om tvångsupplåtelse av fiske inom visst område till allmänheten. Motsvarande bestämmelse bör gälla även till förmån för yrkesfisket.

10.2.14 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Förslaget, som inte tidigare har någon motsvarighet, är mycket långtgående och oklart i väsentliga delar. Sålunda diskuteras inte alls de problem, som kan uppstå i en sådan situation där t. ex. kommunen förvaltar handredskapsfisket och fiskerättsägaren övrigt fiske. De ersättningsregler, som avses att tillämpas, är därtill så konstruerade att ersättning endast utgår för kvalificerade intrång. Som tidigare anförts i annat sammanhang bör om det allmänna gör anspråk på enskilt fiske endast inlösen (expropriation) av fisket komma ifråga. Länsstyrelsen ställer sig emellertid tveksam till det förslag till partiell tvångsupplåtelse under viss tid av visst fiske, som utredningen föreslår, en alltför svårtillämpad och för fiskerättsägaren rättsoviss form för ianspråktagande.

10.2.15 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Beslut om upplåtelse av fiske inom visst område skall avse *fiske med handredskap.* I beslut föreskrivna villkor för upplåtelse avser skäliga villkor för fiskets upplåtelse åt allmänheten. Vad angår ersättning åt fiskerättsägarna för att fiske upplåtes åt allmänheten gäller bestämmelserna i 38 §. Förvaltningen av primärkommun eller landstingskommun skall avse endast det upplåtna fisket dvs. *fiske med handredskap.* Fiske med annat fångstsätt inom området skall förvaltas av fiskerättsägarna.

I förvaltning bör ingå bl. a. fiskevårdande åtgärder. Hur sådana åtgärder och kostnaderna därför skall fördelas mellan primärkommun eller landstingskommun såsom förvaltare av fiske med handredskap och fiskerättsägarna såsom förvaltare av fiske med annat fångstsätt kan bli besvärligt att komma till rätta med.

För ersättning åt fiskerättsägare skall gälla bestämmelserna i 25–27 och 31–36 §§ naturvårdslagen. En upplåtelse av fiske med handredskap liksom en föreskrift om inskränkning i rätten att förfoga över fiske som ej upplåtes medför en tydlig inskränkning i fiskerättsägares rätt till fiske. Nämnda regler om ersättning i naturvårdslagen kan sägas vara komplicerade. – – –

De föreslagna bestämmelserna synes medföra sådan osäkerhet i fråga om fiskerättsägares nyttjande och förvaltning av fiske och föranleda så komplicerade förhållanden att förslaget inte bör läggas till grund för lagstiftning.

Särskilt framhålles att det bör vara uteslutet att föreslagna åtgärder skulle kunna avse fiske i staten tillhörigt vatten, som är beläget på sådan mark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och på renbetesfjällen, vilket fiske ingår i samer tillkommande renskötselrätt enligt rennäringslagen och förvaltas av lantbruksnämnden.

10.2.16 Lantbrukarnas riksförbund: I 37 och 38 §§ ges bestämmelser till förmån för allmänhetens fiske. Bestämmelsen i 37 § innebär att regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer efter ansökan från kommun får besluta att fiske med handredskap på skäliga villkor skall upplåtas till allmänheten. Vidare kan vattenrättsägarens rätt att förfoga över annat fiske i området inskränkas. Med stöd av bestämmelsen kan vidare rätten till fiske inskränkas i omkringliggande områden. Med hänvisning till vad tidigare anförts om utbud av fritidsfisketillfällen saknas behov av bestämmelsen. Paragrafen ter sig onödigt hård och ingripande för fiskevattenägarna. *Den av utredningen föreslagna ändringen av expropriationslagen torde väl tillgodose det allmänna i de situationer när anspråk behöver ställas på att få disponera visst enskilt fiske.* LRF förordar därför att 37 § utgår. Bestämmelsen i 38 § om ersättning bör följaktligen också utgå.

10.2.17 Skogsindustriernas samarbetsutskott: Förslaget, som inte tidigare har någon motsvarighet, är långtgående och i väsentliga delar oklart. Sålunda diskuteras inte alls de problem som kan uppstå i situationen att t. ex. kommunen förvaltar handredskapsfisket och fiskerättsägaren övrigt fiske. De ersättningsregler som avses att tillämpas är därtill så konstruerade att ersättning endast utgår för kvalificerade intrång. Om det allmänna gör anspråk på enskilt fiske, bör enligt SISUs uppfattning endast inlösen (expropriation) av fisket komma ifråga.

Det förslag till partiellt ianspråktagande av visst fiske, som utredningen föreslår, avstyrkes såsom en alltför oformlig och för fiskerättsägaren ur rättslig synpunkt ej acceptabel process.

10.2.18 Sveriges fiskares riksförbund: SFR motsätter sig jämväl att ett från allmänhetens synpunkter attraktivt fiske med handredskap, som inte upplåts på skäliga villkor, skall kunna upplåtas genom myndighets beslut. Enligt SFR:s mening bör upplåtelser kunna ske i tillräcklig omfattning på frivillig väg.

10.2.19 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: När det gäller 37 § Lag om fiske, således kommuns möjlighet att hos regeringen begära tvångsåtgärder för tillgång till fiskevatten och förslaget till expropriationsmöjlighet, är detta uppenbarligen snarlika bestämmelser. Något behov av två så långt gående åtgärder för att inskränka den enskilda äganderätten kan icke vara befogat.

Bestämmelsen i 37 § förslag till lag om fiske innebär *dels* ett utnyttjande av visst fiske, nämligen handredskapsfiske (1 st.), *dels* inskränkningar i rätten för vattenägaren att förfoga över övrigt fiske inom området (2 st.), *dels ock* inskränkningar i annat fiske (3 st.), varmed avses fiske inom annat område (jfr. s. 240). Detta tillsammans med att föreslagna ersättningsregler ej är godtagbara gör att förbunden motsätter sig bestämmelserna i 37 § Lag om fiske och följaktligen även 38 §.

10.2.20 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Förbundet anser det värdefullt att i förslag till lag om fiske intagits bestämmelser som gör det möjligt att besluta att fiske med handredskap inom visst område skall upplåtas åt allmänheten på skäliga villkor om fisket är av väsentlig allmän betydelse. Detta kan enligt förbundet bli aktuellt inom viktiga turistområden samt tätortsregioner där fisketrycket är speciellt stort.

10.3 Expropriation

10.3.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: — — — Förslaget om expropriationsrätt för fiskevård m. m. (2 kap. 9 § a) lämnar hovrätten utan erinran.

10.3.2 Hovrätten för nedre Norrland: Utredningen har i betänkandet föreslagit ett flertal åtgärder som är ägnade att skapa ett ökat utbud av fiske för de fritidsfiskare som inte disponerar egna vatten. Antalet fiskevårdsområden får antas komma att öka betydligt, bl. a. till följd av det ökade initiativ därtill som myndigheterna framdeles avses ta. Genom den föreslagna fiskevårdsområdeslagens karaktär av planinstrument och utformningen av bidragsbestämmelserna ges det allmänna stora möjligheter att påverka upplåtelsefrågorna inom de sålunda bildade områdena. Mot fiskerättsägare som är kallsinniga till upplåtelse kan, om förslaget därvidlag vinner beaktande, beslut om tvångsupplåtelse av handredskapsfiske tillgripas. Enligt hovrättens mening torde genom dessa reformer fritidsfiskarnas behov kunna tillfredsställas i skälig omfattning. Behovet av ytterligare möjligheter att skapa förutsättningar för fritidsfiske är därför ej så framträdande, att det motiverar ändringar i expropriationslagen.

Hovrätten tillstyrker förslaget i vad detta avser att expropriation skall kunna ske för att möjliggöra fiskevårdsåtgärder samt vetenskapliga undersökningar och försök vad gäller fiske.

10.3.3 Kammarrätten i Sundsvall: Utredningen har enligt kammarrättens mening knappast visat skäl som motiverar att *expropriation för fritidsfiske* är behövligt om kommitténs övriga förslag godtas. Kammarrätten avstyrker därför förslaget i dessa delar.

10.3.4 Fiskeristyrelsen: Några fiskenämnder menar att inget behov fo[illegible] ger att expropriera fiske av vare sig den ena eller andra grunden. Andra anser att det kan finnas skäl exempelvis för att skapa ett skyddsområde för den värdefulla naturresurs som ett fiske kan vara. Åter andra instanser tillstyrker båda expropriationsgrunderna.

Fiskeristyrelsen ansluter sig helt till utredningens uppfattning om behovet av att i yttersta fall expropriera fiske för fritidsfiskeändamål eller av fiskevårdsskäl. Att denna tvångsmetod inte bör komma till användning annat än undantagsvis anser styrelsen självklart. Även denna bestämmelses främsta värde torde bli att verka preventivt för att få fram frivilliga uppgörelser.

10.3.5 Statens planverk: — — — utredningen föreslår bl. a. att expropriationsändamålen utvidgas så, att äganderätten eller nyttjanderätten till visst fiske i anslutning till rekreationsområde eller fritidsanläggning skall kunna exproprieras utan att fastigheten i övrigt tas i anspråk. Det påpekas att upplåtelser av det fiske, som varit föremål för expropriation skall ske till allmänheten på skäliga villkor t. ex. genom försäljning av fiskekort. Avsikten med expropriationen får alltså inte vara att skapa fiskemöjligheter uteslutande för gästerna i exempelvis en stugby. Planverket har ingen erinran mot förslaget att utvidga expropriationsändamålen på nu nämnt sätt eller för andra angivna skäl såsom fiskevårdsbehov.

10.3.6 Länsstyrelsen i Stockholms län: — — — Värdet av ökade fiskemöjligheter för fritidsfisket ligger dock inte främst i att ohämmat släppa fisket

fritt i de stora sjöarna utan i att berörda parter, fritidsfiskare och fiskevattenägare, kan engageras på ett positivt sätt och på frivillig grund för att åstadkomma god fiskevård och väl avpassad service. Detta sker genom inrättande på frivillig väg av fiskevårdsområden varigenom utredningens syften i detta avseende även tillgodoses på ett för samhället billigare sätt. Länsstyrelsen avstyrker mot denna bakgrund förslaget om expropriation av fiskerätt.

10.3.7 Länsstyrelsen i Jönköpings län: Även när det gäller att införa expropriationsmöjligheter till främjande av fritidsfisket ställer sig länsstyrelsen tveksam. Utredningen nämner att upplåtelse av det fiske som varit föremål för expropriation skall ske till allmänheten på skäliga villkor. Avsikten får, säger utredningen, inte i något fall vara att skapa fiskemöjligheter uteslutande avsedda för invånarna i exempelvis en stugby. Länsstyrelsen befarar att det vid en sådan upplåtelse som den ovan beskrivna rent praktiskt kommer att bli så att enbart stugbyns invånare kommer att dra nytta av fiskeupplåtelsen.

Länsstyrelsen inser däremot att tvångsåtgärder kan vara nödvändiga för att genomdriva en fiskevårdande åtgärd av angelägen natur. Däremot är länsstyrelsen inte övertygad om att det föreligger behov av expropriationsregler för sådana åtgärder. De torde i tillräcklig mån kunna genomföras med stöd av de föreliggande och föreslagna lagregler i övrigt vilka redovisats av utredningen.

Möjlighet att förfoga över mark, vatten och fiske utan ägarens medgivande när det är fråga om vetenskapliga undersökningar och försök på fiskets område anser länsstyrelsen böra säkerställas. Antingen genom den lagändring som utredningen förslagit eller genom ändring av expropriationslagens 7 kap. 6 §, vari stadgas att länsstyrelsen kan ge tillstånd till tillträde av fastighet för undersökningar.

10.3.8 Länsstyrelsen i Kalmar län: Utredningens förslag om ändring i 2 kap. 9 § expropriationslagen – – – framstår som obehövligt mot bakgrund av de tvångsmöjligheter som utredningen angivit främst i 9 § förslaget till lag om fiskevårdsområden. Med anledning härav och under åberopande av innehållet i flertalet yttranden från de av länsstyrelsen hörda remissorganen avstyrker länsstyrelsen utredningens förslag i denna del.

Om utredningens förslag om expropriation ändå genomföres, bör det utformas så, att expropriation ej får ske av fiske som utnyttjas yrkesmässigt.

10.3.9 Länsstyrelsen i Blekinge län: Utredningen understryker dock att det genom en noggrann planering i flertalet fall torde vara möjligt att undvika att komma i ett sådant läge att expropriation behöver tillgripas. Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning om att expropriation endast bör tillgripas som en yttersta utväg. På motsvarande sätt som i föregående avsnitt om tvångsupplåtelse föreslås därför att, som villkor för att expropriation ska kunna ske i sådant fall, det visats att upplåtelse av fritidsfiskemöjligheter till allmänheten inte kunnat ske i tillräcklig omfattning i det aktuella vattenområdet genom bildande av fiskevårdsområde. Villkoret bör komma till uttryck i lagtexten.

10.3.10 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Expropriation av fiske för att tillgodose ett varaktigt behov kan om utredningens intentioner skall fullföljas i undantagsfall bli nödvändig.

Länsstyrelsen tillstyrker därför föslaget till lag om ändring i expropriationslagen.

10.3.11 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Länsstyrelsen vill uttala sin tveksamhet till förslaget att fiske i vissa fall skall kunna bli föremål för expropriation. Även om detta inte är avsikten kan inte undvikas risken för att expropriation kan komma att tillgodose relativt exklusiva intressen, vilket inte överensstämmer med tankarna i expropriationslagen. Utredningen gör också i detta fall ett par motstridiga uttalanden när den på sidan 241 säger att det ibland skulle vara värdefullt att kunna disponera fisket i anslutning till t. ex ett större turistområde eller en stugby bl. a. för att kunna avgöra hur mycket som skall satsas på projektet och sedan längre ner konstaterar att avsikten med expropriationen inte i något fall får vara att skapa fiskemöjligheter uteslutande avsedda för invånarna i exempelvis en stugby.

10.3.12 Länsstyrelsen i Värmlands län: Utredningen föreslår att rätt till fiske skall kunna exproprieras
- för att säkerställa fiske i anslutning till rekreationsområde eller fritidsanläggning,
- för att förbättra allmänhetens fiskemöjligheter,
- av fiskevårdsskäl,
- för vetenskapliga undersökningar och försök på fiskets område.

I de två första fallen är det naturligare att fiskevårdsområde bildas med t. ex. kommunen som initiativtagare än att fisket exproprieras. I det tredje fallet finns ett flertal möjligheter att nå önskat resultat med hjälp av tvångsmöjligheter i vattenlagen och fiskelagen. I det sista fallet är det fråga om åtgärder, som får antas vara begränsade i tiden, varför en permanent ändring av äganderätten inte kan vara befogad. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget om möjlighet att expropriera fiske.

10.3.13 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Tillräckliga skäl att nu införa expropriationsrätt för visst fiske kan ej anses föreligga. Det understryks också i betänkandet att det genom en noggrann planering i flertalet fall torde vara möjligt att undvika att komma i ett sådant läge att expropriation behöver tillgripas.

Länsstyrelsen föreslår mot bakgrund av vad ovan anförts under bestämmelser till förmån för allmänhetens fiske att den föreslagna utvidgningen av expropriationsändamålen utgår. Skulle det längre fram visa sig att behov av expropriation för ändamålet skulle föreligga utöver de föreslagna bestämmelserna om tvångsupplåtelse av visst fiske med handredskap kan frågan tas upp på nytt.

Bestämmelsen i 9 § att fiskerättsägarnas inflytande på bildandet av fiskevårdsområde ej skall gälla om det från allmän synpunkt är synnerligen angeläget att fiskevårdsområde bildas kan om den blir lag utgöra ett skäl att ej nu införa ytterligare ett tvångsmedel.

10.3.14 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Rätt att separat expropriera fiske har tidigare inte förekommit i svensk lag. Det torde få accepteras att en expropriationsrätt införes då det uppenbarligen i vissa speciella fall kan föreligga situationer då samhället behöver ta i anspråk enskilds fiskerätt. Givetvis måste skälen vara mycket starka för att expropriation skall få tillgripas. Vid de mycket renodlade fall, vid vilka expropriation kan väntas bli tillåtna, kommer fiskerättsägarna att vara i en klar och entydig ersätt-

ningssituation likartad den som sedan länge är allmänt accepterad vid t. ex. ianspråktagande av mark för tätbebyggelseändamål o. dyl.

10.3.15 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Enligt gällande bestämmelser i 2 kap. 9 § expropriationslagen får expropriation ske bl. a. för att tillgodose ett väsentligt behov av mark eller anläggning för friluftsliv, om marken eller anläggningen är avsedd att hållas tillgänglig för allmänheten. Det område av väsentlig betydelse för friluftslivet inom vilket med föreslagna bestämmelser avsett fiske skall vara beläget eller det rekreationsområde eller den fritidsanläggning i anslutning till vilka fisket skall vara beläget bör då ha den karaktär och betydelse att expropriation för beredande av erforderligt utrymme därför kunnat ske. Ett sådant samband mellan de gällande bestämmelserna och de föreslagna nya bestämmelserna borde framgå av lagtexten.

I trakter med små utkomstmöjligheter för den bofasta befolkningen kan tillgången till eget fiske och möjligheterna att därav kunna erhålla löpande inkomster genom försäljning av fiskekort vara ett värdefullt tillskott till försörjningen. I sådana fall bör avvägning ske gentemot den bofasta befolkningens intressen. De bästa förutsättningarna för en riktig sådan avvägning torde förefinnas om nu föreslagen expropriation av fiske får ske endast till förmån för den kommun inom vilken fisket är beläget.

För vetenskapliga undersökningar och försök vad gäller fiske bör finnas tillräcklig tillgång till mark, vatten och fiske i statlig ägo.

10.3.16 Landstingsförbundet: Landstingsförbundets styrelse motsätter sig inte utredningens förslag att fiskevatten i vissa fall skall kunna exproprieras, men anser att alla möjligheter till frivilliga överenskommelser först bör prövas. Genom noggrann planering torde det i stort sett gå att undvika att komma i ett sådant läge, att expropriation behöver tillgripas.

10.3.17 Skogsindustriernas samarbetsutskott: Rätten att expropriera fiske har tidigare inte förekommit i svensk lag. Det får accepteras att sådan rätt kan komma att tillämpas i speciella fall och då synnerliga skäl föreligger för samhället att ta i anspråk enskilds fiskerätt. SISU förutsätter att fiskerättsägaren därvid kommer att vara i en klar och entydig ersättningssituation, likartad den som sedan länge är allmänt accepterad vid t. ex ianspråktagande av mark för tätbebyggelseändamål o. dyl.

10.3.18 Svenska samernas riksförbund: De sakkunniga föreslår att fisket, som är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv, i vissa fall skall kunna exproprieras. Detsamma föreslås gälla för att möjliggöra fiskevårdsåtgärder och vetenskapliga undersökningar. De sakkunniga motiverar sitt förslag med, att, om stora satsningar görs på turism i form av byggande av stugbyar och fritidsanläggningar m. m., där fritidsfisket är en förutsättning för denna verksamhets bedrivande, bör det finnas möjlighet att expropriera nödvändiga fiskevatten.

Enligt RL är land och vatten ovan odlingsgränsen avsedda för samernas uteslutande begagnande. Upplåtelser får enligt RL endast ske om detta inte medför avsevärd olägenhet för rennäringen. I fråga om upplåtelse av hela fisket har samebyn vetorätt. RL:s stadgande angående förbud mot ändrad markanvändning och expropriationsmöjligheter av mark ovan odlingsgränsen skall vara vägledande och ej försvagas. Vad gäller områdena mellan odlingsgränsen och lappmarksgränsen, som i huvudsak är skogssa-

miskt område, är de sakkunnigas förslag ett persumtivt hot mot skogssamerna och skogsrenskötseln. Riksförbundet avstyrker detta förslag.

10.3.19 Sveriges fiskares riksförbund: – – – SFR är av den uppfattningen att expropriationen av fiskevatten endast skall få ske om detta är påkallat av fiskevårdande åtgärder samt för inrättande av licensområden där detta är påkallat för yrkesfiskets bedrivande. SFR motsätter sig därmed det föreslagna tillägget till 2 kap. 9 § i den berörda lagen. – – –

10.3.20 Lantbrukarnas riksförbund, Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Förbunden har emellertid viss förståelse för att det allmänna i *speciella* situationer kan behöva göra anspråk på vissa fiskevatten. Med hänsyn härtill accepterar förbunden förslaget till lag om ändring i expropriationslagen 2 kap. 9 och 9 a §§.

10.3.21 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Förbundet anser att expropriation av fiskevatten knappast kommer att bli aktuell, men har ingen erinran mot att sådan expropriation får ske för att bereda allmänheten möjlighet att på rimliga villkor bedriva fiske inom område som är av väsentlig betydelse för friluftslivet. Förbundet vill här erinra om att en motsvarande bestämmelse finns i den norska lagstiftningen men att den aldrig hittills behövt anlitas.

11 Utlännings fiskerätt

11.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: – – – Det kan – – – ifrågasättas om inte utlännings fiskerätt enligt 19 § borde omfatta även sådant fiske som anges i 31 §.

11.2 Hovrätten för nedre Norrland: Förslaget att slopa kravet på två års bosättning har enligt vad som framgår av betänkandet redan varit föremål för remissbehandling. Hovrätten tillstyrker förslaget.

Utredningen har valt att koncentrera bestämmelserna om utlännings fiskerätt till en paragraf, vilken också försetts med egen rubrik. Detta kan möjligen föranleda läsaren att tro att däri regleras uttömmande denna kategoris fiskerätt. Andra stycket bör enligt hovrättens mening utformas så att därav kan utläsas även att utlänning är likställd med svensk medborgare i de fall han är innehavare av enskild fiskerätt.

11.3 Fiskeristyrelsen: I frågan om utlännings fiskerätt (19 §) åberopar styrelsen sitt yttrande 1977-02-11 vari styrelsen tillstyrkte en ökad likställighet mellan svenska och utländska medborgare. – – –

11.4 Statens invandrarverk: – – – Verket tillstyrker föreslagen lydelse av 19 § i förslaget till ny lag om fiske.

11.5 Länsstyrelsen i Stockholms län: I förslaget till lag om fiske bör – – – 19 § förtydligas. Av föreslagen lydelse synes utländsk medborgare på egen fastighet med fiskerätt behöva ha myndighets tillstånd för att få utnyttja fisket vilket inte torde avses. Över huvudtaget synes förtydliganden erforderliga beträffande utländska turisters situation i fråga om rätt att fiska.

11.6 Länsstyrelsen i Kalmar län: Enligt nu gällande regler skall utländsk medborgare ha varit bosatt i landet två år för att bli jämställd med svensk medborgare i fiskehänseende. Utredningen föreslår att utlänning bosatt i landet likställs med svensk medborgare härvidlag. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

11.7 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Utredningen har avgett särskilt betänkande rörande utlännings fiskerätt. Förbundet har också inlämnat speciell remiss över detta, men vill i detta sammanhang ändå betona vikten av att utländska medborgares handredskapsfiske på enskilt frivatten och allmänt vatten kan ske på samma villkor som gäller för svenska medborgare.

12 Insatser för fiskevård och service

12.1 Nämnden för samhällsinformation: För att uppnå en effektiv information till de som berörs av förslagen krävs att informationsinsatserna samordnas och integreras med varandra.

12.2 Fiskeristyrelsen: – – – Styrelsen vill – – – understryka utredningens uttalande att internationella överenskommelser bör träffas i syfte att hindra fortsatt utländsk försurningspåverkan på våra vatten.

Såsom utredningen framhåller bör naturligtvis även andra miljömässiga inskränkningar i fritidsfiskemöjligheterna motverkas. Utredningen nämner som exempel utsläpp och vattenregleringar. Styrelsen vill även peka på de konsekvenser för fisken som byggande av s. k. minikraftverk kan föra med sig i form av förstörda lekplatser m. m. På åtskilliga håll i landet finns t. ex. små men värdefulla lokala bestånd av laxöring som löper risk att utrotas på detta sätt.

Styrelsen vill även rikta uppmärksamheten på att det finns många i och för sig värdefulla fiskevatten som ändock är till föga glädje för den fiskande allmänheten. Två huvudtyper av sådana vatten bör nämnas i första hand.

Den ena typen representeras framför allt av regleringsmagasin och större sjöar i norrlandsregionen – – –.

Den andra typen utgörs av frivattnen i de stora mellansvenska sjöarna. – – –

I fråga om de nu nämnda huvudtyperna av fiskevatten krävs speciella åtgärder för att underlätta fisket för turisterna såsom uthyrning av båtar och fiskeredskap, information om lokaliteterna och om fisket, övernattningsmöjligheter m. m. Kommuner och lokala fiskesammanslutningar har här ett intresse och ett ansvar som ökar i betydelse vartefter som trycket växer på de mera lättillgängliga och flitigt besökta och därför hårdfiskade vattnen. – – –

Vad gäller nuvarande förhållanden i fråga om statens stöd till fritidsfisket vill styrelsen erinra om att det i den statliga fiskeriadministrationen utförs ett omfattande administrativt arbete och undersökningsarbete som till betydande del kommer fritidsfisket till godo men som man lätt glömmer bort därför att det inte rör sig om utdelning av kontant stöd.

Styrelsen vill vidare understryka att vi först under de allra senaste åren har börjat få fram ett större antal fritidsfiskeprojekt i vilka staten har

anledning att satsa medel. Framför allt syftar styrelsen härvid på att bildandet av fiskevårdsområden nu har börjat ta fart.

I sammanhanget vill styrelsen betona att det naturligtvis bör vara ett krav för statligt stöd till enskilda fritidsfiskeprojekt att projekten står under en tillräckligt kompetent och fast organiserad förvaltning. Fiskevårdsområdena är reglerade i lag och fyller därför dessa krav. I fråga om stöd till ideella föreningar och klubbar krävs en noggrann granskning i de enskilda fallen innan stöd bör utgå.

– – – Det är nu nödvändigt att ta ställning för en ny fiskodlingsanstalt och den bör enligt styrelsens uppfattning lokaliseras till Slingsö utanför Västervik, en plats som mycket väl uppfyller de krav man måste ställa beträffande förutsättningarna för en yngelanläggning. Anläggningen bör utföras som en kombinerad försöks- och produktionsanstalt.

– – – Utvecklingen i fråga om antalet fiskodlingar som etableras för olika ändamål inger allvarlig oro. Fisksjukdomsfrågorna har därvid återigen kommit att framstå som utomordentligt viktiga att komma tillrätta med. En mer ändamålsenlig fiskhälsokontroll bör övervägas på nytt.

– – –

Målet för fiskevården bör vara att upprätthålla ett bra fiskbestånd i våra vatten. De åtgärder som fiskevården genomför syftar till att öka fiskets avkastning eller dess kvalitet, främja optimalt nyttjande eller motverka skador på fiskbestånden.

Ifråga om fiskevårdens metoder vill fiskeristyrelsen särskilt understryka vad utredningen anfört ifråga om betydelsen av att bedriva ett allsidigt fiske. Ett sådant fiske utgör i de flesta av våra vanligaste insjöfiskevatten den bästa fiskevården. – – –

Längs kusterna kännetecknas fisket av en allt större konkurrens om de mest eftertraktade arterna: lax, öring, ål, hummer. Regleringar och/eller åtgärder måste genomföras för att förhindra en biologisk överfiskning. I annat fall kommer åtskilliga lokala bestånd att slås ut. Särskilt prekär är situationen ifråga om tillgången på lax. Ifråga om havsfisket förutses en fortsatt reglering genom kvoteringar och olika slag av fredningstider och redskapsbestämmelser för att komma till rätta med överfiskningsproblemen. Direkta fiskevårdande åtgärder är f. n. ej möjliga att genomföra vad avser massfiskarterna.

Negativa effekter har även blivit följden för fisket av annan yttre påverkan, t. ex. genom olika slag av förorenande utsläpp och genom kraftverksutbyggnader. Vattenbortledningar för olika ändamål, muddringar och rensningar, sand- och grustäkter, modernt skogs- och jordbruk är andra exempel på faktorer som oftast påverkat vattenmiljön i negativ riktning. Försurningen är det allvarligaste hotet hittills mot vårt lands fiskevatten.

Fiskeristyrelsen anser att det åtgärdspaket som utredningen föreslagit kan läggas till grund för en fortsatt progressiv utveckling av fiskevårdsarbetet. – – –

De direkta åtgärder som utredningen föreslagit kan komma att variera med hänsyn till var behovet av åtgärder är som mest angelägna. Efterfrågan på fiskemöjligheter och ändamålet med åtgärderna bör tillmätas en avgörande betydelse vid prioriteringen mellan olika objekt. Som riktmärke för åtgärdsarbetet tillstyrker styrelsen utredningens olika åtgärdsförslag.

En fiskevård som bedrivs utan ett tillfredsställande kunskapsunderlag medför oftast att de positiva resultaten av arbetet uteblir. Utredningen anför på s. 296 att det nuvarande fiskevårdsarbetet ofta bedrivs utan kunskaper om de faktorer som avgör om en åtgärd skall bli framgångsrik

eller inte. Fiskeristyrelsen nödgas konstatera att det förhållandet gäller för flera viktiga åtgärdsområden.

Den situationen medför i sämsta fall att tillgängliga resurser används mindre rationellt och att sannolikt goda potentiella möjligheter till fiske kanske inte nyttjas.

Utredningen har föreslagit en utökad FoU-verksamhet inom flera områden. Fiskeristyrelsen tillstyrker utredningens förslag. – – –

Ett genomförande av olika åtgärder som planerats kräver även ekonomiska resurser. Utredningen framhåller att samhällets insatser för genomförandet av direkta fiskevårdsåtgärder hittills varit av begränsad omfattning. Man hänvisar till användningen av vattenavgiftsmedel samt de medel som från och med bå 78/79 anvisats för utsättningar av laxfisk och ål i kust- och insjövatten för att främja framförallt yrkesfisket. Utredningen föreslår att ekonomiskt stöd i form av ett fiskevårdsbidrag även skall kunna utgå till åtgärder som främjar fritidsfisket.

Fiskeristyrelsen tillstyrker förslaget och vill kraftigt betona det positiva i att fiskeområden, fiskeklubbar, kommuner och andra på föreslaget sätt får ekonomiska möjligheter att bedriva ett fiskevårdsarbete av väsentlig betydelse för landets totala fiskevårdsarbete. På samma sätt som för insjövattnen kommer därigenom sannolikt även ett ökat intresse och engagemang att uppstå beträffande skötseln av de allmänna vattnen och de enskilda frivattnen. Det är en utveckling som fiskeristyrelsen förespråkat sedan lång tid tillbaka.

Det råder ingen tvekan om att det idag finns ett stort medelsbehov för att kunna genomföra insatser på fiskevårdens område och för att förbättra servicen för de fiskande. – – –

– – – Fiskeristyrelsen anser att införandet av ett fiskevårdsbidrag på ett mycket markant sätt skulle förbättra möjligheterna att genomföra olika lokala och regionala projekt av stor betydelse för de fritidsfiskande.

12.3 Statens jordbruksnämnd: Nämnden delar utredningens bedömning vad gäller behovet av fiskevårdande åtgärder. Sådana åtgärder bör på sikt gagna såväl yrkes- som fritidsfisket. Det får därför anses angeläget att erforderliga medel ställs till förfogande så att de av utredningen föreslagna åtgärderna kan genomföras.

– – – På sikt kan det – – – tänkas bli svårare att hålla isär sådana åtgärder som inriktar sig på fritidsfisket från sådana som främst är avsedda för yrkesfiskets behov.

Med hänsyn till den förväntade ökade betydelsen av det kust- och insjöbaserade yrkesfisket vill nämnden fästa uppmärksamheten på att det i framtiden kan komma att visa sig önskvärt att på något sätt samordna finansieringsformerna för de fiskevårdande åtgärderna (utsättningar) inom yrkes- och fritidsfisket. – – –

Fiskerikommittén föreslog att prisregleringsavgift skulle tas ut på lax och ål och att medel ur prisregleringskassan för fisk skulle kunna användas för utsättningsåtgärder. Frågan togs upp vid överläggningarna med jordbruksnämnden, dess konsumentdelegation och fiskets förhandlingsorganisation beträffande prisregleringen på fisk m. m. under budgetåret 1979/80. Parterna enades om att föreslå att 2,5 mkr skulle utgå ur prisregleringskassan för fisk för finansieringen av kostnader för utsättning av laxfisk och ål under budgetåret 1979/80. Parterna var vidare överens om att frågan om införandet av prisregleringsavgift på lax och ål skulle anstå i avvaktan på ytterligare utredningar eftersom man från nämndens sida förutsåg bl. a.

tekniska svårigheter att genomföra en uppbörd av ev. avgifter på dessa fiskslag. Mot bakgrund härav vill nämnden ifrågasätta om det inte vore möjligt att finansiera även utsättningen av lax och ål genom den föreslagna fiskevårdsavgiften. Avgiften borde i sådant fall vara obligatorisk även för licensierade yrkesfiskare.

12.4 Arbetsmarknadsstyrelsen: – – – Styrelsen instämmer i utredningens förslag om ökade fiskevårdsinsatser för att fiskbeståndet även på längre sikt motsvarar behovet. Som framhålles i utredningen är möjligheterna till fiske en betydelsefull faktor för turistnäringen. Åtgärder för att främja fritidsfisket kan därför utgöra ett viktigt komplement till andra åtgärder för att stödja sysselsättningen i sysselsättningssvaga regioner. Under budgetåret 1977/78 uppgick kostnaden för anordnade beredskapsarbeten inom fiskevården till 7,9 miljoner kronor, varav bidragsdelen utgjorde 5,8 miljoner.

12.5 Statens vattenfallsverk: I avsnittet "Fiskevård" föreslår utredningen betydande ökningar av de utsättningar som sker vid sidan av kraftföretagens. Dessa förslag, som vittnar om att den odlingsverksamhet som Statens vattenfallsverk och andra kraftföretag bedrivit varit framgångsrik, hälsar verket med tillfredsställelse. Emellertid ställer en ökning av utsättningarna ytterligare krav på avelsfisk samtidigt som fisketrycket i bl. a. mynningsområdet kan befaras öka.

Under Fiskevård genom sjukdomsbekämpning upptas vissa förslag till reformer på fiskhälsokontrollens område (s. 294). Verket vill instämma i de under fem punkter sammanfattade åsikterna och särskilt understryka vikten av att alla odlingar, som distribuerar fisk, omfattas av någon form av fiskhälsokontroll.

Med anledning av vad som framhålles i första stycket under rubriken Fiskodling på s. 298 i betänkandet önskar verket påpeka att praktiskt taget all sättfiskodling av lax och havsöring utöver kraftindustrins kompensationsodling sker i regi av kraftindustrin. Denna odling, som till övervägande del handhas av en statlig myndighet (vattenfallsverket) kommer av allt att döma även fortsättningsvis att bedrivas i verkets regi.

Under samma rubrik föreslås FoU-verksamhet på en rad områden och att en fiskodlingsanstalt anlägges i södra Sverige. Med hänsyn till de lokala och för varje odling särpräglade miljöbetingelserna finns enligt verkets mening anledning att sprida försöksverksamheten på så många odlingar som möjligt. Inom kraftindustrins odlingar och laxforskningsinstitutet bedrivs kontinuerlig försöksverksamhet rörande bl. a. odlingsteknik, fisktransporter och fodertyper. Mycket skulle kunna vinnas om dessa ca 15 odlingars omfattande verksamhet, skiftande miljöbetingelser och varierande tekniska utformning utnyttjades genom beställningsarbeten i samarbete.

12.6 Domänverket: Domänverket stöder de synpunkter och förslag som fiskevattensutredningen redovisar i kapitlet "Fiskevård". Verket vill särskilt understryka vikten av att resurser ställs till förfogande för FoU-verksamheten så att effektiva, långtidsverkande metoder kan tas fram för att bekämpa den sjöförsurning, som sker i landet. Dessutom vill verket uttrycka önskemålet att regeringen med kraft verkar för att industriländerna i norra Europa inför skärpta bestämmelser mot luftföroreningar.

12.7 Statens veterinärmedicinska anstalt: SVA anser att det är ytterst angeläget att de – – – redan framförda förslagen till reformer på fiskhälsokontrollens område nu beaktas. Med en utvidgning till att omfatta alla fiskodlingar skulle verksamheten med bibehållen ambitionsnivå kräva ett resurstillskott på ca 290 000 kr och medföra intäkter i storleksordningen 135 000 kr, om fortsatt kostnadstäckning med 40 % kan accepteras.

När det gäller bekämpandet av sjukdomar i vilda fiskbestånd har utredningen identifierat ett existerande behov men undvikit att föreslå några konkreta åtgärder. Sportfiskare och allmänheten i övrigt vänder sig ofta till SVA med begäran om undersökning av vildfisk i sådana fall, då man misstänker vattenföroreningar som orsak eller är tveksam om fiskens lämplighet för konsumtion. Antalet förfrågningar har ökat kraftigt under den senaste 10-årsperioden. För att bättre kunna stå allmänheten till tjänst och samtidigt utnyttja möjligheterna att spåra miljöföroreningar med hjälp av fiskundersökningar vore det önskvärt att SVA disponerade anslag för att bekosta sådana undersökningar av vildfisk, som kan ha ett allmänt intresse. För närvarande är alla undersökningar avgiftsbelagda, och möjligheterna att ta tillvara ett värdefullt material spolieras ofta av att betalningsvillig uppdragsgivare saknas. När det gäller viltundersökningar disponerar SVA ett anslag ur viltvårdsfonden, som får användas till att bekosta undersökningar av vilt vad avser sjukdomar och förgiftningar m. m. Motsvarande villkor, när det gäller vilt levande fisk, bör kunna realiseras, om utredningens förslag till inrättande av en fiskevårdsfond kommer till stånd. SVAs medelsbehov för vildfiskundersökningar beräknas ligga i storleksordningen 75 000 kr per år.

– – – I utredningens sammanfattning av fiskevårdsavsnittet framhålls – – – att en avsevärd utbyggnad av FoU-verksamheten på fiskevårdens område är nödvändig för att de föreslagna åtgärderna skall få avsedd effekt. Detta är ett mycket väsentligt konstaterande som SVA allvarligt vill understryka.

12.8 Länsstyrelsen i Stockholms län: – – – Länsstyrelsen vill dock – i likhet med utredningen – framhålla angelägenheten av att olika restaureringsåtgärder vidtas i skadade vattenmiljöer som ej kan eller har svårt att repa sig. Länet är en av de mest tättbefolkade delarna av landet, varför det finns många vatten inom länet som behöver åtgärdas.

12.9 Länsstyrelsen i Uppsala län: Länsstyrelsen anser i likhet med länets insjöfiskareförening att det är beklagligt att allmänna medel inte föreslagits för utsättningar av laxfisk i Mälaren. Genom den alltmer förbättrade recipientkontrollen torde inom en inte alltför avlägsen framtid goda förutsättningar uppkomma för inplantering av laxfisk även i detta vatten. Hittills utförda försök med laxartade fiskar i Mälaren styrker denna uppfattning.

12.10 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Länsstyrelsen anser att den föreslagna resursnivån för fiskevården är för låg. Utsättning av lax och öring bör öka vid kusten. Vidare anser länsstyrelsen att även andra insjöar vid sidan om de stora insjöarna bör få medel till utsättning av ål och öring. Grunden för ett gott yrkesmässigt ålfiske är utsättning av ål vid kusten samt i vissa insjöar.

Behovet av kalkning av insjöar ökar. Därför är det viktigt att resursnivån anpassas till behovet. I vissa fall kan en mindre insats ge gott resultat för fiskbeståndet. Länsstyrelsen önskar därför att länsvisa medel ställs till förfogande att fördelas till mindre kalkningsobjekt.

12.11 Länsstyrelsen i Kronobergs län: – – – Länsstyrelsen tillstyrker de fiskevårdande åtgärder som föreslås. Vi vill dock särskilt framhålla att en förutsättning är att sådana åtgärder vidtas så att försurningen inte blir en begränsande faktor i fiskevårdsarbetet. En viktig sådan uppgift är att stimulera kalkningsinsatser genom ökade statsanslag.

12.12 Länsstyrelsen i Kalmar län: Utredningen har anfört ett antal väl motiverade förslag till fiskevårdande åtgärder i såväl söt- som saltvatten. Särskilt angeläget finner länsstyrelsen vara, att medel ställs till förfogande för utsättandet av ålyngel på ostkusten mot bakgrund av de vikande fångstsiffrorna samt att förslaget om utsättandet av 600 000 laxsmolt för fritidsfiskets behov genomföres. Även i övrigt tillstyrkes förslaget.

12.13 Länsstyrelsen i Gotlands län: För länets vidkommande bör allmänna fiskevårdsåtgärder i första hand inriktas dels på utsättning av fisk samt anordnande av lekplatser och reproduktionsbefrämjande åtgärder för havsöring, dels på att utfärda bestämmelser i länsfiskestadgan när så erfordras med hänsyn till fiskbeståndsutvecklingen. Exempel på sådana bestämmelser kan vara införande av fredningstider och skyddszoner.

12.14 Länsstyrelsen i Blekinge län: – – – För att värdefulla fiskbestånd ska kunna bestå som nära tillgänglig och utnyttjbar naturresurs för såväl yrkes- som fritidsfisket anser länsstyrelsen det nödvändigt att samhällets resurser inom fiskesektorn starkt inriktas på åtgärder av beståndsvårdande karaktär.

För att åstadkomma ett gott fiske krävs en målinriktad och kontinuerligt bedriven fiskevård. Under kapitel 7 föreslår utredningen en rad åtgärder i detta avseende såsom utsättning av fisk, biotopförbättrande åtgärder, kalkning, fiskevård genom anpassat fiske, genom fisketillsyn och genom administrativa åtgärder m. m. Under avsnittet 3.6.3.5 föreslår utredningen såsom en riktlinje för samhällets politik för att främja fritidsfisket att samhället bör stimulera en utveckling där fritidsfiskarna övergår från att vara enbart konsumerande kortfiskare till att bli friluftsmänniskor som producerar fiskevård, sköter fiskevatten och bedriver uppföljnings- och utvecklingsarbete i samverkan.

Länsstyrelsen tillstyrker dessa förslag och anser att fullföljande av dessa förutsätter att fiskevårdsarbetet bedrivs i organiserad form under samverkan av samtliga av fisket och vattenområdet berörda intressen. – – –

Länsstyrelsen har tidigare i yttrandet betonat vikten av ökade satsningar på fiskevårdande åtgärder. Utredningens förslag i dessa avseenden är välgrundade och bör genomföras. Den av utredningen gjorda prioriteringen av biotopförbättrande åtgärder och utsättning av laxfisk bör – med beaktande av rådande miljösituation i Sydsverige – kompletteras med kalkning av ytterligare utslagshotade sjöar samt fisksjukdomsbekämpning, inte minst med avseende på vilda fiskbestånd.

12.15 Länsstyrelsen i Hallands län: Från naturvårdssynpunkt och inte minst från allmän synpunkt i övrigt är det av största intresse att de naturliga fiskpopulationerna värnas. Detta måste ske genom att fiskens miljö – vattnet – skyddas i olika former och genom att fisket bedrivs på ett beståndsbevarande sätt så att ingen art hotas eller så att inga oönskade förskjutningar uppstår.

För att säkra de laxartade fiskarnas bestånd måste därför enligt länssty-

relsens bedömning tillgripas utökade fredningstider och utvidgade fredningsområden jämte ytterligare fiskevårdande åtgärder i floder och åar.

För sötvattensfisket föreslås olika fiskevårdande åtgärder. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang framhålla att även om det i vissa fall kan vara önskvärt att gynna vissa eftertraktade fiskslag så måste de stora fiskevårdande insatserna syfta till att bevara de för landet naturliga – och anpassade – fiskpopulationerna. Detta bör ske bl. a. genom god vattenvård och genom undanröjande av vandringshinder som försvårar restaurering av rinnande vatten. Även frågan om bortledning av vatten framför allt från mindre vattendrag – för bl. a. bevattningsändamål – måste beaktas. Senare års forskning tyder på att fiskevård genom anpassat fiske kan ge goda resultat.

12.16 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Utredningen poängterar behovet av utsättning av bl. a. lax och öring i sjöar och vattendrag. Enligt länsstyrelsens mening bör resurser i första hand satsas på biotopförbättrande åtgärder och restaureringsåtgärder så att fiskebestånden kan producera yngel på naturlig väg. Slås de ursprungliga stammarna ut försvinner de värdefulla genbanker dessa utgör och därmed grundförutsättningen för en framgångsrik fiskodling. Ett varnande exempel är de starkt hotade stammarna av lax och öring i Gullspångsälven.

12.17 Länsstyrelsen i Örebro län: Utredningen slår fast att behovet av fiskevårdsåtgärder är stort och att åtgärderna är eftersatta på grund av bristande resurser samt att behovet med all sannolikhet kommer att öka. Trots detta föreslås inga nya åtgärder av större omfattning utan i stort en fortsättning av hitintills bedrivet fiskevårdsarbete som för inlandsvattnen närmast har karaktären av försöksverksamhet. Bland åtgärderna nämns kalkning, men denna ges inte den dominerande betydelse som länsstyrelsen anser att den bör ha. Motverkan av försurningen och den därav följande utslagningen av tidigare goda fiskevatten är enligt länsstyrelsens och fiskenämndens uppfattning den helt dominerande uppgiften för fiskevården i länet under lång tid framöver.

– – – de årliga bidragen till direkta fiskevårdsåtgärder och serviceåtgärder vid kortfiskevattnen upptas till 20 milj. kr vilket skall jämföras med dagens närmast försumbara belopp. Länsstyrelsen delar uppfattningen att ett stöd av den storleksordningen behövs för att höja kvaliteten på de fiskevatten som redan nu står till allmänhetens förfogande samtidigt som tillkomsten av nya kortfiskeområden kan stimuleras genom förväntningar om bidrag.

Utredningen föreslår att ett centralt organisationsstöd utgår till såväl fritidsfiskarnas riksförbund som till fiskevattenägareförbundet. Dessa bidrag kan i och för sig vara välmotiverade men liksom Hällefors kommun och Hällefors fiskevårdsförening anser länsstyrelsen att det är tveksamt om organisationsbidraget till fritidsfisket enbart skall gå till en organisation, som visserligen är den enda rikstäckande, men ändock organiserar endast en mindre del av fritidsfiskarna. Många av de lokala fiskevårdsföreningarna där det huvudsakliga arbetet med fiskevården sker är inte anslutna till fritidsfiskarnas riksförbund och skulle därför inte få del av organisationsstödet.

12.18 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Den förväntade utvecklingen på yrkesfiskets och fritidsfiskets område kommer att ställa ökade krav på en

effektivt utförd fiskevård och det är därför angeläget att fiskevården ges betydligt större resurser i framtiden.

Länsstyrelsen anser att Mälaren i likhet med Vänern och Vättern skall komma ifråga för utsättning av laxfisk. Även ålen har stor ekonomisk betydelse för det yrkesmässiga fisket i Mälaren och Hjälmaren och länsstyrelsen vill här framhålla behovet av att utsättning av ål även äger rum i större sötvatten, som visat sig lämpliga för ålproduktion.

En ändamålsenlig fiskevård måste föregås av noggrann planering både på regional och lokal nivå. I detta arbete bör även ingå möjligheter att analysera behovet av lämpliga fiskevårdsåtgärder samt att utforma åtgärderna efter lokala behov så att de blir verkligt effektiva och meningsfulla. Det är särskilt angeläget om fiskevården i framtiden skall erhålla ökat samhällsstöd och engagera nya grupper medborgare.

12.19 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Länsstyrelsen vill starkt understryka behovet av snara och kraftfulla åtgärder för att minska försurningen av våra fiskevatten.

12.20 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Med hänsyn till den breda efterfrågan på gott fritidsfisk bör samhället (stat och kommun) betrakta behovet av beståndsvård och service till fiskande som angeläget att tillgodose. Oavsett hur åtgärdsfinansiering och organisation ordnas bör man därför lägga stor vikt vid att starkt främja förutsättningarna för god fiskevård och service för fiskeutövare.

12.21 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Om det kan ske utan hinder av fiskebiologisk eller annan vetenskaplig art, bör i enlighet med fiskenämndens förslag medel årligen anslås för utplantering av laxartad fisk i Storsjön i Jämtland.

12.22 Centralorganisationen SACO/SR: – – – Sammanfattningsvis är en riktig hushållning med fiskresursen mycket starkt beroende av ett riktigt fiske.

[SACO/SR] menar att FoU skall utgöra grunden för all fiskevård och att resurser bör ställas till förfogande både för enstaka insatser – principlösningar – och för regionala/lokala praktiska direkta åtgärder, enligt den av fiskeristyrelsen i samråd med statskontoret genomförda laboratorieutredningen "Fiskeriforskning – ett organisationsförslag", rapport 1978-06-02.

12.23 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: – – – Den utveckling på yrkes- och fritidsfiskets område, som enligt utredningen kan förväntas, medför bl. a. att behovet av fiskevårdande insatser kommer att öka.

12.24 Skogsindustriernas samarbetsutskott: På undanskymd plats i betänkandet konstateras att den pågående försurningen av sjöar och vattendrag torde utgöra det hittills största hotet mot våra fiskevatten och deras bestånd av fisk. Utvecklingen är sådan att inom en förhållandevis nära framtid kan negativa konsekvenser uppträda, som knappast kan överblickas.

Utskottet understryker kraftigt allvaret i detta förhållande. Om ej trenden kan brytas, blir snart inom stora områden all annan diskussion om fritidsfisket meningslös. Ökad FoU även på detta område är angelägen. Än

viktigare är emellertid ett kraftfullt agerande från myndigheternas sida inom den internationella miljövården.

12.25 Svenska kommunförbundet: Styrelsen biträder förslaget om ekonomiskt stöd till fiskets olika organisationer. Den stora fritidsaktivitet som fisket innebär motiverar ett ökat stöd till Sveriges Fritidsfiskares Riksförbund och Sveriges Fiskevattenägareförbund. Förslaget om att lokala klubbar och kommuner skall överta skötsel och upplåtelse av statens fiskevatten biträds av styrelsen. För att detta förslag snabbt skall ge effekt fordras dock utbildningsinsatser och införande av det föreslagna statsbidraget för fiskevård och andra serviceåtgärder. Av speciellt stor betydelse är det att kommunerna snarast kan få resurser till kalkning av försurade sjöar.

12.26 Svenska samernas riksförbund: Lantbruksnämnderna erhåller för närvarande från samefonden årligen medel för fiskebevakning, fiskevård och service. Enligt riksförbundet är nuvarande anslag otillräckliga för en effektivare fiskevård m. m. Samefondens medel är som angivits begränsade och bör ej belastas mer. Eftersom de sakkunniga haft en strävan i betänkandet att ge allmänheten fiske på rimliga villkor kan ej heller behövliga resurser skapas genom väsentligt höjda upplåtelseavgifter. Allmänna medel erfordras som ett tillskott för att effektivisera fiskevården. Riksförbundet anser att av föreslagna medel skall en del utgå till samefonden för fiskevårdsåtgärder.

— — — Beträffande fiskevården får erinras att den enda realistiska formen för fiskevård är att vattnen läggs i träda, vilket sammanfaller med den av samerna sedan gammalt tillämpade metoden.

12.27 Sveriges fiskares riksförbund: I närheten av flertalet större tätorter finns insjöar som med beståndsvårdande åtgärder kan göras mera attraktiva för fritidsfiskarna. Härigenom skulle man minska de friktioner som är svåra att undvika i områden där ett intensivt fritidsfiske kommer i kontakt med yrkesfisket.

Yrkesfisket har på senare tid bedrivits allt närmare kusten. Denna utveckling kommer med all sannolikhet att fortsätta genom införande av licenser, kvoteringar, zonindelningar, fiskestopp m. m. Detta innebär av naturliga skäl att yrkesfisket kommer att bli mer beroende av en fungerande fiskevård.

Förutom de åtgärder utredningen pekar på anser SFR det som angeläget att forskningen intensifieras beträffande bl. a. ålen.

Utredningen bedömer att kostnaderna för fiskevårdsåtgärder som främjar fritidsfisket kommer att uppgå till 15 milj. kr årligen. Dessutom anser man att behovet av medel för service och information kommer att uppgå till 5 milj. kr årligen, varför man föreslår att ett årligt belopp av totalt 20 milj. kr skall ställas till fritidsfiskets förfogande. Av de 5 milj. kr som avses för service och information skall 2 milj. kr årligen tillföras Sveriges Fritidsfiskares Riksförbund. Därtill har Fritidsfiskarnas Riksförbund under en lång rad av år erhållit organisationsstöd m. m. genom Friidrottsförbundet. Under budgetåret 1978/79 erhöll Riksförbundet således 815 000 kr. Utredningen anför att man utgår ifrån att detta organisationsstöd till Sveriges Fritidsfiskares Riksförbund skall utgå också i fortsättningen. Enligt uppgift skall en stor del av de föreslagna 2 milj. kr disponeras till löner för de fiskerikonsulenter, som förbundet kommer att anställa och som kommer att fungera som rådgivare för de lokala fritidsfiskeorganisationerna.

För vår del menar vi att de fiskerikonsultenter som anses behövas för att tillvarata fritidsfiskets intressen skall anställas av fiskeristyrelsen. Om fiskevattensutredningens förslag genomföres får därtill, enligt SFR:s mening, Sveriges Fritidsfiskares Riksförbund något av en myndighetsprägel.

12.28 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Utredningen har redovisat en mängd nödvändiga fiskevårdsåtgärder. Förbundet har intet att erinra häremot utan vill endast understryka att vissa åtgärder är av betydligt större intresse för fritidsfisket än andra. Således är utsättning av havsöring betydligt angelägnare än ålutsättningar. Av största intresse är självklart också sådana åtgärder som kan förbättra fisket efter de värdefulla strömfiskearterna.

Åtgärderna måste dock i möjligaste mån grundas på ett säkrare kunskapsunderlag än för närvarande. Fiskebiologin, inte minst i de delar som rör den praktiska fiskevården, är som bekant alltjämt en ung och tämligen outvecklad vetenskap och forskningsresurserna här i landet i hög grad underdimensionerade. Det är därför glädjande att utredningen så starkt understrukit angelägenheten av ökade resurser på forskningssidan och bl. a. pekat på behovet av ett fiskodlingslaboratorium för den så nödvändiga forskningen rörande avel, uppfödning och utsättning.

Förbundet delar således helt utredningens uppfattning om behovet av en kraftig förstärkning av forskningsresursen.

12.29 Vattenregleringsföretagens samarbetsorgan: Utredningens förslag om forskning och utveckling inom fiskevården anknyter till tidigare förslag från fiskeadministrativa utredningen och laboratorieutredningen. De föranleder för VASO:s del inga erinringar annat än i frågan om anläggandet av en ny fiskodlingsanstalt i Sydsverige. Med hänsyn till de lokala och för varje odling särpräglade miljöbetingelserna finns anledning att sprida försöksverksamheten på så många odlingar som möjligt. Inom kraftindustriens odlingar och laxforskningsinstitutet bedrivs kontinuerlig försöksverksamhet rörande bl. a. odlingsteknik, fisktransporter och fodertyper. Mycket skulle kunna vinnas om dessa ca 15 odlingars omfattande verksamhet, skiftande miljöbetingelser och varierande tekniska utformning utnyttjades genom beställningsarbeten i samarbete.

13 Fisketillsyn

13.1 Riksåklagaren: Förslaget att lägga huvudansvaret för fisketillsynen till havs, i kustvatten samt i Mälaren och Vänern på kustbevakningen synes mig vara väl övervägt med hänsyn till kustbevakningens tekniska och personella resurser. Fisketillsynen är väl förenlig med kustbevakningens nuvarande arbetsuppgifter. Enligt min mening finns det inte något hinder mot att ge kustbevakningspersonalen samma befogenheter som polisen. Däremot anser jag att det från rättssäkerhetssynpunkt är mer tveksamt om dessa befogenheter bör ges åt fisketillsynsmännen med hänsyn till deras begränsade utbildning och att svåra avvägningsfrågor kan uppkomma. Det synes även önskvärt att sjöpolisens resurser utbyggs för att möjliggöra ökad tillsyn.

13.2 Rikspolisstyrelsen: Rikspolisstyrelsen biträder nu föreliggande utrednings uppfattning att ett klart behov av en förbättrad fisketillsyn föreligger. Huvudansvaret för att övervaka att lagar och förordningar efterföljs åvilar enligt gällande lagstiftning polisen. Härvid utgör tillsynen av de bestämmelser som gäller för fisket ej något undantag. Ur effektivitets- och rättssäkerhetsskäl måste målsättningen vara att låta ett och samma samhällsorgan svara för tillsynen av regelefterlevnaden i samhället.

I vissa speciella fall är det dock bl. a. av praktiska skäl nödvändigt att låta andra samhällsorgan biträda med övervakningen. Ett sådant fall är övervakningen av havsfisket, där polisen saknar resurser för att kunna fullgöra bevakningen.

Beträffande övervakningen av fisket i kustvattnen samt Vänern och Mälaren är förhållandet annorlunda. Polisen förfogar över en sjöpolisorganisation och har möjlighet att övervaka fiskebestämmelserna i nämnda vatten med biträde av kustbevakningen och de tillsynsmän som även i fortsättningen förutsätts biträda vid övervakningen. Om inte speciella skäl föreligger bör personer som skall utöva polisiära befogenheter i princip vara underställda polisen. Detta förhållande talar för att polisen bör ha huvudansvaret för övervakningen även i nu ifrågavarande vatten.

Utredningen har under åberopande av att en myndighet bör ha huvudansvaret för fisketillsynen föreslagit att kustbevakningen skall ha detta ansvar även i kustvattnen samt i Vänern och Mälaren. Eftersom det helt naturligt måste vara polisen som har ansvaret för övervakningen i övriga insjövatten – vilket också föreslås av utredningen – blir det ändock inte enligt utredningens förslag samma samhällsorgan som kommer att ha huvudansvaret för all fisketillsyn i landet. Mot den bakgrunden och med hänsyn till de principiella skäl som ovan anförts för att polisen så långt det är möjligt skall svara för övervakningen av lagar och förordningar bör enligt rikspolisstyrelsens mening huvudansvaret för fisketillsynen i kust- och insjövatten åvila polisen.

Även i framtiden torde det vara nödvändigt att särskilt förordna tillsynsmän för att åstadkomma en effektiv övervakning av fiskebestämmelserna. Tillsynsmännen bör som utredningen föreslår förordnas av länsstyrelserna. Med hänsyn till detta och vad tidigare anförts föreslås därför att fisketillsynsmännen operativt underställs de lokala polisstyrelserna.

Som utredningen föreslår bör det ankomma på rikspolisstyrelsen att efter samråd med fiskeristyrelsen utfärda allmänna riktlinjer för fisketillsynsmännens verksamhet.

Förslaget att länsstyrelse bör vara anställningsmyndighet och medelsförvaltande myndighet tillstyrks. Förordnandet bör vara tidsbegränsat.

Utbildningen av fisketillsynsmännen bör ske regionalt och handhas av länsstyrelserna efter anvisningar från rikspolisstyrelsen och fiskeristyrelsen.

Rikspolisstyrelsen biträder utredningens uppfattning att fisketillsynsmännens befogenheter bör utökas. Sjöövervakningskommitténs (SÖK) förslag beträffande befogenhetsfrågan för kustbevakningspersonalen bör avvaktas.

13.3 Överbefälhavaren: Begreppet fisketillsyn, som utredningen utnyttjar omfattar flera verksamheter.

- sjöbevakning, med syfte att upptäcka otillåtet fiske
- fiskeinspektion, med syfte att upptäcka fiske med olagliga metoder
- fiskeriskydd, med syfte att stödja och skydda eget fiske främst yrkesfisket

Överbefälhavaren har enligt sin instruktion ett primärt ansvar för övervakningen till havs. I sjötrafikkontrollen ingår bl. a. skyldighet att ingripa mot otillåtet fiske. Ingripanden i detta avseende från främst marina förband (sjöbevakningscentraler, marinens fartyg till sjöss) görs i nära samarbete med kustbevakningen. Fiskeinspektion är emellertid en uppgift av polisiär natur. Resurserna för att lösa uppgiften finns dock hos kustbevakningen. Marinen disponerar varken personal, materiel eller resurser i övrigt för denna verksamhet.

Fiskeriskydd kan lösas med örlogsfartyg på de aktuella fiskeriplatserna. Sådan verksamhet har under flera år bedrivits med utnyttjande av minsveparen Hanö som stöd för Islands- och Nordsjöfisket. Hanö har då haft läkare och verkstadspersonal inmönstrade för stöd åt svenska fiskare.

Utredningen har inte berört ansvarsfrågorna inom de havsområden som har delad fiskejurisdiktion. Dessa frågor bör närmare utredas.

13.4 Sjöfartsverket: Mot utredningens förslag (sid. 311) beträffande medverkan av sjöfartsverkets personal vad gäller fisketillsyn har sjöfartsverket intet att erinra. Såsom utredningen föreslagit bör sålunda verkets personal inte åläggas självständigt ansvar för fisketillsyn utan endast ha att till tillsynsmyndighet rapportera iakttagelser om överträdelser. Självfallet bör dock befattningshavare hos sjöfartsverket kunna utses till fisketillsynsmän. De kan i många fall ha särskilt goda förutsättningar för sådant uppdrag.

13.5 Statskontoret: Statskontoret yttrade sig 1976-10-25 över fiskeadministrativa utredningens betänkande (Ds Jo 1975: 14) Ny organisation av fisketillsynen och förordade fiskeristyrelsen såsom huvudman för tillsynen i inlandet. Denna uppfattning motiverades av att fisketillsynens huvudsyfte enligt fiskeadministrativa utredningen var att åstadkomma en god fiskevård. 1973 års fiskevattensutredning däremot har begränsat tillsynsuppgifterna till att enbart avse en övervakning av att de fiskerättsliga bestämmelserna följs. Med hänsyn härtill ansluter sig statskontoret till fiskevattensutredningens förslag att polisen bör svara för fisketillsynen i inlandet.

I fråga om tillsynen till havs framhöll statskontoret i sitt tidigare yttrande att kustbevakningen är den enda organisation som har praktiska möjligheter att utöva tillsyn. Denna uppfattning överensstämmer med fiskevattensutredningens förslag som innebär att kustbevakningen har huvudansvaret för fisketillsynen till havs, vid kusten och i Vänern och Mälaren.

Statskontoret tillstyrker också i övrigt utredningens förslag beträffande organisation och finansiering av fisketillsynen.

Utredningens uppskattning av kostnaderna för fisketillsynen är osäker.

13.6 Riksrevisionsverket: RRV tillstyrker att tullverkets kustbevakning skall ha huvudansvaret för fisketillsynen till havs liksom i Vänern och Mälaren. RRV tillstyrker vidare att polisen skall ha huvudansvaret för fisketillsynen i inlandsvatten med undantag för Vänern och Mälaren. RRV har heller i övrigt inget att erinra mot den ansvarsfördelning som redovisas beträffande de särskilt förordnade tillsynsmännen. RRV kan inte bedöma om den angivna kostnaden för organisationen med tillsynsmän är rimlig, eftersom beräkningsgrunderna inte redovisas. Inte heller framgår det om denna kostnad innebär en reell kostnadsökning eller om det motsvarar nuvarande kostnadsnivå.

13.7 Fiskeristyrelsen: – – – fiskeristyrelsen finner förslaget vara i huvudsak väl avvägt.

Vad gäller de delar av förslaget som särskilt berör fiskeriverket har styrelsen sålunda inget att erinra mot att styrelsens nuvarande ansvar för fisketillsynen förs över på de myndigheter som avses ha huvudansvaret för tillsynen. Styrelsen förutsätter samtidigt att myndigheterna i fråga vid utformningen av fisketillsynen samråder med styrelsen när det gäller övergripande frågor samt i övrigt med fiskenämnderna.

Styrelsen finner det också riktigt att ansvaret för utbildningen av fisketillsynsmän i princip skall åvila de myndigheter som skall ha huvudansvaret för fisketillsynen. Fiskeriverket är berett att medverka vid utformningen av utbildningen samt, i den utsträckning arbetsförhållandena medger, i själva utbildningsverksamheten.

En fråga som styrelsen erfarenhetsmässigt fäster stor vikt vid är vilka befogenheter som tillsynspersonalen bör ha. När det gäller polisen föreligger inga problem i detta avseende. Däremot är det betänkligt att kustbevakningen saknar befogenhet att inleda förundersökning i samband med ingripanden till sjöss. Detta förhållande minskar i viss mån effekten av kustbevakningens insatser i fråga om fisketillsynen. Styrelsen finner det angeläget att frågan om kustbevakningspersonalens befogenheter på detta område får en snar lösning. Detsamma gäller beträffande befogenheterna för särskilt förordnade fisketillsynsmän.

Kostnaderna för fisketillsyn har enligt styrelsens mening underskattats.

13.8 Statens naturvårdsverk: Verket tillstyrker den föreslagna ansvarsfördelningen beträffande fisketillsynen, där kustbevakningen föreslås svara för havs- och kustvatten medan rikspolisstyrelsen svarar för inlandsdelarna.

Behovet av särskilt förordnade fisketillsynsmän har dokumenterats, och utredningen lämnar förslag om formerna för dessa funktioner. Verket tillstyrker förslagen men vill framhålla att det även när det gäller denna fältverksamhet kan visa sig vara ändamålsenligt att åtminstone på sikt få en koppling mellan fisketillsyn och annan naturvårdstillsyn, t. ex. beträffande jakt. Särskilt i den mån de nämnda tillsynsmännen skulle få vidgade funktioner enligt förgående stycke, har verket intresse av att delta i den senare behandlingen av utbildningsfrågan och utfärdandet av riktlinjer för verksamheten.

13.9 Generaltullstyrelsen: Generaltullstyrelsen stöder helt förslaget att ansvaret för övervakningen av havs- och kustfisket samt fisket i Vänern och Mälaren skall åvila kustbevakningen. Utredningen har noggrant satt sig in i olika sjöövervakande myndigheters möjlighet att organisatoriskt och resursmässigt svara för behövlig övervakning av fisket. Eftersom kustbevakningen redan nu är den organisation som upprätthåller tillsynen av här aktuellt fiske, ställer det sig naturligt att den även i fortsättningen får denna uppgift.

Kustbevakningen ansvarar, som tidigare sagts, för övervakningen av havs- och kustfisket. Sedan den svenska fiskezonen utvidgats till att omfatta vattenområdet ut till en mittsjölinje i Östersjön, har i enlighet med givna direktiv övervakningsresurserna främst inriktats på tillsynen inom fiskezonen. En nödtorftig övervakning av mera kustnära vattenområden har dock varit möjlig att samtidigt upprätthålla. Om utredningens förslag genomförs kommer, som visats, behovet av kontroll i olika former att öka.

Generaltullstyrelsen anser att för att bibehålla nuvarande ambitionsnivå inom olika arbetssektorer det blir nödvändigt med en utökning av framför allt de personella resurserna.

Utredningen föreslår att fisketillsynsmän skall förordnas av länsstyrelsen och biträda tillsynsmyndigheten i övervakningsarbetet. Fisketillsynsmännen skall operativt lyda under den regionala bevakningsmyndigheten och även utbildas av denna. Generaltullstyrelsen instämmer med utredningens åsikt att kustbevakningen f. n. inte har möjligheter att avsätta egna resurser för en tillfredsställande tillsyn i nu nämnt avseende. Det hade dock, i varje fall på sikt, varit bättre att den egentliga tillsynsmyndigheten tillförts de personella resurser som krävs för genomförande av en tillfredsställande kontrollverksamhet än att låta tillsynen ombesörjas av fisketillsynsmän. Generaltullstyrelsen vill dock inte direkt motsätta sig denna lösning. Kustbevakningen måste emellertid då i vart fall tillföras personella resurser för att kunna ombesörja utbildning och operativ ledning av fisketillsynsmännens verksamhet.

Utredningen berör problemet med avsaknaden av befogenheter för kustbevakningspersonal vad gäller utredning av fiskeförseelser. Man är från utredningens sida av den meningen att det är angeläget att berörd personal får erforderliga befogenheter så att fisketillsynen kan bedrivas rationellt och effektivt. Generaltullstyrelsen delar utredningens uppfattning. Det har, framför allt i havsfiskeövervakningen där mycket stora avstånd och andra svårigheter i samband med införande till hamn av ertappade fiskefartyg är vanliga, kunnat påvisas ett behov av att i vissa fall kunna genomföra erforderlig utredning på platsen för ingripandet. Även vad gäller kustfisket skulle handläggningen avsevärt förenklas om utredning kunde utföras i direkt anslutning till ingripandet.

– – – Möjligheten till förverkande av båt eller annat fortskaffningsmedel, vilket utredningen föreslår skall införas i lagen, anser styrelsen välmotiverat.

Generaltullstyrelsen anser att det föreligger betydande svårigheter för tillsynsmyndigheten och för den enskilde fiskaren att känna till var gränsen går mellan allmänt och enskilt vatten samt mellan enskilt frivatten och enskilt vatten i övrigt. Kartor, där gränsen är markerad, finns således allmänt tillgängliga endast för mindre delar av ostkusten. Från övervakningssynpunkt och för enskilda fiskare är detta en brist, som snarast måste åtgärdas.

Generaltullstyrelsen anser vidare att det från övervakningssynpunkt vore av stor betydelse om 44 § i fiskelagen även innefattade bestämmelser om att ägare av enskild fiskerätt skall ha utestående redskap och flöten märkta med ägarens namn och adress vid fiske på det egna vattnet. Förutom namn och adress bör även namn, rikt- och bostadstelefonnummer godkännas som märkning.

Föreskrifter om utmärkning av utestående fasta redskap har vållat många tvister, enär de är oklara. – – –

Enligt nu gällande bestämmelser (kungörelsen 1966: 275) kan personal vid tullverkets gränsbevakning av länsstyrelse eller fiskeristyrelse särskilt förordnas som fisketillsynsman inom sitt tjänstgöringsområde.

Generaltullstyrelsen finner denna bestämmelse något föråldrad. Med hänsyn till gränsbevakningens allmänna övervakningsverksamhet i gränstrakterna bör gränsbevakningspersonalen generellt åläggas att vara fisketillsynsmän och därvid biträda polisen i dess tillsyn.

13.10 Statens lantmäteriverk: Med anledning av vad utredningen anför om behovet av en karta som redovisar gränsen mellan allmänt och enskilt vatten vid södra ostkusten (s. 326) är LMV berett att i mån av tillskott, i lämplig form, av medel utföra de kompletterande utredningar som behövs och även att producera kartan i fråga, förutsatt – i sistnämnda avseende – att regeringen meddelar behövligt tillstånd med hänsyn till gällande bestämmelser om rätten till utnyttjande av de allmänna kartorna.

13.11 Statens vattenfallsverk: Vattenfallsverket delar utredningens uppfattning att det föreligger ett klart behov av förbättrad fisketillsyn. De redovisade förslagen bör innebära en effektivisering och tillstyrkes av verket.

13.12 Domänverket: Domänverket tillstyrker förslaget till tillsynsorganisation men ifrågasätter om kostnadsramen för genomförande är tillräcklig. Enligt verkets uppfattning bör vidare tillsynspersonalens arbetsområde utökas och även inbegripa information samt service till allmänheten.

13.13 Länsstyrelsen i Stockholms län: Huvudansvaret för att övervaka att lagar och andra författningar efterföljs åvilar enligt gällande lagstiftning polisen. Härvid utgör tillsynen av de bestämmelser som gäller för fisket inget undantag. Enligt länsstyrelsens mening måste målsättningen vara att så långt det är möjligt låta ett och samma samhällsorgan, polisen, svara för övervakningen av regelefterlevnaden i samhället. För ett sådant synsätt talar både rättssäkerhets- och effektivitetsskäl.

I vissa speciella fall är det dock bl. a. av praktiska skäl nödvändigt att låta andra samhällsorgan svara för övervakningen. Ett sådant fall är övervakningen av havsfisket, där polisen i motsats till kustbevakningen helt saknar utrustning för att kunna fullgöra övervakningen.

I fråga om övervakningen av fisket i kustvattnen samt Vänern och Mälaren är förhållandet dock annorlunda. Polisen förfogar över en sjöpolisorganisation som har möjlighet att övervaka fiskebestämmelserna i de nämnda vattnen. En stor del av denna övervakning fullgörs dessutom och kan även i fortsättningen förväntas bli fullgjord av särskilt förordnade fisketillsynsmän. Om inte speciella skäl föreligger bör rent principiellt personer som skall fullgöra polisiära uppgifter och delvis utöva polisiära befogenheter såsom ordningsvakter och fisketillsynsmän operativt vara underställda polisen. Även detta förhållande talar för att polisen har huvudansvaret för övervakningen av fiskebestämmelserna i de nu ifrågavarande vattnen.

Utredningen har under åberopande av att en myndighet bör ha huvudansvaret för fisketillsynen föreslagit att kustbevakningen skall ha ansvaret för tillsynen även i kustvattnen samt i Vänern och Mälaren. Eftersom det helt naturligt måste vara polisen som har ansvaret för övervakningen av fisket i insjövattnen blir det ändock inte heller enligt utredningens förslag samma samhällsorgan som kommer att ha huvudansvaret för all fisketillsyn i landet. Mot den bakgrunden och med hänsyn till de starka principiella skäl som anförts ovan för att polisen så långt det är möjligt skall svara för övervakningen av regelefterlevnaden bör huvudansvaret för fisketillsynen i kust- och insjövattnen liksom för närvarande åvila polisen.

Även i framtiden torde det vara nödvändigt att särskilt förordna fisketillsynsmän för att åstadkomma en effektiv övervakning av fiskebestämmelserna. Tillsynsmännen bör såsom utredningen föreslår förordnas av länsstyrelserna.

I synpunkterna på avsnitt 8.6.1 har uttalats att polisen bör ha huvudansvaret för fisketillsynen i kust- och insjövatten, dvs. inom de områden där fisketillsynsmän kan tänkas tjänstgöra. Det har också uttalats att personer som skall fullgöra polisiära uppgifter och utöva polisiära befogenheter rent principiellt bör vara operativt underställda polisen. Med hänsyn till vad som sålunda anförts föreslås därför att fisketillsynsmännen operativt underställs de lokala polisstyrelserna.

Såsom utredningen föreslår bör det ankomma på rikspolisstyrelsen att efter samråd med fiskeristyrelsen utfärda allmänna riktlinjer för fisketillsynsmännens verksamhet.

Utredningen föreslår att länsstyrelse bör vara anställningsmyndighet och medelsförvaltande myndighet. Med hänsyn likväl till det nära sambandet med andra polisiära uppgifter föreslås att tillsynsmännen i nämnda avseenden knyts till de lokala polisstyrelserna.

Utredningen har allmänt uttalat att fisketillsynsmännens befogenheter bör ökas men menar att man först bör avvakta sjöövervakningskommitténs förslag i fråga om befogenheterna för kustbevakningspersonalen. Med hänsyn till den allmänna restriktivitet som bör gälla i fråga om att ge andra än polismän polisiära befogenheter är det tveksamt om fisketillsynsmännen – förutom att de bör ha samma befogenhet som ordningsvakter att använda våld – bör ha större befogenheter än för närvarande. Såsom utredningen föreslagit kan det dock vara lämpligt att avvakta sjöövervakningskommitténs förslag i fråga om kustbevakningspersonalen innan något ställningstagande görs i fråga om fisketillsynsmännen.

Utbildningen av fisketillsynsmännen bör ske på samma sätt som polisiär utbildning på regional nivå.

13.14 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Länsstyrelsen ansluter sig till utredningens förslag beträffande den framtida fisketillsynen och vill understryka behovet av utbildning för de särskilt förordnade fisketillsynsmännen.

13.15 Länsstyrelsen i Jönköpings län: Länsstyrelsen konstaterar i första hand att den uppdelning, som förelåg i Fiskeadministrativa utredningen mellan fiskebevakning och fisketillsyn, har frångåtts av utredningen. Den tidigare uppdelningen har länsstyrelsen visserligen tillstyrkt, men vill nu ändå inte motsätta sig utredningens förslag om att samtliga, som erhåller särskilt förordnande att utöva fisketillsyn, benämns fisketillsynsmän och har lika befogenhet. Man uppnår ju härigenom en förenkling vad avser terminologi samt ett för allmänheten mera lättförståeligt förhållande. Garantier måste emellertid finnas för att de båda grupper av fisketillsynsmän som ändå finns hela tiden får en parallell utbildning. De som förordnats för att i första hand bevaka enskilda intressen bör inte få en sämre utbildning än de som är anställda av länsstyrelsen. Utredningen nämner här ingenting om hur kostnaderna för utbildningen av den förra gruppen skall bäras. Det torde vara ett relativt starkt allmänt intresse av att fisketillsynen i sin helhet fungerar väl och har god kvalitet. Det kan därför hävdas att det allmänna också bör bära det ekonomiska huvudansvaret för utbildningen av båda grupperna av tillsynsmän.

13.16 Länsstyrelsen i Kalmar län: – – – gränsdragningsproblemen mellan allmänt och enskilt vatten är betydande. Den enskilde fiskarens möjligheter att fastställa denna gräns på ostkusten är idag ofta näst intill obefintliga

då kartor med gränserna inlagda endast finns på en mindre del av kusten. Den rådande situationen hämmar med all sannolikhet utvecklandet av ett mera omfattande fritidsfiske från allmänhetens sida. Länsstyrelsen tillstyrker därför med största tillfredsställelse utredningens förslag om att lantmäteriverket bör utarbeta underlag för upprättande av karta utvisande gräns mellan allmänt och enskilt vatten på kuststräckan Torhamns udde–Östhammars kommun. – – –

Länsstyrelsen tillstyrker den av utredningen föreslagna ansvarsfördelningen av fisketillsynen samt att polismyndigheterna biträdes av särskilt förordnade fisketillsynsmän. Såsom utredningen föreslagit bör alla fisketillsynsmän ha likartade befogenheter och länsstyrelsen förutsätter att samtliga erhåller samma utbildning.

Länsstyrelsen tillstyrker vidare utredningens förslag att fisketillsynsmännen förordnas av länsstyrelsen och att rikspolisstyrelsen och länsstyrelsen utfärdar centrala respektive regionala riktlinjer för verksamhetens bedrivande samt slutligen att länsstyrelsen bör vara anställnings- och medelsförvaltande myndighet. Närmare bestämmelser härom bör dock utfärdas.

13.17 Länsstyrelsen i Gotlands län: Enligt länsstyrelsens mening föreligger ett klart behov av förbättrad fisketillsyn. Kustbevakningen bör ges ökade resurser för övervakning av de utökade svenska fiskezonerna samt även för bevakning av kust- och skärgårdsområdena. I enlighet med utredningens förslag bör särskilda fisketillsynsmän i vissa fall förordnas av länsstyrelsen för att biträda kustbevakningen och polisen i tillsynsverksamheten. Dessa fisketillsynsmän bör förordnas för speciella uppgifter såsom t. ex. bevakning av viktiga lek- och reproduktionsområden för vandringsfisk samt för utlagda licensområden. Fisketillsynsmännens arbetsuppgifter bör även omfatta information om gällande lokala bestämmelser för fiske och fiskevård inom tillsynsområdet. Det är angeläget att tillräckliga medel ställs till förfogande för denna uppgift.

13.18 Länsstyrelsen i Blekinge län: – – – Länsstyrelsen har inget att erinra emot att de av länsstyrelsen särskilt förordnade fisketillsynsmännen sammanförs under enhetlig benämning och erhåller lika befogenheter.

13.19 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att ansvaret för tillsynen över kust- och havsvatten bör ligga på kustbevakningen och inom insjöarna (med vissa undantag) på polisen samt att fisketillsynsmän även i fortsättningen bör förordnas av länsstyrelsen.

13.20 Länsstyrelsen i Malmöhus län: Utredningen har omarbetat det förslag till ny organisation av fisketillsynen som lades fram av fiskeadministrativa utredningen 1975. Länsstyrelsen har inget att erinra mot det nya förslaget om hur huvudmannaskapet för tillsynen skall vara uppdelat mellan kustbevakningen och polisen. Länsstyrelsen delar även uppfattningen att det på grund av polisens och kustbevakningens bristande resurser krävs särskilt förordnade fisketillsynsmän för fiskebevakningen. Utredningens förslag förefaller även i övrigt vara väl avvägda och lämpliga att lägga till grund för en förbättrad och effektivare fisketillsyn.

13.21 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Fisketillsynen i länet fungerar bra och tillgängliga resurser hos kustbevakning, polis och särskilt

förordnade tillsynsmän tas väl tillvara för tillsynsverksamheten. Resurserna är dock alltför begränsade. Det är angeläget att verksamheten ytterligare effektiviseras genom att tillsynsmännen får ökade befogenheter. De bör således ges rätt att undersöka låsta utrymmen. I avvaktan på resultatet av sjöövervakningskommitténs arbete bör någon ändring beträffande nuvarande ansvarsfördelning mellan kustbevakning och polis ej göras.

Länsstyrelsen avstyrker därför att de av utredningen föreslagna ändringarna rörande ansvaret för fisketillsynen genomförs.

13.22 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: I likhet med utredningen anser länsstyrelsen att kustbevakningen bör ha huvudansvaret för fisketillsynen till havs. Kustbevakningen har en utbyggd organisation och bedriver redan idag en fortlöpande övervakning till sjöss.

Beträffande kustvatten samt Vänern och Mälaren kan diskuteras om kustbevakningen eller polisen skall ha huvudansvaret. Ytterligare en statlig utredning, som har beröring med den aktuella, pågår, nämligen sjöövervakningskommittén. Samordning bör således ske med de förslag som sjöövervakningskommittén kan framlägga. För närvarande är länsstyrelsen således inte beredd att i denna del ta ställning till fiskevattenutredningens förslag.

Vidkommande övriga vatten delar länsstyrelsen utredningens uppfattning att polisen skall ha huvudansvaret för fisketillsynen. Någon annan lämplig myndighet finns ej. Principiellt får fisketillsyn dessutom anses vara en polisiär uppgift.

I de fall fisketillsynsman endast har att utöva verksamhet inom ett polisdistrikt bör förordnandemyndighet vara den lokala polisstyrelsen. Motsvarande regel finns idag när det gäller förordnande av ordningsvakt. I övriga fall då fisketillsynen berör flera polisdistrikt bör respektive länsstyrelse förordna fisketillsynsman.

Beträffande det operativa ansvaret bör det knytas till den som har huvudansvaret för fisketillsynen i de olika vattnen.

Vidkommande kostnaderna vill länsstyrelsen framhålla, att sådan bevakning som avser enskilt vatten, där frifiske inte förekommer, i första hand bör åvila fiskerättsägaren. Annars skulle lätt orimliga kostnader uppkomma för statsverket.

Länsstyrelsen vill vidare understryka att utbildningsfrågan blir ordnad. Idag är den försummad och uppfyller inte nutida krav. Huvudansvarig bör polisen vara.

13.23 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: De synpunkter som länsstyrelsen tidigare framfört i yttrande över betänkande "Ny organisation av fisketillsynen" har tillgodosetts av utredningen. Kapitlet föranleder ingen ytterligare kommentar.

13.24 Länsstyrelsen i Värmlands län: Behovet av fisketillsyn i Vänern har ökat starkt under senare år, då bestånden av lax och öring i sjön stigit kraftigt. Det är nödvändigt att ökade medel ställs till förfogande för fisketillsynen. Den föreslagna organisationen för Vänerns del tillstyrkes.

13.25 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Utredningen har uttalat sig för att kustbevakningen skall ha huvudansvaret för fisketillsynen vid kusterna och i Vänern och Mälaren.

Polisen avpatrullerar Mälaren med två polisbåtar från maj till september. En båt från Stockholms polisdistrikt öster om Hjulstabron och en båt från Västerås polisdistrikt väster därom. Polisbesättningen från Västerås äger en mycket stor lokalkännedom i den västra delen av Mälaren och har där en god kontakt med yrkesfiskare och fisketillsynsmän. Det är troligt att detsamma kan sägas om de polismän som avpatrullerar den östra delen av Mälaren.

Det är naturligt för fisketillsynsmännen att vända sig till polisen då brott misstänks eller har inträffat. Förmodligen skulle det te sig förvirrande för fisketillsynsmännen i länet om en del skulle ha kustbevakningen som huvudman medan andra skulle ha polisen som huvudman. Tillsynsmännen bör organisatoriskt vara underställda de lokala polisstyrelserna som tillika är tillsynsmännens förmän och som under länspolischefen svarar för den operativa ledningen.

Med hänsyn härtill anser länsstyrelsen att polisen skall ha huvudansvaret för fisketillsynen i Mälaren. Det bör dock understrykas att det är nödvändigt med samarbete mellan polisen och kustbevakningen i denna del.

Det är riktigt som utredningen konstaterar att polisen inte kan avsätta resurser i någon större utsträckning för tillsyn av fiske. Fisketillsynsmän bör därför förordnas i erforderlig omfattning. Förordnanden utfärdas av länsstyrelsen där ärendena som hittills bör handläggas vid länspolischefens expedition. Tillsynsmännen bör erhålla utbildning inom sitt område innan de erhåller förordnande. Det är lämpligt att länsstyrelsen leder denna utbildning.

Utredningen har uttalat sig för att fisketillsynsmännens befogenheter bör ökas i förhållande till vad som nu gäller.

Nuvarande befogenhetsregler är enkla men måste ändå utgöra en tung del i fisketillsynsmännens utbildning. Att ålägga tillsynsmännen ökade befogenheter skulle för deras del kräva mer ingående kännedom om lagar och förordningar, kunskaper som förmodligen inte kan meddelas på den förhållandevis korta utbildningstid som kan komma ifråga. Följden skulle bli att tillsynsmännen skulle åläggas ett alltför stort ansvar. De brott som kan finnas anledning för tillsynsmännen att beivra är oftast bagatellartade. För de fall då grövre brott begås finns alltid möjlighet att tillkalla polis.

Länsstyrelsen vill med anledning härav avstyrka att fisketillsynsmännen får ökade befogenheter.

Fisketillsynens samordning med övrig naturtillsyn har inte närmare behandlats i utredningen. I Mälaren, nedre Dalälven och Hjälmaren väntas behovet av naturtillsynen öka i takt med att fler naturreservat och fågelskyddsområden tillskapas. I Mälaren och nedre Dalälven är stora naturreservatsbildningar nära förestående. Om framlagt förslag om sjövägmärkning genomförs accentueras behovet av tillsyn av de större sjöarnas vattenområden ytterligare. Det synes därför lämpligt att de tillsynsmän, som kommer att verka i nämnda sjöar, ges flera uppgifter än enbart fisketillsyn. Samordningen av sådana tillsynsmäns uppgifter, utbildning m. m. sker lämpligen på regional nivå.

13.26 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Mot bakgrund av den hårda prioritering som gäller i polisens användning av de personella resurserna är det nödvändigt med fiskeövervakning jämväl genom fisketillsynsmän. Dessa bör, som nu, förordnas av länsstyrelse. Länsstyrelse och polisstyrelse bör lägga upp linjer för tillsynen med beaktande av de anvisningar rikspolissty-

relsen utfärdat. Utbildningen bör ske i länsstyrelses regi. Det förutsätts att länsstyrelse ges ekonomiska resurser för denna verksamhet. Tillsynsman bör stå under polismans förmanskap liksom förhållandet är beträffande ordningsvakt. Rapportering sker till polisstyrelse inom vars område överträdelse begåtts. Då utredningen inte ger besked om det behov av tillsynsmän förslaget kan medföra, saknas nu underlag för bedömning av det merarbete organiserandet och förvaltningen av tillsynen innebär för länsstyrelse och för polisstyrelse. Det finns fog för antagande att polisorganisationen kan komma att kräva ökade personalresurser för nyssnämnda ändamål.

13.27 Länsstyrelsen i Jämtlands län: – – – Behov av förbättrad fisketillsyn har konstaterats såväl i det tidigare som i det nu aktuella betänkandet. I och för sig kan det finnas förhoppningar om – i varje fall ter det sig önskvärt – att övriga nu föreslagna reformer kan bidra till en minskad frekvens av överträdelser i samband med fiske. Bortsett härifrån tillstyrks – om statsmakterna accepterar tanken att fisketillsyn i första hand är en polisiär uppgift – förslaget. Anpassning bör ske efter de lokala behoven och förhållandena inom detta län samt till de mål som kan uppnås med från kostnadssynpunkt och med hänsyn till effektivitet skäliga insatser. Den föreslagna resursramen på 1 Mkr bedömes otillräcklig och bör därför vidgas till minst 2 Mkr av allmänna medel.

13.28 Länsstyrelsen i Norrbottens län: – – – Länsstyrelsen kan i princip biträda förslaget.

13.29 Sjöövervakningskommittén: Kommittén har inget att invända mot förslaget.

I betänkandet föreslås ett omfattande regelsystem för fisket. Kommittén vill erinra om att detta kräver att ett tillräckligt antal fisketillsynsmän utses.

Kommittén vill också uttala att det är angeläget att ta till vara de möjligheter som kan finnas att samordna fiske- och jakttillsynen. I vissa fall kan det kanske, som ordningsvaktutredningen har påpekat (SOU 1978: 33) vara lämpligt att samma person utses att utöva både fiske- och jakttillsyn.

13.30 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Förbunden delar helt utredningens uppfattning att det föreligger ett klart behov av förbättrad fisketillsyn och att denna utgör ett viktigt led i fiskevården. De föreslagna särskilt förordnade fisketillsynsmännen bör förutom att biträda kustbevakningen och polisen även förordnas för speciella uppgifter såsom t. ex. bevakning av viktiga lek- och reproduktionsområden. Deras arbetsuppgifter bör även omfatta information om gällande lokala bestämmelser för fiske och fiskevård inom tillsynsområdet. Det är angeläget att tillräckliga medel ställs till förfogande jämväl för dessa arbetsuppgifter.

13.31 Svenska samernas riksförbund: – – – Riksförbundet ansluter sig till utredningens förslag rörande utformningen av fisketillsynen. Det får understrykas att SSR och samebyarna ges reella möjligheter att medverka i samrådsförfarandet vid fördelningen och utnyttjandet av tillkommande resurser.

13.32 Sveriges fiskares riksförbund: Fisketillsynen har varit föremål för granskning (Fiskeadministrativa utredningen Jo 1970: 25), samt belysts i riksdagsmotionerna 1976/77: 165, 302, 1286. En förstärkning av fisketillsynen och ökade resurser är oundgängligen nödvändig. Om ett genomförande av utredningens olika förslag med inskränkning av vissa fiskredskap, licensområden och fiskevårdsavgift m. m. skall kunna kontrolleras ute i fält krävs att tillsynen får ökade resurser. Fisketillsynen har nära samband med andra uppgifter till sjöss, t. ex. sjöräddning och oljebekämpning. Enligt SFR skulle det vara önskvärt med en enhetlig organisation. En samordning mellan alla av frågan berörda myndigheter är dessutom angelägen, som t. ex. Kustbevakningen, Marinen, Polisen, Sjöfartsverket, Sjöräddningen och Brandförsvaret.

Jämsides med officiell tillsyn tillstyrker SFR den föreslagna kompletteringen med utbildade och avlönade fisketillsynsmän. Ansvaret för utbildningen av fisketillsynsmännen bör åvila någon central myndighet för att största möjliga enhetlighet skall nås.

13.33 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Förbundet har i och för sig inget att erinra mot den föreslagna organisationsformen. Erfarenheterna har emellertid klart visat att kustbevakningens och polisens ordinarie personal endast i mycket ringa utsträckning hinner ägna sig åt fisketillsynsfrågor. Denna uppgift kommer därför huvudsakligen att få utföras av de föreslagna särskilda fisketillsynsmännen. Deras arbete kommer sannolikt också att öka kraftigt på allmänt och enskilt frivatten om utredningens olika förslag går igenom.

Här må nämnas licensområden, begränsat redskapsinnehav, förbudstider etc. Förbundet anser därför att det belopp på 1 miljon kronor som utredningen upptagit för bestridande av tillsynen är klart otillräckligt.

Utredningen föreslår vidare en enhetligare och bättre utbildning av tillsynsmännen än för närvarande samt att deras förordnande endast skall gälla i fem år. Förbundet delar helt utredningens synpunkter i denna del.

De årliga kostnaderna är på vissa poster alltför lågt beräknade. För fisketillsynen bör exempelvis upptas ett belopp på ca 5 miljoner kronor. – – –

13.34 Tjänstemännens centralorganisation: När det gäller fisketillsynen för fritidsfiske anser TCO att dessa polisiära uppgifter skall tillkomma polisen oavsett var fisket äger rum.

14 Förslag om fiskevårdsavgift

14.1 Allmänna synpunkter

14.1.1 Svea hovrätt, vattenöverdomstolen: Förslag om allmän avgift har tidigare framlagts, bl. a. av fritidsfiskeutredningen. Den kritik som då framfördes mot en sådan avgift kan anföras även mot det nu föreliggande förslaget. Med hänsyn till det stora antalet fiskande i landet är det heller inte troligt att administration och kontroll kan ordnas så effektivt och till så låg kostnad som gäller på jaktområdet. Hovrätten avstyrker förslaget om införande av fiskevårdsavgift.

14.1.2 Hovrätten för nedre Norrland: – – – Sammanfattningsvis anser hovrätten att de totalt beräknade intäkterna av den föreslagna fiskevårdsavgiften är blygsamma i förhållande till allmänintresset. Införande av avgift och tillskapande av en ny fiskevårdsfond skulle medföra risk för nytt byråkratiskt krångel. Hovrätten avstyrker därför förslaget om fiskevårdsavgift.

14.1.3 Riksåklagaren: Vid remissbehandlingen av betänkandet Fritidsfisket (SOU 1968: 13) har jag kritiserat förslaget om införande av allmän fiskeavgift. Den nu föreslagna fiskevårdsavgiften är av likartad beskaffenhet som den tidigare föreslagna allmänna fiskeavgiften. Åtskilliga skäl kan fortfarande andras mot en sådan avgift. Med hänsyn till den omfattning fritidsfisket fått och att detta fiske kommer att kräva fiskevårdande åtgärder, som kan antas bli mycket kostsamma, vill jag inte längre ställa mig avvisande till förslaget. – – –

14.1.4 Sjöfartsverket: – – – Även om avgiften, 20 kronor per år, är ringa och knappast torde behöva föranleda någon reaktion från de mera aktiva fritidsfiskarna, synes det sjöfartsverket tveksamt om avgiftsplikten i övrigt är lämplig. Om inte annat kommer tillsynen av reglerna att vara nästintill omöjlig att kontrollera.

14.1.5 Kammarkollegiet: I fritidsfiskeutredningens betänkande Fritidsfisket (SOU 1968: 13) föreslogs bl. a. införandet av en allmän fiskeavgift. Kollegiet avstyrkte i sitt yttrande över detta betänkande förslaget i den delen. Som skäl härför åberopades uppbörds-, redovisnings- och kontrolltekniska synpunkter. Om ekonomiskt stöd till fritidsfisket erfordrades, syntes stödet med fördel böra ske över statsbudgeten, anförde kollegiet.

Kammarkollegiet anser fortfarande skäl kunna åberopas mot en avgift på detta område. Såsom fiskevattensutredningen konstaterat i det aktuella betänkandet har samhället emellertid inte i önskvärd utsträckning kunnat genomföra de åtgärder som erfordras för att främja fritidsfiskets ändamålsenliga utveckling. Anledning finns inte till antagande att det statsfinansiella läget – inom den framtid som kan överblickas med någon säkerhet – kommer att förbättras på ett sådant sätt att möjligheterna att tillgodose fritidsfisket över statsbudgeten mera påtagligt ökar. Kollegiet vill därför inte motsätta sig att förslaget om fiskevårdsavgift med tillhörande fondbildning genomförs.

14.1.6 Statskontoret: Statskontoret tillstyrker att en allmän fiskevårdsavgift införs.

14.1.7 Riksrevisionsverket: RRV har inget att erinra emot att en särskild fiskevårdsavgift införs för att finansiera delar av utredningens förslag. – – –

14.1.8 Statens naturvårdsverk: – – – Verket hävdar – – – bl. a. att det måste anses tveksamt att avgiftsbelägga aktiviteter som en bred allmänhet vant sig att betrakta som en tillgång, fri från statliga avgifter. Fritidsfiske utövas i de flesta fall endast tillfälligt och flertalet fritidsfiskare kan med skäl knappast känna sig få något egentligt utbyte av den verksamhet som kan komma att finansieras med avgifterna. Den mera begränsade krets som mera intensivt ägnar sig åt fritidsfiske torde genom lösen av fiskekort,

arrenden av fiskevatten m. m. ha större förståelse för en sådan nyordning, men ändock känna en fiskeavgift som en onödig, extra pålaga. Verket konstaterar vidare att tillräckligt starka motiv för att genom avgiftsbeläggning särskilja fritidsfisket från andra fritidsaktiviteter inte har presenterats.

Verket avstyrker således förslaget att införa fiskevårdsavgift.

För att täcka de kostnader som uppkommer för de ökande insatserna för fritidsfisket bör enligt verkets mening i likhet med stöd till övrigt friluftsliv anvisas särskilda medel över statsbudgeten.

14.1.9 Statens planverk: – – – Planverket delar utredningens bedömning att det är angeläget att medel tillföres för att täcka kostnaderna för fiskevård och service m. m. men anser att ett finansieringssystem med individuella avgifter är olämpligt av såväl administrativa som praktiska skäl. Planverket anser att utredningens riktlinjer och förslag till åtgärder är så väl motiverade att samhället bör ta det fulla ekonomiska ansvaret för finansieringen.

14.1.10 Lantbruksstyrelsen: Skulle avgiften komma att avskräcka mindre intresserade från att fiska vore detta enligt lantbruksstyrelsens mening ur samhällssynpunkt olyckligt då fritidsfisket är en betydande friluftsaktivitet. Skulle en stor del fiska utan att betala lagstadgad avgift uppstår behov av ökade resurser för fisketillsynen. Vidtar inte det allmänna åtgärder för att utöva sådan tillsyn av efterlevnaden av bestämmelserna undermineras respekten för bestämmelser rent allmänt.

Eftersom utredningen bedömer att de fiskande i stor utsträckning skulle vara beredda att betala mer än de nu gör för att få fiska bör utrymme finnas för höjda fiskekortavgifter vilket i viss mån bör kunna komma "fiskevården" tillgodo. Övriga behov bör täckas av allmänna medel.

Med hänvisning till vad ovan anförts avstyrker lantbruksstyrelsen införandet av en fiskevårdsavgift.

14.1.11 Fiskeristyrelsen: Utredningens förslag om införande av en fiskevårdsavgift för att täcka kostnaderna för fiskevård, service och information samt viss fisketillsyn i enskilt vatten har föranlett delade meningar bland remissinstanserna.

Fiskeristyrelsen anser att införandet av en fiskevårdsavgift är ett nödvändigt och lämpligt sätt att lösa de resursbehov som utredningen funnit angelägna och som styrelsen tillstyrkt – – –.

14.1.12 Domänverket: Domänverket avvisar förslaget om fiskevårdsavgift främst p. g. a. att det krävs oproportionerligt stor byråkratisk apparat för att ett så blygsamt belopp skall kunna tas ut av var och en som fiskar.

Även av följande skäl bör förslaget om fiskevårdsavgift tillbakavisas:

– Förslaget manar till lagöverträdelser eller får den bredare fiskande allmänheten att avstå från att fiska.

– Förslaget drabbar fiskande som själva aldrig kan räkna med att få reell nytta av fondmedlen. För den övervägande delen fiskare står avgiften dessutom inte i rimlig proportion till det utbyte som enstaka fisketillfällen ger.

– Det blir svårt att kontrollera efterlevnaden av avgiftsplikten, som förutom för den stora gruppen fiskekortslösande även skall gälla för de som fiskar i eget vatten samt för sådana som av andra skäl inte behöver lösa fiskekort.

Domänverket vill framhålla att medel som behövs för att förbättra eller åtminstone bibehålla ett fiskevattens kvalitet i första hand skall tillskapas genom inkomster från fiskeupplåtelser och kortförsäljning. Om ytterligare medel behövs föreslår domänverket avveckling av den mervärdeskatt som nu utgår vid försäljning av fiskekort. Enbart för domänverkets del skulle detta öka utrymmet för fiskevårdande åtgärder med drygt 0,6 mkr per år.

14.1.13 Beredningen för samordning av statliga insatser för rekreation m. m.: Beredningen vill emellertid helt avstyrka utredningens förslag om en fiskevårdsavgift. Detta av flera skäl. Avgiften bör i första hand tas ut lokalt av den som nyttjar den service som erbjuds. Detta kan ske genom hamnavgifter för båtar, fiskekort i fiskevårdsområden, liftavgifter för nyttjande av skidbackar etc. Avgifter centralt är redan accepterade när det gäller i form av skatt på fordon eller olika former av fritidsboendeanläggningar. Att införa centrala avgifter för att utöva enskilda fritidsaktiviteter anser beredningen vara principiellt felaktigt.

Särskilt sådana stora och utvecklingsbara aktiviteter som fritidsfisket och vilket redan i dag finns goda möjligheter för stora befolkningsgrupper att utöva enligt allemansrättsliga former bör man i stället från samhällets sida på allt sätt söka stimulera ytterligare. De avgifter som allmänheten kan vilja betala centralt borde i stället reserveras för avgifter till centrala medlemsorganisationer såsom Fritidsfiskarna, Friluftsfrämjandet eller Svenska Turistföreningen.

Den föreslagna avgiften är i och för sig relativt blygsam, men skulle om den genomfördes ändå för barnfamiljer etc. bli rätt betungande. Detta skulle i sin tur motverka det syfte om att bredda fritidsfiskemöjligheterna, som utredningen genom sina övriga förslag har uttalat. Räknar man sedan bort vad som skulle försvinna i den administrativa hanteringen av avgiftssystemet så torde ändå inte avgiften kunna finansiera de kostnader som utredningens övriga förslag innebär. Beredningen vill med ovanstående motivering klart avstyrka förslaget om en fiskevårdsavgift.

14.1.14 Länsstyrelsen i Stockholms län: I likhet med bland annat landstinget, Stockholms kommun, Stockholms läns fiskevårdsförbund och länets hushållningssällskap befarar länsstyrelsen att fiskevårdsavgift långt ifrån kommer att erläggas i den utsträckning som utredningen antar.

På samma sätt som jaktvårdsavgiften är dock en fiskevårdsavgift ett lämpligt sätt att erhålla medel till fiskevård. Länsstyrelsen tillstyrker således införande av en sådan avgift. – – –

14.1.15 Länsstyrelsen i Uppsala län: Länsstyrelsen – – – förordar att kostnaderna för fiskevård m. m. finansieras över statsbudgeten.

14.1.16 Länsstyrelsen i Södermanlands län: – – – Det är stor risk för underlåtelse att lösa avgiften – enligt vissa beräkningar skulle ända upp till 50% underlåta att betala. En kontrollapparat skulle säkert ställa sig mycket dyr i förhållande till avgiftens storlek. Länsstyrelsen ställer sig tveksam till den föreslagna avgiften inte minst med tanke på den omfattande byråkratiska apparaten i förhållande till det ekonomiska utfallet. Länsstyrelsen anser dock att det är viktigt att medel ställs till fiskevårdens förfogande i den omfattning som föreslagits.

14.1.17 Länsstyrelsen i Östergötlands län: – – – Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om införandet av en fiskevårdsavgift. – – –

Det är av stor vikt att kostnader för administration, uppbörd och registerhållning hålls nere så att så stor del som möjligt av fiskevårdsavgiften kan återgå till ändamålsenliga åtgärder. – – –

14.1.18 Länsstyrelsen i Jönköpings län: – – – Eftersom det torde vara omöjligt att direkt ur statsmedel täcka kostnaden för utredningens förslag, vill länsstyrelsen inte motsätta sig att en fiskevårdsavgift införs i enlighet med förslaget. – – –

14.1.19 Länsstyrelsen i Kronobergs län: Med tanke på att fritidsfisket tillhör en av våra allra viktigaste fritidsaktiviteter som utövas av många människor bör den årliga kostnaden för fiskevård, information, service m. m. som utredningen kommit fram till tas över statsbudgeten.

Det kan knappast vara nödvändigt att besvära cirka 1 miljon svenskar för att ta in de 20 miljoner kronor som en fiskevårdsavgift beräknas inbringa. De budgetmedel som det här blir fråga om är också förhållandevis blygsamma om man jämför med samhällsstödet till andra fritidsaktiviteter.

14.1.20 Länsstyrelsen i Kalmar län: Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag – – –.

14.1.21 Länsstyrelsen i Gotlands län: Länsstyrelsen ställer sig tveksam till införande av en allmän fiskevårdsavgift. Länsstyrelsen anser det angeläget att skapa ökade ekonomiska resurser för den allmänna fiskevården, fisketillsyn, fiskeservice m. m., men ifrågasätter om dessa åtgärder skall finansieras genom fiskevårdsavgifter. Utredningen har antagit att en miljon fiskande kommer att erlägga avgiften och att den s. k. fiskevårdsfonden på detta sätt årligen tillföres 20 milj. kronor. Med tanke på de kontrollmöjligheter som föreslagits bedömer länsstyrelsen att denna ekonomiska kalkyl är alltför optimistisk. Bortfallet kommer framför allt att ligga på den stora grupp av människor som fiskar endast någon enstaka gång om året. En betydande del av denna stora grupp av fiskande kommer troligen att avstå från denna aktivitet om en fiskevårdsavgift införes. Kostnaderna för administration och kontroll av avgiften blir omfattande och sannolikt kommer en allmän fiskevårdsavgift inte att accepteras av alla och skapa betydande irritation. Detta gäller framför allt de enligt utredningen 350 000 fiskande som fiskar med egen fiskerätt. Eftersom samhället stöder andra fritidsaktiviteter bör även fritidsfisket kunna ges ekonomiskt stöd av budgetmedel, med hänsyn till det stora antal människor som utövar denna form av aktivitet.

14.1.22 Länsstyrelsen i Blekinge län: Med hänsyn till att fiske i skilda former enligt uppgift utövas av cirka 2 miljoner människor anser länsstyrelsen att de kostnader som fiskevårdsavgiften föreslås täcka bestrids genom anslag i statsbudgeten.

Länsstyrelsen avstyrker därför utredningens förslag om fiskevårdsavgift.

14.1.23 Länsstyrelsen i Kristianstads län: I jämförelse med jaktvårdsavgifterna föreligger här den skillnaden att antalet fiskande är ojämförligt större

än antalet jägare. Bortåt två miljoner svenskar anses bedriva fiske i någon form. Då det gäller en så stor befolkningsgrupp synes det betydligt enklare att bekosta fiskevårdande åtgärder direkt via skattemedel. Länsstyrelsen avstyrker för sin del det föreslagna avgiftssystemet. – – –

14.1.24 Länsstyrelsen i Malmöhus län: – – – Länsstyrelsen avstyrker förslaget om fiskevårdsavgift och anser att de föreslagna fiskevårdsåtgärderna bör finansieras över statsbudgeten.

14.1.25 Länsstyrelsen i Hallands län: – – – Med hänsyn till de kontroll-, administrations-, uppbörds- och registreringsproblem som är förknippade med den föreslagna avgiftsplikten förordar länsstyrelsen, att de pengar som obestridligen behövs för fiskevård m. m. tas upp på annat sätt nämligen av skattemedel. Från rent principiella utgångspunkter inger det för övrigt vissa betänkligheter att vid straffansvar avgiftsbelägga en så utbredd fritidssysselsättning som amatörfiske med dess "allemansrättsliga" karaktär.

14.1.26 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Det fria fisket med rörliga redskap vid bohuskusten uppfattas av många som en del i allemansrätten. Att behöva erlägga avgift, om än blygsam, för att få fiska skulle därför enligt vad som framgått av remissvaren komma att upplevas mycket negativt. Att fiska på fritid är en av våra vanligaste fritidssysselsättningar och detta talar för att erforderliga kostnader för denna aktivitet betalas av statsmedel. Man kan heller inte bortse från att uppbörden av dessa avgifter ger upphov till ytterligare byråkrati.

14.1.27 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: På de skäl utredningen åberopat tillstyrker länsstyrelsen förslaget att införa fiskevårdsavgift.

14.1.28 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Länsstyrelsen tillstyrker den föreslagna avgiften och det föreslagna uppbördssystemet.

Även om endast hälften av fritidsfiskarna betalar det föreslagna beloppet 20 kr skulle den totala summan uppgå till 20 miljoner kronor, ett inte föraktligt belopp som länsstyrelsen förutsätter kommer fritidsfisket tillgodo på olika sätt med minsta möjliga avdrag. Länsstyrelsen förutsätter också att även innehavare av fastighet med fiskerätt, om han utnyttjar fiskerätten, skall betala avgift. Detta överensstämmer med jakträttslagstiftningen.

14.1.29 Länsstyrelsen i Värmlands län: – – – Även om länsstyrelsen hyser en viss tveksamhet i fråga om i vilken omfattning ett påbud om allmän fiskevårdsavgift kommer att efterlevas och ifrågasätter möjligheterna att övervaka efterlevnaden vill länsstyrelsen ändock tillstyrka förslaget om fiskevårdsavgift.

14.1.30 Länsstyrelsen i Örebro län: – – – Länsstyrelsen anser att avgiften är ologisk och orättvis för fritidsfisket när detta jämförs med alla andra friluftsaktiviteter utom jakten, vilken har ett liknande system. – – –

Länsstyrelsen bedömer också att risk finns för att fiskevårdsavgiften kommer att sakna stöd i det allmänna rättsmedvetandet och att detta leder till att många kommer att fiska utan att ha erlagt avgift. Avgiften kan också förväntas leda till att antalet fiskande minskar genom att de minst aktiva helt avstår inför det krångel som lösande av avgiften innebär. – – –

Länsstyrelsen bedömer att de samlade nackdelarna av den föreslagna fiskevårdsavgiften är så stora att avgiften inte bör införas och avstyrker således utredningens förslag på den punkten. Finansieringen av de föreslagna fiskevårdsbidragen bör liksom för andra former av friluftsliv ske direkt över statsbudgeten utan särskilda pålagor för utövarna av aktiviteten.

14.1.31 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Länsstyrelsen tillstyrker i princip införandet av en fiskevårdsavgift enligt det förslag som utredningen lämnar.

14.1.32 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: – – – Den mest praktiska lösningen vore att kostnaderna helt finansierades över statsbudgeten. Frågan är nämligen om det föreligger tillräckliga skäl att i den härför erforderliga uppbördsverksamheten engagera hela den stora fritidsfiskarekåren. En jämförelse med jaktvårdsavgiften ger inte tillräckliga motiv. Jaktutövandet och det många gånger mera sporadiskt och tillfälligt utövade fritidsfisket har många olikheter i de avseenden som här kan vara aktuella. Exempelvis så har jaktbytet som regel betydligt större värde. Vidare tillkommer svårigheterna att anordna en lämplig kontroll av att avgiften erläggs.

Länsstyrelsen förordar därför att bestämmelserna om fiskevårdsavgift utgår ur förslaget och att de erforderliga medlen anvisas över statsbudgeten. Staten satsar avsevärda belopp på insatser i övrigt för det rörliga friluftslivet och frågan är om det kan finnas skäl att avkräva den som fiskar en särskild avgift därför. För övrigt skulle enligt utredningens uppskattning en avgift ge omkring 20 milj. kr.

Skulle det emellertid vara så att erforderliga medel för de föreslagna satsningarna ej kan anvisas helt över budgeten vill länsstyrelsen ej motsätta sig att en fiskevårdsavgift införes.

14.1.33 Länsstyrelsen i Gävleborgs län: – – – avstyrkes – – – förslaget om en fiskevårdsavgift. Inkomstbortfallet på 20 milj. kronor bör finansieras över statsbudgeten. – – –

14.1.34 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Länsstyrelsen vill i likhet med länets fiskenämnd och fiskeriintendent samt SCA uttala en viss tveksamhet beträffande en allmän fiskevårdsavgift. Rimligen bör motsvarande belopp kunna anslås av statsmedel eller direkt via en ökad avgift på fiskekorten. – – –

Vid jämförelse med jakten och jaktvårdsavgiften framstår fritidsfisket i de flesta fall som en mer spontan och improviserad sysselsättning, utan nämnvärda investeringar från utövarens sida, vilket gör jaktvårdsavgiften mindre adekvat såsom förebild.

14.1.35 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Länsstyrelsen ställer sig i likhet med rennäringsdelegationen över huvudtaget tveksam till införande av dylik avgift. Nackdelarna framträder särskilt i form av svårigheter och krångel i samband med uppbörden därav. Kunde man därför avstå från fiskevårdsavgift vore det bäst. Erforderliga medel borde kunna ställas till förfogande över statsbudgeten. – – –

14.1.36 Länsstyrelsen i Västerbottens län: – – – I sammanhanget vill länsstyrelsen understryka behovet av den allmänna fiskeavgift utredningen föreslår. – – –

14.1.37 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Länsstyrelsen biträder utredningens förslag om införandet av allmän fiskevårdsavgift. – – –

14.1.38 Centralorganisationen SACO/SR: [SACO/SR] anser att medel bör anvisas över statsbudgeten för de angelägna åtgärder det här är fråga om. Om fiskevårdsavgiften är enda alternativet till budgetmedel tillstyrks den dock. – – –

14.1.39 Friluftsfrämjandet: F kan förstå utredningens ambitioner att tillföra fisket ekonomiska resurser och därigenom förbättra förutsättningarna för fritidsfisket.

F ser emellertid en fara i att slå in på vägen att ta ut en avgift för att bedriva en fritidsaktivitet.

F kan bekräfta utredningens konstaterande att fritidsfisket är ett stort inslag i friluftslivet och anser det omotiverat att belägga en friluftsaktivitet avgift då andra i regel ej är avgiftsbelagda.

De kostnader som är förenade med utveckling av fritidsfisket bör bestridas av stat och kommun.

Den föreslagna avgiften är visserligen blygsam men blir för t.ex. en familj på fyra personer en betydande avgift för fiske någon enstaka gång vilket det ofta kan bli tal om.

F avstyrker förslaget om fiskevårdsavgift.

14.1.40 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Förbunden hyser vissa betänkligheter mot införandet av en fiskevårdsavgift och ser hellre att medel till fiskevård m. m. utgår av budgetmedel. Det har emellertid visat sig att några medel den vägen hittills icke utgått trots positiva uttalanden i denna riktning. Mot bakgrund härav kan förbunden godta en fiskevårdsavgift för att bidraga till täckandet av nödvändiga kostnader. – – –

14.1.41 Landsorganisationen i Sverige: När det gäller utredningens förslag om införande av en allmän fiskevårdsavgift vill LO avstyrka detta. Fritidsfisket med handredskap har i stora delar av vårt land kommit att betraktas som en hävdvunnen folklig rättighet att jämföras med allemansrätten. En allmän fiskevårdsavgift med vidhängande administration skulle betraktas med stor irritation från en bred allmänhet. De medel, som skulle tillföras fiskevården, är knappast av den storlek som skulle motivera en sådan principiell nyordning.

14.1.42 Landstingsförbundet: – – – Landstingsförbundet anser att en finansiering över statsbudgeten är riktigare och avstyrker förslaget i denna del, bl. a. för att det blir administrativt tungrott att ta ut en avgift av landets ca 1 miljon fritidsfiskare. Avgiften strider också mot utredningens intentioner att förenkla fritidsfisket.

14.1.43 Skogsindustriernas samarbetsutskott: SISU avstyrker förslaget om införande av särskild fiskevårdsavgift, främst av psykologiska och praktiska skäl. Den uppskattade, relativt blygsamma intäkten står ej i proportion till ofrånkomlig administration och krav på kontroll. – – –

14.1.44 Svenska kommunförbundet: – – – Styrelsen vill avstyrka detta förslag, då det blir administrativt tungrott att av landets ca 1 miljon fritids-

fiskare ta ut en avgift som netto endast ger ca 18,3 milj. kr. I kostnaderna för införandet av avgiften bör dessutom inräknas information om den nya avgiften samt därefter fortlöpande kontroll av att avgift har erlagts. Avgiften strider också mot utredningens intentioner att förenkla fritidsfisket. Det blir vidare svårt för den enskilde fritidsfiskaren som endast fiskar tillfälligt att skilja mellan fiskevårdsavgiften och avgiften för fiskekort.

De förbättrade resurser för fiskevård som fiskevårdsavgiften skulle ge bör kunna inrymmas i den ordinarie statsbudgeten. Detta förbättrade stöd motiveras av att fritidsfiske är en fritidsaktivitet som engagerar en mycket stor grupp människor. Ökade statliga bidrag är därför ett led i den satsning på rekreation för breda folkgrupper som statsmakterna uttalat sig för i samband med beslutet om en ny rekreationspolitik.

14.1.45 Sveriges turistråd: Enligt utredningen skall de förslag beträffande fiskevård, service och information samt tillsyn som lagts fram, finansieras genom att en fiskevårdsavgift årligen skall erläggas av i princip alla fiskande. Detta förslag tillstyrker Turistrådet under förutsättning att de administrativa kostnaderna för uppbörd och tillsyn kan hållas på en rimlig nivå. Motivet till Turistrådets ställningstagande är att bra information om lämpliga fiskeområden, kopplad till förbättrad service i samband med utövandet och fiskeförbättrande åtgärder, sannolikt kommer att uppfattas mycket positivt. "Man får något konkret för pengarna".

14.1.46 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: Det framgår klart av utredningens redovisning att samhällets stöd till fritidsfisket varit alltför ringa. Fritidsfiskets väldiga omfattning och sociala värde motiverar ett rejält ekonomiskt stöd från stat och kommun. Det är enligt förbundet inte orimligt att de kostnader av engångs- och årlig karaktär, som angetts i utredningen – – –bestrids genom budgetmedel. Förbundet vill i detta sammanhang erinra om att samhället påtagit sig ett stort ekonomiskt ansvar vad gäller andra fritidsaktiviteter som t. ex. idrottsverksamheten.

Förbundet vill dock starkt understryka att det tillmäter tillgången på ekonomiska resurser för av utredningen föreslagna ändamål en avgörande betydelse.

Förbundet vill därför klart deklarera att det är berett att acceptera föreslagen fiskevårdsavgift därest statsmakterna anser sig böra välja denna finansieringsform. – – –

14.1.47 Tjänstemännens centralorganisation: – – – TCO delar utredningens uppfattning vad gäller införandet av en fiskevårdsavgift samt det föreslagna uppbördsförfarandet.

14.2 Avgiftens storlek

14.2.1 Kammarrätten i Jönköping: Kammarrätten kan känna viss sympati för tanken att de som fritidsfiskar också bör betala huvuddelen av de kostnader som fordras för att fisket skall kunna utvecklas och administreras. Utifrån denna principiella utgångspunkt kan det vara konsekvent att *fiskevårdsavgift* införes och att denna sättes så högt att något annat statsstöd inte utgår än det som skall finansieras med influtna medel. Så långt går emellertid inte kommitténs förslag.

Den föreslagna avgiften innebär en halvmesyr. Den skulle inte täcka statens kostnader för fritidsfisket och den skulle medföra byråkrati och

besvär för den enskilde. Det är tveksamt om man bör införa en så låg avgift som på föreslagna 20 kr per person med allt vad detta innebär av kontroll, straff och registrering (vilket torde vara nödvändigt). I varje fall de första åren är det inte troligt att så många som utredningen tror – 1 milj. människor – kommer att betala avgiften. Intäkterna kommer då – sedan adminstrationskostnaderna betalts – att bli ganska betydelselösa.

Utredningen har inte heller närmare berört de avgränsningsproblem som uppkommer när det gäller den föreslagna avgiften. Det är sålunda inte ovanligt att en hel familj är ute i en båt och bedriver fiske. Skall då alla familjemedlemmarna som tillfälligtvis befattar sig med ett handredskap vara skyldiga att betala avgift eller räcker det med att endast en familjemedlem erlagt denna?

Kammarrätten ställer sig på grund av det anförda tveksam till att införa en fiskevårdsavgift i synnerhet om denna sättes så lågt som föreslagits.

14.2.2 Riksrevisionsverket: – – – RRV ifrågasätter – – – om inte denna avgift bör anpassas så att den täcker samtliga adminstrativa kostnader för verksamheten.

14.2.3 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: – – – Någon erinran mot storleken av föreslagen avgift har förbunden icke men ifrågasätter om inte någon form av familjelicens bör övervägas.

14.3 Undantag från avgiftsplikten

14.3.1 Riksåklagaren: – – – Åldersgränsen för uttagande av fiskevårdsavgift bör sammanfalla med straffmyndighetsåldern.

14.3.2 Länsstyrelsen i Östergötlands län: – – – Liksom LRF och Fiskevattenägareförbundet i Östergötland anser länsstyrelsen att också licensierade yrkesfiskare skall betala fiskevårdsavgift. Detta skapar naturliga förutsättningar att påverka beslut om de fonderade medlens användning i fiskevårdsarbetet.

14.3.3 Länsstyrelsen i Jönköpings län: – – – kan det tyckas att gränsen för avgiftsfrihet – 16 år – satts väl lågt med tanke på att skoltiden för de flesta ungdomar numera sträcker sig betydligt längre. En gräns vid 18 år syns vara ett lämpligare förslag och ansluter dessutom naturligt till nu gällande myndighetsålder.

14.3.4 Länsstyrelsen i Kalmar län: – – – även yrkesfiskekåren bör deltaga i kostnaderna för fiskevården och därmed sammanhängande problem.

14.3.5 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: De mera anspråklösa formerna av fritidsfiske – fiske med metspö – som mindre är inriktat på fångst än på avkoppling, borde i alla händelser vara fritt. Den föreslagna avgiften (20 kr), torde i och för sig vara av mindre betydelse än besväret att erlägga avgiften för den, som kanske vid något enstaka tillfälle vill meta. En avgift framstår också i detta sammanhang såsom mindre skälig, då den sällan torde kunna motiveras av någon service från det allmännas sida.

14.3.6 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Möjligheter borde – – – undersökas att för befrielse från fiskevårdsavgift avgränsa sådana fiskerättsägare som utnyttjar sitt fiske i huvudsak såsom husbehovsfiske utan att ha anlitat några samhällsorgan för vård eller förvaltning av fisket.

14.3.7 Länsstyrelsen i Norrbottens län: – – – Allmän avgift bör enligt styrelsens uppfattning erläggas av alla kategorier av fiskare.

14.3.8 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Förbunden anser det – – – orimligt, att fiskevattenägare, när han fiskar på eget vatten, skall betala fiskevårdsavgift. Han bör i denna situation undantas från skyldigheten att betala sådan avgift.

14.3.9 Sveriges fiskares riksförbund: Jämväl yrkesfiskare bör betala fiskevårdsavgift. – – –

14.4 Uppbördssystem

14.4.1 Postverket: Postverket stöder tanken på ett uppbördssystem med register av jaktkortsmodell.

14.4.2 Kammarkollegiet: Vidare skulle enligt betänkandet kammarkollegiet meddela bestämmelser om ordningen för uppbörd av fiskevårdsavgift och utfärdande av bevis om erlagd avgift. Kollegiet anser att det är lämpligare om regler i angivna hänseenden fastställes av regeringen, antingen genom att inarbetas i den blivande fiskeförordningen eller genom att föreskrivas på annat sätt. Beträffande uppbörden av fiskevårdsavgiften diskuteras två skilda system i betänkandet: ett med och ett utan registrering av dem som skall betala avgift. Kollegiet vill ifrågasätta om man inte – i varje fall under en övergångsperiod – bör stanna för det registerlösa alternativet.

14.4.3 Riksrevisionsverket: RRV ifrågasätter om det är nödvändigt att lägga upp ett dataregister omfattande ungefär en miljon fritidsfiskare för att man skall kunna sända ut betalningsunderlag till den årliga avgiften. Ett enklare uppbördsförfarande bör övervägas, t. ex. att det vid postkontoren finns blanketter för direkt inbetalning. Eftersom informationen riktar sig till en stor del av befolkningen, kan det tänkas att allmän information i press, radio och TV kan genomföras med jämna mellanrum.

14.4.4 Nämnden för samhällsinformation: – – – Om en fiskevårdsavgift införes bör också någon form av registrering ske. För att enkelt kunna nå berörda människor med information är en registrering värdefull.

14.4.5 Fiskeristyrelsen: Styrelsen har för sin del ej några särskilda erinringar att anföra mot den konstruktion av en fiskevårdsavgift som redovisas i betänkandet.

14.4.6 Domänverket: Enligt domänverkets mening är det vidare möjligt att öka utrymmet för fiskevårdsåtgärder genom att införa en extra skatt på fiskeredskap. En sådan ordning är administrativt enklare än utredningens förslag om fiskevårdsavgift. Skatten på fiskeredskap bör användas främst för fiskeförbättrande åtgärder i s. k. frivatten, där inga kortintäkter kan finansiera fiskevården.

14.4.7 Länsstyrelsen i Stockholms län: – – – På sätt utredningen föreslår talar övervägande skäl för att ett uppbördssystem med register av jaktkortsmodell är mest effektivt.

14.5 Kontroll att fiskekortsavgiften erläggs

14.5.1 Lantbruksstyrelsen: Utredningen föreslår att den som mot vederlag upplåter fiskerätt till annan är skyldig att tillse att denne har erlagt fiskevårdsavgift. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter häremot dömes till böter. Enligt lantbruksstyrelsens mening är denna övervakningspålaga olämplig. Den som upplåter fiskerätt till allmänheten måste nämligen av serviceskäl anlita ett stort antal fiskekortförsäljare vid turistanläggningar, affärer, bensinstationer med stor och varierande personal. För att distributionen av fiskekort skall fungera med föreslagen övervakning finns risk för krav på ökad ersättning från försäljarna eller kommer man att vägra att försälja fiskekort till men för fritidsfiskaren.

14.5.2 Domänverket: – Allmänhetens fiskekortsköp kommer att försvåras. Flera kortförsäljare torde säga ifrån sig försäljningsåtagandet p. g. a. *dels* kontrollskyldigheten som inskrivits i förslaget, *dels* det straffansvar som följer om avgiftskontroll inte fullgjorts. Det bör framhållas att minderåriga ofta arbetar på platser där fiskekort säljs.

– Kontrollskyldigheten utesluter de rationaliseringsmöjligheter som bl. a. fiskekortsautomater och bokning innebär.

14.5.3 Länsstyrelsen i Östergötlands län: – – – Länsstyrelsen ifrågasätter om det är möjligt att ålägga upplåtaren av fiskerätt att kontrollera om fiskerättssökaren erlagt fiskevårdsavgift. Fiskekort säljs i automater, kiosker och bensinstationer m. m. Ytterligare utredning behövs för att hitta lämpliga kontrollformer.

14.5.4 Länsstyrelsen i Jönköpings län: – – – Någon omfattande kontrollapparat kan av förklarliga skäl inte komma till stånd för indrivningen av fiskevårdsavgifterna, utan inbetalningen får i stor utsträckning bygga på frivillighet. Däremot anser länsstyrelsen att den kontrollskyldighet med åtföljande kriminalisering, som ålagts den som försäljer fiskekort är tveksam. Motivationen till frivillig inbetalning bör i första hand byggas upp av information om hur avgiften kommer de fiskande till godo. Med hänsyn till den föreslagna tillsynsapparaten torde det ej vara erforderligt att införa ett straffansvar för fiskekortsförsäljare. Hotet om upptäckt av tillsynsman torde vara tillräckligt för fritidsfiskare att erlägga avgift frivilligt.

14.5.5 Länsstyrelsen i Kristianstads län: – – – Kontrollen av systemet kan bli betungande. Det finns – – – skäl att anse den plikt att övervaka avgiftsbetalningen som utredningen vill ålägga fiskerättshavare vid upplåtelse av fiske mot avgift vara alltför långtgående.

14.5.6 Länsstyrelsen i Malmöhus län: – – – Enligt utredningen skall den som upplåter fiskevatten vid straffansvar vara skyldig att kontrollera att den som skall fiska har betalt fiskevårdsavgift. Detta får anses vara ett alltför betungande ansvar för fiskevattensägarna. Dessutom kan detta motverka intresset för att upplåta fiskevatten för fritidsfisket. – – –

14.5.7 Länsstyrelsen i Örebro län: – – – Kontrollen av att avgiften erlagts överlämnas i stor utsträckning till de föreningar och enskilda personer som säljer fiskekorten, vilket kan bli en betungande uppgift eftersom fiske utan erlagd avgift kommer att vara straffbart. Kontrollkravet kan också stoppa pågående rationalisering av fiskekortförsäljningen genom automater och postgiro.

14.5.8 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: – – – kan länsstyrelsen ej ansluta sig till utredningens uppfattning och förslag att var och en som mot avgift upplåter fiskerätt till annan vid straffansvar skall vara skyldig tillse att den till vilken fiskerätten upplåts har erlagt fiskevårdsavgift. Regeln kan upplevas som en last från upplåtarens sida och lägga hinder i vägen för fiskekortförsäljning genom automater.

14.5.9 Länsstyrelsen i Gävleborgs län: Den föreslagna fiskevårdsavgiften på 20 kronor räknar utredningen med skall erläggas av ca 1 milj. av landets 2 milj. fritidsfiskare. Eftersom man inte heller i detta avseende föreslår förbättrade övervakningsresurser konstaterar man, att 1 milj. eller 50 % av landets fritidsfiskare kommer att bli lagöverträdare.

Det kan inte vara rimligt att lägga kontrollen av erlagd fiskevårdsavgift på föreningarnas kortförsäljare. Fiskekort säljs ju även i automater eller genom utbetalningskort som tillsänds medlemmar per post. Det bör räcka med skyldighet enligt 47 § för enskild person att kunna uppvisa bevis om erlagd fiskevårdsavgift för polisman eller person som avses i 56 §.

14.5.10 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Skulle fiskevårdsavgift införas enligt utredningens förslag blir det svårt och kostsamt att övervaka att betalningsskyldigheten fullgjorts. T. ex. kan nämnas att kontroll genom upplåtaren icke är möjlig vid fiske på frivatten eller där fiskekort numera säljs via automat.

14.5.11 Länsstyrelsen i Jämtlands län: I 48 § i förslaget till lag om fiske stadgas, att den som mot vederlag upplåter fiskerätt till annan är skyldig att tillse att denne har erlagt fiskevårdsavgift, och i 53 § andra stycket i förslaget stadgas, att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot detta dömes till böter. Det bör övervägas att dessa bestämmelser ersättes med regler av innehåll att upplåtelse av fiskerätt är giltig endast om stadgad fiskevårdsavgift erlagts och att erinran härom bör göras vid upplåtelse. Ansvaret för att fiskevårdsavgift erlagts bör helt åvila den fiskande.

14.5.12 Länsstyrelsen i Västerbottens län: – – – Dock delar länsstyrelsen den kritik som framförts av fiskenämnden mot systemet för kontroll att avgiften betalts. Att kortförsäljarna skall åläggas detta mot straffansvar torde inte vara någon realistisk lösning.

14.5.13 Centralorganisationen SACO/SR: – – – Att som utredningen föreslår dels låta försäljare av fiskekort kontrollera att avgift erlagts, dels kalkylera med att en stor del av de fiskande inte skall eller inte kommer att erlägga avgiften verkar dock mindre tilltalande.

14.5.14 Friluftsfrämjandet: Administrationen av fiskevårdsavgiften torde bli såväl besvärlig som dyrbar. Kontroll av efterlevnaden av lag på området kräver sannolikt speciella tjänstemän.

14.5.15 Skogsindustriernas samarbetsutskott: – – – Avgiften medför vidare komplicerade ansvarsförhållanden samt försvårar rationella förfaringssätt med försäljning av fiskekort.

14.5.16 Sveriges fritidsfiskares riksförbund: – – – Förbundet har i så fall ingen erinran mot den konstruktion av avgiften samt fondens ändamål och fondstyrelsens sammansättning som utredningen föreslagit.

Förbundet vill slutligen framhålla att även om den föreslagna fiskevårdsavgiften beslutas kommer denna endast att täcka ca hälften av de årliga kostnaderna. Förbundet vill därför starkt understryka att fondmedlen endast får tagas i anspråk för fiskevård, service, information, organisationsstöd samt viss tillsyn i enskilt vatten. Övriga kostnader – årliga eller av engångskaraktär – bör helt bestridas genom budgetmedel.

14.6 Fiskevårdsfonden

14.6.1 Kammarkollegiet: – – – Kollegiet har inte något att erinra mot att förvaltningen av den föreslagna fiskevårdsfonden lägges på verket. – – –

Den fondförvaltning kollegiet har hand om är redan omfattande och inkluderar den i sammanhanget såsom förebild använda jaktvårdsfonden. En fond av det slag varom här är fråga redovisas i de statliga räkenskaperna bland "övriga diverse medel". Detta redovisningssätt innebär att tillgångarna i fonden inte ingår i statens bokförda nettoförmögenhet.

För att hålla fiskevårdsavgiften så låg som möjligt bör kammarkollegiet förränta fondmedlen genom placeringar i olika värdepapper m. m. – – –

Enligt fiskevattensutredningens förslag skulle kollegiet avge redovisning till regeringen för fiskevårdsfondens förvaltning. Det är kollegiets bestämda uppfattning att en sådan redovisning i stället bör ankomma på fondens styrelse, som ju blir det materiellt beslutande organet. Erforderligt siffermaterial ur fondräkenskaperna kommer kollegiet givetvis att ta fram åt styrelsen för fonden.

14.6.2 Riksrevisionsverket: Utredningen föreslår att en särskild fiskevårdsfond skall inrättas och att avgifterna skall tillföras denna. Detta innebär en form av specialdestination, som enligt RRVs mening inte ligger i linje med de av riksdagen antagna principerna för moderniseringen av det statliga budgetsystemet. RRV föreslår därför, att avgiftsmedlen tas upp under budgetens inkomstsida och att anslag för motsvarande ändamål anvisas för att disponeras av fiskeristyrelsen. Den föreslagna ordningen bör enligt RRVs mening inte hindra att berörda intresseorganisationer kan beredas tillfälle att ge synpunkter på användningen av avgiftsmedlen, t. ex. genom en till fiskeristyrelsen knuten rådgivande nämnd.

14.6.3 Beredningen för samordning av statliga insatser för rekreation m. m.: Beredningen är – – – emot att fonder centralt byggs upp av ett föreslaget avgiftssystem. Staten bör, inte minst mot bakgrunden av sin uttalade rekreationspolitik, via budgetmedel stödja rekreation och friluftsliv i skilda former. Detta stöd bör enligt beredningen utgå till olika aktiviteter efter behov och inte styras av eventuella tillgängliga medel för vissa aktiviteter.

14.6.4 Länsstyrelsen i Jönköpings län: – – – Formen med en särskild fiskevårdsfond syns – – – borga för att de medel som flyter in också

direkt kommer fisket till godo. I viss mån kan det väl emellertid sägas att fritidsfiskarna därigenom får bära en stor del av kostnaderna för en fiskevård, som kommer hela befolkningen till godo i form av ett bättre hushållande med en naturresurs. – – –

14.6.5 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Det bör övervägas om inte även yrkesfiskets företrädare skall vara representerade i fiskevårdsfondens styrelse eftersom en stor del av fondmedlen skall användas till direkta fiskevårdsåtgärder i vatten som också är av intresse för yrkesfisket.

14.6.6 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Enligt förslaget skall av influtna avgifter bildas en fond, benämnd fiskevårdsfonden, som skall förvaltas av kammarkollegiet. Om en fiskevårdsavgift införes och denna fond bildas är det angeläget att naturvårdsintressena garanteras medinflytande i nämnden.

Därest en fiskevårdsavgift införes bör influtna medel ej få användas för restaurering av ett försurat vatten.

14.6.7 Länsstyrelsen i Gävleborgs län: – – – Medlen bör tillföras en fond, fiskevårdsfonden. Beträffande denna fond bör, med nedan angivna undantag, de av utredningen föreslagna reglerna gälla.

Länsstyrelsen ifrågasätter om det kan vara lämpligt att fondstyrelsen skall fatta beslut för varje inkommen ansökan om bidrag. Fondstyrelsens uppgift bör enligt länsstyrelsen vara att fördela fondmedel efter de medelsbehov som redovisats från resp. fiskenämnd. Större projekt skall naturligtvis prövas av fondstyrelsen men i övrigt bör fiskenämnderna få besluta om bidrag till lokala åtgärder av de medel som fondstyrelsen fördelat till resp. län.

14.6.8 Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskevattenägareförbund: Det är emellertid angeläget att sålunda influtna medel också används för angivna ändamål. De administrativa kostnaderna får således icke tillåtas bli för stora. Förbunden har ingen erinran mot föreslagna förvaltningsåtgärder och delar utredningens uppfattning att ett uppbördssystem med register bör väljas.

För att minska de administrativa kostnaderna föreslår förbunden att fondstyrelsen i möjligaste mån begränsas. Det synes förbunden onödigt med så stor allmän representation i fondstyrelsen som utredningen föreslagit och borde lämpligen landstingsförbundet kunna utgå.

14.6.9 Sveriges fiskares riksförbund: – – – Yrkesfisket bör vara företrätt i den föreslagna fondstyrelsen och komma i åtnjutande av organisationsbidrag liksom fritidsfiskarnas och fiskevattenägarnas organisationer. Medlen bör fördelas lika mellan dessa tre organisationer.

14.6.10 Sveriges turistråd: De medel som flyter in genom fiskevårdsavgifter skall enligt förslaget bilda en fond med särskild fondstyrelse. Enligt vår mening talar flera skäl för att Turistrådet också blir representerat i denna styrelse. – – –

Bilaga 4

De remitterade lagförslagen

1 Förslag till

Lag om fiskevårdsområden

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § I syfte att samordna fiskets bedrivande och fiskevården och främja fiskerättsinnehavarnas gemensamma intressen kan enligt denna lag fiske som tillhör eller utgör två eller flera fastigheter sammanföras till ett fiskevårdsområde och fiskerättsinnehavare inom detta bilda en fiskevårdsområdesförening. Föreningens verksamhet får inte omfatta fiske som enligt lagen (1950: 596) om rätt till fiske får bedrivas i enskilt vatten utan stöd av enskild fiskerätt.

Om det finns särskilda skäl, får ett fiskevårdsområde bildas av fiske som tillhör endast en fastighet, om fastigheten har flera ägare.

2 § Ett fiskevårdsområde får inte omfatta fiske inom områden, där samerna har rätt till fiske enligt rennäringslagen (1971: 437), såvitt fråga är om kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition eller renbetesfjällen.

Beträffande fiske inom andra områden, där samerna har rätt till fiske enligt rennäringslagen, får någon inskränkning inte ske i denna rätt genom bildande av fiskevårdsområden.

3 § Den som äger fiske som ingår i ett fiskevårdsområde är medlem i fiskevårdsområdesföreningen.

Har en fastighets fiske upplåtits i sin helhet för längre tid än ett år, skall brukaren i stället för upplåtaren vara medlem i föreningen under upplåtelsetiden, om inte annat har avtalats mellan upplåtaren och brukaren.

4 § Beslut om bildande av ett fiskevårdsområde meddelas av länsstyrelsen, som i samband därmed skall fastställa stadgar för fiskevårdsområdesföreningen i de hänseenden som anges i 18 §.

5 § Beslut enligt denna lag gäller även mot nya medlemmar.

Villkor för bildande

6 § Ett fiskevårdsområde får bildas endast om ägarna av det fiske som det är fråga om inte mera allmänt motsätter sig bildandet. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

7 § För att ett fiskevårdsområde skall få bildas krävs att bildandet är

lämpligt med hänsyn till vattenområdets och fiskets beskaffenhet och omfattning samt förhållandena i övrigt.

Verksamhet

8 § En fiskevårdsområdesförening får besluta om upplåtelse av fiske inom fiskevårdsområdet.

För beslut om upplåtelse av en medlems hela fiske eller av fiske som han innehar med ensamrätt fordras hans samtycke, om inte fisket saknar betydelse för hans försörjning.

9 § En fiskevårdsområdesförening får besluta att bidrag till föreningens verksamhet skall uttaxeras av medlemmarna, endast om det finns föreskrifter om sådan uttaxering i stadgarna.

Förfarandet vid bildandet

10 § Ansökan om bildande av ett fiskevårdsområde får göras av den som äger fiske som avses ingå i området, av kommunen eller av fiskenämnden. Ansökan skall göras hos länsstyrelsen.

11 § Ansökningshandlingarna skall innehålla uppgift om det fiske som avses ingå i fiskevårdsområdet och förslag till stadgar för fiskevårdsområdesföreningen.

12 § Frågan om bildande av ett fiskevårdsområde skall utredas vid en förrättning under ledning av en förrättningsman, om det inte är uppenbart att förutsättningar för bildandet saknas.

Länsstyrelsen får dock utan föregående förrättning besluta att bilda ett fiskevårdsområde, om alla ägarna av fisket är ense om detta eller om förrättning annars inte anses nödvändig.

13 § Förrättningsmannen skall med ledning av ansökningshandlingarna och vad som i övrigt har förekommit göra upp ett förslag till det fiske som bör ingå i fiskevårdsområdet och de stadgar som bör gälla för fiskevårdsområdesföreningen. Han skall vidare, i den omfattning som behövs för prövningen enligt 6 §, utreda vilka som är ägare till fisket och upprätta en förteckning över ägarna (fiskerättsförteckning).

Förslaget skall behandlas vid sammanträde inför förrättningsmannen.

14 § Förrättningsmannen skall genom kungörelse kalla ägarna av fisket till sammanträdet. Kungörelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen samt uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna och fiskerättsförteckningen finns tillgängliga. I kungörelsen skall den som vill åberopa skriftlig utredning till stöd för erinringar mot fiskerättsförteckningen uppmanas att lägga fram utredningen senast vid sammanträdet.

Kungörelsen skall införas i ortstidning. I fiskerättsförteckningen upptagna ägare av fiske skall skriftligen underrättas om kungörelsens innehåll. Om införande i ortstidning inte är påkallat, får kungörelsen i stället delges ägarna av fisket. Kommunen och fiskenämnden skall alltid underrättas.

15 § Vid förrättningen skall förutsättningarna för bildande av fiskevårdsområdet utredas.

Fiskerättsinnehavarna skall få tillfälle att yttra sig och lägga fram utredning i frågor som är av betydelse för bildandet.

16 § Förrättningsmannen skall avge ett utlåtande om fiskevårdsområdet bör komma till stånd. Finner förrättningsmannen att det bör ske, skall han i utlåtandet ta in förslag i fråga om det fiske som fiskevårdsområdet skall omfatta och förslag till stadgar för fiskevårdsområdesföreningen. I utlåtandet skall alltid anges hur förrättningskostnaderna bör betalas.

Förrättningen avslutas genom att utlåtandet och övriga förrättningshandlingar läggs fram för ägarna av fisket på tid och plats som bestämts vid sammanträde. Handlingarna hålls härefter tillgängliga för granskning under en månad.

Efter utgången av denna tid skall förrättningsmannen översända förrättningshandlingarna och de erinringar som kan ha framställts till länsstyrelsen.

17 § Meddelas beslut om bildande av ett fiskevårdsområde, skall kostnaderna för bildandet, i den mån bidrag inte utgår av allmänna medel, fördelas mellan ägarna av fisket efter vad som är skäligt. Bildas inte något fiskevårdsområde, skall kostnaderna betalas av sökanden eller fördelas mellan sökandena, om inte särskilda omständigheter föranleder att betalningsskyldigheten fördelas mellan ägarna av fisket eller vissa av dem.

Stadgar

18 § Av stadgarna för en fiskevårdsområdesförening skall framgå

1. grunderna för fiskets nyttjande och för fiskevården,
2. vilka riktlinjer i övrigt som skall gälla för föreningens verksamhet.

19 § På ansökan av fiskevårdsområdesföreningens styrelse får länsstyrelsen besluta om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 §. För sådana ändringar gäller villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

Organisation

20 § För fiskevårdsområdesföreningen skall finnas en styrelse. Innan styrelsen har utsetts kan föreningen inte förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter. Styrelsen företräder föreningen mot tredje man.

21 § Medlemmarnas rätt att delta i handhavandet av fiskevårdsområdesföreningens angelägenheter utövas på fiskestämma.

22 § Vid omröstning på fiskestämma gäller att varje medlem har en röst, om inte annat följer av stadgarna.

Ingen får för egen del rösta för mer än en femtedel av det på stämman företrädda röstetalet.

23 § Den mening som har fått det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut. Val avgörs vid lika röstetal genom lottning. I andra frågor gäller den mening som biträds av de flesta röstande eller, om även antalet röstande är lika, av stämmans ordförande.

Fiskevårdsområdes bestånd

24 § Länsstyrelsen kan besluta att en fiskevårdsområdesförening skall upplösas.

Sådant beslut får meddelas om ägarna av fisket mera allmänt motsätter sig en fortsatt samverkan eller om ändrade förhållanden inträtt som väsentligt inverkar på föreningens verksamhet.

Beslut om upplösning på den förstnämnda grunden får inte meddelas innan tio år har förflutit från det beslutet om bildande av fiskevårdsområdet vann laga kraft.

25 § På ansökan av styrelsen för de fiskevårdsområdesföreningar som berörs kan länsstyrelsen besluta att

1. föra samman flera fiskevårdsområden till ett fiskevårdsområde,
2. dela upp ett fiskevårdsområde i flera fiskevårdsområden.

För sådan ombildning gäller villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde.

26 § På ansökan av fiskevårdsområdesföreningens styrelse får länsstyrelsen besluta att ett fiske skall anslutas till fiskevårdsområdet. För sådan anslutning fordras medgivande av fiskets ägare och, om fisket ingår i fiskevårdsområde, av fiskevårdsområdesföreningen för det området.

27 § Länsstyrelsen får besluta att ett fiske skall uteslutas ur fiskevårdsområdet. Ansökan om uteslutning skall göras av fiskevårdsområdesföreningens styrelse eller av fiskets ägare.

28 § Länsstyrelsen får förordna att frågor som avses i 24, 26 eller 27 § skall utredas vid förrättning innan länsstyrelsen beslutar.

För förfarandet vid sådan förrättning gäller 13–16 §§ i tillämpliga delar.

29 § Vid upplösning av en fiskevårdsområdesförening gäller bestämmelsen i 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter.

Ansvar m. m.

30 § Bryter den som är medlem i fiskevårdsområdesföreningen mot de regler som enligt stadgarna eller fiskestämmans beslut gäller för fisket inom fiskevårdsområdet döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i annan lag eller författning.

Sådant brott får åtalas av åklagare endast efter angivelse av målsägande. Som målsägande anses även fiskevårdsområdesföreningen och medlem i föreningen.

31 § Anser en medlem vars rätt berörs av beslut på fiskestämma eller beslut av fiskevårdsområdesföreningens styrelse att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, får han överklaga beslutet hos länsstyrelsen genom besvär.

Besvärshandlingen skall ha inkommit till länsstyrelsen inom fyra veckor från dagen för beslutet. I fråga om besvär mot styrelsens beslut räknas dock besvärstiden från den dag klaganden fick del av beslutet.

Fiskestämmans eller styrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte länsstyrelsen förordnar annat.

32 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Då beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas envar av dem, skall meddelande om beslutet införas i ortstidning. Tiden för överklagande skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

Länsstyrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte kammarrätten förordnar annat.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982, då lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden skall upphöra att gälla.

2. I ärenden om bildande av fiskevårdsområde, i vilka förrättningssammanträde hållits eller kallelse till sådant sammanträde skett före ikraftträdandet, skall äldre bestämmelser fortfarande gälla.

3. Fiskevårdsområden, som bildats enligt lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden, ombildas i samband med den nya lagens ikraftträdande till fiskevårdsområden och fiskevårdsområdesföreningar. För sådana områdesföreningar skall bestämmelserna i 10, 12 och 13 §§ lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden gälla som om de upptagits som bestämmelser i stadgarna.

4. Har fiske upplåtits genom servitut skall vad i lagen sägs om ägaren av fisket i stället gälla ägaren av den fastighet till vars förmån servitutet gäller.

5. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1950: 596) om rätt till fiske[1]

dels att 31 och 32 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 30 och 41 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
30 §	
Om innehavare av enskild fiskerätt, i strid med *allmänt intresse*, uppenbart vansköter fisket genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att utnyttja fisket, *skall statens fiskeritjänsteman söka träffa överenskommelse med ägaren av den fastighet, till vilken fisket hör, samt, där fiskerätt innehaves av annan, jämväl med denne om fiskets bedri-*	Om innehavare av enskild fiskerätt i strid med *allmänna intressen* uppenbart vansköter fisket genom alltför hård beskattning av fiskbeståndet eller genom underlåtenhet att utnyttja fisket, *får fiskenämnden förelägga honom att bedriva fisket på ett sätt som behövs för att avhjälpa vanskötseln. Innehas fisket av annan än ägaren, får föreläggandet i stället riktas mot*

[1] Senaste lydelse av 31 § 1970: 438.

Nuvarande lydelse

vande. Överenskommelsen skall avfattas skriftligen samt avse viss tid, högst tio år.

Föreslagen lydelse

ägaren. I föreläggandet får nämnden sätta ut vite.

Ägaren eller innehavaren är skyldig att tåla att en föreskriven åtgärd vidtas även om föreläggandet riktas mot den andre.

41 §[2]

Talan mot länsstyrelses beslut i *ärende, varå* 24, 28 eller 29 § *äger tillämpning, eller rörande utdömande av vite enligt 32 § föres* hos kammarrätten genom besvär inom två månader efter det klaganden *erhöll* del av beslutet.

Länsstyrelsens beslut i *sådana ärenden som avses i* 24, 28 eller 29 § *överklagas* hos kammarrätten genom besvär inom två månader efter det klaganden *fick* del av beslutet.

Fiskenämndens beslut i sådant ärende som avses i 30 § överklagas hos fiskeristyrelsen genom besvär inom tre veckor efter det klaganden fick del av beslutet. Fiskeristyrelsens beslut överklagas hos regeringen genom besvär.

Talan mot beslut enligt denna lag av *annan myndighet än regeringen* i *annat* fall *än som avses* i första stycket *föres* hos regeringen genom besvär inom tid som *sägs i första stycket.*

Beslut enligt denna lag av *en förvaltningsmyndighet överklagas* i *övriga* fall inom *den* tid som *anges* i första stycket hos regeringen genom besvär.

Vederbörande fiskeriintendent är på grund av sin befattning behörig att föra talan i ärende som avses i första eller andra stycket.

Vederbörande fiskeriintendentent är på grund av sin befattning behörig att föra talan i ärende som avses i första, andra eller *tredje* stycket.

Då beslut som myndighet meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet *ej* lämpligen kan tillställas *envar* av dem, skall delgivning ske enligt 17 § delgivningslagen (1970: 428).

Då beslut som *en* myndighet meddelar enligt denna lag angår så många att *en* avskrift av beslutet *inte* lämpligen kan tillställas *var och en* av dem, skall delgivning ske enligt 17 § delgivningslagen (1970: 428).

Beslut, som avses i 22, 28 och 29 §§, *skola lända till efterrättelse* utan hinder av *förd klagan*, om *ej annorlunda* förordnas. Om särskilda skäl *föreligga, må länsstyrelsen* förordna att även beslut, som avses i *31* §, skall *lända till* omedelbar *efterrättelse.*

Beslut, som avses i 22, 28 och 29 §§, *skall gälla* utan hinder av *att det har överklagats*, om *inte annat* förordnas. Om *det finns* särskilda skäl, *får fiskenämnden* förordna att även *sådant* beslut, som avses i *30* §, skall *gälla med* omedelbar *verkan.*

---

[2] Senaste lydelse 1975: 176.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Föreskrifter rörande fiskets bedrivande (fiskeriplan) som har fastställts med stöd av 31 § andra stycket skall anses meddelade med stöd av 30 § första stycket i dess nya lydelse.

I fråga om talan mot beslut enligt 31 eller 32 §, som meddelats före den 1 januari 1982, skall även därefter äldre lag gälla.

3 Förslag till

Lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719)

Härigenom föreskrivs att i expropriationslagen (1972: 719) skall införas en ny paragraf, 2 kap. 7 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 kap.
	7 a §
	Expropriation får ske för att tillgodose den allmänna fiskevården eller för vetenskapliga undersökningar och försök i fråga om fiske.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom föreskrivs att övergångsbestämmelserna till lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Denna lag träder i kraft den 1 juli 1974.	
Förordnande angående nyttjande av samfällt fiske, som meddelats av länsstyrelse med stöd av äldre lag, skall gälla till dess *delägarna beslutat* annat enligt lagen *(1960: 130)* om fiskevårdsområden eller lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter. Har sådant förordnande meddelats för viss tid, får länsstyrelsen på ansökan av delägare förlänga tiden, dock längst till utgången av år *1983*.	Förordnande angående nyttjande av samfällt fiske, som meddelats av länsstyrelse med stöd av äldre lag, skall gälla till dess annat *har beslutats* enligt lagen *(1981: 00)* om fiskevårdsområden eller lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter. Har sådant förordnande meddelats för viss tid, får länsstyrelsen på ansökan av delägare förlänga tiden, dock längst till utgången av år *1990*.

[1] Senaste lydelse 1975: 1310.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Bestämmelserna i 24 § andra stycket i dess äldre lydelse skall gälla till dess fiskevårdsområde enligt lagen *(1960: 130)* om fiskevårdsområden bildats eller föreningsförvaltning enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter anordnats, dock längst till utgången av år *1983*.	Bestämmelserna i 24 § andra stycket i dess äldre lydelse skall gälla till dess fiskevårdsområde enligt lagen *(1981: 00)* om fiskevårdsområden bildats eller föreningsförvaltning enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter anordnats, dock längst till utgången av år *1990*.

Beträffande upplåtelse, som skett enligt 24 § andra stycket i dess äldre lydelse, skall äldre lag fortfarande äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1981-02-26

Närvarande: f. d. justitierådet Petrén, regeringsrådet Hilding, justitierådet Vängby.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 12 februari 1981 har regeringen på hemställan av chefen för jordbruksdepartementet Dahlgren beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om fiskevårdsområden,
2. lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,
3. lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719),
4. lag om ändring i lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorerna Hans Petterson och Gunnar Holmgren.

Förslagen föranleder följande yttrande:

Förslaget till lag om fiskevårdsområden

Lagrådet:

Förslaget till ny lag om fiskevårdsområden, som skall ersätta den nuvarande lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden, har i betydande utsträckning utarbetats med lagen (1980: 894) om jaktvårdsområden som förebild. Jakt och fiske företer emellertid från rättslig synpunkt betydande skiljaktigheter sinsemellan. Anledningen härtill är bl. a. att fisket många gånger lämnats utanför skiften och andra ändringar i fastighetsindelningen och har karaktären av samfällighet. Det sagda medför att vissa frågor kräver en mer ingående reglering än som kan anses påkallad beträffande jakten. Det innebär också att fisket inte sällan faller under lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter och att sålunda behovet av en samordning med denna måste uppmärksammas.

Ett annat drag som karaktäriserar den föreslagna lagen är de förenklingar som eftersträvats i förhållande till den nuvarande lagen om fiskevårdsområden. Anledning härtill är uppenbarligen att relativt få fiskevårdsområden bildats enligt den nuvarande lagen och att detta tillskrivits de krav på utredning om delaktigheten i fiskevårdsområdet som ställs i den nuvarande lagen. Förslaget syftar därför till att en mer summarisk utredning av delaktigheten skall kunna ske. Detta har i sin tur fört med sig att delägarnas skyldighet enligt nuvarande lag att gentemot fiskevårdsområdet svara för

dess förpliktelser för framtiden avses endast undantagsvis få en motsvarighet med stöd av föreskrifter om uttaxering i fiskevårdsområdesföreningens stadgar. De sålunda föreslagna förenklingarna får i och för sig godtagas. Det förtjänar emellertid understrykas, att fiskevårdsområdesföreningar i vissa fall kan tänkas ha en sådan omsättning att det kan föranleda behov av den kreditbas som medlemmarnas ansvarighet gentemot föreningen kan utgöra. Det är därför tänkbart att möjligheten att i stadgarna ta in föreskrifter om uttaxering kommer att utnyttjas oftare än remissen synes förutsätta och därmed föra med sig behov av utredning om delaktighetstalen.

Vissa ändringar i förhållande till den nuvarande lagen synes endast ha sin grund i önskemål att efter mönster av lagen om jaktvårdsområden åstadkomma en teknisk förenkling av lagtexten. Självfallet bör i samband med ny lagstiftning möjligheten att underlätta förståelsen och överskådligheten av lagtexten tas till vara. Om emellertid förenklingen endast innebär att frågor som tidigare varit reglerade och som den av ämnet intresserade sålunda kunnat få information om direkt i lagtexten – överlämnas åt rättspraxis är inte mycket vunnet. I förevarande förslag synes särskilt tredje mans behov av rättsskydd påkalla en mer utförlig reglering av frågor om fiskevårdsområdesförenings organisation och upplösning än som förslaget innehåller.

Det sagda innebär att lagrådet i vissa hänseenden förordar en mer ingående reglering än som kommit till uttryck i den till lagrådet remitterade lagtexten. I sina huvuddrag finner lagrådet dock det remitterade förslaget vara godtagbart.

1 §

Lagrådet:

Redan genom att det i första styckets första mening anges att sammanförandet skall avse fiske som tillhör eller utgör två eller flera fastigheter har strängt taget angivits att det frifiske som enligt fiskerättslagen får ske i enskilt vatten ej inbegripes. Även om andra meningen, som uttryckligen undantager frifisket i enskilt vatten, med hänsyn härtill i och för sig knappast är behövlig, underlättar den förståelsen av stadgandet och bör upptagas i lagen. Sambandet med första meningen torde dock böra föranleda den jämkningen att uttrycket "Föreningens verksamhet" bör utbytas mot ordet "Sammanförandet". Kommer lagen att innehålla detta stadgande, kan om intet uttryckligen anges i lagen tvekan uppkomma, huruvida den fiskerätt på allmänt vatten som enligt 3 § fiskerättslagen tillkommer innehavare av enskild fiskerätt skall kunna ingå i fiskevårdsområdet, något som i och för sig följer redan av första meningen. Med hänsyn härtill torde den föreslagna lagen – liksom gällande lag – böra innehålla en uttrycklig regel i ämnet. Det förordas därför att till första stycket fogas en ny tredje mening av förslagsvis följande lydelse: "Däremot får sammanförandet omfatta även sådant fiske i allmänt vatten som bedrivs med stöd av

stadgandet i 3 § första stycket lagen om rätt till fiske eller förordnande enligt tredje stycket samma lagrum".

Stadgandet i andra stycket har fått sådan utformning att det – mot vad som anges i motiveringen – inte omfattar fiske som utgör en fastighet. Det förordas därför den jämkningen av stadgandet att i andra stycket upptas en andra mening av förslagsvis följande lydelse: "Vad nu sagts gäller också fiske som utgör en fastighet."

3 §

Lagrådet:

Enligt vad departementschefen anför är avsikten att den rätt som enligt andra stycket av förevarande paragraf tillkommer nyttjanderättshavare skall gälla förvaltningen av fisket inom fiskevårdsområdet. Meningen torde vara att han ej skall företräda fisket när fråga är om bildande av fiskevårdsområde. Denna begränsning av brukarens ställning får anses – även om inte särskilt tydligt – framgå av den föreslagna lagtexten genom att första stycket, från vilket andra stycket är ett undantag, gäller medlemskap i områdesföreningen; stadgandet förutsätter alltså att ett beslut om bildande av fiskevårdsområde föreligger. Önskvärt synes dock vara att göra stadgandet något lättillgängligare. I samband därmed må uppmärksammas att även sedan områdesföreningen kommit till stånd frågor kan förekomma som är av samma art som dem som är aktuella vid fiskevårdsområdets bildande, t. ex. frågor om anslutning av ytterligare fiske till fiskevårdsområdet, om uteslutning av visst fiske ur området eller om ändrade grunder för utnyttjandet av det till fiskevårdsområdet hörande fisket. Det slutliga avgörandet av frågor av denna art tillkommer enligt förslaget länsstyrelsen. Anmärkas må, att lagrådet vid 18 § förordar en mer ingående reglering av de frågor i vilka länsstyrelsen skall ha den slutliga beslutanderätten. De skäl som talar för att ägaren och ej brukaren har talerätten för det upplåtna fisket vid fråga om bildande av fiskevårdsområde gäller även vid behandlingen av spörsmål av den art som nu berörts. Under åberopande av vad nu anförts förordas att – i likhet med vad som gäller enligt 3 § gällande lag – i andra stycket av förevarande paragraf upptages en ny andra mening av förslagsvis följande lydelse: "I fråga där det slutliga avgörandet tillkommer länsstyrelsen får dock brukaren endast med ägarens medgivande föra talan för fisket."

Av vad departementschefen i specialmotiveringen till förevarande paragraf anför framgår att den som har servitutsrätt till fiske skall – i likhet med vad som stadgas i gällande lag – anses som ägare till fisket. Under förklaring att nya upplåtelser inte torde komma i fråga har i förslaget bestämmelsen i ämnet upptagits bland övergångsbestämmelserna till lagen. Då emellertid enligt gällande rätt hinder inte möter att upplåta servitut avseende rätt till fiske (jfr NJA 1976 s. 242), synes bestämmelsen rätteligen ha sin plats i lagen och ej bland övergångsbestämmelserna. Bestämmelsen

kan placeras som ett tredje stycke i förevarande paragraf, oaktat att denna regel – i motsats till bestämmelserna i de två första styckena – tar sikte på situationen såväl före som efter bildandet av ett fiskevårdsområde. Av bestämmelsen bör framgå att servitutshavarens rätt att företräda den tjänande fastigheten är begränsad till den rätt till fiske servitutet omfattar; avser upplåtelsen inte fastighetens hela fiske, företräds fastigheten i övrigt av dess ägare. Såsom ett tredje stycke i förevarande paragraf bör på grund av vad nu anförts upptagas en regel av förslagsvis följande lydelse: "Har fiske upplåtits genom servitut, skall, såvitt avser det upplåtna fisket, vad som i denna lag sägs om ägare till fiske i stället gälla ägaren till den fastighet, till vars förmån servitutet gäller."

Om i ett fiskevårdsområde ingår fiske som utgör samfällighet och denna samfällighet förvaltas av en samfällighetsförening enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter, skulle det vara olämpligt att med avseende på fiskevårdsområdet låta delägarna själva direkt företräda fisket. Den direkta förvaltningen av enskild fiskerätt utövas ju i här avsedda fall inte av ägarna, som normalt är fallet, utan av samfällighetsföreningen. Som ett fjärde stycke i förevarande paragraf bör därför införas en bestämmelse av förslagsvis följande lydelse: "Om fiske i ett fiskevårdsområde ingår i samfällighet, som förvaltas av en samfällighetsförening enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter, företräds ägaren av fisket vid tillämpning av denna lag av samfällighetsföreningen." Förslaget innebär, att samfällighetsföreningen företräder ägaren såväl vid bildande av fiskevårdsområde som i fiskevårdsområdesföreningen. Ägaren blir dock medlem i fiskevårdsområdesföreningen med samfällighetsföreningen som legal ställföreträdare, så att vid omröstning en röst skall räknas för varje delägare i samfällt fiske och vid behov särskilt delaktighetstal beräknas för sådan delägare.

6 §

Lagrådet:

I förevarande paragraf har det s. k. opinionsvillkoret kommit till uttryck. För att ett fiskevårdsområde skall få bildas uppställs som villkor att ägarna av det fiske som det är fråga om "inte mera allmänt motsätter sig bildandet". Härvid skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

Bestämmelsen är avsedd att ersätta de nuvarande omröstningsreglerna i 6 § gällande lag, enligt vilka samtycke skall föreligga antingen från delägare, som företräder mer än hälften av de röstandes delaktighetstal och tillika utgör minst en tredjedel av antalet röstande, eller från delägare, som utgör mer än halva antalet röstande och tillika företräder minst en tredjedel av de röstandes delaktighetstal.

Som skäl för att ersätta gällande omröstningsregler med ett opinionsvillkor anförs att nämnda regler nödvändiggör ett mycket tidsödande arbete

med framför allt fastställande av delaktighetstalen. Enligt departementschefen har det nuvarande kravet på en fullständig kartläggning av fiskerätten utan tvekan varit huvudorsaken till att fiskevårdsområden bildats i så blygsam omfattning.

Motsvarande skäl anfördes när opinionsvillkoret första gången infördes i svensk lagstiftning (5 kap. 5 § 1970 års fastighetsbildningslag). Anledningen till att man i annan ordning än den dittillsvarande ändock ville förvissa sig om ett stöd från fastighetsägarnas sida angavs vara att ett lyckosamt genomförande av en fastighetsreglering förutsatte ett mera allmänt intresse bland dem som berördes av regleringen. Bestämmelsen om ett opinionsvillkor har senare fått sin efterföljd i 1973 års anläggningslag och 1976 års lag om vattenförbund (7 resp. 5 §). Att märka är att i de tre lagar, där villkoret redan är inskrivet, detta försetts med två begränsningsregler. Dels skall de som motsätter sig bildandet ange "beaktansvärda skäl" för sin ståndpunkt, dels gäller inte villkoret om behovet av fastighetsregleringen (anläggningen, vattenförbundet) är "synnerligen angeläget". I lagen om vattenförbund är till det sistnämnda uttrycket fogat orden "ur allmän synpunkt".

I det föreliggande förslaget till lag om fiskerättsområden har de angivna båda begränsningarna tagits bort. Det måste emellertid anses otillfredsställande om villkoret här får en annan utformning än i den tidigare lagstiftningen. En bestämmelse av denna mycket specifika karaktär synes så långt möjligt böra ha en ensartad innebörd. Med hänsyn till det anförda förordas att paragrafen ges följande lydelse:

"Ett fiskevårdsområde får inte bildas om ägarna av det fiske som det är fråga om mera allmänt motsätter sig bildandet och har beaktansvärda skäl för det. Vid denna prövning skall främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet.

Första stycket gäller inte, om behovet av fiskevårdsområdets bildande är synnerligen angeläget".

13 §

Lagrådet

I första stycket andra meningen av förevarande paragraf stadgas att förrättningsmannen "i den omfattning som behövs för prövningen enligt 6 §" skall utreda vilka som är ägare till fisket och upprätta en förteckning över dem.

Enligt 6 § andra meningen skall vid prövningen av opinionsvillkoret främst deras mening beaktas, vilkas fiskeutövning påverkas mest av bildandet. Av specialmotiveringen till denna bestämmelse framgår att till sådana fiskerättsägare bl. a. bör räknas de som har de största andelarna i fisket. Prövningen enligt 6 § kan således komma att nödvändiggöra även en redovisning av andelstalen. Det torde kunna förutsättas att uttrycket "i den omfattning som behövs för prövningen enligt 6 §" innebär att förteck-

ningen över ägarna i förekommande fall skall innefatta även angivande av andelstal. Något förtydligande av lagtexten i sagda hänseende synes med hänsyn härtill inte erforderligt.

14 §

Lagrådet:

Förevarande paragraf innehåller bestämmelser om hur ägare av fiske inom det tilltänkta fiskevårdsområdet skall kallas till förrättningssammanträde. Regleringen innebär avvikelser från delgivningslagens bestämmelser. Anledningen till detta synes vara att fiskerättsförteckningen inte behöver göras mer fullständig än som krävs för tillämpningen av opinionsvillkoret och att förrättningsmannen därför många gånger saknar fullständig kännedom om vilka som är ägare till fisket. När bestämmelser om delgivning finns samlade i delgivningslagen, medför det emellertid vissa nackdelar att göra avsteg från dess system. Börjar man att i skilda lagar införa särskilda system för delgivning, finns risk för att den enhetlighet som delgivningslagen skulle åstadkomma åter går förlorad. Vidare kommer ändå behov att föreligga att för särskilda fall hänvisa till delgivningslagens bestämmelser, och det finns då risk för att de olika regelsystemen inte passar ihop. Exempel härpå finns i förevarande lagförslag. Enligt andra stycket tredje meningen skall, om införande i ortstidning inte är påkallat, kungörelsen i stället delges ägarna av fisket. Detta kan emellertid komma att innebära att vid tillämpning av delgivningslagens bestämmelser om kungörelsedelgivning kungörelsen införs just i ortstidning. Om man accepterar lagförslagets grundläggande tanke, att fullständig fiskerättsförteckning inte behöver upprättas, måste man därmed också acceptera att vissa ägare av fiske får anses vara okända, såvitt angår förrättningen. Det går i så fall bra att efter mönster av 4 kap. 18 § fastighetsbildningslagen anpassa kallelseförfarandet så att delgivningslagens regler kan tillämpas. Särskild kallelse skall därvid utfärdas på de okända ägarna av fiske. Delgivning av denna kallelse får ske med tillämpning av 16 § första stycket första meningen delgivningslagen. De i fiskerättsförteckningen upptagna ägarna av fiske delges enligt i övrigt tillämpliga bestämmelser i delgivningslagen. Anses delgivningsförfarandet ytterligare behöva underlättas, kan mönster sökas i 4 kap. 20–22 §§ fastighetsbildningslagen. Så har dock ej skett i lagen om jaktvårdsområden. Detta synes ej heller här vara erforderligt.

Med en lösning enligt de föreslagna riktlinjerna vinns också en bättre överensstämmelse med vad som för närvarande gäller. Det bör i sammanhanget understrykas att när majoritetskravet i gällande lag genom proposition 1969: 42 ändrades till att avse majoriteten av de vid förrättningssammanträdet närvarande (mot tidigare samtliga delägare) man samtidigt skärpte kravet på delgivning av kallelsen till detta sammanträde i syfte att undvika rättsförluster. Det synes även med hänsyn härtill önskvärt att delgivningslagens bestämmelser blir tillämpliga på kallelsen till förrätt-

ningssammanträdet. Därmed undviks också den otillfredsställande situation, som blir en följd av förslaget i lagrådsremissen, nämligen att sättet för meddelandet till den enskilde fiskerättsägaren blir beroende av hur noggrant ägarförteckningen kommit att utformas. Om förrättningsmannen utgår från att förteckningen är uttömmande, skall kungörelse i ortstidningen inte ske utan angiven ägare skall i stället delges kallelsen. Utvisar emellertid ägarföreteckningen oklarhet på vissa punkter eller kan det antagas att ytterligare fiskerättsägare finns, som inte kunnat anges i förteckningen, skall kallelsen kungöras i ortstidningen. Ett sådant kungörande medför enligt förslaget att inte heller de kända delägarna delges med ordinär delgivning utan endast skriftligen underrättas om kungörelsens innehåll. Angående innebörden av sistnämnda bestämmelse hänvisas till vad lagrådet avslutningsvis anför vid förevarande paragraf.

Enligt första stycket skall vidare i kungörelsen den som vill åberopa skriftlig utredning till stöd för erinringar mot fiskerättsförteckningen uppmanas att lägga fram utredningen senast vid sammanträdet. En sålunda formulerad uppmaning kan måhända inge ägarna av fisket den föreställningen att det inte lönar sig att komma med andra erinringar än sådana som kan styrkas skriftligen. För att undanröja denna risk för missförstånd bör kallelsen ges en något mer allmän avfattning.

Om första stycket utformas efter mönster av 4 kap. 18 § fastighetsbildningslagen, behöver av det i förslaget upptagna andra stycket endast bestämmelsen om underrättelser till kommunen och fiskenämnden medtagas i paragrafen.

Förslaget saknar motsvarighet till bestämmelserna i 18 § andra stycket lagen om jaktvårdsområden och 4 kap. 19 § fastighetsbildningslagen om kallelser till nytt sammanträde. En föreskrift härom synes behövlig också i den nu aktuella lagen. Det förordas att en sådan tas in i ett tredje stycke i paragrafen.

I enlighet med det anförda kan paragrafen förslagsvis ges följande lydelse:

"Förrättningsmannen skall kalla ägarna av fisket till sammanträdet. Kallelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen samt uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna och fiskerättsförteckningen finns tillgängliga. I kallelsen skall anges att ägare av fiske bör senast vid sammanträdet muntligen eller skriftligen framföra sina synpunkter på områdesbildningen och fiskerättsförteckningen samt lägga fram skriftlig utredning som han önskar åberopa till stöd för erinringar mot fiskerättsförteckningen. Om det inte kan antagas, att fiskerättsförteckningen är fullständig, utfärdas kallelse även på okända ägare av fiske. Kallelsen skall i god tid före sammanträdet delges ägarna av fisket.

Förrättningsmannen skall alltid underrätta kommunen och fiskenämnden om innehållet i kallelsen.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller i tillämpliga delar även då ett nytt sammanträde utsätts. Om vid ett sammanträde har tillkännagetts tid och plats för nästa sammanträde, behöver inte kallelse delges den som kallats i föreskriven ordning till det sammanträde då tillkännagivandet skett."

Skulle vad förut sagts om utformningen av första stycket inte godtas, kan beträffande andra stycket andra meningen av den föreslagna paragrafen anföras att föreskriften att i fiskerättsförteckningen upptagna delägare skall skriftligen underrättas om kungörelsens innehåll enligt vanligen använd lagstiftningsteknik torde innebära, att vederbörande själv eller genom ombud skall ha erhållit underrättelsen (jfr prop. 1979/80: 119 s. 174). Då detta ej torde vara avsett förordas att i stället föreskrivs att meddelande om kungörelsens innehåll skall med posten sändas till varje i fiskerättsförteckningen upptagen ägare av fiske under hans vanliga adress.

18 §

Lagrådet:

Enligt 4 § skall fiskevårdsområdesförenings stadgar endast i vissa hänseenden fastställas av länsstyrelsen. I övrigt förutsätts – ehuru detta inte anges i lagtexten – att stadgarna antas på fiskestämma på grundval av det förslag som förrättningsmannen skall ta in i sitt utlåtande. I förevarande paragraf anges vissa frågor som skall regleras i stadgarna och som sålunda faller under länsstyrelsens prövning. Hit hör grunderna för fiskets nyttjande och för fiskevården och de riktlinjer i övrigt som skall gälla för föreningens verksamhet.

Verksamheten inom ett fiskevårdsområde skall enligt förslaget kunna inskränkas till att gälla endast fiske med vissa redskap eller efter viss fiskart. En sådan inskränkning måste självfallet komma till uttryck i länsstyrelsens beslut om fiskevårdsområdet. Inskränkningen skulle i och för sig kunna ges formen av en begränsning i fiskevårdsområdets omfattning. Förslagets ståndpunkt är emellertid att den skall som en begränsning i fiskevårdsområdesföreningens verksamhet komma till uttryck i stadgarna. Det är för att vinna enhetlighet i beslutens utformning önskvärt att detta med större tydlighet anges i lagtexten.

Enligt specialmotiveringen skall utöver de i förevarande paragraf åsyftade föreskrifterna finnas bestämmelser i stadgarna för områdesföreningens beslutande och verkställande organ och andra sådana föreskrifter av föreningsrättsligt innehåll. I den allmänna motiveringen anges vissa föreskrifter i stadgarna som på goda grunder anses böra fastställas av länsstyrelsen men beträffande vilka det kan råda tvekan om de är av sådan art att de kan anses omfattade av bestämmelserna i förevarande paragraf. Den bör därför kompletteras ytterligare med bestämmelser om de föreskrifter i stadgarna som skall fastställas av länsstyrelsen. Så bör ske beträffande bestämmelser om omröstning, när den inte skall ske efter huvudtal, grun-

derna för uttaxering, om sådan får ske, och om hithörande frågor skall bedömas på grundval av delägarnas andelstal, vilken andel varje medlem har i fisket inom området. Andelstalen måste självfallet fastställas på grundval av fiskerättsförteckning. Om förrättningsmannen finner att röstning, uttaxering eller inkomstfördelning kan komma att ske på grundval av andelstal, måste han i den delen upprätta fiskerättsförteckningen med något större noggrannhet än som kanske i och för sig är nödvändigt med tanke på opinionsmätningen. Någon uttrycklig föreskrift härom synes inte erforderlig.

I enlighet med det anförda kan förevarande paragraf förslagsvis ges följande lydelse:

"Av stadgarna för en fiskevårdsområdesförening skall framgå

1. grunderna för fiskets utnyttjande och för fiskevården, däribland fråga om föreningens verksamhet skall vara begränsad till fiske med vissa redskap eller till fiske efter viss fiskart,

2. vad som skall gälla beträffande omröstning, om annan ordning skall tillämpas än att varje medlem har en röst,

3. grunderna för uttaxering från medlemmarna, om sådan skall kunna ske,

4. medlemmarnas andelstal, om de skall läggas till grund för omröstning, uttaxering eller fördelning av inkomster,

5. de riktlinjer i övrigt som skall gälla för föreningens verksamhet."

19 §

Lagrådet:

Enligt förevarande paragraf får länsstyrelsen – under de förutsättningar och i den ordning som gäller för bildande av fiskevårdsområde – besluta om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 §. Så får emellertid ske bara på ansökan av fiskevårdsområdesföreningens styrelse. Till en början må anmärkas, att om denna ordning skall tillämpas, i lagen dock endast bör anges att ansökan får göras av fiskevårdsområdesföreningen. Vilken instans som på föreningens vägnar har att fatta beslut i frågan, bör regleras i stadgarna. Eftersom fråga är om stadgeändring, torde det i allmänhet böra ankomma på fiskestämma att fatta beslutet, som sedan får verkställas av styrelsen.

Fall kan emellertid förekomma, då det är rimligt att ansökan om ändring av stadgarna får göras av annan än fiskevårdsområdesföreningen. Detta gäller särskilt om det råder intressemotsättningar inom föreningen mellan ett fåtal ägare med stora andelstal och många delägare med små andelstal. Den ena eller andra sidan kan då önska ändring av stadgarnas bestämmelser angående omröstningsregler m. m. Möjligheterna att få frågan prövad är emellertid mycket små, om endast föreningen har initiativrätt, eftersom den dittillsvarande majoriteten inte torde önska någon ändring. Ansökan om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 § bör därför – i

likhet med vad som för närvarande gäller – få göras av den som skulle vara behörig att göra ansökan, ifall fråga vore om bildande av fiskevårdsområdet. Det behöver inte befaras att en sådan initiativrätt skall kunna missbrukas, eftersom länsstyrelsen med motsvarande tillämpning av 12 § första stycket sista ledet kan omedelbart avslå ansökningen, om det är uppenbart att förutsättningar saknas för stadgeändring. Så är fallet, om majoritetsförhållandena i föreningen är stabila, oavsett efter vilka grunder röstetalen bestäms, och fiskevårdsområdesföreningen – som givetvis bör få yttra sig över ansökningen – inte önskar få någon ändring till stånd.

Mindre väsentliga ändringar av stadgarna bör kunna genomföras utan ny förrättning. Så bör särskilt kunna ske, när till följd av ändrad fastighetsindelning ändringar krävs av bestämmelse i stadgarna om medlems andelstal (jfr 23 § sista meningen i gällande lag). En motsvarande tillämpning av bestämmelsen i 12 § andra stycket sista ledet ger också utrymme härför.

Förevarande paragraf kan enligt det anförda förslagsvis ges följande lydelse: "Fråga om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 18 § prövas av länsstyrelsen efter ansökan av fiskevårdsområdesföreningen, medlem av föreningen, kommunen eller fiskenämnden. För prövningen skall i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde."

20 §

Lagrådet:

Enligt andra meningen av förevarande paragraf kan fiskevårdsområdesförening inte förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter innan styrelse har utsetts. I fråga om bl. a. ideella föreningar brukar för rättskapacitet krävas, förutom att styrelse utsetts, också att föreningen har stadgar. I det remitterade lagförslaget har över huvud taget inte kommit till uttryck att stadgar skall antas även i de delar som inte fastställs av länsstyrelsen. Så synes kunna indirekt ske genom en regel i förevarande paragraf att förefintligheten av stadgar utgör förutsättning för rättskapacitet. Andra meningen i paragrafen synes i samband därmed kunna brytas ut till ett särskilt stycke.

I nuvarande lag om fiskevårdsområden innehåller 27 och 28 §§ bestämmelser om jäv för styrelseledamot, om skadeståndsskyldighet för styrelseledamöter mot fiskevårdsområdet och mot tredje man och om ansvarsfrihet för styrelseledamöter. I samband med tillkomsten av den nuvarande lagen om fiskevårdsområden uttalade departementschefen med avseende på bestämmelsen om styrelseledamöters skadeståndsskyldighet att denna visserligen som uttryck för en allmängiltig princip kunde sägas vara självklar och därmed inte alldeles nödvändig i lagtexten men att lagtexten likväl i klargörande syfte borde innehålla bestämmelser i ämnet. Motsvarande synpunkter synes alltjämt göra sig gällande. Lagstiftningen om fiskevårds-

områden torde komma att tillämpas av lekmän som sannolikt mera sällan har inblick i annan associationsrättslig lagstiftning, och det synes från informationssynpunkt vara olämpligt att göra den nya lagen mindre upplysande än den nuvarande i hithörande frågor. För att inte rubba paragrafindelningen i det remitterade förslaget kan bestämmelser motsvarande 27 och 28 §§ i den nuvarande lagen samlas i nya stycken i 20 §. En möjlighet är därvid att som fiskevattensutredningen föreslagit hänvisa till motsvarande bestämmelser i lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar. Därvid erhålls en mer utförlig reglering än för närvarande. En annan möjlighet är att föra över bestämmelserna i den nuvarande lagen i huvudsak oförändrade. Det senare alternativet synes vara tillfyllest.

Enligt 25 § andra stycket i den nuvarande lagen om fiskevårdsområden får länsstyrelsen, om delägarna inte utser styrelse, tillsätta sådan på ansökan av någon vars rätt är beroende därav. Det remitterade förslaget saknar motsvarighet till denna bestämmelse. Departementschefen uttalar i specialmotiveringen till förevarande paragraf att risken för att fiskevårdsområdesföreningen kommer att sakna styrelse bör kunna betraktas som liten och att om den situationen trots allt skulle uppkomma förhållandena torde vara sådana att länsstyrelsen har anledning att pröva om inte föreningen bör upplösas. Så synes emellertid enligt den föreslagna 24 §, som behandlar villkoren för upplösning, inte kunna ske under de första tio åren efter föreningens bildande. Detta innebär att det under denna tid är omöjligt för länsstyrelsen såväl att framtvinga att föreningen får en styrelse som att upplösa föreningen. En tredje man, som ingått avtal med föreningen eller eljest har anspråk mot denna, skulle i så fall kunna sakna någon att vända sig till för att få sina mellanhavanden med föreningen uppklarade. Detta kan med hänsyn till tredje mans behov av rättsskydd inte godtas. Den med utgångspunkt från det remitterade förslaget minst ingripande lösningen synes vara att ge länsstyrelsen en möjlighet att upplösa en förening som saknar styrelse, oavsett om tio år förflutit efter bildandet eller ej. Därigenom uppkommer emellertid den inkonsekvensen, att om ägarna av fisket mer allmänt motsätter sig en fortsatt samverkan, upplösningen måste anstå under de första tio åren men att, om det bristande intresset tar sig uttryck i att styrelse inte utses, en upplösning likväl kan ske före tioårstidens utgång. En mera konsekvent lösning är därför att ge länsstyrelsen möjlighet att utse styrelse; en bestämmelse härom bör tas in i nu förevarande paragraf, lämpligen som en tredje mening i första stycket.

I enlighet med det anförda kan 20 § erhålla förslagsvis följande lydelse:

"För fiskevårdsområdesföreningen skall finnas en styrelse. Styrelsen företräder föreningen mot tredje man. Utser inte medlemmarna styrelse, får länsstyrelsen på ansökan av någon vars rätt är beroende därav tillsätta styrelse.

Innan stadgar har antagits och styrelse har utsetts kan föreningen inte förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter.

En ledamot av styrelsen får inte deltaga i styrelsens behandling av en fråga, vari han äger ett väsentligt intresse som kan strida mot föreningens.

En ledamot av styrelsen som genom att överskrida sin befogenhet eller på annat sätt uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar föreningen skada, skall ersätta skadan. Detsamma gäller om han genom att överträda denna lag eller stadgarna uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar tredje man skada.

Har styrelsen lagt fram förvaltningsberättelse på fiskestämma och väcks inte talan på förvaltningen inom sex månader därefter, skall styrelsen anses ha beviljats ansvarsfrihet för den tid berättelsen avser. Grundas talan på brottslig gärning, får den ändå väckas, om inte ansvarsfriheten uppenbarligen avsett också den gärningen."

24 §

Lagrådet:

Stadgandet lämnas utan erinran.

Hilding är av skiljaktig mening och anför:

Så som förslaget utformats kan länsstyrelsen på eget initiativ besluta om upplösning av en fiskevårdsområdesförening. Härutinnan skiljer sig förslaget från såväl gällande rätt som fiskevattensutredningens förslag. Det kan ifrågasättas om det är helt lyckligt att länsstyrelsen på detta sätt tilläggs en mera aktiv roll än för närvarande. De intressen som kan föreligga för en initiativrätt från länsstyrelsens sida, när det gäller upplösande av ett fiskevårdsområde, synes väl tillgodosedda, om fiskenämnden får möjlighet att göra ansökan härom. Ansökan om upplösning av ett fiskevårdsområde bör – såsom utredningen föreslagit – kunna göras av fiskevårdsområdesföreningen, delägare (medlem) av föreningen samt kommunen och fiskenämnden.

Enligt förslaget får beslut om upplösning meddelas om ägarna av fisket mera allmänt motsätter sig en fortsatt samverkan (motsvarar opinionsvillkoret enligt 6 §) eller om ändrade förhållanden inträtt som väsentligt inverkar på föreningens verksamhet. Av motiven framgår att man med sistnämnda del av bestämmelsen avsett sådana omständigheter som enligt gällande lag regleras i 24 § och avser naturhändelse, byggande i vatten eller annan omständighet som väsentligt förändrat vattenområdet eller fisket. I det förstnämnda fallet får beslut om upplösning inte meddelas förrän tio år har förflutit från det beslutet om bildande av fiskevårdsområdet vunnit laga kraft. I utredningsförslaget nämns inte opinionsvillkoret. Dess förslag är uppbyggt så att länsstyrelsen skall pröva ansökningen om upplösning först vid utgången av varje tidsperiod om tio år, om ej särskilda skäl föreligger.

Enligt 35 § anläggningslagen skall frågan om bestånedet av en gemensamhetsanläggning prövas på nytt, om ändrade förhållanden inträtt som väsentligt inverkar på frågan. Det synes lämpligt att även på nu ifrågavarande lagstiftningsområde en motsvarande lösning väljs, kombinerad med utredningens förslag till skydd för 10-årsgränsen. Med särskilda skäl – så

som utredningen föreslagit – bör då förstås naturhändelse, vattenreglering och därmed jämförligt förhållande.

På grund av det anförda förordar jag att paragrafen ges följande lydelse:

"Länsstyrelsen kan på ansökan av fiskevårdsområdesförening, medlem av föreningen, kommunen eller fiskenämnden besluta att fiskevårdsområdesförening skall upplösas, om ändrade förhållanden inträtt som väsentligt inverkar på frågan om föreningens bestånd. Beslut om upplösning får, om ej särskilda skäl föreligger, meddelas först då tio år förflutit från det beslutet om bildande av fiskevårdsområdet vunnit laga kraft."

25–27 §§

Lagrådet:

Vad som i förevarande paragrafer föreslås om behörighet att göra ansökan föranleder inte erinran i sak.

I överensstämmelse med vad som anförs vid 19 § bör i lagen i förekommande fall anges att ansökan får göras av fiskevårdsområdesföreningen; styrelsen bör sålunda inte omnämnas särskilt.

Eftersom hänvisningen i 25 § andra stycket omfattar även 10 §, som reglerar behörigheten att göra ansökan, och denna fråga behandlas redan i första stycket, bör efter mönster av vad lagrådet vid 19 § föreslår andra stycket ges följande lydelse: "För prövningen av fråga om sådan ombildning skall i tillämpliga delar gälla bestämmelserna om villkoren för och förfarandet vid bildande av fiskevårdsområde."

Hilding är av skiljaktig mening och anför:

I överensstämmelse med vad jag anfört vid 24 § bör ansökan om sammanförande av flera fiskevårdsområden till ett fiskevårdsområde respektive uppdelning av ett fiskevårdsområde på flera fiskevårdsområden kunna göras jämväl av medlem i berörda fiskevårdsområden eller fiskevårdsområde och därutöver av kommunen eller fiskenämnden.

I enlighet med det anförda bör 25 § första stycket erhålla följande lydelse:

"Länsstyrelsen kan på ansökan av fiskevårdsområdesförening, medlem av föreningen, kommunen eller fiskenämnden besluta att

1. föra samman flera fiskevårdsområden till ett fiskevårdsområde,
2. dela upp ett fiskevårdsområde i flera fiskevårdsområden."

I fråga om utformningen av 25 § andra stycket är jag ense med majoriteten.

Vad gäller den föreslagna 26 § bör rätt att göra ansökan om anslutning av ett fiske till bestående fiskevårdsområde kunna göras även av fiskets ägare. Med hänsyn härtill och till vad jag här tidigare anfört föreslår jag att 26 § ges följande lydelse:

"Länsstyrelsen kan på ansökan av fiskevårdsområdesförening, medlem av föreningen, ägaren av det fiske för vilket anslutning önskas, samt kommunen eller fiskenämnden besluta att ett fiske skall anslutas till fiske-

vårdsområdet. För sådan anslutning fordras medgivande av fiskevårdsområdesföreningen och fiskets ägare samt, om fisket ingår i befintligt fiskevårdsområde, av fiskevårdsområdesföreningen för det området."

I enlighet med vad jag tidigare anfört förordar jag att 27 § får följande utformning:

"Länsstyrelsen kan på ansökan av fiskevårdsområdesförening, medlem av föreningen, ägaren av det fiske för vilket uteslutning önskas, samt kommunen eller fiskenämnden besluta att ett fiske skall uteslutas ur fiskevårdsområdet."

28 §

Lagrådet:

Med den utformning andra stycket i förevarande paragraf har enligt förslaget lämnas frågan hur kostnaden för den av länsstyrelsen beslutade förrättningen skall betalas helt oreglerad. När sådan förrättning kommer till stånd i fall som avses i paragrafen är fiskevårdsområdesföreningen alltid en huvudintressent och torde ofta nog vara initiativtagare. Fall kan dock tänkas där förrättningen föranletts av ansökan av någon enskild, som står i motsättning till föreningen och som inte vinner någon framgång. Rimligt synes vara att som huvudregel ha att föreningen skall stå för kostnaden men att möjlighet finns att i särskilda fall ålägga annan betalningsansvar. Med hänsyn härtill torde som en andra mening i förevarande stycke böra tagas upp en regel att kostnaderna för förrättningen skall betalas av fiskevårdsområdesföreningen, om inte särskilda omständigheter föranleder att någon annan helt eller delvis bör svara för dem.

29 §

Lagrådet:

Enligt den i förevarande paragraf upptagna hänvisningen till 62 § lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter får fiskevårdsområdesförening inte upplösas förrän alla dess skulder betalats eller de medel som fordras för betalningen nedsatts hos länsstyrelsen. Det remitterade förslaget saknar emellertid motsvarighet till samfällighetsförvaltningslagens bestämmelser om extra uttaxering från medlemmarna, när föreningen saknar medel till betalning av skulderna, och om möjlighet för länsstyrelsen att förordna syssloman att i styrelsens ställe verkställa uttaxeringen. Saknas styrelse i fiskevårdsområdesförening, kan föreningen trots länsstyrelsens beslut om upplösning inte avvecklas, och saknar föreningen medel till betalning av skulderna, kan föreningen inte upphöra att existera. Detta är inte godtagbart. Saknas styrelse och genomförs inte vad lagrådet vid 20 § förordat om att länsstyrelse skall få tillsätta styrelse, bör därför länsstyrelsen ges rätt att förordna syssloman – närmast som en motsvarighet till likvidator i andra typer av juridiska personer – för att avveckla föreningen. Det skulle emellertid strida alltför mycket mot förslagets grunder att

införa en möjlighet till uttaxering utan stöd av stadgarna för att skaffa medel till betalning av föreningens skulder. I stället bör gälla, att om föreningen satts i konkurs och konkursen avslutats utan att lämna överskott, föreningen skall anses upplöst. När föreningen är upplöst får därmed utan uttrycklig bestämmelse anses gälla, att också beslutet om bildande av fiskevårdsområdet är förfallet.

I enlighet med det anförda förordas att till paragrafen fogas ett andra och ett tredje stycke av följande lydelse: "Saknar föreningen styrelse, får länsstyrelsen utse syssloman att verkställa upplösningen.

Är en fiskevårdsområdesförening försatt i konkurs och avslutas denna utan överskott, är föreningen utan hinder av första stycket upplöst när konkursen avslutas."

Genomförs lagrådets förslag vid 20 § att länsstyrelse kan tillsätta styrelse, skall endast det sista av de nu föreslagna styckena införas i paragrafen.

30 §

Lagrådet:

I specialmotiveringen till förevarande paragraf uttalas, att en nyttjanderättshavare, som grundar sin rätt att fiska på ett upplåtelseavtal med en enskild medlem i en fiskevårdsområdesförening, torde göra sig skyldig till olovligt fiske, om han fiskar i strid mot de regler som enligt stadgarna eller fiskestämmans beslut gäller för fisket inom området. Till stöd härför anförs att avtalet inte kan ge honom en mera vidsträckt rätt än den upplåtaren har. Sistnämnda förutsättning är visserligen korrekt men leder inte till den anförda slutsatsen. Fiskerättshavaren gör sig inte själv skyldig till olovligt fiske utan drabbas endast av ansvar enligt förevarande paragraf, om han fiskar i strid mot reglerna för fiskevårdsområdet. Inte heller en nyttjanderättshavare, som inte går utöver vad avtalet med upplåtaren medger, gör sig skyldig till olovligt fiske. För att någon påföljd över huvud taget skall kunna inträda för nyttjanderättshavaren, om upplåtaren inte inskränker den upplåtna fiskerätten till vad som står i överensstämmelse med fiskevårdsområdets regler, bör straffsanktionen i förevarande paragraf riktas också mot nyttjanderättshavare. Så kan ske genom att orden "den som är medlem i fiskevårdsområdesföreningen" efter mönster av lagen om jaktvårdsområden ersätts med orden "den som har rätt att fiska inom ett fiskevårdsområde". Skulle i något fall en fiskekortsinnehavare, som fiskar i strid mot reglerna, inte anses förfallen till ansvar för olovligt fiske, faller också han under bestämmelsen. Detta är i och för sig en fördel.

Övergångsbestämmelserna

Lagrådet:

Enligt punkt 2 i övergångsbestämmelserna kommer fiskevårdsområde att kunna bildas jämlikt nu gällande lag även efter den nya lagens ikraftträdande. Avsikten är uppenbarligen att sådant fiskevårdsområde liksom de

tidigare bildade skall ombildas till fiskevårdsområden och fiskevårdsområdesföreningar enligt den nya lagen. Då den i punkt 3 upptagna tidsbestämningen att ombildandet skall ske i samband med nya lagens ikraftträdande medför att stadgandet ej omfattar de i punkt 2 avsedda fiskevårdsområdena, bör punkt 3 kompletteras med en tidsbestämning som tager sikte på de enligt punkt 2 bildade fiskevårdsområdena.

Enligt 14 § gällande lag är delägarna ansvariga för fiskevårdsområdets förbindelser och åligger det styrelsen att hos delägarna uttaxera och indriva vad som erfordras för betalning av områdets klara och förfallna gäld. Vidare gäller enligt 25 § andra stycket, att om delägarna ej utser styrelse, länsstyrelsen får på ansökan av någon vars rätt är beroende därav tillsätta styrelse. Därjämte stadgas i 27 § andra stycket andra meningen att styrelseledamöterna solidariskt skall svara för skada som de genom överträdelse av bestämmelserna i lagen om fiskevårdsområden eller gällande stadgar tillskyndat tredje man. Motsvarighet till dessa bestämmelser finns ej i det remitterade lagförslaget.

Lagrådet har dock förordat sådan jämkning av 20 § att den kommer att innehålla bestämmelser om möjlighet för länsstyrelsen att utse styrelse och om styrelseledamots skadeståndsansvar. Utan särskild övergångsreglering skulle det skydd för tredje man som de refererade bestämmelserna i gällande rätt medför falla bort. Då en sådan ordning enligt lagrådets mening icke är godtagbar, bör de angivna bestämmelserna övergångsvis fortfarande gälla. Räckvidden av bestämmelsernas giltighet synes emellertid kunna begränsas till att gälla de fall då tredje man är beroende av dem för sin rätt på grund av avtal eller förbindelser som ingåtts före den nya lagens ikraftträdande. En regel av denna innebörd bör tagas upp som en ny tredje mening i punkt 3.

På grund av det anförda får lagrådet – som tillika förordar viss redaktionell jämkning – föreslå att punkt 3 gives följande lydelse:

"3. Fiskevårdsområden, som bildats enligt lagen (1960:130) om fiskevårdsområden, ombildas i samband med den nya lagens ikraftträdande och i fall som avses i punkt 2 vid bildandet till fiskevårdsområden och fiskevårdsområdesföreningar enligt den nya lagen. För sådana områdesföreningar skall bestämmelserna i 10, 12 och 13 §§ lagen (1960:130) om fiskevårdsområden gälla som om de upptagits som bestämmelser i stadgarna. Därjämte skall för dessa föreningar stadgandena i 14 §, 25 § andra stycket och 27 § andra stycket andra meningen sistnämnda lag äga tillämpning efter nya lagens ikraftträdande, såvitt tredje man är beroende av dem för sin rätt på grund av avtal eller förbindelse som ingåtts före ikraftträdandet."

Bifalles lagrådets nyss nämnda förslag att 20 § skall innehålla bestämmelser om att länsstyrelse får utse styrelse och om styrelseledamots skadeståndsansvar mot tredje man, skall dock hänvisningen till 25 § andra stycket och 27 § andra stycket andra meningen gällande lag utgå.

I 2 § nu gällande lag stadgas att boställshavare, som själv brukar bostället, samt innehavare av besittningsrätt för obegränsad tid till fastighet, som tillhör kronan eller allmän inrättning, skall i fiskerättsägarens ställe anses som delägare. Nu nämnda kategorier var medtagna i utredningens förslag till ny lag om fiskevårdsområden men har fått utgå i det remitterade förslaget. Även om dessa slag av besittningsrätter numera förekommer i synnerligen begränsad omfattning torde de dock övergångsvis böra jämställas med äganderätt i vad gäller fiskevårdsområden. Om vad lagrådet under 3 § förordat beträffande servitut iakttages, synes punkten 4 i de föreslagna övergångsbestämmelserna i stället kunna ges följande lydelse: "Boställshavare, som själv brukar bostället, samt innehavare av besittningsrätt för obegränsad tid till fastighet, som tillhör kronan eller allmän inrättning, skall i frågor enligt denna lag anses som ägare till fisket."

Övriga lagförslag

Lagrådet:

Förslagen lämnas utan erinran.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-03-12

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om åtgärder för att främja fritidsfisket, m. m.

---

1 Anmälan av lagrådsyttrande

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande[1] över förslag till

1. lag om fiskevårdsområden,
2. lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,
3. lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719),
4. lag om ändring i lagen (1973: 1156) om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför i fråga om förslaget till lag om fiskevårdsområden.

1 §

Begreppet fiskevårdsområde används i lagförslaget närmast som ett geografiskt begrepp. Det fiske som sammanförs till ett fiskevårdsområde är lokalt knutet till visst eller vissa fiskevatten. Det normala är att ett beslut om bildande av ett fiskevårdsområde omfattar fisket med alla slags redskap och efter all slags fisk. Det är då naturligt att betrakta frifisket liksom eventuella begränsningar i fisket som inskränkningar i den verksamhet som skall bedrivas inom fiskevårdsområdet. Med hänsyn härtill är jag inte beredd att biträda lagrådets förslag till omformulering av 1 § första stycket. Jag anser i motsats till lagrådet att det inte behövs någon uttrycklig regel om att verksamheten också kan omfatta sådant fiske som får bedrivas på allmänt vatten med stöd av 3 § första stycket fiskerättslagen eller förordnande enligt 3 § tredje stycket samma lag. Lagrådets förslag till ändring i 1 § andra stycket har jag inget att erinra mot.

[1] Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 12 februari 1981.

3 §

Jag kan ansluta mig till lagrådets förslag att till 3 § andra stycket foga en bestämmelse som närmare anger när ägaren och inte brukaren har talerätten för det upplåtna fisket. Jag biträder också förslaget att regeln om servitutshavarnas ställning tas upp i paragrafen i stället för i övergångsbestämmelserna.

Lagrådet föreslår vidare att i paragrafen skall tas in en bestämmelse som innebär att, om ett fiskevårdsområde omfattar samfällt fiske som förvaltas av en samfällighetsförening enligt lagen om förvaltning av samfälligheter, skall ägarna av det samfällda fisket företrädas av samfällighetsföreningen. Enligt förarbetena till lagen om förvaltning av samfälligheter skall i det angivna fallet förvaltningsbestämmelserna i lagen om fiskevårdsområden tillämpas. Endast vissa frågor, exempelvis frågan om försäljning av fisket, faller inom tillämpningsområdet för lagen om förvaltning av samfälligheter (prop. 1973:160 s. 364). Förhållandet mellan de båda lagarna bör vara detsamma även i fortsättningen och därför bör det samfällda fisket företrädas direkt av ägarna både i frågan om bildande av ett fiskevårdsområde och i frågor som omfattas av fiskevårdsområdesföreningens förvaltning. Jag kan således inte biträda lagrådets förslag.

6 §

Med hänvisning till vad jag har anfört i remissprotokollet motsätter jag mig lagrådets förslag till ändrad utformning av opinionsvillkoret. Jag kan inte heller godta förslaget att ett fiskevårdsområde skall kunna bildas utan hinder av att opinionsvillkoret inte är uppfyllt. Jag biträder förslaget till en språklig ändring av paragrafen. Vad lagrådet anfört i anslutning till 13 § ger mig anledning att påpeka att det för tillämpningen av 6 § inte krävs någon redovisning i fiskerättsförteckningen av andelstalen för varje ägare. För opinionsmätningen bör det vara tillräckligt att förrättningsmannen har skaffat sig en allmän uppfattning om hur rätten till det aktuella fisket fördelar sig mellan ägarna.

14 §

Jag har inte något att erinra mot att bestämmelserna om kallelse till förrättningssammanträde utformas i enlighet med lagrådets förslag. Liksom i den nuvarande lagen bör emellertid i paragrafen göras undantag för bestämmelserna i 10 § första stycket och 16 § andra stycket delgivningslagen.

18 §

Lagrådet föreslår att paragrafen skall kompletteras med ytterligare bestämmelser om vilka föreskrifter i stadgarna som är av den art att de skall fastställas av länsstyrelsen. Jag har ingen erinran mot de tillägg som avser eventuella begränsningar i fråga om fiskemetoder eller fiskslag och grun-

derna för uttaxering från medlemmarna, om sådan skall kunna ske. Däremot anser jag mig inte kunna biträda lagrådets förslag till kompletteringar i övrigt. Som framgår av remissprotokollet är syftet med den föreslagna lagstiftningen att göra det enklare och billigare att bilda fiskevårdsområden för att på så sätt få till stånd flera sådana områden. Enligt min mening kan detta syfte motverkas av lagrådets förslag att genom en precisering i särskilda punkter lyfta fram stadgebestämmelser om omröstning efter annat än huvudtal och om medlemmarnas andelstal. Som torde framgå av remissprotokollet utgår förslaget från att det endast undantagsvis blir aktuellt att göra avvikelser från huvudtalsprincipen. Paragrafen har utformats efter mönster av motsvarande bestämmelse i lagen (1980: 894) om jaktvårdsområden. Av förarbetena till den lagen framgår att bestämmelsen utformats med syfte att från länsstyrelsens prövning och fastställelse avgränsa stadgebestämmelser som endast rör interna praktiska föreningsförhållanden, exempelvis antalet ledamöter i styrelsen, frister för kallelser och motioner till stämma, räkenskapsår och bokföring, medelsavsättning till olika ändamål m. m. Mot den bakgrunden anser jag att den föreslagna preciseringen inte behövs för att klargöra att stadgebestämmelser om omröstning efter annat än huvudtal och om medlemmarnas andelstal är av den art att de omfattas av länsstyrelsens prövning och fastställelse.

19 §

Jag är inte beredd att som lagrådet förordar ge en enskild medlem, kommunen eller fiskenämnden möjlighet att ta initiativ till stadgeändringar. Att ge en enskild medlem, som inte stöds av en stämmomajoritet, sådan initiativrätt kan leda till missbruk och vålla olägenheter för föreningen och övriga medlemmar. Enligt min mening är det inte heller lämpligt att låta föreningen utomstående göra ansökan om ändring av stadgarna. Jag biträder lagrådets förslag i övrigt till ändringar av 19 §.

20 §

Jag kan ansluta mig till lagrådets förslag att i paragrafen ta in en bestämmelse som ger länsstyrelsen möjlighet att utse styrelse om någon sådan inte utses av medlemmarna. I paragrafen bör också som lagrådet föreslår föreskrivas att stadgar skall utgöra en förutsättning för föreningens rättskapacitet.

Bestämmelser om jäv, styrelseledamöternas skadeståndsansvar och ansvarsfrihet för ledamöterna har inte tagits upp i lagen (1980: 894) om jaktvårdsområden och jag anser det inte heller nödvändigt att särskilt reglera dessa frågor i den nu förevarande lagen.

24–29 §§

Vad en av ledamöterna i lagrådet anför i anslutning till 24–27 §§ ger mig inte anledning att frångå det i remissprotokollet upptagna förslaget. Jag

kan godta lagrådets förslag till ändring av 25–27 §§. Jag har inte heller något att erinra mot de av lagrådet föreslagna tilläggen till 28 och 29 §§. Med hänsyn till att jag anslutit mig till lagrådets förslag i fråga om länsstyrelsens befogenhet att tillsätta styrelse, bör till den sistnämnda paragrafen endast fogas bestämmelsen om verkan av att föreningen försatts i konkurs.

30 §

Jag motsätter mig inte lagrådets förslag att utsträcka den i paragrafen upptagna straffbestämmelsen till att gälla alla som har rätt att fiska inom fiskevårdsområdet.

Övergångsbestämmelserna

Jag ansluter mig till lagrådets förslag till ändring av punkt 3. Med hänsyn till att jag godtagit lagrådets förslag att 20 § skall innehålla en bestämmelse om att länsstyrelsen också enligt den nya lagen får utse styrelse behövs dock inte någon hänvisning till 25 § andra stycket nuvarande lag.

Jag godtar också förslaget att i övergångsbestämmelserna ta in en uttrycklig bestämmelse om att vissa boställshavare och innehavare av vissa andra besittningsrätter vid tillämpningen av den nya lagen skall anses som ägare till fisket. Med hänsyn till att jag har anslutit mig till lagrådets förslag att föra bestämmelsen i punkt 4 i det remitterade förslaget till 3 § bör den föreslagna bestämmelsen betecknas punkt 4.

2 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att antaga de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar,

dels att

5. godkänna de i regeringsprotokollet den 12 februari 1981 förordade grunderna för statligt ekonomiskt stöd till fiskevård m. m. och för användning av avgifter enligt 2 kap. 10 § vattenlagen (1918: 523),
6. godkänna de i regeringsprotokollet den 12 februari 1981 förordade grunderna för förvaltningen av statens fiskevatten.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

3 Anslagsfrågor för budgetåret 1981/82

TIONDE HUVUDTITELN

E. Fiske

E 1. Fiskeristyrelsen

I prop. 1980/81:100 (bil. 13 s. 62) har regeringen under denna rubrik föreslagit att 20 901 000 kr. anvisas till fiskeristyrelsen för budgetåret 1981/82.

Mot bakgrund av vad jag i regeringsprotokollet den 12 februari 1981 förordade om behovet av vissa resurser för fiskeristyrelsen hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Fiskeristyrelsen* för budgetåret 1981/82 utöver i prop. 1980/81:100 bil. 13 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 200 000 kr.

E 17. Bidrag till fiskevård m. m.

Nytt anslag (förslag) 4 800 000

I regeringsprotokollet den 12 februari 1981 har jag förordat vissa grunder för statligt stöd till fiskevård m. m. Jag föreslår att bidrag till fiskevård och till kostnader för bildande av fiskevårdsområden för nästa budgetår bör kunna beviljas med sammanlagt högst 4,8 milj. kr. Medlen bör anvisas under ett nytt reservationsanslag benämnt Bidrag till fiskevård m. m. Frågan om statlig garanti för lån till åtgärder som främjar fritidsfisket har jag tagit upp under anslaget Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske i årets budgetproposition (prop. 1980/81:100 bil. 13 s. 70). Där har jag under anslaget Stöd till idrotten (s. 154) också beräknat medel för den allmänna verksamheten vid Sveriges fritidsfiskares riksförbund.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till fiskevård m. m.* för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 4 800 000 kr.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

Proposition ... 1
Propositionens huvudsakliga innehåll ... 1
Lagförslag ... 2
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 12 februari 1981 10
1 Inledning ... 10
2 Allmän motivering ... 11
2.1 Allmänna överväganden ... 11
2.2 Fiskevård ... 17
2.2.1 Fiskevårdsåtgärder m. m. ... 17
2.2.2 Statligt stöd till fritidsfisket m. m. ... 21
2.3 Fiskevårdsområden ... 24
2.3.1 Allmänna utgångspunkter ... 24
2.3.2 Bildande av fiskevårdsområde ... 28
2.3.3 Organisation och förvaltning ... 33
2.3.4 Fiskevårdsområdes bestånd ... 39
2.4 Bestämmelser till skydd för fiskbestånden m. m. ... 41
2.5 Förvaltningen av statens fiskevatten ... 49
2.6 Utlännings fiskerätt ... 55
2.7 Fisketillsyn ... 56
3 Upprättade lagförslag ... 56
4 Specialmotivering ... 57
4.1 Förslaget till lag om fiskevårdsområden ... 57
4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske 72
4.3 Förslaget till lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719) 74
5 Hemställan ... 75
6 Beslut ... 75
Bilaga 1 Sammanfattning av utredningens förslag ... 76
Bilaga 2 Utredningens lagförslag ... 93
Bilaga 3 Sammanställning av remissyttranden ... 102
Bilaga 4 De remitterade lagförslagen ... 261
Utdrag av lagrådets protokoll den 26 februari 1981 ... 269
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 1981 .. 286
1 Anmälan av lagrådsyttrande ... 286
2 Hemställan ... 289
3 Anslagsfrågor för budgetåret 1981/82 ... 290
4 Beslut ... 290

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1981